

Jaina Vibidha Sahitya Shastramala No. 1.

SURASUNDAREE-CHARIAM

OF

SHREE DHANESHWARA MUNDESHWARA

EDITED WITH NOTES

BY

Muniraj Shree Raja Vijayjee.

PUBLISHED BY

PANDIT HARGOVANDAS T. SHETH,
NYAYATEERTH and VYAKARANATEERTH.

Printed by GAURI SHANKARLAL MANAGER, at the Chandraprabha Press

BENARES.

1916.

अ० सौ० स्त्रीरत्न बाई जुमख

(साणंदवाला मणिआर घनजीभाई बखतचंदनी सद्गत भार्या) ।

दिवं गतापि स्वपतिव्रतात्वानौद्धत्यधैर्यादिपरोपकारैः ।

या स्त्रीस्वभावाबुलभैर्गुणौघैरध्यक्षमग्रास्ति यशःशरीरा ॥ १ ॥

प्रस्तावना ।

सुविदितं प्रमाणसिद्धं चेदं खल्वखिलानामपि विहितैर्निष्-
शास्त्रपरिशीलनानामभिपुक्तमतल्लिकानां यद्वत्, 'भरतक्षेत्र'-इत्या-
ख्यया वा, 'जम्बूद्वीप'-इत्यभिख्यया वा, 'आर्यावर्त'-इत्यभि-
धया वाऽऽहृत-ताथागत-तदन्यसमयपरिभाषितस्य चिराय सर्वत्र
विश्रुतप्रतिष्ठस्यास्य भारतवर्षस्य प्राचीनभाषासु प्राकृतभाषाव्ये-
कतमा नाम । यद्यपि 'संस्कृत-प्राकृत-पाल्यादिषु तादृशीषुपल्ल-
भ्यमानोत्पद्यमानप्राचीनार्वाचीनविविधसाहित्यग्रन्थासु का प्रा-
चीनतरा प्राचीनतमा च ?' इति गौरवाद्धितम्, अथ च नाना-

१ 'मज्झिमनिकाय'-प्रभृतीनां पिटकग्रन्थसंज्ञया प्रसिद्धानां बौद्धमूल-
धर्मशास्त्राणाम्, तदङ्गभूतानामितरेषां सौगतसंख्यावह्निनिर्मितानां च व्या-
करण-न्यायादिविविधसाहित्यग्रन्थानां भाषाया 'पाली' इति नामधेयेन
प्रख्यातत्वे, पुराणे च व्यवहारे सत्यपि प्राकृतभाषया सह यदा तौल्यपर्य-
वेक्षणं विदधीमहि, मागधी-शौरसेन्यादीनां वाणीनामिवावास्तवमेव भेदमा-
लोकेमहि, यस्तुतो देश-काल-वक्त्रादिसामग्रीभेदसंजातेष्वद्विशेषप्रयुक्तं माग-
ध्यादीनां प्राकृतभाषायाः संज्ञान्तरमिव (प्र० पृ० २) अस्या अपि नामान्त-
रत्वमेव, महावीर-शुद्धोदनसुतयोरेकदश-कालभवत्वेन तद्भाषयोर्भेदबीजस्यै-
वासंभवात्, द्वयोर्धर्मग्रन्थानां भाषाया अतिसौसदृश्यस्य साक्षात्करणाच्च ।
२ संस्कृत-प्राकृत-पालीभाषासु प्रज्ञपण्डितगणप्रणीतं विविधविषयानुगत-
मन्त्रपायः साहित्यमुपलभ्यमानम्, इदानीन्तनैश्चापि प्रायः सर्वमतानुयायि-
भिः समस्तदेशवासिभिश्च विद्वद्भिरधिकमल्पं वा संस्कृतभाषायाः साहित्यम्,
पालीभाषायाश्च तत् सिंहलद्वीप-ब्रह्मदेशादिवास्तव्यैः सुगतमतानुसारिभिर्न-
वीनमारच्यमानमध्यक्षमीक्ष्यते । दुर्भाग्यमस्ति केवलं प्राकृतभाषाया एव,
या पुरा निखिलदर्शनावलम्बिभिरखिलजनपदानिवासिभिश्च विबुधैर्विविध-
वर्त्मनैषितापि, जैनैश्चोत्तरोत्तरमधिकाधिकं तथा समादृता यथा 'प्राकृतभाषा
जैनानां स्वीया भाषा' इति सर्वत्रिकाविश्रुतिमाश्रितापि, इदानीमार्हतैरपीतर-
भाषासाहित्यवृद्धिं यथाशक्ति विदधानैरपि सर्वथा परित्यक्तसमादरा, अत
एवानुत्पद्यमाननूतनसाहित्या प्रतिदिनमवहीयमानसाहित्या च वराकीर्तते
इति नेषलज्जाकरमेतदस्माकमर्हद्वाणीसमुपासकानाम् ।

मतभेदग्रस्तम्, अत एव विस्तरापेक्षितं विषयं विवेचयितुं नैत
दुचितं योग्यं च स्पष्टम्; तथापि 'प्राकृतभाषायाः सार्धवत्सर
सहस्रद्वयाद् नार्वाक्तनमस्तित्वम्' इत्यत्र. यावदवगच्छामि, नास्ति
यताद्विवयं मतिमताम् । न चैतदेव केवलम्, किन्वेतस्यां प्राकृ
तभाषायामेव जैनसिद्धान्तसूत्रणप्रयोजनप्रतिपादनप्रकरणे प्राकृ
तैरनूचानमूर्धन्यैः

“प्राकृतसूत्रमूर्धन्याणां चूर्णा चारित्र्यैकाहसिणाम् ।
अनुग्रहार्थं तत्प्रज्ञैः सिद्धान्तः प्राकृतः कृतः ॥”

इत्यादिना भूयस्तत्तदग्रन्येषु निरूप्यमाणो जैनसिद्धान्तान
प्राकृतभाषाकृत एव जनसाधारणस्यासाधारण उपकारः, आ
हतेतरेषामपि प्राच्यप्रसिद्धमहावर्ता नाटकग्रन्थादावपि तारङ्ग-
पात्रादीनां प्राकृतभाषामयी एव वचनरचनापद्धत्यादिमहत्विष

१ अङ्गसूत्रादिपर्यायेभ्यस्तत्तत्प्राकृतैः, शब्दतश्च तच्छिष्यमुख्येन-
धरपदवाच्यैर्विरचितेषु

“भाचार्याः सूत्रकृतं स्वानां समवायबुद्धं ।

एवमभयवर्त्य कृतचर्मकवापि च ॥ १४१ ॥

व्यासकाण्डकुरुतुत्तरोपपातिकाद् दद्याः ।

प्रज्ञावाकरणं चैव विपाकश्रुतमेव च ॥ १४४ ॥

इत्येकादश सोपाह्वान्यङ्गानि, द्वादशः पुनः ।

छन्दोदो, द्वादशाङ्गी स्याद् गविपिटकादृश ॥ १४५ ॥” (A. C. II.)

इति नामसु द्वादशसु सिद्धान्तग्रन्थेषु प्रथमे एकादशापि प्राकृता एव,
आल-मूढाधरबुद्धीनामेव सरयानां तदधिष्ठासिवात्; द्वादशश्च संस्कृतभा-
षामयः, अतिश्रुतजनमनिप्रतिपाद्यापेक्षयैव तन्निर्माणात् । ४ हेमचन्द्राचा-
र्मप्रमुखैः, ततोऽपि प्राचीनैः प्राश्वर्यैश्च । ५ मुक्तेरवन्व्यकारणतया चारि-
त्रस्य, कारणे कार्योपचारात् तदभिज्ञाशुकाणामिति भावः । ६ ‘सर्वज्ञे’
इत्यन्यत्र पाठः । ७ (II. A. ७७७. P. 1) । ८ दण्डि-भामह-वररुचि-वाक्य-
तिप्रमूर्तनाम् । ९ मृच्छाटिक-गडग्वह-प्राकृतमश्वार्थदौ । १० यद्यपि
नाटकादौ स्त्री-विदूरमदादीनां तादृशपात्राणां भाषा, हेमचन्द्र-चण्ड-वररु-
च्यादिप्रणीतप्राकृतभाषाकरणनिर्दिष्टभाषानियमानामभावेन, प्राकृतभाषान-
नुपातिनामप्ययं च सौरसेनी-भागभी-नौशा-नी-पादशादिष्वतिरिक्तव्यपदेश-
(सञ्ज्ञान्तर) मागमादीर्षादिप्रयोगाणामुपलभ्येन च प्राकृतभाषातो विभेद-

‘तदानीमेतरस्या गिर आवाहगोपालाङ्गनपनन्यः मनार आसीत्’
इति निःसंशयमवगमयतः, भाषायास्तस्यास्तादृशमनाराभावे
निर्दिष्टेऽग्रन्थादिना जनसाधारणानुप्रसङ्गोऽप्रयोजनस्यैवाभिद्धेः ।
किञ्च, ‘मगधदेशे भवा, नत्संघन्दिनी वयं मागधी’ इत्युपलब्ध-
‘मागधी’-इतिनामान्तरा प्राकृतभाषैव यथा मगधेषु देशभाषा-
त्मना व्याहियमाणाऽभवत्, तथा, यदि, इदानीमाह्वयदेव-

मादिनीव विभाषनायापि मूढमैत्रिकया समंशयमाणा न ततो व्यभिचि-
त्यमाना विभाति, देश-क्तादिपरिचयनकृतस्य सर्वप्रकारानामान्यस्य महत्त्वे
वा मूढत्वानुपदिष्टस्य परिवर्तनस्यैव तदन्तर्गतेष्वेकत देवापि स्वैरा सर्व-
भारताभ्यास्तत्प्रसरस्य भाषापरिवर्तनस्यापि निमित्तिकृतयाऽत्र मूढोऽपि प्र-
कृतवानुगतस्य पद्विभेदनिधानस्यामूढानुवृत्त्याऽन्येकनात्, ईष्यपरिवर्तनेन
भेदानाधारकस्य स्वपदेतान्तरस्य (नामन्तरस्य) सर्वसाधारणत्वं, तस्य
(स्वपदेतान्तरस्य) व्यवहारमीकरीमायनिदन्तमात्रात्, अन्य एव (स्वप-
देतान्तरस्य यन्मुभेदाधिक्यजन्यादिव) तत्र मामज्यादी प्राकृतस्यैवदृष्टि-
स्याप्यस्याहितमाधुनिकैस्तादिवरंश्च विनश्यतैः कियमाणास्य कृतस्य आभी-
हगमीक्षणात्, अन्यथाऽस्य कथमन्यनुपापमानवान् ‘सो रोऽनादी’-
(B. P. IV. 260) इत्यादिना प्रातिपादितस्यैकैकस्या भाषाया विशेषस्याप्यन्य-
स्यात्, तस्यापि (विशेषस्य) अन्यस्यामुपादानेऽनागम्यत्वात्, सर्वे ईम
चन्द्राक्षर्येण तत्रैव (प्राकृतव्याकरणे) “शेषं प्राकृतगतम्” (IV. 256)
“शेषं शौरसेनीयम्” (IV. 223) इत्यादिभिः, ततोऽपि व्यक्ततरमेतत्सि-
द्धयापयकेन सर्वापवादमूलेनापास्तपयादेन च “व्यन्ययश्च” (IV. 447)
इति सूत्रेण, तत्र तत्र सूत्रेषु प्रदर्शितेन च “व्यन्ययान् प्राकृतेऽपि, अन्नं दाणं
बोहि” (IV. 277) “साढे, तुम्हाढे” (IV. 300) इत्यादिनिर्दर्शनकदम्ब-
केनैतत्स्थेपागमस्य निर्विवादमाहृतत्वात्; हेमचन्द्राचार्यान् प्राचीनैर्जनै-
र्जनेतरंश्च मेधायद्विनिर्मितेषु नाटक-चरित्र-स्तोत्र-माहिल्यादिप्राकृतप्रन्धेष्वपि
प्रतिपदं तादृशप्रयोगदर्शनामेत्यलमतिचर्चया । ११ जनसिद्धान्तादिना,
आदिना नाटक-स्तुत्यादिविग्रहः ।

१२ न च कल्पनाशिलिखलितमात्रमेतत्, यद्वदिदानीमपि वस्तुतः
सर्वथाऽऽद्भुतभाषैव ततो ‘अमरिका’ (America) इतिनाम्ना मुविद्ययाते
जनपदे तद्वदभाषाम्पेण व्याहियमाणा तद्देशसंवाचितया ‘American
Language’ इति समासादितसंज्ञान्तरानुभूयते, तद्वदेतस्या अपि व्यपदे-

स्योन्नतिशालित्वेनाद्भुतभाषेव, सुविश्रुतश्रेणिका(चिम्बसार)-
ऽशोकादिमहाभूमीपतिपट्टस्यैतिहासिकस्थलतया सुप्रसिद्धपाट-
लीपुत्र (Patna) राजगृही(Rajgir)प्रभृतिराजधानीकस्य संजा-
तमहावीर-बुद्ध-मह्वलीपुत्रादिमहाधर्मप्रवर्तकस्य मगधदेशस्याति-
गौरवितत्वेन 'इयमपि भाषा भारतवर्षस्येतरजनपदेष्वपि जन-
भाषारूपेण प्रचलिताऽऽसीत्' इत्यनुमिन्वीमहि, न किञ्चिद् वा-
चकमुपलभेमहि, प्रत्युत हस्तावलम्बदायकं संवादं चात्रासाद-
येमहि । स चायम्-नागरी-गौर्जेरीप्रभृतीनां कालत परिवर्ति-
तेषदीपद्वाणामधुनापि भारतेऽस्मिन् जनभाषारूपेण प्रचलन्ती-
नां प्रायो निखिलानामप्येतद्देशभाषाणां व्याकरणादिप्रमाणितं
मूलं (प्राथमिकं रूपम्) प्राकृतभाषैव भवितुमर्हतीति । प्राकृत-

शब्देदस्य सुसंभवात् । ११ केचित्तु भाषाशास्त्रिम्मन्याः संस्कृतभाषामेव
सर्वासां भारतवर्षादिभाषाणां मूलम्, प्राकृतभाषां च संस्कृताज्जायमानतया
द्वैतीवीकं रूपमामनन्ति, प्रमाणयन्ति च "प्रकृतिः संस्कृतम्, तत्र भवे
तत आगत वा प्राकृतम्" (B. P. L. L.) इत्यादिनां स्वाभिप्रायम् । एत-
च्चविचारितरमणीयम्, "प्रकृतिः संस्कृतम्"-इत्याद्यन्यवहितानन्तरमेव
"संस्कृतानन्तरं च"-इत्यादिना भेदवितयविमतत्वेन प्राकृतभाषायाः,
तद्विशेषस्य (प्राकृतविशेषस्य) तद्वत्त्वेऽपि (संस्कृतमवत्त्वेऽपि) प्राकृत-
सामान्यस्य संस्कृतजन्यत्वाभावेन भेदप्रयच्छकांशविशेषस्य प्राथमिकरूप-
त्वे दोषाभावात्; संस्कृतभाषातः प्राकृतभाषामवधुमुत्पत्तां तदोषोत्पादने
तादृशप्रकृतिप्रत्ययविभागस्यैव कारणिकतया संस्कृतव्याकरणानन्तरं प्राकृ-
तोपदेशस्य च तन्निमित्ततया (तादृशप्रकृतिप्रत्ययविभागनिमित्ततया) तद्वा-
क्यस्य । प्रकृतिः संस्कृतमित्यादेः) स्वव्याकरणस्य तादृशसाधनक्रममात्रावृ-
त्तत्वात्, अन्यथा हेमचन्द्रस्यैव तीर्थङ्कसामान्योपदेशभाषाभिधानविवर-
णप्रसङ्गे "एकस्यापि हि भगवतोऽर्धभागधीभाषा कारिदमुक्तकारिवदाश्रया-

१ दृढप्रकृतभाषायां प्रत्ययविभागलोचनचन्द्रस्य शिखरस्य "अन एव तौ
दुष्टे मातृयम्" (B. P. L. L. 287) इति सूत्रेतिरिक्तलोकादेशात्मकस्य केवल
लोचनेव मातृयलोचनानुपातिरिति विवक्षितं विधानमालोक्य, अर्धसदं चावसानो-
क्तव्यवसादात् (द्वेय - विद्या - श्रौ. ११) वादुत दृढप्रकृतभाषावि शिष्टान-
मया तीर्थङ्कराणां लक्षणा प्रवर्तमानयोः 'अर्धमातृ' इत्यन्तरेण नामान्तरेण निरु-
पिता; तत्र 'अ' च गुरुदुर्गो च एव प्रत्ययकारः— "वदति

भाषाया अस्याः साहित्यभाण्डागारस्तदानीं तदानीन्तनैर्गणै-
स्तदपरैश्च विद्वद्भिः, विना स्वस्वमताग्रहकौटिल्यम्, अहमहमि-
कया सर्वतोभावेन दृष्टिगुपनीयमानस्तादृशीं विस्तीर्णनामुपेयि-
वान् यत्, अनेकशो नैकैरनार्यनरनाथापशदाविनिर्मितैर्दृष्ट्वादि-
विलसितैश्चाहरहरधिकाधिकमुपलब्धमानैर्विविधोपद्रवैर्भृशमपच-
चीयमानोऽपीदानीं यावद् नानाविषयकाणि विचक्षणचित्तत्रम-
त्कारकारकाणीतरभाषासाहित्यामुल्लभानि साहित्यजगति नवी-
नप्रकाशमादधानानि आधास्यमानानि च ग्रन्थरत्नान्युपदीकरो-
तीत्ययमपि तद्व्यतिरेकेणानुपपद्यमानः प्रकृतसिद्धौ सिद्धस्त-
तामाकलयति । अथ पाठकचर्याणामुपपदीक्रियमाणमिदं सुरसुन्द-
रीचरितमपि तस्यैव भाण्डागारस्य ग्रन्थरत्नानामेकतमद् रत्नम् ।

विनिर्माताऽस्य ग्रन्थस्य श्रीमान् धनेश्वराभिधानः साधु-
पुरुष आसीदिति स्वये ग्रन्थकर्ता प्रतिपरिच्छेदप्रान्तेभार्याभिका-
मुपन्यस्यमानः प्रत्यपीपदत् । धनेश्वरनामानश्च बहवो ग्रन्थकारा
भिन्नभिन्नगच्छसत्तासमयाः स्मर्यन्ते, येषु;—

१ शत्रुञ्जयमाहात्म्याभिधस्य ग्रन्थस्य प्रणेता प्रथमः, येन

नुरूपतया परिणमति, यदाह;—

“ देवा देवी नरा नारीं शयराधापि शयरोम् ।

तिर्थश्रोऽपि हि तैरथो मेनिरे भगवद्विरम् ॥”

न तैर्विधभुवनादभुतातिशयमन्तरेण युगपदनेकसत्त्वोपकारः शक्यः
कर्तुम्” (II. A. CHUBA. P. 2) इति वचनविरोधप्रसङ्गात्, अनादिप्रवाह-
रूपतया संजायमानानां तीर्थकृतामनादित्येन तदुपदेशवाण्याः प्राकृतरूपाया
अप्युत्पत्तिविरोधात्, संस्कृतपश्चाद्वर्तित्वाङ्गीकारे बलादापततः साहित्यस्य
कथमप्यघटनादिति ।

१४ सा चेयम्—

साहु-धनेसर-विरहय-सुषोद-गाहा-समूह-रम्भाए ।

रागगि-दोस-विसहर-पसमण-जल-मेतभूमाए ॥ २४९ ॥”

“पोराणमदमागहभासानिययं हवह सुत्तं ।”

इत्यादिनाऽऽर्यस्यार्थमानधभाषानियतत्वमाज्ञायि, तदपि प्रायोऽस्यैव (एनस्यैव
विशेषनियमस्य IV. 287) विधानात्, न पक्ष्यमाणलक्षणस्य (प्रोक्तसूत्राधःप्रति-
पादितत्वान्यस्य मागधीभाषाविशेषनियमनिकरस्य)” इति ।

सौराष्ट्रदेशान्तर्गतवलभीपुर (वला vala, near Bhavnagar, in Kathiawar) राजस्य शिलादित्यनाम्नः कृते ग्रन्थोऽयं निर्मायि, इति शिलादित्यसत्ताकाल एवास्यापि समयः, वलभीपुरभङ्गनान्तरीयकश्च शिलादित्यसमयः, तद्भोज्यकालान्त एव वलभीपुरभङ्गात्, वलभीनाशसमयश्च प्राक्तनानामधुनिकानां च विदुषां भौनामतभेदग्रस्तत्वेनाद्यापि विवादापन्न एव, केवलं ध्यमाणेषु सर्वेषु धनेश्वरसूरिष्वयं प्राचीनतम इत्यविवादं शक्यमभिधातुम्, इतः प्राचीनस्यैतन्नाम्नोऽपरस्य ग्रन्थकर्तृरप्यर्थं श्रुतिपथानवतारात् ।

२ बादमहार्णवं सम्पतितर्कस्य तंश्लेषोपविधायिनीमार्तिपतीत्यायगभीरादीकां च विनिर्मातृस्वर्कारण्यानीशार्दूलचिरुदस्य राजगच्छगगनाङ्गणदिनमणेः श्रीमदभयदेवसूरेः शिष्यः, विक्रमात् १२४६ तमे वर्षे काव्यप्रकाशसंकेतकर्तुः श्रीमाणिक्यचन्द्रसूररष्टमः पट्टशुद्धैको धनेश्वरसूरिः । अस्य सत्तासमयो विक्र-

१५ प्रबन्धामृतदीर्घिकाद्यभिप्रायेण; इतरणामत्रापि मतपार्थक्यात् ।

१६ श्रीराजशेखरसूरिभिः

‘ विक्रमादिसप्तमृगकात् पञ्चविंशतिशतवरे ।

जाताऽयं वलभीमहो ह्यग्निः प्रथमं ययुः ॥ ”

इति श्लोकेन स० १७९ रूपस्य विक्रमस्य चतुर्थ्याः शत्या अन्यभागस्य तस्य (वलभीभङ्गसमयस्य) विनिर्देशात्; एतदनुसृत्य तपागच्छपट्टावल्यामस्मत्परमगुरुन्यायाम्भोनिधिप्रीमद्विजयानन्दसूरीधरेष्वपि धीरनिर्वाणामवम्याः शताब्द्या मध्यभागस्य ८४९ रूपस्य (विक्रमात् १७९) समुल्लेखात् (See Jaina Tattva Darshana p 334); अन्यैश्च पञ्चम्या अपि विक्रमाभ्या अन्तिमभागस्य ४७७ रूपस्याभिधानात् (See Jaina Dharma Prachina Itihasa Part II, p 141); उपरैस्ततोऽपि भिन्नस्य तस्य विकल्पनाच्च ।

१७ यदाह स्वयं ग्रन्थकारस्तद्ग्रन्थग्रान्ते-

“ १४-वक्त्र-प्रहर्षाश्वरवरे मासि माषवे ।

काव्ये काव्यप्रकाशस्य संकेतोऽयं समर्थितः ॥ १२ ॥ ”

यत्तु काव्यप्रकाशटीकाकर्ता मङ्गलामनाचार्येण स्वग्रन्थप्रस्तावनायामेतच्छ्लोकस्य अत्रशब्देनैकसंख्यामादाय काव्यप्रकाशसंकेतनिर्माणकालो विक्रमात् १२१९ (पृ० १०) सृष्ट ११९० (पृ० ९) इति प्रोक्तम्; तच्चिन्त्यम्,

शौचैकादशशताब्दी। एनं श्रीमुञ्जनामा धराधीशो निजगुरुरूपत-
याऽङ्ग्यकार्पात्, सदकार्पाचित्यादि, श्रीमाणिक्यचन्द्रसूरिकृत-
प्रशस्त्युल्लेखे स्पष्टम् ।

३ विशावलगच्छीयः श्रीधनेश्वरसूरिरपरः, अस्य सत्ता-
कालो विकपीया द्वादशी शती, श्रीजिनवल्लभसूरिकृतस्य सूक्ष्मा-
र्थविचारसारापरपर्यायस्य सार्धशतकनामधेयस्य ग्रन्थस्य चतुः-
श्लोकमहस्रमिताया वृत्तारनेन विक्रमात् ११७१ तमे संवत्सरे
प्रणयनस्य स्वयं तत्रोक्तत्वात् ।

४ चन्द्रगच्छाधिपतिः, प्रद्युम्नसूरिशिष्यस्य श्रीचन्द्रप्रभसूरः
शिष्यो धनेश्वरसूरिरन्यतमः, 'यस्य वीरभद्र-देवसूरि-देवभ-
द्रवाचक-देवेन्द्रसूरयश्चेति चत्वारः शिष्याः समजनिपत'-इति
श्रीबालचन्द्रकविकृतोपदेशकन्दलीवृत्तिर्भशर्ता दर्शनादस्य विद्य-
मानतासमयो विक्रमस्य द्वादशशताब्द्या अन्तिमः, त्रयोदश्या
वा तस्या अग्रिमोऽशः शक्यो विनिश्चेतुम्, बालचन्द्रकवेरुपदेश-
कन्दलीकारासङ्कविशिष्यत्वात्, आसङ्कवेश्वास्य प्रस्तुतस्य
सूरः प्रशिष्यशिष्यत्वात्, विवेकपञ्जर्याश्वासङ्कविना विक्रमात्
१२४८ तमे वत्सरे विनिर्माणभणनात् । गुर्वावल्यामपि

"अथ चैत्रपुरे वीरप्रतिष्ठाकृद् धनेश्वरः ।

चैन्द्रगच्छेऽभवत् सूरिस्तस्माच्चैत्रगणोऽभवत् ॥ ८४ ॥"

अनेनैव ग्रन्थकर्त्रा पार्श्वनाथचरित्रस्य विक्रमात् १२७६ तमेऽब्दे निर्माणात्,
एकान्यग्रन्थविरचने तावतः कालान्तरस्यासंभवाभावेऽपि दुःसंभवस्य निरो-
द्धमशक्यत्वात्, ब्रह्ममुखचातुर्विध्यतया वक्त्रशब्देन, चतुरङ्गोपादानस्यैव
बहुप्रसिद्धत्वात्, तथाप्रयोगस्यान्यत्रानेकशो दृष्टत्वाच्चेति ।

१८ See Poterson Report 5 th. । १९ श्रीमन्मुनिसुन्दरसूरिप्रणी-
तायाम् । २० एकस्यैव गच्छस्य 'चन्द्रगच्छ'- 'तपागच्छ'-इत्यादीनि निमि-
सविशेषमासाद्योदितानि नामान्तराणि, यद् गुर्वावल्यामेव

"श्रीचन्द्रगच्छोऽयं गृहद्रष्टव्यं तपागणधेत्यधुना स वाच्यः ।

चान्द्रं कुलं कोटिकनाम्नि गच्छे बाजो च शाखोति पुरा प्रसिद्धिः ॥ ९८ ॥"

१ यदाह स्वयं तस्यैव ग्रन्थस्य प्रशस्तौ—

"रसपिरविसंहयायां समायां दीपपर्वणि ।

अमर्धितमिदं बेलकूले श्रीदेवकूपके ॥" इति ।

इत्यादिना वर्णितः श्रीधनेश्वरसूरिरप्यस्मादभिन्न एव प्रतीयते, यस्य देवमदवाचकनामाऽत्र, उपदेशकन्दलीवृत्तिप्रशस्तौ च विनिर्दिष्टः शिष्यः, पद्मावल्पादिविनिर्गीतविक्रमीयत्रयोदशान्दीसत्तासमयं श्रीमज्जगच्चन्द्रसूरिं शिषिलीभूतनिजतपागच्छोदारे तच्छिष्याभूय भूयः साहाय्यमर्पितवान् ।

५ श्रीलभद्रसूरेः सग्रहाचारी, श्रीचन्द्रसूरेः सामाचार्यादिग्रन्थप्रणेतुर्गुरुस्येक एतन्नामा सूरिधूर्यः “सामाचारी सुवोषा सर्वानुष्ठानगोचरा धनेश्वरशिष्यश्रीचन्द्रीया” इति बृहद्विपिनकोष्ठेखात् । अयमपि विक्रमीयत्रयोदशशतान्यां विद्यमानसत्ताकः, श्रीचन्द्रसूरिणा पञ्चोपाङ्गवृत्तेष्वक्रमे १२२८ तमे परिवत्सरे विनिर्माणत् ।

६ नागेन्द्रगच्छीयः, श्रीवासुपूज्यचरित्रग्रन्थकस्य वर्षमानसूरेः प्रगुरुः, चन्द्रप्रमचरित्रप्रणेतुर्देवेन्द्राचार्यस्य गुरुध्याप्यन्तमः श्रीधनेश्वराचार्यः, यद् वासुपूज्यचरित्रप्रशस्तौः-

“श्रीमान् धनेश्वरः सूरिरात्मनि मुनिप्रभुः ।

रूपे यससि च माय जयपत्रे जनेषु यः ॥ ४ ॥”

अस्यापि सत्ताकाल उपरितनसमानस्त्रयोदशशतीरूप एव, देवेन्द्राचार्येण चन्द्रप्रमचरित्रस्य विक्रमात् १२६४ वत्सरे संदर्भात् ; वर्षमानसूरिविहितस्य वासुपूज्यचरित्रस्य च विक्रमात्

२१ तच्छन्दोऽत्र जगच्चन्द्रसूरिं परामृशति; यदुक्तं गुर्वावल्पा-

“देवमदगतीन्द्रोऽपि संक्षेपः सपरिच्छदः ।

मनेन्द्र श्रीजगच्चन्दमेव भेजे गुरुं तदा ॥ १-३ ॥”

२२ Jaina Granthavali p. 157 । २३ Jaina Granthavali p. 10

२४ यदाह ग्रन्थकार एव तत्रप्रशस्तौः—

“श्रीधनेश्वरे सूरिदेवेन्द्रस्यः स्वर्मात्मनः ।

पुण्याय चरितं चक्रे श्रीमच्चन्द्रप्रमप्रभोः ॥”

२५ (Paterson Report iv. p. 84-85) । २६ यत्तु विक्रमीयैकादशशतान्यां विद्यमानसत्ताकस्य वर्षमानसूरेर्वासुपूज्यचरित्रप्रणेतुर्चेन पण्डितदीराडालस्य कथनम् (Jaina Dharma Prachina Itibasa Part I p. 119) तदुक्तम्, ग्रन्थकर्ता प्रशस्तौ स्वयमुपनिर्दिष्टमय एव स्वग्रन्थ-

नवाङ्कुरविप्रमितस्य (१२९९) विनिर्माणकालस्य विनिर्णयः। १।

अयं प्रस्तुतग्रन्थकर्ता च सर्वेभ्योऽप्येतेभ्यो धनेश्वरनाम-
भ्यो विद्वद्भ्यो व्यतिरिक्त एव, प्रायः समस्तेभ्योऽप्यस्य भि-
न्नसत्ताकालत्वात्, निखिलानामप्येतेषामाचार्यापरपर्यायमूरिप-
दविभूषितत्वात्, अस्य च मुन्यादिशब्दवाच्यसाधुपदसंस्थित-
त्वात्, “साहु-धनेसर-विरइय”-इत्यादिना निखिलपरिच्छेदा-
न्ते “तेसिं सीसवरो धनेसरमुणी” इत्यादिनाऽन्त्यपरिच्छेदा-
वसाने च स्वयं ग्रन्थकृता स्वस्य साधुपदवर्तित्वभणनात्, साधुः

निर्मितेतिन्मोद्धृतेन श्लोकेन प्रतिपादनात्; तत् (पण्डितहीरालाल)-
प्रोक्ताद् वर्धमानसूरेर्गुर्वाद्यभिधानतः, सत्तासमयतश्चैतद्ग्रन्थनिर्दिष्टयो-
भिन्नत्वेन प्रस्तुतग्रन्थकारस्य तदुक्तसूरिव्यतिरिक्ततायाः स्पष्टं प्रतीयमान-
त्वाच्च । २७ एतस्य ग्रन्थकारस्यैव

“ततोऽसौ निधि-निध्यऽकंसंख्ये (१२९९) विक्रमवत्सरे ।

आचार्यश्चरितं चक्रं बासुपूज्याविभोरिदम् ॥ २८ ॥”

इत्यनेन प्रशस्तिगतश्लोकेन । २८ न च सूरिपदस्य साधुपदतो गौर-
वार्हत्वेन स्वयं स्वश्लाघाकरणस्य महतामनधिकृतत्वेन च ग्रन्थकृता स्वस्य
विद्यमानत्वेऽपि तदानीं सूरित्वे, इदानींतनानामपि कतिपयानामिव स्वयं
सूरिपदोल्लेखो न विहितः स्यादिति शक्यमभिधातुम्; पूर्वकाले साधुभ्य
उपाध्यायपदादप्यतिशायिनः, धैर्यवैदुष्यसमयसूचकत्वाद्यनन्यगुणापेक्षिणीं
योग्यतां प्रतीयैव तीर्थकरेणापि नमस्करणीयेन चतुर्विधसंघेन सूरिपदस्य
महासम्मानपूर्वकं वितरणात्, तदुल्लेखस्य तादृशमहामान्यसंघप्रसाधितनिज-
कर्तव्ययोग्यतासंदर्शनमात्रे तात्पर्यात्, वस्तुतस्तेन (सूरिपदोल्लेखेन) समु-
चितसत्कारविधायिनः श्रीसंघस्यैव शोभाधानात् स्वयं तदुल्लेखस्यात्यावश्यक-
त्वात्; अत एव हरिभद्र-हेमचन्द्राचार्यप्रभृतीनां महाचार्याणामपि विना
संकोचं प्रायः सर्वत्र सूर्युपपदत्वेनैव स्वनामोल्लेखस्यालोकनात् । आधुनि-
कानां तु सूरिमानिनां कतिपयानामल्पाश्रमसाध्यमहादम्भपरिशीलनविहितक-
तिचिन्त्रिजान्धभक्तजनजनितप्रच्छन्नप्रद्युम्न-पुंस्तकादिव्ययपरितोषितान्यदर्श-
नानुयायिकतिचिल्लुब्धपण्डितेभ्य आचार्यपदव्युपादानस्यैव तदानींतनानां
तेषां तस्याग्रहणात्, पूर्वकाले दायकोपादायकयोर्द्वयोरपि शुद्धत्वात् । अत
एवाचार्यपदादप्यनुप्यतां ततोऽप्यधिकाक्षरां हनूमल्लुब्धपुञ्जमिव सुदीर्घां
पदवीमात्तवतामप्यद्यतनानां श्रीसंघकृतस्य तदंशभूतोपासकगणविहितस्य
वा तादृशस्य सम्मानस्यास्तां कथा, आदराभावस्य, ततोऽपि विशिष्याऽक-

सूरिपदयोः पूर्वापरभावेन भिन्नत्वात्, सूरिपदावच्छिन्नेन सर्व-
णापि स्वयं स्वस्य सूर्यपदत्वेन स्वनामोल्लेखस्याईतानामाप्ता-
पात्, साधुत्व-सूरित्वावस्थावर्तिनाम्नोश्च श्रावस्तदानीं परि-
वर्तनेकृतपेदस्योपक्रमेणाप्युपयुक्तेषु धनेश्वरनामसु सूरिस्वस्य
प्रस्तुतग्रन्थविरचनात् पश्चात्काले सूरिपदवीमवर्तनं परिकल्प्या-
पि परिगणयितुं दुःशक्यत्वाच्च ।

स्वनामनिर्देशन्यतिरिक्तस्य संक्षिप्तस्य स्ववंशपारम्पर्यस्य
ग्रन्थविरचनासमय-स्थलादिगर्भस्य यविष्पज्जनसमूहस्यात्यन्त-
मुपयुक्तस्य निमसत्तासमयममृषीतिवृषीचितवृष्टान्तस्य चोपनि-
षन्धाय प्रचुरैः श्राव्यैरन्यैर्ग्रन्थकर्तृभिः केनाप्यौदासीन्यादिका-
रणेन प्रायोऽश्रुतीतमायासमुपाददता प्रस्तुतेन ग्रन्थकर्त्रा कियदा-
प्यंशेन सत्यपनुसृहीता इतिहासरसिकाः ।

पनीयतिरस्कारस्याप्यस्यमीक्षितत्वादीत्यमाणत्वाच्च; इत एव कारणा-
दिदानीं ह्रियेव स्वहस्तेन कापि स्वपदोल्लेखमकुर्वन्तो यकवृत्तिमेवाधिश्रयन्तस्ते
रस्यन्ते, निजमकैरेव तद्विधापनोदोपणादेर्दर्शनात्, इत्येतादृशमधुना-
तनमहात्मना (!) केनाधित् स्वयं सूरिपदानुल्लेखं निष्पाप्य तत्कारणं च
तैः कापज्येन दर्शयमानं स्वभाषापातकादिकं ब्रह्मण तद्विलक्षणप्रवृत्तिषु
पूर्वतनेषु तद्विकसनस्य सर्वयानुचितत्वादिति सूतमत्राधिकेन ।

२९ मुनिपदवर्तित्वे धनेश्वरनाम्नः प्रस्तुतग्रन्थकर्तुरपि सूरिपदावस्थायां
पूर्वनामपरिवर्तनेन गुरुभिः “जिनमद्र-” इति विदित नामधेय विभास्यते
(See Jaina Dharma Prachina Itihasa Part I, P. 37) श्रीजिने-
श्वरसूरि-बुद्धिसागराचार्ययोर्वैदुक्षिण्येभ्यपि श्रीजिनचन्द्र-अमयदेव-जिन-
मद्रसूरीणामतिप्रसिद्धि-साहचर्यादिभाक्त्वात्, श्रीमदभयदेवसूरिणाप्यत्र

“तथेभेव जिनेयन्तो सत्यई वानुवृत्तंशम् ।

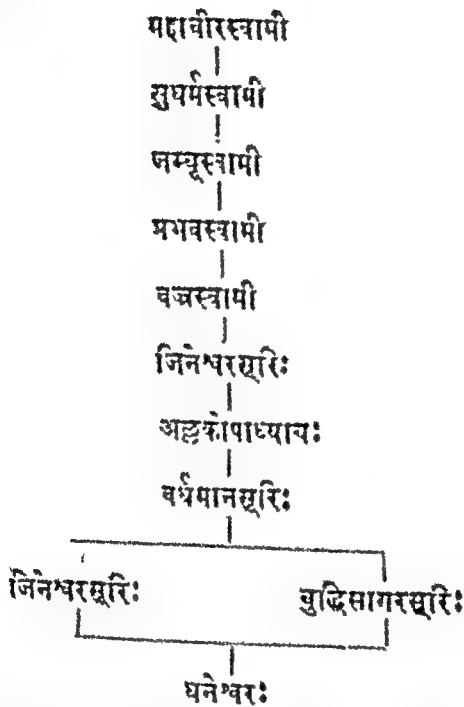
श्रीमतां जिनचन्द्रास्त्वसत्यमूर्तां विभोगतः ॥ ६ ॥

श्रीमन्निनेश्वराचार्यशिक्षयाचो गुणशक्तिनाम् ।

जिनमद्रमुनीन्द्राणामस्माकं आह्वयेविनः ॥ ७ ॥”

इत्यनेन भगवतासुत्रवृत्तिप्रशस्तिप्रोक्तस्य संवादस्यासादनात्; सुर-
सुन्दरीकथायादयोक्तसूरिप्रयेऽप्येतद्व्यातिरिक्तेनान्येन विधानस्यायावध्य-
श्रवणात्, जिनमद्रसूरिकृतत्वेन तस्या सल्लेखस्यालोकनाच्च (See Jaina
Dharma Prachina Itihasa Part I, P. 37) ।

तत्र स्ववंशपारम्पर्यं प्रान्त्यपरिच्छेदपरिसमाप्तां ग्रन्थकृता
ग्रन्थस्य पद्यमयतया पुराणपद्धत्यनुरोधेन गाथावद्धमेव निर्दिष्ट-
मप्य च पाठकसुखावबोधाय वंशवृक्षरूपेण तदिदं लेखितुमुचितः
मुत्पश्यामि; —

एतस्मिन् स्वगुरुपर्वकणे प्रभवस्वामि-वज्रस्वामिनोः, वज्र-
स्वामि-जिनेश्वराचार्ययोश्चान्तरालेऽनुक्रमं तत्पट्टधराणां शय्यं-
भवसूरि-वज्रसेनसूर्यादीनां भूरीणां संजातत्वमातिप्रसिद्धम् । तच्च,
ग्रन्थकारेणापि तत् एव (प्रसिद्धत्वादेव), स्थलाभावतः,
समासतो निर्देशस्याभिधित्सातो वा कारणाद् व्यासरूपेण तान्
सर्वान् सूरिवर्यानिर्वर्ण्य

“ सीतो तस्स सुएन्मो तत्तो जम्बू तओ य पभवोस्ति ।

एवं सूरीण परंपराय ता जाव वओस्ति ॥ २३८ ॥

साहाय्य तस्स सूरी जिनेश्वरो नाम आस्ति विक्खाओ ।

तत्तो य निम्मल्लगुणो उज्झाओ अल्लओ नाम ॥ २३९ ॥ ”

इति गायस्त्रितैः 'एवं मूरीण परंपराए, 'साहाए तस्स मूरी' इत्येतत्सामान्यविधायिभिरेव शब्दैरुपादेशि ।

२०. 'चञ्जलाओ अल्लओ' इत्येवमत्र निर्दिष्टम् 'अल्लक'-इत्यभिधानं, वर्धमानमूरि-सर्वदेवमूर्यादेभूरिमूरिशिव्यकस्य 'उद्योतनमूरि-' इतिनाम्ना सर्वत्र गुर्वावल्यादावितिवृत्तग्रन्थसार्ये विधुतस्य मूरिवर्धस्यान्वर्थायां पदवीरूपायां बोधाध्यायावस्थायां विभाव्यते, वर्धमानमूरेस्तस्यैव शिष्यत्वेन सर्वत्रोपेक्ष्यमानस्योद्धेतव्यस्यान्यथा कथमन्यनुपपद्यमानत्वात्, प्रस्तुतग्रन्थकारेणस्य मूरेर्नाम 'उद्योतनमूरि-' इत्यनुलिख्य 'अल्लकोपाध्याय-' इत्यभिधानस्योपन्यासे चानन्यकारणस्य सद्भावात्, समानकालिकत्वेनोपाध्यायतया तदतिर्भासिद्धेः साप्तात्करणस्य तत्त्वात् (अनन्यकारणत्वात्), अस्पैतद्व्युपेण (उपाध्यायतया) प्रसिद्धेः प्रसाधकस्य संवादस्याप्युपलम्भात्, तथा च पहावल्याम्—

३० अत एवात्र यज्ञशृङ्गेऽपि तदनुसारिणि तथेवोपान्यासि । तदिति वृत्तमपि स्थविरावली परिशिष्टपर्मादिग्रन्थनिबद्धमतिप्रसिद्धमिति तत्रिज्ञासवस्तद्विलोकनाय विज्ञप्यन्ते । येषां तु तदधोवर्तिनामल्लकोपाध्यायप्रभृतीनां यावद् ग्रन्थकृद्गुरुणा वृत्तं न तादृशी प्रसिद्धिमस्तुवानम्, तत्, यच्च यावद्व्योपालप्ति, यथास्थलमग्रेऽनुक्रममुपन्यास्यम् ।

31 Monisondarsuri's Gurvales, Shloka 45—54.

३२ उद्योतनमूरेरचञ्जलेन परामर्शः, 'वर्धमानमूरिः पूर्वं चैत्यवर्ध-
वस्थायां श्रीविजयचन्दमूरिः सिध्य आसीत्' इत्यादिश्रुतान्तेनानन्तरमेव वर्धमानेन तस्यान्यशिष्यत्वमपि, अत्र श्रुदावस्थाया एव विवक्षितमेवकारस्यान्वयश्चक्रे-
परतममुच्यते ।

३३ अस्मात्पुद्गलद्वाराण्येवमण्डलाभ्यार्वभौमेविचन्दमूरिः संवन्धिभिः खरातरमच्छ-
पावन्वादर्गुत्तरे, यत् तैर्वितीर्य यद्यमुपकृतोऽहमत्र, पत्र० ५ पृ० १ ;
तेनचमेतिहासप्रवचनानि पृ० ५२९ ।

३४ नशावन्भौमेधरसमत्वरमगुरोराचर्चपदसमये संजातस्य 'श्रीविजयचन्द-
मूरि-' इत्यभिधायनसंज्ञया साधुत्वदशावृत्ति 'मात्माराम-' इत्यभिधानं सर्वैः
ज्ञातैः परकीर्तिश्रुतिप्रत्येकं अत्र अन्यैः प्रकृतं, पुनरुपस्थापनमेव प्रकाशान-
र्धव-
सादृशतापदापानगुणशालित्वेन समस्तोऽपि जगति अटिदीमरनात् ।

“तत्पट्टे श्रीउद्द्योतनसूरिः, अस्माच्चतुरशीतिगच्छस्थापना जाता”
तत्स्वरूपं यथा; एकदा श्रीउद्द्योतनसूरिं महाविद्वांसं शुद्धक्रियापात्रं च
विज्ञायापरेषां व्यशीति ८१ संख्यानां स्थविराणां व्यशीतिः शिष्याः
पठनार्थं समागताः, तान् श्रीगुरुः सद्गीत्या पाठयति स्म । तस्मिन्नवसरे...”

इति स्पष्टमुल्लेखात्, अस्मत्परमगुरोर्विजयानन्दसूरिवर्यस्या-
पि तथाव्यवहारस्यात्र निदर्शनभूतत्वात्, उपाध्यायादिपूर्वावस्था-
वर्तिनाम्नः सूरिपदसमये यथागुर्विच्छं परावर्तनस्यापि बहुशो
दर्शनार्थं; गुर्वावल्यादाबुद्ध्योतनसूरेरुपाध्यायसमयवर्ति-‘अल्लक-’
नामोल्लेखानासादने गुर्वावल्यादौ सूरिपदप्राग्बृत्त्यन्यवृत्तान्तानु-
ल्लेखस्यैव बीजत्वात्, उपाध्यायदशावृत्तिनामोल्लेखस्य च तन्नान्त-
रीयकत्वात् (सूरिपदप्राग्बृत्त्यन्यवृत्तान्तोल्लेखनान्तरीयकत्वात्) ।
उद्द्योतनसूरेश्चान्यत्र सर्वत्रेतिहासग्रन्थसमुदायेऽद्ययावदस्मा-
भिरासादितं वृत्तं, तपागच्छीयपट्टावल्याभिप्रायेण

‘विमलचन्द्रसूरिपट्टधरः सूरिरयमेकदा विक्रमात् ९९४ सं-
ख्याके संवत्सरे पूर्वदेशात् श्रीअर्बुदाचले (Mount Abu) या-
त्राकृते गच्छंस्तदुपत्यकास्थस्य ‘टेली’ नाम्नो ग्रामस्य सीम्नि
स्थितस्यैकस्य बृहतो वटवृक्षस्य तलमाश्रयमाणः श्रेष्ठमृहूर्तमव-
बुध्य ‘वटस्येवास्य सौवस्य कुलस्यापि वृद्धिः स्तात्’ इति निजपट्टे-
ऽष्टावाचार्यान्, मतान्तरेणैकं वा तमस्थापयत् । ततः प्रभृति च
पश्चात्संजाततपागच्छनाम्नो गच्छस्य ‘वृद्धगच्छ-’ इति, मतभे-

३५ उपाध्यायावस्थावृत्ति-‘धर्मकीर्ति-’इत्यादिनामधेयस्य धर्मघोषसूर्यादेः

“शिष्योऽथ देवेन्द्रगुरोर्द्वितीयकः श्रीधर्मघोषः सुकृताब्धिपोषकः ।

घोषं नयन्नन्ययशः सरस्वतीयोगान् वभी पल्लवयन् वसन्तवत् ॥१७३॥

दैवात् त्रयोदशदिनान्तरतो गते स्वः शैल-द्वि-विश्वशरदि स्वगुरुद्वयेऽपि ।

यो वाचकोऽधिगतसूरिपदः स्वगोत्रिसूरेर्जघान किल मत्सरिणां कदाशाः ॥१७४॥

स च श्रीधर्मकीर्त्याहः श्रीविजयानन्दवान्धवः ।

जित्वा मत्सरिणः शक्त्या भविष्यान्देऽभवद् गणी ॥ १७५ ॥”

इत्यादिना गुर्वावल्यादौ तथोक्तेः ।

देन 'वटगच्छ' इति वा नाम संज्ञार्थम्' इत्यत्र;

स्वरतरगच्छीयतदभिसंधिना पुनः

'श्रीनेमिचन्द्रसूरिपट्टमृत् सूरिरसं माळवदेशात् श्रीशत्रुघ्नयती-
र्यमभिवन्दितुकामो विहरन् स्वशिष्यभूतांश्चतुरशीतिगच्छोत्पाद-
कांस्तावत् आचार्यान् मन्त्रशक्तिविशेषेण समर्थोक्त्य निजं
बाहुः स्वल्पमधिगम्य वर्त्यन्येवानशनं विधाय दिवमशिश्रिपेत्'
इत्येतावन्मात्रे च पर्यवस्यति ।

३६ यदाङ्गुर्बावस्थो मुनिमुन्दरसूरयः—

“ तत्पट्टमृषाङ्कदमृद् मुनीनां शिषिः कठिः सेव्यपदः सदापि ।

दृष्टोऽनः सूररवधदीनविद्यानदीविध्रमसिन्धुनायः ॥ ४५ ॥

समस्तवयो केवलकवचूतः श्रीजकुंदस्तीर्थपवित्रितरमा ।

मानापुरमातटाकवापीधुनीवक्त्रप्रविष्टदुर्धर्मानिः ॥ ४६ ॥^१

• • • • •

चतुर्देवत्याङ्ग्यधिकैः शरच्छत्रैः धीविक्रमाकङ्क्षु नवभिः च सूरिराह ।

पूर्वावनीतो विहरन्मवागमद् बाघाङ्कते तस्य गिरेश्वरस्यद्यम् ॥ ४१ ॥

देवील्लेखनीयं संविद्यतवटस्यायः पृथोस्तत्र ॥

प्राप्तः श्रेष्ठतमं मुहूर्तमनुजं कारवा तदाऽतिष्ठिषत् ।

सूरन् सौवकुलोदयाय मगवानश्री, वगुस्त्वेवञ्च

केचिन्, १६५५०३मवद् वटगच्छाभिषस्तदादि त्वयम् ॥ ५४ ॥

न्यप्रोषगच्छेडव बभूव तस्मिन् श्रीसर्वदेवः प्रथमो मुनीन्द- १*

३७ पत् स्वरतरगच्छपञ्चानभ्याम् ;—“अथ श्रीवट्चोतनसूरिशिष्यशीति-
शिष्यपरिवृतो माळवकदेशात् संघन सार्धं शत्रुघ्ने गत्वा कपभेद्वरमभि-
वन्द्य पश्चाद् बलमानो रात्री सिद्धवटस्याधोभागे स्थितः । यत्र मध्यरात्र-
ममये आकाशे रोहिणीशकटमध्ये गृहस्पतिप्रवेशं विलोक्यैवमुक्तवान्,—
'मात्रेण सादृशीं वेलां विद्यते, यतो यस्य मस्तके हस्तः क्रियते स मसिद्धि-
मान् भवति' इति । अथैतत् श्रुत्वा श्र्यशीत्यापि शिष्यैरुक्तम्,—‘स्वामिन् !
वयं भवतां शिष्याः स्मः, यूयमस्माकं विद्यागुरवः ; ततोऽस्मदुपरि कृपां
विधाय हस्तः क्रियताम् ।’ ततो गुरुभिरुक्तम्,—‘वास्तवूर्णमार्नायताम् ।’
तदा तेः शिष्यैः काष्ठच्छगणादिवूर्णं कृत्वा गुरुभ्य आनीय दत्तम् । गुरुभिरपि
तच्चूर्णं मन्त्रयित्वा श्र्यशीतेः शिष्याणां मस्तके निश्चितम् । ततः प्रभाते
श्रीगुरुभिः स्वस्वात्मगुणैर्वा तत्रैवानशनं कृत्वा स्वर्गतिः प्राप्ता । अथ ते

१ ६५: इत्यङ्कपट्टमङ्कुराचलवर्णेनपरमित्युपपुञ्जत्वाभावेनात्र नोदधारि ।

अल्लकोपाध्यायस्य (श्रीउद्द्योतनसूरेः) पैट्टभृत्त्वेनात्रोप-
दिष्टस्य श्रीवर्धमानसूरेः खरतरगच्छपट्टावल्यां खण्डश उल्लिखि-
तोऽयं वृत्तान्तलेशः ;—

“तस्मिन्नैवसूरेऽम्भोहरदेशे स्थविरमण्डल्यां वृद्धस्य जिनचन्द्रा-
चार्यस्य चैत्यवासिनः शिष्यो वर्धमाननामा सिद्धान्तमवगाहमानश्चतुर-
शीत्याशातनाधिकारे आगते सति गुरुं प्रत्येवमुक्तवान्,—भोः स्वामिन् !
चैत्ये निवसतामस्माकमाशातना न दलति, ततोऽयं व्यवहारो मे न
रोचते ।” इत्युक्तिं श्रुत्वा गुरुणा यथा तथा विद्र(प्र?)तारितोऽप्ययं
स्वश्रद्धातो न परिभ्रष्टः । ततः श्रीउद्द्योतनसूरिं शुद्धक्रियावन्तं श्रुत्वा
तत्पार्श्वे समागत्य तस्यैव शिष्यो जातस्तदुपसंपदं गृहीतवान् । ततः
श्रीगुरुभिर्योगादिकं वाहयित्वा सर्वे सिद्धान्ताः पाठिताः । क्रमेण योग्यं
ज्ञात्वाऽऽचार्यपदं दत्त्वा गच्छवृद्ध्यादिलाभं विज्ञायोत्तराखण्डे विहारा-
र्थमाज्ञा दत्ता । ततो वर्धमानाचार्योऽपि गुर्वादेशं स्वीकृत्य तत्र गतः ।”

त्र्यशीतिरपि शिष्या आचार्यपदं प्राप्य पृथक् २ विहारं चक्रुः । अथैक-
स्तस्य शिष्यो वर्धमानसूरिः, त्र्यशीतिश्चान्यदीयाः शिष्याः, एवं चतुर-
शीतिर्गच्छाः संजाता इति वृद्धवादः ।” इति ।

३८ सर्वास्वपि तपागच्छपट्टावलीपूद्द्योतनसूरेरनन्तरं सर्वदेवसूरेवा-
धिकारः प्रकृतः, तपागच्छनायकतया सर्वदेवसूरेव तत्र वृत्तान्तनिरूप-
णस्य न्याय्यत्वात्; खरतरगच्छपट्टावलीग्रन्थेषु च समस्तेपूद्द्योतनसूर्यनन्तरं
वर्धमानसूरेव वृत्तस्योल्लेखः, खरतरगच्छाधिपतित्वात्, तत्र तस्यैव प्रस्ता-
वस्य सामयिकत्वादिति ।

३९ पूर्वोल्लिखितेन “तत्पट्टे—” [प्रस्ता० पृ० १३] इत्यादिना पट्टा-
वलीग्रन्थेनाभिसंवध्यमानमिदम् ।

४० चतुरशीतैश्चैत्यानामुपभोक्तृत्वमस्यान्यत्रापि प्रसिद्धम्, क्रमप्राप्तं
यत् परित्यजतो वर्धमानसूरेः स्तुतिं

“चतुर्भिरधिकाशीतैश्चैत्यानां येन तत्यजे ।

सिद्धान्ताभ्यासतः सत्यतत्त्वं विज्ञाय संसृते ॥ ३८ ॥”

इति श्लोकेन प्रभावकचरित्रकर्तृतद्व्यतिकरज्ञापनगर्भामकार्पात् ।

४१ दलति=अपगच्छति; आशातना भवतीत्यर्थः ।

“उद्योतनसूरिपट्टे श्रीवर्धमानसुरेः । स च वण्मासान् यावदावा-
म्लतपः कृत्वा धरणेन्द्रं समाराध्य श्रीसीमन्धरस्वामिपार्थे तं संप्रेष्य
सूरिमन्त्रं शुद्धं कारितवान् । तथा पुनरेकदा विहारं कुर्वन् सरसास्त्रे
पत्तने समापयौ । तस्मिन्नवसरे चै...”

“तथा पुनः श्रीवर्धमानसूरिभिस्रयोदशसुरत्राणच्छत्रोदालकचन्द्रा-
वतीनगरीस्थापकपोरवाडझाटीयश्रीविमलमन्त्रिणं प्रतिमोक्ष्य श्रीअर्जुना-
चले विच्छिन्नजैनतीर्थस्य पुनः प्रवृत्त्यर्थमुपदेशो दत्तः । परं तत्रस्थैर्वा-
सणैरुक्तम्,—‘इदमस्माकं तीर्थमस्ति, अत्र निनप्रासादो न भवति’ इति ।
ततो गुरुभिः पुष्पमालां मन्त्रयित्वा विमलमन्त्रिणे दत्त्वा च प्रोक्तम्,—
‘भो मन्त्रिन् ! ब्राह्मणकन्याहस्तं इमां मालां प्रदाय ब्राह्मणानामग्रे इति
वक्तव्यम्—‘अस्मिन् पर्वते यत्र मृगवेशा माला पतति तत्रास्माकं तीर्थ-
मस्ति ।’ अयं मन्त्रिणा यथा गुरुभिरुक्तं तथैव कृतम् । ततश्च यत्र
माला निपतिता तत्र कलश इत्यर्थादिपूजोपकरणसहितं प्रतिमाप्रयं
प्रादुर्भूतम् । तत्रैका वज्रमयी श्रीआदिनायप्रतिमा, द्वितीयाऽम्बिका-
मूर्तिः, तृतीया च बालीनायसेनप्रपालमूर्तिरिति । अथैवं कृतेऽपि ब्रा-
ह्मणैः पुनरुक्तम्—‘भवतां देवोऽस्ति, परं देवगृहं नास्ति, ततो देवस्यैव
पूजा कार्या, देवगृहं तु न कारयितव्यम्’ इति । सदा विमलमन्त्रिणा
द्वय्यबलेन विमा बलीकृताः—स्वर्णमुद्राऽऽस्तरणं विधाय मूर्भिर्गृहीता ।
तत्र अश्वमेधप्रसादः कारितः । अष्टादशकोटि-त्रिपञ्चाशत्तन्ममितं
द्रव्यं व्ययीकृतम् । तत्राप्यापि ‘विमलवसही’ इति प्रसिद्धिरास्ते । ततः
श्रीवर्धमानसुरेः संवत् १०८८ मध्ये प्रतिष्ठां कृत्वा ग्राम्येऽनशनं गृहीत्वा
स्वर्गं गतः ।” इति ।

श्रीवर्धमानसूरिपट्टधरयोः प्रकृतग्रन्थैकद्वयौः

४९ वक्ष्यमाणेन “तस्मिन्नवसरे च सोमब्राह्मणस्य -” [प्रस्ता० पृ० २५]
इत्यादिना पद्यावलीमध्येनास्य संदर्भः, दिरुक्तिमयेन शिष्टस्यात्रानुलि-
खितत्वात् ।

४९ अभयदेवसूरि-जिनचन्द्रसूरी इव तत्सतीर्थ्यः प्रस्तुतग्रन्थकारो-
ऽपि ‘तेसि’ इति द्वय्यकवद्वचनान्ततच्छब्देनैतयोर्द्विधापि भातृरूपयो-

“तैस्स य जाया दुवे सीसा ॥ २४१ ॥

दुव्वार-वाइ-वारण-मरट्ट-निट्टवण-निट्ठुर-मइंदो ।

जिण-भणिय-सुद्ध-सिद्धंत-देसणा-करण-तल्लिच्छो ॥ २४२ ॥

जस्स य अईव सुललिय-पय-सचारा पसन्न-वाणीया ।

अइकोमला सिलेसे विविहालंकार-सोहिल्ला ॥ २४३ ॥

लीलावइत्ति-नामा सुवन्न-रयणोह-हारि-सयलंगा ।

वेसव्व कहा वियरइ जयम्मि कय-जण-मणाणंदा ॥ २४४ ॥

एगो ताण जिणेसरसूरी सूरौव्व उक्कड-पयावो ।

तस्स सिरी बुद्धिसागर-सूरी य सहोयरो वीओ ॥ २४५ ॥

पुन्न-सरदिंदु-सुंदर-निय-जस-पम्भार-भरिय-भुवणयलो ।

जिण-भणिय-सत्थ-परमत्थ-वित्थरासत्त-सुह-चित्तो ॥ २४६ ॥

जस्स य मुह-कुहराओ विणिग्गया अत्थ-वारि-सोहिल्ला ।

बुह-चक्कवाय-कलिया रंगंत-सुफक्किय-तरंगा ॥ २४७ ॥

तडरुह-अवसद-महीरुहोह-उम्मूलणम्मि सुसमत्था ।

अज्जाय-पवर-तित्था पंचेगथी नई पवरा ॥ २४८ ॥

“तेसि सीसवरो धणेसर-मुणी-”

इति पद्यैः प्रस्तुतग्रन्थकृता प्रशस्तौ समाख्यातात्यल्पवृत्तयोः

श्रीजिनेश्वरसूरि-बुद्धिसागरसूर्योश्चरितलवमभयदेवसूरिप्रबन्धप्र-
स्तावे प्रभाचन्द्रसूरिः स्वीये प्रभावकचरित्रेऽधिगतपट्टावल्युक्ति-

राचार्यवर्ययोः परामर्शं कुर्वन् द्वयोरपि निजगुरुत्वं स्पष्टमवबोधयति, अन्य-
थाऽव्यवहिततयोर्द्विष्टस्यैकस्य बुद्धिसागरसूरेव स्वगुरुत्वे जिज्ञापयिषितव्ये,
सम्मानार्थं वा बहुवचने (S. H. 2, 2, 124) विवक्षितव्ये, पूर्वत्रैकवच-
नान्तेन नाम्ना निर्दिष्टयोस्तयोर्द्विवचनान्तेन बहुवचनान्तेन वा तेन परा-
मर्शस्याघटमानत्वादिति ध्येयम् ।

४४ तच्छब्देन वर्धमानसूरिग्रहः ।

४५ “श्रीबुद्धिसागराचार्यैर्वृत्तैर्व्याकरणं कृतम्”

“तयोरिमां शिष्यवरस्य वाक्याद् वृत्तिं व्यधात् श्रीजिनचन्द्रसूरेः ।

शिष्यस्तयोरेव विमुग्धबुद्धिर्ग्रन्थार्थबोधेऽभयदेवसूरिः ॥ ४ ॥”

इति पद्याशक्तवृत्तिप्रशस्तौ,

“ तयोर्विनेयेन विबुद्धिनाप्यलं वृत्तिः कृतैषाऽभयदेवसूरिणा ”

इति भगवतीवृत्तौ च, एवं सर्वत्रापि प्रायस्तत्कृतिषु; जिनचन्द्राचार्यस्य सवेग-
रक्षशालायां चैवमुल्लेखात् ।

विसंवादमुपाचीकृतम् । प्रासादिकस्यापि चास्य, अत्र स्थलस्या-

इति श्रीजिनेश्वरसूरिर्विचित्रप्रमाणलक्षणनाम्नि ग्रन्थे, “श्रीबुद्धि-
सागराचार्यैः पाणिनि-चन्द्र-जिनेन्द्रविश्रान्तदुर्गटीका अवलोक्य वृत्तबन्धैः
(वृत्तैः ?) धातुसूत्रगणोणादिवृत्तबन्धैः कृतं व्याकरणं संस्कृतप्राकृतशब्द-
सिद्धये” इति स्योपञ्जतदृष्टौ,

“श्रीबुद्धिसागरः सूरेश्वके व्याकरणं नवम् ।

शब्दसाष्टकमाने तत् श्रीबुद्धिसागरामिषम् ॥ ८१ ॥”

इति प्रभावकचरिते,

“अन्योऽपि दत्तो भुवि बुद्धिसागरः पाण्डित्यचारित्रगुणैरनूपमैः ।

शब्दादिलक्ष्यप्रतिपादकानयग्रन्थप्रणेता प्रवरः क्षमावताम् ॥ ८१ ॥”

इति, “व्याकरणादिशास्त्रकर्तुः श्रीबुद्धिसागराचार्यस्य” इति चामप-
देवसूरिनिर्मितयोः पञ्चाशकग्रन्थस्य स्थानाङ्गसूत्रस्य च वृत्तयोः, अन्यत्र
चोल्लिखितस्य व्याकरणस्यैवेदमपरं नामानुमीयते, तदूर्जनपरेण विशेषण-
कदम्बकेन शब्दशास्त्ररूपस्यैवार्थस्यापेक्षात्, प्रकृतग्रन्थस्य B सङ्गके भादर्श-
पुस्तके एतस्य । ‘पञ्चगङ्गी’ शब्दस्य) ‘पञ्चाङ्गं व्याकरणं इति केनापि
प्राचीनविदुषा कृतेन पुराणटिप्पणेनेतदनुमानस्य संवाददानाच्च ।

१ ग्रन्थकारेण स्वयं ग्रन्थकर्तृत्वादङ्गनामके फलार्थे सापेक्षे वा विहितेऽपि तन्निर्मि-
ताष्टकवृत्तिभाषा-ग्रन्थव्याख्या-पदार्थानिरूपणपद्धत्यादिसाम्येन बुद्धिसागरव्याकरण-
प्रणयन कारण-लक्ष्य-समवायैक्येन, बुद्धिसागराचार्येणाद्वयवैज्ञान्येन, तन्नामधेयस्य
द्विस्मिरपि च निर्विशेषणतमैव परिमहेन, तत्पट्टरतिथ्यधीमदमयैवसूत्रैः स्थानाङ्ग-
वृत्तिप्रसङ्गौ “प्रमाणादभ्युत्पादनप्रवणग्रन्थप्रणयिनः + + श्रीजिनेश्वराचार्यस्य”
इत्यष्टोत्थलसूत्रेण चानन्वयिहेन, अपरेणापि धैर्यप्रसाधकहेतुसमूहेनान्यथातुल्यप्रमाणेन
तत्कर्तृत्वस्य निर्वाचनाविष्कृतकत्वात् ।

१ “तैरवधारिते ननु प्रवृत्तिरावनेरिद् ।

तत्र दुर्जनवाक्यानि प्रवृत्तेः साधनम्वनम् ॥ ४०३ ॥

कीदृशानि दुर्जनवाक्यानीत्याह—

शब्दलक्ष्य प्रमातृलक्ष्य यदेतेषां न विद्यते ।

नादिमन्तरतो ह्येते परलक्ष्योपजीविनः ॥ ४०४ ॥

तथा च किं जातमित्याह—

२ “श्रीबुद्धिसागराचार्यैर्वृत्तैर्व्याकरणं कृतम् ।

अस्माभिस्तु प्रमातृलक्ष्य, वृद्धिमायातु साधनम् ॥ ४०५ ॥”

इति प्रमाणलक्षणान्तरग्रन्थेन दुर्जनवाक्यरूपकारणस्य, तस्मिन्साधनकारणस्य लक्ष्यस्य,
समवायौल्यस्य, तदवृत्तौ “आवयोः—मम श्रीबुद्धिसागराचार्यस्य च” इति निर्विशे-
षणत्वस्य चोपलब्धेः ।

तिसंकीर्णत्वेऽपि षट्पात्रलुल्लेखसहितस्यास्य किञ्चिद्विस्तीर्णत्वे-
ऽपि च, विरलप्रसिद्धतैतिहासरसास्वादयानां षट्पात्रकारजन-
कतया च, यथाक्षरमिह निबन्धमुपयुक्ततरमत एवौचित्यशालिनं
चोत्पश्यामि । तत्र प्रभावकचरित्रे ;—

“अस्ति श्रामालवो देशः सद्बृत्तरसशालितः ।

जम्बूद्वीपारुम्यमाकन्दफलं सद्बर्णवृत्ततूः ॥ ४ ॥

तत्रास्ति नगरी धारा मण्डलाप्रोदितस्थितिः ।

मूलं नृपश्रियो दुष्टविप्रहृद्रोहशालिनी ॥ ५ ॥

श्रीभोजराजस्तत्रासीद् भूपालः पालितावनिः ।

शेषस्येवापरे मूर्त्तिं विश्वेद्वाराय यदुमुर्जा ॥ ६ ॥

तत्र लक्ष्मीपतिर्नाम व्यवहारी महाधनः ।

यस्य श्रिया जितः श्रीदः कैलासाद्रिमागिश्रियत् ॥ ७ ॥

अन्यदा मध्यदेशीयकृतत्राघणनन्दनी ।

प्रहृष्टज्ञावलाकान्तवेदविद्याविशारदी ॥ ८ ॥

अर्धातपूर्विर्णां सर्वान् विद्यास्यानांश्चतुर्दश ।

स्मृत्यतिष्ठपुराणानां कुलकेतनतां गतीं ॥ ९ ॥

श्रीधरः श्रीपतिश्चेतिनामानौ यौवनोद्यमात् ।

देशान्तरदिदक्षायै निर्गतां तत्र चागतां ॥ १० ॥ त्रिभिर्विशेषकम् ॥

तौ पवित्रयतः स्मात्र लक्ष्मीधरगृहाङ्गणम् ।

सोऽपि भिक्षां ददौ भक्त्या तदाकृतिवशीकृतः ॥ ११ ॥

गेहाभिमुखभित्तौ च लिख्यते स्मास्य लेखकम् ।

दृक्कविशतिलक्षाणां, नित्यं ददशतुश्च तौ ॥ १२ ॥

सदा दर्शनतः प्रज्ञावलादप्यतिसंकुलम् ।

तत् परिस्फुरितं सम्यक् सदम्यस्तमिवानयोः ॥ १३ ॥

जनो मत्पार्श्वतः सूपकारवत् सूपकारवान् ।

वर्तते निष्ठुरः किन्तु मम किञ्चिन्न यच्छति ॥ १४ ॥

ब्राह्मणा अपि गीर्वाणान् मन्मुखादाहुतिप्रदाः ।

तर्पयन्ति फलं तु स्यात् तत्कर्मकरतैव मे ॥ १५ ॥

इतीव कुपितो वह्निरह्नैकेनापि भस्मसात् ।

विदधे तां पुरीमूरीकृतप्रतिकृतक्रियः ॥ १६ ॥ त्रिभिर्विशेषकम् ॥

लक्ष्मीपतिर्द्वितीयेऽहि न्यस्तहस्ताः कपोलयोः ।
 सर्वस्वनाशतः सिन्नो डेक्ष्यदाहाद् विशेषतः ॥ १७ ॥
 प्राप्ते फाटे गतो भिक्षाकृते तस्य गृहाङ्गणे ।
 प्राप्ते प्लुष्टे च तद् दृष्ट्वा विगण्णाविदमूचतुः ॥ १८ ॥
 यजमान ! तत्रोभिद्रकष्टेनावां मुदुःखितौ ।
 किं कुर्वहे, क्षुधा किन्तु सर्वदुःखातिशयिनी ॥ १९ ॥
 पुनरीदृक्क्षुधाकान्तसरयुर्चिर्भवान् किमु ? ।
 धीराः सत्त्वं न मुञ्चन्ति न्यसनेन मनादृशाः ॥ २० ॥
 इत्याकर्ण्य तयोर्वाक्यमाह श्रेष्ठी निशम्यताम् ।
 न मे धनाभयस्त्रादिदाहाद् दुःखं हि तादृशम् ॥ २१ ॥
 पादगुं लेखकनाशेन, निर्धर्मेण जनेन यत् ।
 कलहः संभवी धर्महानिकृत् क्रियते हि किम् ? ॥ २२ ॥ युगम् ॥
 जजलरतुध तावायां भिक्षार्थी, न चापरम् ।
 शक्नुवो नो (योऽत्रो ?) पकर्तुं हि, न्यायवाचो लेखकं पुनः ॥ २३ ॥
 ध्रुवेति हर्षम् श्रेष्ठी स्वपुरस्ती वरासने ।
 न्यवेशयज्जनः स्वार्थपूरकं ध्रुवमर्हति ॥ २४ ॥
 तावादितः समारम्य त्रिषिवार्षसंगतम् ।
 व्यक्तवत्सरमासाङ्कसहित खटिनीदलेः ॥ २५ ॥
 वर्णब्राह्मभिधामूलद्वयसंस्थानवृद्धिभूत ।
 आरुपातं लेखकं स्वाख्याख्यानवद् धिग्याबलात् ॥ २६ ॥
 पत्रकेषु लिखित्वा तत् श्रेष्ठी दध्यावहो ! इमौ ।
 मम गोत्रसुरी कौचित् प्राप्ते मदनुकम्पया ॥ २७ ॥
 यदिरोपकमात्रेण वदन्तौ तावविस्मृतम् ।
 दुस्सरीसपुटे पत्रनिरपेक्ष हि लेखकम् ॥ २८ ॥ युगम् ॥
 ततः सन्मान्य सद्गोप्यवस्त्रार्थैर्वदुमानतः ।
 स्वगेहचित्रकौ तेन निहितौ हितवेदिना ॥ २९ ॥
 नितेन्द्रियो स तौ शान्तौ दृष्टेति व्यगृह्यद् धनी ।
 शिष्यौ मदगुरुपार्श्वेऽगू स्तां चेत् तत्संचमूषणी ॥ ३० ॥
 इतः सपादलक्षेऽस्ति नाम्ना कूर्चपुरं पुरम् ।
 मरीकूर्चकृमाधातुं यदलं शात्रवानने ॥ ३१ ॥
 अल्लमूषालपुत्रोऽपि शक्योऽतीव धराधरः ।
 श्रीमान् सुवनपालाख्यो विख्यातः सान्वयाभिधः ॥ ३२ ॥
 सत्रासीत् प्रथमश्रीभिर्वर्धमानगुणोदधिः ।

श्रीवर्धमान इत्याख्यः सूरिः संसारपारभूः ॥ ३३ ॥
 चतुर्भिरधिकाऽशीतिश्चैत्यानां येन तत्त्यजे ।
 सिद्धान्ताभ्यासतः सत्यतत्त्वं विज्ञाय संसृतेः ॥ ३४ ॥
 अन्यदा विहरन् धारापुर्यां धाराधरोपमः ।
 आगाद् वाग्ब्रह्मधाराभिर्जनमुञ्जीवयन्नमुम् ॥ ३५ ॥
 लक्ष्मीपतिस्तदाकर्ण्य श्रद्धालक्ष्मीपतिस्ततः ।
 ययौ प्रद्युम्न-शान्ताभ्यामिव ताभ्यां गुरोर्नतौ ॥ ३६ ॥
 सर्वाभिगमपूर्वं स प्रणम्योपाविशत् प्रमुम् ।
 तौ विधाय निविष्टौ च करसंपुटयोजनम् ॥ ३७ ॥
 वर्णलक्षणवर्यां च दध्यौ वीक्ष्य तनुं तयोः ।
 गुरुराहानयोर्मूर्तिः सम्यक् स्वपरजित्वरी ॥ ३८ ॥
 तौ च प्राग्भवसंबद्धाविवानिमिषलोचनौ ।
 वीक्षमाणौ गुरोरास्यं व्रतयोग्यां च तैर्मतौ ॥ ३९ ॥
 महाव्रतभरोद्धारधुरीणौ तपसो निधी ।
 अध्यापितौ च सिद्धान्तं योगोद्बहनपूर्वकम् ॥ ४० ॥
 ज्ञात्वौचित्यं च सूरित्वे स्थापितौ गुरुभिश्च तौ ।
 सिद्धवासो हि सौरभ्यवासं समनुगच्छति ॥ ४१ ॥
 जिनेश्वरस्ततः सूरिरपरो बुद्धिसागरः ।
 नामभ्यां विश्रुतौ पूज्यैर्विहारेऽनुमतौ तदा ॥ ४२ ॥
 ददे शिक्षेति तैः श्रीमत्पत्तने चैत्यसूरिभिः ।
 विघ्नं सुविहितानां स्यात् तत्रावस्थानवारणात् ॥ ४३ ॥
 युवाभ्यामपनेतव्यं शक्त्या बुद्ध्या च तत् किल ।
 यदिदानीतने काले नास्ति प्राज्ञो भवत्समः ॥ ४४ ॥ युग्मम् ॥
 अनुशार्तिं प्रतीच्छाव इत्युक्त्वा गुर्जरावनौ ।
 विहरन्तौ शनैः श्रीमत्पत्तनं प्रापतुर्मुदा ॥ ४५ ॥
 सद्गीतार्थपरीवारौ तत्र भ्रान्तौ गृहे गृहे ।
 विशुद्धोपाश्रयालाभाद् वाचां सस्मरतुर्गुरोः ॥ ४६ ॥
 श्रीमान् दुर्लभराजाख्यस्तत्र चासीद् विशाम्पतिः ।
 गीःपतेरप्युपाध्यायो नीतिविक्रमशिक्षणात् ॥ ४७ ॥
 श्रीसोमेश्वरदेवाख्यस्तत्र चासीत् पुरोहितः ।
 तद्गृहे जग्मतुर्युग्मरूपौ सूर्यसुताविव ॥ ४८ ॥
 तद्द्वारे चक्रतुर्वेदोच्चारं संकेतसंयुतम् ।
 तीर्थं सत्यापयन्तौ च ब्राह्मं पैत्र्यं च दैवतम् ॥ ४९ ॥

चतुर्वेदीरहस्यानि सारणीशुद्धिपूर्वकम् ।

व्याकुर्वन्तौ स शुश्राव देवतावसरे ततः ॥ ५० ॥

तदध्वानध्वाननिर्ममनचेताः स्तम्भितवत् तदा ।

सममेन्द्रियचेतन्यं श्रुत्योरेव स नीतवान् ॥ ५१ ॥

ततो भक्त्या निजं बन्धुमाप्याय वचनामृतैः ।

आह्वानाय तयोः प्रेयीत् प्रेक्षापेक्षी द्विजेश्वरः ॥ ५२ ॥

तौ च दृष्ट्यान्तरायान्तौ दध्वावम्भोजभूः किमु ।

द्विधामूयाऽद आदत्त दर्शनं स्वस्य दर्शनम् ॥ ५३ ॥

हित्वा भद्रासनादीनि तदत्तान्यासनानि तौ ।

समुपाविशतां शुद्धस्वरुम्वलनिपद्योः ॥ ५४ ॥

वेदोपनिषदा जैनतत्त्वश्रुतगिरां तथा ।

वाग्भिः साम्यं प्रकाशयतावम्पधत्तां तदाशिवम् ॥ ५५ ॥

तथाहि—

“अपाणिपादो ह्यमनो ग्रहीता पश्यत्यचक्षुः स शृणोत्यकर्णं ।
स वेत्ति विश्वं नहि तस्य वेत्ता शिवो ह्यरूपः स जिनोऽवतारः ॥”

ऊचतुध्वानयोः सम्यगयगम्यार्थसंग्रहम् ।

दययाम्यधिकं जैनं तत्रायामाद्रियावहि ॥ ५७ ॥

मुवामवरिषती कुत्रायुक्ते तेनोचतुश्च तौ ।

न कुत्रापि स्थितिश्चेत्यवासिम्भ्यो लभ्यते यतः ॥ ५८ ॥

चन्द्रशालां निजां चन्द्रार्थोत्थानिर्मलमानसः ।

तपोरार्पयत् तत्र तस्थतुः सपरिच्छदी ॥ ५९ ॥

द्विषत्वारिषता मिक्षादोषैर्मुक्तमण्डोत्पम् ।

नवकोटीविशुद्धं चायात भैक्षममुञ्जताम् ॥ ६० ॥

मय्याद्दे याज्ञिकस्मार्तदीक्षितानग्निहोत्रिणः ।

आहूय दर्शितौ तत्र निर्व्यूढौ तत्परीक्षया ॥ ६१ ॥

यावद् विद्याविनोदोऽयं विरिञ्चेरिव पर्वदि ।

वर्तते तावदाजगुर्नियुक्ताश्चैत्यमानुषाः ॥ ६२ ॥

ऊचुश्च ते शटिलेव गम्यतां नगराद् बहिः ।

अस्मिन् न लभ्यते स्थातुं चैत्यवासासिताम्बरेः ॥ ६३ ॥

पुरोधाः प्राह निर्णयमिदं मूपसभान्तरे ।

इति गत्वा निवेशानामाख्यातमिह आपितम् ॥ ६४ ॥

इत्याख्याते च तैः सर्वैः समुदायेन भूपतिः ।

वाक्षितः प्रातरायासीत् तत्र सौवस्तिकोऽपि सः ॥ ६५ ॥

व्याजहाराय देवास्मद्गृहे जैनमुनी उभौ ।
 स्वपक्षे स्थानमप्राप्नुवन्तौ संप्रापतुस्ततः ॥ ६६ ॥
 गया च गुणप्रादुर्भावात् स्थापितायाश्रये निजे ।
 भट्टपुत्रा अमीभिर्मै प्रहिताधैव्यपक्षिभिः ॥ ६७ ॥
 अत्रादिशत मे क्षुणं दण्डं चात्र यथाहृतम् ।
 श्रुत्वेत्याह स्मितं कृत्वा भूपाळः समदर्शनः ॥ ६८ ॥
 मत्पुरे गुणिनः कस्माद् देशान्तरत आगताः ।
 वसन्तः केन वार्यन्ते को दोषस्तत्र दृश्यते ? ॥ ६९ ॥
 अनुयुक्ताश्च ते चैवं प्राहुः शृणु मर्हापते ! ।
 पुरा श्रीवनराजोऽभूत्पापोत्कटव्रतान्वयः ॥ ७० ॥
 स बाल्ये वर्धितः श्रीमदेवचन्द्रेण सूरिणा ।
 नागेन्द्रगन्धभूद्धारप्राग्वराहोपमास्पृशा ॥ ७१ ॥
 पञ्चाश्रयाभिधस्थानस्थितचैत्यनिवासिना ।
 पुरं न च निवेश्येदमत्र राज्यं ददौ नयम् ॥ ७२ ॥
 वनराजविहारं च तत्रास्थापयत प्रभुः ।
 कृतज्ञत्वादसौ तेषां गुरुणामर्हणं व्यधात् ॥ ७३ ॥
 व्यवस्था तत्र चाकारि संघेन नृपसाक्षिकम् ।
 संप्रदायविभेदेन लाघवं च [न ?] यथा भवेत् ॥ ७४ ॥
 चैत्यगच्छयतित्रातसंमतो वसताद् मुनिः ।
 नगरे मुनिभिर्नात्र वस्तव्यं तदसंगतैः ॥ ७५ ॥
 राज्ञो व्यवस्था पूर्वेषां मान्या पाश्चात्यभूमिपैः ।
 यदादिशसि तत्कार्यं राजन्नेवं स्थितं सति ॥ ७६ ॥
 राजा ग्राह सदाचारं प्राग्भूपानां वयं दृढम् ।
 पालयामो गुणवतां पूजां तल्लक्ष्येभ न ॥ ७७ ॥
 भवादृशां सदाचारनिष्ठानामाशिषा नृपाः ।
 एधन्ते, युष्मदीयं तद् राज्यं नात्रास्ति संशयः ॥ ७८ ॥
 उपरोधेन नो यूयममीषां वसनं पुरे ।
 अनुमन्यध्वमेवं च श्रुत्वा तेऽत्र तथा दधुः ॥ ७९ ॥
 सैवस्तिकस्ततः ग्राह स्वामिन्नेषामवस्थितौ ।
 भूमिः काप्यश्रयस्यार्थे श्रीमुखेन प्रदीयताम् ॥ ८० ॥
 तदा समाययौ तत्र शैवदर्शनवामवः ।

ज्ञानदेवाभिधः कूरसमुद्रावेरुदाहितः ॥ ८१ ॥
 अम्युत्थाय समम्यर्घ्यं निविष्टं निज आसने ।
 राजा व्याजिज्ञपत् किञ्चिदद्य विङ्गम्यते प्रभो ॥ ८२ ॥
 प्राप्ता जैनपर्यस्तेषामर्घ्येषमुपाश्रयम् ।
 शून्याकर्ण्य सपत्नीन्द्रः प्राह प्रहसिताननः ॥ ८३ ॥
 गुणिनामर्चनां यूर्यं कुरुष्वं विधुतैनसम् ।
 सोऽस्माकमुपदेशानां कलपाकथिषां निधिः ॥ ८४ ॥
 शिव एव जिनो बालयायात् परपदस्थितः ।
 दर्शनेषु विभेदो हि विद्मि मय्यमतेरिदम् ॥ ८५ ॥
 निक्षुप्रवीहिदृष्टानां मध्ये त्रिपुररात्रिणा ।
 भूमिः पुरोधसा माद्योपाश्रयाय यथाशुचि ॥ ८६ ॥
 विप्रः स्वपरपञ्चेभ्यो निरेष्यः सकल्यो यथा ।
 द्विजस्तान्च प्रतिश्रुत्य सदाश्रयमकारयत् ॥ ८७ ॥
 ततः प्रमृति संयज्ञे यसतीनां परम्परा ।
 मदद्भिः स्थापितं रुद्धिमस्तुते नात्र संशयः ॥ ८८ ॥
 श्रीयुद्धिसागरः सूरिधके व्याकरणं नयम् ।
 सहस्राष्टकमानं तत् श्रीयुद्धिसागराभिधम् ॥ ८९ ॥
 अन्यदा दिदृशन्तश्च श्रीजिनेश्वरसूरयः ।
 पुनर्धारापुरीं प्रापुः सपुण्यप्राध्वदर्शनाः ॥ ९० ॥
 धंष्टी महीधरस्तत्र पुद्वार्धप्रपोत्ततः ।
 मुक्तेकां स्वधने संकदां यः सर्वत्र विचक्षणः ॥ ९१ ॥
 तस्याभयवु मारादयो धनदेव्यङ्गभूरभूत् ।
 पुत्रः, सरस्वतिदोऽपि यद्गुणोत्तमो नहि प्रभुः ॥ ९२ ॥
 सपुत्रः सांध्यदा सूरि प्रयत्नं मुक्तां ययौ ।
 संनाराऽम्भारतामूलं गुप्तो धर्मधनुर्निधः ॥ ९३ ॥
 अधामदकुमारोऽग्नौ यैरादण्यं तदङ्कितः ।
 आनृष्टं निजं तानं ततः श्रीमदग्रे मुक्तः ॥ ९४ ॥
 अनुमत्या ततस्तस्य गुरुभिः स ॥ दीक्षितः ।
 मदणासेवनाभ्यर्चिताधितपममहीत् ॥ ९५ ॥
 स चावगाहमिद्वान्तस्तस्यैवैश्वर्यनुमानतः ।
 दत्तो मन्त्रिणां जितः सन्तप्तमोक्षमाखरः ॥ ९६ ॥
 श्रीपरमहंससूतं जगन्मन्त्रं सूरितां ददौ ।
 श्रीजिनेश्वरसूरिधं तनयस्य गुणदेवः ॥ ९७ ॥

स्वरतरगच्छपट्टावल्यां पुनः—

“तस्मिन्नवसरे च सोमब्राह्मणस्य द्वौ पुत्रौ शिवदास-बुद्धिसागरनामानौ, एका च कल्याणवतीनाम्नी पुत्री; एवं त्रयोऽप्येते सोमेश्वरमहादेवस्य यात्रार्थं गच्छन्तः सरसाभिधाने पत्तने समाजग्मुः । तत्र सरस्वत्यां नद्यां स्नात्वा रात्रौ तत्रैव सुप्ताः । ततोऽर्धरात्रवेलायां सोमेश्वरः प्रादुर्भूय तेभ्य इत्युवाच;— ‘भोः ! प्रसन्नोऽहम्, मार्गयत मनोवाञ्छितं वरम् । ततस्तैर्वैकुण्ठे याचिते स प्राह;— ‘भोः ! ममापि वैकुण्ठं नास्ति, ततो भवद्भ्यः कुतो ददामि ? परं यदि भवतां वैकुण्ठेच्छास्ति तर्हि श्रीवर्धमानसूरेश्वरणसेवा कार्या, स एवैको वैकुण्ठदाताऽस्ति’ इत्युक्त्वा देवोऽदृश्यो बभूव । ततः प्रातःकाले ते त्रयोऽपि जना नद्यां स्नात्वापाश्रयमागत्य च गुरुभ्यो वैकुण्ठममार्गयन् । ततो गुरुभिरप्येकस्य भ्रातुर्मस्तकशिखायां स्थितं दर्शयित्वा दयामयं श्रीजै- नधर्मं द्योतयित्वा तान् प्रतिबोध्य दीक्षा दत्ता । योगादिकं च बाहयित्वा सर्वसिद्धान्तपारगाः कृताः । शिवदासस्य ‘जिनेश्वर-’ इति नाम कृतम् ।

“एकदा जिनेश्वरेणोक्तम्—‘स्वामिन् ! यदि गुर्जरदेशे गम्यते तदा भूयसी धर्मोन्नतिः स्यात् ।’ ततो गुरुभिरुक्तम्,—‘तत्र हीनाचारिणामसंयमिनां चैत्यवासिनां बहुः प्रचारोऽस्ति, ते उपद्रवं कुर्युः, ततस्तत्र न गम्यते ।’ तदा पुनर्जिनेश्वरेणोक्तम्—‘स्वामिन् ! यूकाभयात् किं वस्त्रं परित्यज्यते ? ततो मह्यं बुद्धिसागराचार्यस्य च तत्र गमनार्थमाज्ञा प्रदीयताम् ।’ अथ गुरु- भिरप्येतत् श्रुत्वा जिनेश्वर-बुद्धिसागराभ्यामाचार्यपदं दत्त्वा गुर्जरदेशं प्रति विहाराज्ञा दत्ता । तावपि गुर्वाज्ञया तं देशं प्रति विहारं चक्रतुः । तथा गुरुभिः कल्याणवती साध्वी महत्तरा कृता ।

‘तपष्टे (वर्धमानसूरिपट्टे) चत्वारिंशत्तमः श्रीजिनेश्वरसूरिः । स च बुद्धिसागरेण सह मरुदेशाद् विहारं कुर्वन् क्रमेण गुर्जरदेशेऽणहिलपुरप- त्तने समागतः । तत्र दुर्लभराजस्य पुरोहितः शिवशर्मा नाम ब्राह्मणः स्व- मातुलोऽस्ति, तद्गृहं प्रातः । अथ ब्राह्मणो बहुच्छात्रांस्तर्कव्याकरणादि- शास्त्राणि पाठयन्नेकस्य वेदपदस्याशुद्धमर्थमुवाच । तदा श्रीजिनेश्वरसूरिभिः प्रोक्तम्—‘अस्य पदस्यायमर्थो न भवति, भवद्भिः कथमित्थं पाठयते ?’ इति । तदा विप्रेणोक्तम्—‘भवतां वेदार्थपरिज्ञानं कुतः ? चेद्भवेत्, तर्हि भवद्भिरे-

१ प्रकृतग्रन्थकर्तापि मुरसुन्दरीकथाग्रन्थनप्रयोजनाविनिर्देशे

“सीमिणि-मयहरियाए गुरु मणिणीए अलंघयणाए ।

धिरि-वज्जणमईए पवत्तिणीए उ वयणेण ॥ ४१ ॥”

इत्यार्यामिमामुपनिषद्वचनं नामप्राहमेतस्याः सूर्योरनयोर्भगिनीत्वं संवादयति ।

वास्याधो वास्यः' इति । अनेनद् वचः श्रुत्वा गुरुभिरेव केऽपि पुरोहितस्य
 संदेहा अभूवन्ते सर्वेऽपि निरन्ताः । ततः पुरोहितेन पृष्टम्—'को भवता
 निवासः ? कथं भवता पिता ?' इति । तदा गुरुभिर्वाणसी नगरी,
 सोमप्रासनध प्रोक्तः । तदा तेन ज्ञातमेतौ मम भागिनेयौ । ततश्च यद्दुमा-
 नपुरस्तरं स्वगृहे राक्षितौ । अथेवा वार्ता चैत्यवासिभिः श्रुता, चिन्तितं च
 स्वचित्तं, एतौ जिनेश्वरसूरिरश्रमगतोऽस्ति, स तु संवेगग्राहिभगवतः
 परमगुह्यक्रियापात्रमस्ति, यद्यपि सिधिल्ल हीनाचारिणः स्मः; ततोऽपि
 केनापि प्रकारेण नगराद् निष्कामनीयः, अन्यथाऽस्माकं निन्दा मयिष्य-
 तीति । एवं विचिन्त्य क्रियद्विधैत्यशमिभिः संभूय दुर्लभनृपाय प्रोक्तम्,—
 'महाराज ! अस्मिन् पुरे दिल्लीतो मन्थिच्छोटकाः समागताः सन्ति, ते च
 मवापुरोहितस्य गृहे निवृण्ते ।' अथ राज्ञेन द्वाक्यं श्रुत्वा पुरोहितमाहूय पृ-
 ष्टम्—'मो भवद्गृहे चैरा आगता भूयन्ते ?' तदा तेनोक्तम्—'राजन् ! मद्-
 गृहे तु द्वाद्विचारयन्तः सन्मार्गमन्धारिणो मुनीधराः सन्ति, न चैराः, किन्तु
 ये केऽपि तेषु चैरभ्युपदेशं कुर्वन्ति त एव चैराः ।' तदा राज्ञा आचार-
 दर्शनार्थं जिनेश्वरसूरय आहूताः । आगता गुरवो राजसमायामास्तुतं वर्यं
 दूरीकृत्य रजोहरणेन भूमि प्रमार्ग्य ईर्ष्यापथिकीं प्रतिकल्प्य स्वकर्मफलमास्तीर्य
 स्थिताः । अथैतत्सद्गुर्वाञ्जकनाशनन्दितेन राज्ञोक्तम्—'सन्मार्गधारका एवं-
 विधा एव भवन्ति' इति । तथा पुनर्मूयेन एतेभ्यो विक्रमं चैत्यवासिनामा-
 चारं दृष्ट्वा गुरुभ्यो मुनीनामाचारः पृष्टः । तदा जिनेश्वरसूरिभिः प्रोक्तम्—
 'अस्माभिर्मुक्तात् किं कथ्यते, भवतां देशाधिष्ठितं सरस्वतीभाण्डागारमस्ति,
 तत्र सर्वमतस्वरूपनिर्देशकानि पुस्तकानि सन्ति, ततो भाण्डागारात्
 पुस्तकमानायमित्यम् ।' तदा राज्ञा तथैव कृते सति दशवैकालिकपुस्तकं
 हस्ते आगतम् । तच्च राजमभाषामानीतम् । ततो गुरुभिः प्रोक्तम्—'इदं
 पुस्तकमेतेषां चैत्यवासिनामेव हस्तं देयम्, एते एव वाचयन्तु ।' ततो
 वाचयद्विहोः साध्याचारपत्राणि मुक्तानि । तदानीं गुरुभिश्चोक्तम्—'राजसमायां
 दिवसे चौर्यं जायते ।' राज्ञा पृष्टम्—'तत् कथम् ?' तदा तैरुक्तम्—'एभिः
 पत्राणि मुक्तानि ।' राज्ञोक्तम्—'तर्हि मयमेव वाचयत ।' गुरुभिश्चोक्तम्—'नास्मा-
 कं कार्यम्, पक्षपातरहितैर्ब्राह्मणैर्वाचनीयम् ।' ततो ब्राह्मणेभ्यः पुस्तके
 दत्ते सति तैर्यथार्थं वाचितम् । तदा शास्त्राविरुद्धाचारदर्शनेन जिनेश्वर-
 सूरिमुदिष्य 'अतिश्वरा एते' इति राज्ञा प्रोक्तम् । तत एव खरतरविरुद्धं
 लब्धम् । तथा चैत्यवासिनो हि पराजयप्रापणात् 'कुण्डलाः' इति नामधेयं
 प्राप्ताः । एव च सुनिहितपक्षधारकाः श्रीजिनेश्वरसूरयो विक्रमतः १०८०
 वर्षे, खरतरविरुद्धधारका जाताः ।

“तथा पुनरेकदा मरुदेवानाम्नीं साध्वी चत्वारिंशद्विनानि यावदनशनं कृतवती । प्रान्ते निर्जरां कारयाद्विजिनेश्वरसूरिभिरुक्तम्-‘स्वकीयमुत्पत्तिस्थानं ज्ञापनीयम् ।’ ततः सा गुरुवचः स्वीकृत्य कालं कृत्वा देवपदं प्राप्ता । अथैकदा स देवः सीमन्धरस्वामिवन्दनार्थं गच्छन् ब्रह्मशान्तियक्षं प्रत्युवाच-‘भवता जिनेश्वरसूरीणां पार्श्वे गत्वा ‘म स ट स ट’ इत्येतानि पञ्चाक्षराणि कथनीयानि । एषामर्थं स्वयमेव गुरवो ज्ञास्यन्ति’ इति । तदा यक्षेणागत्य तान्यक्षराणि कथितानि । ततो गुरुभिस्तेषामर्थो निगदितः; तद्यथा;—

मरुदेवी नाम अज्जा गणिनी जा आसि तुम्ह गच्छम्मि ।

सग्गम्मि गया पढमे देवो जाओ महड्ढीओ ॥ १ ॥

टक्कलयम्मि विमाणे दो-सागर-आउसो समुप्पन्नो ।

समणेसस्स जिणेसरसूरिस्स इय संकहिज्जासु ॥ २ ॥

टक्कउरे जिणवंदणनिमित्तमिह आगएण देवेण ।

चरणम्मि उज्जमो तो कायव्वो, किंच सेसेहिं ? ॥ ३ ॥ इति ।

एवंविधाः श्रीजिनेश्वरसूरयः प्रान्तेऽनशनं कृत्वा स्वर्गं प्राप्ताः ॥”

केचिदाचार्या विक्रमात् १०२४ तमे वर्षेऽस्मादेव श्रीजिनेश्वरसूरेः खरतरगच्छोत्पत्तिं मन्यन्ते, अवमन्यन्ते च मतमेतदपरे, जिनेश्वरसूरिणा तच्छिष्याजिनचन्द्रार्भयदेवप्रभृतिभिश्च सूरिभिः प्रणीतेष्वनल्पग्रन्थेष्विदानीमप्युपलभ्यमानेषु विद्यमानविस्तृतप्रशस्तिष्वेकतमस्मिन्नपि तस्मिन् खरतरगच्छोल्लेखमात्र-

१ इतश्चापि मतमेतदयुक्तम्, जिनेश्वरसूरेः संवत् १०२४ विद्यमानताया एव दुरुपपादत्वात्, विक्रमात् १०८० तमेऽब्दे तैरष्टकवृत्तेर्निर्माणस्य तत्र स्वयं प्रतिपन्नत्वात्; (प्र० पृ० २८) विक्रमात् १०८८ तमे च संवत्सरे तैरव निजशिष्याभयदेवसूरेरार्यापददानस्य सर्वाविसंवादतया प्रसिद्धत्वेन ततोऽप्यूर्ध्वं तस्य विद्यमानतया महतः कालव्यवधानस्यापत्तेः; खरतरविरुद्धस्यापि विक्रमात् १०८८ तमे वर्षे (प्र० पृ० २६) लब्धत्वेन खरतरगच्छबीजस्यैव तदानीमभावात्, तदर्पयितुः पत्तनेशदुर्लभराजस्य राज्यस्यापि तां कालेऽभावादिति । २ यत्तु श्रीअभयदेवसूरेर्जिनचन्द्रसूरिशिष्यतया प्रतिपादनम् (Dr. Peterson Report 5 th,) तच्चिन्त्यम्, स्वयं जिनचन्द्रसूरिणा निजे संवेगरङ्गशालानाम्नि ग्रन्थे, अभयदेवसूरिणा च भगवत्यादिवृत्तिप्रशस्तौ तत्सब्रह्मचारित्वस्य स्पष्टमाभिधानात् [प्रस्ता० पृ० १७] ।

स्याप्यदर्शनात्, सर्वत्र चन्द्रकुलोद्धेखस्यैवोपलम्भाच्च । खरतरग-
च्छोत्पत्तेर्विक्रमात् १२०४ तमे वर्षे श्रीजिनदत्तमूरिसकाशदेव
लम्पात्मलाभत्वात्, तस्य मूरेरभिमानयुक्तस्वभावतया मष्टव्य-
विषयं मण्डरूपतयोचरयता लोके 'खरतर'—इति मसिद्धेः
संजातत्वात्, स्वयं तेनापि तस्याङ्गीकारात् ।

प्रस्तुतमूरिवर्ययोः कृतिविषये तावद् जिनेश्वरमूरेणा
निर्मिता ग्रन्था इमे;—

१ लीलावतीकथा । २ होरिमद्राष्टकवृत्तिः ।

१ धर्मसागरोपाध्यायाः प्रवचनपरीक्षाया खरतरगच्छोत्पत्तिप्रकरणे;
अन्यत्रापि च—In this Dharmasagar tries to prove
that is owed its rise not to Jinashwara, the pupil
of Vardhaman in samvat 1024 as is commonly
believed, but to Jinadatta in samvat 1204 (Buhler's
Report p 148)

२ तथा चाष्टकवृत्तौ मन्यकर्ता स्वयम्;—

‘मूरेः धर्मसागरस्य नि.सम्बन्धविशेषिणः ।

हारिचारित्रपात्रस्य श्रीचन्द्रकुलभूषिणः ॥ १ ॥

पादाभ्यासद्विरेकेन श्रीजिनेश्वरमूरेणा ।

कदम्बानां कृता शतः खरवानुप्रदेशेनैव ॥ १ ॥”

३ श्रीजिनवल्लभमसूरिविरचितस्य गणधरसार्धशतकप्रकरणस्य जिन-
पतिसूरिशिष्यसुमतिगणिविरचितायां कृतां व्यक्तमेतत्; अपरत्रापि च;—

“The Kharatara sect then arose according to an
old gatha in Samvat 1204. Jindatta was a proud man,
and even in his pert answers to others mentioned by
Sumatigan: pride can be clearly detected. He was,
therefore, called Kharatara by the people, but he
gloried in the new appellation and willingly accepted
it.” (Dr. Buhler's Report p 149).

४ प्रस्तुतग्रन्थप्रशस्तौ प्रशस्तशब्देभ्येतदुद्धेखस्योपलम्भानस्य संद-
र्शितत्वात् प्रस्ता० पृ० १७ । हेमचन्द्राचार्योऽपि कान्वयानुशासनटीकायां
पद्यकथोदाहरणमसङ्गे “काचित् पद्यमर्थो यथा लीलावती” इत्यनेनैव
स्मरन् विभाष्यते । ५ ग्रन्थोऽयं जावाडिपुरे विक्रमात् १०८० तमे
वर्षे निर्मितः, यदाह ॥ एव प्रशस्तौ;—

३ पंचलिङ्गीप्रकरणम् । ४ वीरचरित्रम् ।

५ कथारत्नकोशः । ६ प्रमाणलक्षणं सवृत्तिकम् ।

एतदन्येषामुल्लेखो नाद्यावधि क्वाप्यासादितः ।

बुद्धिसागरसूत्रे च बुद्धिसागरव्याकरणव्यतिरिक्ता अपरा
कृतिर्न दृष्टिपथं श्रुतिपथं वाऽवतीर्णा ।

स्ववंशपारम्पर्यानन्तरं प्रकृतग्रन्थकृता सुरसुन्दरीग्रन्थाविर-
चनासमयतत्स्थलादिरेवमनेन श्लोकेन विनिरदेशिः—

“तेसिं सीसवरो धणेसरमुणी एयं कहं पायळं

चङ्गावलिपुरी ठिओ सगुरुणा आणाए पाढंतरा ।

कासी विक्रमवच्छरम्मि य गए वाणंक-सुन्नोडुपे,

मासे भदवए गुरुम्मि कसिणे वीया-धणिट्ठा-दिणे ॥ २४९ ॥”

एतेन ग्रन्थकर्तुरमुष्य सत्तासमयोऽपि विक्रमस्यैकादशशती-
रूप इति विनिर्णये न किञ्चिद् वक्तव्यमवशिष्यते ।

एतद्व्यतिरिक्तं ग्रन्थकृद्विषयकमिति वृत्तसंबन्धि जन्मस्थल-
कुल-विहितकार्यव्यूहादिवृत्तान्तस्यापरैः प्राक्तनैरिवानेन ग्रन्थ-
कर्त्रापि न स्वयमत्रापरत्र वा विनिर्दिष्टम्, नापि तत्समान-
कालिकेन पश्चाद्भवेन वा केनचन विदुषा तदुल्लिखितं विहित-
गवेषणायासेनाद्यावध्युपलब्धम्, प्राच्यमहात्मनां फलानुमेय-
प्रारम्भरूपसिद्धान्तावलम्बितया वस्तुस्वरूपमात्रप्रदर्शनेऽपि स्वा-
त्मश्लाघापातकशङ्काकलङ्कपङ्किलताङ्गीकारितया स्वयं स्वेतिहा-
सलेखनकार्ये प्रायः प्रवृत्तिमात्रस्याप्यविधानस्य साधारण-
त्वात्, तत्समानकालिकानामन्यपण्डितानां स्वदृष्टिसम्मुखत्वेन
तादृशगौरवास्पदाभावेन तत्र दुर्लक्ष्यात्, अन्यान्यविषयेष्विव
वा तदानीं पुरावृत्तविषये पुरातनसंख्यावतां तादृशादराभावस्यै-
व मुख्यकारणत्वात्, पश्चाद्भवानां चास्माकमिवाहमहमिकया

“समानामधिकेऽशीत्या सहस्रे विक्रमाद् गते ।

श्रीजावालिपुरे रम्ये श्रुतिरेषा समापिता ॥ ४ ॥” इति ।

१ See Jaina Dharma Prachina Itihasa Part 1.P 43.

२ प्रस्ता० पृ० १८ । ३ अभयदेवसूत्रे-स्थानाङ्गवृत्तौ “व्याकरणादिशा-
स्त्रकर्तुः श्रीबुद्धिसागराचार्यस्य च” इत्यत्रोक्तादिशब्दवाच्यमन्तरेण ।

तदभिलषतामपि तद्देदनोपायाभावसाम्प्रदायित्वे ।

ग्रन्थकृता ग्रन्थस्यास्य 'सुरमुन्दरीकहा' इति कथाभिधानं
यथार्थं व्युत्पादयि; यतोऽत्र

“श्लोकैर्वैश तु संक्षेपात् कार्थैर्वै प्रशंसति ।

मुख्यार्थस्यावताराय भवेद् यत्र कथान्तरम् ॥

परिच्छेदो न यत्र स्याद् न स्याद् वा लम्पकः कश्चित् ।

सा कथा नाम तद्गर्भे निवर्त्तनीयास्तुल्यदीम् ॥”

इत्यग्निपुराणोक्तं कथालक्षणं सामान्येनानन्वीयमानमपि,

“धीरशान्तनोयका गयेन पचेन वा सर्वभाषा कथा”

इति हेमचन्द्राचार्येण काव्यानुशासने समुदीरितं (पृ० ३३८)

“कथायां सरसं वस्तु पद्येव विनिर्मितम् ।

कश्चिदत्र भवेदाद्यो कश्चिद् वस्त्रापवस्त्रके ॥

आदौ पद्येनमरकार खलदेवैस्तर्कतनम् ।”

“यथा कादम्बरीदि”

इति निम्बनाथकविना दर्पणेश्वरिणितं (पृ० ३०३) च
तल्लक्षणं सम्यगिदं संगच्छमानमीक्ष्यते । यद्यप्युक्तलक्षणं कथा-
सामान्यस्यैव, प्रकृता कृतिश्च “समस्तफळान्तेतिवृत्तवर्णना
समरादित्यवत् सकलकथां” इतिस्वरूपेण सकलकथानाम्ना
कथाप्रभेदेनैवाङ्गिता, तथापि सामान्यार्थाभिधायिशब्देनावि
तद्विशेषवाचकत्वस्य भूयोदर्शनात्, अन्यथा कीटादौ जीवविशेषे
जीवसामान्याभिधायकस्य सत्त्वादिशब्दस्याप्रवृत्तेराबालगोपाल-
भसिदन्वयवशास्त्रोच्छेदप्रसङ्गात्, अत एव सामान्यविशेषपर-

१ “श्लोके संवेगकरि कहं तु सुरमुन्दरी नाम ।” इत्यनेन ग्रन्थो-
पक्रमे, “सुरमुन्दरीनामाए कहाए पदमो परिच्छेओ ” इत्यादिना
सकलपरिच्छेदावसाने च ग्रन्थकारस्यैव स्पष्टं तथावचनात् । २ नायिकोप-
लक्षणत्वादस्य लक्षणशोभस्य नायिकाप्रधानायामप्यस्यां कथार्थान लक्षणान-
न्वयः । ३ कादम्बरीहं श्लोकैर्दुर्गनिबद्धा पद्यमयी विशिष्टा, न तु
गद्यरूपा कानमहोपज्ञा सा, दृष्टान्तत्वानुपपत्तेः । ४ काव्यानुशासनम्,
पृ० ३४० । ५ कथाप्रभेदत्वं चास्याः “एते च कथाप्रभेदा एवेति न
पृथग् लक्षिताः” इत्युक्ताऽऽलङ्कारचूडामणौ स्पष्टम् (पृ० ३४०) ।

भेदस्यान्यत्र महता प्रबन्धेन सिद्धान्तितत्वादिति ग्रन्थकृता कृतः
सामान्येन तन्निर्देशो न मनागपि दोषमावहतीति । अस्माभिस्तु
समयप्रसिद्धचतुरोधाकृष्टैः सकलकथापर्यायेण 'चरित' शब्दे-
नैव ग्रन्थस्यैतस्याभिधानं प्रसेधयद्विर्विशेषलक्षणमेवादृतमिति
दूषणाशङ्काऽनुत्थानोपहतैवेति विदाङ्कुर्वन्तु विद्वांसः ।

पद्यमयीं च कथां विनिर्ममाणेन ग्रन्थकारेण समस्तेऽपि
ग्रन्थे गाथापराह्वयमार्याच्छन्द एव व्यवहारि, केवलमितर-
श्लोकवद्धचरितग्रन्थेष्विवात्रापि प्रतिपरिच्छेदमन्ते, क्वचिच्च
वर्णनीयतादृशवस्त्वायत्तेनान्तःपरिच्छेदमपि भिन्नभिन्नो वृत्तवारो
व्यापारि । व्यभाजि च षोडशसु परिच्छेदेषु संपूर्णोऽपि ग्रन्थः,
प्रत्येकं यत्रानूनमनधिकं च पद्यानां सार्धशतद्वयं न्यभान्ति,
विमुच्यन्तिममेकं परिच्छेदमपवादरूपमेकयैव गाथया समभ्याधि-
कम् । न च वक्तव्यानु रूप्येण स्वभावत एव तथा बन्धः समजनि,

“निसुणह एगग्गमणा होउमियाणिं कहं कहिज्जंतं ।

अड्ढाइज्जसएहिं गाहाणं कयपरिच्छेयं ॥ ४४ ॥”

इत्यनयार्यया ग्रन्थारम्भ एव तादृशकर्तव्यतां प्रतिजानानस्य
ग्रन्थकारस्य तत्र साभिप्रायत्वाभिव्यक्तेः । एवं नियतशब्दाधीने-
ऽपि विधातव्ये निबन्धे कविना निपुणं निजकवित्वशक्तिमुपयुज्जा-
नेन तथात्र समाचारि, यथा न समासि विस्तरार्हवक्तव्यं वस्तु,
न च व्यासि संक्षेपापेक्षि वर्णनीयम्, नाप्यदायि काव्यप्राण-
भूतरसाप्रकर्षस्य लेशोऽप्यवकाशः, पर्यचापि चैवमपूर्वमात्मीयं
कवित्वकौशलं सहृदयानामिति विनोक्त्वा न शक्यतेऽवस्थान-
माधातुम् ।

काव्यत्वमस्योपपद्यते नवा ? इति मीमांसायां पुनः “अ-
दोषौ सगुणौ सालङ्कारौ शब्दार्थौ काव्यम्” इति काव्यानु-
शासने हेमचन्द्राचार्योक्तस्य,

“साधुशब्दार्थसंदर्भं गुणालङ्कारभूषितम् ।

स्फुटरीतिरसोपेतं काव्यम्”

१ अनेकान्तजयपताकादिन्यायविषयग्रन्थेषु । २ यदाह हेमसूरिर्निजविवेके
“सकलकथा = चरितमित्यर्थः” इति (पृ० ३४०) ।

इति वाग्मटालंकारे वाग्मटकविरचितस्य,

“निर्दोषं गुणवत् काव्यमलङ्कारैरलङ्कृतम् ।

रसान्वितं कविः कुर्वन् कीर्तिं प्रीतिं च विन्दति ॥”

इति सरस्वतीकण्ठावरणे भोजदेवप्रणीतस्य,

“निर्दोषा लक्षणवती सतीतिगुणभूयिता ।

सालङ्काररसानेकवृत्तिर्वाक् काव्यनाममाक् ॥”

इति चन्द्रालोके पीयूषवर्षसमुद्गीरितस्य,

“तद्दोषौ शब्दार्थौ सगुणावनलङ्कृती पुनः क्वापि”

इति काव्यप्रकाशे मम्मटमहामणितस्य, “काव्यशब्दोऽयं गुणालंकारयुक्तयोः शब्दार्थयोर्धर्तते” इति काव्यालंकारवृत्तौ वामनसमाप्नातस्य, “ध्वन्यात्मकं वाच्यं काव्यम्” इति व्यक्ति-विशेषे महिममहानिर्मितस्य, एवमेव यभाकरादिप्रणीतस्य च काव्यसामान्यलक्षणस्यात्र क्वाचित्स्वयमेव संगतावपि; “रमणीयार्थप्रतिपादकः शब्दः काव्यम्” इति रसगङ्गाधरे पण्डितमगन्नाथप्रणितस्य, “वाच्यं रसात्मकं काव्यम्” इति साहित्य-दर्पणे विश्वनाथकविराजविरचितस्य, “शरीरं (काव्यम्) तावदिष्टार्थव्यवच्छिन्ना पदावली ।” इति काव्यादर्शे दण्डि-कविसंगीर्णस्य, “रसालंकारोपेतं सुखविशेषसाधनं वा काव्यम्” इत्यलङ्कारशेखरे केशवमिश्रनिबद्धस्य, “काव्यं रसादिमवु वाक्यम्” इत्यलंकारसूत्रकारिकाग्रन्थे शौद्धोदनिविरितस्य च तस्य (काव्यसामान्यलक्षणस्य) समन्वयेन सुशक्तं काव्यत्वमे-

१ या तु काव्यप्रकाशटीकाप्रस्तावनायां वामनाचार्यस्य “वामटमेव वाग्मट इति नाम्ना केचित् क्वचिद् व्यवहरन्ति । वस्तुतस्तु द्वौ भिन्नावेव, वाग्मट (ट १)स्य काव्यानुशासनाख्यग्रन्थकर्तृत्वात्” इत्युक्तिः; सा चिन्त्या, वाग्मटालङ्कार-काव्यानुशासनयोरेककर्तृकत्वे कस्यापि बाधकस्या-संभवात्, एकतरग्रन्थनैष्कल्पस्याप्यापादयितुमशक्तत्वात्, द्वयोरपि प्रतिपा-दस्य त्रिषयस्याधिकारिणश्च मित्रमिश्रतया यथायोग्यं चारिताभ्याम्, एकेनापि कर्त्राऽधिकार्यादिभेदेनैकविषयाणामनेकग्रन्थानां विरचनाया भूयः समु-पलम्प्यत्, चतुर्ग्रन्थोद्देशकः, चतुर्धातुश्च द्वयोरेकस्य वाग्मटग्रन्थिणः कर्तृतायाः संवादस्याप्यासादनाच्च ।

तस्य संगरितम्; समुचितानां तूक्तमपप्रच्छणानामेकत्र सर्वा-
ङ्गीणाज्यभिचारस्यान्यत्र ममिद्धकाव्यग्रन्थेष्वपि नुगृक्ष्ममीक्ष्यमा-
णेष्वासीतनात्, तत्रापि नित्यानित्यान्यतमदूषणदुष्टत्वस्य यदा-
चित्तकस्य मार्गत्रिकस्य वा समुपलब्धेन, रमणीयार्थमनिपादक-
त्व-व्यर्थार्थकत्व-रसात्मकत्वादेस्तत्रापि सद्भावेन च तुल्ययो-
गसमेतत्वादिति ।

एवं काव्यतत्त्वविभूषितश्च प्रस्तुतो ग्रन्थः “पद्यं प्रापः
संस्कृतप्राकृतापभ्रंशग्राम्यभाषानिवद्धभिन्नान्त्यवृत्तसर्गाभ्यासस-
न्धवस्त्वन्धकवन्धं तन्मन्त्रि शब्दार्थवैनिर्ग्रयोपेनं महाकाव्यम् ”
इति काव्यानुशासने हेमचन्द्रेण मृगिधुशीणेन (पृ० ३३०),

“ नर्मनन्धो महाकाव्यं सर्वकां नायकः गुरः ।

सद्वंशः क्षत्रियो वापि भीरुदासगुणान्वितः ॥

एकवंशमथा नृपाः कुलजा बहवोऽपि वा ।

शृङ्गारयौगन्धानामेकाङ्गी रस इत्येतं ॥

अङ्गानि सर्वेऽपि रमाः सर्वे नाटकसंघयः ।

इतिहासोद्धवं वृत्तमन्वद् वा सञ्जनान्तरम् ॥

चत्वारस्तास्य वर्गाः स्युस्तैरेकं च कलं भवेत् ।

आर्द्रा नमस्त्रिधादीर्घा गस्तुनिर्देश एव वा ॥

क्वचिन्निन्दा खटादीनां सतां च गुणकीर्तनम् ।

एकवृत्तमथैः पद्यैरवसानेऽन्त्यवृत्तकैः ॥

नासिस्तव्या नासिदीर्घा सर्गा अष्टाधिका इह ।

नानावृत्तमथः क्वापि सर्गः कक्षन दृश्यते ॥

सर्गान्ते भाविसर्गस्य कथायाः सूचनं भवेत् ।

सन्ध्यासूर्येन्दुरजनीप्रदोषप्रान्तवासराः ॥

प्रातर्मध्याह्नमृगयाश्रयर्तुवनसागराः ।

संभोगविप्रलम्भौ च मुनिस्वर्गपुराण्वराः ॥

रणप्रयाणोपयममन्त्रपुत्रोदयादयः ।

वर्णनीया यथायोगं साङ्गोपाङ्गा अमी इह ॥

कवेर्वृत्तस्य वा नाम्ना नायकस्येतरस्य वा ।

नामास्य, सर्गोपादेयकथया सर्गनाम तु ॥

अस्मिन्नापि पुनः सर्गा भवन्त्याख्यानसंज्ञकाः ।

प्राकृतैर्निर्मिते तस्मिन् सर्गा आश्वाससंज्ञकाः ॥”

इति साहित्यदर्पणे विश्वनाथकविना चाभिधानं महाका-
व्यस्वरूपं काव्यविशेषलक्षणमपि न व्यभिचरति, नायकोपल-
क्षितधीरोदात्तगुणधारिनायिकाशालित्वात्, शान्तरसप्रधान-
त्वात्, अन्यरसानामप्यङ्गभावेन यथास्थानमाधानात्, ह्रस्व-
प्रतिष्ठादीनां चतुष्पञ्चानां संधीनां यथासंभवं विनिवेशनात्,
चतुर्वर्गाग्रणीभूतस्य मोक्षवर्गस्योपादेयतयाऽभिव्यञ्जनात्, नम-
स्कारात्मकमङ्गल-सज्जनाभिषन्दन-दुर्जननिन्दनाऽऽदिकत्वात्,
मिश्रान्त्यवृत्तोपेतसमानजातीयपद्यद्धत्वात्, चतुर्वर्गासन्नोप-
कारितया कवितृभिर्नियमतः प्रयोज्यानां मन्त्रदूतरणप्रयाण-
नायकाम्युदयादीनामृत्यानजलकेलिरतोत्सवादीनां चार्वाक-
लानामपि, तदितरेषां च नगनगराश्रमसन्ध्यासवितृप्तमुद-
यास्ततमस्तमातमाकरसरःसम्बतीपतिविवाहवाहनवनविहारा-
दीनां विकल्पप्रयोज्यत्वेन साहित्यविद्भिः सिद्धान्तितानां वर्ण-
नीयवस्तुनामलंकारादिगुणगणमुष्कितया श्रुतिमधुरया छल्लि-
तया वचनविरचनया यथोचितगुणवर्णनात्, नायिकानाम्ना-
ग्रन्थाभिधानस्य, उपादेयकथाभिधौ परिच्छेदनाम्नां निर्देशात्,
अवान्तरार्थदर्शनैराश्वासस्थानापन्नैः परिच्छेदैर्निर्बद्धत्वात्, असं-
क्षिप्तग्रन्थत्वात्, सरसस्फुटमासादगुणप्रधानबन्धवन्धुररवात्,
प्रयोजनाद्युपदर्शनात्, छोटानुवास-यमक श्लेषादिदुष्करालंकार-

{ भरतमुन्यादिमते मुख-प्रतिमुख गर्भ-विमर्शोद्यत्यारः संधयः (अल-
ङ्कारचूडा० पृ० ३३१) । दर्पणकारादिनये तूपसंहतिपञ्चमकाः पञ्च त इति
[पृ० ३३९] । २ क्वाचिदन्तरान्तराऽन्यच्छन्दोनिबन्धः प्रायोमह-
णात् क्वाचिद्महणाच्च न दुष्यति । ३ हेमचन्द्रविवेके पृ० ३३७ ।
४ लक्षणे प्रायोमहणादेव सस्कृतमायानिवहेऽपि हरिप्रबन्धादौ सर्गस्थानी-
याश्वासबन्धवत्, प्रकृतेऽपि प्रकृतग्रन्थे परिच्छेदनामनिबन्धो न दोषा-
महः (अलङ्कारचूडा० पृ० ३३७) । ५, परि० ३-५२; ९-२०३,
२०४, २०५, २०६, १०-३, ४, ५; १०-१८५, १८६, १८७;
१०-२३३, २३४; ११-१७१, १७२, १७३, १७४, १७५, १७६;
११-४१, ४२, ४३, ४४ इत्यादिकामु गाथासु ।

समलंकृतत्वात्, ग्रन्थकृत्नामाङ्कितसमाप्तिकत्वात्; रसभावनैर-
न्तर्यस्य, विधिनिषेधव्युत्पादकत्वस्य, सुसूत्रसंविधानकत्वस्य,
अन्यस्य चार्थवैचित्र्यस्य; रसानुरूपसंदर्भ-कथान्तरानुषङ्गना-
देरुभयवैचित्र्यस्य च वाढमुपलम्भाच्च ।

सत्यप्येवं गुणविसरविराजिनि प्रतुतपुस्तके, अमृतमय इव
मकराकरे कालकूटकणस्य, न दूषणगणस्याप्यसद्भावः,
तथाहि ;—

“गव्भस्स य गरुयत्ता भयवेविरओ सरीरस्स” (१०-११५)

इत्यत्र भावप्रत्ययस्य त्वतलादेरवश्यप्रयोज्यस्य च्छन्दआ-
नुलोम्यपरिरक्षणायाप्रयोगो व्याकरणदोषः, त्वतलाद्यभावे हि
‘सरीरस्स’ इत्यत्र षष्ठ्याः, ‘वेविरओ’ इति पञ्चम्यर्थकतसो-
र्वाऽनुपपत्तिः, समानाधिकरणत्वात् ।

“जणणीसमयं मरिही गयणाओ निवडिओ वड्डी” (१५-१५)

अत्र समयशब्दस्य समस्तीभावः शब्दशास्त्रनिषिद्धः ।

“एवं हि कए अहवा न होज्ज वियणा पभूयकालीया” [१५-२४]

इह कालशब्दात् तद्धितीयस्य ‘इकणप्रत्ययस्य (सिद्ध० ६, ३, ८०)
स्थाने ईयस्य प्रयोगो न व्याकरणानुकूलतामाभजते ।

“आजम्मपि कळंक सुदूसहं होई ता मज्झ” (६-१५८)

इत्यादादिव शुद्धप्रयोगे प्रयोजनीये

“दुसहं विओयदुक्खं संजायं तुम्ह दोण्हं” (८-२३९)

“जलभारियसरवराइंवि महिनिवडियलत्तसरिसाइं” (१०-१७९)

इतिप्रभृतिप्रयोगो नहि शब्दानुशासननियमयोः (H. P. I.
13-41) प्रतिपन्थितां न समश्नुते ।

पादादाववश्यविधेयाया यतेः

“पाळसनरिंदनवसंगमम्मि जायम्मि भूमिमहिलाए” (२-८८)

“मह आगमेवि पियविरहियाण महिलाण किं न फुट्टाईं” (२-९०)

“पवणाहयधयवडच्चंचला उ लच्छीउ तहय मणुयाणं” (४-७६)

इत्यादावकरणं च च्छन्दःशास्त्रीयो दोषः ।

“किसलयरइयम्मी सत्थरे संनिविट्ठो” (४-२४८)

“अह उवच्चियगव्भा पूरिए दोहलम्मी

पसवणसमयम्मा आगयम्मी सुहेण ।

सुहगहनविहम्मी उच्छाणाद्वियम्मी ॥ (९-२४८)

“अद्वेगओ कारिस्सा अदक्खयाए य इत्थिमावस्स ” (१०-११५)

इत्यादिषु सप्तम्येकवचनान्ते (H. P. III. II) ह्रस्वे प्रयो-
क्तव्ये छन्दःपूरणार्थं दीर्घीकरणं पदैकदेशाधिकत्वंम्,

“नाउं मह आगमणं वहवि ह्नु किं चल्लिया पिया मोलुं” (२-९१)

“जइवि ह्नु कम्मा पिययम ! सज्जसभरिया न सज्जए कहवि ।

मणवल्लहस्स पुरओ एकपि ह्नु वयणमुल्लविठं ॥ (७-१६१)

“अहमीसणेण वंथेण गरुयपीढावहो सु जीणणं ।

मिच्छावियण्णवसओ सम्भंवि ह्नु सौखमाभाइ ॥” (४-७८)

“ताव य विज्जुचमुक्कारणतरं चडचडसंसरो ।” (२-११०)

“एवं विचित्तिऊण अउहरिओ धणवई इमेणं तु ।

नेऊण भरहखित्ते मुक्को उ विणीयनयरीए ॥” (१-१९३)

इत्यादिषु ‘ह्नु सु य उ चिव’-प्रभृतौनां निपातानां पूरणार्थमेव
प्रयुक्ततया कश्चिद्विदोर्वदयमावेदयतां निरर्थमिह निर्दिष्टत्वेन
पदाधिकत्वंम्,

“मिलिओ य भूरिलो गो किं किं एवति एवं जंपतो ।” (१-१९७)

“कयथमण्णोण मणे गणंतो जहागयं ताहि गओ सठाणयं ।” (१४-२४८)

इत्यादौ न्यूनपदांशत्वम्,

“किवा सो मणदइओ हविज्ज निहओ इमेण पावेण ।

सोच्चिय दइओ अओ पडिहासइ किं विज्जासो ? ॥” (१-१९४)

इतिप्रभृतिषु न्यूनपदैस्त्वमुक्तपदैस्त्वं च,

“दुज्जणसहावे पडियं निम्मलकम्भंवि उदइ न पइहुं ।

जलविदुम्भ सुतत्ते आयसभाणाम्म पकिउत्तो ॥” (१-९३)

इत्यादावुपमानोपमेययोर्विषालिह्रस्वेनानैन्वितत्वम्, एवम-

१ अलङ्कारचूडामणी पृ० १३६ । २ अत्र हि ‘एवं’ इति प्रयोक्तव्ये
वृत्तवन्धानुलोम्पायानुस्वाररूपस्य पदांशस्य लोपो विहितः । न च लेखा-
शुद्धिः, मात्राधिक्यप्रसङ्गेन छन्दोदोषापत्तेः । ३ इह ‘अण्णणं’ इति युक्ते
निर्देशे ‘अण्णण’ इति न्यूनपदांशः पाठः । ४ अलङ्कारचूडामणी पृ०
११८।९ अत्र विकल्पार्थयोजकस्य वाशब्दस्पावश्यवाच्यत्वावेदयनुक्तिः । ५
चूडामणी पृ० १४३ । ७ अलङ्कारचूडामणी पृ० १५४ ।

प्रधानस्याप्यङ्गस्यातिविस्तरेण वर्णनं चेतिप्रभृतयः साहित्यसम-
यसमाम्नाता दोषाश्चेति ।

यद्यप्युक्तव्याकरणदोषेषु प्रथमस्य भावप्रधाननिर्देशत्वेन,
अन्येषां च प्राकृतभाषानियमनिवहस्य सर्वस्यापि “वहुलम्”
(H. P. I. 2.) सूत्रज्ञापितेनावश्यंभावाभावेन, यतिभङ्गात्मकस्य
च्छन्दोदूषणस्यापि कैश्चिद् दोषरूपतयानभ्युपगतत्वेन; साहि-
त्यशास्त्रीयदोषाणां चोपदर्शितानां मध्ये केषाञ्चिदनित्यत्वेन,
केषाञ्चित् कैश्चिद् दोषात्मकतयानङ्गीकृतत्वेन, केषाञ्चिन्निरो-
धस्यैव प्रायोऽशक्यतयाऽवश्यमापातेन, अवशिष्टानां च कवितू-
रभसप्रवृत्त्या निरङ्कुशतया वा प्रयुक्तानां क्षमणीयत्वेन च भवति
सर्वेषामप्युपर्युक्तदूषणानां परिहारः, द्रविडप्राणायामवत् कृच्छ्र-
साध्यतयाऽरुचिग्रस्ततया च सहृदयहृदयानां हृदयङ्गमतां तु
नैवावहतीति । न चैवंविधदूषणानामिहैवोपनिपातो नयनगो-
चरीभवतीत्यवधारणीयम्, एतत्प्राग्वर्तिष्वर्वाग्भवेषु च सर्वे-
ष्वप्येतज्जातीयग्रन्थेषु तत्कृतां कविवराणां प्रमादशब्दाभिधे-
यस्यैवंविधप्रवर्तनस्याल्पस्याधिकस्य वोपलम्भात् । अतएव
सुष्ठूक्तं कविनापि सता सतां धुरीणेन सूरिणा श्रीनयचन्द्रेण
निजे हम्मीरमहाकाव्ये;—

“प्रायोऽपशब्दादिकृतोऽपि दोषो न चिन्तनीयो मम मन्दबुद्धेः ।

न कालिदासादिभिरप्यपास्तो योऽध्वा कथं वा तमहं त्यजामि ? ॥”

इत्यलं, समालोचनायामवश्यदर्शनीयं वस्तुसन्तमपि प्राच्य-
ग्रन्थदोषनिकरं प्रकाशयन्तं विद्विषतां, प्राक्तनग्रन्थकृत्वावच्छिन्नेषु
स्वमतावलम्बिषु ग्रन्थकृत्सु सूरिषु प्रमादप्रकृतिकं मानुष्यमङ्गी-

१ यथा धनदेव-सुप्रतिष्ठ-चित्रवेगादिवृत्तान्तानां गुणीभूतानामपि प्रथ-
मसर्गादारम्या दशमं तमतिविस्तरेणोपवर्णनम् । २ स्पष्टमेतच्छन्दोमञ्जरीं
पृ० ३८ । ३ तथा च कविर्वाग्भटो निजे वाग्मटालङ्कारनामनि ग्रन्थे
“बुधाः क्वापि लिङ्गभेदं तु मेनिरे” इत्यनेन विदुषां तादृशं मतमुप-
दर्शितवान् पृ० ४२ । ४ अत एव पूर्वसूरिभिः काव्यलक्षणे निवेशितं
निर्दोषत्वविशेषणमर्वाचीनैर्विश्वनाथप्रभृतिभिः स्वग्रन्थेषु खण्डितम् ।

कृत्यापि सर्वज्ञत्वं सर्वगुणसंपन्नत्वं चासन्तमप्यन्यथदाविषयी-
कृर्वतां निजं विपर्यस्तमतिविजृम्भितं वा वास्तवगुणानुरागवि-
धुरत्वं वाऽऽविर्भावयतामिदानिन्तनानां कतिचित्पण्डितमानिनां
व्यर्थकोपवृद्धेः कारणेन, आत्मदौर्जन्यख्यापनहेतुभूतेन चाधि-
केनात्र दोषमादुष्करणमसद्नेन ।

विद्यमानेऽप्युदीरितदूषणसमुदाये, कालिमनीष रजनोरम-
णस्य, कष्टकपटक इव च कपटनालस्य, अस्यामूलचूर्णं विवि-
धरसातिशयं प्रसूतः, आकण्ठं सुमनसा मनस्तु मुदमादधतः,
मधुरमधुरं रितमुपदिशतः, बहुविधं विज्ञेयवस्तुनिकुरम्बमवशोष-
यतः, सुविचारमसारभारपरिहारं शिक्षयतः, निपुणं नानाविध-
ष्टासमुचितोपादेयमुपवर्णयतः, एवं च सुयानिधिभिर्बलं निज-
निर्मातुर्यशश्चयमभिजगत्त्रितयं प्रययतश्च प्रस्तुतस्य ग्रन्थस्य न
किञ्चिदूनमादेयत्वमवलोकयामः ।

माकृतभाषायां व्युत्पत्तिमभिलषतां सहैव च कथारसमपि
निषिपायनां जनानां ग्रन्थोऽयं महीयांसमुपकारमापास्यति,
निजमुद्धारं च विधास्यतीत्यवभूत्य मुद्रणमन्तरेण नास्य समुप-
लम्भः साधारणसुखम इत्यवगत्य चास्य संशोधनकर्मानि व्यापू-
तोऽभवत्, यत्र मूकदर्शनादिसाहाय्यं वितीर्णवते, उन्मीर्णवते
न्यायतीर्थं व्याकरणतीर्थपदवीकयो राजकीयपरीक्षयोः, एतत्प्र-
सेधनभारमुद्धोढवते चास्मच्छिष्यान्वयनमाय पण्डितहरगोबिन्ददा-
साय शतशः प्रयच्छामि साधुवादान् ।

प्राप्तिदिकार्ये पुनरस्य द्रव्यसहायताविधायिनः—

“सार्धदशनिवासे शेट धनजीमाई वगनचंद

गुज्यरतन (पूना) वास्तव्य शेट कृष्णाजी वाल्हाजी

“ शेट भोगीटाळ नगीनदास

१, शेट धनजीमाई प्रेमचंद

“ शेट कस्तनदास प्रेमचंद

“ शेट छानटाळ वसंतचंद

“ शेट छानटाळ गंगारतदास

पूतानिवासि शेठ भीखणदास कीसंनदास

„ शेठ घालचंद लाधार्जी

„ „ खेमचंद रूपाजी

„ „ रतनचंद कृष्णाजी

„ „ शंकरलाल मगनलाल

वेढकीहालनिवासि सेठ लालचन्द रावजीभाई

सुरतनिवासि झवेरी ठाकोरदास मोतीचंद

एवलावास्तव्य शेठ रूपचन्द चिंतामणदास

मोहमयीनिवासि शेठ साराभाई वीरचंद”

इतिप्रभृतयः श्रेष्ठिवर्या अपि भूयसां धन्यवादानां पात्रम्,
ये सुकृतप्राप्तां निजश्रियं सुकृतवर्त्मन्येवोपयोज्यात्मनः कृतज्ञ-
तामावेदयन्तश्चक्षायास्तंतोऽचलसुखसाधनमेतद्ग्रन्थवितरणवि-
निश्चयमकार्षुः ।

संशोधनकर्मणि ग्रन्थस्यास्यादर्शपुस्तकाद्वितयमुपयुक्तम्, यत्र

१ A संज्ञकम्, मदीयम्, नातिशुद्धम्, ७० पत्रात्मकम्,
विक्रमात् १४६७ तमे वर्षे लिखितमिति प्रतनंतरम्, यस्य लि-
पिर्नागरी जैनी, यत्र एकार-पकारयोः, उवर्ण-ओवर्णयोः, घ-
ययोः, च-व-वानां, छ-त्थयोः, ज्ञ-ब्भयोः, ढ-ढ्योः, ट-ड्योः,
द-द-दानां च वर्णानामस्पष्ट एव लिपिभेदः, प्रतीयमानेऽपि भेदे
बहुधा विपर्ययश्च, यथा प्रायः सर्वास्वन्यग्रन्थसंवधिनीष्वप्याह-
तलिपिमयीष्वार्दर्शप्रतिष्वनुभूयते, यस्मिंश्च प्रतिपत्रद्वयं प्रतितत्त्रयं
वा सर्वत्र परिगणिताक्षरमिव सार्धगाथाद्वितयीपरिमितं ग्रन्थ-
भागमनुद्धरता लेखकेनानुकार्यदर्शस्यैकैकाऽखण्डा पङ्क्तिरेव
प्रमादवशतोऽन्यत्रासक्तस्वस्वान्तत्वतो वा परित्यक्तेत्यनुमीयते ।

२ B नामकम्, प्रातःस्मरणीयप्रवर्तकमहाराजश्रीकान्तिवि-
जयपादानाम्, नातिशुद्धम्, अष्टसप्तति ७८ पत्रात्मकम्, लेख-
कालोल्लेखसमुज्झितमप्याकारदर्शनेनानुमेयप्राचीनतम्, प्रथमा-
दर्श इव स्फुटतयाऽपरिच्छेद्योक्तवर्णविभेद-वर्णविपरीतताकम्,
'ओ ख कख ग गग हू' इत्येतेषां स्थाने प्रायः सर्वत्रानुक्रमं 'उ प
प्य ग्र ग्ग ह' इतिवर्णलेखसंकलितम्, क्वचित् . . .

स्यानाद् बाहिर्भागे विभिन्नहस्तीयवर्णेषु छिपीकृतेन संस्कृतपर्या-
यमयेन, क्वचिच्च तुल्यार्थकमाच्यमरु-गुर्जरदेशीयमिधमापाश-
ब्दशाकिना टिप्पणेन च समकृतम् । छविष्टमपि टिप्पण-
पिदपनुपयोगिवद्देशम्, क्वचिदत्यशुद्धमपि; तथा च कतिचिद-
शुद्धिनिदर्शनानि,

“ अन्मरयणारिहा जं सुयणा, तौ ते उ पत्थिमो इहिं ” (१-१०)

अत्र ‘सुयणा’ इत्यस्य मयमाविषयस्यन्तस्य “हे सुजनाः”
इति संबोधनावचोपक्रमार्थानन्वयदोषसमाक्रान्तं टिप्पणम्,

“ नहयाहणोवि एतो पट्टिविळगो इमस्त एहिं ।

ताहे कोरेमि किचिवि उषगारं पुम्बमिचस्स ॥ ” (१-८)

इह ‘ताहे’ इति तर्हिस्थानीयमस्त्यन्तमपि पदं ‘ता हे’ इति
विभ्रष्टम्, न चैषोऽर्थोऽत्र मकरणसंबद्धः,

“ तसो य पइदिणं सो उवयरइ ममं अंसुहमावो ” (११-७२)

एतस्मिन् पादार्थे ‘उवयरइ’ इत्यस्य ‘उपचरति’ इति
टिप्पणीये ‘कथापयति’ इति टिप्पितम्,

“ अवहंइ सहिमिवहं उरं संखवइ इसइ अनिमित्तं ” (३-१८२)

इह ‘अवहंइ’ इत्यस्य देश्यस्य ‘परिरमते’ इत्युचितार्थे
(H. D. I. 11) अनिर्दिश्य ‘अवगणयति’ इति टीकितम्,

“ सामिय ! कीस ससंको अरइपरहोव्व दीससि तुमंति । ” (७-४)

अस्मिन् ‘परइ’ इत्यस्य देश्यशब्दस्य (H. D. VI. 70)
पीडितार्थकस्य ‘मारन्ध’ इति संस्कृतपर्यायनिर्देशनम्,

“ अणइसरीरा एसा जं तुमए मअअ उवणीया ” (१-१२४)

अत्रापि ‘अणइ’ इति देश्यशब्दस्य ‘अणव’ इत्यर्थकस्य
(H. D. I. 13) ‘अनघ’ इति संस्कृतरूपं मकरणार्थासंबद्धं
टिप्पणम्,

“ कुटमाणं पि न कुटं ममे सरंसणासाए ” (३-२४३)

इह च ‘कुटमाणं’ इत्यस्य ‘कुटमानं’ इति संस्कृतरूपं व्या-

करणदोषदूषितम्, 'स्फुटत्' इति तु युक्तम्, परस्मैपदत्वात् स्फुटधातोः,

“अन्ने चिंतंति मणे नियंति अन्नं घडंति अन्नेण” (८-१९४)

इत्यत्रापि 'नियंति' इत्यस्य 'पश्यन्ति' इत्यनुरूपे पर्याये (H. P. IV. 181) करणीये 'प्रेक्षन्ति' इत्यर्थतः शुद्धमप्य-
शुद्धसंस्कृतम्, आत्मनेपदत्वादीक्षेः। एवं कर्तुः क्वचिदर्थज्ञान-
सूचकम्, क्वचन देश्यशब्दार्थानवबोधविज्ञापकम्, कुत्रचन व्याक-
रणानुपस्थितिविनिवेदकं च टिप्पणमिदं केनचनाभ्यसनावस्था-
वर्तिना विहितमिति विज्ञायते। ईदृशस्याप्यस्य टिप्पणस्य कश्चिदंशं
केनचिदंशेनोपयुक्तं विजानानस्तादृशाक्षरमेव तदिह स्वीयटिप्प-
णेऽवातारिपमिति।

अस्मिन्वादर्शपुस्तके तत्तत्स्थलेषु “युग्मम्” “तिसृभिः कुल-
कम्” “चतसृभिः कलापकम्” “पंचभिः कुलकम्” इत्यादिः A
संज्ञकादर्शानुपलभ्यमानः समुपलभ्यतेऽधिकः पाठः। स च ग्रन्थ-
कारपश्चाद्भवेन केनापि प्राक्षिप्त इत्यवगम्यते; अन्यथा 'एवं च
ठिप्' “अन्नं च” “अविय” इत्यादिगद्यपदानामिषैतेषामपि
प्राकृतभाषायामेवोपलम्भसंभवात्, गडवह-कुमारपालचरियप्र-
भृतिष्वेवंविधेषु ग्रन्थेषु मूलंकारेण युग्मादीनामनभिधानात्, तेष्वपि
(गडवहादिषु ग्रन्थेषु) तेषां (युग्मादीनां) टीकाकारैरेव निर्देशात्;
ग्रन्थकारोपज्ञत्वे पुनः प्राचीनतरप्रथमादर्शपुस्तकेऽवश्यं तादृश-
पाठस्योपलब्धिप्रसङ्गात्, तत्र च तदनासादनस्याधुनैवोक्तत्वाच्च।
अतएव तादृशपाठं मूलग्रन्थेऽनिवेश्य टिप्पण्यामेवातिष्ठिपम्।

एवं च प्रतिद्वयाधारेण संपादितम्, शुद्धिपत्रादिविभूषितम्,

१ एतच्चायुक्तम्, त्रिभिश्छन्दोभिर्वाक्यासमाप्तौ विशेषकसंज्ञानस्यैवाभी-
ष्टत्वात्; यदाहुः—“एकद्वित्रिचतुश्छन्दोभिर्मुक्तक-संदानितक-विशेषक-कला-
पकानि” (काव्यानु० पृ० ३४०) इति,

“द्वाभ्यां युग्ममिति प्रोक्तं त्रिभिः लोकेर्विशेषकम्।

कलापकं चतुर्भिः स्यात् सदर्धं कुलकं स्मृतम् ॥”

इति च। (काव्यप्र० टी० पृ० १८६)।

विषमस्यानेषु टिप्पण्या निष्ठाङ्कितार्थसार्थं च कथाग्रन्थमिममा-
 शारम्भपर्यन्तमवलोकयन्तामालोचकाः, मनोहृत्य निषीयन्ताम-
 मन्दानन्दसन्दोहानिःस्यन्दिनं विविधरसानिवहं सहृदयाः, सततं
 समभ्यस्यन्तां प्राकृतव्युत्पत्तिमभीप्सवश्छात्राः, नयतामेवं परिध-
 ममेनं मामकीनं फलेग्रहिताम्, समन्तां यम निसर्गोपनिपाता मानु-
 ष्यसहकृताः स्वलनाः, उपेक्षन्तां च सुद्रणयन्त्रसंजातास्तन्निष्क-
 जनसमारचिता वा मात्रानुस्वाराङ्गादिपतनपरिवर्तनादीरवश्य-
 मापतन्तीरशुद्धीरिति—

गुरुवपत्तने
 संवत् १९७२ वैश्वकृष्णदशम्यां गुरुवासरे
 ता० १७-४-१९१६ ।

प्रार्थयते
 राजविजयः ।

विषयानुक्रमणिका ।

पृष्ठाङ्कः

विषयः ।

प्रथमः परिच्छेदः ।

१ मङ्गलाचरणम् । अभिधेयनिर्देशः । सज्जन-दुर्जनयोः स्तुति-
निन्दे । धर्मप्रवृत्त्युपदेशः । ग्रन्थस्य सरलतायां, प्राकृत-
भाषानिवन्धे च प्रयोजनं च ।

४ ग्रन्थारम्भः । तिर्यङ्लोक-जम्बूद्वीप-कुरुदेश-हस्तिनापुर—
अमरकेतुनृपवर्णनानि । चित्रकरस्य राजसभायां प्रवेशः ।
कन्याचित्रप्रदर्शनम् । तद्दर्शनाद्राज्ञो मोहोत्पत्तिः । कन्या-
स्थान-कुलादिवृत्तान्तपृच्छोत्तरे । विवाहादि च ।

१३ धनदेवश्रेष्ठिनः कुलजन्मादिव्यावर्णनम् । धूर्तयोगिभ्यां
सकाशात् पल्लीपतिमुप्रतिष्ठवालस्य सदेवशर्माख्यबाल-
पालकस्य लक्षद्रव्येण परिमोचनम् । तदौदार्यविरूपातिः ।
पितृद्रव्योपभोगोपालम्भश्रवणासहने । द्रव्योपार्जनाय
सह सार्थेन विदेशे धनदेवस्य पर्याणम् । अटवीप्रवेशश्च ।

द्वितीयः परिच्छेदः ।

१९ अटव्यां सार्थं भिल्लघाटीपतनम् । भिल्लानां क्रूरताया
वर्णनम् । सार्थस्येतस्ततः पलायनम् । धनदेवस्य भिल्लैर्युद्धम् ।
धनदेवपराजयः । भिल्लैस्तं गृहीत्वा पल्लीपतेः समर्पणम् ।
देवशर्मणो धनदेवपरिज्ञानम् । पल्लीपतये तन्निवेदनम् ।
धनदेवस्य निजपत्न्यां नयनम्, आतिथ्यविधानादि च ।

२४ धनदेवस्य भिल्लपतिचरित्रपृच्छा । भिल्लपतिना तत्प्रति-
वचनरूपं 'स्वस्य राजकुलजन्मत आरभ्य स्वमातृसरण-
पित्रन्यकन्यापाणिग्रहण-तदासक्ति-स्वावमानना-यौवरा-
ज्यपरित्यागादिगर्भं पल्लीपतित्ववृत्तिस्वीकारपर्यन्तं स्व-
वृत्तान्तनिवेदनं च ।

३५ धनदेवस्य गमनानुज्ञा । पल्लीपतिना तदा दिव्यनशेः सम-

पृष्ठाङ्कः

विषयः ।

पेलम् । एतादृशदिव्यमखेमनुष्यलोकासंभविनः कर्षं
भवतां प्राप्तिरिति धनदेवस्य सुप्रतिष्ठं प्रति प्ररनश्च ।

३६ सुप्रतिष्ठस्य मणिप्राप्तिवृत्तान्तनिवेदनोपक्रमः । तत्र सुप्रति-
ष्ठस्य वने मृगयार्थं गमनम् । तत्र सर्पापद्रवाक्रान्तविद्या-
धराक्रन्दश्रवणम् । तच्छूडास्यमणिनोपद्रवनाशनं चेति ।

तृतीयः परिच्छेदः ।

३८ विद्याधरवृत्तान्तस्य सुप्रतिष्ठकृता जिज्ञासा । तच्चिन्वेदना-
रम्भः । तत्र— चैताव्यवर्णनम् । रत्नसंचयनगरवर्णनम् ।
मित्रमातापितृस्वजन्मादिव्यावर्णनम् । चित्रवेग इति
निज्ञाभिधानम् । विद्याभ्यासादि । सिद्धायतनयात्रा-
महोत्सववर्णनम् । घसन्तर्तुवर्णनम् । यात्रायां, ततः
मातुलमुतेन सह कुङ्करावतंपुरे गमनं च ।

४५ मदनप्रयोदशीमहोत्सव-मदनमन्दिरादिवर्णनम् । तत्र
कनकमालादशर्णनम् । चित्रवेग-कनकमालयोर्दृष्टिमेतः । मौ-
होत्पत्तिः । उभयोर्दोसीद्वारा वृत्तज्ञापन-पत्रादिप्रेषकान-
यम-प्रेमदात्ये-मूर्पोस्तादिव्यावर्णनम् । धिरहाग्निपीडाव-
र्णनम् । मूर्पोदयवर्णनम् । परिच्छेदसमाप्तिः ।

चतुर्थः परिच्छेदः ।

५५ कनकमालाया नभोयाहनेन सह वरकस्य महोरसः ।
चित्रवेगमूर्च्छा । दैवोपालम्भः । पूर्वमेव कनकमाला-
पित्रा नभोयाहनाय मित्रकन्यावितरणम् । तद्वृत्तान्तस्य
दाम्प्या चित्रवेगाय निवेदनारम्भः । तत्र—

६० धर्मितगतैर्गङ्गावतंपुरे गमनम् । सुरयाहनमुनिसमवसर-
केयभोत्पत्ति-देशनाश्रयक-कन्याभाविवर-प्ररनोत्तरादि ।

६३ गन्धयाहनस्य स्वमुत्तनभोयाहनार्थं कनकमालायाः पत्रा, त-
त्प्रीकार-सप्तनिर्धारण-सपुत्रगमन-स्यदयितातद्वृत्तज्ञा-
पन-नभोयाहनकन्यावितरणापदादिवर्णनम् ।

६६ कनकमालाया श्रमिरापितवरसिद्धिनिराशा । आत्महृत्यो-

पृष्ठाङ्कः

विषयः ।

द्यमः । देववाणी-समभीष्टभर्तृलाभज्ञापन-तदुपायप्रदर्शना-
दिवर्णनम् ।

- ७१ ततश्चित्रवेगस्याभीष्टसिद्ध्याशा । आशाया निराशया प-
रिवर्तनम् । आत्मबोधोद्यमः । चित्रगतिना तत्रागमन-पा-
शच्छेद-स्वस्थीकरणादि । परिच्छेदान्तः ।

पञ्चमः परिच्छेदः ।

- ७५ चित्रगतेश्चित्रवेगवृत्तपृच्छा । प्रतिवचनम् । चित्रवेगवृत्ता-
न्तारम्भः—नगर-मातापित्रादिवर्णनम् । निजमातृमातु-
लयोरन्योन्यं भाविस्वापत्यवीवाहकरणप्रतिज्ञा । मातु-
लराज्यप्राप्तिः । स्वभगिनी-मातुलसुतयोश्चित्रलेखा-ज्वलन-
प्रभयोः पाणिग्रहणम् । मातुलस्य प्रभञ्जनस्य दीक्षा । ज्व-
लनप्रभराज्यावाप्तिश्चेतिप्रभृतिवर्णनम् ।

- ७६ कनकप्रभस्य ज्येष्ठभ्रात्रा ज्वलनप्रभेण युद्धम् । ज्वलनप्रभ-
पराजयः । ज्वलनप्रभस्य श्वशुरनगरे गमनम् । चित्रवेग-ज्व-
लनप्रभयोः शालकभगिनीपत्योः पुरवहिर्गमनम् । प्रभञ्जन-
मुनिकेवलोत्पत्ति-देशनाश्रवण-राज्यावाप्तिप्रश्नोत्तरादि ।

- ७७ द्वयोर्विद्याराधनाय गमनम् । तत्र निजभगिनीं कनकप्रभे-
णोपद्रूयमाणां दृष्ट्वा चित्रगतेस्तत्पृष्ठिधावनम् । कनकप्रभ-
स्य निजनगरे आगत्य विद्यया चित्रवेगचित्तभ्रमकरणम् ।
ज्वलनप्रभस्य रोहिणीविद्यासिद्धिः । चित्रगतेर्विद्यामुखाद्
वृत्तान्तश्रवणम् । तदानयनाय दमघोषप्रेषणम् । चित्र-
गतिस्वास्थ्यम् । द्वयोर्निजनगरे प्रस्थानम् ।

- ७८ मार्गे हस्तिकृतोपद्रवात् कन्यायाः परित्राणम् । कन्या-
चित्रगत्योर्मिथःस्नेह-मुद्रार्पण-स्वस्थानगमनादि । चित्रगतेः
कन्यापुरागमन-तत्पुरोद्वसताविलोकन-कारणपृच्छादि ।

- ७९ कनकप्रभराजस्य प्रमादाज्जिनभवनीक्षड्जन-धरणेन्द्राक्रोश-
तद्विद्याविनाश-पलायन-पुरलोकान्यान्यनगरगमनादिवृ-
त्तान्तश्रवणम् । ततश्चित्रगतेर्विस्मय-विरहदुःख-कन्यागवेय-

पृष्ठादः

विषयः ।

कान्त्यान्यपुरश्चमल-चित्रवेगपाशच्छेद-मियोनिजवृत्तहयाप-
न-कनकमालायाप्तपुपायप्रदर्शनवर्णनं च ।

पष्ठः परिच्छेदः ।

८९ द्वयोस्तयोर्मन्दनमन्दिरे प्रच्छन्नतया गमनम्, कनकमालाया-
स्तत्रागमन-मकरध्वजसोपालम्भस्तवन-पाशयन्त्र-मौचन-
मियोमेलनादिवर्णनम् । चित्रगतेः कनकमालायेदेव मदः
मन्दिराभिर्गमनादि । कनकमाला-चित्रवेगयो रत्नसंघ-
नगराभिमुखं प्रस्थानं च ।

९० यत्स्मिन्नि घननिकुप्ते कचन तयोर्विघ्नानकरयम्, तत्र स्व-
स्त्रिया चित्रगतेरापतनम्, चतुर्धामपि मेलन-संभाषणगो-
ष्ठ्यादि, चित्रगतिस्त्रियाः प्रियङ्गुमञ्जुयां मगर-कुल-जन्म-
स्थानादिवृत्तव्यायर्षनोपक्रमश्च ।

९०२ प्रियङ्गुमञ्जुयां जातिस्मरस्रोत्पत्तिः, विस्तरेण चित्रगतिपूर्व-
भवसंघर्षगर्भे निजपूर्वभवयोर्भनुष्यदेवरूपयोर्मध्ये व्रजम-
तीस्वरूपस्य ननुष्यभवस्य निरूपणम्, देवलोकप्राप्तिर्द्येति ।

सप्तमः परिच्छेदः ।

९१० देवव्यवन-देवीविलाप-केवलदेशनामवर्ण-चित्रगतपुत्पत्ति-
स्थानदर्शनादिविषयकपर्यनुयोग-प्रतिवचन-सहितं प्रियङ्गु-
मञ्जुयां देवभवस्य व्यावर्णनम् ।

९१४ प्रियङ्गुमञ्जुरीप्रचलद्वावशिष्टवृत्तोपदर्शनम्, तच्छब्दजात-
चित्रगतेर्जातिस्मरस्रानोत्पत्तिर्द्येत्यादि ।

९२१ घननिकुप्तात् सस्त्रीकचित्रगतेः घुरनन्दननगरे प्रस्थानम्,
कनकमाला-चित्रवेगयोरपि सप्तः स्थानादुत्पत्तनम्, यत्स्मिन्नि
गच्छतोर्द्वयसाक्षात्कार-संभाषणनभोवाहनागमननिवेदन-
तत्प्रेषितव्यविधातकविद्याप्रतिधातसमर्पदित्यभक्षिसमर्प-
क-देवतिरोधानादिपर्युपास्यानं च ।

अष्टमः परिच्छेदः ।

९२३ नभोवाहनस्य सप्तभटादिशामयषस्य दूराद्विलोकनम्, कन-
कमालाभयविह्वलताक्रन्दनादि, चित्रगतिना तत्संघीरता-

पृष्ठाङ्कः

विषयः ।

पादनम्, नभोवाहनसमापतन-चित्रगतिनिर्भर्त्सन-आणा-
ग्रेयवारुणादिशस्त्रवर्षण-मणिप्रभावसंजनिततन्त्रिष्फलता-
दिवर्णनगर्भितमन्ततो नागपाशविद्याह्वानमोचनतत्कृतवि-
योर्भिप्रभावसंजातचित्रवेगपतनपीडनमूर्च्छादि च ।

१३२ सुप्रतिष्ठस्य तत्र गमनम् । चित्रवेगापत्तित्राणादिद्वितीयप-
रिच्छेदाधिकृतवृत्तान्तसमन्वयसंकलितं च देवस्य पुनराग-
मनम् । तदागमन-निजत्राणादिप्रयोजन-पूर्वभवसंबन्धा-
दिचित्रगतिपर्यनुयोगस्य देवविहितं सर्वपरिचितपूर्वभव-
घटनावर्णनोपबृंहितं प्रतिवचनम् ।

नवमः परिच्छेदः ।

१४५ देवस्य घनवाहनमुन्युपसर्गनिवारण-मुनिकैवल्योत्पत्तिदेश-
नोपसर्गविधायकसुरपूर्ववैरवृत्तान्तस्वागामिभवविषयकदेव-
कृतप्रश्नकेवलिप्रतिकथनाद्युपवर्णनम् ।

१५० चित्रवेगस्य स्वभार्याया नभोवाहनकृतापहारपश्चाद्भूतवृत्ता-
न्तप्रश्नः । देवस्योत्तरम् । कनकमालां नभोवाहनादपहृत्य
देवेन चित्रवेगाय समर्पणम् । चित्रवेगस्य कृतज्ञतानिवेदनम् ।
देवस्य वरग्रहणायाग्रहः । चित्रवेगाय विद्याधराधिपतित्व-
दानम् । देवान्तर्धानं चेत्यादि ।

१५५ द्वितीयपरिच्छेदाधिकृतसुप्रतिष्ठधनदेवयोर्दिव्यमणिवृत्तो-
पसंहरणम् । धनदेवाय मणोः समर्पणम् । धनदेवस्याग्रे
प्रस्थानम् । कुशाग्रपुरसंप्राप्तिः । श्रीदत्तधनदेवयोर्मिशोमैत्री,
धनदेवस्य श्रीदत्तगृहे भोजनाय निमन्त्रणम्, तत्र श्रीका-
न्तादर्शन-स्नेह-प्राप्तीच्छादिवृत्तान्तोपकथनम् ।

१५७ श्रीकान्तायाः कृष्णभुजङ्गदशनम् । नानोपायविधानम् ।
धनदेवेन दिव्यमणिप्रयोगेण तद्विषयपाकरणम् । धन-
देवस्य श्रीकान्तापरिणयन-निजपुरप्रस्थान-मार्गस्थसीहगु-
हादाहविलोकन-देवशर्ममेलन-दाहवृत्तान्तश्रवण-देवशर्मदे-
वलोकासिस्वपुरागमन-श्रीकान्तापुत्रप्रसूत्यादिवर्णनं चेति ।

पृष्ठाङ्कः

विषयः ।

दशमः परिच्छेदः ।

१६३ पुत्रजन्मोत्सव-उराशीकनृपनिमन्त्रण-नाम-विधान-राष्ट्री-
पुत्राभिवाच्या-शुभाभावजन्यशोकादिवर्णनम् ।

१६६ राज्ञो देवाराधनम् । देवतासाक्षात्कारः । राज्ञीस्वप्नदर्शन-
गर्भाधान-हस्त्यारोहणादिदोहदोतपत्ति-तदपहारादि ।

१७३ मैमिस्तिकागमन-राज्ञोविषयकप्रश्नोत्तर-नृपोत्तरदिव्यप्रया-
ण-राज्ञीसमागमादिवर्णनम् ।

१७५ राज्ञ्या गजविहितनिज्ञापहारादारभ्य निजवृत्तान्तनिवेद-
नारम्भः, तत्र हस्तिनो गगनोत्पतनम्, राज्ञ्या गगनात्
सरोवरे पतनम्, सरोवरवर्णनम्, श्रीदत्तसमागमः, राज्ञ्या-
स्तेन कुशाग्रपुराभिगमनम्, चर्मनि भिक्षावस्कन्दः, राज्ञ्याः
सार्थाद्वियोगः, अटवीभ्रमणम्, पुत्रप्रसूतिः, तदपहारश्चेति ।

एकादशः परिच्छेदः ।

१८१ राज्ञ्याः क्रन्दन-तापसीसमागमाश्वासन-स्वाश्रमनयनादि ।

१८४ अग्रहृतशूरयागमनम्, तेन कुलपतये निजवृत्तकथनम्,
राज्ञ्यास्तेन सह स्वपुराभियानम्, भार्ये शूरयस्य राज्ञीशी-
लखपहनीद्यमः, राज्ञ्याः पलायनं कुर्वत्या कूपे पतनम्, तत्र
निजपतिनृपस्य समागमश्चेतिप्रभृतिपरिवर्णनम् ।

१८८ सद्गुह्याने नभसलात् शूरमुन्दर्याः पतनम्, उद्यानपालेन
राज्ञे तन्निवेदनम्, राज्ञपुरी तस्यां भयनम्, राज्ञा सद्गुह्य-
पृच्छायां संक्षेपेण परिचयदानम्, राज्ञ्या दासीद्वारा वि-
स्तरतस्तद्गुह्यान्ताधिगमनप्रयासः, शूरमुन्दर्यां दास्यै स्ववृत्त-
निवेदनीयक्रमश्चेत्यादि । तत्र—

१८३ स्वपुर-भातापितृ-कलाप्रहण-यौवनप्राप्त्यादिवर्णनम् । उ-
द्याने प्रियंवदादर्शन-संभाषण-विस्मृतविद्यापदोपलम्भन-
चित्रदर्शन-स्नेह-मूर्च्छा-सह्यालाप-प्रियंवदागमनादि ।

द्वादशः परिच्छेदः ।

१८९ सलीनां मिथो ह्यास्यालापः । परिव्राजिकाया आगमनम् ।
तस्या आरम्भ-वरलोकाभावादिसाधनवर्धनान्तिकतोपदेशः ।

पृष्ठाङ्कः

विषयः ।

सुरसुन्दर्या युक्तिभिस्तात्पर्येण चेत्यादिवर्णनम् ।

२०५ शत्रुञ्जयनृपस्य मन्त्रिद्वारा सुरसुन्दरीयाचना, नरवाहनेन तदनङ्गीकारः, द्वयोर्युद्धं च ।

२०७ रत्नद्वीपे सुरसुन्दर्यपहरणम्, अपहारकेण निजवृत्तनिवेदनम्, विद्याजापदानाय तस्य वंशजाल्यान्वस्थानम्, सुरसुन्दर्या आत्मघाताय विषफलभक्षणम्, मूर्च्छां चेत्यादि ।

२१२ मकरकेतुर्वंशजालीच्छेदः, वृद्धाधः सुरसुन्दर्यवलोकनम्, विषापहरणम्, शत्रुञ्जयनृपवधाय युद्धे गगनम्, प्रियंवदया सह सुरसुन्दर्या तत्रावस्थानम्, वेतानेन पूर्ववैरिणा सुरसुन्दरीमपहृत्याकाशात् पातनं चेत्यादि ।

त्रयोदशः परिच्छेदः ।

२१७ मकरकेतुकृतशत्रुञ्जयनृपवधः । धनदेवस्य राजसभायाना-
गमनम् । नृपपृच्छोत्तरं तेन स्वीयसिंहलद्वीपयात्रार्धभ-
ङ्गवर्णनप्रक्रमः । तत्र समुद्रे मकरकेतुसंगमः । धनदेवस्य
तद्वृत्तजिज्ञासा । तत्कथनारम्भः । तत्र रत्नद्वीपे विद्या-
साधन-सुरसुन्दरीविषापहार-रणप्रयाण-रिपुव्यापादनादि-
वर्णनम् । नभोमार्गेण रत्नद्वीपे प्रत्यावर्तमानस्य मध्ये
पूर्ववैरिदेवेन वार्धौ पातनम् । बाहुभ्यां तत्तरणप्रक्रमश्चेति ।

२३० प्रवहणभङ्गः । धनदेवस्य फलकासादनम् । नीरधितीरे
स्थितिः । देवसाक्षात्कारः । तेन देवशर्षभवावस्थितौ
धनदेवकृतस्योपकारस्य स्मारणा, विविधरत्नवितरणम्,
हस्तिनापुरे नयनं चेत्यादिवर्णनम् ।

चतुर्दशः परिच्छेदः ।

२३५ सुरसुन्दरी-कमलावतीविलापः । सुप्रतिष्ठसूरिसम्बसरणम् ।
तदुपदेशमुखेन संसारासारता-नारकादिदुःखदौर्गत्यादिव-
र्णनम्, धर्मतत्त्वादिसंकीर्तनं च ।

२४१ राज्ञो मकरकेतवपहरण-वृद्धि-सत्त्वादिवृत्तान्तानुयोगोत्तरं
केवलिकृतं तदुत्तरम् । पूर्वभवादारभ्य तत्कालपर्यन्तं त-
द्विनिवेदनारम्भः ।

पृष्ठः

- विषयः ।

पञ्चदशः परिच्छेदः ।

२५२ प्रकृतममाप्तिः । धनदेवस्य पत्नीमङ्गानन्तरात्तमूरिवत्
 शनः । मूरेस्तन्निवेदनम् । प्रियंवदया समुद्रान्मकरकेतो-
 रसम् । तेन तस्मै स्ववृत्तशंसनम् । मकरकेतोः सुरमुन्द-
 रीमकरकेतोः प्रियंवदया तद्विद्यापनं च । परस्मै-द्वेष मित्र-
 वंशरिक्कयनपूर्वकं तस्मै विद्यावितरणं चेत्यादि ।

२५३ आकाशमार्गेण मकरकेतोरागमनम् । महोत्सवेन तस्य पु-
 नः प्रवेशः । सर्वेषां मित्रः समागमहर्षेः । सुरमुन्दरीमकरके-
 तोः विद्याहः ।

२५४ मूरिवन्दनायै नृपगमनम् । कमलावतया मित्रपूर्वभवप्रर-
 नमूरिणा तज्ज्ञापनम् । चित्रवेगादीनां दीप्ताग्रहसं चेत-
 योऽशः परिच्छेदः ।

२५५ मकरकेतो रात्र्यशासनपदुतिः । शुभकृत्यानि । सुरमुन्दरी-
 स्वप्नः । रात्रः सभायस्य हिमवति गमनम् । तत्रोद्या-
 दन्यतयोः मदनोत्तरविनोद-कृष्णसर्पेदंश-विषापहाराः, म-
 भांघानम्, पुत्रद्वयप्रसूतिः, युवराजविवाहश्च ।

२५६ मदनवेगस्य दासीरूपेण नृपवधोद्यमः । रात्रा तस्य कारा-
 गृहे लेपकम् । पर्युषसायां त-मुक्तिः । पुनरात्राजविधातवेष्टा-
 तत्रापि निष्कलता चेत्यादि ।

२५७ चित्रवेगमूरिसमवसरसम् । रात्रा मदनवेगस्य धैर्यनिमित्त-
 तातुमिच्छा । मूरिणा तदुत्तरदानम् । सुरमुन्दरीमकरकेतु-
 मत्रयोपादानं च ।

२५८ चित्रगत्यपहारः । मूरिदेशना । मकरकेतुमुनेर्मुक्त्यवधिः ।
 मूरि-सुरमुन्दरीप्रभृतीनां केवलज्ञानोत्पत्तिः । सर्वेषां भोक्त-
 रमाप्तिः । यन्मकलपुता । प्रशस्तिः । यन्मकमाप्तिरिति ।

❀ सुरसुन्दरी-चरिअं ❀

सुह-सौमन-पइना-समैय-समारद्ध-लोय-कम्मस्स ।
 अमरवइ-वयण-धरिओ परिकुडिलो कुंतल-कलावो ॥ १ ॥
 कनासने सोहइ जस्स अवत्थाण-पत्थणत्थं ।
 चित्तव्भंतर-रुद्ध-प्पवेस-कंदप्प-दूउव्व ॥ २ ॥

अइना ।

सोहइ जस्स सुसंगय-उभयंस-लुलंत-कुंतल-कलावा ।
 मुत्ती सुवन्न-वना सकज्जलगव्व दीव-सिहा ॥ ३ ॥
 जस्स पणामा पावइ पलयं पउरोवि विग्व-संघाओ ।
 तस्स रिसहस्स पढमं नमामि पय-पंकयं पयओ ॥ ४ ॥
 अजियाइणो जिणिंदे वंदे जम्मम्मि जेसिममरिंदा ।
 रागाइणो वि सत्त् पंचत्तं पाविआ सैमयं ॥ ५ ॥
 जम्मण-समयाणंतर-सुमेरु-सिहराभिसेय-समयम्मि ।
 सैकिंदण-कय-कुवियप्प-नासणे कय-पयत्तस्स ॥ ६ ॥
 रागाइ-वइरि-सेणव्व जस्स दट्ठु अणन्न-सामत्थं ।
 धैरहरिया अच्चत्थं सैसिलोच्चय-सायरा वसुहा ॥ ७ ॥
 निम्मल-कम-नह नियरो पडिविचिय-पणय-तिहुअणो जस्स ।
 उव्वहइ जाय-गव्वो केवलनाणस्स संमसीसिं ॥ ८ ॥
 जस्स य पणाम-मेत्ता निम्मल-कम-णैक्ख-पडिय-पडिचिम्वा ।
 एक्कारस-गुणमुव्वलब्भ अप्पयं हरिसिया तियसा ॥ ९ ॥
 तं वंदे जिण-यंदं देविंद-नरिंद-विंद-नंदिययं ।
 सिद्धत्थ-नरिंद-सुअं चरिमं चरिमं गइ पत्तं ॥ १० ॥^{१२}

१ सामघं ध्रामण्यम् । २ B मइ । ३ B चतसुभिः कलापकम् । ४ अमरेन्द्रपक्षे
 स्त्रीयपद्यरत्नम्, जिनेश्वरजन्माभिषेकसमये चामरादिधारकतया सौवरूपपद्मककर-
 णस्य तेषामाचारान्; रागादिपक्षे पञ्चत्वं नाशः । ५ समकं युगपत् (V. A. B. 2442)
 ६ B सक्कंद° । ७ कप्पिता (H. D. V. 27) । ८ शिलोच्चयः पर्वतः । ९ समसीसो
 = स्वर्धो (H. D. VIII. 13) । १० B नृक्ख । ११ चरमपतिर्मुक्तिः । १२ B
 पक्षभिः कुलकम्

दुज्जय-अंगग-मायेग-मंग-मारंग-पुंगव-सरिच्छे ।
 सासय-सिव-मुह-सहिण् मिहे निरमा नमंमामि ॥ ११ ॥
 दुद्धन-धेन विद्धन-धोर तिद्धन-देमए धीरे ।
 पचविहादार-ए सिरमा वंदामि आयसिए ॥ १२ ॥
 विसय मुह निपिकामे संनार-च्छेप-करण तेह्तिच्छे ।
 वंदामि टवच्छाए मुच-स्य विमारए सनयं ॥ १३ ॥
 पच महज्जय-दुज्जह-पच्च-उच्च-एच्छे सिरसा ।
 घर-वास-पात्त-मुद्धे साहु सच्चे नमंसामि ॥ १४ ॥
 जीए कम-कमल पाविऊग पाविंति पाणिगो परमं ।
 नानं अन्नागा वि डु सा जयइ सरस्सई देवी ॥ १५ ॥
 जाण पसारण पुग नएकि जड-मुद्धिगा कहा-करणे ।
 लीलाए पैरहिजइ, विमसळो ते गुण वंद ॥ १६ ॥
 हय पुज्ज-गगद-करण-गगासिपामेम-विग्य-संघाओ ।
 बोण्ठे संवेगद्धि कहा तु सुरमुद्धरि नान ॥ १७ ॥
 अन्न च, नम्म कीरइ पट्टम चिय पयगा मउ-जणस्स ।
 कीरइ कवि-ज्जो जम्म मूमओ हव विराट्ठस्स ॥ १८ ॥
 अहवा महावउच्चिप दामि माहणम्म कावड-जणस्स ।
 अस्मत्तयगा-सएहि वि न मउत्तम सुउत्तमं गळइ ॥ १९ ॥
 सुडिउत्तमं न उच्चइ परि-सिद्ध-जवेमओ य दोर्जाहो ।
 पथिज्जो वि कव-दि दुग्गो मय-मारिणो ॥ २० ॥
 अस्मत्थिओ वि वंओ कटु-सिय-हियओ मुंवेत्त-परिहो ।
 वंदोच्च दुग्गो इह दोमामगे एवामेइ ॥ २१ ॥
 छविए व निदुद्धे वा कम्म होमो छउंहे येमओ ।
 उट्ट-मुदाओ अहवा नीहरइ न जीरय कहावि ॥ २२ ॥
 दुग्ग-महए गडिय जिम्मउ कय वि छइ न पइइ ।
 जउ-विदुद्धा सुगते आयम-मंज-मि पत्तमनो ॥ २३ ॥

१ अंगग-अंगि । २ मायेग-मामि । ३ मंग-मंग । ४ मारंग-मार । ५ पुंगव-पुंगव । ६ सरिच्छे-सरिच्छे । ७ मिहे-मिहे । ८ निरमा-निरमा । ९ नमंमामि-नमंमामि । १० विद्धन-विद्धन । ११ धेन-धेन । १२ धोर-धोर । १३ तिद्धन-तिद्धन । १४ देमए-देमए । १५ धीरे-धीरे । १६ पचविहादार-पचविहादार । १७ सिरमा-सिरमा । १८ वंदामि-वंदामि । १९ आयसिए-आयसिए । २० विसय-विसय । २१ निपिकामे-निपिकामे । २२ संनार-संनार । २३ च्छेप-च्छेप । २४ करण-करण । २५ तेह्तिच्छे-तेह्तिच्छे । २६ टवच्छाए-टवच्छाए । २७ मुच-मुच । २८ स्य-स्य । २९ विमारए-विमारए । ३० सनयं-सनयं । ३१ पच-पच । ३२ महज्जय-महज्जय । ३३ दुज्जह-दुज्जह । ३४ पच्च-पच्च । ३५ उच्च-उच्च । ३६ एच्छे-एच्छे । ३७ सिरसा-सिरसा । ३८ घर-घर । ३९ वास-वास । ४० पात्त-पात्त । ४१ मुद्धे-मुद्धे । ४२ साहु-साहु । ४३ सच्चे-सच्चे । ४४ नमंसामि-नमंसामि । ४५ जीए-जीए । ४६ कम-कम । ४७ कमल-कमल । ४८ पाविऊग-पाविऊग । ४९ पाविंति-पाविंति । ५० पाणिगो-पाणिगो । ५१ परमं-परमं । ५२ नानं-नानं । ५३ अन्नागा-अन्नागा । ५४ वि-वि । ५५ डु-डु । ५६ सा-सा । ५७ जयइ-जयइ । ५८ सरस्सई-सरस्सई । ५९ देवी-देवी । ६० जाण-जाण । ६१ पसारण-पसारण । ६२ पुग-पुग । ६३ नएकि-नएकि । ६४ जड-जड । ६५ मुद्धिगा-मुद्धिगा । ६६ कहा-कहा । ६७ करणे-करणे । ६८ लीलाए-लीलाए । ६९ पैरहिजइ-पैरहिजइ । ७० विमसळो-विमसळो । ७१ ते-ते । ७२ गुण-गुण । ७३ वंद-वंद । ७४ हय-हय । ७५ पुज्ज-पुज्ज । ७६ गगद-गगद । ७७ करण-करण । ७८ गगासिपामेम-गगासिपामेम । ७९ विग्य-विग्य । ८० संघाओ-संघाओ । ८१ बोण्ठे-बोण्ठे । ८२ संवेगद्धि-संवेगद्धि । ८३ कहा-कहा । ८४ तु-तु । ८५ सुरमुद्धरि-सुरमुद्धरि । ८६ नान-नान । ८७ अन्न-अन्न । ८८ च-च । ८९ नम्म-नम्म । ९० कीरइ-कीरइ । ९१ पट्टम-पट्टम । ९२ चिय-चिय । ९३ पयगा-पयगा । ९४ मउ-मउ । ९५ जणस्स-जणस्स । ९६ कीरइ-कीरइ । ९७ कवि-कवि । ९८ ज्जो-ज्जो । ९९ जम्म-जम्म । १०० मूमओ-मूमओ । १०१ हव-हव । १०२ विराट्ठस्स-विराट्ठस्स । १०३ अहवा-अहवा । १०४ महावउच्चिप-महावउच्चिप । १०५ दामि-दामि । १०६ माहणम्म-माहणम्म । १०७ कावड-कावड । १०८ जणस्स-जणस्स । १०९ अस्मत्तयगा-अस्मत्तयगा । ११० सएहि-सएहि । १११ वि-वि । ११२ न-न । ११३ मउत्तम-मउत्तम । ११४ सुउत्तमं-सुउत्तमं । ११५ गळइ-गळइ । ११६ सुडिउत्तमं-सुडिउत्तमं । ११७ न-न । ११८ उच्चइ-उच्चइ । ११९ परि-परि । १२० सिद्ध-सिद्ध । १२१ जवेमओ-जवेमओ । १२२ य-य । १२३ दोर्जाहो-दोर्जाहो । १२४ पथिज्जो-पथिज्जो । १२५ वि-वि । १२६ कव-कव । १२७ दि-दि । १२८ दुग्गो-दुग्गो । १२९ मय-मय । १३० मारिणो-मारिणो । १३१ अस्मत्थिओ-अस्मत्थिओ । १३२ वि-वि । १३३ वंओ-वंओ । १३४ कटु-कटु । १३५ सिय-सिय । १३६ हियओ-हियओ । १३७ मुंवेत्त-मुंवेत्त । १३८ परिहो-परिहो । १३९ वंदोच्च-वंदोच्च । १४० दुग्गो-दुग्गो । १४१ इह-इह । १४२ दोमामगे-दोमामगे । १४३ एवामेइ-एवामेइ । १४४ छविए-छविए । १४५ व-व । १४६ निदुद्धे-निदुद्धे । १४७ वा-वा । १४८ कम्म-कम्म । १४९ होमो-होमो । १५० छउंहे-छउंहे । १५१ येमओ-येमओ । १५२ उट्ट-उट्ट । १५३ मुदाओ-मुदाओ । १५४ अहवा-अहवा । १५५ नीहरइ-नीहरइ । १५६ न-न । १५७ जीरय-जीरय । १५८ कहावि-कहावि । १५९ दुग्ग-दुग्ग । १६० महए-महए । १६१ गडिय-गडिय । १६२ जिम्मउ-जिम्मउ । १६३ कय-कय । १६४ वि-वि । १६५ छइ-छइ । १६६ न-न । १६७ पइइ-पइइ । १६८ जउ-जउ । १६९ विदुद्धा-विदुद्धा । १७० सुगते-सुगते । १७१ आयम-आयम । १७२ मंज-मंज । १७३ मि-मि । १७४ पत्तमनो-पत्तमनो । १७५ ॥ २३ ॥

आसज्ज दुज्जणं कवि-जणस्स अब्भत्थणा तओ विहला ।
 न हु सक्कर-रस-सित्तोवि चयइ कहुयत्तणं निंवा ॥ २४ ॥
 अहवा कहा-पवधो कीरइ किं दुज्जणाण संकाए ? ।
 जूया-भएण परिहण-विमोयणं हंदि ! न हु जुत्तं ॥ २५ ॥
 दुज्जण-असंमयं पि हु कुणइ कवी कव्वमेत्थं किमजुत्तं ? ।
 उल्लयाणमभासंतोवि दिणयरो किं न उगमइ ? ॥ २६ ॥
 अपत्थिओवि सुयणो कईण कव्वे गुणे पयासेइ ।
 धवलेइ जैयं सयलं सभावओ चेव निसि-नाहो ॥ २७ ॥
 निंदाकैरि-जणस्स वि दोस-ग्गाही न सज्जणो कहवि ।
 कुणइ सुयंधं वासिं तैच्छिज्जतो वि मलयरुहो ॥ २८ ॥

अथ च ।

हवइ हु विरूत्रयंपि हु कव्वं सुयणाण संगमे लट्ठं ।
 सिंघि-पुडम्मि पविट्ठ जलंपि मुत्ताहलं होइ ॥ २९ ॥
 अब्भत्थणारिहा जं सुयणा, तां ते उ पत्थिमो इण्हि ।
 एगग-मणा होउं सांहेज्जंतिं निसामेह ॥ ३० ॥
 धोरे अणोरपरं संसारे जोणि-लक्ख पठरम्मि ।
 अइदुलहं लद्धूणं मणुयत्तं भविय-लोएण ॥ ३१ ॥
 देविंद-चंद-नागिंद विंद-मणुइंद-वंदिय-जिणंहिं ।
 वज्जरिए उज्जमिउं जुत्तं धम्मम्मि सुद्धम्मि ॥ ३२ ॥
 'सो अंतरारि-विजए राग-दोसो य अंतरा सत्तू ।
 तव्विजए चिय सोक्खं तेहिं जियाणं पुणो दुक्खं ॥ ३३ ॥

एवं च ठिए ।

राग-दोसोणुगया जीवा पावेति विविह-दुक्खाइ ।
 तम्हा तव्विजए चिय विवुहेहिं होइ जइयव्वं ॥ ३४ ॥
 एयत्थ-साहण-परा सोलस-परिच्छेय-संगया ललिथा ।
 पाइय-गाहाहिं कहा कीरइ सुरसुंदरी-नामा ॥ ३५ ॥
 अवुह-जण-वोहणं तह दुक्कह-लोयाण चित्त-रंजणयं ।
 जुगवं णो सक्किज्जइ कवीहिं उभयंपि काऊण ॥ ३६ ॥

१ परिहणं=परिधानं=वस्त्रम् (H. D. VI. 21) । २ B परिहाण । ३ जयं =
 जगत् । ४ B कारज । ५ तथा वास्या छियमानः । ६ लट्ठं श्रेष्ठम् (H. D. VII. 26)
 ७ शुकि-पुटे । ८ कथ्यमानाम् । ९ A हिप्पंते । १० अण=नास्ति (H. P. II. 190)
 उरं=आरम्भः (H. D. I 86) पारधान्तो यस्य तस्मिन्नायनन्ते इत्यर्थः । ११
 मणुइंदा=मनुजेन्द्राः । १२ वज्जरिए=कथिते (H. P. IV. 2) । १३ सः=
 शुद्धधर्मः । १४ दोसो द्वेषः (H. P. V. 56) । १५ B पावति ।

अथ ।

साठकरेण पनम्परेण रंमिज्जर जगो विवुहो ।
 पददत्त-अटिप-अम्मे अनुदानं बोहणं मुण्ड ॥ ३० ॥
 दोण्ड नि ऐककवद् मिय सक्किज्जद् रंजने न वाउणे ।
 एकं मेन्दंताणं अवस्स किर नामद् 'धीय ॥ ३८ ॥
 निव-गुह-अय पमण्या कावि हु मटी उ जहवि मह अरिय ।
 ऐवमा मिउम-अवग-अज्जग-अहुल्लमि कम्ममि ॥ ३९ ॥
 तहावे हु तवं न कीरइ असमर्थं वे'थुअम्म ज अरिय ।
 ते अनुइ-वे हज्जधं पयइया कीरए एमा ॥ ४० ॥

दिउ ।

सीमिलि-मैपहरियाद् गुह-आगिणीद् अलेय-अपत्ताद् ।
 मिरी-कह्णामईर् एवात्तर्णद् उ वणंग ॥ ४१ ॥
 पारदा ज एमा कवित्त-गन्धेण मो मर, तेण ।
 कीरइ ऐल्लगया पाइय-गहाहि लट्ठिय-पया ॥ ४२ ॥
 हु पन्नत्तं बहुणा पधुग-विग्घावहेण विहलेण ।
 विहव कुट वाठिया-कप-कडक्क-विस्सेव-सरिसेणं ॥ ४३ ॥
 निमुणह एग्ग-मग्ग होउमिवादि कइ कदिज्जने ।
 केइइइज्ज-सएहि गाइण कय-परिण्ठेये ॥ ४४ ॥

आंधय मुविट्ठिओ टइदाहो-लोग-मैअपारमि ।

नामेण तिरिय-लोगो विरुंइणुगओ मुमेरुज्ज ॥ ४५ ॥
 दावो उ अरिय तयवि विधरओ जेयपाण लक्ख ॥ ।
 जलहि-कटयावगुटो जवुईवो ति विक्खाओ ॥ ४६ ॥
 तस्स य दाहिण मागे भार्ह नामेण अधि वर-खेत्तं ।
 वेपट्ट नग-वरेण दुहा विहत्त सु'वत्थिन्न ॥ ४७ ॥
 अइ दाहिणट्ट मरह गगा-ल्लिपूण मैअपारमि ।
 कण-दुमोज्ज दुमण बहु-देसायं पहणपरो ॥ ४८ ॥
 धज समिद्धिउ-यामर-रामय-ससइ-पूरिय-इयतो ।
 अवि करह महिस्स एसह-नाणा-विह-मोइणाइओ ॥ ४९ ॥

१ एकाद=दुपय । २ दावो=द्वितीय । ३ दाव । ४ तयया-अथ हज्जदयो-
 ल्लिपूणविपयः । ५ प्रसूते । ६ अ'ल्लुवमि । ७ मदहरिया महता (८/९) । ८
 वसन्नार्थ=वसत्र्यां । ९ अर्धवृत्तादयतः । १० अज्जगारे=अज्जम् (म २. १।
 १५) । ११ विवुहा पण्डिताः, देवाय । १२ दावनादीये ।

पदमो परिच्छेओ ।

पइदियहं-वहंताणेय-सारणी-विसरै-रेहिरुजाणो ।
 पुर-नगर-गाम-पडरो बहु-रिद्धि-समिद्ध-सयल-जणो ॥ ५० ॥
 निचं पमुइय-लोओ नाणाविह-उच्छवेहिं अविरहियो ।
 भय-डमर-रहिय-गामो कुरुत्ति नामेण वर-देसो ॥ ५१ ॥

अविय ।

अणवरय-वहंताणेय-वणिय-सत्थोह-वैसिम-सयल-पहो ।
 जत्थ न नज्जइ पहि पहि अडवि-वसि-ठाणय-विसेसो ॥ ५२ ॥
 अनं च, तम्मि देसे गुणाण भवणम्मि एयमँच्छरियं ।
 सोअ-रहिओवि जं सुणइ जणवओ लोय-भणियाइं ॥ ५३ ॥

अविय ।

जत्थ य गाम-मँहल्ला कर-रहिया धम्म-वज्जिया मुणिणो ।
 देसस्स तस्स संवणणम्मि को उज्जमं कुणइ ? ॥ ५४ ॥
 तत्थवि य अत्थि विन्थिन्न-जलहि-वलयानुकारि-परिहाए ।
 पर-पुरिसालंवाए परिक्रित्तं भमिर-मयराए ॥ ५५ ॥
 पडिक्ख-भयुप्पायण-विसाल-सालेण परिगयं रम्मं ।
 रमणीय-मगर-तोरण-गोउर-दारेहिं परिकिन्नं ॥ ५६ ॥
 अइनील-वहल-उववण-विरायमाणावसाण-भागेहिं ।
 मँतालं-गवक्खय-जुएहिं वैर-चित्त-जुत्तेहिं ॥ ५७ ॥
 नाणा-भूमि-जुएहिं पासाएहिं तुसार-धवल्लेहिं ।
 तन्नयर-वासि-जण-जँस-थूहहिव्व निच्चमइरम्मं ॥ ५८ ॥
 तह अवरावर-देसागण तन्नयर-वासिणा चव ।
 वणिय-कला-निउणेणं पइदियहं वणिय-लोएण ॥ ५९ ॥
 किँजंत-वणिज्जेहिं विरायमाणं अणेग-हृष्टेहिं ।
 परिपूरिएहिं अंतो बहु-मुल्लँ-कियाणग-सएहिं ॥ ६० ॥
 उत्तुंग-मगर-तोरण-पवणुद्धय-धवल-धैय-वडड्ढेहिं ।
 सुंदर-देव-उलेहिं उवसोहिय-सुंदर-पएसं ॥ ६१ ॥

१, रेहा=राजनं=शोभा (H.P IV. 100) साऽस्ति येषां रेहिराणि (H. P. II. 159) । २ B चेतसुभिः कलापकम् । ३ वसिमा वासवान् । ४ आश्चर्यम् । ५ सोओ=श्रोतः=श्रोत्रम्, शोकश्च । ६ महल्लो=वृद्धौ निवहश्च (H. D. VI. 143) प्रथमेऽर्थे विरोधः, कर(इस्त)रहितानां महारववाधात्; द्वितीयेऽर्थे परिहारः, सर्वप्रामाण्यं कर(राजदेयभाग)वर्जितत्वात् । ७ धर्मः=पुण्यं, धनुश्च । ८ भमिरा भ्रमवन्ता मकरा यस्यां तथा । ९ मँतालम्बः प्राङ्गणावरणम् । १० B पायाररम्मंहेहिं । ११ धूहो=प्रासादशिखरं (H. D. V. 32.) । १२ क्रीयमाण-वाणिज्यैः । १३ B ० हग । १४ ध्वनपटादयः ।

तह 'पंडु-पटम-संडोह मडियाणेष-गुरुतर-सगेहि ।
 सोवाण-पति-सुगमाववार-वावी-महस्सेहि ॥ ६२ ॥
 वर-तिय-चउक्क-चच्चर-आरामुजाण-दीडिवाईहि ।
 देवाणमवि कुणंत पए पए चित्तै-सहरण ॥ ६३ ॥
 सयलज पुर-पहाणं नयर सिरि-हत्थिणाउरं नाम ।
 नयर-गुणहुववेयं सकास अमर-नयरस्स ॥ ६४ ॥
 जत्थ य निरसइ लोओ पियवओ घम्म-करण-गहिच्छो ।
 दस्सिज्ज-चाय-भोगेहि सगओ तह कळा-कुसलो ॥ ६५ ॥
 जत्थ य पुरम्मि निचं इओ तओ बहु-पओदण-परेण ।
 ममिर-जण-समुदणं दुस्सं-चाराओ रँथाओ ॥ ६६ ॥
 जत्थ य कोडि-पडाया-पच्छाड्य-सयल-भायण-मग्गम्मि ।
 लोओ मिम्ह-दिणेमुवि रवि-कर-ताव न याणेइ ॥ ६७ ॥
 जत्थ य पुरम्मि पुरिसा घर-भित्ति-निहिच्च-भाणि-मऊंहेहि ।
 निच हयधारे गयपि रौइ न याणंति ॥ ६८ ॥
 रम्मत्तणओ जस्स य पटोयण-धेव आगया देवा ।
 कोउगवाक्खत्त-दणा अणामि-नयणत्तण पत्ता ॥ ६९ ॥
 घवल हर-मिहर-निरइय-यवण-पैदल्लं-वेजपंतीओ ।
 सिज्जति व रविणो सारहिस्स अइट्ठ-गमणट्ठा ॥ ७० ॥
 जत्थ य पुरम्मि दीमइ पाय-पहारो उ रंग-भूमीसु ।
 दडो उ घव-वडाण सीस च्छेओ जेपारीण ॥ ७१ ॥
 कुसुमाण मिरसि बयो साग-गच्छेत्तेसु जीव-कत्तणया ।
 तह पडिय-परिसामु पेत्तेण हदि । भिदणैवा ॥ ७२ ॥
 अह एउको विय दोसो गुणाण भवण-मि ताम्म नयरम्मि ।
 निदांस-साहुजां ज सयावि दासति गुँत्त-ठिया ॥ ७३ ॥
 अह तम्मि पुरम्मि पड्डे पभूय-करि-तुरय रयण-भंडारो ।
 ऊह-मणिय-नीइ-याटण-आणदिय-सयल जण-चित्ते ॥ ७४ ॥
 निव-सुद्धि समुदणं वसीक्यासेस-सत्तु-सत्ताणो ।
 ससुरियन्धि-समुदय-मण पत्तिय-अय-विस्थारो ॥ ७५ ॥

१ ऽ पडु । २ ऽ तहरण य । ३ ऽ दसभिः कुलहम् । ४ रथा = राज-
 माने । ५ रणियम् । ६ कोटुकाव क्षिप्यमवकाः । ७ पहाद्री = पर्वतमना (ग्र. ८. १८.
 ११७) विवरन्तं लयं । ८ सदा कुर्वं तं व । ९ जुषारी = धान्यविशेषः । १० पत्त =
 पत्र पत्र य । ११ ऽ अयं । १२ तुल्य = पयःपुटम्, मनो-काह् वादयंमवरुपः
 सत्वे रावाय । १३ त्रयुः = स्वानो राजजनेः ।

पढमो परिच्छेओ ।

दढ-कढिण-भुया-ऽपरिमिय परक्कम कंत-सयल-पडिवक्खो ।
 पडिवक्ख-भामिणी वयण-नलिण-संकोयण मयको ॥ ७६ ॥
 सूरौव पिहु-पयावो सीहो इव अकय-पर-बलासको ।
 उयहिन्व सुगंभीरो चंदो इव जण-मणाणंदो ॥ ७७ ॥
 रूवेण कामदेवो बुद्धीए सुर-गुरुस्स सारिच्छो ।
 निवसइ पमोय-पत्तो राया सिरि-अमरकेउत्ति ॥ ७८ ॥
 तस्स य ति-वग्ग-सारं रज्ज-सिरिं सम्ममणुहवंतस्स ।
 वच्चंति वासराइं इंदस्स व देव-लोगम्मि ॥ ७९ ॥
 अह अन्नया कयाइवि अत्थाण-गयस्स राइणो तस्स ।
 वेणय-पणउत्तमंगो पडिहारो वंघुलो भणइ ॥ ८० ॥
 देव ! कुसग्गपुराओ चित्तयरो चित्त-कम्म-पत्तट्ठो ।
 नामेण चित्तसेणो समागतो चिट्ठइ दुवारे ॥ ८१ ॥
 सो देव-पाय-दंसण-सुह-कंखी इच्छए इह पवेसं ।
 एवं च ठिए अम्हं देवाएसो पमाणत्ति ॥ ८२ ॥
 तत्तो रण्णा भणियं लहुं पवेसेहि, ताहे सो विहिणा ।
 अत्थाणम्मि पविट्ठो कय-विणओ राइणो पुरओ ॥ ८३ ॥
 उवविट्ठो भूमीए रत्ता भणिओ कुओऽसि तं भइ ! ? ।
 केण व कज्जेण इहं समागओ मह समीवम्मि ? ॥ ८४ ॥
 तो भणइ चित्तसेणो कुंसग्गनयराउ आगओ देव ! ।
 चित्तगरो साइसय जाणामि य चित्त-कम्ममहं ॥ ८५ ॥
 चित्त-प्पिओ य देवो सुम्मइ वत्तासु तेण अहमेत्थ ।
 चित्त-कलं पयडेउं समागओ देव-पासम्मि ॥ ८६ ॥
 तत्तो रत्ता भणियं केरिसयं चित्त-कोसल तुज्झ ? ।
 दंसेहि ताव मज्झं आलिहिंयं किंचि वैर-रूवं ॥ ८७ ॥
 अह तेण कक्ख देसम्मि गोत्रिया चित्त-पट्टिया सहसा ।
 पयडीकाउं रण्णो समप्पिया हिट्ठ-वयणेण ॥ ८८ ॥
 पसरंत-पयड-पुलओ राया पुलोएइ तत्थ आलिहय ।
 नाणा-वन्नय-कलियं पमाण-रेहाहिं सुविसुद्धं ॥ ८९ ॥
 अहिणव-जोव्वण-वर-रूव-जुत्तमच्चंत-मणहरागार ।
 अहिणव-सेहिणारंभं कण्णाए रूवयं पवरं ॥ ९० ॥^१

१ A कामि^० । २ A मिय^१ । ३ B पयभिः कलापकम् । ४ आस्थानं-प्रभा । ५
 चतुष्टो = बहुशिक्षितः (H.D VI. 68) । ६ B भइ तुम् । ७ ध्रुयते । ८ प्रकटयितुम् ।
 ९ A ०हिउ । १० B रूवंति । ११ पश्यति (H P. IV. 181-7) । १२ सिद्धिओ =
 स्वनः (H. P. 5111-32) । १३ B युग्मं ।

तं ददुं नर-नाहो चित्तइ एसो हु चित्त-कम्ममि ।
 अइकुसलो ज लिहियं अउल्ल-रूखं इमं रूखं ॥ ९१ ॥
 ति-ल्लोक्कम्मिनि मने एरिस-रूखा न इथिया अथि ।
 चित्त-कला-निउणत्ता अदिट्ठ-रूखा इमा लिहिया ॥ ९२ ॥
 जइ पुण कत्थवि होम्मा एरिस-रूखेण इथिया कत्ता ।
 तीए वि संगमो जइ ता रज्जं होम्म सकयत्थं ॥ ९३ ॥
 एय चित्तंतस्त य वेम्मह-सर-गोयरम्मि पडियस्त ।
 ईसरिओ ते अण्णा चित्तेडगक्खित्त-चित्तस्त ॥ ९४ ॥
 तत्तो खणनराओ समालिय लोयणो अमरकेंड ।
 सीहासणाउ पडिओ मुण्णए परवसो सहसा ॥ ९५ ॥
 हा ! हा ! हत्ति भणंता अत्थाण-गया समुट्ठिया लोया ।
 बीयति बीयणेहिं सीयल-सल्लिखेण सिंचति ॥ ९६ ॥
 वयणे खिंचति सिण्ण कण्णूर तह मल्लेति अगाइं ।
 तं ददुं चित्तसेणो पहसिय-वयणो दद जाओ ॥ ९७ ॥
 रे ! रे ! कोवि हु पावो अहिमर-रूखेण आगओ एसो ।
 कम्मणगारी जेणिह निमोहिओ अम्ह सामिति ॥ ९८ ॥
 तालेह हणह वधह एव भणंतेहिं अंगरक्खेहिं ।
 गहिओ सो हेम्मतो एव भणिउं समादतो ॥ ९९ ॥
 भो ! भो ! भदा ! नाइं दुट्ठो ता मा मुहा कैपत्थेह ।
 सत्तो य तेहिं भणिय कहं न दुट्ठो तुमं पाव ! ? ॥ १०० ॥
 कम्मण-कयं हि चित्तं पैयसिय कीस राणो तुमए ? ।
 तह मुट्ठियम्मि देवे वियसिय-वयणो य किं जाओ ? ॥ १०१ ॥
 ता कहमु केण रण्णो वहुणत्थे पेसिओ तुम पाव ! ? ।
 तो भणइ चित्तसेणो अक्खित्तं तुम्ह सम्भंवि ॥ १०२ ॥
 रओ अम्मुदयत्थं समागओ न उण दुट्ठ-बुद्धीए ।
 ऐमाइ भणतोवि हु वदो सो राय-पुरिसेहिं ॥ १०३ ॥
 एत्थंतस्सि राया गय-मुट्ठां सैत्थ-वयणो जाओ ।
 अह नरवइणा भणियं मुचह भो ! चित्तगरमेयं ॥ १०४ ॥
 लण्णोदिय-वेधो सो रत्ता मणिओ य भद ! उवविससु ।
 आइवस्तमु मह सच्च केण तुम पेसिओ एत्थ ? ॥ १०५ ॥

१ अपूर्णम् । २ कम्महो = मन्त्रकः । ३ विस्फुरितः । ४ अभिमते भदा-
 दितोमतो मरणभयरहित साहसकमकारी । ५ हेम्मतो = इष्टमानः । ६ समादतो =
 समारण्यः (H. P. II १३) । ७ कइयत्त । ८ प्रदर्शितम् । ९ आकवास्दाभि ।
 १० एवमाह । ११ सत्यचंचलः ।

तो भणइ चित्तसेणो निमुणसु नर-नाह ! एत्थ परमत्थं ।
चित्तगर-वेस-धारी समागओ जेण अहमेत्थ ॥ १०६ ॥
अत्थेत्थ कुसग्गपुरं सुपसिद्धं चैव देव-यायाणं ।
नयर-गुणेह्ववेयं धण-धन्न-समिद्ध-जण-कलियं ॥ १०७ ॥
पेणइ-जण-पूरियासो राया घणवाहणात्ति तत्थासि ।
पाणप्पिया से देवी वसन्तसेणत्ति नामेण ॥ १०८ ॥
ताण य पुत्तो नरवाहणात्ति नामेण उक्कड-पयावो ।
कमलावहत्ति-नामा धूया अच्चंत-रुववई ॥ १०९ ॥
अह अन्नया य राया दाउं नरवाहणस्स निय-रउजं ।
कमलावई य भगिणी अणुत्त-वरस्स दायव्वा ॥ ११० ॥
इय भणिरुण पुत्तं सुगुरु-समीवम्मि जाय-संवेगो ।
संसारच्छेयकरं सामन्नं उयगओ विहिणा ॥ १११ ॥
नरवाहणोवि राया रउजं पालेइ पणय-पडिवक्खं ।
चिट्ठइ कन्नंतेउर-मज्जे कमलावई वि सुहं ॥ ११२ ॥
एत्तो य तम्मि नयेर निवसइ वणिओ उ सागरो नाम ।
रन्नो वाल-वयंसो जिण-वयणे गाढमणुरत्तो ॥ ११३ ॥
सिरिमइ-नामा भज्जा अइप्पिया तस्स सील-संपन्ना ।
सिरिदत्तो से पुत्तो सिरिकंता तैहय दुहियत्ति ॥ ११४ ॥
सिरिकंता अणुदियहं वच्चई कमलावईए पासम्मि ।
जाया य गरुय-पीई अन्नान्नं ताण दोण्हं ॥ ११५ ॥
इत्थी-जण-जोगाओ गहियाओ कलाओ वाल-भावेवि ।
सगल-कला-निउणस्स उ पासम्मि सुमित्तसेणस्स ॥ ११६ ॥
राय-दुहियाए समयं चित्ताईयाहि विविह-कीलाहिं ।
सिरिकंता कीलेत्ता विगाल-समयम्मि एइ गिहं ॥ ११७ ॥
सिरिकंताए समयं सिणेह-साराए राय-धूयाए ।
धौलीणो वहु-कालो नाणाविह-कीडण-रयाए ॥ ११८ ॥
कमसो वड्डंतीओ तियसाण वि पत्थणिज्ज-रूवाओ ।
पत्ताओ पढम-जोव्वणमणंग-सिंगार-आवासं ॥ ११९ ॥
अह अन्नया य राया मइसागर-सागरोहि संजुत्तो ।
अत्थाण-मंडवम्मी आसीणो अच्चई जाव ॥ १२० ॥

१ प्रणयिजनः = अर्थिसमुदयः । २ धूया = दुहिता = पुत्री । ३ A °रुयव° ।
४ वालवयस्यो वालमित्रम् । ५ B नामओ । ६ अतिक्रान्तः । ७ आस्ते ।

निय-सहि यण-संजुता ताव य कमलानई तहि आया ।
 मूतण-पसाहिअंगी गेदुय-कोटाए कीलंती ॥ १२१ ॥
 अह सा भणिणी रत्ना पीईए निवेसिया निउच्छगे ।
 तत्तो दड्डु ताए रुव तह जोम्बणमुदमां ॥ १२२ ॥
 भणिआ रत्ना मती मइसागर ! तेइय पन्वयंतेण ।
 साएण अहं भणिभो भणिणी ठाणम्मि दायव्वा ॥ १२३ ॥
 इण्हि वरस्म उचिया जाया एससि, सा मह कहसु ।
 को अणुरूपो पुरिसो ईमीए सुकुल-गसूओ य ॥ १२४ ॥
 मइसागरेण भणियं देवो खिय एत्थ जाणए उचियं ।
 तत्तो रत्ना भणियं एय मे पुरई चित्तम्मि ॥ १२५ ॥
 कीरइ सयवरो इह हवकारिउंजंतु सम्भ-रायाणो ।
 जो खेव हियय-इट्ठो त खेव वरेई जेजेसा ॥ १२६ ॥
 मइसागरेण भणिय जं देवो आणवेइ तं किचं ।
 नैवरि सयंवर-करण सपइ उचियं न काउं जे ॥ १२७ ॥
 सन्वेवि निग जइया आयत्ता होति एग-नरवइणो ।
 तदणुओएण तया सयंवरो होइ कायव्वा ॥ १२८ ॥
 एगस्स जओ वरणे सेसाण सो निवारणो होइ ।
 संपइ पुण रायाणो नरिंद ! सन्वेवि अहमिदा ॥ १२९ ॥
 ता लोणामंग-वरणे सेसा सन्वेवि सणुणो होति ।
 न य सका संगामे जिणिउं सन्वेवि एणेण ॥ १३० ॥
 ता अलमिमिणा नर-वर ! विग्गह-भूलेणणैथ-वहुलेण ।
 कर्मलावई-सयवर-करणेण एत्थ पथावे ॥ १३१ ॥
 तत्तो रण्णा भणिय कस्सेसा तैरिहि भइ ! दायव्वा ।
 का व इमीए इट्ठो मणस्स इइ कह णु नायम्वं ! ॥ १३२ ॥
 जस्स व तस्स व रत्नो दायव्वा न य मए निपय-भणिणी ।
 दिन्ना होइ सुदिन्ना जस्स, इमा तस्स दायव्वा ॥ १३३ ॥
 एय ख जाय जपइ राया मइसागरेण सह तत्थ ।
 सज्ज य दुवारपौलो यणाप्प पच्छुट्ठिओ भणइ ॥ १३४ ॥
 अट्ठग निमित्त विऊ मूय-भविस्सत्थ-पयडण पेडिट्ठो ।
 सुमई-नामा इहई समागओ देव ! निमित्ती ॥ १३५ ॥

१ B कडु । २ निउच्छग=निज त्यज् । ३ तदा प्रव्रजता=दीक्षां गृह्णता ।
 ४ B इण्हि । ५ B पीई । ६ आनन्दकेन्द्रायम् (M. P. 11. 188) । ७ पादपूजे-
 उन्मयविरम् (M. P. 11. 189) । ८ यदा १२४ अयाम्म तसो । ९ अन्वयं बहुवचनं ।
 ११ B तस्य; तस्मै । १२ A पीयासा । १३ पटिष्ठ.=चतुरः ।

पहमो परिच्छेओ ।

सो देव-दंसणत्थं दुवार-देसाम्मि चिट्ठइ इयाणि ।
 इय सोउं नर-वइणा भणियं तुरियं पवेसेहिं ॥ १३६ ॥
 तयणंतरं च सुमई निम्मल-सिय-वसण-सोहिय-सरीरो ।
 गोरोयण-कय-तिळओ समागओ राइणो पुरओ ॥ १३७ ॥
 आसी-पयाण-पुवं दाउं दुव्वक्खए नरिंदस्स ।
 रत्ता कओवयारो उचियासणगाम्मि उवविट्ठो ॥ १३८ ॥
 रत्ता पच्चय-हेउं अतीय-वत्थुम्मि पुच्छिओ एसो ।
 पच्चक्खं पिव सव्वं साहेइ सो अवितहं जाव ॥ १३९ ॥
 ताहे पहसिय-वयणो राया नरवाहणो इमं भणति ।
 ओ सुमइ ! मज्झ भगिणी एसा कमलावई कण्णा ॥ १४० ॥
 एईए को भत्ता होही मण-वल्लहत्ति वज्जरसु ।
 सुमई निरुविऊणं निमित्तमेवं समुल्लवइ ॥ १४१ ॥
 नर-वर ! चित्ते लिहियं एईए रूवयं पुलोएत्ता ।
 मुच्छिज्जिस्सइ जो इह होही भत्ता इमीए सो ॥ १४२ ॥
 सयलोरोह-पहाणा तस्स य होही इमा महादेवी ।
 एत्थत्थे य नरेसर ! मा काहिसि अन्नहामावं ॥ १४३ ॥
 एत्थंतरम्मि सागर-सेट्ठी संलवइ सुमइ-नेमिस्ति ।
 सिरिकंताए भत्ता को होही मज्झ धूयाए ? ॥ १४४ ॥
 वज्जरइ तओ सुमई कसिण-भुयंगेण ढंसियमेयं जो ।
 उज्जीविस्सइ सो चिय भत्ता धूयाए ते होही ॥ १४५ ॥
 एवं च पुच्छिऊणं उचियं काऊण तस्स उवयारं ।
 पट्ठविओ नर वइणा जहागय पडिगओ सुमई ॥ १४६ ॥
 तत्तो य भणइ मंती सोहणमहुणा नरिंद ! संजायं ।
 ता इण्हि तम्भणिए कायव्वो उज्जमो होइ ॥ १४७ ॥
 भणियं रत्ता को इह साइसयं लिहइ चित्त-कम्मति ।
 मइसागरेण भणियं सुपसिद्धो ताव इह नयरे ॥ १४८ ॥
 एको चिय कमलावइ-उज्झाय-सुमित्तसेण-नामस्स ।
 तणओ उ चित्तसेणो अइकुसलो चित्त-कम्मम्मि ॥ १४९ ॥
 रत्ता भणियं सिग्घ वाहरह तयाति तक्खणेण अहं ।
 वाहरिओ संपत्तो भणिओ रत्ता सव्वहु-माण ॥ १५० ॥

१ आशीःप्रदानपूर्वम् । २ दूत्रोक्षतान् । ३ अवितथम् = सत्यम् । ४ D एवं एईए
 पिक्खिऊण निवो । ५ अवरोधः = अन्त-पुरम् । ६ कसिणो = कृष्णः । ७ दशम् । ८
 प्रस्थापितः । ९ B युग्मम् ।

कनकावर्णं रूपं सिम्बं आलिङ्गमु चित्त-फलहीनं ।
 ज अण्वसि, भणिउं सोहण वसंति तं लिहियं ॥ १५१ ॥
 'देवसालियं च रज्जो साइसयं पेक्खिऊण सो तुट्ठो ।
 भणिओ य अहं रज्ज एत्थत्थे 'तं सिं उचिउत्ति ॥ १५२ ॥
 चित्तगर-व्यसघारी एव घेत्तूण सज्ज-राईणं ।
 दंसेमु, जस्स मुच्छा जायइ एयं पेळोएउ ॥ १५३ ॥
 सो मह साहेअब्बो सिम्बं आगम्म, जेण तस्सेय ।
 महया उय्यारेण दिअजइ कमळावर्णं एसा ॥ १५४ ॥
 एष रण्णा भणिओ तत्तो पणमित्तु तस्स पय-कमलं ।
 कइय-परियण-सहिओ कुसग्गनयराउ 'नाहरिओ ॥ १५५ ॥
 सुगनीय कित्तिवद्धण-पमुहाणं नरवर्णं मे एसा ।
 सरेंसिया उ, न पुणो जाया इह अत्थ-ससिद्धो ॥ १५६ ॥
 अज्ज पुणो इह नयरे समागओ देव । तुम्ह पासम्मि ।
 एय निपेच्छिऊणं मुच्छा जाया य तुम्हाण ॥ १५७ ॥
 जाय मह सामि-सर्माहिय ति चित्तित्तु तेण नर नाह ! ।
 जाओ हरिसो मज्झ सुमरिय नेमित्तिव वयणं ॥ १५८ ॥
 एएण कारणेण मुच्छाए तुम्ह हारेमिओ अहयं ।
 ता मा नरिद ! अज्ज-भावेण रियणमु ममति ॥ १५९ ॥
 इइ चित्तसेण-वयण सोऊण विगय-अन्न-आसको ।
 वज्जरइ अमरकंठ 'तिम्हइओ चित्त रूपेण ॥ १६० ॥
 किं तीए कज्जाए एरिसयं अत्थि रूप-सोहण ? ।
 ता भणइ चित्तसेणो निमेषमेत्तं इम लिहियं ॥ १६१ ॥
 को सक्कइ कुसलोवि इ जेहट्टिय नीए राय-कज्जाए ।
 निगिनय-तियस-विळासिणि-रूप रूप समालिहिउं ? ॥ १६२ ॥
 तव्ययण सोऊणं हरिसिय-दियएण राइणा तस्स ।
 अग-विट्ठम्मसेस पसाइयं कटव-वत्थाइ ॥ १६३ ॥
 तो भणइ चित्तसेणो आपस देह देव ! अम्हाण ।
 नरवाहणस्स रण्णो जेहट्टियं जेण सोहेमो ॥ १६४ ॥
 रण्णण्णुजाओ सो कमेण पत्तो कुसग्गनयरम्मि ।
 नरवाहणस्स रज्जो सिट्ठो सज्जो वि बुत्ततो ॥ १६५ ॥

१ आशुपदान । २ दक्षित (म. प. IV. ३८) । ३ एवम् । ४ अति । ५ दया
 (म. प. IV. ३८) । ६ अ कुसमम् । ७ नि सतः (म. प. IV. ७९) । ८ इत्युक्त्वा ।
 ९ विविध । १० यय सितम् । ११ दययामः (म. प. IV. २) ।

अह तेणवि निय-भगिणी पभूय-धण-परियणेण परियरिया ।
 पट्टविया हिट्ठेणं सयंवरा अमरकेउस्स ॥ १६६ ॥
 सिरिकंताइ-सहि-जणं आभासित्ता य सयल-परिवारं ।
 कमलावईवि चालिया हरिस-विसायाउरा हियए ॥ १६७ ॥
 इच्छिय-वर-लाभेणं साणंदा तहय वंधु-विरहेणं ।
 किंचि-ससोगा पत्ता कमेण सा हत्थिणपुरम्मि ॥ १६८ ॥
 महया विच्छेद्वेणं सोहण-लग्गम्मि गुरु-पमोएणं ।
 कमलावई उ रत्ता परिणीया खैत्त-कुल-विहिणा ॥ १६९ ॥
 पाणाणवि अब्भहिया पवरा अंतउरस्स सयलस्स ।
 इंदस्सव इंदानी जाया अह सा महादेवी ॥ १७० ॥
 तीए सह विसय-सोकखं अणुहवमाणस्स राइणो तस्स ।
 नीईएँ सयल-भूमिं निययं परिवालयंतस्स ॥ १७१ ॥
 वच्चति वासराइ सुह-समुदयमसममणुहवंतस्स ।
 विनुह-पडुस्सव तियसालयम्मि अदिट्ठ-दुक्खस्स ॥ १७२ ॥
 तम्मि य पुरे पसिद्धो पवरो पउराण आसि धणयम्मो ।
 सेट्ठी निवस्स इट्ठो पत्तट्ठो सव्व-सत्थेसु ॥ १७३ ॥
 नीसेस-अत्थि-वित्थर-यत्थिय-अब्भहिय-दिन्न-वर-दाणो ।
 अँजय-पँजय-जणयज्जियाए लच्छीएऽलंकरिओ ॥ १७४ ॥
 जिण-समय-सत्थ-वित्थर-वियक्खणो मोक्ख-मग्ग-तल्लिच्छो ।
 जिण-साहु-पूयण-रओ साहम्मिय-वच्छलो धेणियं ॥ १७५ ॥
 अवहसिय-तियस-सुंदरि-ख्वाइसया पई-वया दक्खा ।
 भज्जा मणोरम-नामा तस्स थ पाण-प्पिया अँणियं ॥ १७६ ॥
 ताण ति-वग्ग-सारं विसय-मुहं सम्ममणुहवताणं ।
 निय-कुल मंडण भूओ जाओ अह दारओ एक्को ॥ १७७ ॥
 वेत्ते य वारसाहे अँम्मा-पीईहिं नियय कुल-विहिणा ।
 बणदेवोति य सम्मं नामं निव्वत्तियं तस्स ॥ १७८ ॥
 अह पंच-धाइ-कय-विविह-लालणो दारओ सँ वड्डंतो ।
 पत्तो कुमार-भाव माउ-पिऊणं कयाणंदो ॥ १७९ ॥

१ विच्छेद्वो = विच्छेदो विस्तारः (H. P. D. III. 9) । वच्छेद्वो समूहः (G. V. 1143) । विच्छेद्वो = ऋद्धिः (H. D. VII. 32) । २ B °एण । ३ A विहाणाओ । ४ B तीइ । ५ B ईइ । ६ BBE NOTE P. 7 । ७ अवओ = आर्यकः = पि-दामहः । ८ पच्चओ = प्रार्यकः प्रपितामहः । ९ धणियं गाढं (H. D. V. 58) । १० वृत्त जाते । ११ अम्मा-पितृभ्याम् । १२ A पव° ।

अन्महिय-अह-वरिसो सम्मं अम्मसिय-सयल-विज्जस्स ।
 उग्गापरमेवणीओ विजाय-कटा-कलावस्स ॥ १८० ॥
 धेयेण वि फालेणं अहिगमियाओ सैमथ-विज्जाओ ।
 सयले कटा-कलाये अह जाओ सोनि पैत्तहो ॥ १८१ ॥
 तसो गहिय-कलायो समाणिओ निय-घरम्मि धणदेवो ।
 पिठणा से उग्गाओ स पूइओ वचमाईहि ॥ १८२ ॥
 कमसो पवरुदमाणो धणदेवो जोज्जण समणुपत्तो ।
 निविज्जय-अमंग-रूखो जाओ वर-आमिणी-दइओ ॥ १८३ ॥
 अह सो समाण-जोज्जण-रूखाइसपहिं वर-वयंसंहिं ।
 परिपरिओ ओहिंदइ ईसर-लीलं विट्ठंतो ॥ १८४ ॥
 अह अनया कथाइवि वियस-विसरेण परिगओ एमो ।
 नयराओ नीहरिओ पत्तो य मणोरमुग्गाणे ॥ १८५ ॥
 दिट्ठो य तथ एगो पुरिसो गुरु-सोय परिगओ तेण ।
 बौदी तट्ठोविट्ठो अमु-जलोहलिय-मड-पलो ॥ १८६ ॥
 धणदेवो ते दइहुं पुरिसं उप्पज-गरुव-कारुणो ।
 आसअं गतूण महर-गिराए इमं मणति ॥ १८७ ॥
 को सि तुम कत्तो वा किं वा ते संय-कारणं भद ! १ ।
 एय च तेण मणिओ सो पुरिसो एवमुल्लवइ ॥ १८८ ॥
 कह तम्मि बैजजरिजइ दुक्खं गुरु-दुक्ख-पीडिय-मणेहिं ।
 न कुणइ जां पैडियारं न य दुहिओ अहर जो होइ ? ॥ १८९ ॥
 संहविं हुं कहेमि सुदर ! मा ववणं तुम्ह निष्कलं जाउँ ।
 सीइगुहा-नामेणं अइयिसमा अत्थि पल्लिसि ॥ १९० ॥
 सीए न सुपइहो पल्लि-वई तस्स भारिया लब्धी ।
 सीए पुत्तो जाओ जयसेणो जण-मणार्णदो ॥ १९१ ॥
 तस्स य बौल-ग्गाहो अहयं नामेण देवसम्मोसि ।
 "कीटामि ॥ जयसेणं तथ अहं विविद-कीटार्हि ॥ १९२ ॥
 अह अजया य बौहि विणिग्गओ "गेण्हिऊण जयसेणं ।
 पुरिसेहिं दोहिं" दिट्ठो तथ अहं जोगि-रूवेहिं ॥ १९३ ॥

१ उपनीतः समर्पितः । २ स्त्रोत्रेण । ३ वयस्यविद्या । ४ ३३३ NOTE P. १ ।
 ५ स्वेच्छया परिग्रहति । ६ वयस्यविसरेण=विज्जसमूहेन । ७ वापीतटापविट्ठः ।
 ८ कम्भते ३३३ NOTE P. ३ । ९ प्रातेकारम्=उपायम् । १० ३ "इ व कहेमि सुं" ।
 ११ मातु । १२ आलपासकः । १३ कीटयामि खेलयामि । १४ बहिः । १५ ३
 भिदिहं । १६ ४ होदि ।

संभासिऊण पुर्वि दिन्नो मह तेहि पवर-तंत्रोलो ।
 तम्मि समाणियमित्ते मइ-संमोहो महं जाओ ॥ १९४ ॥
 तत्तो कुमर-समेओ तेसिमणुमगमेव लगो हं ।
 जाणामि नेव किंचिवि विमोहिओ तेहि पावेहि ॥ १९५ ॥
 तेहि समेतो अहयं वयामि जा किंचियं पि भू-भागं ।
 ताव यं तिसिएण मए एगम्मि उववण-निगुंजे ॥ १९६ ॥
 वहुविह-तरु-फल-कलसं पीयं नीरं तु तप्पभावेण ।
 जाओ सत्थ-सरीरो विचितियं ताहि मे एयं ॥ १९७ ॥
 रयणीइ गहिय कुमरं नासिस्समिमाणं पाव-पुरिसाणं ।
 इय चितिय चलिओ हं अलक्खिओ चेव सह तेहि ॥ १९८ ॥
 पत्ताए रयणीए निंसुया अन्नान्मुल्लेखेमाणा ।
 एएण बालएणं सिज्झिस्सइ जाक्खिणी अम्हं ॥ १९९ ॥
 तुंगीय-पण्वयम्मो पत्ता हूणिऊण बालयं एयं ।
 सिद्धाए जाक्खिणीए पाविस्सामां निहिं तं तु ॥ २०० ॥
 इय तेसिं सांऊणं भणियं, भय-वेविरो^१ दढं जाओ ।
 सुत्तेसु तेसु धेतुं जयसेणं ताहि नटो हं ॥ २०१ ॥
 कहकहवि हु नासंतो गवेसमाणेहिं तेहिं हं पत्तो ।
 वंधित्तु तओ वसभे समारहेत्ता इहाणीओ ॥ २०२ ॥
 अज्ज पुणो इह नयेरे संपत्तो सत्तमाउ दिवसाउ ।
 तेन्हा-छुहाभिभूओ मुक्को हं एत्थ उज्जाणे ॥ २०३ ॥
 ता भेइ ! इमं गुरु-सोय-कारणं साहियं मए तुम्ह ।
 जइ अत्थि कावि सत्ती ता रक्खह बालयं^२ तं तु ॥ २०४ ॥
 भणियं धणदेवेणं संपइ चिट्ठंति कत्थ ते पुरिसा ? ।
 सो भणइ गहिय-कुमरो एगो नग्गोहिं-हेट्टम्मि ॥ २०५ ॥
 बीओ^३ पुरे पविट्ठो सुराइ-कज्जेण संपयं चेव ।
 इय भणिए धणदेवो जोगिय-पासे गओ तुरियं ॥ २०६ ॥
 भणिओ य तेण एसो एयं मह देसु बालयं भइ ! ।
 अहयं सुवन्न-लक्खं तुह देमि, न एत्थ संदेहो ॥ २०७ ॥

१ B °यमेत्ते । २ B °सि अणु° । ३ A केत्ति° । ४ तृपितेन । ५ B °गुजम्मि ।
 ६ A °णीए । ७ पञ्चम्याः स्थानेऽत्र षष्ठी (H. P. III. 134) । ८ श्रुतौ (H. D. IV.
 27) । ९ एतन्नाग्निं पर्वते । १० हुत्वा । ११ वेपनशीलः कम्प्रः । १२ A ताहे ।
 १३ तृष्णा = पिपासा, छुहा = क्षुत् (H. P. I. 17) ताभ्यामभिभूतः पीडितः ।
 १४ B भो एयं गु° । १५ लम् । १६ न्यग्रोधस्याघः । १७ द्वितीयः ।

तो जोगिएण भणियं जाव न सी एइ देइयओ जोगी ।
 ताव मह देसु छख जेण इम देमि तुह बाळं ॥ २०८ ॥
 सत्तो धणदेवेणं समणियं अंगुलीयं तत्स ।
 दीपार-छख-मुळं मुळो य इमेण जयसेणो ॥ २०९ ॥
 घेत्तेण अंगुलीयं सिम्बपर जोगियो तओ नटो ।
 भैचूण य जयसेणं धणदेवो देवसम्मत्स ॥ २१० ॥
 पासम्मि समत्तीणो भणियो एसो य गिन्ह कुमरति ।
 सत्ते य देवसम्मो पहसिय-वणो इमं भणइ ॥ २११ ॥
 तं सामी तं वंचू तं चिय मह जीय-दावणो मुपणु ! ।
 किं किं न कयं तुमए जीयं कुमरत्स दिन्तेण ? ॥ २१२ ॥
 मह सामियत्स दिम जीय, ज पाण-वल्हणो पुत्तो ।
 पाविह-दुह-जोगिय-कयत-वैयणाउ नीहरियो ॥ २१३ ॥
 सत्तो धणदेवेण नीओ गेहम्मि भौइओ सम्मं ।
 सत्थत्स मंडिकणं पडविओ नियय-टाणम्मि ॥ २१४ ॥
 एसो पुण दुत्तओ विपरिओ ॥ ५ पुर-वरे सहसा ।
 भैइचाई धणदेवो देइ धणं छखगमेहि ॥ २१५ ॥
 ता जाय जाय दीसइ धणदेवो निय-वर्षस-परिपरियो ।
 अबोअ पुर-लोओ तत्थ इमं विविहमुत्खवइ ॥ २१६ ॥
 एसो सो धणदेवो चाई मोगी य तह कळ-कुसलो ।
 भदिय-जण-पथिओ जो वरिसइ छखेहि धनोति ॥ २१७ ॥
 अत्ते पुण मण्डरिणो भणति निय-चाय-गन्विषा ताथ ।
 किं सैहहिग्गइ एसो निय-पिउ-छच्छेए खप-काळो ? ॥ २१८ ॥
 तं दाणमिह पसरत्स तं चेव य पोह(रि)सत्त मुह्दि-करं ।
 ज निय-परकक्रमेण विदविष विटसिग्गइ जहिण्ठं ॥ २१९ ॥
 ज पुण भैग्गव-वग्गव-वणवग्गव-भय-मग्गओ दाणं ।
 परमयओ कळकं तयं तु पुरिसाभिमाणीणं ॥ २२० ॥
 भणिय च वणो-विटारिय-दवण को न विट्ठिरं कुणइ ।
 सैइ-विटवण-विटोत्तणय जणवइ गिरळं मुयं नारी ॥ २२१ ॥

१ डिर्गवः । २ अङ्गुलीयः । ३ अङ्गुलीयः । ४ अङ्गुलीयः । ५ अङ्गुलीयः । ६ अङ्गुलीयः ।
 ७ अङ्गुलीयः । ८ अङ्गुलीयः । ९ अङ्गुलीयः । १० अङ्गुलीयः । ११ अङ्गुलीयः । १२ अङ्गुलीयः ।
 १३ अङ्गुलीयः । १४ अङ्गुलीयः । १५ अङ्गुलीयः । १६ अङ्गुलीयः । १७ अङ्गुलीयः । १८ अङ्गुलीयः ।
 १९ अङ्गुलीयः । २० अङ्गुलीयः । २१ अङ्गुलीयः । २२ अङ्गुलीयः । २३ अङ्गुलीयः । २४ अङ्गुलीयः ।
 २५ अङ्गुलीयः । २६ अङ्गुलीयः । २७ अङ्गुलीयः । २८ अङ्गुलीयः । २९ अङ्गुलीयः । ३० अङ्गुलीयः ।

एयं जण-प्पवायं निसुणित्ता चितई उ धणदेवो ।
 सच्चं भणंति एए न हु जुत्तं मज्झ एरिसयं ॥ २२२ ॥
 ता पर-देसं गंतुं विदवित्ता भूरि-भूइ-पव्वमारं ।
 विलसामि जहिच्छाए दीणाऽणाहाण अविसंको ॥ २२३ ॥
 इय चितिय धणदेवो माळ-पिऊणं संगासमागम्म ।
 विणय-पणउत्तमंगो कयंजली भणिउमाढत्तो ॥ २२४ ॥
 तुव्वेहिं अणुत्ताओ गंतूणं ताय ! अन्न-देसम्मि ।
 विद्वामि भूरि-दव्वं इय इच्छा संपयं मज्झं ॥ २२५ ॥
 ता अणुजाणउ ताओ पुंजंतु मणोरहा इमे मज्झ ।
 गच्छामि अन्न-देसं वणिज्ज-सुद्धाए सयमेव ॥ २२६ ॥
 भणियं जर्णणीए तओ गमणय-वयणंपि दूस्सहं पुत्त ! ।
 अच्छउ ताँ दूरे विय पुण गमणं अन्न देसम्मि ॥ २२७ ॥
 अन्नं च अरिथि लच्छी तुह जणएणावि अज्जिया पुत्त ! ।
 जीए थिलसंतोवि हु अंतं काउं न सत्तो सि ॥ २२८ ॥

अविय ।

जणएण य तुह पुत्तय ! अत्युप्पत्तीए कारणं जं जं ।
 तं सव्वं कारवियं किं कज्जं तुह वणिज्जेण ? ॥ २२९ ॥
 भणियं धणदेवेणं जावज्जवि अम्मि ! बालओ पुत्तो ।
 ताव निय-जणाणि-सिहिणे^१ कैरिसंतो लहइ सोहपि ॥ २३० ॥
 बोलीण-बाल-भावो छिं^२इ पावेण तं करेमाणो ।
 तह पिउ-लच्छी जणणिव्व होइ सुसमत्थ-पुत्ताणं ॥ २३१ ॥
 सुसमत्थो वि हु जो जणय-अज्जियं संपयं निसेवेइ ।
 सो अम्मि ! ताव लोए मैमं ववहासयं लहइ ॥ २३२ ॥
 इय भणिउं धणदेवो अंसु-जल्लु^३फुण्ण-लोयणो सहसा ।
 मुक्कलह इह भणंतो पडिओ जणणीए चलणेसु ॥ २३३ ॥
 तो धणधम्मो सेट्ठो नाउं अवसाण-कारणं तस्स ।
 वज्जरइ पुत्त ! को तुज्झ वंछिए कुणइ विग्घंति ? ॥ २३४ ॥

१ सकाशं=समीपमागम्य । २ आरब्धः । ३ B °दवेमि । ४ अनुजातातु =
 आश्रयतु । ५ पूर्यन्ताम् । ६ B °णीइ । ७ B पुण । ८ B तुह । ९ शक्तः । १०
 अम्ब ! । ११ SEE NOTE P. 7 । १२ A फरि° । १३ स्पृश्यते (H. P. IV. 257) ।
 १४ ममेवोपहास्यताम् । १५ उप्पुण्णं=आपूर्णम् (H. D. I. 92) B अलोप्यन् ।
 १६ मुक्कलं=उचितं, स्वैरं वा मां कुरुत (H. D. VI. 147) ।

जणैण से जणणो पुत्त-विओगं जणिच्छमाणीवि ।
 कहकहवि इ संठविवा विनाय सुयावमाणेण ॥ २३५ ॥
 एवं सो धणदेवो माया विच्छेहि अम्भणुजाओ ।
 पर-देस-गमण-जोगं गहिऊण चैलव्विह मण्डं ॥ २३६ ॥
 अट्ठादिय-महिमाओ कारावेत्ता जिणिद-भवेणसु ।
 संपुटय साहु-जण सप्पाणिप माणणिज्ज-जणं ॥ २३७ ॥
 सयलम्म तम्म नयरे कारिय आघोसणं जणं मिलिए ।
 नोमोत्तय-आइहे सुह-दिबसे विहिय-मंगेले ॥ २३८ ॥
 गहिऊण पवर सउण अगाकाडं कुसग-वर-नयरं ।
 हिय-बंधु-वणिये-सहिओ नीहरिओ नियय-नयराओ ॥ २३९ ॥
 एवं सो धणदेवो संवाहिय-सह पयइ-जण-नियरो ।
 छहु-छहु-पयाणएहि वयइ सह गरुय-सत्थेण ॥ २४० ॥
 सत्तोऽपुवासरं सो सत्थो वैसिमं अइकमेऊण ।
 अह कमसो संपत्तो एक्क अइमांसण अडवि ॥ २४१ ॥
 जस्य अदांसताणवि घण-पत्तल-पठर-पायवत्तणओ ।
 कूइय-सर-ससवणा गम्मइ विहगाण अत्थिअ ॥ २४२ ॥
 अन्नं च जीए छोया नीइ-पहाणस्स पुइइपालस्स ।
 नयरीए इव न कुणंति कहवि उम्भग-सुचरणं ॥ २४३ ॥
 विपटाडवीए तीए मज्झमज्जेण वयइ सो सरथो ।
 निय-फोलाहल-पडिरव-पडिपूरिय-जेन-सर-विचरो ॥ २४४ ॥
 तुंग-तरु-निमर-साह-प्पसाह-संछन्न-अंवरत्तणओ ।
 सव्वपि वइइ दिवहं अलम-रवि-किरण-सेतावो ॥ २४५ ॥
 कैवि-कय-गुरुतर-बोवकार-सवण-सेहसुत्तसंत वहु-वसठो ।
 उत्तसिय-वसह-बौलण-निमित्त-पमुक्क-हवकारो ॥ २४६ ॥
 हवकार-सह-पाडिरव-संसवणुत्तासियाण मैयराहं ।
 भौयजतो दिसि दिसि घूपाणं मूरि-हुकारे ॥ २४७ ॥
 वसह-वंट-पल्लविर-घटिया-रणिय-पूरिय-भूरितरंवरो ।
 विसं-सुखस्वय-रेणु-निरंतरो वयइ तैय स वाणिय-सरथओ ॥ २४८ ॥

१ अ एण व से । २ मातापितृभ्याम् । ३ पतुर्विषयम्, गणित-धर्म-मय-
 पारिच्छेदभेदात् । ४ अ गतो । ५ अ अतस्मिन् कलापकम् । ६ पयसो = प्रसूत ।
 ७ वसिमं = वसन्तम् । ८ अस्वाम्, ९ जीह । १० जुभं = जीर्णम् । ११ करि- ११ स-
 सोपगतम् । १२ वारण- १३ वयराहं = वीर्यम् (H. D. VII. 11) ; १४ आकणं वट् ।
 १५ वृत्तान्तराधारेणुभिर्निरन्तरं = व्यासः । १६ अ उभयम् ।

साहु-धणेशर-विरइय-सुबोह-गाहा-समूह-रग्माए ।

रांगगि-दोसै-विसहर-पसमण-जल-मंत-भूयाए ॥ २४९ ॥

एसो एत्थ सैमप्पइ अडवि-पवेसस्स वनणो नाम [?]

सुरसुन्दरि-नामाए कहाए पढमां परिच्छेओ ॥ २५० ॥

॥ प्रथमः परिच्छेदः समाप्तः ॥

अह अन्न-वासरम्मी कमेण वेहु-वोळियाए अडवीए ।

गहिय जलासयमेगं अह सो आवासिओ सत्थो ॥ १ ॥

अह तम्मि सत्थ-लोए उल्लहिय-सयल-वसह-नियरम्मि ।

जल-इंधणाइ-अट्टा इओ तओ परियडतम्मि ॥ २ ॥

पमुक्कंसु दिसि दिसि चरणत्थं सन्न-वसह-महिसेसु ।

पारिद्वंसु य तक्कालमुचिय-किञ्चेषु लेएण ॥ ३ ॥

नाऊण पाणिहि-वसओ भोयण-कज्जम्मि आउलं सत्थं ।

सत्थम्मि तम्मि पडिया झांडत्ति भिल्लाण धांडत्ति ॥ ४ ॥^१

अविय ।

नव-मुग्ग-वन-अडुण-ढक्किय-आजाणु-भीसण-सरीरा ।

मासि-रासी इव काला कुविय-कयंतोन्न दुप्पिच्छा ॥ ५ ॥

एर-वीभच्छ-सरीरा पलास-पत्तेहि विहिय-सेहरया ।

गुंजा-फल-रत्तच्छा उच्चं-खर-केस-पम्भारा ॥ ६ ॥

संनद्ध वद्ध-कवया पट्टि-पएसा-डवणद्ध-तोणीरा ।

कन्नयिडहिय-वणुह-पट्ट-दीसंत-भल्लोडा ॥ ७ ॥

केवि असि-वग्ग-हत्था केवि हु कर-गहिय-ल्लउडया अवरे ।

गुंफण-फेरण-सुंकारएहि जीयं व अवणेंता ॥ ८ ॥

धिड्डां निट्ठुर-हियया दिसो दिसिं 'मारि मारि' भणमाणा ।

अन्नाया एव कुओवि ज्झत्ति भिल्ला समावाडिया ॥ ९ ॥^२

१ रागगो=रागामिः । २ BEE NOTE P. 3 । ३ समाप्यते । ४ बहुतिक्रान्ता-
याम् । ५ उल्लहियं = भाराक्रान्तम् । ६ पर्यटति । ७ B उच्चं । ८ प्रणिधयश्चरपूयाः,
तद्वशात् । ९ घटी । १० B तिस्रभिः कुलकम् । ११ ढक्कियं = आच्छादितं
(H. P. IV. 21) । १२ A दुपेच्छा । १३ B विविहसे । १४ रक्काक्षाः । १५ उच्चं
= ऊर्ध्वम् । १६ पम्भारो = प्राग्भारः = समूहः । १७ कर्णाकृष्ट- । १८ लगुडकः = योष्टिः ।
'१९ चर्मादिमयं प्रहरणं, 'गोफण' इति मापायां तस्य 'फेरणं' अमणं तेन जाता ये
'सुंकारया' शब्दास्तेः । २० A घट्टा = घृष्टाः । २१ अज्ञाताः । २२ B पञ्चभिः कुलकम् ।

पदिएमु तओ तेमु सरथो सव्यो वि जाउलीमूओ ।
 भित्त्वाण पेउर-भावा वक्खेवा सरथ-पुरिसाण ॥ १० ॥
 अह तम्मि सरण-रुदिए ल्हंसिग्गेते समत्थ-सत्थम्मि ।
 दण-परिवुरियंगा हक्किय जंपति केवि नरा ॥ ११ ॥ ✓
 रे ! रे ! पिसाय-रूवा ! कात्थिण्हि जैह दिट्ठि-पह-पडिया ।
 पयडह सव्वं जइ अत्थि तुम्हमिह पोरिसं किप्पि ॥ १२ ॥
 केवि पुण भौरु-हियवा वेरया दसण उट-गहिय-अंगुलिणं ।
 हा ! हा ! रक्खह रक्खह एवं कलुणाइं जंपति ॥ १३ ॥
 केवि इ लुटिज्जता इओ तओ सह प्हम्ममाणा व ।
 कैवा पलायणट्ठा सत्थं गवेसति छिन्नाणि ॥ १४ ॥
 केवि कहकहवि पाविय-छिरागाढ च खसकसेमाणा ।
 सणिपं सणिपं ओमेक्खिऊण लीयति मँहणेमु ॥ १५ ॥ ✓
 केवि इ बेविर-देहा सिद्धिलीकय-कण्ठ-बंधणा धेणिय ।
 पमुक्क-पुरिसयारा अंगीकय-दीण-जण-वेट्ठा ॥ १६ ॥
 परिचत्त सयल लज्जा कहकैहमवि मोक्खणं विमग्गंता ।
 तेसिं चिय पावाणं कुणाति बडु-चाडु-कम्माणि ॥ १७ ॥
 केवि इ मैयमिव भू-पाट्टि-संठियं अँणयं पँयसंति ।
 केवि इ खँहति गठि महीए पक्खाणि जोएत्ता ॥ १८ ॥
 जेवि इ इओ तओ इंधणाइ-अट्ठा गयासि सत्थाओ ।
 तेवि इ कल-यल-सइं सोउं वसंति दूरपरं ॥ १९ ॥ ✓
 रे ! लेहँ हणह वधह मारह वयणाइं भरह छूलीए ।
 सुँम्मति साथ सत्थे दिसि दिसि एवविहा सदा ॥ २० ॥
 एवावसरम्मि तओ पासित्तु इओ तओ विलुम्पंत ।
 भित्त्वेहि सत्थ-लोय कइवय-निय-पुरिस-परियरिओ ॥ २१ ॥
 उण्णाएतो तेसिं ओगिईए चेव चित्त-संलोह ।
 यँसुनंदय-स्सग-करो धणदेवो एवमुल्लवइ ॥ २२ ॥ ✓

१ प्रचुरभावात् । २ सख्यमाने (H. P. IV. 107) । ३ मासत । ४ भू-
 मीयहि° । ५ वराधाः । ६ प्रहृष्टमानः । ७ झीवः । ८ कवेः छवैः । ९ भू-
 सवर्ष° अपसृत्य (H. D. I. 119) । १० वनेषु । ११ B.E.H. 1013 P. 13 । १२
 A °हवि । १३ मृतम् = मृतकम् । १४ आत्म-नयम् । १५ प्रदर्शयन्ति । १६ छि-
 नन्ति (H. P. IV. 143) । १७ लयत = एहन्तीत । १८ भू-मन्ते । १९ आहूत्या ।
 २० वसुनन्दक एतदस्यो वः कहः स करे वस्य सः ।

रे ! रे ! पावा ! जइ अत्थि तुम्ह इह कावि दम्प-कंइई ।
 ता हवह मज्झ पुरओ सहसा तं जेण अवणेमि ॥ २३ ॥
 मा भणह जं न भाणियं एस कैस-वट्ठओ सुपुरिसाण ।
 न हि निय-जुवइ-सँलहिया पुरिसा पुरिसत्तणमुवेति ॥ २४ ॥
 हा ! धी ! धी ! एयस्स उ रे ! दुट्ठा ! तुम्ह पुरिसगारस्स ।
 नासंत-लोय-पट्ठी-धावण-उवलद्ध-पँसरस्स ॥ २५ ॥
 एवं च निँसामित्ता दोच्चं तच्चं समुल्लवंतस्स ।
 धणदेवस्सुल्लावे सुहडाणवि भूरि-भय-जणगे ॥ २६ ॥
 रे ! रे ! लेह इमस्सवि फँडेमो धीरयं किराडस्स ।
 एवं समुल्लवंता वालिया ते झत्ति तयांभमुहं ॥ २७ ॥
 पत्ता य औहसंता धणदेवस्संतियं समंता ते ।
 तिक्खासि-कोत-तोमर-भल्लँहि य पँहरिउं लग्गा ॥ २८ ॥
 धणदेवावि असंको तहा पँयट्ठेसु तेसु भिल्लेसु ।
 ताणमुँभोडिऊणं कुणइ निय-पोरिसं पयडं ॥ २९ ॥
 जह जह ते भिल्ल-नरा देंति पहरि दढ दया-हीणो ।
 धणदेवो उण तह तह अच्चसिय-कलो पवंचेइ ॥ ३० ॥
 अविय फँरण केवि हु इओ तओ कवि काय-करणेण ।
 केवि हु दूराउच्चिय एंते खग्गाभिघाएण ॥ ३१ ॥
 कहकहवि हु भिल्लेहि गहिओ फरएहि उट्ठँऊण ।
 भाणियं च तेहि रे ! रे ! एसो सँत्थाहवां वाणिआं ॥ ३२ ॥
 ता बंधिऊण एयं अँक्खय-देह तु पल्लि-नाहस्स ।
 अँपेमो जेणेसो देइ वाणिआं धणं बहुयं ॥ ३३ ॥
 तत्तो य तेहि गंतुं पल्लीवइणां समप्पिओ एसो ।
 एत्थंतरम्मि दिट्ठो धणदेवो देवसम्मण ॥ ३४ ॥
 तत्तो य तेण भाणिआं सट्ठुक्खमंव तु पल्लि-नाहस्स ।
 हा ! हा ! सामिय ! एसो महाणुभावो स धणदेवो ॥ ३५ ॥
 जेण तया तुह तणओ जोगिय-गहिओवि मोइओ आसि ।
 दाउं सुवन्न-लक्खं निक्कारण-वच्छलेणं तु ॥ ३६ ॥

१ कण्हतिः पामा । २ अपनयामि । ३ कपपट्टकः । ४ सलहिया = श्लाघिताः ।
 ५ B पुरिसस्स । ६ B सामेत्ता । ७ द्विः । ८ त्रिः । ९ अँशयामः (H. P. IV. 177)
 १० धीरताम् । ११ इँपद्धसन्तः । १२ A एरि° । १३ प्रवृत्तपु । १४ B मोट्टिऊ°
 तेषां पुरः खं वक्ष ओइयित्वा संस्याप्य, संमुखीभूयेत्यर्थः । १५ A हीणे । १६ फल-
 रेण । १७ सायाधिपः । १८ अक्षत-देहम् । १९ अपयामः ।

जयसेण कुमार-जीविय-दाया घणघम्म-सेद्धि-पुत्तो सो ।
 परमुवपारो सामिव ! कहणु भैहन्नेहि विहिउत्ति ! ॥ ३७ ॥
 इय देवसम्म-मणियं सोउं सैमंत-ओपणो सहसा ।
 अह मणइ सुणइहो मुंचह मुंचह महाभागं ॥ ३८ ॥
 पास-द्विय-पुरिसेद्धिं तक्खणमुच्छोडिया य से वंधा ।
 पट्टी-यइणा ताहे अवगूढो सायरं एसो ॥ ३९ ॥
 तत्तो विहिय-पणामो तक्काउंमुचियम्मि आसणे दिजे ।
 पास-द्विय-पुरिसेद्धिं, उवविहो तत्थ घणदेवो ॥ ४० ॥
 तत्तो य दीह दीहं नीससिय विसाय-गेम्मिण एय ।
 छज्जावणमिय-वणो पट्टि-वई मणिउमाडत्तो ॥ ४१ ॥
 परमुवपारिणे तुमं उवेष किल होसे अम्ह दट्टम्भो ।
 नवरं गिहागपत्तवि सागपमेवंविहं विहिये ! ॥ ४२ ॥
 जायइ अवगार-कैलो विहिओ पावाणं अहव उवपारो ।
 सम्पत्त जहा दिजे दुद्धं पि विसत्तणमुंइ ॥ ४३ ॥
 पावो अह कैयम्भो सुय-जीविय-दायणस्स जेणंज ।
 गिहमागपत्त एय भैहम्म-कम्मं समापरियं ॥ ४४ ॥
 मणियं घणदेवेणं कीस इमं वहह गुरु-विसायंति ।
 अन्नाणं भैवरज्जइ, को दोसो एत्थ तुम्हाणं ? ॥ ४५ ॥
 दट्टं अणल-सरिसं भित्ति-वई तत्त वण-विक्राणं ।
 रुवं तह मुँवणत्तं पुणोवि अइरंजिओ भणइ ॥ ४६ ॥
 पेच्छह एगम्मि नरे केत्तिय-गुण-समुदओ समं वसइ ? ।
 बहु-रयणा इ वसुमई सवो लोथ-ण्वाओडव ॥ ४७ ॥
 धी ! धी ! मह पुरिसत्तं धी ! धी ! मह एरिसाए वित्तीदं ।
 निय-कुल-कलंक-भूयस्स मत्त धी ! पुरिस-तप्पेण ॥ ४८ ॥
 धी ! मज्झ जीविएण कुकम्म निरपत्त भम्म-रहिपत्त ।
 एयारिस-पुरिसाणं छुटण-कम्मम्मि निरपत्त ॥ ४९ ॥
 एत्तिपमेत्तेणं चिय भजोडहं ज महानुभावस्स ।
 अक्खय-देहस्स इमस्स दंसणं ज्ञात्ति संजाय ॥ ५० ॥

१ ३ विहि । २ अपम्भे; 'अस्साभिः' इति शेषः । ३ संक्रान्तलोचनः संभ्रमपुष्प-
 नवनः । ४ ३ 'छाडवि' । ५ मर्मितम् (म. ३. १. ३०४) । ६ ३ उवेष, उपेत्य ।
 ७ ३ वरे । ८ कृत्यः । ९ वेत्तव । १० चमोदननेतं चम्पे तद्विह्वलवर्च्ये तथैव तत्
 कर्म वेत्तव्यः । ११ अपराधमिति । १२ सुखवत्यम् । १३ कृतिः = भावविशेषः ।

जइ पुण होज्ज ^१विवत्ती समयं भिल्लेहिं जुज्झमाणस्स ।

ता कह मज्झ ^२अउन्नस्स होज्ज पावस्स ^३नित्थारो ? ॥ ५१ ॥

एमाइ बहु-विगप्पं अप्पाणं निदिऊण तो भणइ ।

भो ! भो ! भिल्ला ! सत्थे जं गहियं एत्थ तुम्हेहिं ॥ ५२ ॥

तं सव्वंपि समप्पह इमस्स धणदेव-नाम-वणियस्स ।

^४तेहिं तैण-मज्जायं समप्पियं तस्स तं सव्वं ॥ ५३ ॥^६

तत्तो स-वाल-वुड्ढे मिलिए लोमम्मि भय-विमुक्कम्मि ।

वज्जरइ सुप्पइट्ठो धणदेवं नेह-गच्चममिणं ॥ ५४ ॥ ✓

एत्तो गाउयमेत्ते सीहगुहा नाम अत्थि मे पल्ली ।

तीए लैहुमागच्छह अज्जं मह पाहुणा होह ॥ ५५ ॥ ✓

भणियं धणदेवेणं एवं होउत्ति ताहे सो सत्थो ।

धणदेव-मग्ग-लमो सीहगुहं झत्ति संपत्तो ॥ ५६ ॥

आवासियस्स तत्तो वसिमासन्नम्मि सत्थ-लोयस्स ।

पल्ली-वइणा नीओ धणदेवो नियय-गेहम्मि ॥ ५७ ॥

अब्भंगिऊण विहिणा सुगंध-तेल्लेहिं पवर-जुवईहिं ।

अद्धाण-परिस्सम-नासगेण वर-वारिणा ^७हंविओ ॥ ५८ ॥

घणसार-सार-सिरिखंड-च्चिओ ताहे पल्लि-नाहेण ।

सहिओ पवराहारं मोत्तूण समुट्ठिओ कमसो ॥ ५९ ॥

कंपूर-पूर-सहिए तंवोले आयरेण से दिन्ने ।

वज्जरई धणदेवो सुहासणत्थो इमं वयणं ॥ ६० ॥

एसा हु ताव पल्ली आवासो ^८निग्घिणस्स लोयस्स ।

तुम्मेवि तस्स पट्ठणो ^९अणन्न-सो^{१०}ज्जन्न-दय-कलिया ॥ ६१ ॥

एसो न सम्म-जोगां ^{११}अहिवइ-भिच्चाण मह ठियं चित्ते ।

जं सो^{१२}यै-सच्च-दक्खिन्न-वज्जियाणं इमं ठाणं ॥ ६२ ॥

भिल्लाणं नाहावि हु जं एरिस-गुण-गणेण संजुत्ता ।

एयं मणम्मि ^{१३}मैवइ महंत^{१४}मैच्छेरयं मज्झ ॥ ६३ ॥

१ विपत्तिः = विनाशः । २ अपुण्यस्य A अहन्नस्स = अधन्यस्य । ३ निस्सारो मुक्तिः पापात् ; B वित्था^४ । ४ A तेहिंवि । ५ तृणमर्यादं यथा स्यात्तथा तृणपर्यन्त-मित्यर्थः । ६ B सुग्गम् । ७ लघु = शाग्रम् । ८ मग्गो पश्चात् (H. D. VI. III) । ९ वासस्थानसमीपे । १० स्रपितः । ११ निर्घृणः = निष्कृपः । १२ अनन्यत् = अद्वितीयम् । १३ सौजन्यं दया च ताभ्यां कलिताः सहिताः (H. P. ४) । १४ अधिपतिः = स्वामी । १५ शांच-सत्य-दाक्षिण्य-वर्जितानाम् । १६ प्रतिभाति (H. P. IV. 259) । १७ अच्छेरयं = आश्चर्यम् (H. P. I. 57) ।

असरिस-सोजन-जुषा तुम्हे एयाए वसह पट्टीए ।
 वचन-नरावि होउं साँहह मह केण कजेण ॥ ६४ ॥
 सो भणइ सुपइहो किं कहिएणं इमेण घणदेव ॥
 बंचणभवमाणं चिय मइ-जुत्तो नो पगासेज्जा ॥ ६५ ॥
 तहवि डु भणाभि मा होउ तुज्झ अन्मत्यणा इमा विहजा ।
 एगम-भणो होउं साँहिज्जंतं निसामेहि ॥ ६६ ॥

निष पमुइय-नर-नारि-पुंन-गामावलीए रमणीओ ।
 बडु-दिवस-वचणिज्जो अंगा नामेण देसोऽत्थि ॥ ६७ ॥
 तम्मि य पुरं पुराणं पवर सुर नयर-सरिस-सिद्धिह ।
 भव-कैमर कर विमुक्कं सिद्धयपुराति विक्कत्ताय ॥ ६८ ॥
 तम्मि य मयंघ-रिट कैरडि कैरड-निग्गेवणाम्मि पचट्ठो ।
 कयुंजेय-सुग्गीओ सुग्गीओ नाम नर-नाहो ॥ ६९ ॥
 मयठोरोह-पहाणा सुदर-सरदिंदु-विंय-सम-वयणा ।
 सुदीए अणन्न-समा कमल नामेण से देवी ॥ ७० ॥ ✓
 तीए सह विसय-मोवसं अणुदवमाणस्त तह य रज-धुरं ।
 पुण-भव-पुध-पौवय-समणिय पाळयतस्स ॥ ७१ ॥
 वचतेमु दिणेमु तीए देवाए अह अह पुत्तो ।
 जाओ कय च नाम विहिण्ण मह मुणइहोति ॥ ७२ ॥
 छालिज्जतो पंचहि धाईहि कमेण वह्दमाणोऽहं ।
 संजाओ पच-वरितो माट-मिडणं कपाणंदो ॥ ७३ ॥
 एयतरम्मि गिम्हे संताविय-महि-पठे वडक्के ।
 निर्वविय-मही-वीटो रैतत-साद्ध सचाओ ॥ ७४ ॥
 पवर्हत-वहल-वाहिणि-खलहल-समद-वाहिरिय-दिमंतो ।
 गजजत-गहिर-जलहर-ईमण-नचत सिहि-निवहो ॥ ७५ ॥
 एण्णुल्ल-कुट्ट-सोदिय-मोवोह-विशयमाण-वण-नियरो ।
 मुच-कुद-कुडय-सदिय-रय-गम्मिण वाइय-समोरो ॥ ७६ ॥ ✓

१ B ० साइ । २ कययत । ३ कयमाणम् । ४ A ० दिपंतं । ५ B जुत ।
 ६ वृद्धमह सिद्धिह (H F H. 159) । ७ कयई = परचकादिमयम्, मीला पला-
 वनं च (B H.) । ८ करटी = करी । ९ करट = करिगण्ड । १० वन्नु शब्दः ।
 ११ B तीह । १२ पावरो = पादपो = वृक्षः । १३ B सुम्मं । १४ निर्वापित प्रथमेतं
 मदीपीटं येन वर्षात्रयेणेतुत्तरायां पश्यमाणायाम् संवन्धः । १५ रजत्त सन्दायमान
 कादराणां शकुनाणां संघातो वनेति । १६ मोवो = वृक्षविशेषः । १७ समिदं संकरितम् ।

पुलिणःपड्डिय-वाल-कय-वालुय-देउलेहिं रमणीओ ।
 कैरिसय-जण-पारभिय-हलउत्तय-चच्चिय-वड्लो ॥ ७७ ॥
 हरिस-वस-हसिर-पामरै दिसि-दिसि चम्मत्त-भूरि-केयारो ।
 पत्तो वासा-रैत्तो कदम-दुल्लंघ-मगिल्लो ॥ ७८ ॥
 एयारिसम्मि नव-पाउसम्मि पत्तम्मि अन्न-दिवसम्मि ।
 नर-नाहो सुग्गीवो विहिणा कय-भोयणो संतो ॥ ७९ ॥
 चंदण-चच्चिय-देहो परिहिय-मिउ-सण्ह-निम्मल-दुगूलो ।
 तंबोल-वग-हत्थो समागतो देवि-भवणम्मि ॥ ८० ॥
 सैत्त-तले पासाए आरूढो उवरिमाए भूमाए ।
 देवीए कय-विणआ मेहरिह-सेज्जाए आसीणां ॥ ८१ ॥
 खणमेगमच्छिऊणं परिहास-कहाहिं पिय-युमाए सह ।
 सिय-वसण-च्छाड्याए कोमल-तूलीए पासुत्तो ॥ ८२ ॥
 तत्तो य सजल-जलहर-गाज्जय-सहेण नट्ट-निद्धो सो ।
 सट्ठित्तुं संनिविट्ठो निज्जहग-संठिय-मसूरे ॥ ८३ ॥
 अद्दासणे निविट्ठा कमलदेवीवि ताहे नर-पट्ठणो ।
 वज्जरइ तओ राया हरिस-वसुल्लसिय-रोमंचो ॥ ८४ ॥
 मेहं संगम गरुय-समुल्लसंत-मणहर-पओहरा ज्ञत्ति ।
 पेच्छ पिए ! संजाया तुज्झ सरिच्छा कुवेर-दिसा ॥ ८५ ॥
 तरलत्तं नयणाणं कुडिलत्त सुतणु ! तुज्झ केसाणं ।
 अणुकरइ पेच्छ विज्जू घण-मज्जे चिगिचिगायन्ती ॥ ८६ ॥
 अन्नं च पिय ! पेच्छसु परिब्भमंतेहिं इंदगोवेहिं ।
 नेज्जइ पाउस-लच्छी पैचुनिया महि-यले पडिया ॥ ८७ ॥
 पाउस-नरिद-नव-संगमम्मि जायम्मि भूमि-महिलाए ।
 हरियंकुर-च्छलेणं पेच्छसु रोमंचओ जाओ ॥ ८८ ॥

- १ वालुकादेवकुलैः । २ कैरिसओ = कर्पकः । ३ हलउत्तयं = हल्योत्रकम् ।
 ४ वड्लो = बलीवर्दाः (H. D. VI. 91) । ५ लुप्तप्रयमान्तं पदम् । ६ वपोरात्रः = वर्षा-
 समयः । ७ B रमो । ८ B पवामिः कुलकम् । ९ परिहितमृदुलक्षणनिर्मलदुगूलः ।
 १० B युग्मम् । ११ सत्तले = सप्तभूमिके । १२ B माइ । १३ महरिहा = मह-
 र्णा = बहुमूल्या या सेना = शय्या (H. P. I. 57) तस्याम् । १४ B त्तिद सो
 सुं । १५ "निर्व्यूहो द्वारि निर्वासे शोखरे नागदन्तके" (H. A. S. 1366) तस्मिन्
 संस्थितं यो मसूर उपचरः 'छाशीकु' इति माषायां तस्मिन् । १६ A नदसंगमम् ।
 १७ प्रवृत्तयन्ती । १८ शायते । १९ पाउसो = प्राशद् । २० प्रवृत्तिता ।

निदुःख-कर पसरणं इमेण संतापिमा इमा पुहई ।
 इय रोसेणव रुद्धो घणेहि सूरस्त कर-ममरो ॥ ८९ ॥ ✓
 मह आगमेवि पिय विराहिपाण महिपाण कि न कुंठई ।
 हियपाई सामरिसं बिज्जु-ज्जाएण जोएइ ॥ ९० ॥
 नाउ मह आगमण तहवि हु कि चहिय्या पिया मातुं ।
 गज्जतो रोसेणव पहिपाण दलई हयपाई ॥ ९१ ॥
 धरल-बलाया-दोढो बिज्जु-ज्जा-चवळ-दीह जीहालो ।
 कैसण-सरांरां धावइ पहिपाण पाउस-पिसाभां ॥ ९२ ॥
 पेच्छ सुर-चाव निगय-धारा-चाणेहि विराहि-हियपाई ।
 बिंधेतां उवहसइव पचसरं पच-सर-सांहय ॥ ९३ ॥
 एधन्तराम्मे देवी नर-नाह मणइ हरिसिया संती ।
 सेस-उंऊणं नर वर ! अम्माहिओ पाउसो एसो ॥ ९४ ॥ ✓
 मोत्तूण विराहिणे-जण मुंहओ ज एस कामुप-जणम्म ।
 पामर-पेच्छ-तणोसहि पमुहाण तहय जीवाण ॥ ९५ ॥
 अह मणइ पुहइ-नाहो "इंति हंसऊण, देवि ! तं सच्च ।
 ? भौहीण सजाय ज सुम्मइ एव लोणम्मि ॥ ९६ ॥
 चाँया पुरिसा पेच्छति भौपरा धायवं दिसा-बळवं ।
 तह देवि ! तुम मुहिया सज्ज मुहियति मन्नेसि ॥ ९७ ॥
 सच्चेवि देवि ! उठणो सैंउन्न-लोपस्स होति सुह-हेऊ ।
 पुन्न-गिहूणाण पुणो पाउस-समओवि दुह-हेऊ ॥ ९८ ॥
 ओ ! पेच्छ पेच्छ मुदरि ! अँद-समारम्मि जैर-कुंडोम्मि ।
 ओपंसर सैंय-विराइय-दिम-समूह रुपतम्मि ॥ ९९ ॥
 नियय-घरिणीरैं बाढ चोईंजतो पुणो पुणो बैरओ ।
 आवरण-राहिय-देहो हम्मंतो वारि-धाराहि ॥ १०० ॥

१ अष्टानि (B. P. IV. 177) । २ विपुल, उद्गोतेन, योषयात् । ३ वल्लिङ्ग
 (B. P. IV. 178) । ४ अ धरं । ५ दाढा-दंष्ट्रा (B. P. II. 139) । ६ श्रीशाले
 विहावान् । ७ कृष्णचरीरः । ८ काँठय । ९ अतुल्यम् । १० उद्गवं । ११ मुदरः ।
 १२ वत्सा-गोपिकाः, लूणानि, ओषधयश्च तत्रमुखाणाम् । १३ अ शैल-ईपत् ।
 १४ अ व्याहण, विवदन्ती । १५ 'मि लूतो' प्रकृत्युताः । १६ आदरात् ।
 १७ उपपन्नोक्तम् । १८ अपेक्षयाचिते । १९ जरत्कुटोरे-जीमद्वारम् ।
 १० अ पचसरणं-अनयोऽनो पृथक्प्रियादायां वा (B. D. I. 170) अष्टानि ।
 ११ अ मर । १२ अ नीह । १३ चोषयान्-प्रेषयान् । १४ अ वराभां, वर ।

ठेदुसिय-रोम-कूवो सीयल-अनिलेण संकुंडय-गतो ।
 एसो दरिद-पुरिसो कहकहवि सैमारइ कुडीरं ॥ १०१ ॥^२
 ओलविय-कन्न-जुयं हम्मंतं गरुय-वारि-धाराहिं ।
 ओल्लुग-भग-देउल-कोण-गयं रासमं निर्यसु ॥ १०२ ॥
 तह पेच्छ इमं सुंदरि ! सुणहं चुल्लोए सुन्न-गेहम्मि ।
 सीएण कुणुकुणंतं खर-खर-खड्डं खणेमाणं ॥ १०३ ॥
 तह पेच्छ जर-वइल्ला जलहर-धारावलीहि हम्मंता ।
 ईरिया-समिउव्व मुणी वच्चंति महिं पलोएन्ता ॥ १०४ ॥
 सेवालिय-भूमि-तले 'फिल्लसमाणा य थोम-थामम्मि ।
 हत्थ-गय-लट्ठि-खंडा भिक्खं परियडइ जर-रोरो' ॥ १०५ ॥
 एवं च जाव साहइ देवीए ताव 'कैचुई क्षत्ति ।
 पाय-वडणुट्ठिओ अह वसुदत्तो भणिउमाढत्तो ॥ १०६ ॥^३
 देवेण जो उ पुत्वि पट्ठविओ आसि चंप-नयरीए ।
 सिरि-क्खित्तिवम्म-रन्नो दूओ दामोदरो नाम ॥ १०७ ॥^४
 सो देव-पाय-दंसण-सुह-कंखी आगओ दुवारम्मि ।
 चिट्ठइ, एवं च ठिए देवो पमाणंति तं सोच्चा ॥ १०८ ॥
 दिट्ठीए आपुच्छिय देविं सहसत्ति उट्ठिओ राया ।
 अत्थाण-मंडवस्स उ आसन्नो जाव संपत्तो ॥ १०९ ॥
 ताव य विज्जु-चमुक्कारणंतरं चंड-चडड-संसदो ।
 आसन्नो संजाओ 'भेसिय-नर-नारि-संघाओ ॥ ११० ॥'^५
 तयणंतरं च महा-हा-रव-संमीसं समुट्ठियं सइं ।
 देवी-गिहम्मि सोउं सहसा वलिओ मही-नाहो ॥ १११ ॥
 वज्जरइ देवि-धावी ख्यमाणी घग्घरेण सदेण ।
 नर-वर ! मुट्ठा मुट्ठा देवी विज्जूए दद्धत्ति ॥ ११२ ॥
 दट्ठूण भूमि-पडियं देवी-देहं जिण्णं परिचत्तं ।
 हा ! हा ! हत्ति भणंतो राया मुच्छा-वसं पत्तो ॥ ११३ ॥

१ उद्धुसियं=उद्धुषितं=पुलकितम् (H. D. I. 115) । २ संकुचितगात्रः ।

३ समारचयति (H. P. IV. 95) । ४ B तिस्रभिः कुलकम् । ५ ओल्लुगं = छाया-
 राहितम् (H. D. I. 164) । ६ पश्य (H. P. IV. 181) । ७ स्थानम् । ८ जरद-
 लीवर्दान् । ९ पतन्तः (H. D. VI. 86) । १० स्थाने स्थाने । ११ रोरः=रङ्गः । १२
 कञ्चुकी = प्रतीहारः । १३ विद्युच्चमत्कारानन्तरम् । १४ भेषितः = भाषितः ।
 १५ B तिस्रभिः कुलकम् । १६ मुट्ठा । १७ जीवेन परित्यक्तम् ।

ददृष्टुं भूमि पडियं नर-नाहं मुच्छियं विगय-चेष्टं ।
 मूरि-तरो संजातो परियण-अक्कद सदेवि ॥ ११४ ॥
 पास-ट्टिय-पुरिसेहिं सीयळ-पवणाइयम्मि विहियम्मि ।
 रायावि विगय मुच्छो विलविउमेवं समादत्तो ॥ ११५ ॥
 हा वल्लहि ! हा सामेणि ! हा जीविय-दायगे ! विसालच्छि !
 हा मह हियय निवासिणि ! हा ! कथ गया ममं मोत्तुं ? ॥ ११६ ॥
 हा गोर-देहि ! हा पिदु-पेओदरे ! हा सुकोमल-सरिरे !
 हा कह निम्बिण-विहिणा तुह उव्वरि पाडिया विज्जू ? ॥ ११७ ॥
 घणसार-पुसिण-चैयण-उयिय-सरिरम्मि कह शु हय-विहिणा ।
 विज्जू-निषामो विहिओ मज्झ अउत्तेहिं पावेण ? ॥ ११८ ॥
 हा देवि ! तुज्झ विरहे नर नारी-सकुलं इमं नयरं ।
 उल्लसिय-नयर-सरिसं अडवि-समाणं च पडिहाइ ॥ ११९ ॥
 किछ देवि ! तं भणंती तुह विरहे अच्छिउं न सक्केमि ।
 तं कह अहं अहजो तुमए सदसा परिचो ? ॥ १२० ॥
 हा ! किं न किंपि जपसि किंवा त सुयणु ! मज्झ रुद्धा सि ।
 किं मए अवरहं मुदरि ! त मज्झ साहेसु ? ॥ १२१ ॥
 तं चिय मह वल्लहिया नेहो मह नारिय अश्व-इत्थीसु ।
 तुज्झ कए परिचत्तां सयलं ओरोह-नारि-जणो ॥ १२२ ॥
 तहवि तुम किं सुंदरि ! निम्बर-रत्तस देसि नालावं ? ।
 सा पसिय पसिय सामेणि ! उट्टिय मह देसु पडियणं ॥ १२३ ॥
 एमाइ जाव विलवइ विविह राया सैकलुण सदेण ।
 ताव अह संजतो रोवतो तथ धणदेव ? ॥ १२४ ॥
 उल्लगे विणिंसिय ममं तओ गाढ-कलुण-सदेण ।
 त चेव पलवमाणो सुंदीहरं रुवइ बाळोन्न ॥ १२५ ॥
 एत्थतरम्मि मंती मुमई-नामो भणइ नर-नाह ।
 देव ! अलं रेजेणं मेय-किं कुणह देवीए ॥ १२६ ॥
 भणइ तओ नर-नाहो चंदण दारुणि बोदि नीणेहे ।
 देवीए जेण समयं अहंणि अग्गीए विसेसामि ॥ १२७ ॥
 तो भणइ मुमई-मंती कायर-जण-चेट्टिएण किं इमिणा ।
 मरण-उज्जवसाएणं, अवटवमु धीर । धीरत्तं ॥ १२८ ॥

१. ११ पवेहं । २. ११ पदय । ३. अजुल्ले । ४. अक्कद । ५. अपरादम् ।
 जणो विरिहम् । ६. प्रवीद । ७. ११ सुह । ८. सुदीर्घम् । ९. रुद्धिदेव । १०. सुह-
 दम् । ११. वहिः । १२. नायक । १३. ११ पवि ।

मरणेण तुज्झ नर-वर ! देसो सव्वोवि होइ जं गम्मो ।
 पडिवक्ख-नर-चरणं बल्लो तह सुपइट्ठोत्ति ॥ १२९ ॥
 देवाण वंभणाण य^१ लिंणीणं तह पागय-जणस्स ।
 धम्म-किरियाओ सव्वा वैहंति देवे धरंतम्मि ॥ १३० ॥
 माहिला-मेत्तस्स कए न हु जुत्तं तुम्ह उत्तम-नराण ।
 असमंजसमायरित्तं विन्नाय-जग-स्सभावाणं ॥ १३१ ॥

अविय ।

^२ निस्वक्कम-कायस्सवि उसभ-जिणिंदस्स आइ-देवस्स ।
 मरणं जायं जइया-का-गणणा अन्न-मणुएसु ? ॥ १३२ ॥
 निज्जिय-पडिवक्खस्सवि छ-क्खंड-महीसरस्स भरहस्स ।
 जइया-जायं मरणं का-गणणा अन्न-मणुएसु ? ॥ १३३ ॥
 गैरुय-परक्कम-निज्जिय-रित्त-वल्ल-पाइक्क-चक्क-कय-रक्खा ।
 सींडीरा नर-वइणो सोमजसा-ऽऽइच्चजस-पमुहा ॥ १३४ ॥
 जइ ताव ते य निहया पाव-कयंतेण निग्घिण-मणेण ।
 अनिवारिय-पसरेणं का गणणा अन्न-लोयम्मि ? ॥ १३५ ॥^३
 जंसिपि य तित्तीसं आलयमुदहाण पवर-देवाणं ।
 तेसिपि होइ चैवणं का गणणा अन्न-सत्तेसु ? ॥ १३६ ॥
 भवणवइ-वाणमंतर-जोइसियाणं विमाण-वासीणं ।
 जइ नाम होइ चैवणं का-गणणा मणुय-लोयम्मि ? ॥ १३७ ॥
 सो कोवि-नत्थि जीवो ति-लोय-मज्झम्मि जो वसं न गओ ।
 मैच्चुस्स पाव-मइणो मोत्तुं सिद्धे^४ सुह-समिद्धे ॥ १३८ ॥
 इय काल-क्वळियं पेच्छिऊण सयलंपि^५ ति-हुअणं देव ! ।
 जायम्मि देवि-मरणे किं सोगं कुणहं विहलं तु ? ॥ १३९ ॥
 जुज्जइ काउं सोगो मरणं जइ होज्ज-तीए एक्काए ।
 साहारणम्मि-मरणे को सोगो किं रुन्नेण ? ॥ १४० ॥

१ गम्यः=आक्रमणीयः प्रतिपक्षनरवराणाम्=शत्रुनृपाणाम् । २ लिङ्गिनां=तपस्वि-
 नाम् । ३ निर्वहन्ति । ४ धरो पालयति सति । ५ B अपि च । ६ उपक्रमाः=आयुरप-
 वर्तनकारणानि (T. S. II. 52) तद्रहिता निरुपक्रमाः । ७ गुरुणा पराक्रमेण निर्जितं
 रिपूणां बलं यैस्ते च ते पाइक्काणं=पदातीनां (H P. II. 138) चक्रेण=समूहेन
 कृतरक्षाय । ८ सीण्डीराः=गर्विणः । ९ कृतान्तः=यमः । १० B युगमम् । ११ A
 तेत्ती^१ । १२ न्यवनं=मरणम् । १३ B अन्नलो^२ । १४ मृत्योः । १५ सिद्धान्=
 सुकजीवान् । १६ सुखसमृद्धान् । १७ B तेहुणं । १८ रुदितेन ।

अइ-तनु-तुंगम-संगय-जल-लव-तुल्यमि ज्ञाविपन्नमि ।
 निद्र-संगे जं पुग लट्टिउत्रइ तं मेइच्छरियं ॥ १४१ ॥
 इय लोयस सखुं कुविप-कयंतस एरिसं ददटुं ।
 देवि-मरणमि नर-वर ! न डु चुत्त संग-करणंति ॥ १४२ ॥
 एवं च बहु-विगणं भाणिओ सो मुमइणा नर-नारेदो ।
 तत्कालुचियं सख्यं मेइ-किचं कुमइ देवीए ॥ १४३ ॥
 कइव दिपाई पारिचत्त-लोय-संभलपणाइ-वाषारो ।
 गह-गहिओ इव चिह्नइ राधा देवीए संगेण ॥ १४४ ॥
 मुमइ-मुहेहि तावय नाणावेइ-सांय-मोपण-पहुहि ।
 कोरिजेजतो गिराहि जाओ कालेण गय-सोणो ॥ १४५ ॥
 नाऊण अट्ट-वरिसं ममं तओ गरुय-पुत्त-नेहेण ।
 संगहिप टवन्ताय गहिइ कळण संदोहं ॥ १४६ ॥
 गहिए कळा-कळवे गाम-महस्सं तथा महं दिग्गं ।
 मह दसणेण राया मेइहारइ देवि-विरहाणे ॥ १४७ ॥
 अह अन्नया कयाहावे अन्धाण-गयस्स राइणो ज्ञाते ।
 पणमिप दुवारवालां बज्जरइ सूरवां एवं ॥ १४८ ॥
 चेरापुरीओ सामिय ! महंतओ किंत्तधम्म-नरवइणो ।
 देवस दमणत्थं चिह्नइ पडिदार-भूमीए ॥ १४९ ॥
 मिथ्य पवेसमुत्ते य मणिइ सो राइणा अणुन्नाओ ।
 आगम्य विहिय-विणओ टवनेट्टो लोचये टाणाभि ॥ १५० ॥
 तंकोलाइ-पेयण्ण-पुज्ज सो राइणा समुज्जावेओ ।
 आगमज-कारणं ओ ! साहमु तो भाणिउमाट्टतो ॥ १५१ ॥
 चेराए पुर-वरीए मुगमिदो चेव देव-गापाजं ।
 विचारिय-विमट्ट-किंती राया सारि-किंत्तधम्मोऽयि ॥ १५२ ॥
 निग्गिज-सुरिद-मुंदोर-रूपातिसया समत्थ-महिटाण ।
 अम्महेया से देवी विज्जितमई लोय-विस्वया ॥ १५३ ॥
 ताव यूपा सोहणा-रत्त-विज्जाण-मौरवणेविपा ।
 पापाट-कन्नय-मया कन्नयवई नाम वर कन्ना ॥ १५४ ॥

१ तनयं = तुलायम् । २ मराचकम् । ३ मृतेकलम् । ४ परिचत्ता = ११-
 लक्षः । ५ मरुत्तः । ६ गह = गड् । ७ वेयव्याजः । ८ संदोहः = समूहः ।
 ९ रिक्तं = रणम् । १० वरवदति (अ. ४. १४. ३०) । नरमहतीत्यर्थः । ११ अ गड् ।
 १२ वरवत्तं = वरवत् । १३ अ विज्जितम् । १४ वरवत् = वरवत् (अ. ४. १. १६)
 १५ अगारवा = दूषां (अ. ४. १४. १५) ।

संपत्त-जोव्वणा सा आभरण निभूसिया पिउ-सगासे ।
 पट्ठयिया माऊण तदुच्चिय-वर-दाण-अट्ठाए ॥ १५५ ॥
 आगम्म पाय पडिया पिउणा सा सहारितं निउच्छंसे ।
 विणिवेशिय अवगूढा भणिया य इमं तु सा कन्ना ॥ १५६ ॥
 पुत्ति ! निय-हियय-इट्ठं सामंत-महंतयाण मज्झमि ।
 साहसु जेण तुहं सो किञ्जड भत्ता, किमन्नंणं ? ॥ १५७ ॥
 एवं पिउणा भणिया लज्जाए अहोमुदी टिया वाटा ।
 पुण्णकत्तं पुट्ठापि तु न किंचि पडिउत्तरं देइ ॥ १५८ ॥
 तो चित्तिउं पपत्तो एया लज्जाटुया इमा वैरइ ।
 न तु सकइ वज्जारउं एतो मह ताय ! उट्ठात्ति ॥ १५९ ॥
 ता चित्तेमि सयंचिय अणुख्वमिमोए पवर-भत्तारं ।
 पिन्नाण-ख्व-संपय-कलियं घर-वंस-उण्णनं ॥ १६० ॥
 खणमेगमैठिऊणं राया चित्ताउरो भणइ ततो ।
 पुत्ति ! तुह ख्व-सरिसो भत्ता लद्धो मए इण्हि ॥ १६१ ॥
 सिद्धत्यपुरं राया मुग्गावो नाम मह परं भित्तं ।
 सस्स तुमं गच्छ लैट्ठं सयंवरा, एत्थ किं बहुणा ? ॥ १६२ ॥
 एवं च भाणियमेत्ते सा कन्ना देव ! तुम्ह नामंण ।
 निर्मुण्णं धिय जाया हरिस-असुल्लसिय-रोमंचा ॥ १६३ ॥
 नाऊण तीए भावं राया संगेअल्लऊण मह वयणं ।
 वज्जरइ, तं महावल ! वससु सिद्धत्यनपरमि ॥ १६४ ॥
 येत्तुं सयंवरमिमे कणगवइं भूरि-भूइ-संजुत्तं ।
 कइवय-वल-संजुत्तो सोहण-तिहि-करण-नकलत्तो ॥ १६५ ॥
 जं आणवेशि भणित्तं तत्तो ह तं गहीय संचालिओ ।
 जाव य कमण ऐत्ता जोयणमेत्तम्मि संपत्तो ॥ १६६ ॥
 अज्ज रयणी-विरामे कइवय-तुरएहि वेगवत्तेहि ।
 उँगिलिय आगओ हं तुम्हाण पियं निवेएमि ॥ १६७ ॥
 देव ! महमेयमागमण-कारणं पुच्छियं हि जं तुमए ।
 एवं चैवस्थियम्मि संपइ देवां पमाणंति ॥ १६८ ॥

१ A निजुच्छं । २ भूयः (H. P. II. 179) । ३ वराही । ४ अच्छिऊणं =
 आसित्वा । ५ लघु यथा स्यात्तथा, शीघ्रामिति यावत् । ६ निजुअं = शुभम् (H. D.
 ३५. १५) । ७ B सोहणकरणे सुनकसते । ८ करणं = बव-बालयादि ज्योतिःशास्त्र-
 प्रविद्धम् । ९ D युग्मम् । १० इतो नगरात् । ११ अग्रे भूत्वा । १२ चैवस्थिते ।

हरिताऊरिय-दियओ अह राया मणइ परियणं निरपं ।
 मइया विच्छेदुणं नपरे कन्ने पवेसेह ॥ १६९ ॥
 सो परियणेण सम्मं तहत्ति संपादियम्मि वयणाग्गि ।
 सोहण-उग्गे रत्ना परिणीया तत्थ कणगवई ॥ १७० ॥
 सा रन्नो कणगवई कण्ठेण अइव बह्हा जाया ।
 मइ गाऊए टाणे विहिया अह पट्ट-बद्धा सा ॥ १७१ ॥
 अइवस्सहं पि भौसरइ माणूमं देस-काळ-अंतरिपं ।
 बस्सी तमे दि विमं जे आसन्नं तदि धइइ ॥ १७२ ॥
 बहंति वासराइं मइ पिउणो सीए गग-रत्तम्म ।
 सिट्ठिणीकप-सेसेमोहं-रमणि-वामणाइ-वइस ॥ १७३ ॥
 अइ अन्नया कयाइवि कणगवईए सुओ समुप्पम्भो ।
 सुरहोत्ति विहिय-नामो पत्तो सो कुमर-भाग्गि ॥ १७४ ॥
 अन्न-दियहम्मि एवं एगंते मणइ कणगवई देवी ।
 सुवराय-पर कि नवि अंहितिप्पइ देव! मे पुत्तो ! ॥ १७५ ॥
 सो मणइ नर-वरिदो जेह पुत्तम्मि सुणइहम्मि ।
 'विज्जते न इ जुत्तं सुवरायं टाविउं सुरहं ॥ १७६ ॥
 भणियं देवीए तओ जेह-इक्खे निहोहंउ को पु ! ।
 जइ तुम्हा अहं दइया ता सुरहं कुणमु सुवरायं ॥ १७७ ॥
 ताहे रत्ना भणियं सुट्ठु विवा ॥ सुट्ठोवणे ! मय्हा ।
 किंतु इमस्सअणुरत्ता सामेत-महंतया सज्जे ॥ १७८ ॥
 तह एसो सुसमत्थो एवं विहिए 'विहेज्ज ते किपि ।
 अवमाविओ इ जेणं ममावि रज्जं अवहरेय्वा ॥ १७९ ॥
 सो मणइ हसिय देवी एरिस-सत्तेण कह तुमं विहिणा ।
 निययमं राया विहिओ मैवारे 'किराडो केओ होम्तो ! ॥ १८० ॥
 जेणं सुणइडो एरिसओ केकिडो पयावेण ।
 तेणं इमं सिग्गं केइ-हरे सिवमु जेत्तेण ॥ १८१ ॥

१ अ. ३७३३ प. ३३ । २ संपादिते निर्युक्ते । ३ निस्सारिते (म. प. ३४. ३५) ।

४ अन्तरितं = अवहितम् । ५ जेय । ६ आरोक्ये (म. प. ३४. ३५) । ७ अ-

रोपः = अन्नपुरम् । ८ 'विहरे' । ९ अविधिच्यते । १० विद्यमाने । ११ निवारय

(म. प. ३४. ३५) । १२ विदध्यात् अ वि होयज । १३ अन्वया । १४ किराट

१५ कृतः । १६ अवविष्यत् (म. प. ३५. ३६) । १७ उल्लङ्घ । १८ कट्टरहं, अ-

हरे व = किराटहं इत्यर्थः । १९ वनेन ।

तत्तो यं मज्झ पुत्तं जुवरायं ठाविउं पयत्तेण ।

अच्छंमु विगयासंको रज्जं च समं च माणंतो ॥ १८२ ॥

एवं देवी-वयणं सोउं पाडिउत्तरं अदाऊणं ।

राया समुट्टिऊणं अत्थाणे गंतुमुवविट्ठो ॥ १८३ ॥

एयं च देवि-वयणं सूहाविया-नामियाए चेडीए ।

पच्छन्ने सोऊणं सव्वं धणदेव ! मह सिद्धं ॥ १८४ ॥

तं सोउं मह विगप्पो कित्ते एयारिसो समुप्पन्नो ।

किं कणगवईए वुत्तो करेज्ज एवं धियां मव्व ॥ १८५ ॥

अहवा ।

न गणंति पुत्र-नेहं न च नीइं नेय लोय-अववायं ।

न य भावि-आवयाओ पुरिसा महिलाण आवत्ता ॥ १८६ ॥

ता जा न किंपि अन्नं देवी-वयणाओ मह पिया कुणइ ।

ताव अहिट्ठेमि सयं रज्जं, पियरं विणासेत्ता ॥ १८७ ॥

अहव न एयं जुत्तं विवेय-जुत्तस्स मज्झ काउं जे ।

ता बंधिऊण पियरं कट्ट-हर-गयं अणुचरामि ॥ १८८ ॥

किंवा कणगवईं चिय सह सुरहेणं नयामि जम-वयणे ।

किंवा कट्ट-हरम्मि दोन्निवि घत्तेमि बंधेउं ? ॥ १८९ ॥

अहवा किं मह इमिणा पेक्खामो ताव जं पिया कुणइ ।

अदिट्ट-पाणियम्मि न ह्नु जुत्तंपीणहुम्मयणं ॥ १९० ॥

अह राया मह उवरिं दिणे दिणे पिययमाए भन्ततो ।

जाओ सिट्ठिठ-सिणेहो क्कन्न-विसं जं महंत-विसं ॥ १९१ ॥

सहसत्तिं अन्न-दियहं किंपि मिसं दाविऊण मह रत्ता ।

हरियं नाम-सहस्सं दिन्नं लहु-खेडियं एकं ॥ १९२ ॥

संजाय-अमरिसेणं ताहे मए चित्तिं दुरायारं ।

भारेऊणं एयं रज्जमहिट्ठेमि, किं बहुणा ! ॥ १९३ ॥

अहवा न पुत्र-पुरिसेहिं अज्झं वंसे कयं इमं पावं ।

तमहंपि कह करोमी असार-रज्जस्स कज्जेण ? ॥ १९४ ॥

महिला-वयणेण इमो रागंधो कुणइ, कुणउ अन्नायं ।

अह पुण विवेय-जुत्तस्स हंदि ! न ह्नु एरिसं जुत्तं ॥ १९५ ॥

१ वेटी = दासी । २ उच्छः । ३ पिता । ४ आवया = आपत् । ५ आयत्ता = आधीनाः । ६ अधितिष्ठामि । ७ पादपूजाव्ययम् (H. P. II. 217) । ८ करोमि । ९ B बंधेउं घत्तेमि = बद्ध्वा दातयामि । १० अहंरूपानीये प्रदेशे । ११ उपानहोः पादरक्षकयोश्चमोचनम् । १२ कर्णावपम् । १३ खेटकं = ग्रामः । १४ खेटयं । १५ अन्यायम् ।

ता किं करेमि इण्हि अवमाणं ताव दूसहं पिउणो ।
 ऐण-वहोवि न रुत्तो देस-बैओ परं जुत्तो ॥ १९६ ॥
 मंतूणमन्न देसं तम्हा सेवामि अन्न-नर-नाहं ।
 इं तंपि इ नइ जुत्तं अवमाण-यथं हि सेवत्ति ॥ १९७ ॥
 मुग्गाव-नरिंद-सुओ जुयराया आसि एस रिद्धि-जुओ ।
 संपइ पुण बंठो इव कह सें कुणइ भिक्खेवाण ! ॥ १९८ ॥
 एयाइ-नयण-वित्थर-वज्जरण-समुज्जरण छोएण ।
 देसिउजंतो रिऊणं कह गेहेसुं परिममिस्सं ! ॥ १९९ ॥
 तम्हा कइवय-निय-पुरिस-परिगओ अकय-अन्न-जण सेवो ।
 मंतु चिट्ठामि अहं कम्मिणि पैम्भंत-देसम्मि ॥ २०० ॥
 जा जीवइ एस पिथ्या एवम्मि मयम्मि पुण जहा-जुत्तं ।
 तइय म्चिय काहामो किं इण्हि सीए चित्तए ! ॥ २०१ ॥
 एवं विणिष्छिय मई कइवय-पिय-परियणेण परियरिओ ।
 सामंत-मेसि पुर-नायगेहिं रत्ता य बैन्नाओ ॥ २०२ ॥
 नौहारिओ तत्तो हे कणेण अह पाविउं इमं पल्लि ।
 सीहगुहं नामेण रेम्भित्तमं^१ परत्तं ॥ २०३ ॥
 मिळिया मज्झ अणंगो भिळ्ळा खेरा कुकम्म-निरया य ।
 तेहिं परिवारिओ हं संपइ पल्ली-वई जाओ ॥ २०४ ॥
 तं जं तुमए पुट्टं तुम्हाणे कह नु एत्थ आवास्तो ।
 उत्तम-नराण पाविट्ट-ल्लेय जोगाए पल्लं ए ! ॥ २०५ ॥
 एवं संसेवेणं कहियमवधान-कारणं एत्थ ।
 तं तुह धणदव ! मए गरुय-सिपेहण सत्वंवि ॥ २०६ ॥
 मणियं धणदेवेणं अन्नो ! जजओवि एरिसं कुणइ ।
 अवमाणं पुत्ताणं धी ! धी^२ ! सेसाव-वासस्त ॥ २०७ ॥
 सो विषय कज्ज-वसेणं वट्ठहओ होइ एत्थ संसारे ।
 कारण-वसेण संवि इ रिउन्न बेसो जणो होइ ॥ २०८ ॥
 परम-यओ न कोवि इ पिओ य सत्तू य अत्थि लोगम्मि ।
 नइ मया नेय विया स-काज-वसओ जणो सन्नो ॥ २०९ ॥

१ अज्जवचः । २ पाओ — सागः । ३ जं नेवा । ४ बंठो — दासः (H. A. १११ ३३) । ५ धुत्तो दासः, अम्बराज्जो साराज्जोपेक्षया लघुरेव साम्बावचर्त्त-
 टका वा दासश्चायम्बात् । ६ एरिसं वा । ७ पज्जन्तदेसे — क्षमीपदेसे । ८ अ राया ।
 ९ अज्जत । १० आसिपुमेत्तएणम् । ११ न मे ए^३ । १२ अम्बदविदमन्न रि-
 ववार्थे (H. A. ११. ३३) । १३ पिइ । १४ इण्हि ।

पुत्तोवि सत्तु-सरिभो दीसइ निय-कारणे अपुज्जंते ।
 पिठणा सुविर्णओवि हु धिरत्थु संसार-वासस्स ॥ २१० ॥
 ते चिय कुमर ! मैहप्पा ते चिय पसमस्स लद्ध-परमत्थो ।
 ते चिय विवेय-जुत्तो तुमए च्चिय मैडिया वसुहा ॥ २११ ॥
 पिठणाऽवमाणिओवि हु अन्नं असमजसं अकाऊणं ।
 संतम्मि वळे तहवि हु देस-च्चाओ कओ जेण ॥ २१२ ॥
 एमाइ-वयण-वित्थर-अवरोंपर-वड्ढमाण-नेहाणं ।
 ताणं पंच व सत्त व वंलीणा वासरा जाव ॥ २१३ ॥
 तावय सैमत्थ-सत्थं दट्ठूण गमण-उच्छुगीभूयं ।
 धणदेवो आपुच्छइ गमणत्थं सुप्पइड्डं त ॥ २१४ ॥
 तुम्ह विओगो दूसठो एसो सत्थो समुच्छुगीभूओ ।
 से कुमर ! अम्ह जाये एत्थ तट्ठी एत्थ वग्घोत्ति ॥ २१५ ॥
 एणं चिय नेच्छंति साहवो सज्जणंहिं संसर्गि ।
 जम्हा विओग-विट्ठुरिय-हिययस्स न ओसहं अन्नं ॥ २१६ ॥
 जइवि हु वहइ न जीहा एरिस-वयणे समुल्लुविज्जंते ।
 तहवि हु भणामि मुंचमु गच्छामो संपयं अम्हे ॥ २१७ ॥
 ता किंपि चित्तिऊणं खणंतरं दीहरं च नीससिडं ।
 वज्जरइ सुप्पइड्डो सविसायं एरिसं वयणं ॥ २१८ ॥
 अम्हारिसेहिं गिहमागयाण तुम्हारिणाणं सुयणाणं ।
 को उवयासे कीरठ एरिस-ठाणे वसंतेहिं ? ॥ २१९ ॥
 तहवि हु भणामि किंचिवि कायव्वो नेव पत्थणा-भंगो ।
 जेण पर-कज्ज-साहण-निरया खल्ल सज्जणा होति ॥ २२० ॥
 तत्तो फुरंत-निम्मल-मैऊह-विच्छुरिय-दस-दिसा-ऽऽभोगो ।
 एक्कोवि अणेग-गुणो पवर-मणी तस्स उवणीओ ॥ २२१ ॥
 दट्ठुं दिव्व-माणिं तं दीसंताणेय-लक्खणं विमलं ।
 वियसिय-लोयण-जुअलो अह धणदेवो इमं भणइ ॥ २२२ ॥
 एरिस-पवर-मणीणं मणुस्स-खेत्तम्मि संभवो नत्थि ।
 नवरं जइ मुर-ल्लोगे हवेज्ज न हु अन्न-खेत्तम्मि ॥ २२३ ॥

१ अपूर्यमाणे । २ महात्मा । ३ आतृकान्ताः । ४ समस्त-सार्थम् । ५ उत्तु-
 कीभूतम् = उत्कर्षितम् । ६ ॥ युग्मम् । ७ संसक्तिम् = सङ्गतिम् । ८ दांप्यम् । ९
 सुजनानाम् । १० उपचारः = समादरः । ११ क्रियताम् । १२ मयूखाः = किरणाः ।
 १३ विच्छुरितः = व्याप्तः । १४ आभोगः = प्रेक्षणः ।

एवं विणिच्छिप्यमिव तद्वि ह्र कोऊहलं महं हियए ।

तो मणसु कह णु जाया संपत्ती तुम्ह एयस्स ! ॥ २१४ ॥

तो मणइ सुणइहो सम्मं हि विणिच्छियं तुमं भइ ! ।

माणस-सेत्त-समुत्थो न होइ एसो मणी ताव ॥ २१५ ॥

किंतु सुर-लंग-जाओ एसो संपाविओ जहग्गेहि ।

सं एग-मणो होटे जइ कोऊगमत्ति तो सुणसु ॥ २१६ ॥

पुनं एगमि दिणे पमाय-समयमि गहिय-वंदिहो ।

चलिओ कइवय-निय-पुरिस-परिगओ मिग-बहडाए ॥ २१७ ॥

सत्तर-दिसा-मुहो हं गाठयमेत्तमि भूमि-भागमि ।

वण-पत्तल तइ वर-संकुलमि विपरामि जाव वणे ॥ २१८ ॥

ताव य निमुओ सद्यो दूमह-गुरु-दुग्ग-सूयओ कलुणो ।

आगासे महिछाए सवगवरं रोयमाणिए ॥ २१९ ॥

हा ! कह मज्झ निमित्तं विषयम ! अतिगह्य-आवेदे पत्तो ! ।

हा ! अजउत्त ! इहिं तुह विरहे नत्थि महं जीयं ॥ २२० ॥

तदनंतरं य केणवि हकित अग्निद्वारं समुत्तनियं ।

कत्तो मह वसगाए साहारो तुम्हा एएण ! ॥ २२१ ॥

ते सांऊणं मज्झं मणमि कोऊहले समुणने ।

जाव य दोणि य तिण्णि य वच्चांमि पयाइं ता निमुओ ॥ २२२ ॥

एगमि वण-निगुंजे अदिस्समाणस्स वेस्सवि नरस्स ।

गुरु-दुग्ग-सूयण-परो मंदो नित्थणज-संसदो ॥ २२३ ॥

तत्तो महंत-कोऊहलेण तत्तो-मुहो अहं चाडिओ ।

वेण्णामि संवेळि-तइ सरले वत्तुंगमद्गरुपं ॥ २२४ ॥

दंसणमेत्तुणाइय-अइगह्य-भएहि रत्त-नेत्तेहि ।

कसिय-सरीर-समुम्भूव-भूरि-पेहा-मरिय-गयणेहि ॥ २२५ ॥

निम्मल-मणि वलय समुच्छलंत-कंटीए पयइ-वयणेहि ।

गुरु-रोस-वस-विपंभिय-गर-कणा-घोर-मुयणेहि ॥ २२६ ॥

दोहर-छलेत-जीह-सहस्स-विण्णुरण-भीइ-जणंगहि ।

अमरिम-अमुरिस-वस-विण्णुमुक्क-मुक्कर-सोहेहि ॥ २२७ ॥

॥ विनिश्चिते । २ इत्युत्तरम् । ३ संज्ञातिः । ४ कौतुकम् । ५ को हले - वड ।

६ कणन - पत्रम् (भा. पृ. ३३ १२) । ७ पुनः DEE NOTE P ३१ । ८ वल्लः -

कण्ठोत्तरकः । ९ ३ इत्युत्तरम् । १० जावइम् । ११ अ-वेहि । १२ अविन्द ।

१३ अ-ल्ल वरन् । १४ ३ इत्युत्तरम् । १५ आत्मनीयम् । १६ इह - प्रण ।

अइगरुय-पन्नगेहिं समंतओ वेढिओ अणेगेहिं ।
 एगो दिव्वागारो पुरिसो दिट्ठो अहे तस्स ॥ २३८ ॥^२
 अइदूसह-वियणो-वस-विमुक्क-पुणरुत्त-मंद-हुंकारं ।
 आकंठ-वेढियं तं दट्ठुं पुरिसं मए भणियं ॥ २३९ ॥
 धी ! धी ! हय विहिणो विलसियस्स अंसमिक्खियस्स एयस्स ।
 एयारिसेवि पुरिसे एरिस-दुक्खं करेतस्स ॥ २४० ॥
 एमाइ मए पारिदेवियम्मि भणियं इमं तओ तेणं ।
 अलमिमिणा ते परिदेविण सुण ताव मह वयणं ॥ २४१ ॥
 चिट्ठइ चूडाए महं मज्जे बद्धो फुरंत-किरणिल्लो ।
 दिव्वो मणीण पवरो मणी भुयंगोह-विट्ठवणो ॥ २४२ ॥
 जस्स पभावेण इमे ढसिउमणावि हु चयंति नो ढसिउं ।
 भोर-विसावि हु सप्पा सप्पंति न वैद्ध-वयणव्व ॥ २४३ ॥
 तं घेतूणं वर-मणिं सिंचसु सलिलेण तेण तो पच्छा ।
 अच्चोडेसु भुयंगे अंग-विलगो महमणेगे ॥ २४४ ॥
 आमंति भणंतेणं तव्वयणं सायंरं कयं सव्वं ।
 अच्छोडिया जलेणं झत्ति विलीणा अह भुयंगा ॥ २४५ ॥

अविय ।

मणि-सलिलेणं सित्ता खणेण सव्वेवि पाविया विलयं ।
 खर-जालावलि-जलणोवताविया मयण-पिंडव्व ॥ २४६ ॥
 अह सो पणट्ठ-वियणो सीयल-तरु-छाहियाए उवविट्ठो ।
 मंह-पुरिस-कय-सुकोमल-किसलय-संछण्ण-संधरण ॥ २४७ ॥
 ओभट्ठो पढमं च तेण अहयं कत्तो तुमं आगतो
 किंवा नाम कहिं कुलम्मि विमले जाओ सि, को ते पिया ?
 एवं भो धणदेव ! तेण तइया पुट्ठे मए साहिया
 पुव्वुत्ता सयलावि तुज्झ काहिया जा सा पँउत्ती तहिं ॥ २४८ ॥
 साहु-धणसर-विरइय-सुवोह-गाहा-समूह-रम्माए ।
 रागगि-दोस-विसहर-पसमण-जल-मंत-भूयाए ॥ २४९ ॥

१ अघः । २ B चतस्रभिः कलापकम् । ३ वियणा=वेदना । ४ पुणरुत्तं
 भूयः (H. P. II. 179) । ५ असमाक्षितस्य । ६ B माइए । ७ परिदेविते =
 विलपिते = विलापे कृते सतीत्यर्थः । ८ विद्रावणः = निवारकः । ९ चयंति = शयनु-
 वन्ति (H. P. IV. 86) । १० बद्धवदनाः = बद्धमुखाः । ११ आच्छोटय । १२
 शदरं यथा स्यात्तथा । १३ छाहिया = छाया । १४ मत्पुरुषेण कृते सुकोमले
 किसलयैः संछन्ने संस्कारके । १५ आमापितः । १६ कथिता । १७ प्रवृत्तिः = वृत्तान्तः ।

एतो एव समप्यइ विज्जाहर-मोयणोत्ति नामेण ।

मुरसुंदरि-नाम्माए कहाए बीओ परिच्छेओ ॥ २५० ॥ ५०० ॥

॥ द्वितीयः परिच्छेदः समाप्तः ॥

अह सोवि मए पुटो केण तुमं एरिसाए धाराए ।
 विचो सि औपयाए केण व कजेण भेद ! मुहा ! ॥ १ ॥
 एवं व पुच्छिओ सो सट्ठक्खमइदीहरं व नीसासिठं ।
 चित्तम्भतर-गुरु-दुक्ख-सूपगं मोत्तु अंसु-जलं ॥ २ ॥
 अह सो मणइ मुमणिओ ससारं राग-मोहिय मणाणं ।
 मुलहोओ आपयाओ जीयाण भेदाह-दंसीणं ॥ ३ ॥
 ससार-सागरम्मी परिम्ममत्ताण भद ! जीवाणं ।
 न इ चोजेमावर्षाहिं अनिजंतिप-करण-वग्गाणं ॥ ४ ॥
 पुब्ब-कय-कम्म-दोसा दुक्ख सन्वपि जायइ जिवाण ।
 अवराहेसु गुणंसु य निमित्तमेत्तं परो होइ ॥ ५ ॥
 परमाथओ न केणइ सुह व दुक्खं व कीरइ नरस्स ।
 पुब्ब-कयमेव कम्म सुह-दुह जणणम्मि संहिच्छं ॥ ६ ॥
 तत्तो य मए मणिय एवे एयति नाथि संदेहो ।
 तहवि इ विसेस-कारण-विघोणणे अम्ह इच्छति ॥ ७ ॥
 अह मणइ 'भो सुंदर ! जइ एव सुट्ठु तुम्ह निम्मेओ ।
 ता एग-मणो होउ संहिउज्जित निसामेहि ॥ ८ ॥

आधेय भरह-खेत्ते विक्खाओ खेयरावली-गम्भो ।
 तुगोव्व हण-पुजो दस-दिसि-यसरंत-कल्लो ॥ ९ ॥
 शर-शर-शरत-निम्भर हुंकार-रवेहिं अहिरिय-दियंतो ।
 मयरंद-पाण-लंपद-अलि-वलय-विरायमाण-वणो ॥ १० ॥
 वट्ठमाण-वीहिणीण दिसि-दिसि-सुज्वत-सलहरा-सरो ।

१ आपदि । २ अ मरुह । = अद्रमुख । ३ मुहा । ४ अदीपराजिनाम् = अनिन्द्यकारिणाम् । ५ चोयम् । ६ आप इव सो नव प्रह्वः, सुगमतादित्यर्थः ।
 ७ अनिवज्जितः = अवधीकृतः करणानामिन्द्रियाणां वर्गः समूहो यैस्तेषाम् ।
 ८ जीवानाम् । ९ संहिच्छं = संहरम् (म. ३, अ. ३) । १० विहाने । ११ अ इमो ।
 १२ निर्वधः = व्याधदः । १३ अम्भयाम् । १४ अ पृथिव्यंत । १५ कादिनी = नदी । १६ सुज्वंतो = अश्रुवणः ।

ठाणे ठाणे विजाहरोरु-पुर-पंति-सोहिल्लो ॥ ११ ॥
 विजा-पसाहणुंजध-विजाहर-संनिरुद्ध-एगंतो ।
 वर-सिद्धाययणेहिं परिमंडिय-चैलिया-सिहरो ॥ १२ ॥
 सिद्धाययण-परिद्विय-जिण-विंव्वण-निमित्तमितीहिं ।
 विविह-विबुहावलीहिं विरायमाणंवरा-ऽऽभोगो ॥ १३ ॥
 कयलीहर-ट्टिएहिं पइमज्झणहं वणे वणे बहुसो ।
 कंता-विइज्ज-विजाहरेहिं किज्जंत-संगीओ ॥ १४ ॥
 अइमहुर-भौरईए ठाणे ठाणम्मि चारण-मुणीहिं ।
 पारद्ध-देसणेहिं पंडिवोहिज्जंत-जंतु-गणो ॥ १५ ॥
 पुव्वावर-सागर-पाविण होऊण मज्झ-देसम्मि ।
 पिसुणेणव जेण कओ दुंभाओ भरह-वासस्स ॥ १६ ॥
 सुविसाल-दक्खिणुत्तर-विभत्त-सेढी-दुगेण सोहिल्लो ।
 आसिय-सव्विड्ढीओ वेयड्ढो नाम सेलोत्ति ॥ १७ ॥^{१६}
 तत्थयि दक्खिणाए सेढीएँ खयर-लोय-पडिपुन्नं ।
 थमिर-खैयरंगणा-गण-नेउर-झंकार-ख-मुहलं ॥ १८ ॥
 उत्तुंग-मगर-तोरण-असमाण-दुवार-देस-सोहेहिं ।
 निच्चं विरायमाणं विजाहर-भवणं वंदेहिं ॥ १९ ॥
 सयल-तंई-लोकक-लच्छी-निय-निलयं रयणसंचयं नाम ।
 नगरं नयर-गुणड्ढं पमुदिय-नर-नारि-संचायं ॥ २० ॥^{१७}
 तम्मि य पुरम्मि बहुविह-विजाहर-सय-सहस्स-संकिन्ने ।
 परिवसइ गुण-निहाणो पवणगई नाम वर-खयरो ॥ २१ ॥
 विन्नाण-विणय-जुत्ता पंइणो अच्चंत-वच्छल-सहावा ।
 निय-परिमल-जिय-वउला वउलवई नाम से भज्जा ॥ २२ ॥
 तीए सह विसय-सोक्खं अणुहवमाणस्स तस्स कालेण ।
 अहमेगएव पुत्तो उप्पन्नो कय-मणाणंदो ॥ २३ ॥
 जम्म-दिणे विय पुर-नर-चित्त-चमुक्कार-कारयं मज्झ ।

१ सोहिल्लो=शोभावान् । २ उज्जया=उद्यताः । ३ A भूमिया । ४ अर्चनम् = पूजनम् । ५ आयतोभिः = आगच्छन्तीभिः । ६ कान्ता द्वितीया येषां तैः स्वधो-सहितैर्विद्याधरैरित्यर्थः । ७ भारत्या । ८ A विद्विषो । ९ दुर्भावः, द्वयोर्भावे द्विभाव इति विग्रहेण द्वित्वं च । १० सेढी = श्रेणी । ११ आश्रिताः सर्वो ऋद्धयो यं वैताड्यं सः । १२ B नवभिः कुलकम् । १३ खचरा विद्याधरास्तेषामङ्गनाना स्त्रेणोऽयणस्य नूपुराणां झङ्काररवैर्झङ्कारशब्दैर्मुखरम् । १४ वृन्दैः । १५ B तिष्ठ । १६ B तिष्ठभिः कुलकम् । १७ पत्युः ।

चद्रावणयं पिठणा कारावियमसम-हरितेणं ॥ २४ ॥
 कमसो य वारसाहे बोलीणे मज्झ जणणि-जणएहि ।
 गुरु-गुडीए पइडियमहिहोणं चित्तवेगोत्ति ॥ २५ ॥
 बोलीणेसु य कइवय-वरिसेसु अहं महंत-बुद्धिस्स ।
 अज्झावयस्स सुह-तिहि-रिक्खाम्मि समण्णिओ पिठणा ॥ २६ ॥
 तत्तो अेकाळ-हीणं तहविह-अज्झावय-अपमावेण ।
 निय-मइ-सामाधेण य गहियाओ कलाओ सपळाओ ॥ २७ ॥
 निय-कुल-कमागयाओ पिठणा विज्जाओ मज्झ दिवाओ ।
 नहगामिणि-पमुहाओ जहविहिणा सौहियम्माओ ॥ २८ ॥
 दसिय-मयण-विचारं महिला-जण हियय-मोहणमुदारं ।
 अह कमसो संपत्तो अहयं नव-जोम्भणारंभं ॥ २९ ॥
 अन्नम्मि दिणम्मि अह समाण-जोम्भण-अयस-परिवरिओ ।
 पत्तो अणेष तरु-संड-मंडिय मणहरुज्जाणं ॥ ३० ॥
 पारद-विबिह-कौला चिट्ठामो जा खणतरं तत्थ ।
 ताव य गयणे दिट्ठा दिव्य-विमानाण रिछोली ॥ ३१ ॥
 पसरत पथर-रयणोरु-दित्ति-विष्टुरिय-नह-पळा-उडभोया ।
 उत्तर-दिसा पैपहा सुर-सुंदरी गेय-सोदिल्ला ॥ ३२ ॥
 तं ददु मए मणिय क'य इमो हंदि ! देव-संदोहो ।
 चलिओ चळंत-कुंडल-मुत्ताहल-धवल-गड-पळा ! ॥ ३३ ॥
 ईसि ॥ हसिऊण मणिय मज्झ वैयंसेण मंधुदत्तेण ।
 सुपसिद्धमेव एव वेवद-नगे वसेताणं ॥ ३४ ॥
 जिण-वदण-थंमाथ सिद्धावयणेसु एइ सुर-निवहो ।
 निववि वयस ! अओ पसिद्ध-अणुम्मि का पुच्छा ! ॥ ३५ ॥
 तत्तो य मए मणिय एवं एयंति किंतु निमुणेसु ।
 महया निरेउडेण न एंति ॥ निच सुरा एत्थ ॥ ३६ ॥
 अज्ज पुणो सविमाणा सन्निह्डीए महत्त-हरितेणं ।

१ अविधानम् । २ अ महे । ३ अज्झावओ = अप्पावकः । ४ गुरु-तिवि-
 चरे; चउं = नलवम् । ५ अकालेन हीनं यथा स्था = कालप्रप्लेक्षयोः ।
 ६ यथाविधि । ७ कारावियम्माः = धापरितु योग्यः सपलाधेल्लयः । ८ अहयम्,
 रकार्ये कः । ९ कौला = ब्रह्मा । १० रिछोली = परिच्छः (M. D. VII. १) ।
 ११ प्रपुता । १२ अ गुणम् । १३ ईवम् । १४ वयस्सेव = विज्ञेय । १५ अज्ज
 ३०४३१. १३ । १६ अ इति ।

दीसंति जं वयंता तेण मए पुच्छियं मित्त ! ॥ ३७ ॥

अह भणइ वंधुदत्तो खणंतरं चित्तिऊण सवितक्कं ।

हुं नायं पारद्धा सिद्धाययणेसु जत्ताओ ॥ ३८ ॥

पसरंत-सुरहि-मलयानिलुद्धुरो जेण वट्ठइ वसंतो ।

किंसलइय-सयल-तरु-वर-विरायमाणोरु-वण-नियरो ॥ ३९ ॥

अविय ।

वायंत-मलय-मारुय-चलंत-पत्तल-विसाल-साहाहिं ।

नच्चंतिव तरुणो पहरिसेण महु-मास-आगमणे ॥ ४० ॥

कुसुमा-ऽऽमोयौ-ऽऽयड्ढिय-अलि-उल-झंकार-गहिर-सदेण ।

गायंतिव तरु-नियरा वसन्त-मासागमे तुट्ठा ॥ ४१ ॥

मयरंद-पिंजराओ विसंइ-सुगंध-कुसुम-वयणाओ ।

वण-राईओ हसंतिव वसंत-मासागमे दट्ठुं ॥ ४२ ॥

दट्ठूणव तरु-नियरं महु-समए वहल-पत्तल-च्छायं ।

अवमाणिओ पलासो कसिण-मुहो झत्ति संजाओ ॥ ४३ ॥

अच्छउ ता फल-काले फुल्लिमं-समएवि कालिमा वयणे ।

इय कलिउं व पलासो चित्तो पत्तेहिं किंविणोअ ॥ ४४ ॥

दट्ठूण वण-समिद्धिं पलास-विडवेहिं मउलियं वयणं ।

अनेवि हु अप्पत्ता पर-रिद्धिं नेय विसहेति ॥ ४५ ॥

अविय ।

पाविय-वसंत-मासो वणम्मि निस्सेस-पीय-लोहियओ ।

पिय-विरहिय-पहियाणं भय-जणओ किंसुय-पिसाओ ॥ ४६ ॥

अमं च ।

पंचसर-लोद्धएणं महु-मास-विड्जणण दय-रहियं ।

हम्मंतीओ गाढं दट्ठूणव पहिय-महिलाओ ॥ ४७ ॥

हसियं व मज्झ-संठिय-कलयंठि-कएण कूडय-रवेण ।

पयडिय-मंजरि-गुरु-दंत-पतियं चूय-विडवेहिं ॥ ४८ ॥

दट्ठूण पहिय-निवहं निहयं महु-मास-लोद्धय-नरेण ।

१ व्रजन्तः । २ किंसलइयं = नवपल्लवितम् । ३ आयड्ढिया = आकृष्टाः ।

४ विसट्ठं = विकसितम् (H. P. D. V. 57) । ५ अ फुल्लसं । ६ त्यक्कः । ७ कृपणः ।

८ अपात्राणि = तुच्छाः, अपत्राश्च = पत्ररहिताः । ९ लुब्धकः = व्याधः । १० मधु-

मासद्वितीयेन = वसन्तसहितेनेत्यर्थः । ११ प्रकटिता मज्झय एव ये गुरवो = महान्ते-

रन्तास्तेषां पङ्क्तिर्यत्र हसने तदिति । १२ चूतविट्ठपैः = आस्रशास्त्राभिः ।

ओणय-मुहीओ कुँसुममुण्हि रोयंतिव लयाओ ॥ ४९ ॥

मय-पहियाण जळतिव टाणे टाणे महंत-चीयाओ ।

घण-किंमुय-च्छेणं आळि-रव-मिसिमिसिय-सदाओ ॥ ५० ॥

निज्जार-तडेमु तरुणो पवण-पहळंत-जळ-निबुद्धेहि ।

साहा-करेहि देतिव जळजळि जत्य पाहियाण ॥ ५१ ॥

विं व ।

घण-किंमुय-नव-रंगय-विराया बह-पवर-मयण-हडा ।

पाडळ-कुमुमा सोहई वसत-छप्छी नव-बहुम्ब ॥ ५२ ॥

अर्थ व ।

सुंद-सहिओवि हु सूरु कंजासत्तो वसंत-माहणा ।

उवमुजिऊण मोणे संपद् मेसेस्स ठेकोत्ति ॥ ५३ ॥

सा एरिसे वसंते दिसि-दिसि-पसरंत-पेरैदुया-सदे ।

वित्थरिय-चैधरी-रव-मुहरिय-उज्जाण-भूमागे ॥ ५४ ॥

चिलसति कामुय-जणा अदोळिज्जंति तरुण-शुवईओ ।

वित्थरइ पडहय-रवो विपंति वर-वारुणि तरुणा ॥ ५५ ॥

सौहीण-पियमाण तरुणीण बह्महि महु-मासे ।

घम्म-परायण-छोएण एय कीरति जेंताओ ॥ ५६ ॥

जिण-विवाण भत्ताए तेण एए समागया देवा ।

सव्यायेण वेयड-सिद्धकूडेसु जेंताथं ॥ ५७ ॥

तत्तो प मए भणियं जइ एव तो वयंस । अम्हेवि ।

गतुण सिद्धकूडे सौसय-सव्वन्नु-पादिमाओ ॥ ५८ ॥

भत्ताए पणमिऊणं करेमु निय-माणसत्तणं सेंदळं ।

पेण्णामो जिण-जेंत मुय-खयैरोहेण किअंतं ॥ ५९ ॥

अइ सव्वेहिनि भणियं एवं होउत्ति मुद्ध ते भणियं ।

एयंतरम्मि पत्तो मइ धाई-मुओ बळे नाम ॥ ६० ॥

आगम्म तेण भणियं पिडणा ते चित्तवेग । संउत्तं ।

१ अवनत-मुखाः । २ कुमुमान्येव मधुकाणि सैः । ३ चित्ताः । ४ विवृता =
निकृष्टिताः = ममाः (अ. ४. ५००) । ५ वेदः । ६ नवरङ्गः = कोट्टमरासः (अ.
४. ५०१) । ७ वृषः पणितो महाविशेषः । ८ कम्भो = कट्यः = शूकाः, कम्बं = कम्बं =
मांसं च । ९ मीनरक्षि। मर्यां च । १० मेघराशेः, करणस्य च । ११ वत्सः = वत्सुकः ।
१२ परमना = शोकितः । १३ नीतमेदः । १४ साहीना = वसार्थिनाः । १५ वत्ता = वाता ।
१६ शासनपदं प्रतिष्ठापनाः । १७ सफळम् । १८ आंय = उपरः । १९ इ कुम्भम् ।
२० वत्सः वृत्तः । २१ संवत्सम् = वत्सम् ।

तईओ परिच्छेओ ।

एसो हु त्यण-संचय-वैत्यव्वो सयल-खयर-जणो ॥ ६१ ॥

न्हाओ विलित्त-देहो सुह-नेवैथो महा-विभूईए ।

चलियो जिण-जत्ताए आसने सिद्धकूटम्मि ॥ ६२ ॥

तेण समं अम्हेवि हु चलिया ता सिग्गेव आगच्छ ।

कय-प्हाणाइ-विहाणा जेण समं चेव गच्छामो ॥ ६३ ॥

तव्वयणं सोज्जणं निय-गेहे आगओ पिठ-समांवे ।

तेवि य मज्झ वयंता निय-निय-गेहेसु संपत्ता ॥ ६४ ॥

कय-प्हाणाइ-विहाणो सह पिठणा ताहे पवणगइणा हं ।

तक्कालुचियं सव्वं गहिज्जणं धूव-पुग्गाइं ॥ ६५ ॥

नागर-जणेण सहिओ उप्पइओ खुग-सामलं गयणं ।

गच्छंतेण कमेणं दिट्ठं मव्वणं जिणिदस्त ॥ ६६ ॥

वैयंत-मउय-मादय-मंदं दोलंत-वय-वडंगेहिं ।

संनं व करेमाणं आगमणायं जणोहस्त ॥ ६७ ॥

दुंदुहि-मंडद-मइल-तिलिमा-पमुहेण तूर-सदेण ।

हकारेत्तं जणं जत्ता-समए जिणिदस्त ॥ ६८ ॥

तत्तो कमेण पत्ता दिसि दिसि नच्चंत-अच्छरा-नियरं ।

मणहर-गेय-झुणीए आणदिय-मविय-संदोहं ॥ ६९ ॥

नाणाविह-वत्थेहिं कय-उल्लोयं मणोहगवारं ।

विच्छित्ताए उद्विय-निम्मल-वर-हार-ओच्चूलं ॥ ७० ॥

विरइय-वण-फुल्लहरं विचित्त-लंवंत-तारियाइन्नं ।

पवर-पेंडि-मंडवणं उच्छादय-अंगणाभोयं ॥ ७१ ॥

नीसल-सौडिय-चंदायणं हि मंडिय-चउक्किया-देसं ।

फुल्लमय-पवर-तोरण-सोहिय-मज्झं जिणिद-गिहं ॥ ७२ ॥^{१४}

तस्त य दुवार-देसे निम्मल-जल-पूरिवाए वावीए ।

काज्जण पांय-सोयं नियय-वयंसेहिं परियरिओ ॥ ७३ ॥

१ वात्तल्यः । २ नेयय्यं=वज्रम् । ३ खड्गवत् इयामम् । ४ वात्त (चत्त)

इह-मास्त-मन्दान्दोत्यमान-ध्वज-पटाग्रैः । ५ संज्ञाम् । ६ मुकुन्दो वायविशेषः ।

७ झुनी=ध्वनिः । ८ चन्द्रातपः "चंद्रवो" इति माषायाम् । ९ विच्छित्तिः=

शान्तभागः । १० अवचूलः=ध्वजस्ताघोमुखः कूर्चकोऽवचूलः B उच्चूलं ध्वज-

स्योर्ध्वस्थितः कूर्चकः उच्चूलः (A. C. III. 414) । ११ B परमं । १२ निस्तलं=

कम् । १३ तद्वियं=तत्तम्=विस्तृतम् (H. P. IV. 137) । १४ B चतुर्धमेः कलरकम् ।

१५ पादशौचम् ।

जिण-मवण-दुवार-द्विय-उच्चलिय-कुटुमाटिपोहसम् ।
 पुष्पाइं मेण्हंतो अंतो विहिणा पविट्ठो हं ॥ ७४ ॥
 पूइय जिणिद-विवे काउं च्छाई-वेदणं जहा-विहिणा ।
 बोहिं नीहरिओ हं उवविट्ठो खवर-मज्झमि ॥ ७५ ॥
 वैचे जिण-मज्झणए इओ तओ ताथ संचरंतो हं ।
 अवरोप्पर दंसिय-कोउमोहिं सहिओ वयंसेहि ॥ ७६ ॥
 काथइ विल्लासिणि-जणं पेच्छंतो नच्चमाणयं विविहं ।
 काथइ कवि-वर-निवहं जिण-चरियं अहिमवेमाणं ॥ ७७ ॥
 बीणा-रव-संवालयं काथवि मीत्य-ग्गुणि निसामंतो ।
 विरइय-विविहायारं काथवि य वालि पंडोएंतो ॥ ७८ ॥
 काथइ तरुण-नरोहिं दिज्जंतं रासयं मुणेमाणां ।
 सुर-सुंदरीहि काथइ मिज्जंतं धवल-संघायं ॥ ७९ ॥
 एवं च जाव बोउहलेण अवरावरेसु ठाणेषु ।
 हिंमामि ताथ मवणे छीलेंए समं वयंसेहि ॥ ८० ॥
 ताथ मह माउल-सुओ सहरिसमागम्म साइयं दाउं ।
 वज्जरइ माणुवेगो पभूय-क्कालाओ दिट्ठो सि ॥ ८१ ॥
 कुसल च पवणगइणो पिउ-भगिणीए य बउलवइयए ।
 तचो य मए भणिय कुसलं सभ्भेसि, अन्नं च ॥ ८२ ॥
 एअथ आगवाइ इमाइं चिद्धति मइ । जिण-मवणे ।
 अम्मा-पिऊण मूलं समागओ तेणें सहिओ हं ॥ ८३ ॥
 सायरमवगूढो सो तेहि पडासि च कुच्छिमो मणइ ।
 कुसलं मह जणमाणं नाममण कारणावेक्खं ॥ ८४ ॥
 अह सो मए पमणिओ चित्तप्पापा इमा हु जिण-जणा ।
 संपइ पुण अम्हाण आगच्छसु पाहुणो ताव ॥ ८५ ॥
 सो मणइ माणुवेगो एवे एयंति कित्तु निसुणेसु ।
 मह चित्तमाणु-पिउणा लहुमागच्छेज्ज इति भाणियं ॥ ८६ ॥
 ता चित्तवेग । संपइ तं चिय नगरमि एहि मोहतणए ।
 उऊठिओ पेंमामं जं अण्डइ तुम्ह माउलओ ॥ ८७ ॥

१ उचलितः—सर्पिलगतः । २ पुष्पमालिका—पुष्पविक्रमः । ३ पुष्पम् ।
 ४ वैलकन्दवम् । ५ वाहिः । ६ अ पत्त । ७ निसमवन्—अन्वन् । ८ प्रलोभमानः ।
 ९ अ लोकेतो । १० बीजमात्रम् । ११ अ लोद । १२ अ पुष्पम् । १३ दाउ-
 हुतेव । १४ वृत्तश्रया—पूर्णश्रयः । १५ वरीये । १६ प्रद्यम् ।

एवं च तेण भणिओ अम्मा-पीईहिं अम्भणुत्ताओ ।
 भाउ-समेओ पत्तो नगरमहं कुंजरावत्तं ॥ ८८ ॥
 ताहियं च चित्तभाणू मं दट्ठुं सुदट्ठु हरिसिओ भणइ ।
 सुंदरमायरियं ते जमागओ अम्ह पाहुणओ ॥ ८९ ॥
 नियय-पउत्तिं सव्वं कहिउं कय-भोयणाइ-वावारो ।
 पत्ताए रयणीए पैसुत्तो पवर-संयणीए ॥ ९० ॥
 तत्थ य पभाय-समए लवमाणे तं वचूल-निउरंवे ।
 दिट्ठो अदिट्ठ-पुव्वो एसा सुमिणो मए तइया ॥ ९१ ॥
 किल धवल-फुल्ल-माल मणोहरं दट्ठु तग्गहट्ठाए ।
 चलिओ हं न य सक्केमि गेण्हिउं तं जया कहवि ॥ ९२ ॥
 केणवि मित्तेण तओ समप्पिया आयरण मे गहिया ।
 ओलंबिस्सं गलए किल नियए ताव सा ज्ञत्ति ॥ ९३ ॥
 पडिया मह हत्थाओ कत्थवि य गयत्ति नेय जाणामि ।
 ताहे महंत-दुक्ख तव्विरहे मज्झ संजायं ॥ ९४ ॥^१
 सुक्कावि मए एसा पुणोवि अमिलाण-कुसुमिया विहिया ।
 इय भणिऊणं केणवि कंठे विणिवेसिया मज्झ ॥ ९५ ॥
 ताव पडु-पडह-झल्लुरि-काहल-भंभा-मउंद-सहालं ।
 सोउं तूरस्स रवं ज्ञत्ति पणट्ठा महं निदा ॥ ९६ ॥
 तो हरिस-विसायइदं दट्ठुं सुमिणं विच्चितियं ^२हियए ।
 किं नाम मज्झ सूयइ अदिट्ठ-पुव्वं इमं सुमिणं ? ॥ ९७ ॥
 का हंदि ! इमा माला विच्चा वा संपया व मह होज्जा ।
 इदिना केणवि नट्ठा पुणरवि लद्धा, न याणामि ॥ ९८ ॥
 एवं अणिच्छियत्थो सुविण-सरूवस्स उट्ठिओ अहयं ।
 काउं पभाय-क्खिं अह सहिओ भाणुवेगेण ॥ ९९ ॥
 आरूढो पासाए उवरिम-भूमीए चित्तसालाए ।
 नाणि-रयण कोट्टिमम्मी उवविट्ठो मैत्तवारणए ॥ १०० ॥^३
 अह तं पभाय-दिट्ठं ^४सिट्ठं सुविण तु भाणुवेगस्स ।
 निच्छेइउं नो सकइ सोवि हु सुविणस्स सैवभाव ॥ १०१ ॥

१ अभयनुज्ञातः = आदिष्टः । २ प्राघूर्णकः = अतिथिः । ३ प्रसुप्तः । ४
 शयने । ५ लपति = शब्दशयमाने । ६ ताम्रचूड-निकुलम्बे = कुक्कुटममूहे । ७ स्वप्नः ।
 ८ अवलम्बित्वे = निवेशयिष्यामि । ९ तिसृभिः कुलकम् । १० अ चित्ति । ११
 अनिश्चितार्थः । १२ मत्तवारणं = मत्तालम्ब्यः । १३ अ युग्मम् । १४ शिष्टम् =
 उद्धम् । १५ निधेतुम् । १६ सद्भावं = परशयम् ।

चितित्ता सुविण-फले विगण्य-संकण्य-खित्त-निय-चित्ता ।
 जा चिह्नमो अम्हे खणंतरं तत्थ ठाणम्मि ॥ १०२ ॥
 ताव य वर-नेवत्थो मैहग्घ-आभरण-भूसिय-सरीरो ।
 सव्वोवि नयर-ओओ गंतुं कत्थवि पैयट्ठेत्ति ॥ १०३ ॥^१
 तं दट्ठुं मए भणियं सवाल-बुद्धो इमो जणो कत्थ ।
 कय-उवसोहो वच्चइ साहसु भो भाणुवेगम्ह ॥ १०४ ॥
 भणियं च तेण निमुणसु अज्जं ज मैयण-तेरसी भद ! ।
 मयरदुग्गज्जान-ठियस्त तेण जत्ताए मयणस्त ॥ १०५ ॥
 एत्तो नर-जारि-गणो पूयत्थं तस्स ईग्घइ पैमोया ।
 अम्हेवि हु गच्छामो पेच्छामो कुसुमसर-जत्तं ॥ १०६ ॥^२
 तत्तो य मए भणियं एवं होउत्ति दोवि संचलिया ।
 कय-सिंगारा पैयओ पत्ता य कमेण उग्गज्जानं ॥ १०७ ॥
 कौलत्त-कामिणी-यण-रणंत-नेउर-रवेण तरु-नियरो ।
 मयण-महसव-तुडो गायइ इव चप्परिं जत्थ ॥ १०८ ॥
 मळयानिळ हेल्लविम-साहाहिं विवुंम्ममाणया धैणियं ।
 कोइळ कय-कळ-कोलाहलेहिं अँकुडक्खराळाया ॥ १०९ ॥
 अँपविरि-नव-किसिलय-अँपव-मुहा महीरहा जत्थ ।
 आसाइय-मट्ट-मासा मत्ता इव सँचविग्गेत्ति ॥ ११० ॥^३
 सुविसट्ट-कुसुम-सोहंत-मंजरी-पुंज-रइय-सेहरया ।
 जोहँरँतेव पवणोणयाहिं साहाहिं पउर-जणं ॥ १११ ॥
 तम्मि य पवरुग्गज्जाने घण-तरु-वर-मंडिए सुरमणीए ।
 दंतणमेत्तुप्पाइय-मयणे मयरंद-नामम्मि ॥ ११२ ॥
 नाणा-नेवत्थेण नायर-ओएण परिगया जाव ।
 पविसामो ॥ दिहं दूराओ मयण-देव-हरं ॥ ११३ ॥^४
 रइ-लुत्त-मयण-पूयण-निमिसेमिसेण पउर-ओएण ।
 पडिपुत्त सुविळासं उत्तुंगं तुंग-यागारं ॥ ११४ ॥

१ महार्थ = बहुमूल्यम् । २ प्रवृत्तः । ३ अ युगम् । ४ उपशोभा = विभूषा ।

५ मदनप्रबोदनी । ६ मयति । ७ प्रबोदय । ८ कुसुमसरः = श्रवः । ९ अ युगम् ।

१० पदयो = पदतः = पादाम्बुम् । ११ हस्तविद्या = चालिता । १२ विपूर्णवमानका

(म. प. १४. ३१७) । १३ पादम् । १४ अस्पष्ट = अस्पष्टम् । १५ आर्यविरा =

आतामाः । १६ आर्यवं = आतामम् । १७ सचविवेत्ति = दृश्यते (म. प. १४. ३३१)

१८ अ युगम् । १९ प्रयमन्ति । २० अ युगम् । २१ ४ °तमेते° ।

कारिण ।

उदान-यज्जंत-अन्धत-धर-मरुतं

मत्त-धर-कामिणी-संच-कय-मुंदरं ।

धन्वरी-सर-भक्तिवत्त-कामुप-जणं

पदहिया-सर-नन्धत-वहु-नामणं ॥ ११५ ॥

पिययमासत्त-नर-रुद्ध-कयली-हरं

दोलिया-रुद्ध-पुर-वाटिया-मुंदरं ।

सविट्-वेसा-जणारुद्ध-जल-कीटयं

सत्तिन्-संपाय-कय-करमुणीन्धयं ॥ ११६ ॥

तं मज्जे पयिमित्ता दट्ठुण रइए मज्जुयं मयणं ।

निगंतूणं दोण्णिवि डवविट्ठा वारियेइए ॥ ११७ ॥

नाणाविह-कांठाहि कांलंतं पुर-जणं पुंलोएंतो ।

जाय वणंतरमेगं कुमर ! अहं तथ अन्धामि ॥ ११८ ॥

सायासन्नम्मि दुमे अंदोत्तिता नहीण मज्ज-गया ।

दिट्ठा अट्ठव-रुवा जुवई नय-जोव्वणारंभा ॥ ११९ ॥

पाणुनय-वण-मिहिणुन्धलंत-द्वारावलीए कय-तोहा ।

उत्तत्त-कणय-यन्ना मणि-कुंडल-मंडिय-कयोटा ॥ १२० ॥

अमयमइयव्व विहिणा विहिया कय-लोय-लोयणाणंदा ।

दंसणमेत्तेणं चिय पैल्हायंती जण-गणाई ॥ १२१ ॥

त दट्ठु चित्तिं मे का एसा हंदि ! मणहर-मस्त्वा ।

किं नाग-कन्नमेसा अयइन्ना, अहव वण-उन्धी ? ॥ १२२ ॥

किंवा सुर-लोगाओ पव्वभट्ठा तियस-मुंदरो एसा ।

किंवा मयण-विउत्ता होज्ज रई गहिय-देहात्ति ? ॥ १२३ ॥

एवं विगप्पमाणो अणमिस-नयणेहिं तं पुंलोएंतो ।

तीएवि पुंलोइओ हं सैसिणिद्ध-अवंग-दिट्ठीए ॥ १२४ ॥

पुट्ठो य भाणुवेगो का एसा कस्स वावि महिलत्ति ? ।

ईसासि^{१३} विहसिळणं अह भणियं भाणुवेगेणं ॥ १२५ ॥

एइए संकहाए न हु कज्जं किंचि उट्ठिमो ताव ।

१ वज्जंत = वाद्यमानम् । २ उणीलो = संघातः (H. D. I. 126) । ३ द्वारवादि-

कायाम् । ४ पश्यन् । ५ उत्तत्तं = उत्तमम् । ६ अमृतमया । ७ प्रहादयन्ती =

आनन्दयन्ती । ८ चतसृभिः कलापकम् । ९ अवतीर्णा । १० पलो^{१०} । ११

सन्निरुद्धपाद्दध्ना । १२ ईपदीयत ।

एसा इ वंक-वंक जोयइ तुद संमुहं जेण ॥ १२६ ॥
 अंगेसु निवडमाणा दिष्टी एवंविहाण महिअण ।
 देहं कुणइ असत्थं अवसस हियं अवहरेजा ॥ १२७ ॥
 तत्तो य मए भणियं परिहास परो सि अम्हे एमेव ।
 पुच्छमो कोउमेणं तं पुण अन्नं विअप्पोसि ॥ १२८ ॥
 तो मणइ भाणुवेमो इमम्मि नयरम्मि अधि पैयड-जसो ।
 सपरो अभियगई तसस मारिया चित्तमालत्ति ॥ १२९ ॥
 एसा एग। पूया ताणं जाया अणोवम-गुणरदा ।
 नामेण कणगमाला विमान-समन्निया कमा ॥ १३० ॥
 तत्तो य मए भणियं का एसा मयण-पूयणं कुणइ ? ।
 एसावि का सहाए पुरओ वैत्तं कहेमाणी ? ॥ १३१ ॥
 को व इमो अवलंबइ गलए वेसाए तरुणओ पुरिसो ? ।
 एमाइ मए पुट्टो हसिऊण तओ इयं मणइ ॥ १३२ ॥
 एवंविह-पुच्छाहिं कीस तुमं सुवणु ! मं पैयासेसे ? ।
 को जुअ-मैज्जरि 'कंजिएण पवियारिउं तैरइ ? ॥ १३३ ॥
 न इ सुवणु ! पटम-पुच्छ एरिस-पुच्छाहिं छाइउं तरसि ।
 किंईएहिं पवत्तेणवि छाइउइ कह शु पैधूसो ? ॥ १३४ ॥
 एवं च तेण भणिओ टम्माए अहोमुहो डिअं अहयं ।
 तं ददुहु माणुवेमो डिओ अलक्खोअ होऊणं ॥ १३५ ॥
 लज्जाए तसमए बोलिअर्जतीवि अमओदुत्तं ।
 मैहाए तहवि निवडइ मह दिट्ठी तीए मुह-कमले ॥ १३६ ॥
 अणुराय-तंति-बद्धा दिट्ठी जण-सकुलेवि मग्गम्मि ।
 सरिऊण सणिय सणिय जत्थ पियं तत्थ अंस्सियइ ॥ १३७ ॥
 सहि-जण पच्छंअहिं पुणो पुणो तरल दिट्ठि-पाएहि ।
 भैदवय-मेह-विअए विलसिय तीए विविधंति ॥ १३८ ॥
 तो तीए तरल-पैम्हल दिट्ठी बाणहिं जग्गंर हियए ।
 मज्झ पविट्ठा पैववि कुमुम-मरा मयण पविमुक्का ॥ १३९ ॥

१ सरसरणम् । २ विवत्तमे । ३ प्रकटवत्ताः । ४ दुर्दिता-पुत्रो । ५ अत्रु-
 मनुजायाः । ६ समन्निवा-समन्विता । ७ वार्ताम् । ८ अ-प्राणा । ९ प्रगारयति ।
 १० जीर्णमार्गादीम् । ११ अ-ज्जर । १२ काञ्चित् 'कांजी' इति अवायाम् ।
 १३ पाप्मोनि (म. ४. १४. ४४) । १४ कटेः । १५ प्रवृत्तः-सूर्यः । १६ अलक्काः ।
 १७ कार्यमणादि । १८ वलासपरेण (म. ४. १६. ३०) १९ अ-तन्ती । २० अ-
 कपते-क्षिप्तानि । २१ मरुओ-मादराः । २२ पम्हल-पद्मलम् ।

एत्थंतरम्मि तीए सहि-निवहो निय-गिहेसु संचलिओ ।
 सावि हु वाला चलिया पुणो पुणो मं पुलोएंती ॥ १४० ॥
 बलिय-ग्गीवं तीए ससिणिद्ध-अवंग-दिट्ठि-दोरेण ।
 आयड्ढिय पच्छन्नं मह हिययं झत्ति अवहरियं ॥ १४१ ॥
 नाठंवेहरिज्जंतं मह हिययं तीए पय-विलग्गाइं ।
 कूयंति नेउराइं पुणो पुणो कुंढिय-पुरिसोव्व ॥ १४२ ॥
 मयणत्ता सा जंती अणमिस-नयणेहिं पुंलइया ताव ।
 जावुज्जाण-तरुहिं अंतरिया दिट्ठि-मग्गाओ ॥ १४३ ॥
 धोलीण-दंसणाए तीए मह माणमग्नि संतावो ।
 दुव्विसहो संजाओ समयं अइदीह-सासंहिं ॥ १४४ ॥
 अह भणइ भाणुवेगो गच्छामो निय-गिहम्मि अम्हेवि ।
 एवंति मए भणिए समागया दोवि गेहम्मि ॥ १४५ ॥
 तत्तो अहमारुद्धो उवरिम-भूमीए तत्थ सयणीए ।
 पासुत्तो उवाविट्ठो मह पासे भाणुवेगोवि ॥ १४६ ॥
 तो भणइ भाणुवेगो कीस तुमं दुम्मणोव्व संजाओ ? ।
 मुंचसि विसाय-गग्गे सुदीहरे कीस नीसासे ? ॥ १४७ ॥
 किं कुणसि अंग-भंगं दीहं नीससिय मुक्क-हुंकारो ।
 भैट्ठ-ट्ठिय-चणगो विव सयणीए कीस तडफडासि ? ॥ १४८ ॥
 किं-किपि चित्तिउणं अणिमित्तं चैव कीस तं हससि ? ।
 नियय-विगप्प-वसेणं कीस पुणो दुम्मणो होसि ? ॥ १४९ ॥
 नांणा-रस-संकिन्नं नाडय-कव्वं अहिणवेमाणो ।
 किं चिट्ठसि न य साहासि सन्भावं किंचि अम्हाणं ? ॥ १५० ॥
 एवं च तेण बहुसो पुच्छिज्जंतेण कुमर । मे भणियं ।
 जाणामि नेव किं पुण मह देहं गाढमैस्सत्थं ? ॥ १५१ ॥
 हसिउण तेण भणियं पुवं चिय साहियं मए तुज्झ ।
 एवंविह-महिलाणं न सुंदरं दंसणं होइ ॥ १५२ ॥
 ता तीए चक्खु-दोसा एसो सव्वोवि तुज्झ संतावो ।
 दौविज्जइ सा हत्थं पट्ठीए जेण होइ सुहं ॥ १५३ ॥

१ दोरो = गुणः । २ अपहियमाणम् । ३ कुडा = हतानुगमनं (H. D. II. 62) तद्धम् कुडिओ । ४ मदनार्ता । ५ दृष्टा (H. P. IV. 181) । ६ समयं = सह । ७ भ्राष्ट्रास्थितचणक इव । ८ तडफडासि = परितश्चलसि (H. D. V. 9) । ९ अणाएसं । १० नाटककाव्यम् । ११ अभिनयन् । १२ अस्वस्थम् । १३ तस्मात् सा तव पुष्टे हस्तं दाप्यते येन सुखं भवेत् ।

नीससिय मए मणियं संदेहो जीवियस्सेवि य अम्हं ।
 तं पुण मुहियो भावो य परिहासं कीस नो कुणसि ? ॥ १५४ ॥
 तो भणइ माणुवेगो सम्भाव-विधिजियस्स पुसिस्स ।
 अजायमि सरुवे किं काउं सकिमो अम्हे ? ॥ १५५ ॥
 ताहि मए वज्जरियं साहिज्जइ तस्म जो न याणाइ ।
 स पुण जाणंतोवि इ अलियं चिय पुच्छिमि ममंति ॥ १५६ ॥
 एमाइ-वयण-विथर-वज्जरण-परावणाण अम्हाणं ।
 चूय-एया गिह-दासी आगतूणं इमं भणइ ॥ १५७ ॥
 अच्चइ दुवार-देसं समागया तुम्ह दंसण-निमित्तं ।
 सोमलया नामेणं वर-चाइं कणगमालाए ॥ १५८ ॥
 तो भणइ माणुवेगो लहुं पवेसेह एव भणियमि ।
 अह सच्चिय सोमलया समागया अम्ह पासमि ॥ १५९ ॥
 कय-लेवयाता ताहे टवकिट्ठा भणइ सापरं वयणं ।
 एगतं वुणह तओ चूयलया पंसिया ततो ॥ १६० ॥
 भणियं सोमलयाए सरणागय-वच्छला जओ सुयणा ।
 परितायह परितायह ममं तओ भीम-वैसणाओ ॥ १६१ ॥
 हरिसाऊरिय-हियण ताहे एवेविहं मए भणियं ।
 कत्तो भं ! वैसणं, सा भणइ वुमुमवाणाओ ॥ १६२ ॥
 ईसीमि विहसिऊणं वज्जरियं ताहि माणुवेगेण ।
 कडकडिय-सन्न सवि गेय-लादजे तुह सरीरे ॥ १६३ ॥
 निर्मट्ट-दत्त-अंति सिय-केम-हसित-सीस-सोहिहं ।
 दूर-पल्लविर-वलि-वलय-सहिय-सिहिणेहिं बीमच्छं ॥ १६४ ॥
 टटटूण भीय-भीओ दूरं दूरेण वच्चइ अणंगो ।
 ततो कह तुज्ज भयं जराए जज्जरिय देहाए ? ॥ १६५ ॥
 सोमलयाए भणियं मा मे टवहसमु मुणमु वुत्तं ।
 अह वुमुम-वाण-विहियं परंपराए मह भयति ॥ १६६ ॥
 टज्जाणाउं कीलियं समागया निय-गिहे कणगमाला ।
 विट्ठाय-वयण-सोहा विट्ठ-व्यगहिवा ससि-कलव्व ॥ १६७ ॥
 ततो य मए पुट्टा कीम तुमं पुत्ति ! निमण दुम्मजिया ? ।
 न य ताए किंचि मिहं मुदीहरं नवरि नीससिउं ॥ १६८ ॥

अंसु-जल-पूरियाइं नयणाइं कयाइं दीण-वयणाए ।
 तत्तो य मए पुट्ठा तीए सही हंसिया नाम ॥ १६९ ॥
 तीए भणियं अवे ! उज्जाणं अज्ज पाविया अम्हे ।
 पूइय मयणं वाहिं नीसरिया जाव ता दिट्ठो ॥ १७० ॥
 कोउगवक्खित्त-मणो उवविट्ठो भाणुवेग-पासम्मि ।
 पच्चक्खोव्व अणंगो एगो तरुणो महाभागो ॥ १७१ ॥
 तं दट्ठूणं एसा जाया निष्फंद-लोयणा सहसा ।
 आसत्ता तव्वयणे आलंक्ख-गयव्व निचेट्ठा ॥ १७२ ॥
 सैव्वंगिओ इमीए अणिमिस-दिट्ठोए जौइओ स युवा ।
 न य तेण इमा दिट्ठा कोउगवक्खित्त-चित्तेण ॥ १७३ ॥
 तो तस्स नयण-गोयरमपावमाणा सलज्ज-मुह-कमला ।
 दोह्मंग-दूसियं पिव अत्ताणं मन्नमाणव्व ॥ १७४ ॥
 किं-किपि चित्तिऊणं भणइ सहीओ ! इमम्मि चूय-दुमे ।
 कीलामो ताव खणं वंधिय अंदोलयं अम्हे ॥ १७५ ॥
 एवं ताहिं भणिए तहेव संपाडियम्मि एसावि ।
 गुरु-सदेण सहीओ आसन्नात्थोवि वाहरइ ॥ १७६ ॥
 जइ एसो मह सइं सोऊणं संमुहं पलोएज्जा ।
 होज्जामि ता कयत्था ईइ आसाए तडिज्जंती ॥ १७७ ॥
 तं पेक्खिऊण य मए परिहास-वसेण जंपियं एयं ।
 आसन्नपि सहि-जणं उच्चुच्चं कीस वाहरसि ? ॥ १७८ ॥
 कोउगवक्खित्त-मणो एसो तुह देइ नेय पडिवयणं ।
 तं वयणं सोऊणं सविलक्खा किंचि संजाया ॥ १७९ ॥
 एत्थंतरम्मि दिट्ठा तेण जुवाणेणऽणंग-रूवेण ।
 सैज्जस-हरिसेहिं इमा ताहि अउव्वं रसं पत्ता ॥ १८० ॥
 तेणालोइयमेत्ता सोहग्ग-समानियं च अप्पाणं ।
 जीवियमवि स-कयत्थं मन्नंता पुलइय-सरीरा ॥ १८१ ॥
 धैव्वरुंडइ सहि-निवहं उच्चं संलवइ हसइ अनिमित्तं ।
 पायंगुट्ठेण महिं त्रिलिहइ केसे य संजमइ ॥ १८२ ॥
 एमाइं सैवियारं ^{१३}चेट्ठंता कीलिऊण खणमेगं ।

१ B युग्मम् । २ सर्वाङ्गीणः (H. P. II. 151) । ३ दृष्टः । ४ दोहगं = दुर्भाग्यम् । ५ B युग्मम् । ६ सखीः । ७ A इति । ८ सवैलक्ष्या । ९ साध्वस-
 र्याभ्याम् । १० अवरुंडइ = परिरभते = आलिङ्गति (H. D. I. 11) । ११ संजम-
 यति । १२ सविकारम् । १३ B चिट्ठं ।

ययण-सर-विहुरियमी इहागया एरिसा जाया ॥ १८३ ॥
 एवं च हंसियाए भणियम्मि पुणोवि सा मए पुढा ।
 को सो पुरिसो हंसिणि !, कहियं सम्बंषि मह तीए ॥ १८४ ॥
 सोहण-ठाणे रामो पुत्ताए, चित्तिउं गया पासे ।
 तीए दिहा य मए सयणीय-गया कणगमाल ॥ १८५ ॥
 आपंदुर-मुह कमला सुदाह-सासेहि सोसिय-सररा ।
 कहकहवि हु निय-जीयं महया किच्छेज धारंती ॥ १८६ ॥
 पिय-विरह जलण-जालावलोहि संतावियाए वरईए ।
 हारो चंदण-पंको मुम्मुर-सरिसोन्व पांडहाइ ॥ १८७ ॥
 चायन्व मुणालाई नलिण-दलाईपि जाळ तुलाई ।
 अंगार-रासि-सरिसा पोंडहासइ हंसि-तूलांवि ॥ १८८ ॥
 पुढा न देइ वयणे आलवइ न सहि-जण सिणिदंषि ।
 झाणावगया वर-जोगिणिन्व जाया विगय-चेह्वा ॥ १८९ ॥
 पिय विरह-पिसाएण गाहिया गय-चेवणावि हु सहीहि ।
 आसासिजइ वरई सुंदर ! तुह नाम मंतेहि ॥ १९० ॥
 पिय-विरह-पीडिय ते हुडि-गय-निय-जीवियं मुंजेऊण ।
 तदुदुक्ख दुक्खिया इ समागया तुम्ह पासम्मि ॥ १९१ ॥
 एव कुसुमसराआ अइगरुय आगय मह वसण ।
 जं तीए दुक्खियाए अहंषि अइदुक्खिया चेव ॥ १९२ ॥
 ता सुयण ! कणगमाला जा सा नीसास-सोसिय-सररा ।
 आसासिजउ वरई जाय न सासा सेमपेति ॥ १९३ ॥
 लहु कुणसु किंचुवायं जाव न नसिरइ जीविये तीए ।
 गय-जीवियाए पच्छा किं काही लावय-रसेण ! ॥ १९४ ॥
 सव्वयण सोऊण तइया अह रीय-उत्त ! मे भणियं ।
 एयपि न जाणामं का एसा कणगमालसि ॥ १९५ ॥
 ता पुच्छ भाणुवेगं पत्थुय-वत्थुम्मि गहिय-गरक्ख ।
 अम्हे पुण पाट्ठणया अैयाणुया एय वत्थुम्मि ॥ १९६ ॥
 अह मणइ भाणुवेगो अम्हेवि हु नेव आणिमो किंचि ।
 तो मणइ सोमलया सोसुय एरिसं वयणं ॥ १९७ ॥

१ आपाण्डुरम् = ईषरगण्डुः । २ वराकथाः । ३ सुसुंदरः = सुवर्गिनः । ४ उदाजा-
 नुन्नावि । ५ प्रक्षिमासते । ६ वृष्टिः = संवत् । (इ. अ. ४. १०५) । ७ हात्वा
 (इ. ४. १४. १) । ८ आवात्सवताम् । ९ समाप्यन्त्यं । १० राजपुत्रः । ११ अङ्गादाः)
 १२ असूयया कहितम् ।

हरिऊण तीए हियं दिहो-त्राणहिं पहरियं अगे ।
तुडि-गय-जीयं काउं तं संपइ अयाणुओ जाओ ॥ १९८ ॥
कंठ-गय-जीवियासा तुह विरहे मरइ नाथि संदेहो ।
अयणत्तं अवलंबिय तं चिट्ठसि निदओ भइ ! ॥ १९९ ॥

अष्टमं च ।

जो जत्थ जणो निवसइ रक्खइ सो आयरण तं गेहं ।
तीए मणम्मि वसंतो किं निदय ! तं मणं दहासि ? ॥ २०० ॥
हरिऊण तीए हियं संपइ चोरोव्व निहवेमाणो ।
न हु छुट्ठसि सुयणु ! तुमं किंचि उवायं विचित्तसु ॥ २०१ ॥
तत्तो य मए भणियं अम्मे ! तं चेव साहसु उवायं ।
एवं चवत्थियम्मि जं जुत्तं अम्ह काउं जे ॥ २०२ ॥
भणियं सोमलयाए चित्तं पत्तं व पच्चय-निमित्तं ।
पटवसु जेण चित्तं संधीरइ सा तयं दट्ठुं ॥ २०३ ॥
तत्तो य मए लिहिया पत्ते नलिणीओ तीए पउमम्मि ।
मोत्तूण सेस-कुसुमे निलीयमाणो अली लिहो ॥ २०४ ॥
हिद्वेठे य तस्स लिहिया एसा गाहा उव्वुन्नय-रसेण ।
निय-भाव-सूयण-परा पच्छन्नत्था तया कुमर ! ॥ २०५ ॥
तह कहवि परिदठवियं अलिणो नलिणीए परिमलं हियए ।
लैयणुण्ययणं जह तस्स केवलं सेस-कुसुमेसु ॥ २०६ ॥
तं च बहु-पत्त-मज्जे काउं तो पेसिओ सतंबालो ।
चूयलयाए हत्थे दोवि गया तीए पासम्मि ॥ २०७ ॥
तत्तो खप्पतराओ चूयलया आगया इमं भणइ ।
एत्तो विणिग्गया हं पत्ता य कमेण तग्गेहे ॥ २०८ ॥
मत्तव्व मुच्छिया इव गिलिया इव सुयणु ! गुरु-पिसाएण ।
दिट्ठा उ कणगमाला विसममवत्थंतरं पत्ता ॥ २०९ ॥
तीए सहीहिं भणियं समागया चित्तवेग-दूइत्ति ।
अह सा तुह नामक्खर-आयन्नण-लद्ध-बुद्धीया ॥ २१० ॥

१ अजनत्वम् = पशुत्वम् । २ B °यणुत्तं । ३ निदयः । ४ निदुस्वानः =
अपलपत् । ५ लुट्थसे = मुच्यसे । ६ अम्मा = अम्बा (H. D. I. 5) । ७ प्रत्ययः =
विश्वासः । ८ संधीरइ = सम्यग् धैर्यमायाति (G. V. 970) । ९ A हेत्ते, अयः ।
१० उव्वुन्नयो = उद्भूतः (H. D. I 123) । ११ लयनोत्पत्तनम् = अवस्थावोत्पत्ति-
वने । १२ B तीइ । १३ आयन्नणं = आकृषणम् = भवणम् ।

शक्ति निविद्धा ततो पौसिय मं लज्जियाव मेणयति ।
 ताह सभण्णिओ से तंभोले सदरिसं गहिओ ॥ २११ ॥
 गहियत्थाए भणियं केणेतो पौसिओ म्हा तंभोले ।
 मे भणियं तुह सुंदरि ! मणोहरणं पिययमेणं ॥ २१२ ॥
 ताए भणिय कजा अहति कह मज्झ पिययमो मदे ! ? ।
 मे मणिय नणु होही अह ना अफुडक्खरं भणइ ॥ २१३ ॥
 कह मोमि ! अउत्ताए एत्थियमेत्ताणि मज्झ पुत्ताणि ।
 ज सां भत्ता होही दसणेमिच्छापि अइदुलहं ॥ २१४ ॥
 एत्थियमेत्तं भणितं असु जल्लुक्खण-लवणा शक्ति ।
 नीत्तास मोत्तुणं गय-वेदूठा सा पुणो जाया ॥ २१५ ॥
 ततो सहादिं भणिय साहेज्जसु तस्स निग्घिण-मणत्स ।
 जह-दिहं हि सरुव इमीए अइगए-वेम्माए ॥ २१६ ॥

अथ ७ ।

जइ कहवि ताव बोलेइ रयणी कुसलेण ता पमायम्मि ।
 सुवज्जाणम्मि गयाए दायब्बं दंसणमिमीए ॥ २१७ ॥
 तदंसणेण जीवइ न अनहा एस निच्छओ अम्ह ।
 एदं बहुहा भणिया समागया तुम्ह पासम्मि ॥ २१८ ॥
 एव धूपलयाए भणिय सोऊण ताए वुत्तंतं ।
 हुगुणतरो मे जाआ तव्विरहे गहय-सत्ताओ ॥ २१९ ॥
 जइ मरिहो सा बाला कहवि इ गुरु-विरह-ताविषा हंदि ! ।
 एएण निमित्तेण ता मज्झवि आगयं मरणं ॥ २२० ॥
 अहवा सिणेह-जुत्ता जइ सा ता कीस मज्झ पडिययणं ।
 नवि दिन्नं, ता ममे मेद-सिणेहा उ मह उवरि ॥ २२१ ॥
 जइवि इ सा निम्मेहा तहवि मणं मज्झ ताए विरहम्मि ।
 पजलिय-जलण-समुज्जल-जालोल्लिहं पडिहाइ ॥ २२२ ॥
 नयणेहि पुंलइया सा ताइ चिय दहउ एस पिय-विरहो ।
 हियएण कम्मवरदं जेण तयं निदयं दहइ । ॥ २२३ ॥
 अन्नेण कयं अन्नो न भुजए आलियमेरिसं वयणं ।
 सा दिद्धा नयणहि जाआ हियपत्तं सत्ताओ ॥ २२४ ॥

१ रप्टा । २ मज्झ (II. P. II. 169) । ३ कस्स आपन्नमेदययम्
 (II. P. II. 195) । ४ अपुत्तायाः । ५ अन्नेत्तं । ६ उक्खुल्लं = पूर्णम्
 (II. P. I. 93) । ७ कच्छति (II. P. III. 168) । ८ मरिष्यादि । ९ नि-स्नेहा ।
 १० शालिदं = आश्रितम् । ११ इत्ता (II. P. 7) ।

रावतु नाम तं जणमपेच्छमाणाणि ददद-नयणाणि ।
 तं हियय ! किं विम्वरसि साहीणे चित्तियव्यमि ? ॥ २२५ ॥
 नयणेहि जोइया सा हियण कहां य गग्य-पडिदेशे ।
 सरिनेवि हु अवराहे गिरहो हियं ददं ददइ ॥ २२६ ॥
 एधंतरमि नृगे भविऊणं भुवण-मंडलमसेमं ।
 अथ-गिरि-माथय-थो जाणो अत्ताण-गि-नोच ॥ २२७ ॥
 निट्ठर-कोहि गुणं इमेण सतायियांति रोसेण ।
 नज्जय अथ-गिरिणा सीसाओ दालिओ स्रो ॥ २२८ ॥
 नाऊण नूर-वडणं अणुत्तमा उवरि अथ-सेलस्स ।
 रोसेणव रत्त-नुहा सगानया क्षत्ति अह संसा ॥ २२९ ॥
 तयणंतरनंभारिय-दिसि-वडया नवरि आगया रयणा ।
 पयडिय-तारय-निवहा कोसिय-हुंकार-भीसणया ॥ २३० ॥
 ताय य न्यणंतराओ निन्नासिय-वड-तिमिर-संघाओ ।
 माणिणि-माणुम्महणो वित्थरिओ ससि-कार-निहाओ ॥ २३१ ॥
 मयलंछण-पवणेणं गाढं संधुक्किओ विओयणा ।
 संताविउं पयत्तो मह हियं तां सय-गुणियं ॥ २३२ ॥
 अह चित्तिउं पयत्तो अमयमओ मुम्मइ इमो चंदो ।
 नवरं तव्विरहे अज्ज विज्जु-पुंजावमो जाओ ॥ २३३ ॥
 हे हियय ! कीस उज्जासि उव्वेवं कीस कुणसि अच्चाथं ? ।
 दुट्ठह-जणम्मि रागं पढमं चिय कीस तं कुणसि ? ॥ २३४ ॥

अथ च ।

जो गिर करइ नेहं तस्सेय य हियय ! 'रिचिउं शुत्तं ।
 दूर-ट्टिओवि जो दहइ माणसं तम्मि को रागो ? ॥ २३५ ॥
 सो चिय बुंभइ हियए सो चिय अइनिट्ठरो दहइ देहं ।
 कस्स कहिज्जइ वत्ता सरणाओ भयम्मि उव्वूए ? ॥ २३६ ॥
 किं मन्ने होज्ज दियहं जैम्मी लगोज्ज मज्झ हत्थम्मि ।
 मेण-निव्वयणा तीए कमलोयर-कोमलो हत्थो ॥ २३७ ॥
 अच्छउ ता दूरे चिय पाणिग्गहणाइयं तु सह तीए ।

१ विमज्जय (H. P. IV. 106) । २ सीसाओ दालिओ = शीपांत पातितः । ३
 कोशिको घृकः । ४ मानिनीमानोन्मथनः । ५ निहाओ = समूहः (H. D. IV. 49) ।
 ६ प्रदीप्तः (H. P. IV. 152) । ७ B विरहणी । ८ श्रूयते । ९ दण्डसे । १० अक्ष-
 रम् । ११ रङ्गुं = रागं कर्तुम् । १२ उच्यते (H. P. IV. 245) । १३ शक्तिम् ।
 १४ मनोनिर्वापनः = संतापपहारी ।

अम्हाण मणो-दैश्यं दंसणमवि दुह्महं मने ॥ २३८ ॥
 किं मज्झ जीवेणं किंवा मह हदि ! मणुष-जग्गेण ।
 ओ विरह-दुक्ख-ममणें तोए वणणं न पेच्छामि ! ॥ २३९ ॥
 अहवा चूयलयाए मणिणं मविस्सई पमायामि ।
 तोए सह दसणय अणुदूओ जइ विदी होही ॥ २४० ॥
 मुर-विरह-जलण-बालावलीहि संताविपस्म हिपयस्स ।
 अन्नो नयि एवाओ पिप-दंसण-ओत्तई मोत्तुं ॥ २४१ ॥
 एमाइ-दिगण्णेहिं दणहु-णिदस्स मज्झ सा रयणी ।
 अउ-जामावि इ तइया जाम-सहस्सोवमा जाया ॥ २४२ ॥
 असरित-दूसेह-संताप-ताविपं कहवि माणसं मज्झ ।
 कुडमाणाय न पुइं मने तदसणासाए ॥ २४३ ॥
 सीपल-कर-नियरेणवि सतावं कंडिउं मह अंसत्तो ।
 अह उग्गिउअ चंदो अय गिरि पाविओ तत्तो ॥ २४४ ॥
 यच्चूम-गयवस्समूलोए उड्ढाण-ससि-विहंगाए ।
 रपणि-लयाए गल्लेनि कुमुनाइ तारय-विदेर्ण ॥ २४५ ॥
 अइ इंद-दिसा सहता केमुप-मुप-मुंड-सण्डहा जाया ।
 आसन्न-सूर-मंडल-वज्जरण-यंव ओपस्स ॥ २४६ ॥
 पांडिबोहिय-कमउ-अणो पमरिय-खर-किरण पूरिय-दियत्तो ।
 मेळिय-रईग-हुयलो तदणेनरमुग्गओ सूते ॥ २४७ ॥
 एअंतरमि अहयणि समुट्ठिऊय
 किं पैंभापतणय करितं पैंपत्तो ।
 ओ मुण्डइ ! तइया दईयाइ होही
 संदंसणम्ह इइ पहिहु-अणो पैमायं ॥ २४८ ॥
 साहु-धणंसर-विरइय-मुक्कोह गाहा-समूर-रम्माए ।
 रागाग्गि-दंस-विमहर-यसमण जल-मंत-भूपाए ॥ २४९ ॥
 एसोवि परिसमणइ विरहे सूरुग्गमोत्ति सुणसिद्धो ।
 मुर-मुंदरी-नामाए कहाए तइओ परिच्छेओ ॥ २५० ॥ ७५० ॥
 ॥ तृतीयः परिच्छेदः समाप्तः ॥

१ दयितम् = अमीष्टम् । २ अ इत्तान् । ३ अर्थावसुप (घ. २ अ. १७७) ।
 ४ अजयः । ५ अ इत्तान् । ६ निमः = उलम् । ७ एवो दिक् । ८ दिगुह-सूह-
 मुह-उरही (वच्छहा = उरही घ. ३, पाठ ५) । ९ रणवः = वज्रवः । १०
 एवाउतययं = प्रयातयययि । ११ अत्तः । १२ दयितान् = वज्रवः । १३ अर्थावम् ।

अह भौओ भाणुवेगो समागओ पहसिओ ममं भणइ ।

गम्मउ उज्जाणम्मि चूयलया-वयणमैणुसरिउं ॥ १ ॥

हरिसाऊरिय-हियएण ताहि एवंति जंपमाणेण ।

तक्कालुचियं जाव य कायव्वं काउमारद्धं ॥ २ ॥

एत्थंतरम्मि निसुओ मंगल-तूरस्स गहिर-निग्घोसो ।

पुट्ठो य मए भाया कत्थ इमं वज्जए तूरं ? ॥ ३ ॥

तो भणइ भाणुवेगो सम्मं जाणे न कारणं एत्थं ।

नवरं अमियगइ-गिहे भौविज्जइ एस तूर-रवो ॥ ४ ॥

अह चित्तिरं मए किं आसन्न-पिया-समागमस्सावि ।

अब्भहिओ संतावो फुरइ अ वामं तहा नयणं ? ॥ ५ ॥

ता भवियव्वं केणवि एत्थ नणु कारणेण ताहे मए ।

चूयलया वौहरिया समागया अह इमं भाणिया ॥ ६ ॥

कत्थ इमो तूर-रवो केणव कज्जेण, सम्ममूर्खलब्भ ।

आगंतूणं भदे ! सिग्घं चिय कहसु अम्हाणं ॥ ७ ॥

गंतूणं चूयलया खणंतराओ समागया, धणियं ।

विच्छाय-वयण-कमला पुट्ठा य मए इमं भणइ ॥ ८ ॥

एत्तो विणिगयाए अमियगइ-गिहस्स दार-देसस्मि ।

भूरि-जण-संकुलम्मी मए न लद्धो पवेसोवि ॥ ९ ॥

तत्तो य वंधुदत्तो पत्थुय-वत्थुम्मि पुच्छिया भणइ ।

चरणम्मि एस भदे ! महोच्छवो कणगमालाए ॥ १० ॥

सिरि-गंधवाहण-सुओ गंगावत्तम्मि खयर-नयरम्मि ।

नहवाहणोत्ति सुम्मइ तस्स विईना कणयमाला ॥ ११ ॥

एवं विर्याणिऊणं समागया एत्थ तुम्ह पासाम्मि ।

कैन्न-कडुयंपि तुम्हं साहिज्जइ मंद-भागाए ॥ १२ ॥

तीए वयणं सोउं धसत्ति गुरु-मोगगरेण पहओ हं ।

मुच्छा-निमीलियच्छो पडिओ भूमीए गय-चेट्ठो ॥ १३ ॥

घणसार-सार-गोसीस-मीस-सल्लिण तीहि संसिचो ।

सुकुमाल-तीलविटय-सीयल-पवणेण गय-मुच्छो ॥ १४ ॥

१ भ्राता । २ अनुस्मृत्य । ३ SEE NOTE P. 31 । ४ माव्यते = संमाव्यते । ५

व्याहृता । ६ उपलभ्य = विज्ञाय । ७ पत्थुयवत्थुम्मि = प्रस्तुतवस्तुनि । ८ चित्तीर्णा ।

९ विज्ञाय । १० कर्णकटुकम् । ११ चिद्धो । १२ ताहे । १३ तालवृन्तकं =

व्यजनम् ।

परिचितितं पयतो पञ्चद दृग्बिहिय-विट्तासिधं विहिणो ।
पिय-संग-मणोरह-भंसेणमि उज्जुत-चित्तस्स ॥ १५ ॥

भरसा ।

अमद परिचिनिज्जद संहरिम-कट्टुज्जण हियण ।
परिणमद अमदचिय कज्जरंभो विहि-वमेण ॥ १६ ॥
कथ इमा कथ अहं अमोअं कथ गरुय-अणुरागो ।
नवरं हयास-विहिणा सत्वं चिय अमहा विहियं ॥ १७ ॥
पुण्यादि इ जइ बुदी एरिसवा आसि तुज्ज रे दिव्व ।
ता कह मह पदमं पिय तीए सह दंसणं विहियं ? ॥ १८ ॥
काऊण दंसणं गरुय-नाय-सहियं हयास ! रे ! दिव्वे !
अमथ ते मयल्लि जौडेतो किं न लज्जिदसि ! ॥ १९ ॥

अविष ।

नयणाण पडउ वज्जं अहवा वज्जस्स कीडुलं किप्पि ।
अमुणिय-जणेवि दिट्ठे अणुवधं जाणि कुव्वंति ॥ २० ॥
खण-परिचिय-बुद्धर-खोव-कारणे कीस हियप ! सं मिहँसि !
मुचमु गरुय-विताये विवरीओ हय विदी जेण ॥ २१ ॥
एरिस-दुव्विसंहवि इ संजाए हियप ! गरुय-दुक्खमि ।
वज्ज-वर्धियेव मने जं नवि संप-सिक्करं जासि ॥ २२ ॥
एमाइ-बहु-विगर्भं चित्तेमाणस्स गरुय-सोगस्स ।
तव्विरहं-दीमेय-माणस्स तइया महं कुमर ! ॥ २३ ॥
पुणरवि सा सोमलया समागया किंचि हरिसियाव मणे ।
उपविट्ठा मं दट्ठु मुट्ठुं वितायाउरे तइया ॥ २४ ॥^{१४}
ता मणइ कीस सुंदर ! दीसामि तं दुम्पणोव्व अम्मायं ।
मुणितं वरणय-वत्तं, ताव नितामेमु मह वयणं ॥ २५ ॥
मणियं च मए अज्जवि किं आसा यज्जव अत्थि अम्हाण ।
वज्जरसि जेण एवं सोमलए !, ताहि सा मणइ ॥ २६ ॥
तुह विरहे गय-चेट्ठं दट्ठूणं ताव कणगमाले ॥ ।
धूयलया केडुमि पट्ठविवा तुम्ह पासमि ॥ २७ ॥

१ भंशन = नाशनम् । २ हरेण सहितं वा कञ्जः = अमितावातिरेकस्तत्रो-
दनेन । ३ दैव ! । ४ A देव ! ५ ताम् । ६ मृषास्त्रम् । ७ योजयन् । ८ मद्व
(B. D. VII. २७) । ९ अमुणियो = अज्ञानः । १० वेपथे = स्निग्धायि । ११
वत्तसीकर = वत्तखण्डम् । १२ A °दृष्टुं । १३ द्भिर्गं = दावितं (B. D. १५. १३)
कीडितम् । १४ B तुमम् । १५ वत्थे = दाः ।

सावि हु सहीहिं कहवि तुह संगम-सूयगेहिं वयणेहिं ।
आसासियावि वरई तुह संगमपावमाणा उ ॥ २८ ॥
खणमेत्तं मुच्छिज्जइ उट्टियइ पुणोवि मुंयइ हुंकारे ।
गायइ हसइ य वेवई रोवइ य खणेण उत्तसइ ॥ २९ ॥^{*}
गह-गहिया इव बाळा असमंजस-चेट्टियाइ कुणमाणा ।
हसियावि सहि-जणेणं नवि जाणइ किंचि हय-हियया ॥ ३० ॥^५
तं पेक्खिज्जण य मए विचिंतियं जाव मुंयइ नो पाणे ।
गुरु-अणुरागा एसा ताव उवायं विचितेमि ॥ ३१ ॥
तत्तो तन्वुत्तंतो कहिओ गंतूण चित्तमालाए ।
तज्जणणीए उ मए एंगंत-गयाए सब्बोवि ॥ ३२ ॥
विन्नाय-सरूवत्था पासे आगम्म कणगमालाए ।
वज्जरइ चित्तमाला कीस तुमं पुत्ति ! उव्विग्गा ! ॥ ३३ ॥
अच्छसि ओसन्न-मुही भणियावि हु कीस देसि नालावं ! ।
सुह-सज्जं चैव इमं मा पुत्ति ! विसायमुव्वहसु ॥ ३४ ॥
अम्हाण चित्तभाणू आंयत्तो तं च पुत्ति ! कन्ना सि ।
उचिओ य चित्तवेगो रूवेणं कलाहिं जं तुज्ज ॥ ३५ ॥
तस्स य उवरिं जाओ अणुरागो तुज्ज तेण सब्बं पि ।
अणुकूलमिणं जायं मा चित्तसु अन्नहा वच्छे ! ॥ ३६ ॥
किंतु तुह पुत्ति ! जणओ गंगावत्तम्मि खयर-नयरम्मि ।
पासम्मि गंधवाहण-विज्जाहर-राइणो हु गओ ॥ ३७ ॥
आगच्छउ सो सिग्घं कुसलेणं ताहे तुज्ज वीवाहं ।
महया विच्छेदुणं कारिस्सइ चित्तवेगेण ॥ ३८ ॥
एसोवि चित्त-मासो वित्ते-प्पाउत्ति लेब्धिही लगं ।
सिग्घं चिय पुत्ति ! तुमं मा काहिसि किंचि उव्वेवं ॥ ३९ ॥
एवं निय-जणणीए भणिया सा विगय-विरह-संतावा ।
जाया म्मैणयं सत्था समुट्टिया ताहे से जणणी ॥ ४० ॥
एत्थंतरम्मि सहसा समागओ ताओ खयर-नयराओ ।
अमियगई से जणओ कय-विणओ परियणेणो ॥ ४१ ॥

१ सङ्गं=संगमम्, अप्राप्नुवती । २ मुञ्चति । ३ वेपते=कम्पते । ४ B युग्मम् ।
५ B तिसृभिः कुलकम् । ६ B पिक्खि । ७ प्राणान् । ८ अवसन्नम्=स्निग्धम् । ९
आयत्तः=आधीनः । १० LEE NOTE P. 13 । ११ वृत्तप्रायः=गतप्रायः । १२
लस्यते । १३ उव्वेवं=उद्देगः (H.P IV 227) A उव्वेवं । १४ मनाक् । १५ स्वस्था ।

ण्हाय-विलितो मुक्तो तवविट्टो तवपरिमाणं मूर्ध्नि ।
 अहंयं चित्तमाला-सहिया तत्प्रेव संपत्ता ॥ ४२ ॥
 हुसत-पउत्ति पुच्छिय निय-दइयं ताहे चित्तमाला ।
 निय-पूयाए पउत्ती सन्नावि हु तस्म अक्खाया ॥ ४३ ॥
 त सोउं अभियगइ साम-मुझे तक्खगेग संजाओ ।
 मणइ अहां ! अइगइयं समागयं अम्ह वमैणंति ॥ ४४ ॥
 तो मणइ चित्तमाला निययम ! किं कारणं नु कैसणस्स ! ।
 तत्तो य अभियगइणं वज्जरिय निययमे ! मुगमु ॥ ४५ ॥
 नर-वइ-कउजेणेत्तो मंभावत्तम्मि तम्मि नयरम्मि ।
 सिरि-मंधवाहणस्स ओ पासम्मि गओ अहं तइया ॥ ४६ ॥
 कय-विणओ तवविट्टो अत्थाण-गवस्स राइणो पासं ।
 संमानिएण य तओ निवेइयं राय-कउजं से ॥ ४७ ॥
 एत्थत्तरम्मि मुदरि ! पडिहार-निवेइओ अणुन्नाओ ।
 अत्थाणम्मि पविट्टो एगो विज्जाहर-कुमारो ॥ ४८ ॥
 विहिय-पणामो रन्ने पारओ एरिसं स वज्जरिउं ।
 विज्जाहरण राया वेवइउं आसि जो देव ! ॥ ४९ ॥
 संतिद-सपउ-विज्जो समुरामुर-मणुप-छाय-विक्खओ ।
 सुरवाहणोत्ति नामं विज्जाहर-चक्खसिद्धि ॥ ५० ॥
 अवमाण-वधियं जो विज्जाहर-राय-उत्तिमणुइविउं ।
 विक्खाय-जसं पुत्त नियय-पए टाविउण तुमं ॥ ५१ ॥
 संसार-वास-मीओ नाउण असारयं विभूइए ।
 रज्ज सिरि अइवउत्तिप पइया-उगो जरे-तणव ॥ ५२ ॥
 सिरि-उसइनाह डिणवर-वज्जरियं सव्व-विइ-रूपं जो ।
 चारित्तं पडिक्खो चित्तगय-मुणि-वर-समीवे ॥ ५३ ॥
 गहणा-उडसवण-रूपं मिक्ख अम्मसिय गुरु-समीवम्मि ।
 अहिय-मुओ पडिक्खिय एगल्ल-विहार-पडिमं सो ॥ ५४ ॥
 उट्ठ-उट्ठम-दसय-दुवाटसाइ-नाणाविहे तओ-कम्मे ।
 देउत्तुत्तो निहरंत्तो गागागर-मंडियं वमुहं ॥ ५५ ॥
 संपत्तो एत्थेव य वेवइउं चित्तकूड-मिहरम्मि ।
 तुमं प्रिया सुरवाहण-विज्जाहर-मुणिवरो अज्ज ॥ ५६ ॥

१ आहवता — वसिता । २ वयसं = वयम् । ३ अगारताम् । ४ अपोत्तव =
 जपन्ता । ५ जरेणुविय । ६ आधिक्युतः — विविधपुस्तकानुसारी; अधीनपुस्त. =
 पंडितशाला वा । ७ उदुजः । ८ अ गृह्य ।

चउत्थो परिच्छेओ ।

लोयालोय-विलोयण-केवल-नाणेण नाय-भावस्स ।
 पच्चक्खं हि भयवओ एयं जमहं तु पुच्छिस्सं ॥ ८६ ॥
 एक्कच्चिय मह धूया जाया विनाण-रूव-संपुन्ना ।
 पाणाणवि वल्लहिया नामेणं कणगमालत्ति ॥ ८७ ॥
 धूयाए को भत्ता होही मण-वल्लहोत्ति एयाए ।
 चिंताए मह हिययं भयवं ! निच्चंपि अक्खलियं ॥ ८८ ॥
 ता मण-निव्वुइ-हेउं साहिज्जउ एस अम्ह वत्तंतो ।
 पाणिग्गहणं तीए को किर विज्जाहरो काही ? ॥ ८९ ॥
 एवं च पुच्छिएणं केवल्लिणा सुयणु ! एरिसं भणियं ।
 मा भइ ! कुण विसायं थोवं चिय एत्थ वत्थुम्मि ॥ ९० ॥
 तुह धूयाए भत्ता सो होही जो इमम्मि वेयड्ढे ।
 गुण-कलियं पालिस्सइ विज्जाहर-चक्कवट्ठितं ॥ ९१ ॥
 पुव्व-भव-नेह-वद्धा तुह धूया तस्स पाण-वल्लहिया ।
 होही सयलंतोउर-ललाम-भूया महादेवी ॥ ९२ ॥
 केवल्लि-वयणं सोउं संजाओ मज्झ गरुय-आणंदो ।
 एत्थंतरम्मि राया समुट्ठिओ वंदिकुण मुणिं ॥ ९३ ॥
 तत्तो रत्ता सहिओ समागओ तम्मि चेव नयरम्मि ।
 अह रत्ता हं भणिओ बहु-माण-जुयं इमं वयणं ॥ ९४ ॥
 अइवल्लहावि धूया दायव्वा ताव कस्सइ नरस्स ।
 जं.एसा लोग-ट्ठिई तेणम्हे एरिसं भणिमो ॥ ९५ ॥
 नहवाहणस्स दिज्जउ सा कज्जा जेण वित्त-वीवाहं ।
 नियय-पए ठविकुणं सेवामो ताय-पय-जुयलं ॥ ९६ ॥
 तत्तो मएवि भणियं, एत्थत्थे नत्थि किंचि वत्तवं ।
 धूया कित्तियमेत्तं पाणावि इ तुम्ह आयत्ता ॥ ९७ ॥
 सच्चिय धूया घन्ना सुण्हा जा होइ देव-पायाणं ।
 केवल्लि-गिरावि सच्चा जं किज्जइ एरिसे विहिए ॥ ९८ ॥
 तुम्ह सुयं मोत्तूणं वेयड्ढ-गिरिम्मि होज्ज को अन्नो ।
 विज्जाण चक्कवट्ठी जस्स पिया होज्ज मह धूया ? ॥ ९९ ॥
 एवं च मए भणिए वियसिय-वयणेण राइणार्णत्तो ।
 सोमजसो जोइसिओ विवाह-लग्गं निरूवेसु ॥ १०० ॥

१ ज्ञातभावस्य = विदितार्थस्य । २ अक्खलियं = प्रतिफलितम् = प्रतिविम्बितम् (H. D. I. 27) B °क्खलियं (व्यापृतम्) । ३ B वत्त । ४ तात-पद-युगलम् । ५ सैव । ६ स्तुपा = पुत्रवधूः । ७ B °वल्लि ° "त्तो = आज्ञप्तः = आदिष्टः ।

भयवं ! अणाइ-निहणे परिभ्रमंताण भव-समुदग्धि ।
 दाउं हत्थालव अम्ह समुत्तारणं कुणसु ॥ ७१ ॥
 एवं थुणिऊण मुणि मुणि-मुह-कमल-निहिष-मण-नयणो ।
 उवविट्ठो घरणीए नासजे नाइदूरग्धि ॥ ७२ ॥
 एतंभतरग्धि मुण्णया परत्थ-सपायणेक-रसिएण ।
 गंभीर-भारईए पारद्धा देसणा एवं ॥ ७३ ॥
 अइदुलहे मणुयत्त असार-संसार-सागर-गयाणं ।
 कुगईण पउर-भावा स कम्म वसगाण जीवाण ॥ ७४ ॥
 तवि इ जराभिभूयं आवासो रोग-सोग-वाहीण ।
 सारीर-माणसाणय-दुक्ख सपाय-वलिपंति ॥ ७५ ॥
 पयणाहय-भय-वट चचलाओ लंछीओ सहय मणुयाणं ।
 ऐणवाइया य नेहा सुहि-सयण-पियाइ जण विसया ॥ ७६ ॥
 विसय सुहपि इ परिणाम-दारुण नारयाइ-दुह हेऊ ।
 आरंभ-परिगह सचिवस्स पावस्स परिणामो ॥ ७७ ॥
 अइभीसणेण वंघेण गरुय-पीडावहो तु जीवाणं ।
 निच्छा विवण्य-वसओ सन्धंवि इ सोक्खमावाइ ॥ ७८ ॥
 अणवरय-सपयट्ठो मच्चू अउहरइ जीव सघाय ।
 एवं च टिए ओ ओ मदा ! सम्म विवित्तेह ॥ ७९ ॥
 केवाळ-अणिय धम्मे मोत्तुण नत्थि किंचि अज्जति ।
 सरण भव-भायाण भविषाण भव-निवुत्तणं ॥ ८० ॥
 तम्हा कुणह येयत्तं दुलहे लद्धूण माणुम जग्गं ।
 जिण-ईद-अणिय धम्मे सासय-सिध-सोक्ख हेउग्धि ॥ ८१ ॥
 सायग्ग-कउज-वउज्जण रूढ परिमेहिउण र्भवउजं ।
 सविउण कम्म-सत्तुं सासय-सोक्खं वैयह मोक्खं ॥ ८२ ॥
 इय केवळिणा भणिए निगिदेसिय कर वळंजळि सीसे ।
 वउजरइ गंववाहण राषा उ तहत्ति ज मणह ॥ ८३ ॥
 दाउं विउज्जा-नियरं रज्जेण सम तु नियय-पुत्तस्स ।
 नहवाहणस्स ततो करोमि गिह-वास-चायति ॥ ८४ ॥
 एतंभतरग्धि सुंदरि ! पत्थायं जाणिऊण पुच्छाए ।
 विदिय पणागेण मए पुट्ठो मुणि-केवली एवं ॥ ८५ ॥

१ परत्थः = परेष्वप्यतः । २ अज्जति = अजयति । ३ इहो = इह । ४ निवुत्तो =

मत्तः (अ. १. ४३) । ५ अउहरइ = दृष्टम् । ६ मच्चू = दृष्टम् । ७ वसयति । ८ वीति ।

चउत्थो परिच्छेओ ।

अइथोवं चिय एयं, अन्नं पि विरुवयं होइ ॥ ११४ ॥

अन्नं च ।

गिण्हिस्सइ मैडुइवि राया एयं न एत्थ संदेहो ।

ताव वरं सयमेव य समप्पिया नेहे विद्धीए ॥ ११५ ॥

जइ पुण दिज्जइ एसा राय-सुयं मोत्तु चित्तवेगस्स ।

ता तस्साय अम्हाणवि पाणाणवि संसओ होइ ॥ ११६ ॥

ता सुंदरि ! न हु कज्जं अन्नेहिं एत्थ वहुविगप्पेहिं ।

तह भणसु कणगमालं जह उज्जइ तम्मि अणुरायं ॥ ११७ ॥

किंच ।

उत्तम-कुल-प्पसूओ पियंवओ सयल जण मणाणंदो ।

सूरो धीरो चाई निय-पिउ-लच्छी अलंकरिओ ॥ ११८ ॥

रूवेण जोव्वणेण य कलाहिं विज्जाहिं निम्मल-गुणेहिं ।

विक्खाओ नहवाहण-कुमरो सव्वम्मि वेयड्ढे ॥ ११९ ॥

तत्तो स एव भत्ता कमागओ होउ कणगमालाए ।

न हु कज्जं अन्नेणं अवाय-वहुलेण पुरिसेणं ॥ १२० ॥

एवं च अमियगइणा भणियाए ताहि चित्तमालाए ।

भणिया हं सोमलए ! किं जुत्तं संपयं काउं ? ॥ १२१ ॥

तत्तो य मए भणियं तं चेव य इत्थ गहिय-परमत्था ।

निय-धूर्याए सरूवस्स एत्थ किमहं भणामित्ति ? ॥ १२२ ॥

तो भणइ चित्तमाला तीए गंतूण भावमुवलभसु ।

इच्छइ व नवा अन्नं पुरिसं गुण-दांस कहणेण ? ॥ १२३ ॥

नहवाहणं पसंसिय अम्भाहिय-गुणेहिं, निदिऊणन्नं ।

तह कुणसु जहा इच्छइ वीवाह एय-तणएण ॥ १२४ ॥

तत्तो य मए भणियं सामिणि ! किं तं न याणसि सभावं ।

निय-धूयाए जेणं आएसं देसि मह एवं ॥ १२५ ॥

मन्निस्सइ वीवाहं जं सा अण्णस्स, अच्छउ सुदूरं ।

सोउं पउत्तिमेयं मन्ने जीयं पैरिच्चयइ ॥ १२६ ॥

मह वयणं सोऊणं गुरु-दुक्ख-समाहया भणइ तत्तो ।

वियलंत-सकजल-नयण-सलिल-सामालिय-गड-यला ॥ १२७ ॥

१ विरूपकम्=अनिष्टम् । २ मड्डा=बलात्कारः ।

३४

प्रियवदः ।

५ त्यागो । ६ अपायः=कष्टम् । ७ अन्नेण

अभ्य-

धिकम् । १० निदिताञ्ज-

चलत्

सकजलाभ्यां नयनाभ्यां च

ततो ज्योतिषिणं सर्वं आलोचिऊण आइहं ।
 वइसाद-मुद्ध-पंचमि-रत्तीए सोहणं लगं ॥ १०१ ॥
 ततो य मए भणियं आएसं देह जेण गंतूण ।
 निय-नयरे सैजुत्ति विवाह-कज्जसस कारेमि ॥ १०२ ॥
 तेणाणुआओ हं सिम्वं चिय आगओ इहं सुयणु । ।
 रायोंमत्तेहिं तमं चंदजसा-डडइत्थ नामंहिं ॥ १०३ ॥
 एएवि कणगमाला-वरणत्थं आगया मए सैमयं ।
 कल्ले पभाय-समए किल होइ वरणयं तीए ॥ १०४ ॥

एव च ३८ ।

एसा एका पूया सुट्ठु विया ताव कणगमालम्ह ।
 एईए अणुराओ संजाओ चित्तवेगम्मि ॥ १०५ ॥
 ता जइ मणोऽणुकूल सपाडिस्स न एज्ज-पूयाए ।
 एईयवि, ता सुदरि ! किंच मए जीविणत्ति १ ॥ १०६ ॥
 तवपरिण महया विमग्गिपा राइणा सुय-निमित्त ।
 सिरि-गधवाहणेण मएवि दिन्ना-इमा तस्स ॥ १०७ ॥
 तं च इयाणि अन्नहकाउं चाइज्जए न जं सुयणु ! ।
 एएण कारणेण मे भणिय आगयं वसणं ॥ १०८ ॥
 एव विषयम वयण सौत्थणं चित्तवेग ! संजाया ।
 मह सामिणीवि त्रिंशेऽय-वयणिशा चित्तमालत्ति ॥ १०९ ॥
 ततो तीए भणियं मह चित्ते फुरइ एरिसे ताव ।
 परिचयइ कणगमाला तज्जिगह जीविपमस्से ॥ ११० ॥
 कहकहवि मए जं सा सैप्पाण-सूयगेहि वयणेहि ।
 पुब्बि सैर्धरविवा एव पुण अज्झा जाये ॥ १११ ॥
 भणियं च अमियगइणा एवं हि टिए करोमि किं सुयणु ! ।
 जइ ताव त देमि इमं तो राया न्नेसइ अक्खम्मे ॥ ११२ ॥
 केवल-वयणा रत्तो अइगइओ एव आपरो जाओ ।
 तेण इमाइ अदाण अइगरुपं होइ मह सैणं ॥ ११३ ॥
 रुद्धेण तेण वयइ-नग वरे जं न होइ आवासो ।

१ अर्थ ४४ = अत्यन्त लोभ । २ रत्ति = रात्रिः । ३ सैजुत्ति = सामग्री-
 संयोग = प्रयुक्तमित्यर्थः । ४ अमय्यो = मर्त्यो । ५ वयणं = समं = बह । ६
 सुट्ठु । ७ अगयणं = गतम् । ८ अ = अति । ९ सुयणु । १० विरह-
 वदविधा = स्तनमुखाः । ११ तत्र तत्रमुक्तेः । १२ वैभव-विधा (N. P. ३) ।
 १३ इयं = इति कृतम् । १४ सुयणु = इति ।

अइथोवं चिय एयं, अन्नपि विस्वयं होइ ॥ ११४ ॥

अन्नं च ।

गिणिहस्सइ मैडाइवि राया एयं न एत्थ संदेहो ।

ताव वरं सयमेव य समप्पिया नेहं-विद्धीए ॥ ११५ ॥

जइ पुण दिज्जइ एसा राय-सुयं मोत्तु चित्तवेगस्स ।

ता तस्सावि अम्हाणवि पाणाणवि संसओ होइ ॥ ११६ ॥

ता सुंदरि ! न हु कज्जं अन्नेहिं एत्थ वहु-विगण्णेहिं ।

तह भणसु कणगमालं जह उज्झइ तम्मि अणुरायं ॥ ११७ ॥

किं च ।

उत्तम-कुल-प्पसूओ पियंव्वओ सयल जण मणाणंदो ।

सूरो धीरो चाई निय-पिउ-लच्छी अलंकरिओ ॥ ११८ ॥

रूवेण जोव्वणेण य कलाहिं विज्जाहिं निम्मल-गुणेहिं ।

विक्खाओ नहवाहण-कुमरो सव्वम्मि वेयइद्धे ॥ ११९ ॥

तत्तो स एव भत्ता कमागओ होउ कणगमालाए ।

न हु कज्जं अन्नेणं अवाय-वहुलेण पुरिसेणं ॥ १२० ॥

एवं च अमियगइणा भणियाए ताहि चित्तमालाए ।

भणिया हं सोमलए ! किं जुत्तं संपयं काउं ? ॥ १२१ ॥

तत्तो य मए भणियं तं चेव य इत्थ गहिय-परमत्था ।

निय-धूयाए सरूवस्स एत्थ किमहं भणामित्ति ? ॥ १२२ ॥

तो भणइ चित्तमाला तीए गंतूण भावमुवलभसु ।

इच्छइ व नवा अन्नं पुरिसं गुण-दांस कहणेण ? ॥ १२३ ॥

नहवाहणं पसंसिय अच्चमहिय-गुणेहिं, निदिज्जेणं ।

तह कुणसु जहा इच्छइ वीवाह एय-तणएण ॥ १२४ ॥

तत्तो य मए भणियं सामिणि ! किं तं न याणसि सभावं ।

निय-धूयाए जेणं आएसं देसि मह एवं ॥ १२५ ॥

मन्निस्सइ वीवाहं जे सा अण्णस्स, अच्छउ सुद्धं ।

सोउं पउत्तिमेयं मन्ने जीयं पैरिच्चयइ ॥ १२६ ॥

मह वयणं सोऊणं गुरु-दुक्ख-समाहया भणइ तत्तो ।

वियेळंत-सकजल-नयण-सालिल-सामालिय-गड-यला ॥ १२७ ॥

१ विरूपकम्=अनिष्टम् । २ मङ्गा=वलात्कारः (N. P. 48) । ३ स्नेह-वृद्धयै । ४ प्रियं कदः ।

५ लागी । ६ अपायः = कष्टम् । ७ A सेण । ८ B चाइ । ९ अच्चमहियं = अभ्य-

यिष्टम् । १० निन्दित्वाऽन्मन्=नभोवाहनाद् भिन्नम् । ११ परित्यजत् । १२ विचलत्

सकजलाभ्यां नयनाभ्यां सकाशात् यत् सालिलं तेन द्यामलिते गण्डतले यस्याः सा ।

अं मणसि तुमे भरे ! मण्डवि हियगमि फुरइ तं सुखं ।
 नवरं हयास-विहिणो वसेण अइ-दुकरं जायं ॥ १२८ ॥
 तत्तो अइगुरु-सोगं हयमाणि पिच्छिऊण निय-इइयं ।
 वज्जरियममियगइणा सुंदरि ! किं एय हेंजणं ! ॥ १२९ ॥
 किं मह भोगं दुखं नवरं न चैयमि अगहाकाठं ।
 सुंदरि चित्तिऊणवि लभामि मने उवापंति ॥ १३० ॥
 तम्हा मईला-गाहं मोत्तणं भावइं निरुत्तेसु ।
 राय-मुवस्त अदाणे दोसे य गुणं विवित्तं ॥ १३१ ॥
 अन्न च, कणगमाला बहु-माण-परा ॥ जणणि-जणगाणं ।
 पडिबूटिस्मइ वयणं न अम्ह गुण-दोस-कहणं ॥ १३२ ॥
 अन्न च, कन्नगाए भत्ता फिट हाइ गुह-अणुत्ताओ ।
 तदणुत्ताए य जओ सयवरइवि कीरति ॥ १३३ ॥

विश्व ।

नहवाहण-राय सुभो जाव न दिह्वाइं गोयरे पइइ ।
 तावावय अणुत्ताओ इमीए अन्नमि पुरिसम्मि ॥ १३४ ॥
 निज्जय-अणग-रुत्ते दिहे उण सम्मि होदिदी रगो ।
 ता किं सुंदरि ! बहुणा विगण-रुक्कण-जाळण ॥ १३५ ॥
 गत्तूण कणगमाल सुनिटण-वयणेहिं मणसु तं सुवणु ।
 एयम्म वेइवरमि जह अम्हं होइ न हु वसणं ॥ १३६ ॥
 एय च अमियगइणा मणिवाए ताहि चित्तमालाए ।
 मणिवा ॥ सोमलए ! पियवम-वयणं लहु कुणसु ॥ १३७ ॥
 तत्तो तहत्ति भणित्तं समुट्ठिया जाव ताहि मे पुट्ठा ।
 चदण-नामा चेडी केत्थच्छइ कणगमालत्ति ? ॥ १३८ ॥
 तीए मणिय एसा उवायि-भूमीओ उत्तरेऊण ।
 गिह-उज्जाणामिमुहा गच्छइ पिण्डाय-मुह-कमला ॥ १३९ ॥
 ॥ सोऊण विगणो उणम्नो मह मणम्मि ऐरितओ ।
 नूण अल्लन्निष्ठयाए पिउ-वयण तीए निष्ठेयंति ॥ १४० ॥
 तेणेव इमा मन्ने जाया विच्छेय-वयणिया बाला ।

१ ४ तुमम् । २ कादतेन । ३ अन्नोयि (M. P. IV. 86) । ४ सुवित्तमि । ५
 जावतिः—उत्तरस्थितः । ६ सुवभि—कुलशेखरमुद्रातः । ७ A "होए । ८ व्यतिरेक-
 प्रसङ्गः । ९ वर्य—कुत्र, अच्छइ—जास्त । १० ईरितः । ११ अवस्थितया—स्थित-
 स्थितया । १२ B तीह । १३ धृतम् (M. P. 31) । १४ SEE NOTE P. 64 ।

ता जाव एत्थ गंतुं विरुवमायरइ नवि किंचि ॥ १४१ ॥
 ता सिग्घं चिय गंतुं निवारणे ताए उज्जमामित्ति ।
 एवं विचित्तयंती अणुमग्गेणव चालिया हं ॥ १४२ ॥^२
 पत्ता य धेरुज्जाणे इओ तओ तग्गेवसण-निमित्तं ।
 जा परियडामि अहयं घण-तरु-यर-सँकडिल्लुम्मि ॥ १४३ ॥
 घण-पँत्तल-कयली-हर-मणोहरे तत्थ एग-देसम्मि ।
 पत्तल-तमाल-तरु-तल-हेट्ठु-निविट्ठा मए दिट्ठा ॥ १४४ ॥
 किं-किंपि चित्तयंती गलंत-थूलंसु-सित्त-गड-यला ।
 अणहुंत-मण-समीहिय-गुरु-दुक्खा कणगमालत्ति ॥ १४५ ॥^३
 तत्तो विचित्तियं मे किं मन्ने निय-गिहं पमोत्तूण ।
 एगागिणी हु एसा समागया एत्थ उज्जाणे ? ॥ १४६ ॥
 ता एइइ अदिट्ठा पच्छन्न-ठिया निएमि जं कुणाति ।
 विन्नाय-सरुवत्था एसा निय-जणय-वयणस्स ॥ १४७ ॥
 एवं विचित्तिज्जणं तुण्हिक्का कयलि-थंभ-अंतरिया ।
 खणमेग जा चिट्ठामि तत्थ ता सुणसु जं जायं ॥ १४८ ॥
 दीहं नीससिज्जणं एवं भणियं तु कणगमालाए ।
 अज्जवि किमित्थ वहुणा विगप्प-संकप्प-जालेणं ? ॥ १४९ ॥
 सुचिरं विचित्तिज्जणवि तेण जणेणं न संगमो ताव ।
 पुन्न-रहियोए मज्झं हय-विहिणो विलसिय-वसेण ॥ १५० ॥
 अच्छउ संगम-सोक्खं दंसण-आसावि दुल्लहा जाया ।
 जाए तस्स विओगे पुँट्तं धारियं हिययं ॥ १५१ ॥
 ता का अज्जवि आसा जेण तुमं हियय ! पुट्ठासे न झत्ति ।
 खण-मित्त-दिट्ठ-वल्लह-विओय-वज्जेण दलियंपि ? ॥ १५२ ॥
 न य पिउ-वयणं साउं इच्छिय-जण-विरह-कारयं हिययं ।
 वज्ज-घडियं व मन्ने जं नवि सय-सिक्करं जासि ॥ १५३ ॥
 अम्माए तायस्सवि वल्लहिया हं ति इय मँरट्ठो जो ।
 हिययम्मि आसि मज्झं सोवि हु इण्हि पलीणोत्ति ॥ १५४ ॥
 सुह-सज्झं चिय एयं कज्जं मा पुत्ति ! कुण विसायंति ।

१ उद्यच्छामि = उद्यमं करोमि । २ B युग्मम् । ३ धरं = गृहम् । ४ संक-
 डिल्लं = संकटं = व्याप्तम् । ५ पत्तलं = पत्रम् (H. P. II. 173) । ६ अधः
 (H. P. II. 141) । ७ अण (N. P. 3) हुन्तं = अववत् = असंजायमानम् ।
 ८ B युग्मम् । ९ पश्यामि । (H. P. IV. 181) । १० विशातस्वरूपायां । ११
 तूष्णीका । १२ B ०याइ । १३ अंशमानम् । १४ मरट्ठो गर्वः (H. D. VI. 120) ।

एवंविह-वयणेहि पंथारिषा जेग अंवाए ॥ १५५ ॥

जसुवीर तुम्ह इच्छ दायन्ता तसस 'तं मर पुत्ति !

इय निय-वयणं ताएण संपयं अनहा विहियं ॥ १५६ ॥

निजाय-मह-सकूवो ओ अनहा जइ करेइ ताओवि ।

मह यछिय-संपर्चाए संभवो ता कहं होउ ॥ १५७ ॥

एवं विषाणिऊणवि हियस । तुम दास मुंचसि न आसं ।

सखण-सगम-विसय जेणअवि जीवियं धरसि ॥ १५८ ॥

अहवा न कोवि दोसो पैह-परवस-विट्ठियस तापरस ।

मुग्घइ जणम्म पयइ कटो रालु निस्व-भाषोसि ॥ १५९ ॥

जइवि हु विविषणंगो रुकेण जइवि संरपा-कांठओ ।

जइवि हु उत्तम-वंसो सक्या लवंदणो जइवि ॥ १६० ॥

तक्षिष न भाइ अओ पुरिसां स हियप-बल्लह मोचुं ।

जइ एस निष्ठाओ हियस । तुम्ह ता किं विट्ठेण ॥ १६१ ॥

एसो सो पथावो अरुदुल्लहो पाविभोसि फलिऊण ।

टगमविचित्तिपथे होउ अवियेण संरघो ॥ १६२ ॥

एवं हि कए तावस देइ दांसं न छिपि रापवि ।

दूमह विभोय-दुस्साम होइ एवे स बोउंतेओ ॥ १६३ ॥

एमाइ-उहु-विगगा भाणेऊणं विचवेग ! सा बाळा ।

कय-मरणसंरसाया आरुद्धा अह तमाळम्भि ॥ १६४ ॥

ददुल्ल साहमं तीइ नगरि देहे पकियं मळं ।

न पडइ वाया कइवि हु धंजाओ सज्ज-सेपीओ ॥ १६५ ॥

तसो स कणगमाया आरुद्धिऊणं तमाळ-साहाए ।

अपिय निउल्लस बधइ निपे-कंधराओए ॥ १६६ ॥

अह पभणितं पवता भेंमे ! जे विवि बाल-मायाओ ।

देभिइं विट्ठेसिया ते तं सवियर्णं महं सज्जं ॥ १६७ ॥

ताप ! तुमंवि हु मह अममु संरपे पवण-परवसाइ मर ।

पुंवि विट्ठेसिओ ज प-लोप पथिया अहं ॥ १६८ ॥

जजगी-माहि-नेहे ! सोमण् ! सज्ज विगेसिया जे मि ।

मुमिजिह-मही-मंटेह ! गमगु जे किंवि अगदं ॥ १६९ ॥

१ इन्द्राक्ष = ब्रह्मा । २ लयम् । ३ उचितम् । ४ अमु परवस-वियस ।

५ कलाम् । ६ कथम् । ७ उच्यते । ८ उग्रम् । ९ अहम् । १०

बला = शक्ति (अ. ८. ३. १३३. ३) । ११ निज-मया केव = (१५४) वदेत् ।

१२ अमा = माया (अ. ८. ३३) । १३ पथि = पथे ।

खण मित्त-दिट्ठ ! वल्लह ! हिययम्भंतर-पविट्ठ ! निसुणेसु ।
 पथेमि किंचि सामिय ! पाण-च्चायं करेमाणी ॥ १७० ॥
 तुह संगम-रहिणए एसो जम्मो हु ताव वोळणो ।
 अन्न-भवे पुण सामिय । तं चिय मह वल्लहो ह्वेज्जा ॥ १७१ ॥
 अन्नं भणामि सामिय ! जइवि हु अइनिट्ठुरं इमं वयणं ।
 तहवि हु तुह आवया-वारणत्थमेसो म्ह निव्वंधो ॥ १७२ ॥
 नीसर मह हिययाओ रुद्वे कंठम्मि पांसएणहवा ।
 सक्केसि न नीसरिउं सामिय ! मह पाण-वल्लहय ! ॥ १७३ ॥
 मन्ने न किंचि लद्धं हय-विहिणा मरण-कारणं अन्नं ।
 मह तेण कारणेणं तुमए सह दंसणं विहियं ॥ १७४ ॥
 वण-देवयाओ ! निसुणह तुम्ह पसायाओ अन्न-जम्मेवि ।
 सो खण-दिट्ठो लोगो दइओ मह होज्ज, नैन्नोत्ति ॥ १७५ ॥
 एवं भाणिउं ताए मुक्को अप्पा अहोमुहो क्षत्ति ।
 एत्थंतरम्मि गयणे समुट्ठिया एरिसा वाया ॥ १७६ ॥
 मा मा साहसमेयं आयर भदे ! संमुच्छुगा होउं ।
 सो चेव तुज्ज भत्ता होही नणु चित्तवेगोत्ति ॥ १७७ ॥
 तत्थेव लग्ग-दिवसे पाणिग्गहणं भविस्सई तेणं ।
 अह सुदरि ! एत्थे मा किंचिवि कुण विसायंति ॥ १७८ ॥
 वयणाणंतरमेव हि तुट्ठो से पासओ, तओ अहयं ।
 तन्वयण-गालिय-सज्जस-सत्थ-सरीरा गया पांसे ॥ १७९ ॥
 तत्तो सलज्ज-वयणा भणिया य मए न पुत्ति ! तुह जुत्तं ।
 एरिसमायरिउं जणणि-जणगमाईण-दुह-जणयं ॥ १८० ॥
 तत्तो य तीइ भाणियं अम्बे ! अम्हारिसाण किं अन्नं ।
 एवं हि गँए काउं जुत्तं मरण पमोत्तूण ? ॥ १८१ ॥

बओ ।

वरि मरणं मा विरहो विरहो अइदूसहोऽम्ह पडिहाइ ।
 वरि एक्क चिय मरणं जेण सैमप्पंति दुक्खाइं ॥ १८२ ॥
 तत्तो य मए तीसे कहिओ सब्वावि पुव्व-वुत्ततो ।
 भणिया य पुत्ति ! संपइ किं तुह पडिहासए काउ ? ॥ १८३ ॥
 अह तीए वज्जरियं लज्जं मोत्तुं भणामि एयं तु ।

१ A होत्र । २ आवया = आपत् । ३ निव्वन्धः = आग्रहः । ४ पाशकेन =
 रज्ज्वा । ५ नान्य इति । ६ B मुहे । ७ समुत्तुगा = अत्युत्कण्ठिता । ८ B
 युग्मम् । ९ पार्श्वे = समीपे । १० गते = प्राप्तं । ११ समाप्यन्ते = पूर्णाभवन्ति ।

ननि मञ्ज करे लग्गइ अन्नो पुरिसो इह जम्मे ॥ १८४ ॥
 हसिऊण मए मणियं देवय-वयणाउ सिद्धमेवति ।
 किंतु कह तुज्ज जणओ छुट्ठिस्मइ गंधराहणमो ! ॥ १८५ ॥
 एत्थंतरम्मि पुणरवि गयणे वाया समुट्ठिया एमा ।
 मा ! कुणह बहु-विगप्पे मह वयणं ताव निमुणेइ ॥ १८६ ॥
 गंतूणं सोमलया साहउ जणयस्म एसिं वयेणं ।
 भणिया बहु-प्पगार मणइ तओ कणगमालेव ॥ १८७ ॥
 जं चेव कुणइ ताओ त चेव मञ्ज बेहु-मय सव्वं ।
 जह होइ सुंदरं इह तायस्सवि कीरइ तयति ॥ १८८ ॥
 तत्तो अविगप्प से वरणमाईं पडिच्छियम्वंति ।
 एवं हि कए कमसो होई इट्ठय-संग्घी ॥ १८९ ॥
 इय देवयाए वयण सोऊणं चित्तवेग । अम्हाण ।
 सज्जातो गुरु-तोसो तत्तो य मए इमं मणियं ॥ १९० ॥
 मण-वाट्ठय-वत्युम्मी मा कीरउ पुत्ति । कावि आसका ।
 कवडेणवि तेण तुमे मन्नमु निय-जणय-वयणंति ॥ १९१ ॥
 एवं च देवयाए वयणं अन्नस्स नेव कहियव्व ।
 मा विज्जाय-सरूओ विरूवमापरइ सो राया ॥ १९२ ॥
 एयम्मि कए पयडे छेय-पंचापाउ नाय-परमत्थो ।
 रायाजयस्स तुह वट्ठहस्स आयरइ असुहंति ॥ १९३ ॥
 तो मणइ कणगमाला एव एयंति नस्थि सदेहो ।
 ता अम्मे ! पत्तुयत्थे तम्भम किं एत्थ बहुएण ! ॥ १९४ ॥
 तत्तो य मए गंतु सिद्धं एय तु चित्तमालाए ।
 मणिया बहु-प्पगार तुह घूया मणइ एव तु ॥ १९५ ॥
 ज किंछि मणइ ताओ जं चिय इह बहु-मपे ॥ अम्हाए ।
 जं चेव य सगुणतरं मएवि ते चेव कायध्वे ॥ १९६ ॥
 जह अम्मुदओ तायस्स होइ, जह होइ नावया कयावि ।
 सह चेव य कायव्वं मएवि, किं एत्थ अन्नेण ! ॥ १९७ ॥
 तत्तो य चित्तमाला तन्वयणं कहइ नियय-दंडयस्स ।
 तो सोउं अमियमाईं हरिसिय-वयणो इमं मणइ ॥ १९८ ॥
 सुंदरमणुट्ठियं हंदि ! मञ्ज घूयाए जणय-मत्ताए ।

१ देवता-वचनाय । २ बहु-मतम् । ३ इष्टार्थसंप्राप्तिः । ४ प्रवादः = परम्परा-
 मतवाक्यम् । ५ अम्भि । ६ सव्वं = उपम कुरुष्व । ७ दयितः = पतिः ।
 ८ मत्ता = मत्ता ।

दक्खिन्न-वयण-विन्नाण-पगरिसो दंसिओ एवं ॥ १९९ ॥

तत्तो पभाय-समए रायामच्चेहि वरणयं तांसे ।

महया विच्छेड्डेणं विहियं कय-जणय-आणंदं ॥ २०० ॥

च ठिए ।

तुह मण-निव्वुड-हेउं तीए वयणेण आगया अहयं ।

कहणत्थं पत्थुय-वत्थु-वित्थरस्सेत्थ तुह पासे ॥ २०१ ॥

ता मा सुंदर ! वरणय-सवणाओ दुम्मणो तुमं होसु ।

जं देवैयाए वयणं अलियं न य हवइ एयं तु ॥ २०२ ॥

एवं च कणगमाला भौणेइ न नाह ! तं पमोत्तूण ।

अन्नस्स करो लगाइ मह हत्थे इत्थ जम्मम्मि ॥ २०३ ॥

देवय-वयणं जइ होइ सच्चयं ता धरेमि निय-पाणा ।

तदभावे पुणं सरणं मरणं मह निच्छओ एसो ॥ २०४ ॥

भो सुप्पइट्ठ ! एवं सोमलया-वयण-सवणओ तइया ।

जायं मैणयं मह माणसस्स सत्थत्तणं तत्तो ॥ २०५ ॥

एवं विचित्थियं मे केवल्लिणा जेण एरिसं भणियं ।

पुव्व-भव-नेह-वद्वा होही भज्जति, ता एयं ॥ २०६ ॥

संभवइ नूण अम्हं अवरोप्पर-दंसणाओ अइगरुओ ।

अणुराओ जाओ जं सुम्मइ लोय-प्पवाओ य ॥ २०७ ॥

जाइसराइं मन्ने इमाइं नयणाइं सयल-लोयस्स ।

वियसंति पिये दिट्ठे अब्बो ! मंडलिति वेसम्म ॥ २०८ ॥

ता भवियव्वं इमिणा नवरं अइदुग्घडम्हं पडिहाइ ।

जं सा राय-सुएणं वरिया कह मज्ज होहिति ? ॥ २०९ ॥

एवं विचित्थिज्जं तंबोल-पयाण-पुव्वयं भणिथो ।

जं किंचि एत्थ होही दीसिस्सइ तं सयं अंबे ! ॥ २१० ॥

भणियं सोमलयाए एवं एयंति नत्थि संदेहो ।

तत्तो विहिय-पणामा उट्ठिय सैं-ट्ठाणमणुपत्ता ॥ २११ ॥

अह भणइ भाणुवेगो पुत्थि दिट्ठस्स तस्स सुमिणस्स ।

१ पगरिसो = प्रकर्षः । २ SEE NOTE P. 13 । ३ B तीह । ४ B प्याइ ।

५ भाणयति = मदद्वारा कथयति । ६ त्वाम् । ७ मनाक् (N. P. 54) ८ स्व-

स्वत्वम् । ९ अवरोप्परं = परस्परम् (H. P. IV. 409) । १० जाति पूर्वजन्म स्मर-

न्तीति जातिस्मरणि । ११ सुकुल्यन्ति । १२ द्वेष्टे 'दष्टे' इत्यत्रापि योज्यम् ।

१३ अतिदुर्घटम् । १४ अम्ह = मम । १५ भणिता, सोमलताया विशेषणनिदम् ।

१६ स्वस्थानमनुप्राप्ता ।

हेमेण कोवि अथोऽवधारिओ ताव तं सुणमु ॥ २१२ ॥

एसा हू कणगमाला माला होइति, तीए जो रागो ।

तग्गहणं तं जाणमु वरणं पुग तीए अणत्ती ॥ २१३ ॥

एत्तिमत्तो अत्थो परिणुडो ताव जाणिओ हू मए ।

सेसंपि हू अब्वत्तं वियाणियं किचि तं सुणनु ॥ २१४ ॥

कांवि उवाएण इमं अपिस्सइ तुज्झ सा पुणो कहवि ।

महा तुह इत्थाओ पाविस्सइ आवइ गैहइ ॥ २१५ ॥

तत्तो रक्खिय कोवि हू ढोइस्सइ तुज्झ तेण पज्जतो ।

सुविणस्स सुंदरो इव विणिच्छिओ सुविण-सम्भावो ॥ २१६ ॥

तं सोउं मए मणियं सम्मं हि विणिच्छियं तुमे सुययु ।

बडइ जओ एसत्थो नवरं अइदुग्घको लोहो ॥ २१७ ॥

तो मणइ भाणुवेगो कथुं न तं अत्थि एत्थ लोगम्मि ।

अणुकूलस्स उ विहिणो जं मत्ते दुग्घटं होइ ॥ २१८ ॥

ओ सुणइह ! एवं पइदियह तक्कहा-विणोएण ।

तैप्पावण-आसाए बोलीणा वासरा कइवि ॥ २१९ ॥

आसन्नमागयं अह लग-दिणं ताहि खपर-परियरिओ ।

महया विण्णट्ठेण नधु-जण-समन्निओ तत्थ ॥ २२० ॥

बीवाहस्थे तीए नहवाहण-खपर-राय-अगहहो ।

संपत्ता अह पत्ता कमेण सा पंचमि-तिहीवि ॥ २२१ ॥

तत्तोऽवरण्ह-समए मज्झ विगणो मणम्मि उप्पओ ।

अज्जो ! किं तं अलिये होही इह देवया-वयणं ? ॥ २२२ ॥

अहव न दीसइ किंचवि अणुरूख तस्म तेण मम्मामि ।

सोमलया-वज्जरिय सम्ममलीग दि संजाये ॥ २२३ ॥

एसाइ-वहु-विगण्ये चित्ततो रणरणेण गहिओ हं ।

कत्थवि विट्ठमलहतो "नोहरिओ ताओ नयराओ ॥ २२४ ॥

पत्तो य तमुज्जणं सैद्विया जत्थ सा मए पुब्बि ।

अंदोलण-तरु-हिट्ठे गंतुमहं ताहि उरविट्ठो ॥ २२५ ॥

अह चित्तितं पयत्तो इहि किं मज्झ काउमुच्चियं तु ।

१ अज्जति । २ अज्ज, अज्जम् = अणुत्तम् । ३ गहइ = गुर्वी । ४ अ ५६५ ।
५ बीवाहस्थे = उपस्थापयिष्यति । ६ इत्था । ७ एत्था = कनकमालायाः प्रपणन-
जातया वाक्या तया । ८ अदयहो = सहजम् = पुत्रः । ९ अवरण्ह = अपराधम् ।
१० रणरणः = उदयः । ११ गहइ = गहइ । १२ निरुद्धः (M. P.) । १३
उदय = उदय (M. P. IV. १३८) ।

पर-हृथं संपत्ता ताव पिया मह नियंतस्सै ॥ २२६ ॥
 देवय-वयणासाए नेव उवाओवि चिंतिओ कोवि ।
 इण्हि पुण नो सक्कं किंपि उवायंतरं काळं ॥ २२७ ॥
 एसोवि ङ्ग अणुरागो एवंपि गेए न तुइए कहवि ।
 पइसमयं च पवइइ संतावो विरह-संजणिओ ॥ २२८ ॥

अविप ।

दुल्लह-लंभम्मि जणे जस्सिह पुरिसस्स होइ अणुरागो ।
 छिंल्लरय-पाणिणव अणुदियहं तेण सुसियव्वं ॥ २२९ ॥
 गरुय-पिय-संगमासा-भंस-समुच्छलिय-रंणरणाइन्नं ।
 न य जाणे कहव इमं निय-हिययं संठवामित्ति ! ॥ २३० ॥
 ता किं करेमिं इण्हि अहवा किं एत्थ वहु-विगप्पेहिं ।
 गुरु-विरह-दुक्ख-समणो पाण-चाओ परं जुत्तो ॥ २३१ ॥
 जइवि न जुज्जइ एसो विवेय-जुत्ताण उत्तम-नराण ।
 तीए विरहे तहवि ङ्ग सक्केमि न जीवियं धरिउं ॥ २३२ ॥
 ता एत्थेव तरु-वरे तीए अंदोलणेण सुपवित्ते ।
 उव्वंधिय अप्पाणं पाण-चायं करेमित्ति ॥ २३३ ॥
 एवं विचिंतिज्जणं आरूढो तम्मि तरु-वरे अहयं ।
 दाउं गलए पासं अह एवं भणिउमादत्तो ॥ २३४ ॥
 रे दिव्वं ! अन्न-जम्मे दुल्लह-लंभम्मि माणसे नेहं ।
 मा मह करिज्ज एसा ङ्ग पत्थणा तुह मए विहिया ॥ २३५ ॥

अमे च ।

केवल्लिणो तं वयणं, सा वाया देवियावि, तं सुविणं ।
 आसा-निबंधणं मज्झ दिव्वं ! सव्वं कयं अलियं ॥ २३६ ॥
 एवं भणिज्जण मए मुक्को अप्पा अहो-मुहो ज्ञत्ति ।
 ताहे गाढीभूए पासम्मि सरीर-भारेण ॥ २३७ ॥
 रुद्धं गलयं आकुंचियाओ धमणीओ पसरिया वियणा ।
 भगं लोयण-जुयलं रुद्धो पवणस्स संचारो ॥ २३८ ॥
 उव्वेहियमंगेहिं जायं उदरं च पवण-पंडिहत्थं ।

१ प्रिया । २ पश्यतः (H. P. IV. 181) । ३ अन्य उपाय उपायान्तरम् ।
 ४ गते = संजाते । ५ छिंल्लरयं = पत्वलम् = लघु तटाकं (H. D. III. 29) तस्य
 पानीयेनेवानुदिवसं शोष्ठ्यम्, अल्पत्वात् तच्छीघ्रं श्रुत्यतीत्यर्थः । ६ रणरणः = औ-
 त्थुन्यम् (H. D. I. 136) । ७ सुपवित्रे । ८ उद्वह्य = गले पाशं बद्ध्वा । ९
 वैव A देव । १० देवसंयन्त्रिणी देवी, स्वार्थिके कं देविष्वा वाचा । ११ पण्डित्यं =
 पूर्णम् (H. D. VI. 28) ।

मह पुन पुन विह्वलस्त कहवि तदंसणमि जा आसा ।
 सीएवि हु दालिदं तहवि हु धारोमि निय-याणे ॥ १४ ॥
 किञ्चित्तिथमिचं दुक्खं होतें वयण-कममि तुह भद ! ॥
 जं मह मण-दइयाए ठाणाइं अयाणमाणस्त ॥ १५ ॥
 ततो य मए मणियं साहसु मह ताव नियय-वुत्तंत ।
 ठाणपि नेय जाणसि कह पु तुमं नियय-दइयाए ! ॥ १६ ॥
 कमि पुरे तुह वासो केणव कजेण आगओ एथ ! ।
 ततो य तेण भणियं एग-मणो भो ! नितामेहि ॥ १७ ॥
 एथेव अथि सेले बहु-विज्जाहर-पुरोह-परिकलिए ।
 सुधिभत्त-तिथे-चउक्कं नाणा-उज्जाण-रमणीयं ॥ १८ ॥
 सुविताल-ताल-कलियं सक्कंदण-पुर-वरस्त सारिच्छं ।
 उत्तर-सेईए पुरं पवरं सुरनंदणं नाम ॥ १९ ॥
 साहीण-सयल-विज्जो विज्जाहर-निपर-णय-यव कमलो ।
 कमल दल-तुलु-नयणो नयण मणाणदणो सुरो ॥ २० ॥
 सुरोव्व निहय-तेयस्सि-तेय-निवहो अखंडिय-पपावो ।
 दण्डि-वहरि-आरण-निवारणे सीह-गोय-समो ॥ २१ ॥
 विज्जाहराण राया सुप्रसिद्धो चेव सव्व-खयराण ।
 पसरत-निमलकिन्ती आसी हरिचंद-नामोत्ति ॥ २२ ॥
 सरसिरुह-सरित-वयणा नीलुण्णल-दल-विताल-वर-नयणा ।
 कमलोपर-सेइ-देहा रवणवई नाम से महिळा ॥ २३ ॥
 समयलोरोह-पहाणाए तीए पाण-प्पियाए देवीए ।
 समय ति-वग्ग सार तिसय-सुह अणुहरंतस्त ॥ २४ ॥
 देव-कुमार-सरिच्छो अह तीए दारओ समुण्णो ।
 उभिय-समए य तेहि पहरणो नाम से विहियं ॥ २५ ॥
 घूया य बंधुसुंदरि नामा असमाण-रुक्ख-लावजा ।
 दांजिवि ताई कममो पचाई जोव्वण पट्टमं ॥ २६ ॥
 अह अन्नया कयाइवि अवरोणर-नेह-गरुव-मावाणं ।
 एगंतमि टियाणं लल्लुओ तमि संजाओ ॥ २७ ॥
 भणियं पहरणेणं पट्टमं तुह होइ किञ्चि जैमवचं ।

१ विह्वलं - विह्वलम् । २ तस्तः - त्रिषादर्शनस्तात्ताया अपि दारिद्र्यम् -
 अभाव इत्यर्थः । ३ अथपि - विद्यमाने । ४ अजाननः । ५ विह्वलं - मार्मिक-
 संशयोः । ६ ७ ८ ९ १० ११ १२ १३ १४ १५ १६ १७ १८ १९ २० २१ २२ २३ २४ २५ २६ २७
 तिष्ठतिः दुःखम् । ११ रुचिः - अग्निः । १२ अवयव - अवयवम् ।

धूया वा तणओ वा तं मह तणयस्स दायव्वं ॥ २८ ॥

अदिय ।

वृज्ज महं वा जं होज्ज किपि इह पढमगं तु डिम-रुयं ।

अवरोप्पर-संवंधो ताणं अम्हेहिं कायव्वो ॥ २९ ॥

ता वंधुसुंदरीए तहत्ति बहु भन्नियं तयं वयणं ।

गरुय-सहोयर-सव्भाव-नेह-अक्खित्त-चित्ताए ॥ ३० ॥

एत्तो य अत्थि नयरं वेयद्धे उत्तराए सेटीए ।

सैव्वोउय-तरु-वण-संड-मंडियं चमरचंचंति ॥ ३१ ॥

तत्थ य खयर-नरीसो भाणुगई नाम अतुल्ल-सामत्थो ।

निज्जिय-अणंग-रुवो कामिणि-जण-माणसाणंदो ॥ ३२ ॥

हारिचंद-खयर-पवरेण निय-सुया वंधुसुंदरी तस्स ।

दिन्ना वर-पीईए विवाहिआ सायरं तेण ॥ ३३ ॥

तीई सुतणूइ समयं अणुहवमाणो उ गरुय-पीईए ।

पंच-पयारे विसए भाणुगई मुंजई रज्जं ॥ ३४ ॥

वच्चतेसु दिणेसुं तीए देवीए दारिया जाया ।

उज्जाइय-दिसि-वलया उ चित्तलेहत्ति नामेण ॥ ३५ ॥

तयणंतरं च देवी सुंदर-सुविणेहिं सूइयं तणयं ।

सूया सुह-तिहि-रिक्खे चित्तगई नाम से विहियं ॥ ३६ ॥

हारिचंदोवि हु राया चारण-समणस्स सुसुह-नामस्स ।

पय-मूले सोऊणं जिण-धम्मं सिद्धि-सुह-हेउं ॥ ३७ ॥

नियय-पए ठविऊणं पहंजणं निय-सुयं विणिक्खंतो ।

संसार-वास-भीओ निव्विन्नो काम-भोगाण ॥ ३८ ॥^{१८}

सामन्नं काऊणं पय-मूले चारणस्स सुसुहस्स ।

निट्ठंविद्य-कम्म-जालो अंतंगडो केवली जाओ ॥ ३९ ॥

जाओ पहंजणोवि हु विज्जाहर-नरवई पैयाविल्लो ।

मुंजइ जैणय-विइणं रज्जं गय-संयल-आसको ॥ ४० ॥

तस्स य सयलंतउर-पवराओ दुत्ति अंग-महिंसीओ ।

१ गतम् । २ B राइ । ३ सव्वोउया = सर्वतुकाः । ४ नरीसो = नरेवाः ।

५ A तीए । ६ A ०णूए । ७ भुनक्ति = पालयति । ८ सूता = जनितवती । ९ रि-

दसं = ऋक्षं = नक्षत्रम् । १० विनिष्क्रान्तः = प्रव्रजितः । ११ निव्विण्णः = खिन्नः ।

१२ कामभोगेभ्यः (II. P III. 134) । १३ B युग्मम् । १४ निष्ठापितं = नाशि-

तम् । १५ अन्तकृतम् । १६ पयाविल्लो = प्रतापवान् । १७ जनक-वित्तोपणम् । १८ B

सकल । १९ अग्रमहिषी = पटाराज्ञी ।

कलहंती मंजूसा उत्तम-चंस-म्यसूयाओ ॥ ४१ ॥

कलहंतीए जाओ पुत्तो जलणप्पहोत्ति नामेण ।

मंजूसाए छेदुओ पुत्तो कणगण्हो नाम ॥ ४२ ॥

नियय-सहोवर-वयणं सुमरंती बंधुसुंदरी देवी ।

नाऊण चित्तलेह निय-भूयं जोव्वणं पत्तं ॥ ४३ ॥

अहं तं भाठय-वयणं साहइ दइयस्स भाणुगइणो सा ।

तत्तो य भाणुगइणा निय-भूया चित्तलेहा सा ॥ ४४ ॥

दिस्सा खयर-पहंजण-सुयस्स जेदुस्स रुव जुत्तस्स ।

जलणपइस्स, तेणवि परिणीया परम-पीईए ॥ ४५ ॥^१

सुर-मंदणम्मि नयेर नीया अहं तीएँ नेह-सहिपाए ।

सह विसए मुंजंतो चिदइ देयोज्ज दिव्वं-लोए ॥ ४६ ॥

अहं अमया कयाइवि वयराइविई पहंजणो दइदुं ।

गयणे ससक-धवलं देव-उल-गोरर्यं मेहं ॥ ४७ ॥

अहं चित्तिउं पयत्तो मणोहरो हंदि ! एस आगारो ।

दैवागिईए तां हं कारेमि जिणालयं रम्मं ॥ ४८ ॥

माणि-कुट्टिमि तत्तो आलिहिउं उंज्जओ जया राया ।

ताय य सत्ति विटीणो पवण-इओ पलहते सम्भो ॥ ४९ ॥

दइदूण तं विटीणं खणेण राया विचितए एवं ।

एवंविहा मरणं लब्धीओ चवल-रूपाओ ॥ ५० ॥

जह एसो अम्म-उओ खणेण दिट्ठो पुणो पणहोत्ति ।

तइ सन्वेवि पयत्था खणमित्ताणंद-सेवणणा ॥ ५१ ॥

रुवं च जंविदं जोव्वणं च सन्वेवि बंधु-संबंधा ।

एवमाणिआ अम्भो ! धिरेंभु संसार-यासस्स ॥ ५२ ॥

पणवरा हि आणिच्च नाऊणवि जे धिरं व मज्जंति ।

रिसया-इइतत्ता सेंता, एवं अनिवेय-सामत्थं ॥ ५३ ॥

नाऊणवि जिण-वयणं आरंभ-परिग्गहेसु षट्ठंति ।

यामासत्ता ज पुण अहो ! महा-मोह-माहण्यं ॥ ५४ ॥

ताऽलं मम रज्जेण संसार-निवास हेउ-भूएण ।

जैणिव-जिणिद-वयणास हंदि ! पुक्क-दुस्स-एजेण ॥ ५५ ॥

१ ४४ इए । १ अरन्ती । २ ४५ इए । ४ ४६ तीह । ५ पुत्तो । ६ आ-
गारो = घरम्, आहण्यत्रिभ्यश्चत्वेन पुस्तकम् । ७ एनराहणा । ८ उच्च । ९ केदा-
रं उच्चमयमेशम् (म. १. १८. ३५) । १० विपत्तु । ११ वरदा = प्राणिनः ।
१२ नातिरं = कठम् ।

ता सावज्जं वज्जिय पैवज्जा-उज्जमं करोमि ल्हं ।
 किं मह इमिणा दुग्गइ-निबंधणासार-रज्जेण ? ॥ ५६ ॥
 अन्नं च मज्झ वंसे रज्जं दाऊणं नियय-पुत्ताण ।
 बहवे कय-सामन्ना रायाणो पाविया सुगइं ॥ ५७ ॥
 तव्वंस-पसूएणं मएवि कायव्वयं इमं तम्हा ।
 इय चित्तिऊण राया संसइ संनिहिय-खयरानं ॥ ५८ ॥
 एत्थंतरे सुघोसो चउ-नाणी चारणो मुणी तत्थ ।
 विहरंतो संपत्तो भवियाण विबोहणट्ठाए ॥ ५९ ॥
 राया पहंजणो अह सुयस्स जलणप्पहस्स अह-रज्जं ।
 दाऊण तहा कणगप्पहस्स पन्नत्ति-वर-विज्जं ॥ ६० ॥
 तत्तो य विणिक्खंतो सुघोस-साहुस्स पाय-मूलम्मि ।
 अवहाय राय-लच्छि पहंजणो खयर-रायत्ति ॥ ६१ ॥
 जलणप्पहोवि भुंजइ राय-सिरिं खयर-नियर-परिक्किन्नो ।
 सयलोरोह-पहाणाइ चित्तलेहाइ समयंति ॥ ६२ ॥
 कणगप्पहोवि सांहिय विज्जं पन्नत्ति-नामियं विहिणा ।
 विज्जा-पभाव-संजाय-गरुय-सामत्थ-वित्थारो ॥ ६३ ॥
 उज्झिय निय-वंस-कमं अणविक्खिय अयस-पडहयं लोए ।
 बहु मनिय अविवेयं अवियारिय दोग्गइ-गमणं ॥ ६४ ॥
 अणवेक्खिय गुरु-भावं अंगीकाऊण तह अदक्खन्नं ।
 राय-सिरि-लोलुएणं विज्जा-त्रल-दप्प-भरिण ॥ ६५ ॥
 जलणप्पहस्स जिट्ठस्स भाउणो पिउं-विदिन्न-रज्ज-पयं ।
 उदालियं तु कणगप्पहेण विज्जा-पभावाओ ॥ ६६ ॥^{१०}
 तत्तो आहिट्ठियं तं रज्जं संवंपि उग्ग-तेएण ।
 सीमाइणा सव्वो वसीकओ खयर-निउरंवो ॥ ६७ ॥
 नीसारिओ सै-भूमीओ ताहि जलणप्पहो कणिट्ठेण ।
 नयरम्मि चमरचंचे समागओ ससुर-पासम्मि ॥ ६८ ॥
 बह्म-माण-पुव्वयं सो पवेसिओ निय-पुरम्मि ससुरेण ।
 भाणुगइ-राइणा अह समयं चिय चित्त-लेहाए ॥ ६९ ॥
 अह परम-पमोएणं तहि वसंतस्स ससुर-नयरम्मि ।

१ प्रव्रज्या=दाक्षा । २ शंसति=कथयति । ३ अपहाय=त्यक्त्वा । ४ नि-
 यरो=निकरः=समूहः । ५ A °णाए । ६ A °हाए । ७ साधयित्वा । ८ अन-
 वेक्ष्य । ९ B पियवि° । १० B चतसृभिः कुलकम् (?) । ११ सामादिना मेदान्तेन ।
 १२ निकुरम्बः=समूहः । १३ स्वभूमीतः B सुभुत्तीओ ।

ओ चित्तवेग । तस्स ट बोलीणा वासरा कइवि ॥ ७० ॥
 अह धम्मणा कयाइवि जटगरहो साट्ठण संहुत्ता ।
 चित्तगइ-नामणं नीहरिओ ताओ नपराओ ॥ ७१ ॥
 पेच्छंतो महुविह-उववणाइ रमणीय-तत्त-संजाहाई ।
 भारंढ-चक्क-मडिय-पसन्न-जल-दीरिया निवई ॥ ७२ ॥
 पैसरिय-सिय-मासाइं पेच्छंतो गिरि-वरस्स सिहराई ।
 रिद्ध-मेट्ठण-सुमंगय कयजी-हर-विहिय-सोहम्पि ॥ ७३ ॥
 अइ-कल-सूरय-कउयंठि-छेद-कोटा-हटाभिरमणीए ।
 पैरिभमिर-भयर निउरंय-गरुव-संकार-महुगम्पि ॥ ७४ ॥
 एगम्पि वण-निगुजे फल-भर-विणमंत दुम-संपारमे ।
 पत्तो स कोउगंगे समवं चिय चित्तगइणा ट ॥ ७५ ॥^१
 बायंत-मउय-मारुव-हहत-सुपट्ठोह-सोहिले ।
 पेच्छइ रत्तामोयं महुपरिभाण-विहिय हँलवांछ ॥ ७६ ॥
 तस्स य अहे निवहुो कंचण-पउमम्पि मुनि-वरो दिहो ।
 विग्गाहर-भर-किन्नर-सुर-विसंरणं नमिउततो ॥ ७७ ॥
 उण्यन्न विमल-केवल-नाणो अह सुर-वरोहिं धुम्बंतो ।
 आसन्ने उण जलण-पहेण सो पचभिम्माओ ॥ ७८ ॥
 सो एमो मत्त पिपा पइउगो नाम मुनि-वठे, एवं ।
 सिट्ठम्पि चित्तगइणो तत्तो ते दोवि हरिसेण ॥ ७९ ॥
 ति^२ पैइकिण्णिउं सम्मं हरिस-वमुट्ठंत-वदल-रोमंभा ।
 पणमिय-केवल-वलणा विणिविट्ठा पैरणि-वट्ठम्पि ॥ ८० ॥^३
 निगिउय-सनीर-जीमूव-वोस-गंभीर-भारंइ तओ ।
 तीइ परिसाइ मयव पारदो देसणं काउं ॥ ८१ ॥

अविद ।

गय-कलह-कन्न-चवला लच्छी मणुपाणमाउंयमणिर्व ।
 जोव्वणमवि मणुपाणं सहसत्ति जरा अभिरवइ ॥ ८२ ॥
 रोग-सय पीडियं तंनि जोव्वण जाइ जीव-जोगम्पि ।
 इट्ठ-विधेया-उणिट्ठ-प्योग-दुक्खेहि केमिचि ॥ ८३ ॥

१ शनाय = युष्मद् । २ प्रकृताः सिता, श्वेता आसौ दोस्तयो जेषा तात्रि ।

३ लं = क्षेत्रम् (अ. ४. ३) । ४ परिभ्रमन्ति तच्छीलकाः = परिभ्रमिण (अ. ४. १८. १५५) ।

५ जाइयं = आर्कायम् = व्यासम् । ६ अ वतसुभिः वलपङ्क्तम् । ७ इप्योत्तो =

वतपटः (अ. ८. १५४. ६५) । ८ स्तुत्यायः । ९ त्रिः । १० प्रदक्षिणं कृतम् । ११

परिगृहे । १२ अ दुग्मम् । १३ आउयं = आबुधम् । १४ प्रवेष्टा वगः प्रवोग, ६

अइपरिमियम्मि चयले रोग-जरा-सोग-चाहि-पउरम्मि ।
जीवाण जोव्वणे एरिसम्मि को नाम पडिबंधो ? ॥ ८४ ॥
विसया कुगइ-निमित्तं उवमुत्ता तुच्छगा तहा तेवि ।
विरसा सइ अवसाणे तेसु तओ को व पडिबंधो ? ॥ ८५ ॥
इय संसारे सारं जं किर पडिहासए विवैज्जासा ।
तंपि ह् दुह-सय-हेउत्ति जाणिउं कुणह जिण-धम्मं ॥ ८६ ॥
जं दुलहा सामग्गी एसा तुब्भेहिं भव-समुदम्मि ।
पत्ता अपत्त-पुव्वा ता मा तं निप्पलं नेह ॥ ८७ ॥
एसा ह् पुणो दुलहा जाई-लक्खोह-संकुल-भवम्मि ।
हिंडंताणं ताणं न य अन्नं जिण-मयं मोत्तुं ॥ ८८ ॥
तम्हा जिणेहिं भणियं दिक्खं घेत्तूण संजमं काउं ।
उज्झिय तो संसारं पावह सिद्धीए पवर-सुहं ॥ ८९ ॥
एवं मुणिणा धम्मम्मि साँहिए केवि तत्थ पव्वइया ।
जाया उवासया तह अन्ने सम्मं पव्वन्नत्ति ॥ ९० ॥
एत्थंतरम्मि पणमिय जलणपहो विन्नेवेइ निय-पियरं ।
भयवं ! पुणरवि रज्जं किं तं मह होज्ज नो अहवा ? ॥ ९१ ॥
अह केवल्लिणा भणियं होही, तं कैइय, पुच्छियमणेण ।
तो भणइ मुणि-वरिंदो केवल-विन्नाय-परमत्थो ॥ ९२ ॥
भाणुगइ-दिन्न-रोहिणि-विज्जाए साहियाए ते भइ ! ।
होही पुणरवि खँयराहिवत्तणं नत्थि संदेहो ॥ ९३ ॥
एवं मुणिणा भणिए पहासिय-वयणेहिं वंदिओ भयवं ।
एत्थंतरम्मि परिसा जहागयं पडिगया सव्वा ॥ ९४ ॥
तत्तो ते दोवि जणा समागया झत्ति निदय-नयरम्मि ।
चित्तगइणा य कहियं केवल्लि-वयणं तु निय-पिउणो ॥ ९५ ॥
तत्तो य भाणुगइणा सोहण-रिक्खम्मि रोहिणी विज्जा ।
जामाउय-तणयाणं दोण्हवि समयं विदिन्नत्ति ॥ ९६ ॥
भणिया य पुव्व सेवं कर-जाव-विहाणओ कुणह सम्मं ।
वसिम्मि ठिया समयं छम्मासं जाव तो पच्छा ॥ ९७ ॥
उत्तर-सेवा उग्गा कायव्वा एगगेहिं अडवीए ।

१ सइ = सदा (M. P. L. 72) । २ विपर्यासाव = भ्रमाव । ३ त्राणं = शरणम् ।
४ मतं = दर्शनम् । ५ प्राप्नुत । ६ सिद्धिः = मुक्तिः । ७ साहिए = कथिते (M. P. 12) । ८ उपासकाः = श्रावकाः । ९ सम्यक्त्वम् । १० प्रपन्ना इति । ११.
विलपयति । १२ कदा । १३ राचराविपत्त्वम् = विद्याधरस्वामित्वम् । १४ वसतौ ।

वीएण पुणो उत्तर-साहग-रूवेण होयब्बं ॥ ९८ ॥
 अन्नं च भीसणासुवि विमोसिंयाभुं मणं न दायब्बं ।
 पुन्ने सत्तम-मासे देससैइ अह देसणं विज्जा ॥ ९९ ॥
 एवं रत्ता भणिया दोन्निवि पणामित्तु तस्स पय-कमळं ।
 पारदा तं काउं छम्मासा जाव पुत्तात्ति ॥ १०० ॥
 अह सत्तमम्मि मासे गंतुं अडवीए तेव्विही सव्वो ।
 जलणप्पेहेण पुब्बि पारदो जाव-होमाई ॥ १०१ ॥
 वसुनंदय खम्मा-करो चित्तगई तस्स रक्खओ जाओ ।
 सोवि इ अणन्न-चित्तो पारदो तं विहिं काउं ॥ १०२ ॥
 अन्न-दिक्खसम्मि तुरियं आगच्छंती पक्कमान-तणू ।
 दिट्ठा उ चित्तछेहा मय-भीया तम्मि ठणम्मि ॥ १०३ ॥
 तं दट्ठु निय-भगिणि चित्तगई मणइ कत्थ तं मदे ! ।
 बैया सुभीसणाए एकल्ला एत्थ अडवीए ? ॥ १०४ ॥
 कस्स व भएण गाढं कंपति तं भगिणि ! ताहि सा मणइ ।
 नयराउ निग्गया इं परिवरिया दास-चेवीहि ॥ १०५ ॥
 पत्ता उज्जाणम्भी तत्थ मए पूइओ कुसुमवाणो ।
 निय-गिहमागच्छंती विमोदिया क्कत्ति केणावि ॥ १०६ ॥
 मोत्तूण परिवर्णं तं पलायमाणी सभागया एत्थ ।
 अडवीए ताव मए दिट्ठो कणगप्पहो सहसा ॥ १०७ ॥
 पावेण तेण भणियं इच्छ मम ताहि गाढ-कुद्धाए ।
 बैक्कओसिओ स वड्डहा निट्ठुर-वयणेहि मे ताहे ॥ १०८ ॥
 उग्गारिऊण खगं भणिया इं तेण इच्छमु ममेति ।
 अह नवि, तो ते सीसं छिदामि इमेण खग्गेण ॥ १०९ ॥
 एवं च तेण भणिया पलायमाणी भएण कंपेती ।
 पत्ता तुम्ह समीचे रक्ख मम ताओ पावाओ ॥ ११० ॥
 एवं भण्यमाणि तं सहसा आगम्म मिण्डिउं हत्थे ।
 उप्पइओ कणगप्पहो समाल-दल-सामळं गयणं ॥ १११ ॥
 हा ! रक्ख रक्ख माउय ! हा बड्डह ! कुणमु मह पेरेत्तत्ति ।
 एमाइ विलवमाणि हीरंति दट्ठु निय-भगिणि ॥ ११२ ॥

१ निर्भीषिद्य-उपसर्ज्यः । २ दासवति । ३ अ वायो विधिथ तद्विधिः । ४
 आवाता । ५ आक्रोशितः । ६ उन्मीर्य-उत्पन्ना । ७ अ-माना । ८ दरातिवः ।
 ९ परितप्ता-परित्रापितः-परिक्रान्तम् । १० हारिती-क्षिपयामास ।

निय-कुल-कलंक-कारय ! कथं मम जासि दिष्टि-पह-पडिओ ? ।

पुरिसो भव एस तुहं सीस-च्छेयं करोमिति ॥ ११३ ॥

एमाइ वाहरंतो चित्तगई गहिय-निसिय-करवालो ।

अणुमगणुप्पइओ भगिणीए विमोयणट्टाए ॥ ११४ ॥^१

अह तं विमोहयंतो कणगपहो आगओ नियय-नयरे ।

चित्तगईवि खयरो अणुमगं तस्स संपत्तो ॥ ११५ ॥

तत्तो विमोहणीए विज्जाए मोहिऊण चित्तगई ।

सुरनंदणे पविट्ठो कणगपहो नियय-नयरम्मि ॥ ११६ ॥

अह सो मोहिय-चित्तो चित्तगई तत्थ वाहिरुज्जाणे ।

वीसरिय-भगिणि-हरणो अवयारिओ कोटहत्तेण ॥ ११७ ॥

दट्ठं जण-संदोहं उसभ-जिणिदस्स पवर-भवणम्मि ।

जत्ता-समए मिलियं विचित्त-नेवत्थ-सच्छायं ॥ ११८ ॥

पविसिय जिणिद-भवणं वंदिय भैंत्ताइ पढम-जिण-नाहं ।

उवाविट्ठो चित्तगई विज्जाहर-नियर-मज्झम्मि ॥ ११९ ॥

पत्तो खणंतराओ जलणप्पह-पेसिओ नरो एगो ।

पुच्छंतो चित्तगई दमवोसो नाम जिण-भवणे ॥ १२० ॥

दट्ठूण य चित्तगई पणमिय नेऊण-ताहि एगंते ।

दमवोसो भणइ तओ भगिणीए विमोयणट्टाए ॥ १२१ ॥

उप्पइओ ताव तुमं, जलणपहो पिच्छिउंपि तं सव्वं ।

अंखुहिय-मणो सैम्मं नवि चलिओ नियय-किरियाओ ॥ १२२ ॥^{११}

निच्चल-चित्तं दट्ठं जलणपहं मंते-जाव-वावारं ।

अह सा रोहिणि-विज्जा पच्चक्खा ज्ञात्ति संजाया ॥ १२३ ॥

भणियं च तीए पुत्तय ! अणन्न-सरिसं हि सुदट्ठ धीरत्तं ।

ता सिद्धा तुज्झ अहं भणमु य जं मज्झ कायव्वं ? ॥ १२४ ॥

भणियं जलणपहेणं अवहरिया मज्झ भारिया जा सा ।

कणगप्पहेणं, तं ताव सिग्गमाणेह मह पासं ॥ १२५ ॥

भणियं विज्जाइ तओ सुणसु इमं ताव वैड्यरं पुत्त ! ।

कवलि-वयणाईओ सव्वोवि हु वैड्यरो तस्स ॥ १२६ ॥

१ अनुमार्गेणात्पतितः = अनुगत इत्यर्थः । २ B ०णीइ । ३ B तिसुमिः

कुलकम् । ४ अवतीर्णः । ५ A ०त्तीए । ६ नीत्वा । ७ B ०णीइ । ८ A पेच्छि

दृष्ट्वा (M. P. IV. 181) । ९ अक्षुब्धमनाः । १० B सव्वं । ११ B युग्मम् । १२

मन्त्रजापे व्यापारो यस्य तम् । १३ अनन्य-सदृशम् = अद्वितीयम् । १४ A ०प्पाए ।

१५ व्याधिकरः = प्रसङ्गः ।

पञ्चघीए कहियो सचो सो आगओ तुह समीने ।
 सोहेण-हेतं सखं मायाए कयं इमं तेण ॥ १२७ ॥
 ॥ गहिआ निय-गेहे अछइ निरुगदा सुहेण ॥
 चित्तगई पुन तेणं विमोहिओ मोहणि-पभावा ॥ १२८ ॥
 सुरनंदणमि नयरे जिमिद-मवणमि अछइ निविडो ।
 ता मा कहिसि किंचिनि ऐंथये पुत्त ! उभेवं ॥ १२९ ॥
 एवं मणिउ रिआ अदसणं सति उवगवा ताहे ।
 अहयं जलणगहेण पट्टिओ तुम्ह पासमि ॥ १३० ॥
 एवं च तेण भणिओ दमघोसेणं अमूढ-धिसो सो ।
 चित्तगई सजाओ अलिओ सह तेण निष-ठाणं ॥ १३१ ॥
 एतंतरमि देहणे विच-प्यायमि जिण-वरिदस्स ।
 पविसइ नयरे लोगो नाणाविह-वाहणाखडो ॥ १३२ ॥

अथ १

कोवि हु सिबिषाखडो आखडो रह-बोसु विसेसु ।
 हय-गय-असंसरेसुं दोलिय-मुगेसु विविहेसु ॥ १३३ ॥
 एतंतरमि हापी कैणगणह-संतिओ महा-काओ ।
 मय-मसो उमिडो नीहरिओ ताओ मयराओ ॥ १३४ ॥
 भंजतो गिह-दारे डेइदोसेतो बैरेडए यडुसो ।
 मारितो जण-नियरं टण्ठोलितो रहे विविहे ॥ १३५ ॥
 अह सं फवत-सरिसं उइदीकय गुरु-करं सुघोर-सुहं ।
 ददहुं नट्टो लोओ दिसो-दिसि मरण-मय-भीओ ॥ १३६ ॥
 सोवि हु पैवेहण-निबहं भंजंतो दंत-पाप घारहि ।
 उण्ठोलितो सुडाइ हिंइए सम्बओ तत्थ ॥ १३७ ॥
 कोऊहलेण गयणे परिडिओ पुँछेइउं पयसो सो ।
 चित्तगई मत्त-करि कैयन वयणं दुँपिछं ॥ १३८ ॥
 एततरमि एगमि रह पैर पढम-जोन्वणारंभा ।

१ सोमजरेतो = सोमजनिमित्तम् । २ B सुगमम् । ३ अत्रार्थे । ४ B सुगमम् ।
 ५ स्वयमेव इत्यर्थे = स्वयमेव सति । ६ सिबिषा = सुरसुन्दरी । ७ विद्या = नाता-
 विद्याः । ८ लघुशब्दे = वेष्टनः । ९ दोलिया = शिबिषाविशेषः (B. D. IV. 11) ।
 १० वनचण्डालक = वनचण्डालकानि । ११ उद्वेगवन् = नाशवन् (B. P. IV. 161) । १२ वरिदो विति । १३ A 'लोकोत्तरे, छिद्रम् । १४ एतस्माद-
 दिष्टोऽयस्मादिष्टि । १५ प्रवृत्त्ये = एवम् । १६ दण्ड (B. P. IV. 131) । १७ कृतान्तो यमस्य नदनमिष । १८ दुर्दशम् (B. P. IV. 131) इत्यनेनमिषम् ।

जुवई अणन-रूवा बहुविह-वर-भूसणाइना ॥ १३९ ॥
 उम्मग-पयट्टेहिं जच्च-तुरंगेहिं हत्थि-तैट्ठेहिं ।
 भगम्मि रहे भूमीइ निवडिया विगय-जीयच्च ॥ १४० ॥^{*}
 नव-नीलुप्पल-सैच्छह-विसाल-लोलंत-लोयणा वरई ।
 संभग-कन्न-कुंडल-विल्ललिय-वर-कुंतल-कलावा ॥ १४१ ॥
 विच्छिन्न-कणय-खिखिणि-नियर-पलंबंत-मेहला-दामा ।
 ईसीसि-हार-पच्छन्न-थणहरा गलिय-सिर-कुसुमा ॥ १४२ ॥
 विहडिय-अंगय-जुयला निवडिय-कैडया पणट्ट-गेविज्जा ।
 तैट्ठ-गुण-हार-वियलिय-मुत्ताहल-सोहिय-सरीरा ॥ १४३ ॥
 संभग-नेउर-जुंया मुंसुमूरिय-रयण-मालिया-नियरा ।
 भूमि-तल-ललिय-देहा अंह दिट्ठा तेण सा करिणा ॥ १४४ ॥^{१२}
 तत्तो उज्झिय-हत्थो तीइ वहट्ठाइ करि-वरो चलिओ ।
 तं दट्ठु पेरियरेणं गरुओ हाहा-रवो विहिओ ॥ १४५ ॥
 सुसिलिह-अंगुवंगं अह तं पडिपुन्न-चंद-सम-वयणं ।
 कर-गिज्झ-मज्झ-भागं वियड-नियंव-त्थलिं जुवइं ॥ १४६ ॥
 दट्ठुं पि समासन्नं नौगं, गंतुं अंचायमाणिं तु ।
 मरण-भयाओ गाढं वेवंत-सरीरयं खुंद्धं ॥ १४७ ॥
 तौयारमपिक्खंति सतरल-तारं दिसो निर्येच्छंति ।
 दट्ठूण चित्तगई गयैण-त्थो चित्तए एवं ॥ १४८ ॥^{१३}
 हा ! हा ! काम-निहाणं महिला-रयणं विणस्सइ लैंगं ।
 ओयैरिऊणं गयणाउ तौहि अकम्मि सा गहिया ॥ १४९ ॥
 चित्तूण सयं सहसा ठाणे निरुवद्वम्मि नेऊण ।
 सीयल-तरु-आहाए निवेसिया कुट्टिमुच्छंगे ॥ १५० ॥

१ उन्मार्गप्रवृत्तैः = विमार्गपतितैः । २ जच्चो = जाल्यः । ३ तद्वा = वत्साः ।
 ४ युगमम् । ५ सच्छहो सदृशः (H. P. 56) । ६ खिस्तिणी = क्रिडिणी =
 श्लेषिका = 'घुघरि' इति भाषायाम् । ७ मेखला = कटीसूत्रम् । ८ विघटितं ध्वस्तं
 इदयोः केयूरयोर्गुणलं यस्याः सा । ९ कटकं = करभूषणम् । १० प्रवेयकम् =
 वाया आभरणम् । ११ त्रुटितो गुणो यस्य स चासौ यो हारस्तस्माद् विगच्छितै-
 र्जाफलैः शोभितशरीरा । १२ जुयं = युगम् = युगलमित्यर्थः । १३ सुसुमूरियं =
 कम् (H. P. IV. 106) त्रुटितम् । १४ अह = असौ । १५ चतसृभिः कलापकम् ।
 १६ परिकरः = परिवारः । १७ नागः = हस्ती । १८ अशक्नुवतीम् । १९ लुच्चाम् ।
 २० व्रातारम् = रक्षितारम् । २१ पश्यन्तीम् (H. P. IV. 181) । २२ गगनस्थः ।
 २३ चित्तुभिः कुलकम् । २४ लगं = अघटमानम् (H. D. VII. 17) । २५
 अवतीर्य । २६ ताहे । २७ अद्धः = उत्सहः ।

ततो य उचरीय-मिड-पवणाऽऽसासिवाए सो तीए ।
 रुज्जा-सग्गस-मउळिय नयणेहि पुळोइओ ततो ॥ १९१ ॥
 विय-परिचियंव ददुं तं तवणं गरुव-नेह-सम्भावा ।
 अंमएणव संसिता जाया अह वियसिय-कवोळा ॥ १९२ ॥
 चित्तगईवि य तीए ददुं अणोवमं तयं रुवं ।
 सग्गवण-निसिय-निण्फंद-छोपणो चिदुई जाव ॥ १९३ ॥
 साय य तीए धाई कइवय-अुवईहि परिगया सति ।
 आगेतु उवविट्ठा भणइ तय मइर बाणीए ॥ १९४ ॥
 पर-कज्ज-कर-निरया हवति किर सग्गजणत्ति सैवविंय ।
 कज्जगमेव मोयतैएण तुमए गेइंदाओ ॥ १९५ ॥
 ता निक्करण-वण्णल ! तुम्ह पभावाओ जीविया एसा ।
 एसाइ बहु-विगणं अमिनदिय सा पुणो भणइ ॥ १९६ ॥
 गण्ठाभि अण्ह गेहं चैस्सूरं वट्टए जओ इण्हि ।
 भणियं च चित्तगइणा एव कुणइत्ति ततो य ॥ १९७ ॥
 निय नयराभिमुदाण तार्यं चलिपाण तीए-कत्ताए ।
 चित्तगइ-कर-मलओ मुदा रयणं उहुं गहिय ॥ १९८ ॥
 नियय-कर-सठियं पुण समाप्पय तस्स तौण पण्णनं ।
 अह सा सग्गस-येविर देहा गेत्तुं पवइत्ति ॥ १९९ ॥
 वलिय-गीव तीए अइगुक-अणुराय-पिमुण-रिद्वीए ।
 निजैसाओ तहा सो जह जाओ कुसुमसर-विसओ ॥ २०० ॥
 अह सा सहि यण सहिया कमेण निय-पुर-वरं पविट्ठत्ति ।
 चित्तगईवि य तीए जोज्जवण रुवेहि हव-दियओ ॥ २०१ ॥
 चित्त लिहिट्ठज्ज जाओ खणंतर विगय-अज्ज-वारारो ।
 तं ददुं दमपांसो सविणयमेवं समुल्लवइ ॥ २०२ ॥
 अथ गिरि-सिहरमणुसरइ दिणपरो एस विवळिय पयावो ।
 ता गम्भउ निय-छाणे कुमार ! किमिणा विळ्वेण ? ॥ २०३ ॥
 तव्यवण सोऊण काउ आगार-संवरं भणइ ।
 एवं कोमु नवर कारणमेवं विळ्वस्स ॥ २०४ ॥
 मह इत्थाओ पडियं मुदा रयणं तु एत्थ यत्थवि य ।

१ अमृतेनेव । २ अ सुमम् । ३ सवविंय=सत्तापित=सवादितम् । ४ मोक्षयता ।
 ५ पवेन्दाव । ६ अर्च्यं सुखे यत्र तदिति किंवाविशेषणम् । ७ से-नः (अ ७. १५) । ८
 विद्युन=मूषकम् । ९ निष्पातः=द्वारः । १० अ सुमम् । ११ आचारवसरः=
 आह्वानपावनम् ।

तं गंविसिउं पभाए झडत्ति अहमागमिस्सामि ॥ १६५ ॥
 तं पुण गच्छसु सिग्घं कहेज्ज जलणप्पहस्स वुत्तंतं ।
 ईसि हसिऊण तओ दमघोसो एवमुल्लवइ ॥ १६६ ॥
 पच्चक्खम्मिवि दिट्ठे कुमार ! किं एत्थ वंक-भणिएहिं ? ।
 किं नवि दिट्ठा कन्ना तुह हत्था तं^१ पगिण्हंती ॥ १६७ ॥
 ता कवडं मोत्तूणं जहट्ठियं चैव साहिउं जुत्तं ।
 कन्नाए मूल-सुद्धिं उवलभिउं आगमिस्सामि ॥ १६८ ॥
 एवं च तेण भणिओ चित्तगई विहसिऊण वज्जरइ ।
 सम्मं वियाणियं ते मणो-गयं मज्झ दमघोस ! ॥ १६९ ॥
 अह सो कय-प्पणामो उप्पइओ पाविओ नियं ठाणं ।
 चित्तगईवि पविट्ठो जुगाइ-जिणमंदिरे रम्मे ॥ १७० ॥
 वंदिय-जिणिंद-विंओ जिण-उग्गह-वज्जियम्मि एगंते ।
 गंतूणं उवाविट्ठो समागया ताव रयणीवि ॥ १७१ ॥
 अह चित्तिउं पयत्तो किं मन्ने तीइ मज्झ हत्थाओ ।
 गहिउं मुद्दा-रयणं किंवा मह ठोइयं निययं ? ॥ १७२ ॥
 कह पु मए नायव्वं तीए कुलं कहव सा वरेयव्वा ।
 जइ सा हविज्ज महिला हविज्ज तो जीवियं सहलं ॥ १७३ ॥
 तारिस-रूव-जुयाए समयं इह विसय-सेवणं जुत्तं !
 तदभावे विसयासा विडंबणा मज्झ पडिहाइ ॥ १७४ ॥
 सो य कैयथो पुरिसो लग्गिज्जा जस्स कर-यले वाला ।
 रंभा-गम्भ-सुकोमल-ब्राह्म-लया हंस-गइ-गमणा ॥ १७५ ॥
 धन्नो हमित्तिएणं गहिया अंकम्मि सा मए सुतणू ।
 अवगूहिया य गाढं जं न मए, वंचिओ तं तु ॥ १७६ ॥
 पुणरत्रि हविज्ज जैत्ता हत्थि-भए भूमि-निवडिया तह सा ।
 धित्तूण जेण सहसा अवयासेज्जा तयं गाढं ॥ १७७ ॥
 एमाइ बह्व-विगणं विचित्तयंतस्स तग्गय-मणस्स ।
 निडाए समं राई खयं गया, उग्गओ सूरौ ॥ १७८ ॥
 अह सो पहाय-समए विहिणा वंदित्तु जिण वरं पढमं ।
 चलिओ कन्ना-कुंल-हर-वियाणणत्थं पुराभिमुहो ॥ १७९ ॥
 पत्तो य पुरं पिच्छइ जण-रहियं सुन्न-सयल-धवल-हरं ।

१ गेवपयित्वा = अन्विष्य । २ ता = सुद्धिदाम् । ३ उपलभ्य = विज्ञाय ।
 ४ १ तीए । ५ इत्थः = कृतकार्यः । ६ इत्तिण = एतावता । ७ जत्ता = यात्रा ।
 ८ १ पत्तु । १ अवयासेज्जा = अलक्ष्यते (H. P. IV. 190) । २ वज्जियम्मि =

मह हियय-क्याणेंदा एव विहियम्मि हय-विहिणा ! ॥ २०९ ॥
 एथवि नपरं तीए कुउ झोडि-समाउलम्मि विउलम्मि ।
 दंसणमवि अइदुउहं आवियाणिय-कुउ-हराए उ ॥ २१० ॥
 इण्हि पुण नाणाविह-नपरंमु पैरसियम्मि लोयम्मि ।
 दइयाए पउत्तीयवि वियाणगे सभवो नथि ॥ २११ ॥
 ता किं करंमि इण्हि हय-विहिणा विहडियम्मि एयम्मि ।
 छम्मिउज कह पउत्ती कहवा मह दंसणं होउजा ? ॥ २१२ ॥
 को पुच्छिउजउ नाम को मह साहिउज कुल-हर तीए ? ।
 जय गया मम दइया अक्खिउज पुर-वर को तं ? ॥ २१३ ॥
 कहय तैडि जोगमो सा दिट्ठा अम्हेहि हय-विहि-निओगा ।
 इण्हि पुण दइया को जाणइ कथय नवसि ? ॥ २१४ ॥
 तीए नामक्खराइं विरह-पिसायस्स मंत-भूयाइं ।
 मुइ-गोयारं गयाइं न मज्झ हा ! कथ बयामि ? ॥ २१५ ॥
 हा ! हियय ! फल सुंसि निम्बेयं मुंच तम्मि लोयम्मि ।
 अज्जवि का तुह आसा टाणंमि अपाणमाणस्स ? ॥ २१६ ॥

अथिव ।

जइ उज्जसि ता उज्जसु कुइसि हे हियय ! न ह निवारमि ।
 दइयाए जे पउत्तीवि दुल्लहा सपयं जाया ॥ २१७ ॥
 अहवा किं इमिणा चित्तिएण अइगएय विसाय गम्मेण ।
 अबलंविध धारत्त किंचि उवाय विचितमि ॥ २१८ ॥
 जेण उवाय-वयडा पुरिसा पाविसि इच्छियं अलं ।
 सुम्मइ लोयम्मि जओ छम्मइ सुविण सुंपतेहि ॥ २१९ ॥
 एसो य इह उवाओ ममामि सव्वेसु खयर-नपरंमु ।
 मा कहय कोवि कथवि तीए पउत्तिपे साहिउजा ॥ २२० ॥
 दासिउज अहव सक्खा परिभमंतेहि कम्मवि पुरम्मि ।
 चदमुहं सा वाला, तहा य अइसुदरं वेव ॥ २२१ ॥
 एवं विणिच्छियत्थो सो हं भो चित्तवेग ! चित्तगई ।
 दइया-विओय-गुरु दुक्ख-उज्ज-निदलिय मण-सेलें ॥ २२२ ॥
 परिचत्त-वंधु-वग्गो अह गुरु अणुराय-परवसो ततो ।
 एगागी वेयट्ठे उत्तर-सेदाए नयरसु ॥ २२३ ॥
 सव्वेमुवि परिभमिओ न य लहा तीए कथवि पउत्ती ।

ततो य दक्खिणाए सेणीए आगओ अहयं ॥ २२४ ॥
 तथ्वि पुरेसु केसुवि आहिडिय इच्छयं अपावितो ।
 अज्ज पुणो इह पत्तो तुह नयरे कुंजरावत्ते ॥ २२५ ॥
 एयम्मि य उज्जाणे मह पविस्संतस्स सोहणो सैरणो ।
 संजाओ तह फुरिया दाहिण-वाहू तथा नयणं ॥ २२६ ॥
 ततो विषापियं मे अवस्समज्जेव होहिई तीए ।
 दइयाए दंसणं, अहव किंचि अइसोहणं अन्नं ॥ २२७ ॥
 एवं विचिंतयंतो पत्तो हं एत्थ कयलि-गेहम्मि ।
 काऊण पाय-सायं उवविट्ठो कुट्टिमुच्छंगे ॥ २२८ ॥
 ताव य खणंतराओ समागया सुयणु ! मज्झ निदत्ति ।
 सोऊण तुज्झ सदं झत्ति पवुद्धो अहं ततो ॥ २२९ ॥
 केण इमं उल्लवियंति चित्तिउं जा दिसाओ पुल्लएमि ।
 ताव य तुमं हि दिट्ठो पलंबमाणो तरु-लयाए ॥ २३० ॥
 हा ! हा ! अणंग-रूवो कह णु जुवाणो विणस्सए लग्गो ? ।
 एवं विचित्तिऊणं हाहा-सदं करेमाणो ॥ २३१ ॥
 पत्तो तुज्झ समीवे छिन्नो अह पासओ मए सहसा ।
 भो चित्तवेग ! सेसं पच्चक्खं चेव तुह सव्वं ॥ २३२ ॥^१
 तं जं तुमए पुट्ठं कह णु तुमं भद ! नियय-दइयाए ।
 ठाणंपि नेय जाणसि तं सव्वं साहियं एयं ॥ २३३ ॥
 तो दुल्लहं मणुयत्तं दट्ठूणं रूव-बोव्वण-समयं ।
 महिलामित्तस्स कए न हु मरणं होइ कायव्वं ॥ २३४ ॥
 भो चित्तवेग ! जइवि हु पिय-विरहे दूसहं हवइ दुक्खं ।
 उत्तम-कुल-प्पसूयाण तहवि एयं न जुत्तति ॥ २३५ ॥
 जाणामि अहंपि इमं मण-वल्लह-माणुसस्स विरहम्मि ।
 नरए नेरइयस्सव उप्पज्जइ दारुणं दुक्खं ॥ २३६ ॥
 तहवि हु न होइ जुत्तो अप्प-वहो किंतु कोवि हु उवाओ ।
 चित्तेयव्वो जह सा पाविज्जइ हियय-वल्लहिया ॥ २३७ ॥
 भो सुप्पइट्ठ ! एवं वज्जरिए तेण चित्तगइणा ओ ।
 दीहं नीससिऊणं एवं हि मए समुल्लवियं ॥ २३८ ॥
 वोलीणा तीइ कहा न हु इण्हि अत्थि कोवि उवाओ ।
 अज्जेव य रयणीए जं होही तीइ वीवाहो ॥ २३९ ॥

१ शकुनः । २ पादशौचम् । ३ पश्यामि (H. P. IV. 181) । ४ B युग्मम् ।
 ५ A 'लामेत्त' । ६ नैरयिकः = नरकजीवः । ७ A तीए ।

पुर-लम्बि-विष्णुमुक्ते उन्वसियं अहवि फेडिस्त्र ॥ १८० ॥
 अह पिच्छिऊण ते सो विन्धिय-दियओ मणेण चित्ते ।
 कत्तो हंत ! अकंठे पुरमेये उन्वसे जायं ॥ १८१ ॥
 किं होज्ज इंदयालं अहवां सचे हि उन्वसे एवे ।
 किं कुविण्ण सुरेणं अवहरियमिमाओ ठाणाओ ॥ १८२ ॥
 अहवा मयाओ करसवि नट्टो लोगो इमाओ नयराओ ।
 एष विचिंतयतो चित्तगई पविसई जाव ॥ १८३ ॥
 तावय समुहमितो एगो पुरिसो पुछेइओ तेण ।
 उवयार-पुन्वयं सो मइर-गिराए इमं मणिओ ॥ १८४ ॥
 भद मुह ! किंनिमित्तं उन्वसियं पुर-वरं इमं सहसा ।
 तत्तो य तेण मणियं संहिज्जंतं निसामेहि ॥ १८५ ॥
 ताव सुपसिद्धमेय विज्जा-पल्लसि मन्विओ सूर ।
 पाछेइ पुर-वरमेये कणगण्हो खवर-रायसि ॥ १८६ ॥
 जटणप्पहस्स जेठुस्स भाठणो पिठ-विदिन्न-रज्ज-ययं ।
 उदात्तिऊण जेणिट अहिट्टियं अण्णा वेव ॥ १८७ ॥
 नीसारिओ य भावा जिठो समुरस्स सो गओ नयरे ।
 एसोवि इममि पुरे अण्णइ रज्ज अणुहंतो ॥ १८८ ॥
 मसुरेण भाणुगइणा किल विज्जा रोहिणी उ से दिना ।
 सो साहिउ पयसो सिद्ध च इमस्स विज्जाए ॥ १८९ ॥
 तत्तो तन्विग्घट्टा राया कणगण्हो गओ तय ।
 न य खोभिआ स तेण मणेण धीओ तओ एसो ॥ १९० ॥
 निव-नयराभिमुदणं आगच्छतेण अन्न-चित्तेण ।
 कहवि इ पमाय वसओ जिण भवणं लंघियमणेण ॥ १९१ ॥
 पुन्व धरणिदेण एसो सैमओ कओ नैहयराण ।
 जिण भवण-सादु-गट्ठिमाण लघणं एथ जे काही ॥ १९२ ॥
 तस्स मयराटमस्स ओ विज्जा-च्छेओ भविसई सहसा ।
 एवे वेवइद नमे अइविदियं सयल-रायराण ॥ १९३ ॥
 तत्तो इमस्स रज्जो जिण-भरणं लंघियंति दहेण ।
 धरणेण तंखणिच्चिय विज्जा रउओ कओ भद ॥ १९४ ॥

१ उन्वसियं = उन्वसियं, उन्वस = उन्वस्य = नयरायराण ॥ २ उन्वसियं =
 मयराण ॥ ३ अह फे = अहवि । ४ समुहमितो = आगच्छतेण । ५ उन्वसियं =
 मयराण ॥ ६ उन्वसियं = मयराण ॥ ७ उन्वसियं = मयराण ॥ ८ उन्वसियं =
 मयराण ॥ ९ उन्वसियं = मयराण ॥ १० उन्वसियं = मयराण ॥ ११ उन्वसियं = मयराण ॥

जलणप्पहस्स विज्जा सिद्धत्ति वियाणिऊण कणगपहो ।
 विज्जा-रहिओ इहयं ठाउमसत्तोत्ति अह नट्ठो ॥ १९५ ॥
 गंगावत्ताम्मि गओ भय भीओ दक्खिणाए सेढीए ।
 सिरि-गंधवाहणस्स ओ सरणं सह नौइ-वग्गेण ॥ १९६ ॥
 नाऊण वड्ढयरमिणं खुहिओ सव्वोवि नायरो लोमो ।
 पट्ठ-रहिओ भय-भीओ अवर्रोप्परमेवमुल्लवड्ढ ॥ १९७ ॥
 अम्हाण पट्ठ नट्ठो न य सक्कइ वासित्तं पुरं एयं ।
 तेण विणा ता अम्हं न जुत्तमिह अच्चित्तं इण्हि ॥ १९८ ॥
 को कुणइ अम्ह रक्खं एत्थ वसंताण नाह-रहियाण ।
 सव्वेसिं तेण उच्चियं पुरमेयं उज्झित्तं सिग्घ ॥ १९९ ॥
 एवं विणिच्छियम्मी नयर-महंतेहिं मंत-कुसलंहिं ।
 सव्वोवि जणो नट्ठो जायं अह सुन्नयं नयरं ॥ २०० ॥
 आसज्ज कारणमिणं उव्वसियं तेण पुर-वर एयं ।
 चित्तगई भणइ तआं कत्थ गओ सो जणो भद ! ? ॥ २०१ ॥
 तत्तो य तेण भणियं कोवि जणो गयण-वल्लहे नयरे ।
 कोवि गओ विजयपुरे कोवि हु ईह वेजयंतंमि ॥ २०२ ॥
 सत्तुंजयम्मि कोवि हु अरिंजए कोवि तह गओ लोओ ।
 अन्नो नंदण-नयरे अवरो विमलम्मि नयरम्मि ॥ २०३ ॥
 रहनेउरम्मि कोवि हु आणंदपुरम्मि अरिंजए कोवि ।
 सगडामुट्ठम्मि कोवि हु पुरीए तह वेजयंतंए ॥ २०४ ॥
 कोवि हु रयणपुरम्मि सिरिनयरे रयणसंचयं कोवि ।
 नयरम्मि जलावत्तं कोवि गओ संखनाभम्मि ॥ २०५ ॥
 अवरावर-नयरेसुं पीडिवक्ख-समासएण पुर-लोओ ।
 सव्वोवि हु विक्खिरिओ सत्तुय-पुंजोव्व वाय-हओ ॥ २०६ ॥
 एवं भणिऊण नरो विहिय-पणामो स गंतुमारद्धो ।
 चित्तगईवि य ताहे सोच्चा तव्वयणयं सहसा ॥ २०७ ॥
 पैहउव्व मोग्गेरणं गिलिओ इव रक्खसेण खुहिण्ण ।
 वज्जेण ताडिओ इव दुक्खं अइदूसहं पत्तो ॥ २०८ ॥
 अह चित्तिं पयत्तो दट्ठव्वा कत्थ सा मए वाला ।

१ स्थातुमशक्त इति । २ ज्ञातिवर्गेण = स्वजनसमूहेन । ३ परस्परम् (N. P. 71) । ४ आसितुम् = स्थातुम् । ५ आसाय । ६ B जयवे° । ७ A °चये । C प्रतिपक्षसमाश्रयेण = शत्रुभावेन । ८ विक्खिरिओ = विकीर्णः । ९ सत्तुक्कः = मृष्टयत्ना-दिचूर्णः (S. K.) । १० श्रुत्वा । ११ प्रहृत इव । १२ धुंघत्तन । १३ B सुगमम् ।

मह द्विय-कथाणंदा एवं विद्वियमि हय-विहिणा ! ॥ २०९ ॥
 एतवि नयर तीए कुल कोडे-समाउलमि विठेउमि ।
 दंसणमवि अइदुलहं अविशणिय-कुल-हराए उ ॥ २१० ॥
 इण्हि पुण नाणाविह-नयरेसुं पैवसियमि लोयमि ।
 दइयाए पउत्तीयावि त्रियाणणे संभवो नयि ॥ २११ ॥
 ता किं करेमि इण्हि हय-विहिणा विहडियमि एयमि ।
 लम्बिउज कह पउत्ती कहा मह दंसणं होउजा ? ॥ २१२ ॥
 को पुच्छिउजउ नाम को मह साहिउज कुल-हरं तीए ? ।
 जाय गया मम दइया अक्खिउज्जा पुर-वरं को तं ? ॥ २१३ ॥
 कहव तैडि-जोगओ सा दिट्ठा अम्हेदि हय-विहि-निओगा ।
 इण्हि पुण दडुवा को जाणइ कथव नवत्ति ? ॥ २१४ ॥
 तीए नामक्खराइं विरह-पिसावस्स मंत-भूयाइ ।
 सुर-गोवरं गयाइं न मज्झ हा ! कथ वत्तामे ? ॥ २१५ ॥
 हा ! द्विय ! कास उरसि निग्वंथं मुंच तम्मि लोयमि ।
 अउजवि का तुह आसा ठाणंवि अयाणमाणस्स ? ॥ २१६ ॥

अथ ।

जइ उज्जसि ता उज्जसु कुहसि हे द्विय ! न इ निवारेमि ।
 दइयाए जै पउत्तीवि दुलहा सपय जाया ॥ २१७ ॥
 अहवा किं इमिणा चित्तिएण अइगरुप विसाय गम्भेण ।
 अवलंबिय धीरत्त किंचि उवाय विचित्तमि ॥ २१८ ॥
 जेण उवाय-पयदा पुरिसा पावित्ति इच्छियं अर्थं ।
 सुम्मइ लोयमि जओ लम्भइ सुविण सुपतेहि ॥ २१९ ॥
 एसो य इह उवाओ ममापि सन्नेसु खयर-नयरेसु ।
 ॥ कहव कोवि कथवि तीए पउत्तिपि साहिउजा ॥ २२० ॥
 दासिउज अहव सक्का परिम्ममंतेहि कम्मवि पुरम्मि ।
 चदमुहा सा वाला, तहा य अइमुदरं चेव ॥ २२१ ॥
 एवं विणिच्छियथो सो हं भो चित्तवेग ! चित्तगई ।
 दइया-निओय-गुरु दुक्ख-वज्ज-निदलिय मण-सेल्लो ॥ २२२ ॥
 परिचत्त-वंधु-वग्गो अह गुरु अणुराय-परवसो तत्तो ।
 एगागी वेयददे उत्तर-सेटाए नयरसु ॥ २२३ ॥
 सन्नेसुवि परिममिओ न य उट्ठा तीए कथवि पउत्ती ।

१ प्र तीह । २ विपुले । ३ प्रोवले । ४ कसि । ५ आहवायाह । ६ दंसण
 शाह । ७ हवराह (प्र. १४. १५) । ८ सगद्धिः । ९ अ तीह । १० ठैहः = परंतुः

तत्तो य दक्खिणाए सेणोए आगओ अहयं ॥ २२४ ॥
 तत्थवि पुरेसु केसुवि आहिडिय इच्छये अपावितो ।
 अज्ज पुणो इह पत्तो तुह नयेर कुंजरावत्ते ॥ २२५ ॥
 एयम्मि य उज्जाणे मह पविस्संतस्स सोहणो सैठणो ।
 संजाओ तह फुरिया दाहिण-वाहू तहा नयणं ॥ २२६ ॥
 तत्तो वियाप्पियं मे अवस्समज्जेव हेहिई तीए ।
 दइयाए दंसणं, अहव किंचि अइसोहणं अन्नं ॥ २२७ ॥
 एवं विंचितयंतो पत्तो हं एत्थ कयलि-गेहम्मि ।
 काऊण पाय-सायं उवविट्ठो कुट्टिमुच्छंगे ॥ २२८ ॥
 ताव य खणंतराओ समागया सुयणु ! मज्झ निदत्ति ।
 सोऊण तुज्झ सद्धं सत्ति पवुद्धो अहं तत्तो ॥ २२९ ॥
 केण इमं उल्लवियति चित्तिउं जा दिसाओ पुँलएमि ।
 ताव य तुमं हि दिट्ठो पलंबमाणो तरु-ल्याए ॥ २३० ॥
 हा ! हा ! अणेग-रूखो कह णु जुवाणो विणस्सए लग्गो ? ।
 एवं विंचित्तिऊणं हाहा-सद्धं करेमाणो ॥ २३१ ॥
 पत्तो तुज्झ समीवे छिन्नो अह पासओ मए सहसा ।
 भो चित्तवेग ! सेसं पच्चक्खं चेव तुह सव्वं ॥ २३२ ॥^५
 तं जं तुमए पुट्ठं कह णु तुमं भद्द ! नियय-दइयाए ।
 ठाणंपि नेय जाणसि तं सव्वं साहियं एयं ॥ २३३ ॥
 तो दुलहं मणुयत्तं ददूहूणं रूत्र-जोव्वण-समेयं ।
 महिलीमित्तस्स कए न हु मरणं होइ कायव्वं ॥ २३४ ॥
 भो चित्तवेग ! जइवि हु पिय-विरहे दूसहं हवइ दुक्खं ।
 उत्तम-कुल-प्पसूयाण तहवि एयं न जुत्तंति ॥ २३५ ॥
 जाणामि अहंपि इमं मण-वट्ठह-माणुसस्स विरहम्मि ।
 नरए नेरइयस्सव उप्पज्जइ दारुणं दुक्खं ॥ २३६ ॥
 तहवि हु न होइ जुत्तो अप्प-वहो किंतु कोवि हु उवाओ ।
 चित्तेयव्वो जह सा पाविज्जइ हियय-वट्ठहिया ॥ २३७ ॥
 भो सुप्पइट्ठ ! एवं वज्जरिए तेण चित्तगइणा ओ ।
 दीहं नीससिऊणं एवं हि मए समुल्लवियं ॥ २३८ ॥
 वोलीणा तीइ कहा न हु इण्हि अत्थि कोवि उवाओ ।
 अज्जेव य रयणीए जं होही तीइ वीवाहो ॥ २३९ ॥

१ शकुन्तः । २ पादशौचम् । ३ पश्यामि (H. P. IV. 181) । ४ B युग्मम् ।
 ५ A °लामेत्त° । ६ नैरयिकः = नरकजावः । ७ A तीए ।

भणियं च चित्तगइणा अनाया एव एत्थ पविसागो ।
 मयणस्स गिहे संपइ पत्थुअ-अत्थस्स हेउम्मि ॥ २ ॥
 तत्तो य मए भणियं एवं होउत्ति उट्ठिया दोवि ।
 उच्चिणिय कइययाइं पुप्फाइं तत्थ उज्जाणे ॥ ३ ॥
 पविसिय मयणस्स गिहे पूइय मयणं च एवमुट्ठवियं ।
 भयवं ! तुह प्पसाया संपज्जओ इच्छियं अम्ह ॥ ४ ॥^३
 एवं भणिऊण तओ दोवि निलुक्का अणंग-पट्टीए ।
 रयणीए जाममित्ते बोलीणे किंचि-अहियम्मि ॥ ५ ॥
 बहु-परियण-परियारिया गिउंजंता पवर मगल-सएहिं ।
 वज्जंतेण य विविहं नाणाविह-तूर-निवहेण ॥ ६ ॥
 निय-सहि-यणेण सहिया आरूढा उत्तिमाए सिवियाए ।
 कय-मंगलोवयारा सिय-भूमण-भूसिय-सरीरा ॥ ७ ॥
 सिय-वसण-पाउयंगी आनद्ध-सुगंध-कुसुम-आमेला ।
 पत्ता ओ कणगमाला दारे अह काम-गेहस्स ॥ ८ ॥^४
 उत्तिन्ना सिवियाओ पूयण-उवगरणयं गहेऊणं ।
 धरिऊण दार-देसे सयलं निय-परियणं ताहे ॥ ९ ॥
 एगागिणी पविट्ठा मयरद्धय-ध्रिंव-पूयण-निमित्तं ।
 पविसित्तु भवण-दारं अंगलियं ताए बालाए ॥ १० ॥^५
 संपूइऊण कामं अह सा निवडेवि तस्स चलणसु ।
 दीहं नीससिऊणं गलंत-थूलंमु-नयणिल्ला ॥ ११ ॥
 लहु-सदेणं एयं सोवैलंम सगगगरं भणइ ।
 निज्जिय-सुर-मणुओवि हु पहरसि इत्थीण किं भयवं ! ? ॥ १२ ॥^६
 जइ मज्झ तम्मि लोए भयवं ! गरुओ कओ हु अणुराओ ।
 ता कीस तं पमोत्तुं घडसि ममं अन्न-लोएणं ? ॥ १३ ॥

अन्नं च ।
 सुम्मंति इत्थ लोए पंचेव सिलीमुंहा ओ किल तुज्झ ।
 नवरं ममं पैडुंवा सहस्स-वाणोव्व तं जाओ ॥ १४ ॥
 जइ ताव मज्झ पहरसि पहरसु को तं निवारइ भयवं ! ।

१ B इत्थ । २ उच्चित्त = प्रचायीकृत्य । ३ B युग्मम् । ४ निलुक्का = निलीनी
 (H. P. IV. 55) । ५ गीयमाना । ६ पाउयंगी = प्रावृताङ्गी । ७ आमेला = आपादि =
 अवतंसः । ८ B चनसुभिः कलापकम् । ९ अंगलितम् । १० B ताइ । ११ B
 युग्मम् । १२ निपत्य । १३ पोपालम्भ = साक्षेपवाक्यम् । १४ सगद्गदम् ।
 १५ B युग्मम् । १६ शिलीमुखाः = बाणाः । १७ पडुवा = प्रदीप्य ।

नवरं तह मह पहरसु करंत-भवणे जह वषामि ॥ १५ ॥
 तुमए पुन रुह पदया जह न मया नेव जैरिया अहये ।
 ता कि भगामि इण्हि सरणमि ससागया तुम्ह ॥ १६ ॥
 ददस्म ह्वयवेहेणं सो पेव जहोमहं तु छेपम ।
 तुमए पीडिय-देहा तह सरण तुम्ह भेट्ठिया ॥ १७ ॥
 जह मया तुमे तुट्टो देहि वरं पथिभो मर एयं ।
 मा मह हविगव एरिस विट्ठेवगा अन्न-जम्हे ॥ १८ ॥
 साय इमो मह जम्हो पिय-जन-आसाए बेठिभो अटो ।
 तं चिय दश्ये दिग्गमु भवये ! मह अन्न-जम्हेवि ॥ १९ ॥
 भो मुण्डरट्ट ! एव मणिऊज ताहि कणममाणाए ।
 विअउत-धुल-अमुप-पणाह-समित्त मिदियाए ॥ २० ॥
 नाण-विह-रयण-रिणि,मिदमेव पमरंन-रिमउ किरणमि ।
 गिम्म-हर दार-निहिए रम्हे अह तोरणे तीए ॥ २१ ॥
 बहो निउंछीएण पासभो ताहि सा पुनो मणइ ।
 एमा मयामि सरइ कुमुकाउह । तुम्हा पुरभो हं ॥ २२ ॥
 मा मह मणिगम कोरि ह विदियमत्तुसंति कणममाणाए ।
 एलियमित्ते काय विमोचिय जेण आमाए ॥ २३ ॥
 इण्हि पुन म ह सदा काउं भंग तु निर-देहणए ।
 तं बोमु दिवय-दइए न छगाए मर को अघो ॥ २४ ॥
 अन्नं च देवराभो । अटिउं जयति नेव कइरवि ।
 तदे ह अन्नइ जाये मया भेट्ठयेदि दण्डए ॥ २५ ॥
 अहण कपणेन केणकि गिमाव-जोव बेठिया तइया ।
 मएवण मसेज अइवा मपेण केण वि ॥ २६ ॥
 ता संतंति मा होउज मण अविउं उवय-जय भो ।
 भवये ! तुह दणया भिणउ मयले अविउंज ॥ २७ ॥
 गिण विह उवय-जोव-जयरीव-जगाह दण दण ।
 मण होउज म होउज म अविउं अन्नइर विउये ॥ २८ ॥
 विद-विह-दुक्क-मदने मयइ दण्डे उवय-जयरी ।

१ पु. १ । २ पु. १५५ = अ. ५ । ३ पु. १५५ = अ. ५ । ४ अ. ५ । ५ पु. १५५ । ६ पु. १५५ = अ. ५ । ७ पु. १५५ । ८ पु. १५५ । ९ पु. १५५ । १० पु. १५५ । ११ पु. १५५ । १२ पु. १५५ । १३ पु. १५५ । १४ पु. १५५ । १५ पु. १५५ । १६ पु. १५५ । १७ पु. १५५ । १८ पु. १५५ । १९ पु. १५५ । २० पु. १५५ । २१ पु. १५५ । २२ पु. १५५ । २३ पु. १५५ । २४ पु. १५५ । २५ पु. १५५ । २६ पु. १५५ । २७ पु. १५५ । २८ पु. १५५ ।

छट्ठो परिच्छेओ ।

तं जइ हविज्ज इण्हि सुकयत्था होज्ज ता अहयं ॥ २९ ॥
 एवं भणियं तीए मुक्को अप्पा अहोमुहो झत्ति ।
 तुरियं गंतूण मए छिन्नो अह पासओ तीए ॥ ३० ॥
 गहिऊण तयं अंके ताहे सणियं मए इमं भणिया ।
 निज्जिय-सुरासुरिंदो तुट्ठो तुह सुयणु ! रइ-नाहो ॥ ३१ ॥
 असरिस-साहस-आवज्जिएण मयरद्धएण तुह सुयणु ! ।
 एयम्मि चेव जम्मे उवणीओ सो जणो एसो ॥ ३२ ॥
 किज्जउ कंठ गगहणं गाढं उक्कंठिओ जणो तुज्ज ।
 एवं भणिया बाला लज्जाए अहोमुही जाया ॥ ३३ ॥
 चित्तगईवि य ताहे समागओ तम्मि चेव ठाणम्मि ।
 तत्तो य मए भणियं वर-मित्तो एस मह सुयणु ! ॥ ३४ ॥
 तुज्ज विओए सुंदरि ! अप्प-वहे उज्जवो अहमिमेण ।
 विणिवारिओ अकारण-वच्छल्ल-जुएण धीरेण ॥ ३५ ॥
 तुह पावणे उवाओ एसो मह साहिओ इमेणेव ।
 एएण सहाएणं सिज्झिस्सइ इच्छियं अम्ह ॥ ३६ ॥
 कन्ना-सहाव-सुलहं उज्झत्ता सज्झसं सुयणु ! तम्हा ।
 निय-नेवत्थं सव्वं झत्ति समप्पेसु एयस्स ॥ ३७ ॥
 काऊण तुज्ज रूवं जेण इमो सुयणु ! वच्चए वाहिं ।
 परियण-विमोहणट्ठा पर-कज्ज-समुज्जओ धीरो ॥ ३८ ॥
 एवं च मए भणिया सहरिस-हियया करेइ तं सव्वं ।
 अह दोवि निलुक्काइ पुणरवि मयणस्स पट्ठीए ॥ ३९ ॥
 चित्तगईवि य तीए नीसेसं निविसिऊण नेवत्थं ।
 उग्घाडिडं दुवारं आरूढो झत्ति सिवियाए ॥ ४० ॥
 अह तम्मि गए लोए नीसइ जाणिऊण तं भवणं ।
 भणिया य मए एसा सुंदरि ! किं इण्हि कायव्वं ? ॥ ४१ ॥
 ओणयं-मुहीए तीए सज्झस-वस-कंपमाण-मत्ताए ।
 कहकहवि हु उल्लविओ खलंत-अव्वत्त-वाणीए ॥ ४२ ॥
 गुरु-विरह-पीडियाए पिययम ! तं पाविओ तुडि-वसेण ।
 कुणसु सयं जं जुत्त सरणम्मि समाणया तुज्ज ॥ ४३ ॥^{१२}
 एवं तीए भणिए गंवव्व-विहीए सा मए बाला ।

१ त्वरितम् । २ शनैः । ३ आवर्जितः = प्रसन्नः । ४ B °जाइ । ५ सेत्त्यात =
 सिद्ध भविष्यति । ६ साध्वसं = भयम् । ७ वहिः । ८ निवेस्य । ९ द्वारम् । १०
 अवनतमुखयातया । ११ गतं = गात्र = शरीरम् । १२ B युगम् ।

परिणीया सं मयजं देने काऊग मंकिमयं ॥ ४४ ॥
 भंगिणिषु कमेज तमो मज्जममेई विविह्मयजेहि ।
 लजमेग रमिऊजं मुत्तो अठिगिऊग तयं ॥ ४५ ॥
 निह-विगमे य मर वज्जारेवं मुपणु । वत्तिमो इहि ।
 परिममपरिऊण न हु जुत्तं अण्डित दय ॥ ४६ ॥
 दंढं भोसासिण्यं अह मज्जये तांइ हिण्य दइयाए ।
 ॥ भग्ग-उत्त ! जुत्तं कम पत्तं अमि मइ मरणं ॥ ४७ ॥
 मज्जा निमिसे पाविमि मामिष ! जं मरय-आणइ इहि ।
 नहवाणो पयंइ विग्ग वा-देण्णिओ २६ य ॥ ४८ ॥
 नासंतागवि अह न नाह ! तरणं तु विज्जए किंचि ।
 ता तुह वइरेणि-सूवा जावा परमधमो अहयं ॥ ४९ ॥
 तुह-विगह-ताविवाए न आगि मइ सामि ! तारेसं दुक्खे ।
 ज तुह माह ! विवसि सभाविष इहि सज्जयं ॥ ५० ॥
 एहंवि नाह ! वइवि हु मज्जा अउवाए होमि न हु इहि ।
 पुज्ज-रत्तिपाण अहवा पत्तंवि हु विदंडए सहसा ॥ ५१ ॥
 भो मुपणइट्ट ! एउ मणिउ अवलम्बिऊण मइ कंटे ।
 गुरु दूक्ख-निम्मम,ए २४ अह तीर वाळए ॥ ५२ ॥
 ततो य मए मणिय मुदरि ! कि सोपमससि वहासि ।
 एह जं एहिअ-व इहि ज होउ ते होउ ॥ ५३ ॥
 तुह सगम-रत्तिपाण मण जइ होन्ना, होन्ना ता दुक्खं ।
 इहि पुण्ह मुदरि ! मरणेवि हु न,पि दुवसति ॥ ५४ ॥

निब ।

एसो अचिंतिओवि हु जइ जाओ संगमो सह सुमाए ।
 तह चेर मा फेयावि हु अयंवि हु सोहणे होग्ग ॥ ५५ ॥
 कीउट ताव टवाओ अहलो जइ होइ होउ, को दोसो ।
 मच्चय वडियाण पुणो तहइया चय भूमिणि ॥ ५६ ॥
 नहवाण-सयर त दट्टूण मए इमे कयं मुपणु !
 मयिपव्वयाए दिट्ट होन्ना जं किंचिमह सचियं ॥ ५७ ॥
 अंमुवगय हि मरणं नासिज्जइ तहवि ताओ खयराओ ।
 जैल चउरणुजययाणं मा कहवि हु एइ मुँलओवि ॥ ५८ ॥

१ आहिउम् । २ अपनीय=दुग्ध । ३ आने पुत्र । ४ प्रवन्दः । ५
 क्षेपयो=रसः । ६ विवसिः । ७ विषयते=नवसति । ८ लज । ९ अ वहासि ।
 १० अ-मुपगच्छ=अई इच्छम् । ११ अरुवर्णोपतानाम् । १२ गुरुदः ।

- छटो परिच्छेओ ।

ता सुयणु ! मुंच सोयं वच्चाओ रयणसंचए ताव ।
 कालोच्चियं च पच्छा दिट्ठं दिट्ठं करिस्सामो ॥ ५९ ॥
 तत्तो य तीए समयं नीहरिओ पणमिऊण रइ-नाहं ।
 अह तीए कंठ-लग्गो उप्पइओ गयण-मग्गम्मि ॥ ६० ॥
 रागंधयार-मोहिय-नराण दट्ठुव तारिसं चरियं ।
 दूरं नासिय-तिमिरो अह सहसा उग्गओ सूरु ॥ ६१ ॥
 तत्तो य तीए भाणियं सामिय ! गाढं पिवांसिया अहर्यं ।
 सूसइ गलयं अज्जवि केदूरे अम्ह तं नयरं ? ॥ ६२ ॥
 दूरे अज्जवि नयरं सुंदरि ! इत्थ वण-निगुंजम्मि ।
 ओयरिमो जं होही इत्थ जलं एव मे भाणए ॥ ६३ ॥
 तत्तो दोवि जणाइं अवइन्नाइं वणम्मि रम्मम्मि ।
 सीयल-जल-पडिपुन्नं अह दिट्ठं तत्थ निज्जरणं ॥ ६४ ॥
 पाऊण जलं अह सा पत्तल-तरु-छाहियाए उवविट्ठा ।
 काठं सरीर-चित्तं अहमवि तत्थेव आयाओ ॥ ६५ ॥
 भो सुप्पइट्ठ ! एवं खणंतरं वीसमामि जा तत्थ ।
 ताव य निर्मुओ सद्धो आसन्ने केलि-गेहम्मि ॥ ६६ ॥
 जाया सत्थ-सरीरा सुंदरि ! वच्चासु इण्हि निय-ठाणं ।
 एयं सद्धं सोढं एस विगप्पो महुप्पन्नो ॥ ६७ ॥
 नूणं चित्तगइस्स य एसो सद्धो न होइ अन्नस्स ।
 एयम्मि वण-निगुंजे अहवा को संभवो तस्स ? ॥ ६८ ॥
 एवं विंचितियम्मी कयली-गेहाओ ताओ गुंविलाओ ।
 तरुण-महिला-समेओ चित्तगईं जत्ति नीहरिओ ॥ ६९ ॥
 तत्तो गंतूण मए सहरिसमालिंगिओ स नेहेणं ।
 अहमवि तेणं, तत्तो उवविट्ठा दोवि तत्थेव ॥ ७० ॥
 तत्तो य मए भाणिओ नीहरिणं तु मयण-गेहाओ ।
 किं मित्त ! तुमे विहियं विमोहिओ परिणयो कहवा ? ॥ ७१ ॥
 कहव तुमं निच्छुट्ठो का वा एसा मणोहरागारा ।
 माहिला, कत्थ व पत्ता, साहसु मह सब्बमेयंति ? ॥ ७२ ॥
 चित्तगईं भणइ तओ निसुणसु भो चित्तवेग ! एग-मणो ।
 काऊण कणगमाला-रूवमहं ताव नीहरिओ ॥ ७३ ॥

१ पिपासिता = तृपिता । २ कियद्दूरम् । ३ एवमे = एवं मया । ४ अवतीर्णो ।
 ५ उवाच । ६ श्रुतः (K. P. 31) । ७ गुपिल = गहनम् । ८ परिजनः =
 स्वजनः । ९ निर्मुक्तः ।

भाग्यदो सिधियाए पत्तो य कमेग वर-सदीयमि ।
 विजाहारे-मग-गिजंग-विबिह-वर-मंगपुपीये ॥ ७४ ॥
 लगे समायम्मी गदिभो मह वर-यन्त्रो सहरीमेण ।
 नदवाहणेग, तत्तो कमेग वत्तो य बीरदो ॥ ७५ ॥
 नदवाहणम पुरभो नेई विविहंगहार-सोहितं ।
 पारदं वार-विजासिर्गहि वर-जेय-संवटियं ॥ ७६ ॥
 ऐन्धंतरमि एगा जुनई आगम्य कर-यत्तं निरपं ।
 मुरा-रवण-समेपं दंसइ मह सग्तमुण्डुणा ॥ ७७ ॥
 तं दट्टुं चितियं मे एसा सा मगा सतिवा मुदा ।
 हरेथ-भय-मोइयाए जा गदिवा तीए कमाए ॥ ७८ ॥
 अरुणय भोगुट्टे मगपं ओमारिउं मए तत्तो ।
 भैवओइया य एसा सहसा मह पणभिनया ॥ ७९ ॥
 एसा सा मह दइवा हन्धि-मए जा विमोइया तइया ।
 विदिणो निभोगभो कह जाया हमार्वणारुत्तं ॥ ८० ॥
 पेण्ठ अइदुग्गदवि इ सहसा कह मग्न दंसणं जायं ।
 अणुइलो अइय विही किवा त ज नरि करेइ ॥ ८१ ॥
 एव विचितिऊण निदसिभो निर-करो मए तीए ।
 पुचं समधियाए तीए मुराए सजुत्तो ॥ ८२ ॥
 कमे होड तीए आसल-सईये साहियं एपं ।
 भैवनिदण दुँकम्ह सीसं किर कणगमालाए ॥ ८३ ॥
 ता एसा लणमेग असोग-वणिवाइ मुँवइ लगालि ।
 सुम्हे एथ टियाभो जहा-मुहं चेव अण्डाह ॥ ८४ ॥
 वत्त पुण पेक्कणए जैणाविजाउ अम्ह सिग्गेति ।
 एवं भाणितं तीए उडुविभो चित्तवेग । अहं ॥ ८५ ॥
 तत्तो तीए समय पवर-घरुवाण-तिलव-भूयाए ।
 वियसंत-मुरहि-मंजरी-मयरंदामोय-मुँदयाए ॥ ८६ ॥
 पत्तो रमणीयाए असोग-वणिवाए सहरीसं तीए ।
 दिनमि आसणम्मी उवविट्टो, सावि मड पुरां ॥ ८७ ॥^{११}

१ उर्ध्वलो = समूहः (B. D. L. 116) । २ भाव्यम् । ३ B. ११५^२ । ४ दण्डु-
 ण्णा = पूनी (B. P. 17) । ५ अरुणसीवकम् । ६ जपघारं । ७ कवलोकेता ।
 ८ B. ११५^३ । ९ कमे । १० A. १०१^३ । ११ अणुविद्वेष = निद्राया अभावः ।
 १२ इत्तं करोति = दुःखयति । १३ सपिति । १४ दण्डुताम् । १५ मुरा =
 मयता मयता वा । १६ B. पुष्पम् ।

अह सा सज्जस-भरिया जाहे न चएइ किंचि वज्जरिठं ।
 ताहे नियय-पउत्ती सव्वावि हु चित्तवेग ! मए ॥ ८८ ॥
 पुव्वं जा तुह कहिया तीएवि हु सा मए समासेण ।
 काहिया य जाव इत्थं इत्थीरूवेण आयाओ ॥ ८९ ॥
 सुंदरि ! तुज्ज विओगे गुरु-दुक्खं माणसं मए पत्तं ।
 भमिओ तुज्ज निमित्ते सव्वेसुवि खयर-नयरेसु ॥ ९० ॥
 ता लज्जं मोत्तूण साहसु किं तुज्ज नामधेयंति ।
 कम्मि कुले तुह जम्मो किंवा नामं तु ते पिउणो ? ॥ ९१ ॥
 कहवि पुरे इह पत्ता पभूय-ल्लोयस्स भज्जयारम्मि ।
 इत्थीरूवोवि अहं विन्नाओ सुयणु ! कह तुमए ? ॥ ९२ ॥
 एवं च मए भणिया कहवि हु उज्झित्तु सज्जस वाला ।
 मणयं खलंत-वयणा अह एवं भणिउमाढत्ता ॥ ९३ ॥
 आनन्नुसु मण-वल्लह ! कहेमि सव्वंपि जं तुमे पुट्ठं ।
 तुम्ह सुपसिद्धमेव हि नयरं सुरनंदणं ताव ॥ ९४ ॥
 तत्थासि सुविक्खाओ पहंजणो नाम खयर-रायत्ति ।
 तस्स य पवरो मंती अइकुसलो नीइ-सत्थेसु ॥ ९५ ॥
 पट्ठणो य दढं भत्तो बुद्धीए चउव्विहाए संपन्नो ।
 रत्तां विस्सास-पयं आसि पुरा मेहनाउत्ति ॥ ९६ ॥
 तस्स य घरिणी पवरा पइ-व्वया-रूव-संवया-कलिया ।
 उत्तम-कुल-प्पसूया इंदुमई नाम आसित्ति ॥ ९७ ॥
 तीए सह विसय-सोक्खं निसेवमाणस्स मेहनायस्स ।
 जाओ सुओ सुरूवो नामेणं असेणिवेगोत्ति ॥ ९८ ॥
 अब्भसिय-कला-नियरो साहिय-विज्जो गुणाण आवात्तो ।
 जणयाण कयाणंदो कमसो सो जोव्वणं पत्तो ॥ ९९ ॥
 एत्तो य दक्खिणाए इमीए सेढीए कुंजरावत्ते ।
 एयम्मि चेव नयरे चंदगई आसि वर-खयरो ॥ १०० ॥
 तस्स य मण-वल्लहिया महिला नामेण मयणरेहत्ति ।
 कांण ताण पुत्तो अमियगई नाम संजाओ ॥ १०१ ॥
 धूया चंपय-गोरा चंपयमालत्ति तदणुसंजायो ।
 पत्ता य जोव्वणं सा विज्जाहर-कुमर-मण-हरणं ॥ १०२ ॥
 अह सा चंपगमाला गरिया सुरनंदणम्मि नयरम्मि ।

मंनि-मुय-अमगिगेगस्स, मायरं तेग परिणोया ॥ १०१ ॥
 मीया नियर नयरे मह तीए मो मिसाल्लनयणाए ।
 पेय्याइए जुत्तो मुंजइ माणुस्सए मागे ॥ १०२ ॥
 अह अन्नया कयाइवि मंनि-पर्यं देवि^१ असगिगेगस्स ।
 नियय तणयम्म तत्तो विरत्त-चित्तो महा-सत्तो ॥ १०५ ॥
 रत्ता पहेजेण्य सहिओ संजाय-गरुय-संवेगो ।
 मुगुरूण पाय-मूळे पव्वइओ मेहन्नाओ सो ॥ १०६ ॥^२
 गुयरो वि^३ असगिगेगे चंगमाळाए हियय-इयाए ।
 समयं गिह-वाम-कळं अणुहइ विस्सय-ओक्कउत्ति ॥ १०७ ॥
 अह चंगमाळाए कमेय पुत्ता ओ पंच टण्णत्ता ।
 ताणं विययम ! निमुणमु कमेण एयाइ नामाइ ॥ १०८ ॥
 वज्जगइ कटगइ चदो तह चंदणो मुमीहां य ।
 एचणं पुत्ताण उवरि घूया अह जाया ॥ १०९ ॥
 जम्म-दिणे मह पिटणा मुय-जम्म-मइसवाओ अम्महिओ ।
 काराविओ सहिरितं महंण्डवो गरुय-नेहेण ॥ ११० ॥
 चत्ते य वारसोहं नामं तु पियंमुमंजरी मच्च ।
 विट्ठिय कमेण अहय देहावचरण वइदता ॥ १११ ॥
 जगयाण कयाणंदा छालिउत्ता य धाए-यैजणेण ।
 पत्ता कुमारे-मावं कय-परियण-लोक्काणंदा ॥ ११२ ॥^४
 जुवई-जण-जंण्णाओ न्हाईया कळाओ सयळाओ ।
 गहियाओ कमेण तओ पत्ता हं जोव्वणं पदमं ॥ ११३ ॥
 मुनिगिद्ध-महा-सहिया रमाणि विविहामु तय कीळामु ।
 कर-चित्त-पत्त-उट्टे-जय-जज्जण-गंधव-मीणमु ॥ ११४ ॥
 सअ य विययम ! अहय सह्यावओ पुरिस-वेसिणो जाया ।
 वरया य मअ महवे^५ इति सहि खयर-ववराण ॥ ११५ ॥
 वर-मअ-वत्ता-रिद्धाओ तेसि, जणओवि मअ साहेइ ।
 न य कयवि म्ह इच्छा जायइ तो ते निवारेइ ॥ ११६ ॥
 मां जां अजइ वरयो तं ते ने^६उत्ति जावय अहं तु ।
 ताहं य असगिगेगो मच्च पिया भोगमावन्नो ॥ ११७ ॥

१ वीर-उत्तर । २ दावा । ३ अंजना । ४ अंजना । ५ अंजना । ६ अंजना ।

उपपत्तिः-१०१ ॥ १०२ ॥ १०५ ॥ १०६ ॥ १०७ ॥ १०८ ॥ १०९ ॥ ११० ॥ १११ ॥ ११२ ॥ ११३ ॥ ११४ ॥ ११५ ॥ ११६ ॥ ११७ ॥

१० वेदिनी-देवनी । ११ अंजना । १२ अंजना । १३ अंजना । १४ अंजना । १५ अंजना ।

दट्ठूण तं ससोगं चंपगमाला उ भणइ निय-दइयं ।
 कीसं ससोगो सामिय ! दीससि चिंताउरो धणियं ? ॥ ११८ ॥
 तत्तो य तेण भणियं मह धूया ताव जोव्वणं पत्ता ।
 न य इच्छइ किंपि वरं सुंदरि ! गरुई इमा चिंता ॥ ११९ ॥
 धूया जोव्वण-पत्ता वर-रहिया कुल-हरम्मि वसमाणा ।
 तं किंपि कुणइ कज्जं लहइ कुलं मैइलणं जेण ॥ १२० ॥
 को होज्ज वरो धूयाए हंदि ! मण-इच्छिउत्ति चिंताए ।
 सुंदरि ! न एइ निदा रयणीएवि मह पसुत्तस्स ॥ १२१ ॥
 एयं निसम्म वयणं चंपगमालावि ताहि मे जणणी ।
 मज्झ निमित्ते सुंदर ! जाया सोगाउरा धणियं ॥ १२२ ॥
 अन्न-दिणम्मि पिय-सही पभाय-समयम्मि धारिणी-नामा ।
 सुज्जापहस्स धूया समागया मज्झ पासम्मि ॥ १२३ ॥
 भणइ य किमज्ज पिय-सहि ! हियैव्व विक्खियेव्व वुत्तव्व ।
 दीससि अन्न-मणा विव विदाण-मुहा ससोगिल्ला ॥ १२४ ॥
 चिर-आगयावि पिय-सहि ! कीस न संभासिया अहं तुमए ? ।
 ता भणसु सोग-कारणमेयं जं तुज्झ संजायं ? ॥ १२५ ॥
 एव च पिय-सहीए भणियाए मए तथा समुल्लवियं ।
 सम्ममुवलक्खियं ते धारिणि ! निसुणेसु वुत्तंतं ॥ १२६ ॥
 तुज्जेहिं समं पिय-सहि ! कीलित्ता ता विर्याल-समयम्मि ।
 नाणाविह-कीलाहिं समागया नियय-नेहम्मि ॥ १२७ ॥
 उवरिम-भूमीइ तआं नाणा-मणि-रयण-हेम मइयम्मि ।
 पल्लंके पासुत्ता पवराए हंसतूलीए ॥ १२८ ॥
 अह अट्ठ-रत्त-समए दुंदुहि-सइ सुणित्तु पाडिबुद्धा ।
 पिच्छामि गयण-मग्गं दिव्व-विमाणेहिं संकिन्नं ॥ १२९ ॥
 दट्ठूण देव-निवहं उज्जोइय-गयण-मंडलं तत्थ ।
 सुर-सुंदरि-गण-सहिय चिंता मे एरिसा जाया ॥ १३० ॥
 कथेरिसाईं मन्ने दिव्व-विमाणाईं दिट्ठ-पुव्वाईं ।
 एवंविहा य देवा देवीओ कत्थ दिट्ठाओ ॥ १३१ ॥
 एव विचित्तयंती पिय-सहि ! मुच्छा-वसं अहं पत्ता ।

१ कीस = कस्मात् । २ मलिनताम् (H. D. VI. 142) । ३ हतेव । ४ विरु-
 तेव । ५ बुद्धा = भीता. उद्विग्ना च (H. D. VII. 94) । ६ विकालसमये = स-
 यम् । ७ अ-मीए । ८ अर्धरात्रसमये ।

मुच्छा-विरमे ततो जैर्द-सरणं समुपचं ॥ १३२ ॥

संभैरिया पुञ्च-मवा दोन्ति मए मणुप-देव-संवदा ।

जह ते निमुणसु भारिणि ! सम्बपि हु वैग्जरिग्गंतं ॥ १३३ ॥

जमुरीवे दीवे सुरगिरिणां उत्तरम्मि पासम्मि ।

एरवपे वर-खित्त इहत्थि सेल्लोक्क विक्खायं ॥ १३४ ॥

ताम्मि य मज्झिम-खंडे आरिय-खित्तम्मि आसि वर-नयरं ।

अमर-पुर-सरिस-रूढं पडिक्ख नरिंद-दुग्गम्म ॥ १३५ ॥

ति-दुभण-लण्छा-निलयं ईम्म-सहस्सोवसेविपं विडडं ।

आकाळ-मुण्डइ नामेणवि मुण्डइति ॥ १३६ ॥^१

उवहसिय-धणय-विह्वो उववार-रओ य सपल-लोपस्त ।

देव-गुरु-पूयण-रओ वैष्णु-यरो य बंधूणं ॥ १३७ ॥

दक्खिन्न-दया-कलिओ कम्मणाणी सवल-वाणिय-सारधस्त ।

हरिदत्तो नामेणो ईम्भो परिवसइ अह तत्थ ॥ १३८ ॥^२

निग्गिय-रइ-सोहंगा सीलवई महु-भासिणी दैक्खा ।

पाणपिया विणयवई विणयवई भारिया तस्स ॥ १३९ ॥

पच-पयारे विसए तीए समे तस्स अणुइवंतस्स ।

जाओ पहाण-मुत्तो वसुदत्तो नाम मुपसिद्धो ॥ १४० ॥

तत्तो विणयवईए कमेण धूयाओ तित्ति जायाओ ।

निग्गिय-सुरिंद-मुदीर-रूवाइसएण कलिपाओ ॥ १४१ ॥

जेट्ठा मुलायणात्ति य सीया कन्ना अणगवई नामा ।

वसुवइ नामा तइया ति-लोप-अप्पेरय-म्भूया ॥ १४२ ॥

कमसे वट्ठेतीओ तहण-जणुम्मय-कारधे रम्मं ।

अह ताओ पत्ताओ तित्तिवि नव-जोन्वणारंभे ॥ १४३ ॥

कन्ना मुलायणा सा परिजाया मेहलावइ-पुरीए ।

सागरदत्त-मुएणं मुवेधु-नामेण वाणिएण ॥ १४४ ॥

विजयवई-नयरीए सुएण धणमूइ-सायवाइस्त ।

धणवाहण-नामेणं विवाहियाऽणगवइ-कन्ना ॥ १४५ ॥

साविं हु वसुमइ-कन्ना नयरीए मेहलावईए ओ ।

धणवइणा पारणीया तणएण समुदत्तस्स ॥ १४६ ॥

१ कालिस्वर्य — पूर्ववद्वयम् । २ संसृता (M. P. 74) । ३ पञ्चमा-
नम् (M. P. 3) । ४ जितेकवविहवातम् । ५ इत्यः — धेनु । ६ B दुग्गम् ।
७ वारमवधरः, ८ पितृ । ९ जमयोः A अग्नेयी । १० B दुग्गम् । ११ सोद्वगी
सोमागम् । १२ दया = वसु ।

अह सो धणवइ-वणिओ कलामु कुसलो अणंग-पडिरुवो ।
 समयं तु वसुमईए भुंजइ माणुस्सए भोए ॥ १४७ ॥
 वड्ढंत-सिणेहाणं ताणं अन्नोन्न-रत्त-चित्ताणं ।
 नव-जोव्वणाणं सैरसं विसय-सुहं सेवमाण्णाणं ॥ १४८ ॥
 गुरु-जण-विणय-रयाणं अवरोप्पर-विरह-दुक्ख-रहियाणं ।
 वच्चंति वासराइं आणांदिय-बंधु-वग्गाणं ॥ १४९ ॥^२
 अह अन्नया कयाइवि पवरे हंमिय-तलम्मि पासुत्तो ।
 धणवइ-वणिओ तीए वसुमइ-दइयाए संजुत्तो ॥ १५० ॥
 निम्मल-ससि-कर-उज्जोइयाए रयणीए पच्छिमे जामे ।
 निदा-खए विवुद्धा मुद्धा सा वसुमई वरई ॥ १५१ ॥
 निय-संयणीय-पसुत्तं पर-पुरिसं पिक्खिऊण भय-भीया ।
 सा पवण-हया तणु-तरु-लयव्व अह कंपिया सहसा ॥ १५२ ॥
 चित्तइ सा मिय-नयणा कथ गओ मज्झ नियय-नाहो सो ।
 दुक्ख-पवेसम्मि गिहे एसो पुरिसो कह पविट्ठो १ ॥ १५३ ॥
 किंवा सो मण-दइओ हविज्ज निहओ इमेण पावेण ।
 सोच्चिय दइओ अन्नो पडिहासइ किं विर्वज्जासा १ ॥ १५४ ॥
 अहवा न होह एसो मह दइओ ताव निच्छओ एस ।
 एस अँउव्वो कोवि ह्ठ दीसइ दिव्वाणुकारित्ति ॥ १५५ ॥
 तह सुवइ सुवीसत्थो पाविसित्ता पर-गिहम्मि जं एसो ।
 ते नूणं भवियव्वं केणावि ह्ठ कारणेणित्थ ॥ १५६ ॥
 जइ एस अन्न-पुरिसो दइओ वा तहवि इण्हि मह जुत्तं ।
 निय-सासुयाए सिग्घं जहट्ठियं चेव सँहेउं ॥ १५७ ॥
 जइ पुण एयं न कहेमि कहवि निय-सासुयाए वुत्तंतं ।
 आजम्मंपि कलंकं सुदूसहं होइ ता मज्झ ॥ १५८ ॥
 एवं विचित्तिऊणं उत्तरिया हम्मियाओ सा बाला ।
 पत्ता य सासुयाए सुदंसणाए समीवम्मि ॥ १५९ ॥
 सा सणियं उँट्ठविया भणइ किमागमण-कारणं सुँण्हे ! ।
 तत्तो य वसुमईए जहट्ठियं साहियं सव्वं ॥ १६० ॥
 भाणियं सुदंसणाए न संभवो अत्थि इत्थ अन्नस्स ।

१ B सरिसं । २ B युग्मम् । ३ हम्म्यम् = गृहम् (H. D. VII. 62) । ४ शयनोपयम् = शय्या । ५ दुःखेन प्रवेशः शक्यो यत्र तद् दुःखप्रवेशम् । ६ विपर्यासात् = त्रमात् । ७ अपूर्वः । ८ सुविश्वस्तः । ९ सासुया = श्वश्रूः । १० साहेउं = कथयितुम् (N.P. 3) । ११ उत्थापिता । १२ सुण्णं = श्रवणम् ।

निरा-वसत्रो होग्या तुह जाओ विन्ममो एतो ॥ १६१ ॥
 भणियं च वसुमईए अंवि ! सयं केव ता निरुंवेमु ।
 एवं तीए भणिया सुदेसणा छट्टु गया सत्य ॥ १६२ ॥
 सम्मं निरुविओ सो निराए पमुत्तओ तहि पुरिसो ।
 नायं सुदेसणाए जह एस न होइ मह पुत्तो ॥ १६३ ॥
 ससो सुदेसणाए पोकेकरियं दीहरेण सदेण ।
 धावह धावह लोया ! एस अखन्वो नरो केवि ॥ १६४ ॥
 अम्ह घरमि पविहो जाओ चोरोअ नूण होऊण ।
 एवं सुदेसणाए विहियं सोऊण हेलबोलं ॥ १६५ ॥
 रे ! लेहें लेह धावह काय गको काय अच्छइ नितुक्को ।
 एमाइ बाइरतो समुट्टिओ परिवणो सव्वो ॥ १६६ ॥
 मिलिओ य भूरि-लागो किं किं एपांते एव जंपतो ।
 सिट्ठी समुददत्तो भणइ एए ! केण मुसिया सि ! ॥ १६७ ॥
 मोवि हु सयणीयाओ समुट्टिओ कल-यलं निसामित ।
 बज्जरइ केण अंवे ! मुसिया, जं एवमुल्लवसि ! ॥ १६८ ॥
 न हु इय फोपि दीसइ दुट्टु मई कीस अवि ! उज्जिमा ! ।
 एवं तु तेण भणिया सुदेसणा एवमुत्तवइ ॥ १६९ ॥
 को सि तुमं कस्त सुओ कीस गिहं मज्झ अगओ पाव ! ।
 हा ! धिई ! किंनिमित्तं अंजिति मयं समुत्तवसि ! ॥ १७० ॥
 कीस मह पुत्त-सेवजाए इय सुत्तोसि नट्टु-मज्जाय ! ।
 काय कओ मे पुत्तो धणवइ-नायो हवास ! तुमे ? ॥ १७१ ॥
 एवं च तीहें निट्ठुर वयणाणि निसम्प-विग्धिओ चित्ते ।
 सो पुरिसो निय-देहं पुणो पुणो अह पुंलोएइ ॥ १७२ ॥
 आलोइऊण सुइर निय देहं जाव सामल-मुहो सो ।
 उणइय-गणो ताहे आलोयइ नह-यल सहसा ॥ १७३ ॥
 सुड बुड इय अन्वत्तं जैवं दितोव्व पवर-विज्जाए ।
 सैल्लइ य पुणरुत्तं दददुर इव भूमि-पट्ठांम ॥ १७४ ॥
 जाओ खणेण दीणो खयर-कुमारोअ नट्टु वर-विज्जाओ ।
 गादं वेविर-देहो मूढोव्व हिट्ठोव्व संजाओ ॥ १७५ ॥

१ निरुपय = अवलोकय । २ पूज्यतम । ३ अ एस । ४ कलकलम् (N P. ३०)

५ लात = एकीदलार्थः । ६ अ सेही । ७ वट्ट ! । ८ अ सिखाइ । ९ अ तीए

१० पवति (N P. ७) । ११ आपम् । १२ उज्जति = उज्जति । १३ इत इव ।

अह, तं तारिस-रूवं पुरिसं दट्ठुं सुदंसणा भणइ ।
 पाविट्ठ ! किं न साहसि कथ कओ मह सुओ तुमए ? ॥ १७६ ॥
 सोवि अहो-मुह-वयणो होऊण ठिओ न जंपई जाव ।
 ताहे सो जण-निवहो विविहं उल्लुविउमाढत्तो ॥ १७७ ॥
 एसो इब्भ-घरम्मी समागओ चोरियाए धण-लुद्धो ।
 अन्ने भणंति चोरो जइ ता सेज्जाए किं सुत्तो ? ॥ १७८ ॥
 ता एस वसुमईए कैएण पॅरदारियाए आयाओ ।
 अन्ने भणंति जारो जइ ता अंवित्ति किं भणइ ? ॥ १७९ ॥
 ता एस धणवइच्चिय विहिओ केणावि अन्न-रूवेण ।
 देवेण दाणवेण व केलीए पिएण मन्नामो ॥ १८० ॥
 अन्ने भणंति भूओ एस पिसाउव्व आगओ एत्थ ।
 अम्हाण छलण-हेउं एरिस-रूवेण दुट्ठप्पा ॥ १८१ ॥
 भो भो न एवमेयं भणंति अन्ने उ किंतु निसुणेह ।
 वसुमइयाए सीलं परिक्खिउं आगओ तियसो ॥ १८२ ॥
 एमाइ बहु-विगप्पं परोप्परं जा जणो समुल्लवइ ।
 ताव यं पिय-सहि ! धारिणि ! निसुणसु जं तत्थ संजायं ॥ १८३ ॥
 केऊर-हार-अंगय-विरायमाणो मणोहर-सरिरो ।
 सहसा पयडीभूओ भासुर-दिक्खी तहिं तियसो ॥ १८४ ॥
 देवेण तेण भणियं निसुणह एयस्स वइयरं मद्दा ! ।
 अवियाणिय-परमत्था करेह किं बहुविह-विगप्पे ? ॥ १८५ ॥
 एसो ह्नु पावकारी सुमंगलो नाम नहयरो आसि ।
 साहिय-बहुविह-विज्जो विज्जाहर-नयर-सुपसिद्धो ॥ १८६ ॥
 अह अन्नया कयाइवि भममाणो इच्छिएसु नयरेसु ।
 एसो इत्थ पुरीए समागओ जोव्वणुम्मत्तो ॥ १८७ ॥
 हम्मिय-तलमारूढा ण्हणुत्तिन्ना ह्नु वसुमई एसा ।
 गयण-ट्टिएण दिट्ठा इमेण सुइरं च निज्झाया ॥ १८८ ॥
 दट्ठुं इमीए रूवं खुहियं अह माणसं तु एयस्स ।
 काउं धणवइ-रूवं अवयरिओ इत्थ गेहम्मि ॥ १८९ ॥
 अवियाणिय-परमत्था मुत्ता अह वसुमई इमेणावि ।
 सुरयम्मि रंजिय-मणो चितइ एवं महा-पावो ॥ १९० ॥

१ अधोमुखं = अधस्ताद् वदनं यस्य सः । २ चोरिका = चौर्यम् । ३ कृतेन =
 तदर्थे = वसुमत्ययामिति यावत् । ४ पारदारिकंतया । ५ एत्थ । ६ आनोत्तोर्णो ।
 ७ निश्वाता = दृष्टा । ८ अवतीर्णः ।

धनवद्-रूपेण दिव्यो वैभवाभो दृश्य सपत्न्य-लोचन ।
 दूरं वर-संगूर सम्यं सेवामि सुरसु-मुहं ॥ १९१ ॥
 विष्णोर्दृष्टिं दिवा मह काञ्चं किञ्च भक्त-सुखं हि ।
 सोऽहम्-विहङ्गाय पताय इमाय महिषाय ॥ १९२ ॥
 एवं विचिन्तितुं वैश्वरिभ्यो धनार्थं इमेन तु ।
 नेतुं मारु-विषं मुञ्चोऽहं विमोच-नयरीय ॥ १९३ ॥
 पञ्चाक्षय विष-रूपं धनवद्-रूपं सिद्धिं विमलम् ।
 वसुधैव कुटुम्बकम् इति सां विदुर्हं इयम् ॥ १९४ ॥
 संपदि ह धनवद्-वर्जितो विनीत-नयरीय दविभ्यो वैभो ।
 ददुर्हं भक्त-नयरी विमोच-विषभ्यो विमोच ॥ १९५ ॥
 का दया वर-नयरी कथं व सा मेदलायै मयि ।
 किं केन व भवदरिभ्यो देष्टव्यं व मुनिपते एवं ॥ १९६ ॥
 एवं विनिगम्यतो वदति नयरीय ज्ञान परिमयम् ।
 तारय पद्मदाम्बरी सौम्यं केवलं दिव्यम् ॥ १९७ ॥
 निरि-सप्तदश विजय-नंग-नयरी विनीत-विमलम् ।
 मायेन दंष्ट्रिभ्यो रीति-रिती मुनि-नयरी-समेभ्यो ॥ १९८ ॥
 ते ददुर्हं ज्ञान-सौम्यं काञ्चन ईदृशिनं तु विमोच ॥
 ददामि केवलं-नयरी उच्यते उच्यते उच्यते ॥ १९९ ॥
 माञ्चन व ददुर्हं विमोच-नयरी-सौम्यं तेन सौम्यम् ।
 केन वदं भवदरिभ्यो वदते । किञ्च इमे विमं ॥ २०० ॥
 का वा दया नयरी एवं पुष्टेन धनवत् सदा ।
 धनवद्-गो पुष्टुर्हं सौम्यं ह सौम्यं सदा ॥ २०१ ॥
 विजय-नयरी सौ माञ्चन-नयरी-सौम्यं नयरी-सौम्यम् ।
 पुष्टुर्हं नयरी-सौम्यं केवलं नयरी-सौम्यम् ॥ २०२ ॥
 का वद ! कुतस्तु सौम्यं नयरी-सौम्यं नयरी-सौम्यम् ।
 इदं विमोच-नयरी नयरी-सौम्यं नयरी-सौम्यम् ॥ २०३ ॥
 ददामि वद-नयरी नयरी-सौम्यं नयरी-सौम्यम् ।
 सौम्य-नयरी-सौम्यं नयरी-सौम्यं नयरी-सौम्यम् ॥ २०४ ॥
 ददामि वद-नयरी नयरी-सौम्यं नयरी-सौम्यम् ।

हवइ हु निमित्त-मित्तं सेसं पुण वज्झ-अत्यम्मि ॥ २०५ ॥
ता तेण नहयरेणं न मज्झ परमत्यओ कयं दुक्खं ।
किंतु निय-कम्म-जणियं एवं भावेसु निय-चित्ते ॥ २०६ ॥

अविय ।

“पैथरेणाहओ कौवो पत्थरं ढँक्कुमिँछई ।
मिगारिओ सरं पप्प सैरुप्पत्तिं विमग्गई ॥ २०७ ॥”
ता भद्द ! जिणाणाए कम्म-समुच्छेयणम्मि उज्जमसु ।
तत्तो विर्लीण-कम्मो पाविहिसि न एरिसिं दुक्खं ॥ २०८ ॥
इय केवल्लिणा भाणिओ पाडिबुद्धो धणवई इमं भणइ ।
इच्छामो अणुसङ्गिं पच्चज्जं देह मे भयवं ! ॥ २०९ ॥
केवल्लिणा से दिन्ना पच्चज्जा सच्च-पाव-मल-हरणी ।
अह जाओ सो समणो सामन्न गुणेहिं उववेओ ॥ २१० ॥
पुँव्व-सय-सहस्ताइं तीसं काऊण उग्ग-तव-चरणं ।
तेमासियं च काऊण अणसणं चत्त-देहो सो ॥ २११ ॥
उववण्णो ईसाणे अच्छर-गण-संकुले विमाणम्मि ।
चंदज्जुणाभिहाणे देवो चंदज्जुणो नाम ॥ २१२ ॥”
ओहिन्नाणेण तओ नाऊणं सयल-नियय-वुत्तंतं ।
सो हं भो भो भद्दा ! समागओ एत्थ नयरीए ॥ २१३ ॥
वसुमइ-कंठ-विल्लगो सयणीय-गओ पसुत्तओ दिट्ठो ।
पच्छाडय-निय-रूवो धणवइ-रूवेण एस ठिओ ॥ २१४ ॥
जाओ य मज्झ कोवो तव्वसओ चित्तियं मए एयं ।
मारोमि इमं पावं मह दइयाए सह पमुत्तं ॥ २१५ ॥
जणाणि-जणयाण अहवा जौणावित्ता य सयल-छोयस्स ।
एयस्स दुट्ठ-चरियं काहामि विणिग्गहं पच्छा ॥ २१६ ॥
एवं विचिंतिऊणं अवहरियाओ इमस्स पावस्स ।
सव्वाओ विज्जाओ जाओ य इमो सभाव-त्थो ॥ २१७ ॥
तत्तो य वसुमईए सहसा निट्ठा मए खयं नीया ।
एईए विवुद्धाए नायं जह एस पर-पुरिसो ॥ २१८ ॥

१ वज्झो = बाह्यः । २ पत्थरो = प्रस्तरः = पाषाणः । ३ क्लीवः, प्रस्तावा-
दत्र श्वा । ४ ढक्कुं = दंष्ट्रम् । ५ A च्छइ । ६ पप्प = प्राप्य । ७ खरस्य शब्द-
स्योत्पत्तिम् । ८ अनुशास्तिम् = आशाम् । ९ आमण्यगुणैः । १० त्रिशत्पूर्वलक्षमि-
तानि ‘वर्षाणि’ इति शेषः । ११ B युग्मम् । १२ ज्ञापयित्वा । १३ स्वभावस्थो =
मूलरूपः ।

गंतूण सासुयाए सिद्धा यत्ता इमीइ संज्वावि ।
 तत्तो मुदंसणाए दट्ठूण इमं कओ रोळें ॥ २१९ ॥
 पडिबुद्धेण इमेणवि तेणिह अंबा मुदंसणा भणिया ।
 सोउं निट्ठुर-वयणं पळेइयं नियय-देहं ॥ २२० ॥
 दट्ठूण पुब्ब-रूवं निय-देहं विन्धिओ इमो चित्ते ।
 मह विज्जाए पमावो अवहरिओ केण अज्जंति ॥ २२१ ॥
 एवं विचिंतिऊणं उप्पइउमणेण ताहि एएण ।
 निय-विज्जा संभरिया पवरा नह्णामिणी नाम ॥ २२२ ॥
 तहवि इ उप्पइऊणं जाहे न चएइ ताहि विजायं ।
 ऋविएण मज्झ केणवि विज्जा-च्छेओ कओउवत्सं ॥ २२३ ॥
 तेणेय समावत्थो जाओ न चएमि गयणमुपइउं ।
 एवं विगण्यतो एसो दीणत्तणं पत्तो ॥ २२४ ॥
 एव पिय-साहि ! धारिणि ! सोउं तियसस्स मासिये तस्स ।
 सेहो समुदत्तो मुदंसणा सावि से मज्जा ॥ २२५ ॥
 आलिमिण तं देव अइगुरु सुप-दुक्ख-इल्लिप-इयिप्रदं ।
 दीहर-सरेण दोण्णिवि करुण रोळु पवत्ताई ॥ २२६ ॥
 तह सेहिं साथ रुत्तं करुण-गलावेहिं नेह-भरिएहिं ।
 जह सो समागय-जणो सव्वेवि इ रोविउं लग्गो ॥ २२७ ॥
 सांऊण रुत्त-सदं सेहस्स गिहम्मि नयर-यत्थव्वो ।
 सव्वेवि इ संमिलिओ सवाल-बुद्धो जणो त-थ ॥ २२८ ॥
 नाऊण य वुत्तंतं सव्व अन्न-वज्जरिज्जतं ।
 अक्कोसंति बहुविहं सुमगलं नयर नारीओ ॥ २२९ ॥
 एयस्स पडट विज्जू मुत्तां मा एस सुज्जउ पावो ।
 निदोसांवि धणवई अवहरिओ जेण पावेण ॥ २३० ॥
 हा ! पाव ! किं न आसी खपरीओ तुह सरूव-जुत्ताओ ।
 मुदाए वसुमईए जेण तुमे खंडियं सील ! ॥ २३१ ॥
 ता पाव ! इण्हि पावसु अणज्ज-कज्जम्मि निरय ! निहउज्ज ! ।
 निय-दुचेट्ठिय-सरिसं इह पर-लोए फलं कहुयं ॥ २३२ ॥
 एय न हाइ जोगा नामं एयस्स दट्ठ चरियस्स । ।

१ रोळो = कोलाहलः (B. D VII. 15) । २ अनाए । ३ उत्पत्तिपुनरा-
 वृत्तिपुनरावेन । ४ अं छिदी । ५ रोदितुम् । ६ नयर-वास्तव्यः । ७ अज्जुत्तं =
 अगोप्यम् । ८ मुत्तताम् = उत्तमताम्, पुन एव भिन्नशब्दित्वं । ९ अज्ज =
 जनार्दनम् ।

पावो अमंगलो एस जेण एयं कयं पावं ॥ २३३ ॥
 कन्न-कडुएहिं एवं असम्भ-वयणेहिं तेण लेणं ।
 अक्कोसिआं स बहुहा सुदीण-वयणो तहिं वरओ ॥ २३४ ॥
 तेणेव देवेण तहिं माया-वित्ताइं रोवमाणाइं ।
 अणुसासियाइं सम्मं तुण्हिक्काइं तु जायाइं ॥ २३५ ॥
 तत्तो सुरेण भणिया मुंचंती थूल-अंसुय-पवाहं ।
 भदे ! वसुमइ ! इण्हि को तुह हिययस्स उच्छाहो ? ॥ २३६ ॥
 अह तीए वज्जरियं लज्जाए समोणमंत-वयणाए ।
 जं किंचि तुमं सामिय ! आइससि तहिं समुच्छाहो ॥ २३७ ॥
 भणियं सुरेण सुंदरि ! जइ एवं ता कोरेसु पव्वज्ज ।
 जिण-वर-भणियं-धम्मं कम्म-महा-कंद-कांडालं ॥ २३८ ॥
 जइवि ह्नु सुंदरि ! तुमए अयाणमाणाए एयमावरियं ।
 तहवि ह्नु इमस्स पावस्स ओसहं हाउ पव्वज्जा ॥ २३९ ॥
 तत्तो य वसुमईए तहत्ति बहु मनियं तयं वयणं ।
 महईए विभूईए निय-बंधव-अणुमया ताहे ॥ २४० ॥
 तत्थेव य नयरीए सुहम्म-नामस्स पवर-सूरिस्स ।
 मयहरियाए बहुविह-साहुणि-गण सेविय-कमाए ॥ २४१ ॥
 चंदजसा-नामाए समणिया सुर-वरेण सयमेव ।
 तीएवि य आगम-विहिणा दिन्ना दिक्खा वसुमईए ॥ २४२ ॥^१
 सोवि सुमंगल-खयरो गुरु-रोसणावि तेण देवेण ।
 दट्ठूण दीण-वयणो न मारिओ कहवि ह्नु दयाए ॥ २४३ ॥
 नेऊण माणुसुत्तर-गिरिस्स परओ स उज्झिओ वरओ ।
 अह सो तियसो पत्तो नियय-विमाणम्मि वेगेण ॥ २४४ ॥
 सावि ह्नु वसुमइ-अज्जा समिई-गुत्तीसु सम्ममुवउत्ता ।
 सैज्जाय-ज्झाण-जुत्ता उज्जुत्ता विणय-करणम्मि ॥ २४५ ॥
 पुव्व-सय-सहस्साइं वट्ठूणि काऊण पवर-सामंनं ।
 संलेहणाए सम्मं शोसित्ता नियय-देहं तु ॥ २४६ ॥
 अणुराय-वसा तं चिय ज्ञायंती सुर-वरं निए हियए ।
 कय-अणसणा वसुमई कालं काऊण उववन्ना ॥ २४७ ॥
 ईसाण-नामम्मि त्रिइज्ज-कप्पे चंदज्जुणे दिव्व-विमाणयम्मि ।

१ माता-पितरं । २ वत्साहः । ३ आदिशसि = आज्ञां करोषि । ४ अजा-
 त्वा । ५ B तिसृभिः कुलकम् । ६ आर्या = सार्वरी । ७ सज्जाओ = स्वाध्यायः ।
 शोसित्ता = झपित्वा = क्षीणं कृत्वा । ८ B पदजणे ।

देवस्त चंदगुण-नामगस्त चंदणहा नाम पहाण-देवी ॥ २४८ ॥
 साङ्ग-धनेसर-विरदय-मुजोह-गाहा समूह-रम्भाए ।
 रागगि-दोस-विसहर-पसमण-जल-मंत-भूयाए ॥ २४९ ॥
 एसेवि परिसमणइ वसुमइ-सुरलोप-पावणो नाम ।
 सुरसुंदरि-नामाए कहोए छटो परिच्छेओ ॥ २५० ॥

॥ पष्ठः परिच्छेदः समाप्तः ॥ छ ॥ २५०० ॥

अह पुण्य-संगणं समयं चंदगुणेण देवेण ।
 गाढाणुराय-रत्ता मुजइ दिय-लोग सोक्खाई ॥ १ ॥
 चंदणह देवीए सुर-लोए सुर-वरण तेण सम ।
 मोछाणो बहु-जालो दिग्ग-मुह अणुहवतीए ॥ २ ॥
 अह अन्नया कयाइवि विण्णाय विण्णिकण निप-दइयं ।
 भय-भीया ता देवी तं देव एवमुल्लवइ ॥ ३ ॥
 सामिय ! कीस ससको अरइ-पेरदोम्य दीससि तुमेति ।
 तह कत ! इइ-विषमिजय-देहो दीणोव कि इण्हि ॥ ४ ॥
 सुखइ कीस अऊहा कुमुम-समूहो सिरमि संजैमिओ ? ।
 बैसणाणि तुज्ज सामिय ! सामल वज्राणि कि अङ्गणा ? ॥ ५ ॥
 घेरहरइ कीस दिही काममि य सिद्धि-आपरो इण्हि ।
 मोडसि य कीस भंग पुणो पुणो, देव ! वज्रसु ? ॥ ६ ॥
 अह चंदगुण-देवी एवं पुटो पियाए वज्ररइ ।
 कि न याणसि सुंदरि ! जेण मयं पुच्छसि इमं ॥ १ ॥ ७ ॥
 देवस्म वयण-समए इमाणि जायति सुवणु ! डिमाणि ।
 ता मग्गवि सुइ-समओ आसओ वट्टइ इणाणि ॥ ८ ॥
 एवं निसम्म वयण देवी अदवल्लहरस्स देवस्स ।
 ठण्णज-गरुड-साया दुक्खं नरभावमं पत्ता ॥ ९ ॥
 अह अन्नया कयाइवि सो देवी तीइ विण्णमणीए ।
 सरतर-वयण-समुदय-दीवान्ण अदंसणीमूओ ॥ १० ॥

१. ४. १. २. ३. ४. ५. ६. ७. ८. ९. १०. ११. १२. १३. १४. १५. १६. १७. १८. १९. २०. २१. २२. २३. २४. २५. २६. २७. २८. २९. ३०. ३१. ३२. ३३. ३४. ३५. ३६. ३७. ३८. ३९. ४०. ४१. ४२. ४३. ४४. ४५. ४६. ४७. ४८. ४९. ५०. ५१. ५२. ५३. ५४. ५५. ५६. ५७. ५८. ५९. ६०. ६१. ६२. ६३. ६४. ६५. ६६. ६७. ६८. ६९. ७०. ७१. ७२. ७३. ७४. ७५. ७६. ७७. ७८. ७९. ८०. ८१. ८२. ८३. ८४. ८५. ८६. ८७. ८८. ८९. ९०. ९१. ९२. ९३. ९४. ९५. ९६. ९७. ९८. ९९. १००. १०१. १०२. १०३. १०४. १०५. १०६. १०७. १०८. १०९. ११०. १११. ११२. ११३. ११४. ११५. ११६. ११७. ११८. ११९. १२०. १२१. १२२. १२३. १२४. १२५. १२६. १२७. १२८. १२९. १३०. १३१. १३२. १३३. १३४. १३५. १३६. १३७. १३८. १३९. १४०. १४१. १४२. १४३. १४४. १४५. १४६. १४७. १४८. १४९. १५०. १५१. १५२. १५३. १५४. १५५. १५६. १५७. १५८. १५९. १६०. १६१. १६२. १६३. १६४. १६५. १६६. १६७. १६८. १६९. १७०. १७१. १७२. १७३. १७४. १७५. १७६. १७७. १७८. १७९. १८०. १८१. १८२. १८३. १८४. १८५. १८६. १८७. १८८. १८९. १९०. १९१. १९२. १९३. १९४. १९५. १९६. १९७. १९८. १९९. २००. २०१. २०२. २०३. २०४. २०५. २०६. २०७. २०८. २०९. २१०. २११. २१२. २१३. २१४. २१५. २१६. २१७. २१८. २१९. २२०. २२१. २२२. २२३. २२४. २२५. २२६. २२७. २२८. २२९. २३०. २३१. २३२. २३३. २३४. २३५. २३६. २३७. २३८. २३९. २४०. २४१. २४२. २४३. २४४. २४५. २४६. २४७. २४८. २४९. २५०. २५१. २५२. २५३. २५४. २५५. २५६. २५७. २५८. २५९. २६०. २६१. २६२. २६३. २६४. २६५. २६६. २६७. २६८. २६९. २७०. २७१. २७२. २७३. २७४. २७५. २७६. २७७. २७८. २७९. २८०. २८१. २८२. २८३. २८४. २८५. २८६. २८७. २८८. २८९. २९०. २९१. २९२. २९३. २९४. २९५. २९६. २९७. २९८. २९९. ३००. ३०१. ३०२. ३०३. ३०४. ३०५. ३०६. ३०७. ३०८. ३०९. ३१०. ३११. ३१२. ३१३. ३१४. ३१५. ३१६. ३१७. ३१८. ३१९. ३२०. ३२१. ३२२. ३२३. ३२४. ३२५. ३२६. ३२७. ३२८. ३२९. ३३०. ३३१. ३३२. ३३३. ३३४. ३३५. ३३६. ३३७. ३३८. ३३९. ३४०. ३४१. ३४२. ३४३. ३४४. ३४५. ३४६. ३४७. ३४८. ३४९. ३५०. ३५१. ३५२. ३५३. ३५४. ३५५. ३५६. ३५७. ३५८. ३५९. ३६०. ३६१. ३६२. ३६३. ३६४. ३६५. ३६६. ३६७. ३६८. ३६९. ३७०. ३७१. ३७२. ३७३. ३७४. ३७५. ३७६. ३७७. ३७८. ३७९. ३८०. ३८१. ३८२. ३८३. ३८४. ३८५. ३८६. ३८७. ३८८. ३८९. ३९०. ३९१. ३९२. ३९३. ३९४. ३९५. ३९६. ३९७. ३९८. ३९९. ४००. ४०१. ४०२. ४०३. ४०४. ४०५. ४०६. ४०७. ४०८. ४०९. ४१०. ४११. ४१२. ४१३. ४१४. ४१५. ४१६. ४१७. ४१८. ४१९. ४२०. ४२१. ४२२. ४२३. ४२४. ४२५. ४२६. ४२७. ४२८. ४२९. ४३०. ४३१. ४३२. ४३३. ४३४. ४३५. ४३६. ४३७. ४३८. ४३९. ४४०. ४४१. ४४२. ४४३. ४४४. ४४५. ४४६. ४४७. ४४८. ४४९. ४५०. ४५१. ४५२. ४५३. ४५४. ४५५. ४५६. ४५७. ४५८. ४५९. ४६०. ४६१. ४६२. ४६३. ४६४. ४६५. ४६६. ४६७. ४६८. ४६९. ४७०. ४७१. ४७२. ४७३. ४७४. ४७५. ४७६. ४७७. ४७८. ४७९. ४८०. ४८१. ४८२. ४८३. ४८४. ४८५. ४८६. ४८७. ४८८. ४८९. ४९०. ४९१. ४९२. ४९३. ४९४. ४९५. ४९६. ४९७. ४९८. ४९९. ५००. ५०१. ५०२. ५०३. ५०४. ५०५. ५०६. ५०७. ५०८. ५०९. ५१०. ५११. ५१२. ५१३. ५१४. ५१५. ५१६. ५१७. ५१८. ५१९. ५२०. ५२१. ५२२. ५२३. ५२४. ५२५. ५२६. ५२७. ५२८. ५२९. ५३०. ५३१. ५३२. ५३३. ५३४. ५३५. ५३६. ५३७. ५३८. ५३९. ५४०. ५४१. ५४२. ५४३. ५४४. ५४५. ५४६. ५४७. ५४८. ५४९. ५५०. ५५१. ५५२. ५५३. ५५४. ५५५. ५५६. ५५७. ५५८. ५५९. ५६०. ५६१. ५६२. ५६३. ५६४. ५६५. ५६६. ५६७. ५६८. ५६९. ५७०. ५७१. ५७२. ५७३. ५७४. ५७५. ५७६. ५७७. ५७८. ५७९. ५८०. ५८१. ५८२. ५८३. ५८४. ५८५. ५८६. ५८७. ५८८. ५८९. ५९०. ५९१. ५९२. ५९३. ५९४. ५९५. ५९६. ५९७. ५९८. ५९९. ६००. ६०१. ६०२. ६०३. ६०४. ६०५. ६०६. ६०७. ६०८. ६०९. ६१०. ६११. ६१२. ६१३. ६१४. ६१५. ६१६. ६१७. ६१८. ६१९. ६२०. ६२१. ६२२. ६२३. ६२४. ६२५. ६२६. ६२७. ६२८. ६२९. ६३०. ६३१. ६३२. ६३३. ६३४. ६३५. ६३६. ६३७. ६३८. ६३९. ६४०. ६४१. ६४२. ६४३. ६४४. ६४५. ६४६. ६४७. ६४८. ६४९. ६५०. ६५१. ६५२. ६५३. ६५४. ६५५. ६५६. ६५७. ६५८. ६५९. ६६०. ६६१. ६६२. ६६३. ६६४. ६६५. ६६६. ६६७. ६६८. ६६९. ६७०. ६७१. ६७२. ६७३. ६७४. ६७५. ६७६. ६७७. ६७८. ६७९. ६८०. ६८१. ६८२. ६८३. ६८४. ६८५. ६८६. ६८७. ६८८. ६८९. ६९०. ६९१. ६९२. ६९३. ६९४. ६९५. ६९६. ६९७. ६९८. ६९९. ७००. ७०१. ७०२. ७०३. ७०४. ७०५. ७०६. ७०७. ७०८. ७०९. ७१०. ७११. ७१२. ७१३. ७१४. ७१५. ७१६. ७१७. ७१८. ७१९. ७२०. ७२१. ७२२. ७२३. ७२४. ७२५. ७२६. ७२७. ७२८. ७२९. ७३०. ७३१. ७३२. ७३३. ७३४. ७३५. ७३६. ७३७. ७३८. ७३९. ७४०. ७४१. ७४२. ७४३. ७४४. ७४५. ७४६. ७४७. ७४८. ७४९. ७५०. ७५१. ७५२. ७५३. ७५४. ७५५. ७५६. ७५७. ७५८. ७५९. ७६०. ७६१. ७६२. ७६३. ७६४. ७६५. ७६६. ७६७. ७६८. ७६९. ७७०. ७७१. ७७२. ७७३. ७७४. ७७५. ७७६. ७७७. ७७८. ७७९. ७८०. ७८१. ७८२. ७८३. ७८४. ७८५. ७८६. ७८७. ७८८. ७८९. ७९०. ७९१. ७९२. ७९३. ७९४. ७९५. ७९६. ७९७. ७९८. ७९९. ८००. ८०१. ८०२. ८०३. ८०४. ८०५. ८०६. ८०७. ८०८. ८०९. ८१०. ८११. ८१२. ८१३. ८१४. ८१५. ८१६. ८१७. ८१८. ८१९. ८२०. ८२१. ८२२. ८२३. ८२४. ८२५. ८२६. ८२७. ८२८. ८२९. ८३०. ८३१. ८३२. ८३३. ८३४. ८३५. ८३६. ८३७. ८३८. ८३९. ८४०. ८४१. ८४२. ८४३. ८४४. ८४५. ८४६. ८४७. ८४८. ८४९. ८५०. ८५१. ८५२. ८५३. ८५४. ८५५. ८५६. ८५७. ८५८. ८५९. ८६०. ८६१. ८६२. ८६३. ८६४. ८६५. ८६६. ८६७. ८६८. ८६९. ८७०. ८७१. ८७२. ८७३. ८७४. ८७५. ८७६. ८७७. ८७८. ८७९. ८८०. ८८१. ८८२. ८८३. ८८४. ८८५. ८८६. ८८७. ८८८. ८८९. ८९०. ८९१. ८९२. ८९३. ८९४. ८९५. ८९६. ८९७. ८९८. ८९९. ९००. ९०१. ९०२. ९०३. ९०४. ९०५. ९०६. ९०७. ९०८. ९०९. ९१०. ९११. ९१२. ९१३. ९१४. ९१५. ९१६. ९१७. ९१८. ९१९. ९२०. ९२१. ९२२. ९२३. ९२४. ९२५. ९२६. ९२७. ९२८. ९२९. ९३०. ९३१. ९३२. ९३३. ९३४. ९३५. ९३६. ९३७. ९३८. ९३९. ९४०. ९४१. ९४२. ९४३. ९४४. ९४५. ९४६. ९४७. ९४८. ९४९. ९५०. ९५१. ९५२. ९५३. ९५४. ९५५. ९५६. ९५७. ९५८. ९५९. ९६०. ९६१. ९६२. ९६३. ९६४. ९६५. ९६६. ९६७. ९६८. ९६९. ९७०. ९७१. ९७२. ९७३. ९७४. ९७५. ९७६. ९७७. ९७८. ९७९. ९८०. ९८१. ९८२. ९८३. ९८४. ९८५. ९८६. ९८७. ९८८. ९८९. ९९०. ९९१. ९९२. ९९३. ९९४. ९९५. ९९६. ९९७. ९९८. ९९९. १०००.

ददूषणं चुर्यं देवं देवी चंदप्पहा सुदुक्खत्ता ।
मुच्छा-विरमे करुण विलविउमेवं समारद्धा ॥ ११ ॥
हा ! नाह ! पाण-वल्लह ! मोत्तूणं ममं गओ कहिं देव ! ।
तुमए रहिया सामिय ! कं सरणमहं पवज्जामि ? ॥ १२ ॥
खण-लव-मेत्तंपि तुमं विणा मए नेव नाह ! अच्छतो ।
मोत्तूणं ममं इण्हि कथं गओ लोयणाणंद ! ॥ १३ ॥
तं चेव मज्झ सरणं तं नाहो जीविय तुमं देव ! ।
तुमए मुक्का सामिय ! भण इण्हि कथं वच्चांमि ? ॥ १४ ॥
हा ! कथं गओ वल्लह ! एत्थ अणाहं मम पमोत्तूणं ।
को मह सरणं इण्हि सामिय ! तुमए पमुक्काए ? ॥ १५ ॥
सो चेव देव लो गो देव-सहस्सोवसेहिओ रम्मो ।
तुह विरहियाइ इण्हि भावइ नरआवमो मज्झ ॥ १६ ॥
तं चिय इमं विमाणं रम्मं मणि-कणग-रयण-विच्चुरियं ।
तुमए मुक्कं भावइ वेडियालय-सैच्छहं नाह ! ॥ १७ ॥
किंकर-वग्गोवि इमो चाडुकरां विणय-करण-तल्लिच्छो ।
परमाहम्मिय-सरिसो भासइ तुह नाह ! विरहम्मि ॥ १८ ॥
पुंनाग-नाग-चंपय-नमेरु-मंदार-रेहिरं रम्म ।
उज्जाणं तुह विरहे असिपत्त-वणं पडिहाइ ॥ १९ ॥
वर-मज्जण-वावीओ निम्मल-जल-धूरियाओ रम्माओ ।
भासंति तुज्झ विरहे वेयरणि-नईइ तुल्लाओ ॥ २० ॥
धन्नाओ नारीओ जाओ मयं अणुसरंति भत्तारं ।
एयम्मि देव-भावे कत्तो एयारिसं मज्झ ? ॥ २१ ॥
एमाइ पलवमाणा सा देवी हणइ नियय-हत्थेहिं ।
अंगाइ सुदुक्खत्ता कंदंती करुण सदेण ॥ २२ ॥
मुच्छिज्जइ पुणरुत्तं नीसाहारा य पडइ भूमीए ।
संपत्त-चेयणा सा पुणरवि एवं समुल्लवइ ॥ २३ ॥
हा ! नाह ! किं न पेच्छसि विलवंतिं जं न देसि उल्लावं ।
किं वा रुद्धो वल्लह ! किं अवरद्धं मए तुज्झ ? ॥ २४ ॥
पणय-कुवियाए सामिय ! चाडु-सहस्साणि मज्झ कुव्वंतो ।
इण्हि कीस अकंडे विलवंतिं मुंचसि ममं तु ? ॥ २५ ॥

१ अ. १याए । २ भासते (म. प. १४. २५९) । ३ विच्चुरितं = व्यसप्तम् । ४

घटिकालयं = घटिकावादनगृहम् । ५ अच्छहं सदृशम् (म. प. ५६) । ६ मृतम् । ७

प्रणयकुपिताया मम ।

[illegible]

१ न वादाव । २ लघोर्हृत्-उपसर्गश्च । ३ लिङ्-प्रत्ययः = प्रियवर्त्तः ।
४ टाजिवा = टाजिवा (ल. १. १. ११३) । ५ आवा । ६ लङ्-प्रत्ययः । ७ लिङ्-प्रत्ययः = लिङ्-प्रत्ययः कृत् । ८ वा = विभेदप्रत्ययः । ९ लङ्-प्रत्ययः = लङ्-प्रत्ययः । १० लङ्-प्रत्ययः ।
११ वादि = वादिप्रत्ययः ।

समण-गण-सेविय-कमं ससुरासुर-मणुय-परियरियं ॥ ४० ॥

धम्मं वागरमाणं सुहंकरं नाम केवलं ताहे ।

गयणाओ ओयरिया सा देवी पिय-सहि-समेया ॥ ४१ ॥^२

वंदिय सुहंकरं तं सुहं करंतं तु भविय-सत्ताणं ।

सेसंपि समण-संधं उवविट्ठा उचिय-देसम्मि ॥ ४२ ॥

अह सो भयवं तीए स-देव-मणुयासुराइ-परिसाए ।

गंभीर-भारईए एवं भणितं समाढत्तो ॥ ४३ ॥

अइदुलहो मणुय-भवो सुकुलुप्पत्ती जिणिद-धम्मो य ।

पत्तम्मि तम्मि उज्जमह सव्वहा मा पमाएह ॥ ४४ ॥

कर-गहिय-सलिल-सरिसं खणे खणे झिज्जए इमं आउं ।

तम्हा जिण-वर-धम्मे मा हु पमायं कुणह तुम्हे ॥ ४५ ॥

कुस-सूइ-अग्ग-संगय-जल-लव-तुलुम्मि जीवियव्वम्मि ।

उज्जमह भाव-सारं अइविसमा जेण कम्म-गई ॥ ४६ ॥

जम्हा पमाय-मूलं दुक्खं सव्वंपि एत्थ संसारे ।

चउसुधि गईसु नियमा तेण इमो होइ मोत्तव्वो ॥ ४७ ॥

एसो जम्म-निमित्तं रोग-जरा-मरण-दुक्ख-सय-हेऊ ।

एय-वसगा य सत्ता भमंति भव-सागरे घेरे ॥ ४८ ॥

मोत्तूण ता पमायं करेह वर-उज्जमं जिणिदस्स ।

धम्मम्मि तग्गय-मणा संसार-समुद्-बोहित्थे ॥ ४९ ॥

परमत्थ-वंधु-भूए इमम्मि धम्मम्मि उज्जमं कुणह ।

निद्धूय-सव्व-पावा पावह तो मोक्ख-सोक्खाइं ॥ ५० ॥

नाउं कंहंतरं सा देवी चंदप्पहा इमं भणइ ।

भयवं ! कथुववन्नो दइओ चंदज्जुणो मज्झ ? ॥ ५१ ॥

मह कित्तियं च आउं इओ चुयाए य कथ मह जम्मो ? ।

दइएण तेण समयं होज्ज नवा दंसणं मज्झ ? ॥ ५२ ॥

एवं च पुच्छिओ सो वहु-माण-जुयाए तीए देवीए ।

भयवं सुहंकारो अह एवं भणितं समाढत्तो ॥ ५३ ॥

भइ ! सो तुह दइओ इह चेव य भारहम्मि वासम्मि ।

वेयइह-पव्वय-वरे उत्तर-सेटीए रम्माए ॥ ५४ ॥

१ व्याकुर्वन्तम् = उपदिशन्तम् । २ B युग्मम् । ३ B सुभक् । ४ A सुभं क० ।

५ B सवण । ६ प्रमाद्यत = प्रमादं कुरुत । ७ क्षीयते । ८ बोहित्थो = यानपात्रम् (M. D. VI. 96) । ९ कथाया उपदेशस्यान्तरं विचाररूपं कथान्तरं प्रस्तावमिति भावः ।

नयरम्भि चमरचंचे माणुगई-नामयस्त खयरस्त ।
 पिप-त्राया कुर्डीए उप्पन्नो पुत्त-भावेण ॥ ५५ ॥
 पडिओषमाणि अट्ठ ओ तुइ आउ आसि तेमुदियं मरे ! ।
 इण्हि तु वास-ठक्खे अवसेसं चिट्ठए आउं ॥ ५६ ॥
 पुत्रम्भि वास ठक्खे चइउण तुमपि तीइ सेदीए ।
 सुरनदणम्मि नपरे खयरस्त ओ अत्ताणिवेगस्त ॥ ५७ ॥
 पूया हांइसि मरे ! पयसा उ पियं गुमंजरी-नामा ।
 पुम्भ-दइएण समय तत्थ य तुइ दसण होही ॥ ५८ ॥
 तत्तो य भणइ देवी नायब्बो सो मए कहं मयवं ! ।
 कहवा पाणिग्गहण होही मह तेण समयपि ! ॥ ५९ ॥
 अह केवल्लिणा भणियं निसुणमु अत्ताइ जिण-वरिदस्त ।
 उम्मिट्ठ-करि-वराओ मोइस्सइ जो तुमं मरे ! ॥ ६० ॥
 सो चैव य नायब्बो एसो सो पुम्भ वल्लहो मज्झ ।
 पुणरपि विसंस-दंसणमेव तुइ हांइही तेण ॥ ६१ ॥
 तुह माउल पूयाए पाणिग्गहणम्मि कणगमालाए ।
 कउ तीए रूवं एही सो मित्त-कज्जेण ॥ ६२ ॥
 ओ तत्थ कणगमाला रूवो होही स पुम्भ-दइउत्ति ।
 नायब्बो नीसंकं मंद ! चदप्पमे । तुमए ॥ ६३ ॥
 समयतरं च होही पाणिग्गहणपि तेण सह तुज्झ ।
 जाई-सरणेण तुमं सुमरिस्ससि मह इमं वयण ॥ ६४ ॥
 एव पिप-सहि ! धाराणि ! केवल्लि-वयणे निसम्म सा देवी ।
 जाया हरिसिय-हिपया केवल्लिणो नपिय पय कमळं ॥ ६५ ॥
 तत्तो उप्पइया सा सासय जिण-चइयाइ सम्भाइ ।
 वंदित्ता तिथपरे महा-विदेहेसु सम्भेवि ॥ ६६ ॥
 स-ट्ठाणं सयत्ता ते थिय देवे मणेण चित्तेती ।
 अह अन्नया कयाइवि सावि शुवा आउय-खयरम्भि ॥ ६७ ॥

एवं च डिण् :

आ सा वसुमई अज्जा देवी चंदणह्य य सुर-लोए ।
 सा हं पियगुमंजरी नामा इह सुयणु ! संजाया ॥ ६८ ॥
 दट्ठूण देव निवह जाईसरणम्मि अज्ज उप्पजे ।

१ ॥ सुगमम् । २ वसुदितं = अन्नतः प्रभृति सर्वम् । ३ ॥ सुगमम् । ४ ॥
 ५ ॥ ६ ॥ सुगमम् । ६ सारिवावि । ७ ॥ विषयिः कुलम् ।

संभरिओ सो देवो पाण-प्पिओ आसि जो सग्गे ॥ ६९ ॥
 चिर-परिचियस्स पिय-सहि ! गाढं उक्कठिया अहं इण्हि ।
 तस्संगम-इच्छाए समुच्छुगं इण्हि मह चित्तं ॥ ७० ॥
 तं कैइय दिणं होही जम्मि स-सिणेह-निद्ध-दिट्ठीए ।
 पुव्व-भव-नेह-व्रद्धं पंचिस्सं वल्लहं तमहं ? ॥ ७१ ॥
 कह सो मे दट्ठव्वो सिग्घ कह तेण संगमो होही ।
 एवंविह-चित्ताए जाया सोगाउरा अहयं ॥ ७२ ॥
 तं चिय चित्तंतीएडवक्खित्त-मणाइ आगयावि तुमं ।
 पिय-सहि ! नो सच्चविया तेण न संभासिया भदे ! ॥ ७३ ॥
 तं जं तुमए पुढं जायं किं सोग-कारणं तुज्झ ।
 पिय-सहि ! धारिणि ! तं तुह नीसेसं साहियं एयं ॥ ७४ ॥
 अह धारिणीए भणियं केवल्लि-वयणं न अन्नहा भदे ! ।
 ता कीस कुणसि सोयं एवं एण होयव्वं ? ॥ ७५ ॥
 हसिऊण मए भणियं एवं एयंति नत्थि संदहो ।
 नवरं अइउक्कंठा तुवरइ मह माणसं सुयणु ! ॥ ७६ ॥
 एत्थंतरम्मि पिययम ! चंपगमाला समागया जणणी ।
 भणइ लहु पुत्ति ! मज्जसु भुंजसु कुण पवर-सिंगारं ॥ ७७ ॥
 भणियं च मए किं अम्मि ! कारणं जं अइप्पगे चेव ।
 जाया भोयण-वेला, अम्माए तओ इमं भणियं ॥ ७८ ॥
 सज्जाणे जिण-भवणं होही ण्हवणं जुगादि-देवस्स ।
 महया विच्छेड्डेण अत्थमणं जाव सूरस्स ॥ ७९ ॥
 तत्थ य पुर-वत्थव्वो वच्चइ ण्हवणस्स पेक्खओ लोगो ।
 अम्हेवि गमिस्सामो परियण-सहियाइ तत्थेव ॥ ८० ॥
 तेणव कारणेणं पभाय-समयम्मि भोयणं सिद्धं ।
 ता होसु लहु पंठणा जिण-भवणे जेण वच्चामो ॥ ८१ ॥
 एवं निय-जणणीए वयणं सोऊण उट्टिया झत्ति ।
 कय-भोयणाइ-चेट्ठा आरूढा सदनं पवरे ॥ ८२ ॥
 निय-परियण-परियरिया गया य उज्जाण-भूसणे तत्थ ।
 जिण-मंदिरम्मि सम्मं पूइत्ता वंदिओ भयव ॥ ८३ ॥
 दिट्ठं जिणिंद-ण्हवणं कीरंतं भत्ति-जुत्त-खयरोहि ।

१ कइय = कदा । २ B पिच्छि । ३ SEE NOTE P. 46 । ४ त्वरते (H. P. IV. 170) । ५ अतिप्रगे = अतिप्रभाते । ६ SEE NOTE P. 13 । ७ प्रक्षकः । ८ भव । ९ प्रगुणा = सज्जा । १० स्यन्दनः = रथः ।

नित-प्याये नृवणे निय-परियण-संजुया अहय ॥ ८४ ॥
 आरुढा रह-पवरे बलिया नयरस्स अभिमुहा जाव ।
 उम्मिट्ठो नयराओ नीहरिओ करि-वरो ताव ॥ ८५ ॥
 तं ददुं समुहमितं तुरया मह रह-वरस्स उंसुहा ।
 उम्मणेण पयहा मग्गो सो संदणो ताहे ॥ ८६ ॥
 मूमाए अह पडिया मुच्छाए विगय-वेषणा जाया ।
 तेण परं ज जायं पिययम ! तमहं न जानामि ॥ ८७ ॥
 नयरं दिट्ठो सि तुमं 'वीयंतां नियय-उत्तरीएण ।
 ददुं तुमं जाओ गरुओ हिययम्मि आणंदो ॥ ८८ ॥
 उत्तो मज्झ विगणो पिययम ! एसा मणाम्मि संजाओ ।
 एयं तं संजायं केवल्लिणा जं सैयाइइं ॥ ८९ ॥
 पुब्ब-भय-संगओ सो ता नूणं एस वल्लहो मज्झ ।
 रमइ य इमम्मि दिट्ठी मणं च आणंदमुम्भवह ॥ ९० ॥
 अमएणव संसितं दिट्ठम्मि इमम्मि मह सरारंपि ।
 विपसिय-नयणो एसोवि दीसए साणुरागोम्भ ॥ ९१ ॥
 ता मह पाण-पिओ सो अवस्समेसोत्ति जाव चित्तेमि ।
 ताव य परियण-सहिया समागया तथ मह धाई ॥ ९२ ॥
 अभिनदिल्लण सीए आपुट्ठे ताहि पिययम ! तुमंति ।
 वधामो निय-नयरे उस्सुरं वइए जेण ॥ ९३ ॥
 एवं मणिउ चलिया उत्तो य मए विचितियं एव ।
 पुंसंदि पिओ दिट्ठो इण्हि न वेणमि छेउं ॥ ९४ ॥
 एवस्स वयण पंकय-वलोमणं मोत्तु मह इमा दिट्ठी ।
 पंक-निवुड्ढा दुब्बल-गाइम्भ न सद्धए गंतुं ॥ ९५ ॥
 एवंविहे मुहुत्तं नयण जुयं मिलइ कस्सवि जणस्स ।
 हथिन्व पक-सुत्तो डुंक्खुत्तारं दढं होइ ॥ ९६ ॥
 एसावि मज्झ धाई चलिया एवं पयोत्तु मण दइयं ।
 उज्जाए वज्जरित अहपि सकेमि मो किंपि ॥ ९७ ॥
 ता मज्झ इम जुत्तं गिण्हामि इमस्स किंचि आभरणं ।

अविप ।

१. १. 'इमेत । २. उत्तस्ता = मयमीता । ३. भवजन कुर्वन् । ४. उहा अ-
 दिष्टम् । ५. (B. P. 66) । ६. छेउं = मोक्षदम् (B. P. IV. 91) । ७. निवुड्ढा =
 मन्ता । ८. धाई = भौः (B. P. II. 374) । ९. जुत्तो = विमग्नः (B. P. II. 74) ।
 १०. दुःखेन उत्तरणं = उत्तरो वक्ष्यते तत् 'भिहितं नवनयन' इति विराधम् ।

सत्तमो परिच्छेओ ।

तं चिय पैलोइऊणं जेण मणं निव्वुइं कुणइ ॥ ९८ ॥

मण-वल्लहेण एएण विराहिया निय-गिहम्मि संपत्ता ।

तं चेव पैलइऊण संघीरिस्सामि निय-हियय ॥ ९९ ॥

अत्र च ।

किल एस इत्थि-रूवो पाणिग्गहणम्मि कणगमालाए ।

एही, तत्थ य होही पुणोवि किल दसणं इमिणा ॥ १०० ॥

इय तइया केवल्लिणा आइट्ठं मज्झ तेण एयस्स ।

त चेव य आभरणं साभिन्नाणं तहिं होही ॥ १०१ ॥

एवं विचित्तिऊण मुद्दा-रयण तु तुम्ह हत्थाओ ।

गहिय वल्लह ! तइया नियया य समप्पिया मुद्दा ॥ १०२ ॥

पिय-कर-फास-पवित्त परिहित्ता तं पि गुरु पमोएण ।

चलिया वल्ल-गीवा सपरियणा नयर-समुहिया ॥ १०३ ॥

अह धारिणि-नामाए कळे होऊण मज्झ उल्लवियं ।

एयं केवल्लि-वयणं निव्वडियं ताव इक्कं तु ॥ १०४ ॥

ता एस देव-जीवो पुव्वि जो आसि तुज्झ वल्लहओ ।

एवं तीए भणिए सरोसमेवं मए भणिय ॥ १०५ ॥

हुं हुं दिट्ठा सि तुमं धारिणि ! अवसरम्मु दिट्ठि-मग्गाओ ।

एवविहमणिव्वट्ठं जा जंपासि अम्ह पुरउत्ति ॥ १०६ ॥

इण्हि न वल्लहो किं पुव्वं जं आसि मज्झ वल्लहओ ।

ईसिं हसिऊण तओ कयंजली धारिणी भणइ ॥ १०७ ॥

पिय-सहि ! खम अवराहं सव्वमसच्चं इमं मए भणियं ।

जह पुव्वं तह अहुणावि वल्लहो चेव तुह एसो ॥ १०८ ॥

किं पुण भणामि सच्च जइ दइओ कीस उज्झिउ चलिया ? ।

ता मा पिय-सहि ! रूससु घडइ चिय मह इमं वयणं ॥ १०९ ॥

एमाइ वहु-विगप्पं सहास-वयणाइ तीइ संजुत्ता ।

पत्ता गिहम्मि कमसो अत्थमिओ ताव सूरुओवि ॥ ११० ॥

अह तीए धारिणीए जाइसरणाइ-सयल तुत्तंतो ।

कहिओ मह माऊए तं सोऊं हरिसिया एसा ॥ १११ ॥

१ प्रलोक्य । २ निर्वृत्तिः । ३ दृष्ट्वा (SEE NOTE P. 49) । ४ स्वाभिज्ञानम्

= उपलक्षकं चिद्धम् । ५ फासो = स्पर्शः । ६ परिधाय । ७ निर्वृत्तम् = सिद्धम् ।

८ अपसर = दूरीभूतः । ९ अनिवद्धं = असंयद्धम् । १० अस्तम् इतो = गतः । ११

SEE NOTE P. 102 ।

नहवाहणस्त कञ्जे विमग्निया अञ्ज कणमालति ।
 सहसि-वयमेव भरवि तस्स दिन्ना इमा मद ॥ १४० ॥
 ९१९ पंचनीए विवाह-लग्नं निरुपियं तीए ।
 निप-बंध-जुतेनं आगंतव्यं तहि तुमए ॥ १४१ ॥
 अह भगइ असणिवेगो सयमेव य तथ गंतुमुचियम्ह ।
 तुम्ह वननाओ संयइ विसेसओ होइ गंतव्यं ॥ १४२ ॥
 किनु नितुनेसु कारपमम्हं गमणं न होइ अह उचियं ।
 कनगल्हस्त रणो बइ विस्मा दसा जेण ॥ १४३ ॥
 एके विज्जा-धेओ रंज-भंसो य निप-पुरि-वाओ ।
 ता लम्हि ससेधम्मि कह गमनं होइ मह उचियं ॥ १४४ ॥
 जे हेइदम्मि न दुहिदा आवय-पत्तं विञ्जया नेव ।
 एदुनो न ते उ भिवा पुत्ता परमत्थओ नेया ॥ १४५ ॥
 एएये ता सेयइ निम्बओ ते न होइ कायव्यो ।
 तुइ भनिनी पुन एहो लग्ग-दिणे आउला जइवि ॥ १४६ ॥
 भभेदगई भन्द तओ पेसेहिं दिवंगुमंजरि ताव ।
 ९१९ कनगमला अउइ उक्केठिदा जेण ॥ १४७ ॥
 तसो जणएय महं एडुविदा माउलेण सह एय ।
 एता य कमेन इहं दिठिया तो कणमालाए ॥ १४८ ॥
 एवे पिदवम ! अहयं माउउय-गिहम्मि एय औपाया ।
 चित्तेमि कइय हेही लग्ग-दिणं मज्झ पुण्येहिं ॥ १४९ ॥
 जत्थ मर दइव्यो सो इ जणो जंविपाओ अम्महिओ ।
 एवं चित्तेतीए समागदा पंचमी एता ॥ १५० ॥
 जाइ य कमेन वत्त पाणिगहणम्मि ताहे निर्वैखणए ।
 नहवाहणस्त पुरधो पारदे चित्तियं हि मए ॥ १५१ ॥
 एता इ कणमाला सदि-जण-मज्झम्मि दीसइ निविडा ।
 सो मद मग-बल्लहवो न कोवि इह दीसए ता किं ॥ १५२ ॥
 केवल्लिणो ते वयण होजा अलिय तु मह अउजेहि ।
 भाहि नहि, अवर-दीसाए अवि उम्ममइ रवी कहवि ॥ १५३ ॥
 पयटिज्ज थ मेरु गिरी पटय गच्छेज उदहिणो सज्जे ।
 न य केवल्लिणा भणिया भावा इह अनहा होति ॥ १५४ ॥

ता किं नु कणगमाला अहवा सो हियय-वल्लहो मज्झ ? ।
 देसिय मुद्दा-रयणं करेमि नीसंकिंयं एयं ॥ १५५ ॥
 एवं विचिंतिऊणं समानया ताहि तुज्झ पासम्मि ।
 मुद्दा-रयण-समेओ नियय-करो दंसिओ ताहे ॥ १५६ ॥
 तत्तो पिययम ! तुमए मुद्दा-साहियम्मि दंसिए हत्थे ।
 एसो सो मह दइउत्ति पैच्चओ झत्ति उप्पन्नो ॥ १५७ ॥
 पेच्छ कह एस एवं काऊणवि विगय-सयल-आसंका ।
 चिठ्ठइ, किं नवि वीहइ नहवाहण-राय-उत्तस्स ? ॥ १५८ ॥
 किंचि उवायं ताहिं करेमि एयस्स मोयणट्ठाए ।
 एवं विचिंतिऊणं वंचिय तं सहि-यणं सव्वं ॥ १५९ ॥
 कवडेण मए सामिय ! समाणिओ इह असोग-वणियाए ।
 तं जं तुमए पुट्ठं तं सव्वं साहियं एयं ॥ १६० ॥^२

अविय ।

जइवि ङु कन्ना पिययम ! सज्झस-भरिया न सक्कए कहवि ।
 मण-यल्लहस्स पुरओ एक्कंपि ङु वयणमुल्लविउं ॥ १६१ ॥
 तहवि मए सविसेसं निय-चरियं साहियं इमं जम्हा ।
 जाईसरण-गुणेणं परिचिय इव भाससि तुमंति ॥ १६२ ॥^३
 भो चित्तवेग ! एवं तीए वयणं निसम्म सहसत्ति ।
 मुल्ला-विरमं मज्झवि जाईसरणं समुप्पन्नं ॥ १६३ ॥
 संभरियं सव्वंपि ङु मएवि पुँव्वोइयं नियं चरियं ।
 अह तीए संलत्तं पिययम ! किं इण्हि कायव्वं ? ॥ १६४ ॥
 तत्तो य मए भणियं वियाणियं कुल-हरं तु ते सुयणु ! ।
 ता वच्च तुमं गेहं अहमवि ईत्तो पळाइस्सं ॥ १६५ ॥
 पडिया ङु कणगमाला मैट्ठाए मज्झ एत्थ वावीए ।
 कल-यल-पुव्वं एवं साहिज्जसु सयल-लोयस्स ॥ १६६ ॥
 एवं कए न कस्सवि आसंका होइ चित्तवेगम्मि ।
 नहवाहणाओ एवं विमोइओ-होइ वर-मित्तो ॥ १६७ ॥

अथं न ।

निसुंयं च मए सुंदरि ! सुरनेदण-पुर-वरम्मि आगम्म ।
 जलणप्पहेण पुणरवि अहिद्वियं नियय-रज्जति ॥ १६८ ॥

१ प्रत्ययो=विश्वासः । २ B युग्मम् । ३ B युग्मम् । ४ पूर्वोदितम् । ५ इतः ।

६ बलात् (M. P. 48) । ७ श्रुतम् (M. P. 31) ।

वेदियं च पुर-वरं तं रत्ना संभाणिभो य पुर-लोभो ।
 ता तत्थ अहं गंतुं आणाविस्सामि तुह जणगं ॥ १६९ ॥
 जलणप्पहोवि राया पेक्खिस्सइ पुब्ब-गट्ठवेणव ।
 तत्थ तुमं परिणिस्सं अम्मा-पीड्ढण्णुत्ताया (आभो ?) ॥ १७० ॥
 एवं च कए बह्महि ! सँट्ठाहणिज्जं ॥ होइ सव्वंपि ।
 अन्नह पुण विहियम्मि उभय-कुलं मेइडियं होइ ॥ १७१ ॥
 सत्तो य तोए भणियं जमिह तुमं किंचि आणवेसि मए ।
 तं सव्वं कायव्वं नवरं पिय ! सुणसु विमसि ॥ १७२ ॥
 जीविय-संदेहेणं कहवि मए अज्ज नाह । संपत्तो ।
 मोत्तूण तुमं इण्हि कत्थवि सक्केमि नो गंतु ॥ १७३ ॥
 तावच्चिय मह जीयं जाव तुमं नयण-ओपरे वससि ।
 तुह देसण-राहिया पुण छत्ति य पाणेहिं मुच्चामि ॥ १७४ ॥
 जंपि निमिससि नयणा ऐत्थियमेत्तंपि दूसहं मन्ने ।
 किं पुण जं बहु-दिवसे तुह विरहे नाह ! अग्घिस्सं ! ॥ १७५ ॥
 ता नाह ! जत्थ वचसि अणुगंतव्वं मएवि तत्थेव ।
 एवं च डिए कज्जे जं कायव्वं तव भणसु ॥ १७६ ॥

अथ च ।

स-ट्ठाणे पत्ताए पाणिगहणं भविस्सई मज्झ ।
 एवंविह-आसाए स-गिहं वच्चामि जइ नाह ! ॥ १७७ ॥
 एत्तो य मज्झ जणभो भणिभोवि इ जइ न वच्चई कहवि ।
 जलणप्पहेण रत्ना, कणमपहं मोत्तु निय-नयरे ॥ १७८ ॥
 ता मह का होज्ज गई तुमए सह देसणंपि न इ होज्जा ।
 अग्घउ पाणिगहणे दूरे च्चिय मह मणाणंद ॥ १७९ ॥
 ता कि बड्डणा बल्लह ! मेळ्ळीमि तुमं न ताव हरपाभो ।
 अन्नं ज कायव्वं तं चिय मह आणवेसुत्ति ॥ १८० ॥
 भो चित्तवेग ! एव तोए भणिए मएवि सल्लेत्तं ।
 नइ एवं ता सुंदरि ! सिग्घ पडेण्ण मयेसुत्ति ॥ १८१ ॥
 नियलइ जान न रयणी पेक्खण्ण-विस्सुत्त-माणसो जाव ।
 नहवाहण-यमुहो इह लोभो, ता वच्चिमो सुयणु ! ॥ १८२ ॥

१ पुरितम् (म. १. ११. ३०७) । २ आनायविस्सामि । ३ पूर्वपौरुषेण = पूर्व-
 वरत्न । ४ आचनीयम् । ५ मलिनम् (म. १. ३०१) । ६ विवृत्तिम् । ७ जीवितम् । ८
 एतावन्मात्रमपि । ९ अ तिष्ठामि, कुलम् । १० मुचामि (म. १. ११. ९१) । ११
 संलवितम् = लक्षम् । १२ शृणुषु ।

भणियं च तीए एसा पउणा चिहामि नाह ! तुह पुरओ ।
तत्तो उप्पइओ हं सहसा गयणम्मि सह तीए ॥ १८३ ॥
जाव य कित्तिंयमेत्तं खेत्तं वच्चामि वल्लहाइ सह ।
ताव य तीए भणियं उदरे पीडा ममं जाया ॥ १८४ ॥
यैक्कं सव्व-सरीरं हियए सूलं सुदूसहं एइ ।
ता सामि ! कुण परित्तं सक्केमि न गंतुमहमिण्हि ॥ १८५ ॥
तत्तो य मए भणियं सुंदरि ! सुकुमाल-देहिया तं सि ।
रत्तीए नेव सुत्ता वायइ अइसीयलो वाओ ॥ १८६ ॥
तेण तुह उदर-पीडा जाया ता मा करेहिसि विसायं ।
पैउणीकरोमि सिग्घं ओयैरिउं इह निउंजम्मि ॥ १८७ ॥
एवं भणमाणो हं ओयरिओ एत्थ वण-निउंजम्मि ।
एत्थ निव्वाए दइया पवेसिया कयलि-गेहम्मि ॥ १८८ ॥
घसिऊण अरणि-कट्ठं अग्गी पउजालिओ मए पच्छा ।
संसेवियं सरीरं बहुहा तत्तो मए भणियं ॥ १८९ ॥
जाया सत्थ-सरीरा सुंदरि ! वच्चामु इण्हि निय-ठाणं ।
तत्तो य तीए भणियं पिययम ! एवं करेमोत्ति ॥ १९० ॥
एवं देवि जणाइं नीहरियाइं तु कयलि-गेहाओ ।
भो चित्तवेग ! तत्तो दिट्ठो सहसा तुमं एत्थ ॥ १९१ ॥
एसा हू कणगमाला-भगिणी उ पियंगुमंजरी-नामा ।
तुह उवयार-कैलाओ संपत्ता मित्त ! एवंति ॥ १९२ ॥
तं जं तुमए पुट्ठं तं सव्वं साहियं मए एयं ।
भो सुप्पइट्ठ ! एवं वज्जरियं चित्तगइणा ओ ॥ १९३ ॥
तत्तो य मए भणियं निग्घिण-हियओ न अत्थि मह सरिसो ।
जेण स-कज्ज-रणं पवेसिओ मित्त ! विसंमम्मि ॥ १९४ ॥
तुह पुण महाणुभावत्तणेण पर-कज्ज-करण-निरयस्स ।
अभिवंछियत्थ-सिद्धी निय-पुन-पभावओ जाया ॥ १९५ ॥
ता मित्त ! तुह सरिच्छो निक्कारण-वच्छलो जए नैजो ।
अइदुल्लहोवि जेण दइयाए समागओ विहिओ ॥ १९६ ॥
तह जीवियंपि दिन्नं तुमए मह एरिसं करित्तेण ।
ता मित्त ! तुमं मोत्तुं उवगारी नत्थि अनोत्ति ॥ १९७ ॥

१ कियन्मात्रम् । २ ऽ चित्तं । ३ परिश्रान्तम् । ४ प्रगुणीकरोमि = स्वस्वी-
करोमि । ५ अवतीर्य । ६ निवातः = आश्रयः (B. K.) । ७ १ संसेवियं । ८
१ कज्जा । ९ मया = चित्तवेगेण । १० विषमे = कष्टे । ११ नजो = बान्धुः ।

ततो य चित्तगडणा भणियं कि उरकयं मरु तुम्ह ॥
 सं चेव कयं मुकयं परिणामे सुंदरे जनिह ॥ १९८ ॥
 मुह-रंमियं परिणामे ॥ दारुणं सज्जणा न संमंनि ॥
 टवगार विस-मांतिय-भोयण-दाणव गुहेयस्म ॥ १९९ ॥
 एयस्सपि मह मुदर । पडिहानइ न सुंदरो परिणामो ।
 नहवाहणो हि जेण विज्जा-वउ-दप्पिआं चंडो ॥ २०० ॥
 दारावदार-वेरं अइगइयं हदि ! एय लोपम्मि ।
 ता भद ! तुव चियु नि थारो कइ तु रायाओ ॥ २०१ ॥
 ततो य मए भणिय विचित्तिरणं तु एय कि बहुणा ॥
 त चेव किंचि हांही जे दिहुं मअ पुनंहि ॥ २०२ ॥
 अइदुत्तुआनि हु मए सयत्ता दिहि-वसेण जइ एमा ।
 अन्नपि सुंदर तह ! हाही भविष्ययादिहुं ॥ २०३ ॥
 भणइ तभो वित्तगई एवं एयं तु निच्छय-मएण ।
 तहवि हु न होइ तुत्ता एमा पाय-यसारणिवा ॥ २०४ ॥
 ततो य मए भणिय एवं तु वैयथियम्मि कज्जम्मि ।
 जे कायव्व संपइ त चेव य इय साहेसु ॥ २०५ ॥
 भणइ तभो चित्तगई पलायणे चेव सपय उचियं ।
 निव-नवरम्मिणि गमणं संपइ उचियं न होइत्ति ॥ २०६ ॥
 महई वेला वइइ अउताणे इयम्मि अणम्मि ।
 सा मा करेसु इण्हि काळ-क्खेवं महा-भाग ! ॥ २०७ ॥
 तह कहवि तु कायव्व सरीर-हाणी न होइ जइ मित्त ! ।
 मुर-नंदणम्मि नयरे अहंपि एत्तो गमिस्सामि ॥ २०८ ॥
 जलणप्पहेण समय च संगैयं कइहुं अंसणिवेगसस ।
 तेण विइज एयं परिणेत्यं पुव्व-भव-दइयं ॥ २०९ ॥
 भो मुणइहु ! एवं भणिऊण पियंगुमजरीइ समं ।
 चित्तगई उप्पइओ पत्तो य कमेण स द्वाणं ॥ २१० ॥
 ततो तमाल-दल-सामलम्मि गयणे अहंपि उप्पइओ ।
 भो मुणइहु ! सहिओ दइयाए कणगमाटाए ॥ २११ ॥
 नव-विपसिय-अरविद-विद-संडन्न-सउ-सल्लिआइ ।
 पुल्लंतो विउल-सरोवरआई वर-हंस-कलियाइ ॥ २१२ ॥
 फल-भर-विणमिय-साहा-सहरस-सोहत-साहि सहियाइ ।

१ अ रस्यं । २ अजसन्तीजर्षः । ३ निवार-विमुक्तिः । ४ अ शब्दः ।
 ५ व्यवस्थिते । ६ आशीर्वाताम् । ७ सगत-मैत्र्यम् । ८ कृत्वा ।

सत्तमो परिच्छेदो ।

पिच्छंतो गिरि-वर-निज्जराइं कय-कोइल-रवाइं ॥ २१३ ॥
 किनर-सुर-मिहुणऽद्धोसियाइ सिय-कत-कंति-कलियाइं ।
 लवंता रम्माइं गिरि-वर-गुरु-साणु-सिहराइं ॥ २१४ ॥
 बहुविह-वावार-परायणेण सहियाइ खयर-लोएण ।
 पेच्छंतो गामाइयं पमुइय-नर-नारि-पुनाइं ॥ २१५ ॥
 दक्खिण-दिसा-मुहो हं वच्चामि कमेण जाव गंहणम्मि ।
 दूराओ ताव दिट्ठं तडिह्ठया-सच्छहं किंचि ॥ २१६ ॥
 तं दट्ठु मए भणियं किं मन्ने एरिसं इमं दइए ।
 दीसइ अइतेइह्लं एतं अम्हाण संमुहयं ॥ २१७ ॥
 भणियं च ताए पिययम ! विज्जू उक्का व ताव नवि होइ ।
 धिर-भावाओ, नवरं होज्ज सुरा सुर-विमाणं वा ॥ २१८ ॥
 भो सुप्पइह्ठ ! एवं उल्लुवमाणाण अम्ह सहसत्ति ।
 भासुर-सरीरधारी समागओ सुर-वरो एक्को ॥ २१९ ॥
 नमिओ य भणइ एसो अवि कुसलं तुम्ह चित्तवेगत्ति ? ।
 परियाणसि भइ ! ममं नवत्ति, तत्तो मए भणियं ॥ २२० ॥
 जाणामि कंपि देवं सामनेणं, विसेसओ न पुणो ।
 भणियं सुरेण तत्तो चिर-परिचियमवि न याणोसि ॥ २२१ ॥
 विणय-पणएण भणियं इह जम्मे परिचओ न तावत्थि ।
 जइ नवरं अन्न-भवे तुमए सह मह महा-भाग ! ॥ २२२ ॥
 नवरं तुमम्मि दिट्ठे दिट्ठी आणंदिया मणं मुइयं ।
 जाणामि तेण कोवि हु पुब्ब-भवे आसि संवंधो ॥ २२३ ॥
 एवं च मए भणिं पयंडीकाउं फुरंत-तेइह्लं ।
 वज्जरइ सुर-वरो सो मित्त ! मणिं गेण्ह एयंति ॥ २२४ ॥
 मणिणो सैमप्पणत्थं समागओ सुयणु ! तुह समीवम्मि ।
 तम्हा विसहर-महणं गेण्हसु पवरं मणिं एयं ॥ २२५ ॥
 तत्तो य मए भणियं सुर-वर ! वज्जरसु ताव मह एयं ।
 निक्कारणा पवित्ती न होइ जं उत्तमा विति ॥ २२६ ॥
 ता केण कारणेणं मज्झ समप्पोसि दिव्व-मणिमेयं ? ।
 पुब्ब-भवे संवंधो तुमए सह आसि को मज्झ ? ॥ २२७ ॥

१ A पेच्छंतो । २ अध्यासितानि=अधिष्ठितानि । ३ गहने=निजलस्याने (H. D. II. 52.) । ४ तेइह्लं=तेजस्वि । ५ आयत्त=आगच्छत् । ६ विद्युत् । ७ चक्का । ८ मुदित=हसितम् । ९ B° णियं । १० प्रकटीकृत्य । ११ समपेणार्थम् । १२ B गिण्ह° ।

ततो गुरेण भणिव पैथागो कित्थरस्म न इ एमो ।
 सयटाऽऽवया-वेगास गण्डमु एयं मणिं ताव ॥ २१८ ॥
 भणिव ॥ मए किंचेह मग्ग कत्तावि आयया होही ।
 सव्विगमग्गं गुर-वर ! जेण समज्जेसि मणिमेवं ? ॥ २१९ ॥
 भणिव गुरेण सुंदर ! तुह चरिण सज्जमेव विग्गाए ।
 पभत्तीए मिट्ठे नहवाहण-राय-तणपस्म ॥ २२० ॥
 दहपावहार-कुपिआ अमारिस-वस-गुरफुरंत-अहरेन्तो ।
 बह-नहवर-परिणरिओ तुग्ग बहहाए संचल्लिओ ॥ २२१ ॥
 तुग्ग अनुमग-ल्लगो आसओ चय बहइ इयाणि ।
 तत्ता जीवतवरी होही तुह आयया गग्गइ ॥ २२२ ॥
 एवस्स पभावाओ निर्घारोहिमि आयइ सुमामंणि ।
 ता गिण्ह इम सुंदर ! दिप्प-मणि पाण-रक्काहा ॥ २२३ ॥
 बंधमु निजुंत्तिमगे गुत्तं कुत्तल-कलाय-मग्गम्मि ।
 नहवाहणावज्जाणे पादिघाय-सम-धर्मवत्थ ॥ २२४ ॥
 जइ पुण कहवि हु उवसमइ नेव तग्गिहिप-वेयणा-निवहो ।
 ता मणि-जलेण देह सिंचेपब्बं पर्यतण ॥ २२५ ॥
 एयं विट्ठिए होहिमि पण्ड-वियणो पुण-अणव-सरिो ।
 ता एत मणो सयव सनिहिओ मइ ! कायज्जो ॥ २२६ ॥
 सयमेव अहपि तुम सुंदर ! रक्खेमि ताओ खयरओ ।
 नवर समुच्छुगो ह अइगरुय-पओषण-वसेण ॥ २२७ ॥
 ता स पओषणमहं ज्ञादिसि संपादित्ठण र्हामि ।
 काहामि सयल-सुत्थं मा काहिसि अज्झमाव ॥ २२८ ॥
 अज्ज च तेण समय विज्जा-बल-दणिएण खपरेण ।
 मा काहिसि सगामं गरुओ विज्जाहिं तुह जे सो ॥ २२९ ॥
 अइदुक्कंरं हि जइवि हु एयं पुरिसाहिमाण-जुत्ताणं ।
 कारण-वसेण सहवि हु जुद्धरंमो न कायज्जो ॥ २३० ॥
 जे तेण समं जुग्गे अवस्स तुह होइ पाण-चाउत्ति ।
 ता मह वयणाठ तुमे वीरहंटी नेव कायज्जा ॥ २३१ ॥

१ प्रकाशः—प्रकाशः—अववर इति वाक्यं । २ अ किंचेह । ३ ० यो ।

४ जीवान्तकरी—जीवितात्मविनाशकारिणी । ५ निरापेक्षसि—उत्तरेष्विभवे । ६

अजामार्ग—मरणादम् । ७ अजार्थ—अजार्थम् । ८ एवमादि । ९ सुख—समोचीनम् ।

१० एव । ११ सुदम् ।

अष्टमो परिच्छेदो ।

किंच ।

संकुड्य केसरी जं उप्पइउ-मणो गयस्स वहणट्ठा ।
 सौंढीरत्तं किं तत्तिएण उवहासयं लहइ ? ॥ २४२ ॥
 लद्धावसरो पच्छा साहिय-विज्जो करिज्ज जं रुइयं ।
 झाड-पल्लियं चणेणवि तुरिय-गई सिग्घओ चेव ॥ २४३ ॥

किं बहुणा ? ।

एसो चिय दिव्व-मणी मंद-पभावाओ तस्स विज्जाओ ।
 काही, किं तुह कज्जं स-सरीरायास-करणेण ? ॥ २४४ ॥
 एवं सुरेण भणिए काऊणं अंजलिं पयत्तेण ।
 विहिय-पणामेण मए भणिय जं आणवेसित्ति ॥ २४५ ॥
 बहु-माण-पुव्वयं अह दिव्व-मणी सुर-वरं मह सीसे ।
 बद्धो निय-हत्थेणं सरीर-रक्खा य विहियत्ति ॥ २४६ ॥
 चद्धे मणिम्मि सहसा गरुय-पमोओ मणम्मि संजाओ ।
 ओ सुप्पइट्ठ ! नट्टं भयं असेसं सरीराओ ॥ २४७ ॥
 संभौंसेलं हय-गुरु-भय नेह-सार ममं सो
 कंता-जुत्तं विविह-वयणालाव-संभासणाए ।
 तत्तो दित्ती-भरिय-गयणो निज्जियाणंम-रूवो
 देवो पत्तो तुरिय-गमणो ज्ञात्ति अद्दसणत्ति ॥ २४८ ॥
 साहु-धणेसर-विरइय-सुवोह-गाहा-समूह-रम्माए ।
 रागगि-दोस-विसहर-पसमण-जल-भंत-भूयाए ॥ २४९ ॥
 एसोवि परिसमप्पइ दिव्व-मणि-समप्पणोत्ति नामेण ।
 सुसुंदरी-कहाए सत्तमओ वर-परिच्छेओ ॥ २५० ॥ छ ॥

॥ सप्तमः परिच्छेदः समाप्तः ॥ १७५० ॥ छ ॥

अहयंपि^१ तस्यो दक्खिण-दिसौ-मुहो सह पियाए संचलिओ ।
 चित्तेमि य किं काही खयरो नहवाहणो इण्हि ? ॥ १ ॥
 कय-सुर-रक्खस्स महं बहु-विज्जा-दाप्पिओवि सो खयरो ।
 न इ सक्किस्सइ काउं अवयारं गरुय-रोसोवि ॥ २ ॥

१ तावता । २ रुचितम्=अमोष्टम् । ३ झाडं=लतागहनम् (H. D. III. 57)
 ४ प्रसङ्गनेनापि परिश्रमणेनापि । ५ शीघ्रगामी । ६ संभाव्य । ७ अ^०दि^० ।
 ८ अ^०सामिमु^० । ९ अपकारम् ।

अहवा किं मह इमिणा विचितिएणेह फण्णु-भूरण ।
 होही किंचि ममं चिर जं दिट्ठं पुच्च-कम्मेहि ॥ ३ ॥
 दिव्व-माण्णो पमावा संनिच्छेयं च तह्य देवस्स ।
 पुत्तालुमाव-सरिमं होही मविपच्चया दिट्ठं ॥ ४ ॥
 एमाइ-बहु विगणे चित्तनाणो वयाणि ज्ञा तय ।
 ताव य मह दइयए भणियं मय-वेविर-त्तगए ॥ ५ ॥
 हा नाह ! कोवि एसो दासइ एत्तोऽणुमग्गमग्गहाणं ।
 विग्गहाहर-परिपरिओ मने नहवाहणो होही ॥ ६ ॥
 ता पिप ! किंपि उवायं चित्तसु पीडा न होई जह तुम्ह ।
 अहपंपि विरह-गुरु-दुक्ख-भाइणी जह न होमिति ॥ ७ ॥
 बलिय-गोपे तैत्तो पुजेइऊनं मरुवि संलत्तं ।
 एमेव कोत्त सुंदरि ! गदय-वितायं सप्पुज्जहासि ॥ ८ ॥
 जइ सा भैतद्धिभोवि हु एज्जे इमो सर-विंद परिपरिओ ।
 ता होज्ज मयं गरुयं, विनाए किं मयं सुपणु ! ॥ ९ ॥
 देवेण पेव कहियं आगमगमिमस्स तुय्य पच्चक्खं ।
 ता किं एय ददुहं मयाउरा सुपणु ! संजाया ! ॥ १० ॥
 देवस्स दिव्व-माण्णो पमावओ सुपणु ! सुंदरं होही ।
 मा मा कुगसु वितायं एतं ददुण एयति ॥ ११ ॥
 अत्तो न कोवि इण्हिं काउं सक्किअए उवाउत्ति ।
 एसो जं सिग्ग-नाई आसओ बइइ इयाणि ॥ १२ ॥
 दूरवि ॥ सक्किअइ उक्कउ विग्गस्स नैसित्तमिमस्स ।
 किं पुणं टापणं वित्तए पचेहि सुपणु ! अम्हेहि ! ॥ १३ ॥
 ता होउ निए ! किंचिवि जं दिट्ठं मय्य पुच्च-कम्मेहि ।
 नवि किंचि सोईएणं इह एम्मइ जीव-सोगाप्पि ॥ १४ ॥
 एवै थ मए माणिए मुंचली भूय-अमुय-पवाहं ।
 गरुय भय-सोय-त्तविपा सा बाला इय पुय्यो मगइ ॥ १५ ॥
 हा ! नाह ! पाण-बट्टह ! हय-विहिणा पाव-कारिणी अहयं ।
 वंसेस्सव फउ समओ तुह विगासाय विहिपत्ति ॥ १६ ॥
 जइ तइया मय-बट्टह ! पाण-आओ मए कओ होतो ॥

१ फण्णुभूरेण = स्वर्भूतेन । २ सानिधेन = सहाय्येन । ३ ४ इतो । ५
 जहादिगः = मर्त्यलोकः । ६ एवाउ = आवाच्योत् । ७ ८ सुपणु । ९ नाहिउं इय-
 रत्त = बन्धुमत्स्योत् (B. P. III. 194) । ८ सोपिउव = विचिन्त्येन । ९ एव-
 इहस्स हि विन-उपमववापीये एव फण्णोद्वो भवति । १० अस्मिन्मह ।

ता किं एरिस-गरु-आवईए तं नाहं ! निवडंतो ? ॥ १७ ॥
जइ गम्भाओ पैडंता बालत्ते वावि जइ मैया होंता ।
ता किं मज्झ निमित्ते होज्ज इमा आवया तुज्ज ? ॥ १८ ॥
एसो मुह-महुरोवि हु परोप्परं अम्ह गरुय अणुराओ ।
गम्भोव्व वेसैरीए जाओ गरु-आवया-हेऊ ॥ १९ ॥
इण्हि च तुम सामिय ! कम्म अवलंकिऊण धक्को सि ।
आवय-निवारणत्थं न चित्ते किंचिवि उवायं ॥ २० ॥
तत्तो य मए भणियं मा सुंदरि ! कुणसु किंचिवि विसायं ।
अवियारिय कय-कज्जं एरिसयं होइ नणु सुयणु ! ॥ २१ ॥
अप्प-बलं च पर-बलं अणवेक्खिय आढवेइ जो कज्जं ।
अवमाण-पाण-नासं अवस्सै सो पावए पुरिसो ॥ २२ ॥
नीईए वट्टमाणा मणया न लहंति आवया-निवहं ।
सुयणु ! मए का नीई तुमं हरंतेण विहियत्ति ? ॥ २३ ॥
विहियं राय-विरुद्धं अणुराय-पर-व्यसेहिं अम्हेहिं ।
ता इण्हि आवयाए सुयणु ! विसाओ न कायव्वो ॥ २४ ॥

किंच ।

एवं ठिएवि सुंदरि ! अणुकूलो कहवि जइ विही होइ ।
ता आवयावि अम्हं परिणमिही संपैयत्तेण ॥ २५ ॥
बलिओ हु इमो सत्तू ताव य सज्जो न पुरिसगारस्स ।
पुव्व-भव-निम्मिएहिं वारिज्जइ नवरि पुत्तेहिं ॥ २६ ॥
जइ ताव अत्थि पुत्तं किं कज्जं सुयणु ! पुरिसगारेण ? ।
अह नत्थि किंचि पुत्तं विहलो ता पुरिसगारोवि ॥ २७ ॥
एकत्तो मह पुत्तं अन्नत्तो दप्पिओ इमो सत्तू ।
पेच्छामो ता सुंदरि ! कस्स जओ होज्ज ऐयाण ? ॥ २८ ॥
एमाइ-बहु-विगप्पं उल्लुवमाणो पियाए सह जाव ।
भो सुण्णइइ ! पत्तो तुरिय-गई इह पएसम्मि ॥ २९ ॥
ताव य तुरिययर-गई पत्तो नहवाहणो मह समीवं ।

१ न्यपत्तिष्यः । २ अपत्तिष्यम् । ३ मृता । ४ आपत । ५ वेसरी = अभ्य-
तरी । ६ स्थितः (H. P. D. VI. १) । ७ अविचार्य । ८ अनवेक्ष्य = अपर्यालोच्य ।
९ आढवेइ = आरभते (H. P. IV. १५५) । १० अपमानं च प्राणनाशश्च तयोः
समाहारः । ११ B अवसो । १२ परिणस्यति । १३ संपत्त्वेन = संपत्तिभावेन =
आपत्तिरपि संपत्तिरूपा भविष्यतीति भावः । १४ मत्पुण्य-शत्रुदर्पयोर्मध्य इत्यर्थः ।

रोसापासासंजिय-सोय-जलोहलिय मंड-यटो ॥ १० ॥
 भणिपं च तेण रे ! रे रायराहम ! कल्प वषमे इहि !
 इह-यर-खोय-विरुद्धं एरिसं कम्मं समापरितं ॥ ११ ॥
 काउ राय-विरुद्ध नासंतो कल्प सुउत्ते पाप ! !
 रूपाय-साल-यटिओ ससउन्व विणसससे इहि ॥ १२ ॥
 रे ! रे ! केण बट्ठणं एरिस-कम्मं तुमे समापरियं !
 हरिऊण मह मेहेलं नासंतो कल्प सुउत्तिहिसि ! ॥ १३ ॥
 रे मूढ ! केण दिक्का तुह सुदी एरिमा भैरम्मण !
 महवा कुविओ दइयो एरिसं किं हणइ छउट्ठेण ! ॥ १४ ॥
 रे मूढ ! पुन-भट्टिय ! उम्मम-पवट्ठ ! मड-मज्जाय !
 कुविओ तुज्ज बँयंतो तेण तुमे एरिसं विट्ठिय ॥ १५ ॥
 जेण बलेण एयं राय-विरुद्धं तुमे समापरियं !
 सं कुणनु इहि पयडं मा भणिहिसि जे न भणिवंति ॥ १६ ॥
 एसो तुह तिव्वेण सीस छिदामि अह-वेदेण !
 जइ अत्थि पेरिसं किंचि होनु ता शुग्ग-सज्जोत्ति ॥ १७ ॥
 भो सुणइट्ठ ! एवं भणिऊणं तेण गरुप-रोसेण !
 भावदिउऊण धणुहं मुत्तो मह समुत्तो माणो ॥ १८ ॥
 अह सो धणुह-विमुत्तो बेगेणागम्म मज्जा आससे !
 आवडिउम्म सिळाए थँडिओ पण्ठा-मुहो शत्ति ॥ १९ ॥
 ते दट्ठुं सो नयरो विट्ठिय हियओ ससंकिओ किंचि !
 शणमेगमच्छिऊणं इय वज्जरितं समाइत्तो ॥ २० ॥
 जइ कहयि तुर-विज्जा-पभावओ मह सरो पडिक्खल्लिओ !
 तहयि न सुइसि इहि भैम्मोपाईण सत्थाण ॥ २१ ॥
 एव च भणंतणं तेण भैवाहियाई सत्थाइ !
 भैहिमंतिथ मंतहि मुचइ इक्खियं कम्मसं ॥ २२ ॥

अथिव ।

उद्धित पुलिगालं पुरंत-आल-सहस्र संवेलियं ।

- १ म गुणम् । २ सुखाद-शाला-पतितः । ३ महिषा = भार्या । ४ सुषवे ।
 ५ अपय्येण = पापेन । ६ समुत्तो = मोहययी वक्ति । ७ कुणान्तो = वनः । ८
 अर्थवम्भो = वागविशेषः । ९ आकुल्य (म. ४. १४. १७) । १० वक्तिः = प्रति-
 पत्तः । ११ आश्रयादीनां शालाणाम् । १२ आवडिदियं = आवचितम् (म. ४. १४. २४)
 १३ अभिमन्थ । १४ उत्तिष्ठन्त कर्म्म वच्छन्तो ये सुसिद्धा अविनश्यतो वज्जस-
 त्तवा (म. ४. ३३. १७) । १५ संवर्तितं = व्यासम् ।

अग्रेयं अद्भीमं मज्झ वेहट्ठाए पँदवियं ॥ ४३
 तपि हु मह आसजे मणि-स्पभावाओ होउमसम ॥ ४४
 पासे संभामिऊण विज्झाय झत्ति तत्ता य ॥ ४५
 बारुण-वायव्वाइं पटुवियाइ कमण सत्थाइ ।
 ताणिवि मणि-स्पभावा दूरिन्चिय मह विर्लीणाइं ॥ ४६ ॥
 अह ताणि अमोहाणिवि पँदिय-सत्तीणि दट्ठु सत्थाणि ।
 जाओ विच्छाय-मुहो राय-सुओ विर्महयान्खत्ता ॥ ४७ ॥
 खणमेगमच्छिऊण पुणोवि सो एरिसं समुल्लवइ ।
 रे खयराहम ! दप्पं मा हु करिज्जासि निय-चित्ते ॥ ४८ ॥
 मह मंतस्स पभावा विज्जाए वावि ओसहीए वा ।
 एमाइं सत्थाइं निहय-पयावाइं जायाइं ॥ ४९ ॥

अओ ।

मतेण व ततेण व हंतुं सक्कंति मेव एयाइ ।
 किंतु निसुणेसि कारणमेतेहिं ज न निहओ तं ॥ ५० ॥
 एसो हु पावकारी सुँह-मच्चूए न चैव जोगोत्ति ।
 ता दुँह-भारेण इमो भारेयव्ओ तुमे कुमर ! ॥ ५१ ॥
 इय मज्झ सिक्खणत्थं हओ तुम नेव दिव्व-सत्थेहिं ।
 न उणो तुह विज्जाहिं हम्मइ सत्तीओ एएसि ॥ ५२ ॥
 ता इण्हि मेँह न छुइसि पायालं जइवि पविसंस मूढ ! ।
 भोरेवि अहव विप्पइ हत ! तेँइजम्मि उँइआणे ॥ ५३ ॥
 रे खयराहम ! इण्हि कत्तो मह जासि दिट्ठि-पह-पडिओ ! ।
 दुँह-मच्चूए एमां भारमि तुम न सदेहो ॥ ५४ ॥
 भो सुणइट्ठ ! एवं भणिऊणं गरुय-अभिनिवेसेणं ।
 नहयाहणण नागिणि-विज्जा आवाहिया तत्ता ॥ ५५ ॥
 भासण भुयगेहिं खणेण वेढियं उग्ग-विस-वियारेहिं ।
 सव्वगंमु वट्ठो सराग-जीवोव्व कम्महिं ॥ ५६ ॥
 तत्तो महत्त-वियणा पँटव्भूया ममं तओ देहं ।
 गयणाओ निवडिओ हं सुयंग-भारेण भूमीए ॥ ५७ ॥

१ वचार्थम् । २ प्रस्थापितम् = प्रेषितम् । ३ विध्यात = विनष्टम् । ४ अमो-
 भानि = अव्यर्थानि । ५ प्रतिदत्ता धिनष्टा शक्तिर्येषां तानि । ६ विस्मयाऽऽक्षिप्तः ।
 ७ सुखमूलोः । ८ दुःखभारेण = दुःखबहुलभरणेन । ९ ३ युग्मम् । १० मृतम् ।
 ११ मयूरोऽपि । १२ तृतीयस्त्रिं । १३ उड्डाण = उड्डयनम् । १४ प्रादुर्भूता ।

विषणाए विम्बलंगो संव्रटि तरुणो इमस्म हिट्टमि ।
 गय-चेयणोव्व जाओ मुयंग-संघाय-उम्बहो ॥ ५७ ॥
 सावि मह पाण-दइया गरुणं दट्टुण आययं मज्झं ।
 अइदुविगया वराई रोयंता घेवर सरेण ॥ ५८ ॥
 हा अज्जउत्त ! बल्लह ! एय-अणन्धस्स कारिणो अहयं ।
 हा ! पाविट्ठा तइया किं न मया मयण-यच्चस्स ? ॥ ५९ ॥
 हा ! कह मज्झ निमित्ते पिययम ! अइगहय-आययं पत्तो ।
 हा ! अज्जउत्त ! इप्पि तुह विरेहे नत्थि मह जीयं ॥ ६० ॥
 भो भो धणदेव ! इमे सोउं खपरस्स भासियं तंस्स ।
 एत्थंतरम्मि य मह एस विगणो समुप्पओ ॥ ६१ ॥
 महिछा पलाय-सरो पुब्बि ओ आसि इह मए निसुओ ।
 एय-दइयाए नूणं सो होही कणगमालाए ॥ ६२ ॥
 तत्तो य पुरिस सरो सयणतरंभव जं मए निसुओ ।
 नहवाहणस्स होही सो सरो एय-सत्तस्स ॥ ६३ ॥
 अहया किं मह इमिणा विचिंतएण तु ताव निसुणेमि ।
 जे किंचि कहइ एसो निप-चरियं चित्तेगोत्ति ॥ ६४ ॥
 एवं विचिंतिऊणं तत्तो धणदेव ! सुणिउमोदत्तो ।
 सम्बयणमहं सर्व्वं, अह सो एवं समुत्तुइ ॥ ६५ ॥
 भो सुप्पइट्ठ ! एवं विलवता बहुविह मुदुक्खत्ता ।
 नहवाहणेण नीया मज्झ पिया कणगमालत्ति ॥ ६६ ॥
 अहपंवि तओ दूतह-वितहर कय-वेयणाए वेवत्तो ।
 दइया-विओय-गुरु-दुक्ख ताविओ जाव चिट्ठमि ॥ ६७ ॥
 भो सुप्पइट्ठ ! ताव य तुमपि इह भागओ एएसम्मि ।
 तुमए मणि नीरेण एसो मेहोविओ अहयं ॥ ६८ ॥
 ता भो ! तुमए दिस्स मह जीयं एत्थ नत्थि संदेहो ।
 मणिजो पभावाओ न य उँको दुदट्ठ सणेहि ॥ ६९ ॥
 अज्जह कह मह जीयं हन्तिज गुर वेयणा-पेरेदस्स ।
 कीणांम वयण सँखह-मीसण मुयगाई माहियस्स ? ॥ ७० ॥

१ विट्ठलं = चक्राकृतम् अत्र वक्ष्यते तत्रा । २ शास्त्रमन्त्रोक्तोः । ३ यद्गदस्सरेण ।
 ४ चित्रवेगस्य । ५ सुतः (म. प. ३१) । ६ एतस्य विविता एतद्विदिता तस्याः । ७
 आरन्धः = आरम्भं कृतवान् । ८ वेयमानः = सम्पमानः । ९ मेहोविओ = मोचितः
 (म. प. १४. १) । १० म. पुगम् । ११ दइः (म. प. ११ ३) । १२ इड्ड
 १०१४ प. ८८१ । १३ कीनसो = बन्धः । १४ इड्ड १०१४ प. ३४ । १५ मोयः = समूहः ।

तं जं तुमए पुट्टं केण तुमं एरिसाए महईए ।

खित्तो सि आवयाए तं सव्वं साहियं एयं ॥ ७१ ॥

इय भो धणदेव ! तया सोउं खयरस्स भासियं तस्स ।

तत्तो य मए एयं विचितियं नियय-चित्तम्मि ॥ ७२ ॥

पेच्छ नरा विवुहावि ह्नु अणुराय-परवसा विसय-गिद्धा ।

पाविति आवयाओ विविहाओ एत्थ संसारे ॥ ७३ ॥

अच्छउ ता पर-लोगे इहय पाविति गरुय-दुक्खाइं ।

राग-विमोहिय-चित्ता कज्जाकज्जं अयाणंता ॥ ७४ ॥

सारीर-माणसाण दूसह-दुक्खाण कारणं पढमं ।

इह पर-लोए घोरो रागो चिय सयल-जीवाणं ॥ ७५ ॥

रागंधा इह जीवा दुल्लह-लोयम्मि गाढमणुरत्ता ।

जं वेइंति असायं कत्तो तं हंदि ! नरएवि ? ॥ ७६ ॥

बल्लह-विओय-तविया असमंजस-चिट्ठियाइं कुणमाणा ।

नरए नेरइया इव निच्चं चिय दुक्खिया होंति ॥ ७७ ॥

बह-बंध-मारणाइं लहंति रागेण मोहिया जीवा ।

बच्चंति दुग्गईए सहंति विविहाइं दुक्खाइं ॥ ७८ ॥

रागो हि दुक्ख-रूवो रागो चिय सयल-आवया-हेऊ ।

राग-पैरद्धा जीवा भमंति भव-सागरे घोरे ॥ ७९ ॥

ताव चिय परम-सुहं जाव न रागो मणम्मि उच्छरइ ।

हंदि ! सरागम्मि मणे दुक्ख-सहस्साइं पविसंति ॥ ८० ॥

एमाइ चित्तिऊणं धणदेव ! मए इमं तु वज्जरियं ।

ओ चित्तवेग ! इण्हि मा कीरउ कोवि सोगोत्ति ॥ ८१ ॥

जं एसो संसारो एरिस-दुक्खाण नियय-आवासो ।

पत्ताए आवयाए तेण विसाओ न कायव्वो ॥ ८२ ॥

जर-मरण-रोग-बल्लह-विओग-बहुलम्मि एत्थ संसारे ।

जम्हा स-कम्म-जणियं जायइ जीवाण दुक्खंति ॥ ८३ ॥

तो भणइ चित्तवेगो भइ ! विसाओ न कोवि मह अन्नो ।

एकच्चिय मह चिंता कुणइ मणे दूसहं दुक्खं ॥ ८४ ॥

सा कह वरई होही नीया नहवाहणेण रुयमाणी ।

जीवइ व नवा इण्हि ददुं मह तारिसमवत्थं ? ॥ ८५ ॥

१ वेदयन्ति = अनुभवन्ति । २ अघातं = दुःखम् । ३ तविया = तप्ताः । ४ चेष्टितानि = व्यापाराः । ५ परद्धा = पीडिताः (N, P, 110) । ६ प्रादुर्भवति ।

एवं च जाव साहस्य सो खयरो मग्ग मद् ! धणदेव ! ।

एत्थंतरम्मि निसुणमु जो बुत्तंतो तहि जाओ ॥ ८६ ॥

एको कमल-दलऽच्छो पिट्टेवच्छो सुर वरो तहि सहसा ।

ओइओ गयणाओ उँउओइतो दिसा-वडयं ॥ ८७ ॥

दट्ठु समागयं तं वियसिय-वयणो य चित्तवेगो सो ।

अम्भुँट्टिऊण पणमइ त देवं परम-विणएण ॥ ८८ ॥

अह सो सुहासणयो तियसो सलवइ भद् ! तुह कुसलं ? ।

मणिणो य पभावाओ नित्थिन्ना आवया विउला ? ॥ ८९ ॥

सो भणइ चित्तवेगो तुम्ह पभावाओ सर्वयं कुसलं ।

ता सपइ मह साहसु महत्त-काऊहलं इँथ ॥ ९० ॥

पुअ-भवे संबंधो तुमए सह आसि को ममं देव ! ? ।

केण व कअेण तुम आसि गओ उअुगो तइया ? ॥ ९१ ॥

तत्तो य भणइ तियसो इमंण कअेण आगओ सुपणु ! ।

ता एग-मणो होउं साहिण्यंतं निसामेहि ॥ ९२ ॥

जमुईवे इहई एरवए अत्थि अँरिए देसे ।

विजपयई नामेण नयरी सुर-नयनि-सकासा ॥ ९३ ॥

तीएयि सुविक्खाओ धणभूई नाव आसि सँत्थाहो ।

दक्खिन्न-दया-जुत्तो उअुजुत्तो जइण-वम्ममि ॥ ९४ ॥

अँदोअ कला-निळेओ गयअ निअ पयइ-वर दोओ ।

अणुयत्तिँये मित्तो वासरोअ बुह लेव मण-इहो ॥ ९५ ॥

तस्स य पसंत-रूवा पइ-अया सव सील दय-जुत्ता ।

भआ सुदर-देहा सुदरि-नामा सुविक्खाया ॥ ९६ ॥

विमलं सावग-धम्मं सम्मं अह ताण पालयताण ।

वअति वासराइ सुसाहु-जण-भत्ति-जुत्ताण ॥ ९७ ॥

अह अन्नया कयाइवि पहाण-सुविणेहि सुअयं तणय ।

सा सुंदरी पसूया पसूय-सुह-लक्खणाइअं ॥ ९८ ॥

निज्जिय-अणंग-रूवं तेएण य दिणपरस्स सारिअं ।

सोमं ससि-विअ पिई जिणिद-धम्मव सुह-जणयं ॥ ९९ ॥

१ पुण्ड्रिकाः । २ उदलोतयन् । ३ अम्भुस्त्राव । ४ संप्रति । ५ ४

एत्थ । ६ आर्ये । ७ सवयसा — सुखा । ८ सत्थाहो — सार्वथाहः । ९ ३ ० लयो ।

१० दानं त्यागः, अदण । ११ सत्कृतमित्रः, वासरपले मित्रः सूर्यः, धनमूलिपक्षे

मित्राणि सुहृदः । १२ विअ — हवाभेऽन्वयमिदम् (H. P. II. १०२) ।

अह तस्स वारसाहे वोलीणे नियय-जणणि-जणएहि ।
 गरुय-पमोएण कयं विहिणा नामं सुधम्मोत्ति ॥ १०० ॥
 धणवाहणाभिहाणो वीओ कालेण से सुओ जाओ ।
 सोवि हु सुधम्म-नामो जाओ अह अट्ठ-वारिसओ ॥ १०१ ॥
 तीए य पुर-वरीए विहरंतो अन्नया समोयारिओ ।
 समण-सय-सेविय-कमो सुदंसणो नाम आयरिओ ॥ १०२ ॥
 अप्पडिवद्ध-विहारी चउदस-पुव्वी गुणाण आवासो ।
 पुव्वुत्तर-दिसि-भाए अवट्ठिओ नंदणुज्जाणे ॥ १०३ ॥
 सव्वोवि नयर-लोओ विणिग्गओ सूरि-वंदण-निमित्तं ।
 धणभूर्इवि हु चलिओ भत्तीए तणय-संजुत्तो ॥ १०४ ॥
 उम्मुक्क-वाहणो अह दूराओ विहिय-उत्तरासंगो ।
 ति पयक्खिण्णिऊण गुरुं वंदइ परमाए भत्तीए ॥ १०५ ॥
 भीम-भवोयहि-निवडंत-जंतु-संतरण-वर-तैरंडम्मि ।
 दिन्नम्मि धम्मलाभे गुरुणा, सेसे मुणी नमिउं ॥ १०६ ॥
 उवविट्ठो सत्थाहो मैहि-वट्ठे पुर-जणेण संजुत्तो ।
 सूरीवि मोक्ख-मगं जिण-धम्मं कहिउमाढत्तो ॥ १०७ ॥^५

अविय ।

सम्म-इंसण-मूलो पंच-महव्वय-मैहल्ल-दढ-खंवो ।
 सैमिई-गुत्ती-तव-संजमाइ-साहा-पसाहिल्लो ॥ १०८ ॥
 विविहाभिग्गह-गोच्छो मणहर-सीलंग-पत्त-साहिल्लो ।
 वर-लद्धि-कुसुम-कलिओ सग्ग-उपवग्गाइ-सुह-फलओ ॥ १०९ ॥
 चारित्त-कप्प-रूक्खो वित्थरओ साहिओ जिणाणाए ।
 दुह-ताव-तावियाण जियाण सरणं अणन्न-समं ॥ ११० ॥^{१०}
 चवलाइं इंदियाइं दुक्ख-निमित्तं च विसय-संगोवि ।
 कोहाइणो कसाया निवंधणं दोग्गईए उ ॥ १११ ॥
 ऐककसि कओ पमाओ जीवं पाडेइ भव-समुद्दम्मि ।
 भीमो य भवो बड्डसो पयासिओ तीए परिसाए ॥ ११२ ॥
 सूरिस्स तस्स वयणं परमामय-सच्छहं निसांमित्ता ।
 संविग्गा सा परिसा जहागयं पडिगया सव्वा ॥ ११३ ॥

१ अष्टवार्षिकः । २ तरण्डं = प्रवहणम् । ३ महीशृष्ठे । ४ B युग्मम् । ५ मह-
 ओ = महान् । ६ समिति-गुप्ति-तपः-संयमादय एव शाखा-प्रशाखा यस्य स तथा ।
 ७ गुच्छः = स्तवकः । ८ रुक्खो = वृक्षः । ९ A जिणाण । १० B तिसृभिः कुल-
 कम् । ११ सकृत् । १२ A सामेता ।

सोऊण सुधम्म-नामो धम्म-मई गुरु गिरं निसामित्ता ।
 सत्तार-भैठन्विग्गो पणमिय सूरि इमं भणइ ॥ ११४ ॥
 इच्छामि तुम्ह मूलं निरैवज्जं गिण्हितं सुपब्बज्जं ।
 जणगंहि अणुत्ताओ भीओ जर-जम्म-मरणाजं ॥ ११५ ॥
 माणियं गुरुणा य तओ होउ अविवे तुहंथ वत्थुम्मि ।
 अम्मा-पिऊहि मुक्का अह सो पैव्वाविओ गुरुणा ॥ ११६ ॥
 अम्मसिय-दुविहे-सिक्खो संजम-तव-विणय-करण-उग्गुत्तो ।
 विहिणा गुरु-पापूजे वैहिग्गित्तं सो समादत्तो ॥ ११७ ॥
 सिग्ग महा-मई सो जाओ सुत्थ-तदुमय विहि-न्नु ।
 चुरस-पुत्ती गुरु साहु-सम्मओ गुण-नाणावासो ॥ ११८ ॥
 नाऊण जोगेय से मुह-रिक्खं सूरणा निय-ययम्मी ।
 अहिसित्तो सूरीवि य संछिहिय-तणू गओ माक्खं ॥ ११९ ॥
 समण-गण-संपरिवुट्ठो सुहम्म-सूरीवि विविह-देसेसु ।
 बोहितो भविष-जण विहरइ पुर-नाम-नगरेसु ॥ १२० ॥
 धणवाहणेवि कमसो वट्ठंतो पंच चाइ-परियरिओ ।
 पत्तो कुमार-भार्य अहिग्गित्तओ तह कला-निवहं ॥ १२१ ॥
 पत्तो य जोग्गणं सो कामिणे-जण-दिय-वोरण-समत्थं ।
 पिउणा य तन्निमित्तं वरियो वर-रूप-सपत्ता ॥ १२२ ॥
 तिरि-सुप्पइट्ठ-नपरे धूया हरिदत्त-ववर-इम्मसत्त ।
 विणपवई-सभूयाऽणंगवई नाम वर-कत्ता ॥ १२३ ॥
 महया विच्छेदं परिणीया सोहणम्मि सा छतो ।
 धणवाहणेण तत्तो आणीया नियम-नयरीए ॥ १२४ ॥
 अह सो ताए रत्तो जोग्गण-वर-रूप-सोउमहेसु ।
 गाढ विसयासत्तो गर्पेवि काळं न याणाइ ॥ १२५ ॥
 अह अन्नया सुधम्मो विहरंतो मुणि-वरो तहि पत्तो ।
 विजयवई-नयरीए वासा-रत्तस शरभे ॥ १२६ ॥
 साहुहि तय वसही विमग्गिया ताहि सत्थवाहेण ।
 धणमुइणा विदिआ सुविसुद्धा जौण-सालामु ॥ १२७ ॥

१ चई मातवस्य स चर्मपातः । २ भउन्विग्गो — भयोद्धिमः । ३ निरवर्त्ता —
 भिर्दोषाम् । ४ प्रमाजितः — दीक्षितः । ५ प्रहणसेवनरूपं विविधा शिक्षा । ६ पा-
 मूल — पादमूलम् । ७ अप्पेतुम् । ८ विहि-न्नु — विधायकः । ९ अ वयवगजुओ चा-
 इम ७० । १० योग्यताम् । ११ संपरिवृत्तः — परिपरितः । १२ वयो — धेया ।
 १३ वीउमह — वीकुमारम् । १४ जाण — ज्ञानम् ।

निय-परियणेण सहिओ सत्वाहो एइ गुरु-सर्मावम्मि ।
 सामाइयाइ-जुत्तो संविग्गो सुणइ जिण-धम्मं ॥ १२८ ॥
 धणवाहणो उ दइया-सुरय-सुहासत्त-माणसो धणियं ।
 पिउणा भणिओवि दढं न ए(हो ?)इ गुरुवन्दओ कहवि ॥ १२९ ॥
 अह ते विसयासत्तं गुरु-रागं धम्म-करण-निरवेक्खं ।
 परिचत्त-सेस-कज्जं दट्ठुं लद्ध-मायरं गुरुणो ॥ १३० ॥
 जाया एसा चिता भाया मे राग-मोहिओ वरओ ।
 जिण-वयण-वाहिर-मई इंदिय-विसएसु आसत्तो ॥ १३१ ॥
 दुल्लहमवि मणुयत्तं पावित्ता धम्म-विराहिओ एसो ।
 गच्छिस्सइ नरयम्मि घोरासु य तिरिय-जोणीसु ॥ १३२ ॥
 केणापि उवाएणं बोहेमी राग-मोहियं एयं ।
 एवं विचित्तिऊणं गुरुणा सद्दोविओ भाया ॥ १३३ ॥
 महया उवरोहेणं समागओ वंदिऊण तो सूरि ।
 उवविट्ठो से पुरओ अह सूरि भणिउमादत्तो ॥ १३४ ॥
 पोर्गल-परियट्ठेहिं वट्ठहिं संपाविऊण मणुयत्तं ।
 हारेसु मा मुहाए विस्सयामिस-मोहिओ भइ ! ॥ १३५ ॥
 विसएसु दढं सत्तां सत्ता वंयंति असुह-कम्माइं ।
 तव्वसओ संसारे भमंति अहमासु जोणीसु ॥ १३६ ॥
 यह-बंध-मारणाई नाणाविह-वेयणाओ नरएसु ।
 पाविति विसय-गिद्धा दूसहाओ दीहरं कालं ॥ १३७ ॥
 अच्छउ ता पर-लोए इहेव पाविति गरुय-दुक्खाइं ।
 विसय-पसत्ता दुइत-इंदिया देहिणो बहवे ॥ १३८ ॥
 मोत्तूण नियय-जैहं करेणु-सुह-सुरय-फास-पडिबद्धो ।
 वद्धो वारी-बंधे फासेण मैओ मैओ निहंणं ॥ १३९ ॥
 रसणिंदियम्मि लद्धो विद्धो गलएण मैच्छओ निहओ ।
 घाणिंदियम्मि सत्तो पत्तो उरगोवि मरण-दुहं ॥ १४० ॥
 उज्जोइय-सयल-दिसं दीव-सिहं पेच्छिउं पयंगोवि ।
 तग्गाहण-रओ मरणं पत्तो नणु चक्खु-दोसेण ॥ १४१ ॥

१ वन्दत इति वन्दकः । २ B तिष्ठभिः कुलकम् । ३ शब्दायितः = आहूतः ।
 ४ पुद्गलपरिवर्तः = अनन्तकालविशेषः । ५ मुघा । ६ आभिषं = मांसम् । ७ सक्ताः
 = अवबद्धाः । ८ सत्त्वाः = जीवाः । ९ जूहो = यूथः = हस्तिसमुदायः । १० गजः ।
 ११ गतः । १२ निधनम् = मरणम् । १३ मत्स्यकः । १४ B सिंहि ।

सोऊण सुधम्म-भामो धम्म-मई गुरु-गिरं दिसामित्ता ।
 सत्ता-भैउज्जिम्मा पणमिय सूरि इमं मणइ ॥ ११४ ॥
 इच्छामि तुम्ह मूले निरैवज्जं गिण्हितं सुपव्वज्जं ।
 जणगंहि अणुजाओ भीओ जर-जम्म-मरणाणं ॥ ११५ ॥
 मणियं गुरुणा य तओ होउ अविवं तुहत्थ वत्थुम्मि ।
 अम्मा-पिऊहि मुक्को अह सो पैव्वाविओ गुरुणा ॥ ११६ ॥
 अन्मसिय-दुविहे-सिक्खो संजम-तव विणय-करण-उज्जुत्तो ।
 विहिणा गुरु-धाम्मे अहिज्जितं सो समादत्तो ॥ ११७ ॥
 सिग्य महा-मई सो जाओ सुत्तथ-सदुमव विहिन्नु ।
 सुरस-पुब्बी गुरु साहु-सम्मओ गुण-गणावात्तो ॥ ११८ ॥
 नाऊण जोगेय से सुह-रिक्खे सूरिणा निय-पयम्मी ।
 अहितित्तो सूरिणि य संविहिय-तणू गओ मोक्खं ॥ ११९ ॥
 समण-गण-संपरिवुडो सुहम्म-सूरिणि विविह-देसेसु ।
 बोहितो भविय-जण विहरइ पुर-गाम-नगरेसु ॥ १२० ॥
 धणवाहणेभि कमसो मइदंतो पंच वाइ-परियारिओ ।
 पत्तो कुमार-भावं अहिज्जितो सह कला-निषहं ॥ १२१ ॥
 पत्तो य जोष्वणं सो कामिणि-जण-दियव-चौरण-समरथं ।
 पिउणा य तज्जिमित्तं वरिवो वर-रूव-सपत्ता ॥ १२२ ॥
 तिरि-मुप्पइहु-नघरे धूया हरिदत्त-एवर-इम्मस्स ।
 विणयवई-समूयाऽणगवई नाम वर-कप्पा ॥ १२३ ॥
 महाया विच्छइणं परिणीया सोहणम्मि सा छमो ।
 धणवाहणेण तत्तो आणीया नियव-नयरीए ॥ १२४ ॥
 अह सो तीए रत्तो जोन्वण वर-रूव-सोउमहेसु ।
 गाढ विस्वयासत्तो गंधेवि कालं न याणाइ ॥ १२५ ॥
 अह अन्नया सुधम्मो विहरंतो मुणि-वरो तहिं पत्तो ।
 विजयवई-नयरीए वात्ता-रचस्स पारभे ॥ १२६ ॥
 साहुहि तत्थ वसही विमग्गिया ताहि सत्थवाहेण ।
 धणभूइणा विदिआ सुविमुद्धा जौण सालासु ॥ १२७ ॥

१ यवै मातवस्य स धर्ममातः । २ मउज्जिग्गया — भयोद्धिमातः । ३ निरपत्ता —
 निर्दोषाम् । ४ प्रवाजितः — दीक्षितः । ५ मइदन्तासेवनहण द्विविधा शिष्टा । ६ पा-
 मूलं — पादमूलम् । ७ अप्पंतुम् । ८ विहिन्नु — निगमः । ९ अ पयणजुओ का-
 इम ७^० । १० योगवताम् । ११ संपरिवृतः — परिकरितः । १२ वयो — भेदा ।
 १३ सोऽजमइ — सोऽनुमार्गम् । १४ जाणं — यानम् ।

निय-परियणेण साहिओ सत्थाहो एइ गुरु-समीवम्मि ।
 सामाइयाइ-जुत्तो संविग्गो मुणइ जिण-धम्मं ॥ १२८ ॥
 धणवाहणो उ दइया-सुरय-मुहासत्त-माणसो धणियं ।
 पिउणा भणिओवि दढं न ए(हो ?)इ गुरुवन्दओ कहवि ॥ १२९ ॥
 अह तं विसयासत्तं गुरु-रागं धम्म-करण-निरवेक्खं ।
 परिचत्त-सेस-कज्जं दट्ठुं लद्ध-भायरं गुरुणो ॥ १३० ॥
 जाया एसा चित्ता भाया मे राग-मोहिओ वरओ ।
 जिण-वयण-वाहिर-मई इंदिय-विसएसु आसत्तो ॥ १३१ ॥
 दुल्लहमवि मणुयत्तं पावित्ता धम्म-विराहिओ एसो ।
 गच्छिस्सइ नरयम्मि घारासु य तिरिय-जोणीसु ॥ १३२ ॥
 केणावि उवाएणं वोहेमी राग-मोहियं एयं ।
 एवं विचित्तिऊणं गुरुणा सदाविओ भाया ॥ १३३ ॥
 महया उवरोहेणं समागओ वंदिऊण तो' सूरि ।
 उवविट्ठो से पुरओ अह सूरि भणिउमादत्तो ॥ १३४ ॥
 पो'गल-परियट्ठेहिं बट्ठहिं संपाविऊण मणुयत्तं ।
 हारेसु मा मुहाए विस्सयामिस-मोहिओ भद ! ॥ १३५ ॥
 विसएसु दढं सत्तो सत्ता वंधंति असुह-कम्माइं ।
 तव्वसओ संसारे भमंति अहमासु जोणीसु ॥ १३६ ॥
 वह-बंध-मारणाइं नाणाविह-वेयणाओ नरएसु ।
 पावित्ति विसय-गिद्धा दूमहाओ दीहरं काळं ॥ १३७ ॥
 अच्छउ ता पर-लाए इहेव पावित्ति गरुय-दुक्खाइं ।
 विसय-पसत्ता दुइंत-इंदिया देहिणो बहवे ॥ १३८ ॥
 मोत्तूण नियय-जुहं करेणु-सुह-सुरय-फास-पडिबद्धो ।
 बद्धो वारी-बंधे फासेण गँओ गँओ निहँणं ॥ १३९ ॥
 रसणिंदियम्मि लुद्धो विद्धो गलएण मै'छओ निहओ ।
 घाणिंदियम्मि सत्तो पत्तो उरगोवि मरण-दुहं ॥ १४० ॥
 उज्जोइय-सयल-दिसं दीवँ-सिहं पेच्छिउं पयंगोवि ।
 तग्गाहण-रओ मरणं पत्तो नणु चक्खु-दोसेण ॥ १४१ ॥

१ वन्दत इति वन्दकः । २ ऽ तिष्ठामि; कुलकम् । ३ शब्दायितः = आहूतः ।
 ४ पुद्गलपरिवर्तः = अनन्तकालविशेषः । ५ मुधा । ६ आमिपं = मांसम् । ७ सक्काः
 = अववद्धाः । ८ सत्त्वाः = जीवाः । ९ जूहो = यूयः = हस्तिसमुदायः । १० गजः ।
 ११ गतः । १२ निधनम् = मरणम् । १३ मत्स्यकः । १४ ऽ सिद्धि ।

गौरी-सदासक्तो निष्चल-तैड्विय-कञ्ज-सुवलिहो ।
 सवर्णिदिय-दोसेणं मिओ मओ वाह-वाणेण ॥ १४२ ॥
 एकिकिदिय-वसगा एए सव्वेवि पावेया निहणं ।
 पंचिदिय-वसगणं नराण पुण का गई होज्जा ॥ १४३ ॥
 ता पंचिदिय-वसगो विसय-सुहं सेवेऊण मा भद ! ।
 धम्मोवज्जण-रहिओ वच्चसु घोराम्मि नरयम्मि ॥ १४४ ॥
 किजउ धम्मम्मि मई विसय-सुहं उच्चिऊण ता इण्हि ।
 सैहलीकरेसु सुंदर ! अइदुलहं मणुव-जम्मंति ॥ १४५ ॥
 एयं गुरुणो वयणं निसम्म धणवाहणो इम भणइ ।
 इच्छामि सुहं वयणं किं पुण निसुणेह मह भणियं ॥ १४६ ॥
 अइनेह-परा वरई सणमावि विरहं न सक्खए सोहं ।
 दइयाइणगवई मह तेण न सक्खेमि तं मांतुं ॥ १४७ ॥
 तुज्मपि वेदणत्थ आगमणं तेण होइ नो मज्झ ।
 मह विरहे सा वरई इण्हिपि इ अक्खए किंछं ॥ १४८ ॥
 तत्तो गुरुणा मणिय चंचल चित्ताण महिलिआण कए ।
 को व सैकजो पुरिसो हारिआ अण्यव भद ! ॥ १४९ ॥
 ईवणुदुय-धव चंचल चित्तसु महिलिआसु आसत्तो ।
 जो धम्मम्मि पमायइ सो कैउरिसो, त सणुरिसो ॥ १५० ॥

अथ ।

क्षतो-विस भरियाओ मणहर-रूवाओ वज्ज-विच्छीए ।
 गुंजा फल-सरिसाओ होति समावेण महिलाओ ॥ १५१ ॥
 सच्च दय-सौय-रहिया अरुज्ज निरयाओ सैहस धणाओ ।
 भय जणणीओ, तासुं को व सैकजो 'ईं कुज्जा ॥ १५२ ॥
 रत्ताओ हरति धण पाणेवि हंति तह विरत्ताओ ।
 रागेवि विरागेवि य भयंका दुइ-जुवईओ ॥ १५३ ॥
 अन्नं चित्तेति मणे नियंति" अन्नं धेइंति अजेण ।
 चट-चित्ताणं ताणं को नाम हविज्ज वल्लुहओ ! ॥ १५४ ॥
 मौरैति पइं जारस्स कारणे तपि हदि ! अेज्जा ।

१ ताडविस्सं = ताड (अ. २. १४. १५१) । २ मिओ = मया । ३ वाहो = म्या-
 वाः । ४ वसोपायंवरहितः = धर्मकरणावर्जितः । ५ सव्वलीकुरव । ६ कुरवू वया
 साताया, कुरवेज्जकं । ७ उच्चलं = सतिमान् । ८ अ. ३. १५५ । ९ कापुरवः = वा-
 तरः । १० साहसम् = अविवर्धकारित्वं धनं यासी ता, साहयिय इत्यर्थः ।
 ११ सतिम् = आच्छिन् । १२ पण्यन्ति (अ. २. १४. १५१) । १३ चट्ठो = सं-
 वदन्त । १४ अ. ३. १५५ । १५ अन्वायेम् ।

वीसासंति य अन्नं सम्भावं नेय पैयडेंति ॥ १५५ ॥
 किं बहुणा भणिणं जाओ य हणंति नियय-पुत्तं पि ।
 को नाम पिओ तासिं हविज्ज चवलाण महिलाण ? ॥ १५६ ॥
 ता भद्द ! एरिसाणं तैडिच्छडाडोव-चवल-हिययाणं ।
 महिलाण कए को इह हविज्ज सिढिलायरां धम्मं ? ॥ १५७ ॥
 इय गुरु-भणियं सोउं विहसिय धणवाहणेण संलत्तं ।
 अन्नाओ जुवईओ एवंविह-दुट्ठ-चारियाओ ॥ १५८ ॥
 मह महिला पुण सरला पइ-व्वया सच्च-सील-दय-जुत्ता ।
 अणुरत्ता सुविणीया थिर-नेहा गुरु-जणे भत्ता ॥ १५९ ॥
 सरिसा सा कह होज्जा असुद्ध-चारियाण अन्न-महिलाण ? ।
 ओह-तुरंगाईणं दीसइ-गुरु-अंतरं लोए ॥ १६० ॥
 तत्तो गुरुणा भणियं मणोहरा तुज्झ जइवि सा महिला ।
 तहवि ह्हु उवमुज्जंता सैरणी सा नरय-नयरस्स ॥ १६१ ॥
 जह किपाग-फलाइं भुत्ताइं दुहावहाइं इह होति ।
 तह इत्थी-सुरय-सुहं मणहरमवि दोग्गइं नेइ ॥ १६२ ॥
 जह विस-मीसं सरसं पि भोयणं जीवियं हरइ भुत्तं ।
 तह सुंदरावि रमणी रमिया नणु दोग्गइं देइ ॥ १६३ ॥
 ता उज्झसु अणुरायं कुगइ-निमित्ताए नियय-दइयाए ।
 पंच-महव्वय-जुत्तो होसु तुमं चरण-निरउत्ति ॥ १६४ ॥
 एवं दिवसे दिवसे संवगकोहिं मद्धर-वयणेहिं ।
 बोहिज्जंतो मणयं जाओ अह पैयणु-रागो सो ॥ १६५ ॥
 अन्न-दिणे एगंते गुरु-पुरओ अंजलिं करेऊण ।
 धणवाहणो स एवं वज्जरई परम-संविग्गो ॥ १६६ ॥
 तुम्हाणममय-भूए वयणे निसुएवि मज्झ हिययाओ ।
 किं नो सैक्कइ रागो विसंव दुट्ठस्स सप्पस्स ? ॥ १६७ ॥
 भयवं ! ताव न तुइइ दइयाए उवरि सव्वहा रागो ।
 नवरं करेमि एक्कं जइ जुत्तं तुम्ह पडिहाइ ॥ १६८ ॥
 सुरय-सुह-निप्पिवासो दिक्खं गिण्हामि तुम्ह पामूले ।
 दइयाए समं अहयं दंसणमित्तेण संतुट्ठो ॥ १६९ ॥
 एवं ववत्थियम्मि जइ जोग्गं देह मज्झ तो दिक्खं ।

ताए अदसणेणं सकेमि न जीविपं घरिउं ॥ १७० ॥
 तज्यवणं सोऊण य सुधम्म-मूरी विचित्तए एवं ।
 पेच्छह अद्दुरंतो रागो कह पिळमए सोए ॥ १७१ ॥
 एवेणि ता दिअउठ पण्यउआ ताहि गहिय-मुत्तथो ।
 सवमेव विवेग-जुओ उग्गिस्सइ राग-संबंधं ॥ १७२ ॥
 एउ विचित्तिउय अणंगवइयाए संजुओ ताहे ।
 धणराहणो से माया गुरुणा पण्णाविओ विहिणा ॥ १७३ ॥
 चंदजसा-नामाए यवहरिवाए समणिया सारि ।
 साहुणि-गण-मज्झ-गया सिणउइ वर-साहुणी किरियं ॥ १७४ ॥
 एवं च ताण दोण्ढेणि परोण्ढरं जाव तुइ म रागो ।
 बहुणादि इ काळेण मुत्तच-विसारपाण्णि ॥ १७५ ॥
 ताव य गुरुणा मणियं एगेने मारइए मइसार ।
 एवं न जुत्तमहुणा उत्तम-सत्ताण गुग्गोय ॥ १७६ ॥
 अविइ-जुवइ-जणेवि इ सविवार-गळेयणम्मि साहुस्स ।
 पावण्णित्तं गदपं मणियं मुत्तं जिणिदस्स ॥ १७७ ॥
 जं पुग साहुणि-विमए सविवार-गळेयणं तु साहुस्स ।
 त भइ ! गुह-अण-यस्स वज्जनं वणिपे सैमए ॥ १७८ ॥
 इपर-महिळा-जणेवि इ दिट्ठी-पैओ न दोइ जुत्तेणि ।
 किं पुग समणी विमए अचोदि-अंवास मूजग्गि ॥ १७९ ॥
 त उभाअव अविनेय रागं अक्खण्णित्तज माणेय ।
 परिहारु सल्लग्गिचय दिट्ठि कुमीनत्तज एवं ॥ १८० ॥
 एवं गुरुणा मणिओ सविग्गो सोवि वितए एवं ।
 अद्दुग-वा-वत्ताम ओ पी ! पी ! मह भिन्निनेयस्स ॥ १८१ ॥
 जो इ एणट्ट-सउओ दैव-राव-वपम्मि वइम-जोवि ।
 ताहु उग निदलित्तं रागं न चण्णि उइउं ॥ १८२ ॥
 एदुगणि निरएउ एउउ इउट-राग-गोइवओ ।
 होराणि पुम-सिओ ई-हर-जमए-अध्यामी ॥ १८३ ॥
 हा जीव ! पाव ! ममिहिमि मयव-मिण्णु दीदेरे कउं ।
 अविगए-एउ-रागो एदुगणि धम्मवज्जज्जं ॥ १८४ ॥
 एवं अनेअम्मणि धजवएउ-महुओ म उेउरइ ।

१ एउउवा ॥ २ उ पुण्य ॥ ३ ववव = विह्वल ॥ ४ उ विह्वल ॥ ५ अण-
 हण्य = अणहण ॥ ६ उ विह्वल = अविगमय ॥ ७ उ उउउउउ = उउउउउ ।
 ८ उउउ = उ उउउ (३८. १. ३१. ३१) ॥ ९ उ उउउउउ (३८. १. ३१. ३३) ॥

अणुरागो तच्चिसए तीएवि य तस्स उवरिम्मि ॥ १८५ ॥

एवं वच्चइ कालो संजम-तव-विणय-करण-निरयाणं ।

गुरु-आणा-संपाडण-पराण अह ताण दोण्हंपि ॥ १८६ ॥

अह अन्नया कयाइवि भगिणीए वसुमईए संजुत्ता ।

चलियाऽणंगवई सा वियार-भूर्माए वहियाओ ॥ १८७ ॥

दिट्ठो य ताहि एगो महिला-सहिओ नरो उ उम्मत्तो ।

धूलि-रय-धूसरंगो जर-चाँवर-चीरियाइन्नो ॥ १८८ ॥

सैगायंतो बहुहा नच्चंतो डिंभै-सत्य-परिकिन्नो ।

तं दट्ठमणंगवई सुइरं पुलएइ तं जुयलं ॥ १८९ ॥

तत्तो तीए भणियं भगिणीए सुलोयणाए अणुहरइ ।

अँजजो ! एसा जुवई गह-गहिय-नरस्स पासत्था ॥ १९० ॥

भणियं च वसुमईए सुइर निज्झाइऊण सविसायं ।

सच्चिय एसा अम्हं भगिणी ओ सुलोयणा नाम ॥ १९१ ॥

परिणाया आसि पुरा सुबंधुणा मेहलावइ-पुरीए ।

दिट्ठा कणगरहेणं कयाइ अह राय-उत्तेणं ॥ १९२ ॥

अंतउरम्मि छूँढा अइगुरु-अणुराय-हरिय-हियएण ।

सयलोरोह-पहाणा जाया अह तस्स वल्लहिया ॥ १९३ ॥

एयं मह पच्चक्खं सवंपि हु सासुरे वसंतीए ।

वित्तं, तुमएवि सुयं अज्जे ! लोय-प्पवायाओ ॥ १९४ ॥

एसो गह-गहिय-नरो दीसइ सरिसो उ राय-उत्तस्स ।

ता एसो कणगरहो एसावि सुलोयणा नूणं ॥ १९५ ॥

भणियमणंगवईए संभासेमो इमं तु नियं-भगिणि ।

किं अम्हे परियाणइ, अहवाविअ भंभेला एसा ? ॥ १९६ ॥

तत्तो गंतुं दोहिवि महुं आभासियावि सा जाहे ।

नवि जाणइ किंचि फुँडं वोहइ य बहु-असंवद्धं ॥ १९७ ॥

ताहे दोवि जणाइं सुधम्म-सूरिस्स पाय-मूलम्मि ।

करुणा-पराहिं अज्जाहिं ताहि नीयाइं सविसायं ॥ १९८ ॥

भणिओ अज्जाहिं गुरु एसा अम्हाण जिट्ठ-भगिणी ओ ।

किं होइ नवा भयवं ! जाया उम्मत्तिया कहवा ? ॥ १९९ ॥

१ चोवरं=वस्त्रं, चारिका कीटविशेषास्तराकाणो व्याप्तः । २ उद्गायन् । ३ विम्भाः=वालकाः । ४ अनुहरते=अनुकरोति । ५ आर्ये ! । ६ पार्श्वस्था । ७ क्षिप्त (N. P. 150) । ८ शृङ्गरे । ९ भंभेला=मूर्खा (H. D. VI. 110) । १० फुँडं=स्पष्टम् (H. P. IV. 258) । ११ B शुग्गम् ।

भगियं गुरुणा ततो नागेण विद्याणिऊण परमपं ।
 सक्षिय सुलोपणा सा कणगरहो एस जुवराया ॥ २०० ॥
 जोगो मइ मोहकरो सीसे सितो इमाण मुंताण ।
 एकाए सेवर्त्ताए ईसा-वस-गद्द-कुन्दाए ॥ २०१ ॥
 तस्म वसेणं दोण्हवि मइ-सेमोहो इमाण सेंजाओ ।
 रत्ता य तओ विजेंजा बहवे सदाविआ तथ ॥ २०२ ॥
 न य केणावे पउणाई कयाई कालेण स्वसग नराणे ।
 कहवि पमाय-परोणं नीहरिवाई इमाइ तु ॥ २०३ ॥
 भगिय च वसुमईए मयवं ! एवाण मूट-चित्तानं ।
 जइ पेण्हइ उवपारे, पैडिजोग देह चितेउं ॥ २०४ ॥
 तसो गुरुणा तेसि दिओ उम्माय-नासण-यैडिहो ।
 पैडिजोगो, जायाइ दोण्णिवि अह सत्थ-चित्ताई ॥ २०५ ॥
 ददूण भगिणि-जुपलं सुलोपणा विम्हिया इम भणइ ।
 किं नाम इम सुमिण किंवा मइ विम्भओ एस ? ॥ २०६ ॥
 सा काथ अम्ह नयरी सा य विभूई य ते अलंकारा ।
 कह घुलि घूसराई इह भि (भो ?) संपाविवाईति ? ॥ २०७ ॥
 दोन्निवि गहिय-वेवाओ काथ व भगिणीओ मग्ग इहई तु ? ।
 ता नूण इंदयाले एयं अहवावि सुमिणाति ॥ २०८ ॥
 ततो य वसुमईए कहिय उम्माय-कारणं सज्वं ।
 जाय य गुरु मोहणा न्हो तुम्हाण उम्माओ ॥ २०९ ॥
 जइया य तुमे भदे ! दूटा अंतैउरम्मि जुवरा ।
 तइयक्षिय खयरं मायाइ सुमगलेण अहं ॥ २१० ॥
 मुत्ता एभूय-कालं धणवइ देवण बोहिया ततो ।
 जाया चंदजसाए पय-मूले सुपणु ! पज्जइया ॥ २११ ॥
 एसावि अणंगवई धम्मं सोऊण भव भयुव्विग्ग ।
 निय-भत्तुणा सोमया पज्जइया एत्थ गच्छम्मि ॥ २१२ ॥
 ता सुपणु ! न सुविणमिण सच्चं चिय ज तुमे इयं दिहं ।
 एसो सो अम्ह गुरू सुधम्म-नामो महा सत्तो ॥ २१३ ॥
 ततो दोवि जणाई सुधम्म-सुरिस्स परम विणएणं ।

१ योगः—औषधपूर्णयोगः । २ सुतयोः । ३ सपत्न्यः । ४ वैद्याः । ५ वस-
 म्वाः स्वाने षष्ठी (म. ४. ११. १३४) । ६ पूर्वस्थाद् यतिमोहकरोऽपराद् योगात् प्रति-
 कूलो भोगः प्रतियोगः । ७ पटिष्ठः । ८ स्वयः । ९ कवं=कतम् । १० साहचर्यं
 साहाय्यम् ।

घंटेति हरिसियाइं पय-कमलं सयल-दोस-हरं ॥ २१४ ॥
 ततो संवेयकरिं गुरुणो सोऊण देसणं पवरं ।
 पडिबुद्धाइं दोन्निवि कमेण पव्वाइयाइंति ॥ २१५ ॥
 मयहरियाए पासे भगिणी-जुअलेण संजुया ततो ।
 सेजम-गुरु-विणय-रया सुलोयणा कुणइ विविह-तवं ॥ २१६ ॥
 एवं चंदजसाए पय-मूले ताण अच्छमाणाणं ।
 तिण्हंपि हु भगिणीणं बोलीणा वासरा बहवे ॥ २१७ ॥
 मुणिणो कणगरहस्स उ धणवाहण-साहुणो च संजाओ ।
 भो चित्तवेग ! तइया अन्नोन्नं गरुय-नेहोत्ति ॥ २१८ ॥
 पेच-महव्वय-जुत्ता समिई-गुत्तीसु सम्ममुवउत्ता ।
 नाणाविहं-तव-निरया गिण्हंति य सुत्त-अत्थाइं ॥ २१९ ॥
 गुरु-आणाए निरया दोन्निवि पालेति चरण-करणाइं ।
 एवं पभूय-कालो बोलीणो ताव दोण्हंपि ॥ २२० ॥
 अह अन्नया कयाइवि धोवं निय-आउयं मुणेऊणं ।
 सूरी संलिहिय-तणू अणसण-विहिणा मैओ सम्मं ॥ २२१ ॥
 बीयम्मि देव-लोगे पवरे चंदज्जुणे विमाणम्मि ।
 जाओ विमाण-सामी देवो उ ससिप्पभो नाम ॥ २२२ ॥
 धणवाहणोवि साहु अतुह-रागो चरित्तु सामन्नं ।
 कालं काउं विहिणा उप्पन्नो बीय-कप्पम्मि ॥ २२३ ॥
 सामाणिय-ठाणम्मि देवस्स ससिप्पहस्स सो जाओ ।
 भासुर-सरीरधारी देवो बिज्जुप्पहो नाम ॥ २२४ ॥
 सावि हु अणंगवइया अविगय-रागा चरित्तु सामन्नं ।
 बिज्जुप्पहस्स जाया देवी अह चंदरेहत्ति ॥ २२५ ॥
 संभरिय पुव्व-वेरं बहूवसग्गे करित्तु अहभीमे ।
 अग्गि-कुमार-सुरेणं सुवंधु-जीवेण पावेण ॥ २२६ ॥
 कणगरहो सो साहु सुलोयणाए समं तु अज्जाए ।
 निहओ तं उवसगं विसहेतो सम्म-भावेण ॥ २२७ ॥
 कालं काउं दोन्निवि उववन्नाइं तु बीय-कप्पम्मि ।
 चंदज्जुणे विमाणे सामाणिय-देव-भावेण ॥ २२८ ॥
 कणगरहो ओ बिहुप्पह-नामो ईयरा सयेपभा नाम ।

१ B युग्मम् । २ मृतः । ३ अनुटितरागः = अत्यक्षरागः । ४ चरित्वा =
 गतः । ५ आमण्यं = साधुत्वम् । ६ संस्मृत्य । ७ उपपन्नो = उत्पन्नो । ८ B
 वि(१)मिः कुलकम् । ९ इतरा = कनकरथस्य स्त्री सुलोचनाख्या ।

सावि तद्भजा भगिणी वसुमद्या आठय-स्वयम्भि ॥ २२९ ॥

पुण्य-दश्यस्त जाया चदञ्जुण-नामगस्त देवस्त ।

तत्थेव किल विमाणे देवी चंदप्पमा नाम ॥ २३० ॥

एवं एग-विमाणे दिव्य-सुहं ताण अणुहवताणं ।

सन्धेसि अजोभं अङ्गक्या आसि पीईओ ॥ २३१ ॥

पलिओवमाणि अठ उ दिव्य-सुहं तत्थ अणुहवेऊणं ।

देवो विञ्जुप्पहो सो चइऊण इमम्मि वेयइडे ॥ २३२ ॥

दक्खिण-सेटीइ पुरे रमणीए रयणसंघए पवरे ।

पवणगइ-स्वयर-पुत्तो उप्पन्नो वट्टवइयाए ॥ २३३ ॥

एवं च ठिए ।

जो धणवाइण-जीवो देवो विञ्जुप्पहो य दिय-छोए ।

सो य तुमं इह सुंदर ! उप्पन्नो चित्तवेगोत्ति ॥ २३४ ॥

देवीवि चंदरेहा तत्तो आठक्खए पुण संती ।

उप्पन्ना वेयइडे नयरे सिरि-कुंजरावत्ते ॥ २३५ ॥

स्वयरस्त अभियगइणो पियाए भज्जाए चित्तमालाए ।

कुण्डीए संभूया पिय-धूया कणगमालात्ति ॥ २३६ ॥

भो चित्तवेग ! पुण्वि तुम्मे जो आसि राग-संघो ।

सामन्नमुवगयाणवि तस्स फल एरिसं जायं ॥ २३७ ॥

एवं वलं च दिप्पी रिद्धीवि य आसि धंवर्यो तुम्ह ।

देव-भवे तुह आठं विमज्झिमे चेय्यं आसि ॥ २३८ ॥

एथवि माणुस्त-भवं अवरोप्पर-दसणाओ आरम्भ ।

दुसई विओय दुक्ख संजायं तुम्ह दोण्हं पि ॥ २३९ ॥

तुमएच्चिय अणुभूयं विओय-दुक्खं सुदुसई जमिह ।

भो चित्तवेग ! किंवा कहिएणं तेण तुह पुरओ ! ॥ २४० ॥

काऊणवि सामन्नं सराग-भावो तुमे न जे चेतो ।

तस्स फलेणं एसा दुसहा तुह व्यायया जाया ॥ २४१ ॥

देव-भवे तुह मित्तो चंदञ्जुण-नामगो य जो आसि ।

चइऊण सोवि तत्तो चित्तगई एत्थ संजाओ ॥ २४२ ॥

वसुमइ-नामा अज्जा देवी चंदप्पहा य दिय-छोए ।

सावि य पियं गुमंजरी-नामा इह मद ! उप्पन्ना ॥ २४३ ॥

अं पुण्व-संगओ सो चित्तगई तेण तुम्ह संजाओ ।

अह तस्स वारसाहे वोलीणे नियय-जणणि-जणएहि ।
 गरुय-पमोएण कयं विहिणा नामं सुधम्मोत्ति ॥ १०० ॥
 धणवाहणाभिहाणो वीओ कालेण से सुओ जाओ ।
 सोवि हु सुधम्म-नामो जाओ अह अट्ट-वारिसओ ॥ १०१ ॥
 तीए य पुर-वरीए विहरंतो अन्नया समोवारिओ ।
 समण-सय-सेविय-कमो सुदंसणो नाम आयरिओ ॥ १०२ ॥
 अप्पडिवद्ध-विहारी चउदस-पुब्बी गुणाण आवासो ।
 पुव्वुत्तर-दिसि-भाए अवाट्ठिओ नंदणुज्जाणे ॥ १०३ ॥
 सव्वोवि नयर-छोओ विणिगओ सूरि-वंदण-निमित्तं ।
 धणभूईव हु चलिओ भत्तीए तणय-संजुत्तो ॥ १०४ ॥
 उम्मुक्क-वाहणो अह दूराओ विहिय-उत्तरासंगो ।
 ति पयक्खणिऊण गुरुं वंदइ परमाए भत्तोए ॥ १०५ ॥
 भीम-भवोयहि-निवडंत-जंतु-संतरण-वर-तैरडम्मि ।
 दिन्नम्मि धम्मलाभे गुरुणा, सेसे मुणी नमिउं ॥ १०६ ॥
 उवविट्ठो सत्थाहो मैहि-वट्ठे पुर-जणेण संजुत्तो ।
 सूरीवि मोक्ख-मगं जिण-धम्मं कहिउमाढत्तो ॥ १०७ ॥

अविय ।

सम्म-दंसण-मूलो पंच-महव्वय-मैहल्ल-दढ-खंधो ।
 सैमिई-गुत्ती-तव-संजमाइ-साहा-पसाहिल्लो ॥ १०८ ॥
 विविहाभिगगह-गोच्छो मणहर-सीलंग-पत्त-साहिल्लो ।
 वर-लद्धि-कुसुम-कलिओ सग-उपवग्गाइ-सुह-फलओ ॥ १०९ ॥
 चारित्त-कप्प-रुक्खो वित्थरओ साहिओ जिणाणाए ।
 दुह-ताव-तावियाण जिंयाण सरणं अणन्न-समं ॥ ११० ॥
 चवलाइं इंदियाइं दुक्ख-निमित्तं च विसय-संगोवि ।
 कोहाइणो कसाया निबंधणं दोग्गईए उ ॥ १११ ॥
 ऐकसि कओ पमाओ जीवं पाडेइ भव-समुदम्मि ।
 भीमो य भवो बहुसो पयासिओ तीए परिसाए ॥ ११२ ॥
 सूरिस्स तस्स वयणं परमामय-सच्छहं निसांमिक्का ।
 संविग्गा सा परिसा जहागयं पडिगया सव्वा ॥ ११३ ॥

१ अष्टवार्षिकः । २ तरण्डं = प्रवहणम् । ३ महीपृष्ठे । ४ ष युग्मम् । ५ मह-
 ल्ले = महान् । ६ समिति-गुप्ति-तपः-संयमादय एव शाखा-प्रशाखा यस्य स तथा ।
 ७ गुच्छः = स्तवकः । ८ रुक्खो = वृक्षः । ९ ऽ जिणपण । १० ष तिसृभिः कुल-
 कम् । ११ सकृत् । १२ ऽ सामेता ।

एवं च जाय साहइ सो खयरो मञ्ज मइ ! धणदेव ! !

एत्थनरम्मि नियुणमु जो वुत्तंमो तहि जाओ ॥ ८९ ॥

एको कमल-दल-उच्छो गिहुंक्खो मुर वरो तहि मइसा !

ओइओ गयणाओ टंओइतो दिमा-वलयं ॥ ९० ॥

टट्टु समागये तं विवासिय-वधणो य चित्तवंगो सो ।

धम्ममुट्ठिउण पणमइ ■ देवं परम-विणएण ॥ ९१ ॥

अह सो मुहामणयो नियमो सलइ मइ ! तुइ कुमळं ! !

मणिणो य पमावाओ निधिसा आक्या विट्ठला ! ॥ ९२ ॥

सो मणइ चित्तवंगो तुम्ह पमावाओ संनयं कुमळं ।

सा सणइ मइ साइमु महन-काऊहलं ईय ॥ ९३ ॥

पुण्य-मवे संबंधो तुमए सह आसि को ममं देव ! !

केण व कज्जेण तुम आसि गओ उच्छुयो तइया ! ॥ ९४ ॥

तत्तो य मणइ नियमो इमंग कज्जेण आगओ सुपयु ! !

सा एग-मणो होउं साहिणंतं निसामेहि ॥ ९५ ॥

जबुदावे इइं एरवए अत्थि आरिए देसे ।

विजयवई नामेण नयरो मुर-नवरि-मंकासो ॥ ९६ ॥

सीएवि मुविकखाओ धणमूई नाम आसि संधाहो ।

दक्खिन्न-दया-भुत्तो उग्गुत्तो जइण-धम्ममि ॥ ९७ ॥

अदोअ कला-निळेओ गयण विचं पयइ-वर-दोओ ।

अणुयत्तिवै-मितो वासरोअ बुह-ओण मग-इहो ॥ ९८ ॥

नत्तं य पमंन-रुत्ता पइ-अया सव-सील दय-भुत्ता ।

मज्जा मुदर-देहा मुंदरि-नामा मुविकखाया ॥ ९९ ॥

विमट्ठे सावग-धम्मं समं अह ताण पाउपंताण ।

बहति वामराई मुमाहु-अण-मत्ति-भुत्ताण ॥ १०० ॥

अह अयया कयाइवि पहाण-मुविणेहि सूरवं तणय ।

आ मुंदरी पसूया पमूय मुह-उक्खणाइमं ॥ १०१ ॥

निज्जिय-अणंग-रुवं तेएण य दिणयरस सारिणं ।

नोमं सल्लि-विचं विचं जिणिद-धम्मव मुह-अणयं ॥ १०२ ॥

१ बुद्धराजः । २ उद्गोतकः । ३ अम्बुषाव । ४ अंगनं = उज्ज्वल । ५ अ
एव । ६ आवे । ७ उज्ज्वल = दुग्ध । ८ उज्ज्वल = वाप्यकः । ९ अ उज्ज्वल ।
१० दार्ढ्यं व्यापः, यदय । ११ उज्ज्वलमेव, कथयते विचः पूर्वः, धनमृत्तिपथे
मित्रमेव इहः । १२ विच = उज्ज्वलमेव (B. P. II. 111) ।

निय-परियणेण सहिओ सत्थाहो एइ गुरु-समीवम्मि ।
 सामाइयाइ-जुत्तो संविग्गो सुणइ जिण-धम्मं ॥ १२८ ॥
 धणवाहणो उ दइया-सुरय-मुहासत्त-माणसो धणियं ।
 पिउणा भणिओवि दढं न ए(हो ?)इ गुरुवंदओ कहवि ॥ १२९ ॥
 अह ते विसयासत्तं गुरु-रागं धम्म-करण-निरवेक्खं ।
 परिचत्त-सेस-कज्जं दट्ठुं लहु-भायरं गुरुणो ॥ १३० ॥
 जाया एसा चिंता भाया मे राग-मोहिओ वरओ ।
 जिण-वयण-वाहिर-मई इंदिय-विसएसु आसत्तो ॥ १३१ ॥
 दुल्लहमवि मणुयत्तं पावित्ता धम्म-विरहिओ एसो ।
 गच्छिस्सइ नरयम्मि घोरासु य तिरिय-जोणीसु ॥ १३२ ॥^१
 केणावि उवाएणं वोहेमी राग-मोहियं एयं ।
 एवं विचिंतिऊणं गुरुणा सदाविओ भाया ॥ १३३ ॥
 महया उवरोहेणं समागओ वंदिऊण तो सूरिं ।
 उवविट्ठो से पुरओ अह सूरी भणिउमाढत्तो ॥ १३४ ॥
 पोर्गल-परियट्ठेहिं वहुहिं संपाविऊण मणुयत्तं ।
 हारेसु मा मुहाए विसैयामिस-मोहिओ भद ! ॥ १३५ ॥
 विसएसु दढं सत्तां सत्ता वंधंति असुह-कम्माइं ।
 तव्वसओ संसारे भमंति अहमासु जोणीसु ॥ १३६ ॥
 वह-बंध-मारणाई नाणाविह-वेयणाओ नरएसु ।
 पारिविंति विसय-गिद्धा दूसहाओ दीहरं कालं ॥ १३७ ॥
 अच्छउ ता पर-लोए इहेव पारिविंति गरुय-दुक्खाइं ।
 विसय-पसत्ता दुइत-इंदिया देहिणो वहवे ॥ १३८ ॥
 मोत्तूण नियय-जूहं करेणु-सुह-सुरय-फास-पंडिवद्धो ।
 वद्धो वारी-बंधे फासेण गँओ गँओ निहँणं ॥ १३९ ॥
 रसणिंदियम्मि लुद्धो विद्धो गलएण मेच्छओ निहओ ।
 घाणिंदियम्मि सत्तो पत्तो उरगोवि मरण-दुहं ॥ १४० ॥
 उज्जोइय-सयल-दिसं दीवँसिहं पेच्छिउं पर्यगोवि ।
 तगगहण-रओ मरणं पत्तो नणु चक्खु-दोसेण ॥ १४१ ॥

१ वन्दत इति वन्दकः । २ ॥ तिष्ठामिः कुलकम् । ३ शब्दायितः = आहूतः ।

४ पुद्गलपरिवर्तैः = अनन्तकालविशेषैः । ५ मुधा । ६ आमिषं = मांसम् । ७ सक्काः
 = अवबद्धाः । ८ सत्त्वाः = जीवाः । ९ जूहो = यूयः = हस्तिमुदायः । १० यजः ।

११ गतः । १२ निधनम् = मरणम् । १३ मत्स्यकः । १४ ॥ सिद्धिं ।

सोऽण सुधम्म-नामो धम्म-मई गुरु-गिर निसामित्ता ।
 संसार-भेदविमो पणमिय सूरि इमं मणइ ॥ ११४ ॥
 इच्छामि तुम्ह मूले निरेवज्जं गिण्हितं सुपम्भज्जं ।
 जणगेहि अणुजाओ भोओ जर-जम्म-मरणणं ॥ ११५ ॥
 भणियं गुरुणा य तओ होउ अविमं तुहेत्थ बत्थुम्मि ।
 अम्मा-पिऊहि मुक्को अह सो वैव्वाविओ गुरुणा ॥ ११६ ॥
 अम्मासिय-दुविहे-सिक्खो संजम-तव-विणय-करण-उज्जुत्तो ।
 विहिणा गुरु-वामूले अहिज्जितं सो समादत्तो ॥ ११७ ॥
 सिग्य महा-मई सो जाओ सुत्तत्थ-तदुमय विहि-न्नु ।
 सुंदर-सुम्मा गुरु-साहु-सम्मओ गुण-गणावासो ॥ ११८ ॥
 नाऊण जेमैय से सुह-रिक्खे सूरिणा निय-वयम्मी ।
 अहिसित्तो सूरिणि य संलिहिय-तणू गओ मोक्खं ॥ ११९ ॥
 समण-गण-संपरिवुंदो सुहम्म-सूरिणि विविह-देसेसु ।
 बोहिंतो मविय-जण विहरइ पुर-गाम-नगरेसु ॥ १२० ॥
 धणवाहणेवि कमसो बइंदतो पंच धाइ-परिपरिओ ।
 पत्तो कुमार-भावं अहिज्जितो तह कला-निबहं ॥ १२१ ॥
 पत्तो य जोव्वण सो कामिणे-जण-हियव-चोरण-समर्थ ।
 पिठणा य तन्निमित्त वरियो वर-रूव-सपत्ता ॥ १२२ ॥
 सिरि-सुण्डइ-नयरे धूया हरिदत्त-ववर-इम्मास ।
 विणयवई-सभूया-अणंगवई नाम वर-कत्ता ॥ १२३ ॥
 महया विण्णइण परिणीया सोइणम्मि सा लो ।
 धणवाहणेण तत्तो आणीया नियय-नयरीए ॥ १२४ ॥
 अह सो तोए रत्तो जोव्वण वर-रूव-सोउमहेसु ।
 गाढ विसयासत्तो गंधेवि कालं न याणाइ ॥ १२५ ॥
 अह अन्नया सुधम्मो विहरंतो मुनि-वरो तहिं पत्तो ।
 विजयवई-नयरीए वासा-रत्तस पारंभे ॥ १२६ ॥
 त्साहुहि तत्थ वसही विमगिया ताहि सत्यवाहेण ।
 धणभूइणा विदिआ सुविमुद्धा जेण साल्लामु ॥ १२७ ॥

१ धर्मो मातर्वस्य २ धर्मो मातः । ३ मउज्जिग्घो = मवोद्धिमः । ४ निरेवज्जं =
 निर्दोषम् । ५ प्रमज्जितः = दीक्षितः । ६ महवाचेवररूपा शिविषा पिशा । ७ पा-
 मूलं = पादपूजम् । ८ अणुजम् । ९ विहिन्नु = विधितः । १० अणुजम् । ११ सोमपत्ताम् । १२ संपरिवृतः = परिवरितः । १३ वयो = धेनु ।
 १४ सोऽणमं = सोऽणमं । १५ जणं = जणम् ।

ब्रीक्षीसंति य अन्नं सच्चमावं नेय पेयडेंति ॥ १५५ ॥
 किं बहुणा भणिणं जाओ य हणंति नियय-पुत्तं पि ।
 को नाम पिओ तासिं हविज्ज चवलाण महिलाण ? ॥ १५६ ॥
 ता भद ! एरिसाण तैडिच्छडाटोव-चवट-हिययाणं ।
 महिलाण कए को इह हविज्ज सिट्ठिलायरां धम्मे ? ॥ १५७ ॥
 इय गुरु-भणियं सोउं विहसिय धणवाहणेण संलत्तं ।
 अन्नाओ जुवईओ एवंविह-दुट्ठ-चरियाओ ॥ १५८ ॥
 मह महिला पुण सरला पइ-व्वया सच्च-सील-दय-जुत्ता ।
 अणुरत्ता सुविणीया थिर-नेहा गुरु-जणे भत्ता ॥ १५९ ॥
 सरिसा सा कह होज्जा असुद्ध-चरियाण अन्न-महिलाण ? ।
 लोह-सुरंगईणं दीसइ-गुरु-अंतरं लोए ॥ १६० ॥
 तत्तो गुरुणा भणियं मणोहरा तुज्झ जइवि सा महिला ।
 तहवि हु उवमुज्जंता सरणी सा नरय-नयरस्स ॥ १६१ ॥
 जह किपाग-फलाई भुत्ताइं दुहावहाइं इह होंति ।
 तह इत्थी-सुरय-सुहं मणहरमवि दोग्गइं नेइ ॥ १६२ ॥
 जह विस-मीसं सरसंपि भोयणं जीवियं हरइ भुत्तं ।
 तह सुंदरावि रमणी रमिया नणु दोग्गइं देइ ॥ १६३ ॥
 ता उज्झमु अणुरायं कुगइ-निमित्ताए नियय-दइयाए ।
 पंच-महव्वय-जुत्तो होसु तुमं चरण-निरउत्ति ॥ १६४ ॥
 एवं दिवसे दिवसे संवगकरहिं महुर-वयणेहिं ।
 बोहिज्जंतो मणयं जाओ अह पेयणु-रागो सो ॥ १६५ ॥
 अन्न-दिणे एगंते गुरु-पुरआ अंजलिं करेऊण ।
 धणवाहणो स एवं वज्जरई परम-संविग्गो ॥ १६६ ॥
 तुम्हाणममय-भूए वयणे निसुएवि मज्झ हिययाओ ।
 किं नो सँक्कइ रागो विसंवे दुट्ठस्स सप्पस्स ? ॥ १६७ ॥
 भयवं ! ताव न तुइइ दइयाए उवरि सव्वहा रागो ।
 नवरं करेमि एकं जइ जुत्तं तुम्ह पडिहाइ ॥ १६८ ॥
 सुरय-सुह-निप्पिवासो दिक्खं मिण्हामि तुम्ह पायूले ।
 दइयाए समं अहयं दंसणमित्तेण संतुट्ठा ॥ १६९ ॥
 एवं ववत्थियम्मि जइ जोग्गं देह मज्झ तो दिक्खं ।

१ विश्वसन्ति । २ प्रकटयन्ति । ३ ताडिच्छटाऽऽपचपलहदयानाम् । ४

णिः = मार्गः । ५ दुर्गतिम् । ६ प्रतनुः = अल्पः । ७ ध्वक्ते

गोरी सदासतो निन्चल-तेइविय-कन जुणल्लो ।
 सचण्डिय-दोसेणं मिओ मयो चौह-वाणेण ॥ १४२ ॥
 एकिकिदिय वसगा एए सल्लेवि पावेया निहम ।
 पंचिदिय-वसगाणं नराण पुण का गई होज्ज १ ॥ १४३ ॥
 ता पंचिदिय-वसगो विसय-मुहं सोवेऊण मा मद ! ।
 धम्मोवज्जण रहिओ वच्चसु घोरम्मि नरयम्मि ॥ १४४ ॥
 किज्जउ धम्मम्मि मई विसय-मुहं उज्झिऊण ता इण्हि ।
 तेहलीकरेसु सुंदर ! अइहुळहं मणुय-अम्मंति ॥ १४५ ॥
 एवं गुरुणो वयणं निसम्म धणवाहणो इम मणइ ।
 इच्छामि तुम्ह वयणं किं पुण निसुणेह मह भणियं ॥ १४६ ॥
 अइनेह-परा वरई सणमावि विरहं न सकए सोइं ।
 दइयाडंगवई मह तेण न सज्जेमि तं मांनुं ॥ १४७ ॥
 तुम्हपि वंदणत्थ आगमणं तेण होइ नो मज्ज ।
 मह विरहे सा वरई इण्हिये इ अण्ठए किण्ठं ॥ १४८ ॥
 ततो गुरुणा भणियं पंचल-चित्ताण महिलिआणं कए ।
 को व सैकसो पुरिसो हारिआ अण्णयं भइ ॥ १४९ ॥
 पैवण्डुय-वय-पंचल चित्तासु महिलिआसु आसतो ।
 जो धम्मम्मि पमावइ सो केउरिसो, न सण्पुरिसो ॥ १५० ॥

अथ ।

अतो-विस भरियाओ मणहर-रुआओ बज्ज-विच्छीए ।
 गुंजा-कल-सरिसाओ होति सभावेण महिलाओ ॥ १५१ ॥
 सब-दय-सोय रहिया अकज निरयाओ सौहस-धणाओ ।
 मय-जणणीओ, तासु को व सैकसो रेइं कुआ १ ॥ १५२ ॥
 रत्ताओ हरति धण पाणेवि हरंति सह विरत्ताओ ।
 रागेवि विरागेवि य भयंकरा दुइ-जुवईओ ॥ १५३ ॥
 अज्जे चित्तेति मणे नियंति अज्जे चेट्तेति अजेण ।
 पल-चित्ताणं तार्ण को नाम हविज्ज थल्लहओ १ ॥ १५४ ॥
 मौरंति पई चारस्स कारणे तपि हदि ! अंनहा ।

१ तइवियं = लत (H. P. IV. 117) । २ मिओ = मुखः । ३ बाहो = व्या-
 धः । ४ धर्म्मोपवज्जणरहितः = धर्मकरकर्मितः । ५ सफलीकृतम् । ६ कृच्छं यथा
 त्याग्य, कष्टनेत्रयः । ७ अकजः = अविनाश । ८ ३ "वचह" । ९ कापुरणः = का-
 तरः । १० वाहणम् = अविवर्धकारित्वं यदे वाणी ताः, सादृष्टिय इत्यर्थः ।
 ११ उतिपु = काष्ठक्षिपु । १२ वदन्ति (H. P. IV. 118) । १३ चउते = उव-
 चन्ते । १४ ३ वारंति । १५ अन्त्याजम् ।

अणुरागो तव्विसए तीएवि य तस्स उवरिम्मि ॥ १८५ ॥

एवं वच्चइ कालो संजम-तव-विणय-करण-निरयाणं ।

गुरु-आणा-संपाडण-पराण अह ताण दोण्हंपि ॥ १८६ ॥

अह अन्नया कयाइवि भगिणीए वसुमईए संजुत्ता ।

चलियाऽणंगवई सा वियार-भूमीए वहियाओ ॥ १८७ ॥

दिट्ठो य ताहि एगो महिला-सहिओ नरो उ उम्मत्तो ।

धूलि-रय-धूसरंगो जर-चीवर-चीरियाइत्तो ॥ १८८ ॥

उगगयंतो बहुहा नच्चंतो डिंभ-सत्थ-परिकित्तो ।

तं दट्ठुमणगवई सुइरं पुळएइ तं जुयलं ॥ १८९ ॥

तत्तो तीए भणियं भगिणीए सुलोयणाए अणुहरइ ।

अज्जो ! एसा जुवई गह-गहिय-नरस्स पासत्था ॥ १९० ॥

भणियं च वसुमईए सुइर निज्झाइऊण सविसायं ।

सच्चिय एसा अम्हं भगिणी ओ सुलोयणा नाम ॥ १९१ ॥

परिणीया आसि पुरा सुवंधुणा मेह्लावइ-पुरीए ।

दिट्ठा कणगरहेणं कयाइ अह राय-उत्तेणं ॥ १९२ ॥

अंतेउराम्मि छूँढा अइगुरु-अणुराय-हरिय-हियएण ।

सयलोरोह-पहाणा जाया अह तस्स वल्लहिया ॥ १९३ ॥

एयं म्हा पच्चक्खं सव्वंपि हु सासुरे वसंतीए ।

वित्तं, तुमएवि सुयं अज्जे ! लोय-प्पवायाओ ॥ १९४ ॥

एसो गह-गहिय-नरो दीसइ सरिसो उ राय-उत्तस्स ।

ता एसो कणगरहे एसावि सुलोयणा नूणं ॥ १९५ ॥

भणियमणंगवईए संभासेमो इमं तु निय-भगिणि ।

किं अम्हे परियाणइ, अहवाविअ भंभला एसा ? ॥ १९६ ॥

तत्तो गंतुं दोहिवि महुं आभासियावि सा जाहे ।

नवि जाणइ किंचि फुँडं वोळइ य बहु-असंवद्धं ॥ १९७ ॥

ताहे दोवि जणाइं सुधम्म-सूरिस्स पाय-मूलम्मि ।

करुणा-पराहिं अज्जाहिं ताहि नीयाइं सविसायं ॥ १९८ ॥^१

भणिओ अज्जाहिं गुरु एसा अम्हाण जिट्ठ-भगिणी ओ ।

किं होइ नवा भयवं ! जाया उम्मात्तिया कहवा ? ॥ १९९ ॥

१ चीवरं=वस्त्रं, चारिका कीटविशेषास्तीराकीर्णो व्यासः । २ उद्गायन् । ३ डिम्भाः=वालकाः । ४ अनुहरते=अनुकरोति । ५ आर्ये ! । ६ पार्श्वस्था । ७ क्षिता (N, P, 150) । ८ श्वशुरगृहे । ९ भंभला=मूर्खा (H. D. PL 110) । १० फुँडं=स्पष्टम् (H. P. IV. 258) । ११ B युग्मम् ।

तां अदंसणेणं सकोमि न जीवियं धरिउं ॥ १७० ॥
 तन्वयणं सोऊण य सुधम्म-सूरी विचितए एवं ।
 पेच्छह अइदुरंतो रागो कह विळसए छेए ? ॥ १७१ ॥
 एवंपि ता दिज्जठ पव्वज्जा ताहि गहिष-सुत्तथो ।
 सयमेव विवेग-जुओ उज्झिस्सइ राग-संबंधं ॥ १७२ ॥
 एवं विचित्तिऊणं अणंगवइयाए संजुओ ताहे ।
 धणवाहणो स-भाया गुरुणा पन्नाविओ विहिणा ॥ १७३ ॥
 वेदजसा मामाए मयहरियाए समणिया सावि ।
 साहुणि-गण-मज्झ-गया सिक्खइ वर-साहुणी-किरियं ॥ १७४ ॥
 एवं च ताण दोण्हवि परोप्परं जाव तुट्ठ न रागो ।
 बहुणावि इ काळेणं सुत्ताय-विसारयाणंवि ॥ १७५ ॥
 ताव य गुरुणा मणियं एयंते भार्इए महुराए ।
 एवं न उच्चमहुणा उच्चम-सत्ताण तुम्हाण ॥ १७६ ॥
 अविरइ जुवइ-जणेवि इ सयिवार-पल्लोयणम्मि साहुस्स ।
 पायच्छित्तं गरुयं मणियं सुत्ते जिणिदस्स ॥ १७७ ॥
 जं पुण साहुणि विसए सयिवार-पल्लोयण तु साहुस्स ।
 ॥ मह ! गुरु-अणायस्स कारणं यन्निय सैमए ॥ १७८ ॥
 इयर-महिला-जणेवि इ दिट्ठी पौओ न होइ जुत्तोति ।
 किं पुण समणी विसए अवोहि-वीपस्स मूलम्मि ? ॥ १७९ ॥
 ता उज्झिय अविषेय रागं अवहत्थिऊण भावेण ।
 परिहासु सन्वहत्थिय दिट्ठि कुसीळत्तण एवं ॥ १८० ॥
 एवं गुरुणा मणिओ सविग्गो सोवि वितए एवं ।
 अइराग-पर-वसस्स ओ धी ! धी ! मह निज्जिवेयस्स ॥ १८१ ॥
 जो इ पणट्ठ-उज्जो गैय राय-पयम्मि वरुमाणोवि ।
 साहु जण निदणिज्जं रागं न चएमि छेइउं ॥ १८२ ॥
 उट्ठणावि निरवज्ज पवज्जं दुट्ठ-राग-पडिचट्ठो ।
 रोहामि पुज-रहिओ दीहर-संसार-आभागी ॥ १८३ ॥
 हा जीव ! पाव ! ममिहिसि नारय-तिरिएसु दीहरे काळे ।
 अविसय-पयह-रागो उट्ठणावि धम्ममणवज्जं ॥ १८४ ॥
 एवं भायेंतस्सवि धणवाहण-साहुणो न उत्तरइ ।

१ स्वभ्राता । २ उग्रमर् । ३ समयः—सिद्धान्तः । ४ उद्विग्नः । ५ अव-
 हत्त—अपनीय । ६ संविहः—संवेगमात्रणः । ७ पत्तरागपदे—कायुपदे ।
 ८ छेइउं—मोक्षद्वय (B. P. IV. 91) । ९ निवदयति (B. P. IV. 139) ।

वंदन्ति हरिसियाइं पय-कमलं सयल-दोस-हरं ॥ २१४ ॥
 तत्तो संवेयकरिं गुरुणो सोऊण देसणं पवरं ।
 पडिबुद्धाइं दोन्निवि कमेण पव्वाइयाइंति ॥ २१५ ॥
 मयहरियाए पासे भगिणी-जुअलेण संजुया तत्तो ।
 संजम-गुरु-विणय-रया मुलोयणा कुणइ विविह-तवं ॥ २१६ ॥
 एवं चंदजसाए पय-मूले ताण अच्छमाणाणं ।
 तिण्हंपि हु भगिणीणं वोलीणा वासरा वहवे ॥ २१७ ॥
 मुणिणो कणगरहस्स उ धणवाहण-साहुणो य संजाओ ।
 भो चित्तवेग ! तइया अन्नोन्नं गरुय-नेहोत्ति ॥ २१८ ॥
 पंच-महव्वय-जुत्ता समिई-गुत्तीसु सम्ममुवउत्ता ।
 चाणाविह-तव-निरया गिण्हंति य सुत्त-अत्थाइं ॥ २१९ ॥
 गुरु-आणाए निरया दोन्निवि पालेंति चरण-करणाइं ।
 एवं पभूय-कालो वोलीणो ताव दोण्हंपि ॥ २२० ॥
 अह अन्नया कयाइवि थोवं निय-आउयं मुणेऊणं ।
 सूरी संलिहिय-तणू अणसण-विहिणा मैओ सम्मं ॥ २२१ ॥
 बीयम्मि देव-लोगे पवरे चंदज्जुणे विमाणम्मि ।
 जाओ विमाण-सामी देवो उ ससिप्पभो नाम ॥ २२२ ॥
 भणवाहणोवि साहू अतुट्ट-रागो चरित्तु सामन्नं ।
 कालं काउं विहिणा उप्पन्नो बीय-कप्पम्मि ॥ २२३ ॥
 सामाणिय-ठाणम्मि देवस्स ससिप्पहस्स सो जाओ ।
 भासुर-सरीरधारी देवो विज्जुण्हो नाम ॥ २२४ ॥
 सावि हु अणंगवइया अविगय-रागा चरित्तु सामन्नं ।
 विज्जुण्हस्स जाया देवी अह चंदरेहत्ति ॥ २२५ ॥
 संभरिय पुव्व-वेरं बह्वमग्गे करित्तु अइयमि ।
 अग्गि-कुमार-सुरेणं सुवधु-जीवेण प्रावेण ॥ २२६ ॥
 कणगरहो सो साहू मुलोयणाए मम तु अज्जाए ।
 निहओ तं उवसमं विसहंता सम्म-मावेण ॥ २२७ ॥
 कालं काउं दोन्निवि उववन्नाइं तु बीय-कप्पम्मि ।
 चंदज्जुणे विमाणे सामाणिय-देव-मावेण ॥ २२८ ॥
 कणगरहो ओ विहुप्पह-नामो ईयरं सयंपभा नाम ।

१ ॥ गुग्गुलु । २ मृतः । ३ अनुदितरागः = अत्यकरागः । ४ चरित्वा =
 प्रपत्त्य । ५ आमण्यं = साधुत्वम् । ६ संस्मृत्य । ७ उपपन्नो = उत्पन्नो । ८ ॥
 वि(१)भिः कुलकम् । ९ इतरा = फनकरथस्य श्री मुलोचनाख्या ।

भणियं गुरुणा ततो नाणेण विद्याणिऊण परमत्थं ।
 सच्चिय सुलोचयणा सा कणगरहो एस जुवरया ॥ २०० ॥
 जोगो मइ-मोहकरो सीसे सिच्चो इमाण सुत्ताण ।
 एक्काए सैवत्तीए ईसा-वस-गाढ-कुद्धाए ॥ २०१ ॥
 तस्स वसेणं दोण्हवि मइ-संमोहो इमाण संजामो ।
 रत्ता य तभो धिज्जेजा बहवे सदाविआ तत्थ ॥ २०२ ॥
 न य केणावि पडणाई कयाई कालेण रक्खग-नराणे ।
 कहवि पमाय-परोणं नीहरियाई इमाइ ॥ २०३ ॥
 भणिय च वसुमईए मयव ! एवाण भूढ-चित्तार्ण ।
 अइ पेच्छइ उववार, पैडिजोग देह चित्तेडं ॥ २०४ ॥
 ततो गुरुणा तेसि दिन्नो उम्माय-नासण-पैडिहो ।
 पैडिजोगो, जायाई दोण्णिवि अह सत्थ-चित्तार्ण ॥ २०५ ॥
 ददट्ठण भगिणि-जुयलं सुलोचयणा विम्हिया इम मणइ ।
 किं नाम इमं सुमिण किंवा मइ-विम्भमो एस ? ॥ २०६ ॥
 सा कत्थ अम्ह नयरी सा य विमूर्ह य ते अलंकारा ।
 कह पूछि-पूसराई इह मिह (म्हो ?) संपावियाइति ! ॥ २०७ ॥
 दोन्निवि गहिय-वैयाओ कत्थ व भगिणीओ मग्ग इहई तु ? ।
 ता नूण इंदयाळं एये अहवावि सुमिणति ॥ २०८ ॥
 ततो य वसुमईए कहियं उम्माय-कारणं सर्व्व ।
 जाय य गुरु मैहप्पा नट्ठो तुम्हाण उम्माओ ॥ २०९ ॥
 जइया य तुमं भरे । छुटा अंतेउरम्मि जुवरत्ता ।
 तइयच्चिय खयरं मायाइ सुमगलेण अहं ॥ २१० ॥
 मुत्ता पभूय-काल भणवइ-देवेण मोदिया ततो ।
 जाया चंदजसाए पय-मूले सुयणु ! पन्वइया ॥ २११ ॥
 एसावि अणंगवई धम्मं सोऊण भव-भयुच्चिग्गा ।
 निय-भत्तुणा समेवा पन्वइया एत्थ गच्छम्मि ॥ २१२ ॥
 ता सुयणु ! न सुविणमिणं सच्चं चिय ज तुमे इमं दिहं ।
 एसो सो अम्ह गुरू सुधम्म-नामो महा सत्तो ॥ २१३ ॥
 ततो दोवि जणाई सुधम्म-सूतिस्स परम विणएणं ।

१ योगः=औषधचूर्णयोगः । २ मुत्तयोः । ३ पल्लवा । ४ वेदाः । ५ वस-
 म्वाः स्थाने षष्ठी (म. ज. III. १३४) । ६ पूर्वसाट् धतिमोहकराट् योगाट् प्रति-
 कूलो योगः धतिमोहः । ७ पटिष्ठः । ८ स्वयः । ९ वर्य-वत्पृ. १० माहर्ष्य-
 माहात्म्यम् ।

अह चित्तइ धणदेवो तीए रूवेण अक्खित्तो ॥ १६३ ॥
जइ ताव इमा कना, ^१देति य जइ मे विमग्गिघा एए ।
ता होज्ज मह कयत्थो दइयाए इमाए मणुय-भवो ॥ १६४ ॥
कह होज्ज मज्झ एसा मग्गामि सयंपि अहव अन्नेण ।
जइ दाहिंति न मज्झं विमग्गिघा, होज्ज लहुयत्तं ॥ १६५ ॥
अहवा समाण-जाई धणवंतो वसण-वज्जिओ तह य ।
एसावि जोव्वण-त्था तम्हा दाहिंति मह एए ॥ १६६ ॥
एवं विचित्तयंतो काऊण भोयणं तु धणदेवां ।
सिरिदत्तेण विइन्ने ^२तंबोल-विलेवणाइम्मि ॥ १६७ ॥
गेहाओ नीहरिओ गंतूण नियय-वास-ठाणम्मि ।
सिरिकंता-हय-हियओ पासुत्तो पवर-सयणाए ॥ १६८ ॥^३
एत्तो य मयण-वसगा सिरिकंता रँणरणेण अभिभूया ।
गंतूण गिहुज्जाणे पासुत्ता कयलि-गेहम्मि ॥ १६९ ॥
तत्थ यवक्खित्त-मणा कसिण-भुयंगेण बाहु-मूलम्मि ।
देइटा ददट्ठण अहिं अईव-भय-वेविर्-सरीरा ॥ १७० ॥
आगम्म माउ-मूले रुयमाणी भणइ वेयण-परद्धा ।
अम्मो ! खद्धा खद्धा अहयं गुरु-कसिण-सप्पेण ॥ १७१ ॥^४
पेलव-सत्तत्तणओ उँकडयाए य विस-वियारस्स ।
वेयणाए पभूयत्ता सँभयत्ता इत्थि-भावस्स ॥ १७२ ॥
मीलिय लोयण-जुयलं नीसाहारा धसत्ति धरणीए ।
विहलंवला निवडिया जणणीए पेच्छैमाणीए ॥ १७३ ॥
तं ददट्ठं सिरिमइणा सागरँ-सेट्ठी तहेव सिरिदत्तो ।
तह सयल-परियणो सो ^५सहसत्ति समाउलीभूओ ॥ १७४ ॥
ताहे वड्ड-गारुडिया हक्कारिज्जंति मंत-तंत-विऊ ।
कीरंति मंत-जावा तह वट्ठिज्जंती मूलीओ ॥ १७५ ॥
भारँति धारणाओ केवि हु कन्नम्मि ^६देति से जावं ।
कल्लण विलवइ जणणीं संधीरइ से ^७पिया एवं ॥ १७६ ॥
सुंदरि ! मा कुण सोयं एयं नेमित्थियं तयं वयणं ।
संपइ पँयडीहोही दइए ! जामाउओ तुज्झ ॥ १७७ ॥

१ B दिति । २ वित्तीर्णे=दत्ते । ३ B युग्मम् । ४ उत्कण्ठया । ५ दद्या । ६ वेविर्=वेपथशीलम् । ७ आश्रयार्थेऽव्ययम् (H. P. II. 208) । ८ खादिता । ९ B युग्मम् । १० उत्कटतया । ११ प्रभूतत्वात् । १२ सभयत्वात् । १३ B पिच्छ° । १४ B सिद्धी । १५ A से । १६ A देति । १७ तस्याः पिता । १८ A °यदो हो° ।

सावि तद्गङ्गा भगिणी यमुमद्या आठय-खयम्भि ॥ २२९ ॥

पुण्य-द्वयस्त ज्ञाया चंदन्नुण-नामगस्त देवस्त ।

तथैव किञ्च विमाणे देवी चंदणभा नाम ॥ २३० ॥

एवं एग-विमाणे दिव्य-सुहं ताण अणुहवताण ।

सव्येसि अज्जेजं अद्गहया आसि पीईओ ॥ २३१ ॥

पटिओवमाणि अड्ड उ दिव्य-सुहं तथ अणुहवेऊणं ।

देवो विज्जुप्पहो सो चइऊण इमम्भि वेयइडे ॥ २३२ ॥

दक्खिण-सेटीइ पुरे रमणीए रणसंचए पवरे ।

पवणगइ-खयर-पुत्तो उप्पन्नो बटलवइयाए ॥ २३३ ॥

एवं ५ ठिए ।

जो धणवाहन-जोओ देवो विज्जुप्पहो य दिय-छोए ।

सो य तुमं इह सुंदर ! उप्पन्नो चित्तप्रेगोत्ति ॥ २३४ ॥

देवीवि चंदरेहा तत्तो आठक्खए पुया संती ।

उप्पन्ना वेयइडे नयरे सिरे-कुंजरायसे ॥ २३५ ॥

खयरस्त अमियगइणो वियाए भञ्जाए चित्तमालाए ।

कुण्ठाए संभूया पिय-धूया कणगमालासि ॥ २३६ ॥

भो चित्तवेग ! पुब्बि तुम्हे जो आसि राग संबंधो ।

सामन्नमुक्कयाणवि तस्त फल एरिसं जायं ॥ २३७ ॥

रूपं बलं च दिप्पी रिद्धीवि य आसि पेविपां तुम्ह ।

देव-भवे तुह आउं विमज्झिमे वेवय आसि ॥ २३८ ॥

एत्थवि माणुस्त भवं अवरोप्पर-दसणाओ आरम्भ ।

दुसहं विओय दुक्ख संजायं तुम्ह दोहंवि ॥ २३९ ॥

तुमएत्थिय अणुभूयं विओय-दुक्ख सुदुसहं जामेह ।

भो चित्तवेग ! किंवा कहिएणं तेण तुह पुरओ ? ॥ २४० ॥

काऊणवि सामन्नं सराग-भाओ तुमे न ज चेतो ।

तस्त फलेणं एसा दूसहा तुह आवया जाया ॥ २४१ ॥

देव-भवे तुह मित्तो चंदन्नुण-नामगो य जो आसि ।

चइऊण सोवि तत्तो चित्तगई एत्थ संजाओ ॥ २४२ ॥

यमुमद नामा अज्जा देवी चंदणदा य दिय-छोए ।

सावि य पियं गुमंजरि-नामा इह भर ! उप्पन्ना ॥ २४३ ॥

जं पुण्य-संगओ सो चित्तगई तेण तुम्ह संजाओ ।

तुज्झ पुण वहट्ठाए कणगवईए पभूय-विक्खेवो ।
 पट्ठविओ ता तुमए रक्खेयव्वं निय-सरारं ॥ २१७ ॥
 एवं च जाव साहइ सो पुरिसो भद्द ! पल्लि-नाहस्स ।
 ताव य सो विक्खेवो पभूय-रह-तुरय-पाईकां ॥ २१८ ॥
 सहसच्चिय संपत्तो समंतओ वेढिया इमा पल्ली ।
 अह भिल्ल-निवह-सहिओ नीहरिओ सुप्पइट्ठोवि ॥ २१९ ॥^३
 बट्ठ-जण-सहार-करं लग्ग आओहण महा-घार ।
 निहया वहवो भिल्ला विजिया अम्हे पर-वल्लं ॥ २२० ॥
 गहिऊण तओ सार सव्वं डहिऊण सीहगुहमेयं ।
 काउं हय-विप्पहयं विणिग्गयं पर-वल्लं तत्तो ॥ २२१ ॥
 अहयंपि इ जुज्झतो एयमवत्थतर इहं पत्तो ।
 धणदेव ! नेव जाणे किं जायं सुप्पइट्ठस्म ॥ २२२ ॥
 पंच-नमोक्कारो अह दिन्नो सम्मत्त-वय-समेओ से ।
 तेणवि य भाव-सारं पुणरुत्त भणित्तादत्तां ॥ २२३ ॥
 एत्थंतरम्मि पुरिसो सलिलं धित्तूण आगओ तत्थ ।
 धणदेवो भणइ तओ पियसु जलं देवसम्म ! इमं ॥ २२४ ॥
 अह सो जलं पिवंतो अइतण्हा-सुसिय-तालुयत्तणओ ।
 गुरु-वेयणा-परिगओ सहसा पाणेहिं परिचत्तां ॥ २२५ ॥
 धणदेवोवि इ अइगुरु-सोगो डंहिऊण तैस्स तं देहं ।
 सव्वंपि समर-भूमिं जोयावइ नियय-पुरिसेहिं ॥ २२६ ॥
 न य कत्थइ उवल्लं करकमेत्तांपि पल्लि नाहस्स ।
 तत्तो चित्तइ एसो हा ! धी ! विहिणो विलसियस्स ॥ २२७ ॥
 तारिस-गुण-जुत्तस्सवि सरल-सहावस्स सुप्पइट्ठस्स ।
 निग्घण-कणगवईए हा ! हा ! कह दारुणं विहियं ? ॥ २२८ ॥
 मौइंदजाल-सरिसं सव्वं एयम्मि हंदि ! संसारं ।
 खण-दिट्ठ-नट्ठ रूवं धण-परियण-जावियव्वाइं ॥ २२९ ॥
 न य नज्जइ किं जाय महाणुभावस्स सुप्पइट्ठस्स ।
 किं जीवइ अहव मओ संगामे एत्थ जुज्झंतो ? ॥ २३० ॥
 एमाइ चित्तयंतो धणदेवो आगओ निजे सत्थे ।

१ पाइको = पदातिः (H. P. II. 138) । २ B युग्मम् । ३ आयोधनं =
 प्रामः । ४ भावसारं = श्रद्धापूर्वकम् । ५ भूयः (H. P. 37) । ६ आदत्तो =
 प्रारब्धः । ७ A घत्तुं । ८ आतट्ठणाशुष्कतालुक्त्वतः । ९ परित्यक्तः । १०
 रण्वा । ११ देवशमणः । १२ करङ्कमात्रम् = आस्थमात्रम् । १३ मायेंद्रजालघटशम् ।

वेरंत-सत्य-विनिहये-हय-रुहिर-पवाह दुग्धं ॥ २०३ ॥
 दुग्ध-धरणि-निवडिय-भड मेस-वसा पमत्त-वडु-मुणहं ।
 मुणह-भय-मुक्क-माणुस करंक-सिव-मुक्क-फेक्कारं ॥ २०४ ॥
 फेक्कार-सवण संतंढु-भीरु-उड्डाण-मिद्ध-सिमु निवहं ।
 सिमु-निवह-रुय संदइह-मिळ जुवईहिं दुंप्पिच्छ ॥ २०५ ॥
 दुंप्पिच्छ-जळण-जाळ-पेलुट्ट-मिळोह-भवण-बीभधं ।
 बीभध-जळण-कवालय-भय माणुस-सय-समाइसं ॥ २०६ ॥
 सं दट्टं धणदेवो एवं वज्जरइ हा । किमेवंति ।
 अइविसपावि इ पळी केण इमा रुदि । दट्टांत ! ॥ २०७ ॥
 एधंतरमि केणवि करंक मज्ज-ट्टिएण वज्जरियं ।
 धणदेव ! एहि एत्तो अहयं सो देवम्मोत्ति ॥ २०८ ॥
 पैलिप्पिस-वळण-जुयसो गुरु-पहरण-घाय-जज्जरिय-देहो ।
 गादे तिस्तामिभूओ अज्जावि चिट्ठावि जीवतो ॥ २०९ ॥
 सं सोड धणदेवो पुरिसं पट्ठवि पौणिय निमित्तं ।
 अइगुरु विताय-जुत्तो पत्तो अह तस्स पासमि ॥ २१० ॥
 भणिय धणदेवेण साइसु मां ! केण विळसियं एवं ।
 सो काय सुणइहो अह सो सौणय समुल्लवइ ॥ २११ ॥
 एत्ता तइयमि दिणे सिद्धपुराओ समागओ पुरिसो ।
 एगंताम्म य सिद्ध तेण इमं पळि-नाहस्स ॥ २१२ ॥
 कुमर ! अहं पड्डविआ तुह पिउ-वेर-मति-मुंमइ-नामेण ।
 मणिय च तेण, एवं साहेजसु सुणइइस्सि ॥ २१३ ॥
 सुग्गीवस्सिह रओ अतिसुरय-पसंग-दोसओ जाओ ।
 खयै-वाही तेण इमो चेट्टेह खण जीवियन्नेत्ति ॥ २१४ ॥
 एत्तोवि सुरह-कुमरो सतावइ सयल-वयइ-वग्गं तु ।
 दुस्सांलो उस्सुठो असम्म-भासी अक्कज्ज-रओ ॥ २१५ ॥
 तइ एयरस विरत्ता सामत-महंतमोइया सव्वे ।
 रज्ज सिराए अजोगो, सं चव य कुमर ! जागो सि ॥ २१६ ॥

१ अ 'वज्जरं इ' । २ मुणहो = मुणहः सा । ३ उड्डो = उड्डाणः । ४ अ
 दुग्धेच्छं । ५ पट्टइ = पट्ट = दण्डम् । ६ समाइसं = समीचीनम् । ७ पलिप्पिच्छं = प्रतिवि-
 क्षम् । ८ तूपाअमिभूतः । ९ पावियं = पानीयं [H. P. I. 101] = जलम् [H. A.
 C. IV. 135] । १० खनैः । ११ अ मुणह । १२ खय-व्ययिः । १३ चेट्टइ = तिष्ठति
 [H. P. IV. 16] । १४ अ भावओ । १५ सव्वेव ।

सासण-देवी-पभावा ब्रह्मो एसो मए गंठां ॥ २४५ ॥
 तीए चिय रयणीए तीए कुच्छिंसि गम्भ-संभूर्ई ।
 जाता कमेण जाव य बोलीणा दोनि मासा से ॥ २४६ ॥
 तइयम्मि पुणो मासे दोहलओ तीए अमय-दाणम्मि ।
 जाओ धणदेवेणवि सिद्धे सो पूरिओ तीए ॥ २४७ ॥

अह उवचिय-गम्भा पूरिए दोहलम्मी

पसवण-समयम्मी आगयम्मी सुहेण ।

सुह-गह-निवहम्मी उच्च-ठाण-डियम्मी

सुह-करण-मुहुत्ते दारयं सा पसूया ॥ २४८ ॥

साहु-धणसर-विरइय-सुबोह-गाहा-समूह-रम्माए ।

रागगि-दोस-विसहर-पसमण-जल-मत-भूयाए ॥ २४९ ॥

एसोवि परिसमप्पइ सिरिकता-तणय-पसवणो'नाम ।

सुरसुंदिर-नामाए कहाए नवमो परिच्छेदो ॥ २५० ॥

॥ नवमः परिच्छेदः समाप्तः ॥

तक्कम्म-कुसल-विल्लया-समूह-विहियम्मि सूइ-कम्मम्मि ।

हल्लुत्तावलि-गिह-दासि-विहिय-तक्काल-करणज्जे ॥ १ ॥

सहारिस-परियण-वज्जरिय-वज्ज-सुय-जम्म-हरिसिय-मणेण ।

धणधम्म-सेट्ठिणा अह वद्दावणये समाढत्तं ॥ २ ॥

श्रविय ।

गहियक्खवत्त-पविसंत-नयर-नारी-जणोह-रमणीयं ।

रमणी-यण-मुह-मंडण-वावड-निय-वंधु-वर-दारं ॥ ३ ॥

वर-दारग-निवेसिय-वंदण-माला-सैणाह-सिय-कलसं ।

सिय-कलस-हत्थ-पविसंत-वेड्डे-किज्जंत-कल-सदं ॥ ४ ॥

कल्ले-सद-पलर-पाटल-मंगल-संगीय-पवर-पेक्खणयं ।

पेक्खणय-पिक्खणक्खित्त-लोय-दिज्जंत-तंबोलं ॥ ५ ॥

१ दोहदकः । २ देव्या शिष्टे कथिते सति । ३ B °हाड । ४ विलया=वनिता ।

५ हर्षाकुला । ६ A °ल्लुत्तावलि° । ७ वर्यं श्रेष्ठम् । ८ B युग्मम् । ९ वावडं =

व्यापृतम् । १० दारगं = द्वारामम् । ११ सनाथं = युक्तम् । १२ वट्टे = मार्गः

(H. D. VII. 31) । १३ कलशब्दप्रचुराणि यानि पापकुलानि तेषां ५

संगीतं तेन प्रवरं श्रेष्ठं प्रेक्षणं यत्र वर्धापनके । १४ B पिक्ख°

प्रेक्षणे आक्षिप्ता ये लोकास्तेभ्यो दीयमानं तंबोलं यत्र तत् । १५ B

अह कमलो संपत्तो सय-जुओ हथिणपुरम्भि ॥ २११ ॥
 तुट्ठा ओ अणणि-अणया सव्वे आणंदिया वंपत्ता से ।
 सोहण-दिवसे वहुया पवेसिया नियय गेहम्भि ॥ २१२ ॥
 अह पुव्व सिणेहेणं सिरिकंता सांमुयाइणुजाया ।
 निवे-चेडि-जुया पत्ता कमलायइ-देवि गेहम्भि ॥ २१३ ॥
 दट्ठुं पुव्व वंपसि विवसिय मुह-पंकया महा-देवां ।
 अइगहय-सिणेहेण उट्ठिय आळियाए एव ॥ २१४ ॥
 भणइ य वयसि ! उक्कंठियोए दिट्ठा पमूय-कालाओ ।
 अइसोइणं हि जायं ज सामुरणंणि तुहवि एत्थ ॥ २१५ ॥
 जं तुमए इट्ठाए दिट्ठं मन्नामि पिइ हरे सव्वं ।
 इय भणिउं देवाए उच्चिय पविच्छां कया सीए ॥ २१६ ॥
 उवविट्ठाओ दोमिंणि कुसल-पविच्छां य साहिया सम्भा ।
 खणमेग संभास काऊण भणइ सिरिकंता ॥ २१७ ॥
 गण्ठामि इण्हि गेह तत्तो कमलावई इम भणइ ।
 पइदिपह अंइ । तुमए आगतव्वं मह समीये ॥ २१८ ॥
 भणियं सिरिकंताए एवं काहामि एव भणिऊणं ।
 देवीरें अणुजाया समागया नियय-गेहम्भि ॥ २१९ ॥
 एवं सिरिकंताए ससुर-कुले तत्थ अण्ठमाणोए ।
 कमलावई देवाए सैमयं गुरु पीइ-जुत्ताए ॥ २२० ॥
 धणदेवेणं समये विसय-सुहे सम्मपणुहवेत्तीए ।
 अहुयाओ अइककंता वासाण कोड-कोडोओ ॥ २२१ ॥^{१५}
 अह अन्नया कयाइवि रिउं-अहाया भत्तुणा समं मुत्ता ।
 रयणी-चरिम जामे सुंमिणे पासित्तु पेदिबुद्धा ॥ २२२ ॥
 अह भणइ मए पिययम ! सुंमिणे चदो मुहण पविसेत्तो ।
 दिड्डो, त दट्ठुण सहसा बुद्धा तत्ता अहयं ॥ २२३ ॥
 भणिय धणदेवणं सुदरि ! पुत्ता भविस्सए तुज्झ ।
 सयल-वणि वगम पवरो इय एवं सूर्यए सुमिणे ॥ २२४ ॥
 भणियं सिरिकंताए एव पिय ! होउ वयणय सचं ।

१ वयसा — मित्राणि । २ सामुवाइणुजाया — आभुडनुजाता । ३ चेटी — दासी । ४ वयस्या — सखाय । ५ अंयाइ, उत्कण्ठितया वरेण्ययः । ६ अशुर-रुम् । ७ पितृण्डम् । ८ कथिता । ९ अ इह । १० अ कोइ । ११ सयल — सल । १२ अ पुग्गम् । १३ अट्ट-आता । १४ सयम् । १५ अणुबुद्ध — जागरिता । १६ अ सुविणे । १७ सुचरि ।

कारण-वसेण केणवि संजायं नेव तं मज्झ ॥ १९ ॥
 ता देवि-दसणेणं इहेव किल पिउ-हरति मन्नामि ।
 ता जइ इत्तिय-भूमिं आगच्छइ होइ ता लट्ठं ॥ २० ॥
 एव च तंण भणिए अह देवी राइणा अणुण्णाया ।
 सिरिकंताए ममीवे संपत्ता कंचुइ-समेया ॥ २१ ॥
 तत्थ य मणोरमाए विलेवणाहरण-वत्थमाईहिं ।
 पूइय भणिया देवी सुयस्स नामं करेसुत्ति ॥ २२ ॥
 भणिय देवीए तओ सट्ठिणि ! तुह चव हाइ उच्चियमिणं ।
 तहावि तुमए भणियं कायव्वमवस्समम्हाणं ॥ २३ ॥
 गहिऊण निउच्छंगे त वालं कमल-कोमल-करेहिं ।
 कमलावईए भणिय सुगंध-गंधं खिवंतीए ॥ २४ ॥
 सिरिकंताए जणिओ धणदेवणं तु वालओ एसां ।
 माउ-पउ-अद्ध-नामो सिरिदेवो नाममयस्स ॥ २५ ॥
 अइसाहणं हि नामं विहियं देवीइ इय भणंतेण ।
 आंवहव-नारि-गणणं मंगल-सदां समुघुट्ठां ॥ २६ ॥
 अह तं मणहर-देहं मुट्ठाकय-कर-जुयं विसालच्छं ।
 सुकुमाल-पाणि-पायं दट्ठूण विचित्तए देवी ॥ २७ ॥
 धन्ना मज्झ वयंती जीए सुओ एरिसो समुप्पन्नो ।
 जण-मण-नयणाणंदो मह पुण एयंपि न इ जायं ॥ २८ ॥
 किं मज्झ जीविणं किंवा मह विहल-गव्व-रज्जेण ।
 जा निय-तणयस्स मुहं पिच्छामि न मंद-भग्गत्ति ॥ २९ ॥
 एमाइ चित्तयंती आभासित्ता वयंसियं निययं ।
 रन्ना सहिया देवी संपत्ता नियय-गेहम्मि ॥ ३० ॥
 तत्थ य तं चित्तंती सुय-जम्मुक्कंठिया सैंसोइल्ला ।
 परिचत्त-देह-चिट्ठेठा उव्विग्गा सयल-कज्जेसु ॥ ३१ ॥
 मत्ता व मुत्थिया इव सुत्तव्व मयव्व विगैय-सत्तव्व ।
 ज्ञाण-नय-जोगिणि इव उवरय-नीसेस-वावारा ॥ ३२ ॥
 परिहायंत-सरीरा गुरु-सोयायोस-साम-मुह-कमला ।

१ SEE NOTE P. 3 । २ B ताइ । ३ कन्नुकिः = प्रतिहारः । ४ आभरणम् = विभूषणम् । ५ B वीइ । ६ A सोइ । ७ B निजुच्छ । ८ अविभवा = समर्तुका । ९ B जीइ = यस्याः । १० सशोका । ११ चेष्टा = व्यापारः । १२ उद्धिग्ना = खिन्ना । १३ विगतसत्त्वा । १४ परिहायंतं = परिहीयमानं = कुशीभवदि-
 क्षयः । १५ आयासो = यत्नः ।

अथ ।

घोसिय-जीवा-ऽचाभो मोषाविय-विठळ-बेदि-निठरंभो ।
 दिब्बे-विविह-दाणो दीणाणाहाइ-मुह-जणभो ॥ १ ॥
 पइ जिण-भंदिर-किज्जेत-वैज-वर-मग्गणाइ-वावरो ।
 पर-वत्थमाइएहि संघाणिय-साहु-संदोहो ॥ ७ ॥
 भोजिय-सयण-समूहो संमाणिय-वणिय-नायर-महहो ।
 जण-जणिय-चमक्कारो सुय-जम्म-भट्टसवो विहिम्भो ॥ ८ ॥
 एवं कय-कायम्भो संपत्ते मारसम्मि दियहम्मि ।
 गहिऊण देरिसणीयं सपत्तो राइणो मूळं । ॥ ९ ॥
 कय-विणभो धणदेवो भणइ महा-नाय । सेट्ठि-वपणेण ।
 देवी-सहिण्ण तुमं भोत्तज्ज अम्ह गेहम्मि ॥ १० ॥
 हसिऊं रत्ता मणिय न होइ किं सेट्ठिणो इमं गेहं ।
 पिड-सरिसो ज सेट्ठी विचित्तगो सवळ रज्जरस ॥ ११ ॥
 तहवि हु सेट्ठी जं भणइ किंचि तं चेव अम्ह कायब्बं ।
 इय भणिए धणदेवो महा-पसाउसि भणिऊण ॥ १२ ॥
 निय गेहे गतूण तत्तकालुचियं समरथ-करणीयं ।
 निय-परियणंण कारइ आणादिय-माणसो जाव ॥ १३ ॥
 देवी-सहिम्भो राया करणुपा-विस्सर-परिगभो ताव ।
 संपत्ता सेट्ठि गिहे बदि-जणुमुट्ठ-जय-सदो ॥ १४ ॥
 कय मगल्लेववारो उत्तरिय करणुपाइ देवि-जुभो ।
 वर मुत्ताहल विरइय चउक्क-सीहामणे पवरे ॥ १५ ॥
 उवविट्ठो देवि-जुभो तत्तो य विलासिणीहि पवराहि ।
 आरसियाववारण-यमुहम्मि विहिम्मि विहियम्मि ॥ १६ ॥
 मुत्तो दिक्काहारं निय-परियण-सज्जुभो जहा विहिणा ।
 गोसीस-विलत्तगो परिहाविय-दिब्ब-वर-वत्थो ॥ १७ ॥
 विणय-नेएणं तत्तो धणदेवेण इमं तु विज्जेत्तो ।
 देवीए पिय-मणिणो वज्जरइ इमं महा-नाय ॥ १८ ॥
 पसवत्ति पिउ-हरम्मी पदमं किल सवळ वणिय-जायाओ ।

१ निङ्करम्भ = समूहः । २ वज्ज = वज्र = भेदम् । ३ BDD NOTED P. 5 । ४ वर
 रौक्मम् । ५ B विहि । ६ B 'वत्थ' । ७ B तिस्रभिः कुलकम् । ८ A 'वाए' ।
 ९ देव्या पुत्रो = पुत्रतः । १० आराधिकावतार्थप्रमुखः । ११ कर्तारि के मुक्तवान्
 (B. B. P. 1. 12) । १२ B तिस्रभिः कुलकम् । १३ वएण = वत्सेन । १४ विहताः ।
 १५ पितृ-पदे ।

जणणीइ समं तत्थ य अवहरिओ पुव्व-वेरिय-मुरेण ।
ता चित्तवेग ! खयरहिक्खस्स गेहम्मि वड्ढिहिंसि ॥ ७५ ॥
एमाइ पुव्व-उत्तं सवित्थरं सौहियं नर-वइस्स ।
धणदेवेणं जाव य संपत्तो हत्थिणपुरम्मि ॥ ७६ ॥
ता देव ! देवि-उदरे विट्ठप्पहो सो सुरो समुप्पन्नो ।
होही, जओ न केवल्लि-वयणं इह अन्नहा होइ ॥ ७७ ॥
पुव्व-विरुद्ध-सुरेणं हरिओ खयरस्स वड्ढिओ गेहे ।
साहिय-वड्ढविह-विजो मिलिही सो नियय-जणणीए ॥ ७८ ॥
इच्छिय-कन्नादाणं माळाए पूयणंपि मन्ना सि ।
एसो नरिंद ! सुविणय-परमत्थो फुरइ मह हियंए ॥ ७९ ॥
एयं धणदेवस्स ओ वयणं सोऊण सुविणयन्नुहिं ।
भणियं अहो ! अउव्व एयस्स उ बुद्धि-कोसल्ल ॥ ८० ॥
सययं तैल्लिच्छेहिवि वड्ढ-सत्थ-वियक्खणेहिं अम्हहिं ।
तव्विह-बुद्धि-विट्ठत्तेहिं सक्खियं नो विणिच्छेउं ॥ ८१ ॥
सुसिलिट्ठो नणु अत्थो निरुव्विओ राय ! वणिंय-उत्तण ।
सव्वेसि अम्हाणवि सुसंमओ चेव एसोत्ति ॥ ८२ ॥
इय भणिए ते रत्ता तंवोल-पयाण-पुव्वयं सव्वं ।
पट्ठविया तह सव्वं सामंत-महंतमाईया ॥ ८३ ॥
तत्तो रत्ता भणियं इण्ह धणदेव ! किमिह कायव्वं ।
देवीइं समं अम्हं उवड्ढिए दुसह-विरहम्मि ॥ ८४ ॥
किं एत्थ अत्थि कोवि डु पडिघाय-विही सुदुट्ठ-सुविणस्स ।
भणियं धणदेवेणं न अन्नहा केवल्लि-गिरा ओ ॥ ८५ ॥
तहवि डु एस उवाओ कीरइ मा होज्ज तेण पडिघाओ ।
मंचय-पडिघाण पुणो तहट्ठिया चेव भूमिच्छि ॥ ८६ ॥
पल्लीवइणा तइया दिव्व-मणी जो समप्पिओ मज्झ ।
सो एस अंगुलीयग-निवेसिओ चिट्ठउ करम्मि ॥ ८७ ॥
एसो अचित्त-सत्ती अणय-ठाणेमु दिट्ठ-मौहप्पो ।
ता एयं देवीए कर-ट्ठियं देव ! कारेह ॥ ८८ ॥^{१३}
पुव्व-विरुद्धोवि सुरो हरणे देवीइं होज्ज असमत्थो ।
एयस्स पभावाओ, अह कहवि करिज्ज अवहरणं ॥ ८९ ॥

१ A °णीय । २ कथितम् । ३ A °न्नामि । ४ B °यइ । ५ स्वप्नैः । ६ अप-
वम् । ७ SEE NOTE P. 38 । ८ सुष्ठिष्टः = सुसगतः । ९ वणिक्पुत्रेण । १० A
°वीए । ११ उपायः । १२ माहप्प=माहात्म्यम् । १३ B युग्मम् । १४ A °वीए ।

किञ्च केषाम्यो कलसो मञ्जु मुहे पैविसिउं विणिक्खंतो ।
 केणावि भंजणत्वं नीओ दूरं स कुहेण ॥ ६१ ॥
 पुणरवि बहु-कालो कहवि इ उद्धो स खीर-पडिपुनो ।
 सिय-कुसुम-मालियाए मएवि संपूइओ तत्तो ॥ ६२ ॥
 एवं सुमिण दट्ठुं मुह-कडुयं परिणैईइ सुंदरयं ।
 जाओ मएण क्रेपो मह देहे तेण नर-नाह ! ॥ ६३ ॥
 सं सोऊण नरिदो जाओ सोगाउरो दठ हियए ।
 बज्जरइ देवि ! सुविणं लाभं सुएइ तणयस्स ॥ ६४ ॥
 सेसं च सुविण जाणम-पुच्छम-विहिण्ण विपैणिउं तुम्हं ।
 साहिस्सं मा काहिसि उन्वंगं किञ्चि हिययम्मि ॥ ६५ ॥
 तत्तो पमाय-समए गंतुं अत्थाण-मडवे राया ।
 भाणवइ सुमिण-सत्थ-जाणए सत्ति बाहरह ॥ ६६ ॥
 सत्थ निउत्त-नरहिं तंहव संपाडियाए भाणाए ।
 सामंत-मंति-पुर-नायगेहिं पुसम्मि अत्थाणे ॥ ६७ ॥
 कय-विणया सुविणन्नु उवविडा अह नरिद-आसने ।
 धणदेवोवि इ रभो आसओ चैव उवविडो ॥ ६८ ॥
 तत्तो रन्ना तोसि सिट्ठो सुर दंसणाइ-सुत्ततो ।
 पुंन्वुत्तो सव्वोवि इ सुविण-उवउंम-अवसाणे ॥ ६९ ॥
 सम्म विणिच्छिउणं सुविणं-सरुवं कहेह भो । तत्तं ।
 इय भणिया ते रन्ना अन्नोसं जाव चित्तिंति ॥ ७० ॥
 ताव य धणदेवेणं भणिय नर-नाह । देसु अवहाण ।
 सुविण-परमत्थ-जाणण-हेउ निसुणेसु वुत्तुंतं ॥ ७१ ॥

दओ ।

अह अडवीए दिट्ठो भित्ठवई, तेणें जह य सप्पेहि ।
 बद्धो उ चित्तवेगो विमोइओ मणि-पमावाओ ॥ ७२ ॥
 जह तेण नियव-नरिए सिट्ठे देवस्स आगमो आस ।
 देवेण केवली जह दिट्ठो य कुसमनयरम्मि ॥ ७३ ॥
 जह भवि-भवं पुट्ठो केवलिया जह य तस्स आईट्ठे ।
 सिरि-अमरकेउ-रओ होहिसि पुत्तो तुमं भद ! ॥ ७४ ॥

१ मविस्स विविक्कन्ताः । २ सुसङ्कटम्—आरम्भे दुःखदम् । ३ अ. "ई
 ओ" । ४ सप्तः । ५ विज्ञाय । ६ अ. "वेव" । ७ आत्मानं—पमा । ८ सपरि-
 वायो—परिपाशितायाम् । ९ सम्यक्ताः । १० अ. सुगमम् । ११ पूर्वोक्तः । १२ वि-
 विक्कित—विशेषः । १३ अ. सुगमम् । १४ भित्तवतिवा । १५ विमोचितः ।

उवरि धवलोयवत्तं मुत्ताहल-रोहिरं सैयं रत्ना ।
 धरियं तत्तो विविहं पँढं-थुइ-पाँढ-निवहेण ॥ १०३ ॥
 तूरेसु रसंतेसुं वज्जंतेसु य असंख-संखेसु ।
 कलपाणँएहिं विहिए वियंभैमाणे य संगीए ॥ १०४ ॥
 अत्थि-जण-पूरियासं दाणं देता समत्थ-नयरम्मि ।
 आणंद-निम्भराहिं थुंवंतां नयर-नारीहिं ॥ १०५ ॥
 आहिंडिऊण विविहं चउक्क-तिय-चच्चरेसु इच्छाए ।
 अह पुर-वराउ वाहिं नीहरिओ कुंजरो कमसो ॥ १०६ ॥
 सहसच्चिय उँम्मिद्वो विच्छोलितो समत्थ-जण-नियरं ।
 अइवेगेण पयद्वो ईसाण-दिसा-मुहो ताए ॥ १०७ ॥
 रे ! लेह लेह धावह एस गओ एस जाइ पुरओत्ति ।
 एमाइ वाहरंतो भिच्च-जणो धाइ पट्टीए ॥ १०८ ॥
 रायावि हु जाँहि कहवि हु धरिउं व चएइ करि-वरं तं तु
 ताहे भणिया देवी एस गँओ तौव उँम्मिद्वो ॥ १०९ ॥
 अइवेगओ पयद्वो चाइज्जइ कहवि नो नियत्तेउं ।
 ता उत्तरिमो कहवि हु इयरह अडवीए पाडेही ॥ ११० ॥
 कमलँवईए भणियं ओयरियव्वं कहं नु नर-नाह ! ।
 रत्ना भणियं निसुणसु पिच्छसि वड-पायवं पुरओ ॥ १११ ॥
 एयस्स य हेदुठेणं जाही हत्थी तओ तुमे देवि ! ।
 साहाए लगिगअव्वं सहसा हत्थि पमोत्तूण ॥ ११२ ॥
 एवं च जाव राया देवि उल्लवइ ताव सो हत्थी ।
 अइवेगेणं पत्तो वड-वायव-हिदुठ-भूभागे ॥ ११३ ॥
 दँक्खत्तणओ राया झत्ति विलगो य तस्स साहाए ।
 लगसु लगसु देवि ! झत्ति एयं भणेमाणो ॥ ११४ ॥
 अइवेगओ करिस्सा (स्स ?) अदक्खयाए य इत्थि-भावस्स ।
 गम्भस्स य गरुयत्ता भय-वेविरओ सरीरस्स ॥ ११५ ॥
 कय-अज्झवसायावि हु न सक्किया जाहि तत्थ लगेउं ।
 ताहे य करि-वरो सो झडत्ति तत्तो अवक्कंतो ॥ ११६ ॥^{१०}

१ धवलातपत्रं = श्वेतच्छत्रम् । २ B °लाइव° । ३ स्वयम् । ४ पठ्यमान-स्तु-
 ति-पाठ-निवहेन । ५ A वाढ । ६ A °णपत्तिवि° । ७ विजृम्भमाणे = संपद्यमाने ।
 ८ स्तूयमाना । ९ B चतसृभिः कलापकम् । १० उन्मत्तः । ११ विच्छोलितो =
 कम्पयन् (H. P. IV. 46) । १२ A जाहे । १३ गजः । १४ A जाव । १५ B
 °ईइ । १६ दक्षत्वम् = चातुर्यम् । १७ B युग्मम् ।

तद्विद्म ह्यवगारम्मी सकृत्सिद्धं नेव वदितुं वद्री ।
नातं इमं नरेतर ! मा सोमं किंचिचि करेह ॥ ९० ॥

अथ च ।

सुविण-पडिघायणार्थं कारेसु जिणालएसु महिमाओ ।
पूरसु सैमण-संघं तदुचिय-वत्थासणाईहि ॥ ९१ ॥
दावेसु अमय-दाणं विविहाभिग्गह-तवेसु उच्चमसु ।
एवं कयम्मि नर-वर ! सर्व्वपि इ सुंदरं होही ॥ ९२ ॥
इय भणितं धणदेवो समप्पितं अंगुलीययं निययं ।
पणमित्ता राषाणं विणिग्गओ राय-भवणाओ ॥ ९३ ॥
रत्तावि इ मंतूणं देवी-भवणम्मि सयल-नुत्ततो ।
सिद्धो समप्पिय तह देवीए अंगुलीयं तं ॥ ९४ ॥
भणिया य देवि ! एवं खणंपि हत्थाओ नेव मौत्तव्वं ।
एयस्स पभावाओ पभवन्ति न सुंद सत्ताई ॥ ९५ ॥
जिण मदि-जेत्ताइ कारविय ताहि राइणा सव्व ।
कमलावईवि तत्तो जाया आवज-सत्तत्ति ॥ ९६ ॥
सुह-संपडंत-हिय-इद्ध-वत्थु-सुविणीय-परियण जुपाए ।
अह सत्तमम्मि मासे जाओ देवीए दोहलओ ॥ ९७ ॥
लग्जाए तं कस्सवि जाहे न कहेइ ताव कइयावि ।
परिहायत-सरीरा दिट्ठा रत्ता इमे भणिया ॥ ९८ ॥
देवि ! तुह किं न पुंजइ दीसत्ति अइदुम्बळा जओ इण्हि ।
देवीए तो भणियं दोहलओ एस मे नाह ! ॥ ९९ ॥
वर-वीरणमारूढा दाणं^१ दिती य अत्थि-ओयस्स ।
तुह-उच्छंण-निविट्ठा तुमए छत्तं धरतेणं ॥ १०० ॥
हिंढामि राय ! नयरे परियरिया सयल-भिच्चै-वग्गेण ।
रत्ता भणियं सुंदरि ! कौरइ अट्ठणा दुँयं एवं ॥ १०१ ॥^२
अह पवर-पट्ट-हत्थी सिंगारिय औणिओ निउत्तेहि ।
तत्थारूढो राया देवी उण तस्स उच्छंणे ॥ १०२ ॥

१ शाखा । २ अमयः — साधुः । ३ उच्चम — उच्चमं कुसुम । ४ सुदवत्ता-
दयः । ५ जसः — राजा । ६ अ ताहि । ७ आपजसत्ता — संजातगर्भा । ८ सुखेन
संपदयानैः दिष्टेष्टवस्तुभिः सुविनीतपरिजनेन च युक्ताया देव्याः । ९ अ वीह ।
१० पूर्व्वे । ११ वारणः — हस्ती । १२ अ देती — ददती । १३ मल्लः — दासः ।
१४ इत्तं — शीघ्रम् । १५ अ पुग्गमम् । १६ आसीतः (B. B. 1. 101) ।

भणियं दंससु भय ! तं सिग्धं सर-वरं अम्ह ॥ १३१ ॥
 अह तेण दंसियं तं पलोइयं सर-वरं समं तेण ।
 न य उवलद्धा देवी निउणंपि गवेसमाणेहिं ॥ १३२ ॥
 सर-वर-जोयण-मित्ते विउत्त-पुरिसेहिं पाविओ हत्थी ।
 तं धित्तुं निराणंदा इहागया देव-मूलम्मि ॥ १३३ ॥
 ता किं तत्थेव सरे गभीर-नारम्मि उवरया देवी ।
 अह तत्तो उत्तरिउं पत्ता उ कहिंपि वंसिमम्मि ? ॥ १३४ ॥
 अहवा सावय-पउरं वणम्मि केणवि विणसिया होज्ज ।
 न य जाणामो किंचिवि नरिंद ! देवीए वुत्तंतं ॥ १३५ ॥
 एवं च जाव जंपइ समरप्पिओ पत्थिवस्स से पुरओ ।
 ताव य दार-निउत्तो कय-विणओ एवमुल्लवइ ॥ १३६ ॥
 दारम्मि सुमइ-नामो नेमिच्ची चिट्ठइत्ति सुणिऊण ।
 भणियं रत्ता किं भो ! सो एसो सुमइ-नेमिच्ची ? ॥ १३७ ॥
 जस्साएसो तया दिन्ना नरवाहणेण मह देवी ? ।
 पास-दठिएहिं सिद्धं, नरिंद ! एवंति, अह रत्ता ॥ १३८ ॥
 भणियं पविसउ सिग्धं पुच्छामो जेण देवि-वुत्तंतं ।
 वयणाणंतरमेसो पवेसिओ दारवालेण ॥ १३९ ॥
 कय-उवयारो रत्ता उवविट्ठो विणय-पुव्वयं सुमई ।
 आपुट्ठो, किं देवी जीवइ व नवात्ति वज्जरसु ? ॥ १४० ॥
 उवओगं दाऊणं भणियं अह सुमइणा जियइत्ति ।
 अक्खय-देहा संपइ मिलिया इव वंधु-वग्गस्स ॥ १४१ ॥
 कैइया समागमो मह तीए, किं वा हवेज्ज से गम्भे ? ।
 इय पुट्ठो नर-वइणा कय-उवओगो पुणो भणइ ॥ १४२ ॥
 जइया नरिंद ! सुविणे गिण्हसि विसम-द्वियं कुसुम-मालं ।
 तत्तो य मास-मित्ते समागमो तुम्ह देवीए ॥ १४३ ॥
 होही तणओ तीए विज्जिही किंतु जाय-मेत्तो सो ।
 निय-माऊए, नर-वर ! एवं किल कहइ ह निमित्तं ॥ १४४ ॥
 पुट्ठो पुणरवि रत्ता जणणिं-विउत्तो स जीविही किं नो ? ।
 कत्थवि वुड्ढिं जाही, कइया व समागमो तेण ? ॥ १४५ ॥
 अह सुमई भणइ पुणो वड्ड-कालं जीविही स ते पुत्तो ।
 कत्थ य वुड्ढिं जाही एयं पुण नेव जाणामो ॥ १४६ ॥

अहं गुरु-सोगो राया तहदुठिओ जा तओ पलोएइ ।
 ता पिच्छइ गवणेणं जेतं वेगेण तं करिणं ॥ ११७ ॥
 अहं विन्दिओ मणेणं चितइ राया अहो ! महउरियं ।
 मोचु भूमि-पयारं वच्चइ हाथी नह-पलेण ॥ ११८ ॥

अद्या ।

पुम्ब-विरुद्ध-सुरो सो विळसइ नूणं इमेण सुवेण ।
 न इ केवलिणा मणिषा भावा इह अनहा होति ॥ ११९ ॥
 एवं विधितयंतस्स तस्स, हाथी अदंसणीभूओ ।
 ताव अणु-मग-ल्लयं रओ सिमै समणुपत्तं ॥ १२० ॥
 अहं करि-वर-मग्गेणं समरप्पिय-पमुह-मुहड-सय-कळियं ।
 देवी-गवेसणत्थं पटुविडं साहणं राया ॥ १२१ ॥
 कहकहवि गरुड-सोओ सामंत-महंतगाण वयणेण ।
 पत्तो निय-नयरम्मी मुओ दुँनो निराणंदो ॥ १२२ ॥
 परिचत्त-रज्ज चितो चिट्टइ जा कइवि तरय दिवसाणि ।
 कमळावइ-संपावण-आसाए परिय-निय-जीओ ॥ १२३ ॥
 ता अन्न-दिणे सिमै समरप्पिय-पमुहमागयं सहसा ।
 दीण विमणं छिन्नं लज्जा-विजमंत-मुह-कमळं ॥ १२४ ॥
 अहं रत्ता आपुटो समरप्पिओ कहसु भर ! दुर्गतं ।
 किं दिहो दुह-करी देवीवि विमोइया तओ ? ॥ १२५ ॥
 दीह नीससिउणं मणियं समरप्पिएण मुण देव ! ।
 करि-वर-दिसा-पयहा पत्ता अदवीइ ता अग्हे ॥ १२६ ॥
 तत्थ य बह-व्यवार गवेसणत्थेहि देव ! अग्हेहि ।
 दिट्ठो न सो करि-वरो नेव य देवी न य पउत्ती ॥ १२७ ॥
 अवरावर-सवर-गण पुच्छंतारुं मुदूर-पत्ताणि ।
 अहं अन्न-दिणं कहियं कैर्णाडिय-नरेण एकेण ॥ १२८ ॥
 तत्तो सत्तम-दिवसे पउमोयर-नामए सर-वराम्भि ।
 गयणाउ निवडमाणो बहिळा-सहिओ करी दिट्ठो ॥ १२९ ॥
 तत्तो भय-भीएणं दूर-दिय-गुविल-सर-गविट्ठेण ।
 नारी-रहिओ पुणरवि पलोइओ तत्थ हत्थियति ॥ १३० ॥
 विपरंतो सर-तीरे, इय तस्स ओ वयणयं मुणेउण ।

१ वाचस्प. २ कैन्वम् ३ केर्त्तं । ४ कटक्कम् । ५ मुओ = वड्डिमाः (प्र. प. ५१३. ७५) । ६ सुगम् । ७ सुगम् । ८ "वीइ । ९ उवता = विज्ञाः ।
 १० वारिडिहः = पश्चिमदिशिर्गच्छते, वड्डिमाः ।

षज्जरइ राय ! एत्थ अन्नावि हु अच्छए जुवई ॥ १६१ ॥
 औभट्ठावि न भासइ भएण कंपत-तणु-लया वरई ।
 एयं निसम्म रत्तो फुरियं अह दाहिणं नयणं ॥ १६२ ॥
 अह विम्हिण्ण रत्तो विचिंतियं किं हविज्ज सा देवी ।
 अहवा इह अडवीए देवीए संभवो कथं ? ॥ १६३ ॥
 अहवा कम्म-वसाणं सत्ताणं नवरि एत्थ संसारे ।
 भवियव्वया-वसेणं नत्थि तयं जं न संभवइ ॥ १६४ ॥
 जइ सा हविज्ज देवी ता सुंदरमेव, कावि अह अन्ना ।
 तहवि हु उत्तारिज्जउ करुणा-मूलो जओ धम्मो ॥ १६५ ॥
 इय चिंतियुण रत्ता भणिओ पुरिसो तयंपि कइदेहि ।
 अह सो रज्जइ पुणो पुरिसो कूवम्मि ओइन्नो^१ ॥ १६६ ॥
 भणिया य सुयणु ! अहयं रत्तो सिरि-अमरकेउ-नामस्स ।
 वयणेणं तुहुत्तारण-कजेणं पुणरवि पविट्ठो ॥ १६७ ॥
 ता आरुह मंचीए नरगागाराओ अंध-कूवाओ ।
 जेणुत्तारोमि लहुं एयं च निसम्म सा वयणं ॥ १६८ ॥
 आरूढा मंचीए कमेण उत्तारिया तओ देवी ।
 दुच्चल-देहा रत्ता कहकहावि हु पंचाभिन्नाया ॥ १६९ ॥^२
 सावि य दट्ठुं रायं रोवती घग्घरेण सदेण ।
 चरण-विलग्गा रत्ता अंसु-जलंफुन्न-नयणेण ॥ १७० ॥
 नीया निययावासे देवि दट्ठूण परियणो सब्बो ।
 अइगुरु-सोगो रोवई विविह-पलवेहिं दीण-मुहो ॥ १७१ ॥^३
 अह कय-सरीर-चिट्ठा पुट्ठा कमलावई नरिंदेण ।
 तइया करिणा नीयाए किं तुमे देवि ! अणुभूयं ? ॥ १७२ ॥
 कइया व कहव पडिया भीसण-कूवम्मि एत्थ अडवीए ? ।
 कमलावईइ भणियं सुणसु महा-राय ! साहेमि ॥ १७३ ॥
 वड-पायवम्मि लग्गे देवे ते विलगिउं असंत्ता हं ।
 वेग-पहाविय-करिणा हरिया एगागिणी ताव ॥ १७४ ॥
 अह सो गिरि-सैरियाए विसम-तडिं पाविज्ज सहसत्ति ।
 अइवेग-भंग-भीउव्व नह-यलं क्षात्ति उत्पइओ ॥ १७५ ॥
 तत्तो भय-भीयाए विचिंतियं हंत ! करि-वर-पविट्ठो ।

१ B युग्मम् । २ आभाषितापि । ३ अवतीर्णः । ४ प्रत्यभिज्ञाता = उपल-
 क्षिता । ५ B युग्मम् । ६ रुदती । ७ अफुन्नं = पूर्णम् (H. D. I, 20) । ८ B
 युग्मम् । ९ A ईए । १० अशक्ता । ११

धञ्जरइ राय ! एत्थं अन्नावि हु अच्छए जुवई ॥ १६१ ॥
 औमट्ठावि न भासइ भएण कंपत-तणु-लया वरई ।
 एयं निसम्म रत्तो फुरियं अह दाहिणं नयणं ॥ १६२ ॥
 अह विम्हिण्ण रत्तो विचित्तिये किं हविज्ज सा देवी ।
 अहवा इह अडवीए देवीए संभवो कथं ? ॥ १६३ ॥
 अहवा कम्म-वसाणं सत्ताणं नवरि एत्थ संसारे ।
 भवियव्वया-वसेणं नत्थि तयं जं न संभवइ ॥ १६४ ॥
 जइ सा हविज्ज देवी ता सुंदरमेव, कावि अह अन्ना ।
 तहवि हु उत्तारिज्जउ करुणा-मूलो जओ धम्मो ॥ १६५ ॥
 इय चित्तिज्जण रत्ता भणिओ पुरिसो तयंपि कड्ढेहि ।
 अह सो रज्जइ पुणो पुरिसो कूवम्मि ओइत्तो^१ ॥ १६६ ॥
 भणिया य सुयणु ! अहयं रत्तो सिरि-अमरकेउ-नामस्स ।
 वयणेणं तुहुत्तारण-कजेणं पुणरवि पविट्ठो ॥ १६७ ॥
 ता आरुह मंचीए नरगागाराओ अंध-कूवाओ ।
 जेणुत्तारेमि लहुं एयं च निसम्म सा वयणं ॥ १६८ ॥
 आरुढा मंचीए कमेण उत्तारिया तओ देवी ।
 दुव्वल-देहा रत्ता कहकहवि हु पैच्चभिन्नाया ॥ १६९ ॥^२
 सावि य दट्ठुं रायं रोवती घग्घरेण सहेण ।
 चरण-विलग्गा रत्ता अंसु-जलंफुन्न-नयणेण ॥ १७० ॥
 नीया निययावासे देवि दट्ठूण परियणो सब्बो ।
 अइगुरु-सोगो रोवई विविह-पलावेहिं दीण-मुहो ॥ १७१ ॥^३
 अह कय-सरीर-चिट्ठा पुट्ठा कमलावई नरिदेण ।
 तइया करिणा नीयाए किं तुमे देवि ! अणुभूयं ? ॥ १७२ ॥
 कइया व कहव पडिया भीसण-कूवम्मि एत्थ अडवीए ? ।
 कमलावईइ भणियं सुणसु महा-राय ! साहेमि ॥ १७३ ॥
 वड-पायवम्मि लग्गे देवे तं विलगिगठं असंत्ता हं ।
 वेग-पहाविय-करिणा हरिया एगाणिणी ताव ॥ १७४ ॥
 अह सो गिरि-सैरियाए विसम-तडिं पाविज्जण सहसत्ति ।
 अइवेग-भंग-भीउव्व नह-यलं ज्ञात्ति उत्पइओ ॥ १७५ ॥
 तत्तो भय-भीयाए विचित्तियं हंत ! करि-वर-पविट्ठो ।

१ B युग्मम् । २ आभाषितापि । ३ अवतीर्णः । ४ प्रत्यभिज्ञाता = उपल-
 क्षिता । ५ B युग्मम् । ६ रुदती । ७ अणुजं = पूर्णम् (H. D. I. 20) । ८ B
 युग्मम् । ९ A ईए । १० अशक्ता । ११ सरित् = नदी ।

अवहाह कोवि देवी न येन करिणो वपति नंदे ॥ १७६ ॥

इय विधिप-द्विषा हं पुनो पुनो जा मदि पटोरुनि ।

पिच्छामि साव गिरि-तक-पमुहं संदमं वधंतं ॥ १७७ ॥

विरव ।

एगगिणी करण्ये मादेत्य नीदिग्न अदवी-मच्छमि ।

इय कठितं सहाया तस्मो वेगेण धावति ॥ १७८ ॥

किदिप-नपर-समाई पतंत-मनुपाई गान-नपराई ।

जड-भरिप-सर-वराइवि (वि ?) मदि-निबदिप-उत्त-सरिगाई ॥ १७९ ॥

टीहर-वन-राईभो सप-सरिष्यभो सैवविगति ।

पाठि-सरिष्य गिरिणो सारणि-सरिषाभो सरिषाभो ॥ १८० ॥

अह दूरमगपाए संभरिभो अंगुटीपग-मजी सो ।

वेवहापिय ताहि भये पदभो सं तेन कुंभ-पदे ॥ १८१ ॥

विरव ।

मनि-सहृष-कर पदभो वग्नेपिब तादिभो मंदरो सो ।

मेमुं गुरु-पीछोदि अदेमुरो छाते गपनाभो ॥ १८२ ॥

जा निवडा वेगेन ताव प टिगा-मुह निपरीर ।

दिह नहमंभो सरो-वर मगुर-सरण ॥ १८३ ॥

लीह-प-मभ-पुच्छ-पछादि उच्छतिव-सज्जि-उगीत ।

महु-मत्त-महुपती-निसा दद-मिपसत-सै-मसं ॥ १८४ ॥

विरव ।

पुरग-मनि-जाऊवं तरु-टिरी-मै-उरं ।

लीग-पति-मदिप विहग-सप-वेहूय ॥ १८५ ॥

मयग भूरी-मै-दिप मरोर-वे-मै-द्वे ।

अधग-सै-पवाउक सै-मै-द्वे दद साउक ॥ १८६ ॥

वै-उ-मी-मै-द्वे देहग दद-वे-द्वे ।

१ वरवि । २ वरवि = वरवि । ३ वरवि (अ. १. १२. १३) । ४ वरवि । ५ वरवि = वरवि । ६ वरवि । ७ वरवि = वरवि । ८ वरवि = वरवि । ९ वरवि = वरवि । १० वरवि = वरवि । ११ वरवि = वरवि । १२ वरवि = वरवि । १३ वरवि = वरवि । १४ वरवि = वरवि । १५ वरवि = वरवि । १६ वरवि = वरवि । १७ वरवि = वरवि । १८ वरवि = वरवि । १९ वरवि = वरवि । २० वरवि = वरवि । २१ वरवि = वरवि । २२ वरवि = वरवि । २३ वरवि = वरवि । २४ वरवि = वरवि । २५ वरवि = वरवि । २६ वरवि = वरवि । २७ वरवि = वरवि । २८ वरवि = वरवि । २९ वरवि = वरवि । ३० वरवि = वरवि । ३१ वरवि = वरवि । ३२ वरवि = वरवि । ३३ वरवि = वरवि । ३४ वरवि = वरवि । ३५ वरवि = वरवि । ३६ वरवि = वरवि । ३७ वरवि = वरवि । ३८ वरवि = वरवि । ३९ वरवि = वरवि । ४० वरवि = वरवि । ४१ वरवि = वरवि । ४२ वरवि = वरवि । ४३ वरवि = वरवि । ४४ वरवि = वरवि । ४५ वरवि = वरवि । ४६ वरवि = वरवि । ४७ वरवि = वरवि । ४८ वरवि = वरवि । ४९ वरवि = वरवि । ५० वरवि = वरवि । ५१ वरवि = वरवि । ५२ वरवि = वरवि । ५३ वरवि = वरवि । ५४ वरवि = वरवि । ५५ वरवि = वरवि । ५६ वरवि = वरवि । ५७ वरवि = वरवि । ५८ वरवि = वरवि । ५९ वरवि = वरवि । ६० वरवि = वरवि । ६१ वरवि = वरवि । ६२ वरवि = वरवि । ६३ वरवि = वरवि । ६४ वरवि = वरवि । ६५ वरवि = वरवि । ६६ वरवि = वरवि । ६७ वरवि = वरवि । ६८ वरवि = वरवि । ६९ वरवि = वरवि । ७० वरवि = वरवि । ७१ वरवि = वरवि । ७२ वरवि = वरवि । ७३ वरवि = वरवि । ७४ वरवि = वरवि । ७५ वरवि = वरवि । ७६ वरवि = वरवि । ७७ वरवि = वरवि । ७८ वरवि = वरवि । ७९ वरवि = वरवि । ८० वरवि = वरवि । ८१ वरवि = वरवि । ८२ वरवि = वरवि । ८३ वरवि = वरवि । ८४ वरवि = वरवि । ८५ वरवि = वरवि । ८६ वरवि = वरवि । ८७ वरवि = वरवि । ८८ वरवि = वरवि । ८९ वरवि = वरवि । ९० वरवि = वरवि । ९१ वरवि = वरवि । ९२ वरवि = वरवि । ९३ वरवि = वरवि । ९४ वरवि = वरवि । ९५ वरवि = वरवि । ९६ वरवि = वरवि । ९७ वरवि = वरवि । ९८ वरवि = वरवि । ९९ वरवि = वरवि । १०० वरवि = वरवि ।

मराल-पंति-सोहियं तमाले-ताल-^१रोहियं ॥ १८७ ॥

रणत-छप्पयालियं बलाय-पंति-मालियं ।

फुरंत-सिप्पि-संपुडं ममंत-भीम-दीवडं ॥ १८८ ॥

अह तम्मि नीर-पुन्ने अणोरपारम्मि सर-वरे हत्थी ।

गयणाओ नीसहंगो पडिओ वुडो य जल-मज्जे ॥ १८९ ॥

अह नीसहे गइं दे वुडे गंभीर-नीर-मज्झम्मि ।

मणिणो माहप्पेण जल-उवरिं चैव थैक्का हं ॥ १९० ॥

आसाइय-फलंगावि य उत्तरिउं सर-वरस्स तीरम्मि ।

उवविट्ठा भय-भीया गुरु-सोगा इय विचितंता ॥ १९१ ॥

तारिस-रिद्धि-जुयावि इ खणेण एयागिणी कंह जाया ।

देसियै-जुवईव अहो ! अइ-गुविलो कम्म-परिणामो ॥ १९२ ॥

सो क्कथ भिच्च-वग्गो सा य सिरी सो विणीय-परिवारो ।

होहामि कंह इण्हि विहिया एयागिणी विहिणा ! ॥ १९३ ॥

एमाइ चित्तयंती उवरिम-क्कथेण छाइउं वयणं ।

सरण-विट्ठणा सोएणं तत्थ अहं रोविउं लग्गा ॥ १९४ ॥

एत्थंतरम्मि केणवि भणिया किं सुयणु ! रोयसे करुणं ? ।

तत्तो ससंभमाए पलोइयं मे तंओहुत्तं ॥ १९५ ॥

कइवय-पुरिस-सहाओ तरुण-नरो वेसैरीइ आरूढो ।

कैय-मुह-संधी पुरओ दिट्ठो उद्धूलियंगिल्लो ॥ १९६ ॥

अह सो दट्ठूण ममं विम्भिय-हियत्तव्व वेसराहितो ।

उत्तरिय मज्झ चलणेसु निवडिओ भणइ एवं तु ॥ १९७ ॥

परिजाणसि भगिणि ! ममं सिरिदत्तो हं कुसग्गनयराओ ।

आसि गओ पर-विसैए वणिज्ज-बुद्धीए सत्थ-जुओ ॥ १९८ ॥

चारसम-वच्छराओ पुणरवि चलिओ पुरम्मि निययम्मि ।

सत्थेय्य समं इण्हि संपत्तो इह पएसम्मि ॥ १९९ ॥

ता भगिणि ! केण विहिणा जाया एयागिणी तुमं एत्थ ? ।

इय भणिया तेण अहं विगय-भया झत्ति संजाया ॥ २०० ॥

तत्तो य मए सिट्ठो गयावहाराइ-नियय-वुत्ततो ।

१ रोहियं=राजितं (N. P. 5) । २ दीवडो=जन्तुविशेषः । ३ SEE NOTE P 3 । ४ वुडो=मग्नः । ५ स्थिता (N. P. 68) । ६ B °विब । ७ देशिका=

देशे प्रेषिता=प्रवासिनीत्यर्थः । ८ (N. P. 172) । ९ तदभिमुखम् । १० A °रोए । ११ कृतो मुखस्य घन्धिः संवन्धो येन सः, संजातदर्शन इत्यर्थः । १२ विषयः=देशः ।

अह दिने-वपण-सोवा भणिवा वणिण्ण तेणह ॥ २०१ ॥
 दूरम्मि हधिणपुर सावय-चारेहि दुमामो ममो ।
 आसन्न गु कुसग्ग । किं कायन्न तुम भणिणि ! १ ॥ २०२ ॥
 ततो य मए भणिय कुसग्गनपरम्मि वद्धिमा ताव ।
 येष्ठापि न्नु-वग्ग पभूय-काळाओ सिरिदत्त ! ॥ २०३ ॥
 अह तेण सहसिसेण नीया सत्थम्मि नियय आवासे ।
 विणभोवयार-पुच्च च कारिया सयल-देह ठिह ॥ २०४ ॥
 त देव दिन्न-कुडल-यमुह सम्भवि नियय-आभरण ।
 मोत्तूण अगुलीय समप्पिय तस्स वणियस्स ॥ २०५ ॥
 ततो सत्थेण सम चळिया सिरिदत्त परिणण समेया ।
 किम्मत विविह-विणया वणिण्ण, दौळिपारुट्टा ॥ २०६ ॥
 सोवि ह साथो जाव य लहुय-पयाणाहि वयइ अणुदियह ।
 कइवय पयाणगाइ ता एग दिणम्मि अट्ठवीए ॥ २०७ ॥
 अयसउणेण थक्का दियह दियहे न जावए सउण ।
 जाव य दिवेइह-मासे बोटीणे सम्भ सँथिहत्ता ॥ २०८ ॥
 सबळ रहिया तहइ ठाउमसत्ता तओ समुच्चळिया ।
 अवगन्निय अवसउण निय पुर गमणस्स तुरमाणा ॥ २०९ ॥
 ततो बीय-पयाणे पभाव-सययम्मि तम्मि सायम्मि ।
 सहसा अन्नाउच्चिय दिम्नो मिहेहि ओकसंदो ॥ २१० ॥
 अह कळयल निसामिय सय-जणे तत्थ आउलीभूए ।
 मिहेहि हम्ममाण हँसिअत्त य सँपराह ॥ २११ ॥
 सज्जस भरिया अहमवि पट्ठिवी अट्ठवीइ जाव इक्कत्ता ।
 वेत्तूण एग दिस नट्ठा अइगुविल-सरु-गहणे ॥ २१२ ॥
 खणमेग तत्थान्छिय वयामि किळ तम्मि सय-टाणम्मि ।
 पुणरवि मिळामि जेण सत्थस्स अहति चित्ती ॥ २१३ ॥
 जाव पयक्का गत्तु ताव न जाणामि कत्थ गतन्न ।
 कत्तो समागया ह काए न दिसाए सो सय्यो ॥ २१४ ॥
 भय कपत्त-सरीरा साह एय दिस गहेऊण ।

१ दत्तवदनसौजा = कुटमुखाद्यदिकार्यं । २ अ वयपण । ३ वलिका =
 शिविका (अ १ ३४) । ४ अयसकुन्नव । ५ दिवेइह = द्वितीयाह्नम्, शार्थकमि-
 ल्यर्थ । ६ चळिया = सायसन्नविना जना । ७ अवगमयन् । ८ अ गुग्गमम् ।
 ९ अवसउण्ण = पाटि । १० ससमाये (अ १ ३०) । ११ औग्रम् (अ १ ३४) ।
 १२ अ 'किए अण्णमएम्मि एक्क' । १३ अ गुग्गमम् ।

संजाय-दिसा-मोहा चलिया तरु-गहण-मज्जेण ॥ २१५ ॥

दूरं गंतूण पुणो वलिया वच्चांमि पिट्ठओहुत्तं ।

सिरिदत्त-जण-गवेसण-परायणा तत्थ वण-गहणे ॥ २१६ ॥

अह भय-तरलच्छीए इओ तओ तत्थ परिभमंतीए ।

उग्माग-गमण-भज्जंत-कंटयाइन्न-चरणाए ॥ २१७ ॥

पह-सम-सुब्बियाइ ददं पए पए नीसहं कैणंतीए ।

वैसिमन्नेसण-हेउं चडिऊण थलम्मि एगम्मि ॥ २१८ ॥

जा पुलइयं समंता ताव न दीसइ कहंपि वैसिमंति ।

वियरंत-वाळ-निवहा समंतओ भीसणा अडवी ॥ २१९ ॥

अविय ।

कथ य कराल-केसरि-गुंजिय-सवणुत्तसंत-सारंगा ।

कथइ महंत-जुज्झंत-मत्त-वण-महिसयाइन्ना ॥ २२० ॥

कथइ गरुय-पवंगम-विमुक्क-बोक्कार-बहिरिय-दियंता ।

कथ य वण-दव-डंज्झंत-जंतु-कय-भीसणारावा ॥ २२१ ॥

कथइ पयंड-गंडय-खंडिय-रुं-विसर-रुहिर-वीभच्छा ।

कथइ सरहं-पलोयण-पलायमाणोरु-करि-विसरा ॥ २२२ ॥

अविय ।

वियरंत-महा-धनु-हत्थ-लोद्धया सुंक्क-मय-सिर-सणाहा ।

जेट्ठक्क-मूल-कलिया गुंरु-चित्ता-रोहिणी-समेया ॥ २२३ ॥

भैद-वय-समण-साहिया उट्ठंत-विसाह-पयड-मंदारा ।

१ पृष्ठतोमुखम् ; प्रत्यावृत्तेति समुदितार्थः । २ सुब्बिया = भ्रान्ता (H. D. VIII. 36) । ३ 'कण वादे' कणत्वा । ४ वसिमं (H. P. 18) तस्यान्वेषणं गवेपणं तस्य हेतोः । ५ आरुह्य (H. P. 17. 206) । ६ वालो = व्यालः । ७ ड तिष्ठमिः कुलकम् । ८ सारङ्गः = हरिणः । ९ सुवङ्गमः = वानरः । १० डज्झंतो = दहमानः । ११ रुः = हरिणविशेषः । १२ सरहो = सिंहः (H. D. VIII. 47) । १३ विचरन्त इतस्ततः पर्यटन्तो महाधनुर्हस्ताः = वृद्धकोदण्डवाणा लुब्धकाः = व्याधा यस्यामटव्याम्, नभःपक्षे विचरन्ति विलसन्ति मघा = नक्षत्रम्, धनुः = राशिः, हस्तो = नक्षत्रम्, रलयोरैक्यात् प्राकृतत्वेन रस्य लादेशाद् वा रौद्री = आर्द्रानक्षत्रं च (H. A. O. II. 24) यस्यां सा । १४ शुक्कैर्मृगाणां शिरोभिः सनाया युक्ता, पक्षे शुक्ल-मृगशार्पसहिता । १५ जेष्ठाः = अतिवृद्धाकृतृक्षास्तेषां मूलेः कलिता = सहिता, पक्षे ज्येष्ठा = नक्षत्रविशेषः, अकंः सूर्यः, मूलम् = नक्षत्रं तेः कलिता । १६ गुर्वीभिश्चित्रोहिणीभिरोषाधिविशेषैः समेता, पक्षे गुरुः = बृहस्पतिः, चित्रा रोहिणी च नक्षत्रविशेषौ । १७ भद्रव्रतैः = शोभननियमैः, धमणैस्तापसादिभिः सहिता, पक्षे भद्रपदा-श्रवणाभिः = नक्षत्रविशेषैः । १८ शास्त्रारहितप्रकटमन्दारवृक्षा, पक्षे विशाखा नक्षत्रम्, प्रकटौ च मन्दः = शनिः, आरः = मङ्गलम् ।

विवरंत-भूरि-रिक्छा रेहइ अइवी नह-सिरिच्च ॥ २२४ ॥
 अह ते अइवि सुइर पलोपर्वतीइ गाढ तिसियाए ।
 एकम्मि दिसा-भाए दिहुं जळ मरिय सरमेगं ॥ २२५ ॥
 ततो तेत्तोहुत्तं चळिया भाय-छेळ-छेयणा अहय ।
 कहकहवि हु सपत्ता तम्मि पएसम्मि किच्छेण ॥ २२६ ॥
 पीयं च तत्थ सळिळ उवविट्ठ तह-वरत्तस हिहम्मि ।
 एयतरम्मि तरणी अंतरिओ पसरिया रयणी ॥ २२७ ॥

वधो ।

केळारति सिवाओ जह जह गुंजंति सावया विविह ।
 तह तह भएण हियके कपइ मह तथ रैनम्मि ॥ २२८ ॥
 अह अइइ-रत्त-समए जाया उदरम्मि दुसहा विपणा ।
 तन्नसओ य कणली खुलामि भूमीए जाइ अह ॥ २२९ ॥
 ताथ य मिगीय रैनने अगुरु विपणाहि पीडिय-सरीरा ।
 सयमेव पैसविवा ह महा-किळेसेण नर नाह । ॥ २३० ॥^१
 सुगुडा-विरमे य तओ छेळमाण सहि यळम्मि तं बाळ ।
 विपूण निजुच्छगे गरुव सिणेहेण ततो य ॥ २३१ ॥
 गतूण जळस-ने ण्हाविता ताहि नियय-वत्थाइ ।
 पक्खालिय एगंते उवविट्ठा तह-छया-गहणे ॥ २३२ ॥^२
 त दिम्ब-मणि-सणाह उत्तारिय अगुलीयय हत्था ।
 कठम्मि मए बहं सुवत्त एव भणतीए ॥ २३३ ॥
 एवत्त पभावाओ मा मह तणवत्त केवि अगम्मि ।
 पहरतु भूय-सावय-पिसाय-दुदठ-गहार्इया ॥ २३४ ॥
 वण-वासिणीओ ! निमुणह ओ ओ वण-देवयाओ । मह वयण ।
 तणय समेया सपह सरण भैवईणमईंणीया ॥ २३५ ॥
 केसरि-वग्गार्इण मंसाहाराण कूर सत्ताण ।
 भोसण-अइवी-पट्टिया रक्खेयन्वा पयत्तेण ॥ २३६ ॥
 जइ पुत्त । इमा रयणी होतों मह तम्मि हत्थिणपुरम्मि ।
 ता एत्थिय-वेलाए राया वद्दाविओ होतो ॥ २३७ ॥
 सयलत्त परियणत्त य पुरत्त सामत्त-मत्ति-वभात्त ।

१ अक्षानि = नक्षत्रानि, पछे पछा = पच्छिमदिक्का, आपदजन्तुविशेषः ।
 २ शापवत्या । ३ लक्ष्मिमुखम् (अ. प. ३३३) । ४ रत्त=अरण्यम् (अ. प. ८६) ।
 ५ प्रसूता । ६ ३ सुगम् । ७ छेळत्तम् । ८ ३ सुगम् । ९ अवर्तानाम्=दुष्प्राप्तम् ।
 १० अर्द्धावा=आर्द्धावा (अ. प. ३४ ५४) । ११ अर्धविषयः ।

कस्स व न होज्ज तोसो पुत्तय ! तुह जम्म-समयम्मि ॥ २३८

दुब्बिहिय-विहि-विहाणा पडियाए भीसणे य रत्तम्मि ।

जाओ सि मज्झ पुत्तय ! कोरमि किं मंद-भग्गा हं ? ॥ २३९ ॥

जायम्मि तुमे पुत्तय ! रत्तंपि हु संपयं इमं वासिमं ।

नट्ठं भयं असेसं उच्छंग-गए तुमे वच्छ ! ॥ २४० ॥

तुह मुह-पलोयणेणं संपन्न-मणोरहा भविस्सामि ।

रवि-कर-पहयंधयारे जायम्मि दिणम्मि सकयत्था ॥ २४१ ॥

एमाइ भणंतीए पैह-सम-खिन्नाए नीसहंगाए ।

वियणा-विगमाओ तहिं समागया मे तहिं निदा ॥ २४२ ॥

तत्तो खणंतराओ पडिबुद्धा श्रुत्ति मंद-भग्गा हं ।

केणावि हु उल्लुवियं एयं सदं सुणेऊणं ॥ २४३ ॥

निउंणं जोयंतेणवि पभूय-कालाआ पाव ! दिट्ठो सि ।

काहामि वइर-अंतं अणुहव-दुब्बिहिय-फलमिणिह ॥ २४४ ॥

एयं सदं सोच्चा भीया, को एस एवमुल्लवइ ? ।

इय चिंतियं जाव अहं निय-उच्छंगं पलोएमि ॥ २४५ ॥

ता नत्थि तत्थ पुत्तो विचितियं ताहि हा ! किमेयंति ।

किं कहवि होज्ज पडिओ अहवा केणावि अवहरिओ ? ॥ २४६ ॥

किंवा सुमिणं एयं किंवा मइ-विग्गमो महं एसो ? ।

एमाइ चित्तयंती गवेसिउं ताहि पारद्धा ॥ २४७ ॥

इओ तओ तत्थ गवेसयंती सुयं महा-राय ! अपाउणंती ।

सिरम्मि वज्जेणव ताडिया हं धसत्ति मुच्छाइ वसं गयत्ति ॥ २४८ ॥

साहु-धणेसर-विरइय-सुवोह-गाहा-समूह-रम्माए ।

रागग्गि-दोस-विसहर-पसमण-जल-मंत-भूयाए ॥ २४९ ॥

एसोवि परिसमप्पइ कमलावइ-पुत्त-हरण-नामोत्ति ।

सुरसुंदरि-नामाए कहाइ दसमो परिच्छेओ ॥ २५० ॥

॥ दशमः परिच्छेदः समाप्तः ॥

अह लद्ध-चेयणा हं मुच्छा-विरहम्मि गैरुय-सोगिल्ला ।

निय-हिययं कुट्ठिती पलविउमेवं समादत्ता ॥ १ ॥

१ भग्गं = भाग्यम् । २ पयि-अम-खिन्नाया । ३ विपुणं यथा स्वाद्यया ।
४ खमः । ५ अतिशयिः कुलकम् । ६ अपदयन्ती । ७ गुरु-शोकाः स्वार्थेऽन्यकः;
३४५ (H. P. II. 164) । ८ कुट्ठिती । ९ SEE NOTE-T. ३ ।

॥ ! निदण केणवि अटवी पडियाए दुक्ख-तविद्याए ।
 तक्खणमत्तुप्पञ्चो पुत्तो हरिओ अहजाए ॥ २ ॥
 किळ पुत्तयस्स वयणं पिच्छिस्समह पभाय-समयम्मि ।
 नवर हयास विहिणा एयं मह अज्झा विहियं ॥ ३ ॥
 अटवि पवेसाईय दुक्खं दाऊण दूतह देव ! ।
 किं अज्जवि न इ तुट्ठो अवहरिओ जेण मह पुत्तो ? ॥ ४ ॥
 वण-देवयाओ ! तुम्हं सरणम्मि समागयाए मह पुत्तो ।
 हरिओ, ता किं जुज्जइ एयवि बेहो करेउ जे ? ॥ ५ ॥
 हा पुत्त ! कहमरण्णे मुक्का हं सरण बज्जिया तुमए ।
 ॥ ! कहमुत्तग-गओ सहसा अरंसणीभूओ ? ॥ ६ ॥
 नूण निदुर रूय सरं सोऊण जस्स पडिमुद्धा ।
 तेण चिय अवहरिओ पित्ताय रूरेण केणावि ॥ ७ ॥
 जस्स पभायाओ तथा सहसा गयणाओ गय वरो पडिओ ।
 सावि मणी अकपत्थो जामो मह मंद-भायाए ॥ ८ ॥
 ज कठ निवेदेनि इ तम्मो लंक-द्विओवि हा पुत्त ! ।
 हरिओ निकरुणेण केणावि अदिस्स रूरेण ॥ ९ ॥
 एमाइ बहु विगण्य पटवतीए तहि मुदीणाए ।
 मददुक्ख-दुविस्सया इव खीणा रयणीवि सहससि ॥ १० ॥
 अइकरुण कदति ददुक्क ममं सतोय-वयणिह्हा ।
 निपटत-घुळ-तारय-असुद्धि वयइ नैह लच्छी ॥ ११ ॥
 एयतरम्मि सूरु सुयावहारय निहालणात्थं ।
 नासिय घणंघपारो आरुट्ठो उदयगिरि सिहरं ॥ १२ ॥
 अइ अइ पहरंत्ते दिवहे अइदुक्खिया अइ तय ।
 अइकरुण कदती इओ तओ जाय वियरामि ॥ १३ ॥
 ताव कमदल-हत्था मिउ-वक्कल-वसण-धारिणो तय ।
 पौरिणय-वया पसन्ना समागया तावसी एता ॥ १४ ॥
 ददु ममं वयति विविह पछावेहि तय वण गहणे ।
 सजाय गहय-करुणा समागया मय्ठ पासम्मि ॥ १५ ॥
 महर-वयणेण तीए आपुट्ठा मुण्णु । कोस ते वयति ।

१ देवा- विधाता । २ मन्दभायावाः- हनमागवावा, A भागाए । ३ ४
 कदति इ । ४ ममोमद्वी- । ५ सुयावहारयनिमासवाचंम्, विनासन्त्य- एव-
 मय । ६ एदुक्कदुक्खवयणादेओ- वायव्यपुल्लगह्हा । ७ वरिवतवयाः- दुष्ट ।
 ८ ९ पुण्य ।

कत्तो समागया इह भीसण-रैनम्मि ईकल्ला ? ॥ १६ ॥
 काउं तीइ पणामं तत्तो वियलंत-अंसुयाए मए ।
 कुंजर-हरणाईओ सिट्ठो सब्बोवि वुत्तंतो ॥ १७ ॥
 अह तावसीए भणियं ईमस्स जोगा न होसि तं सुयणु ! ।
 तहपि हु किमित्थ कीरइ स-कम्म-वसगम्मि जिय-लोए ? ॥ १८ ॥
 सुंदरि ! कम्म-वसाणं सत्ताणं इह भवे वसंताणं ।
 एवंविह-दुक्खाइं हवंति जं एत्थ न हु चोज्जं ॥ १९ ॥
 जं किंचि असुह-कम्मं अन्न-भवे सचियं तुमे आसि ।
 तस्स विवागाओ इमं समागयं सुयणु ! गुरु-वसणं ॥ २० ॥
 ता अन्न-भव-विट्ठंते दुक्खम्मि समागयम्मि को सोगो ? ।
 किं वावि विलविणं सरीरायास-भूएणं ? ॥ २१ ॥
 एत्तो उ समासन्ने अच्छइ अम्हाण आसमो रम्मो ।
 आगच्छ सुयणु ! अणुचियमेयं ठाणं जओ तुज्झ ॥ २२ ॥
 वायइ सीयल-पवणो एत्थ ओ तं अभिणव-पसूया सि ।
 सुकुमाल-सरीराए मा होज्ज विरुत्तयं किंचि ॥ २३ ॥
 इय भणिय तावसीए नीया हं आसमम्मि रमम्मि ।
 पडिजगिया य सम्मं निक्कारण-वच्छलत्तेण ॥ २४ ॥
 अह कइय-दिवसेहिं संजाया सत्थ-देहिया मणयं ।
 अन्नम्मि दिणे नीया तीए हं कुलवइ-समीवे ॥ २५ ॥
 तीएवि पुब्ब-भणिओ वुत्तंतो साहिओ कुलवइस्स ।
 करुणा-परेण तेणवि अणुसंढा महुर-वयणेहिं ॥ २६ ॥
 वच्छे ! इह संसारे सुलहाइं एरिसाइं दुक्खाइं ।
 अकयम्मि सुह-निमित्ते धम्मे परलोय-वंधुम्मि ॥ २७ ॥
 जायंति दूसहाइं जेणं चिय एत्थ दुसह-दुक्खाइं ।
 तेणेव चत्त-रज्जा वण-वासमुवागया धीरा ॥ २८ ॥
 एवं भणमाणस्स उ कुलवइणो तीइ तावसीइ अहं ।
 कन्ने होउं भणिया भयवं ! वर-नाण-जुत्तोऽयं ॥ २९ ॥
 तो पुच्छ इच्छियत्थं भणियाए ताहि विणय-पणयाए ।
 पुट्ठो मए महा-यस ! केण हिओ नंदणो मज्झ ? ॥ ३० ॥
 किं जीवइ अहव मैओ पिक्खिस्समहं कयाइवि नवात्ति ? ।

१ रघं = अरण्यम् । २ A एगल्ला । ३ अस्य दुःखस्य । ४ चोज्जं = आश्रयम्
 (H. D. III. 14) । ५ विट्ठंते = अर्जितम् । ६ A सदा । ७ चत्तरज्जो = लक्ष-
 राज्ञः । ८ हिओ = हतः । ९ मओ = मृतः ।

अहं मयि कुम्भराय मम दाता एवमाह ॥ ११ ॥

वत् १ दम्भराय गृह ताभा अवदिभा ट दत्ता ।

पात्र विभावेण-दत्त पुन विदद्य कुम्भ ॥ १२ ॥

वददत्त निर-विश्वे नेडा विग-मन्धि विष्टेष्टि ।

मुखा मुम्भामिषा विड क्रिउतास मरुति ॥ १३ ॥

अहं कदरि विदि-वमन् ममगभा तप नद-परो दत्ता ।

विद भारिवा-ममभा तेन य पुत्र ये सा महिभा ॥ १४ ॥

गपराय तभा गह कुम्भे जहा मुखा, तत्ता य ।

संरत्त जगन्ता सा मिन्ही गृह ह्मिणापुरम् ॥ १५ ॥

एव य तम मन्दि पगद-सागा नरिद ! जावा ह ।

पग-मू-दयादाता विगय-ता तपमि जगन्म ॥ १६ ॥

विष १ कदरप दिव्याद् भाग्यमि तदि तु आमम जाव ।

ता मम विग कुम्भे मू पम मुम्भिर ॥ १७ ॥

वद-तावति-सदिवार सदसा भीमम वग पुत्र ।

अवहदिभा संरत्ता राय मुयो तप दगन्ती ॥ १८ ॥

अहं अति-दे-वमन्-दि तावत्त कुमरेदि विदिय-समाणा ।

आगन्म विदिय-विगमो टवविष्टो कुम्भ-समीवे ॥ १९ ॥

कुम्भराय सा पुष्टो का सि तुमे आगभा कुभा मद ! १ ।

तत्ता य तण मणिय कदमि निमुणह मयव १ ति ॥ ४० ॥

मद-पुत्र गथा मुम्भीना नाम आसि विस्तृताभा ।

कणगवद् म दवी तीर मुभा मुरह नामा ह ॥ ४१ ॥

अद्व-हात्त विगन्ता जुवराय पयमि वत्त माववि ।

आहसिता अवमानय पुत्र जिह्व तु मुम्भेष्ट ॥ ४२ ॥

अहं अमया कयाद्वि सुय-वादीप् मयमि जणयमि ।

तस्म एव ह राया अदिसिता मति-वग्गेण ॥ ४३ ॥

जिह्वेस्त अन्न जणणी-जणयस्म उ तस्म मुम्भेष्टस्त ।

विज्जाहरेण कणवि कय-उवयारण दिनामा ॥ ४४ ॥

नहगामिण मुम्भायो विज्जाभो तपमावभा तण ।

काउण ॥ समाम आहट्टिय अण्णारा रज ॥ ४५ ॥

१ विभावण-विशेषजनम् । २ विमुक्त-वन् । ३ विपुल-विशालम् ।

४ NOTE ॥ १५ १६ १७ १८ १९ २० २१ २२ २३ २४ २५ २६ २७ २८ २९ ३० ३१ ३२ ३३ ३४ ३५ ३६ ३७ ३८ ३९ ४० ४१ ४२ ४३ ४४ ४५ ४६ ४७ ४८ ४९ ५० ५१ ५२ ५३ ५४ ५५ ५६ ५७ ५८ ५९ ६० ६१ ६२ ६३ ६४ ६५ ६६ ६७ ६८ ६९ ७० ७१ ७२ ७३ ७४ ७५ ७६ ७७ ७८ ७९ ८० ८१ ८२ ८३ ८४ ८५ ८६ ८७ ८८ ८९ ९० ९१ ९२ ९३ ९४ ९५ ९६ ९७ ९८ ९९ १०० १०१ १०२ १०३ १०४ १०५ १०६ १०७ १०८ १०९ ११० १११ ११२ ११३ ११४ ११५ ११६ ११७ ११८ ११९ १२० १२१ १२२ १२३ १२४ १२५ १२६ १२७ १२८ १२९ १३० १३१ १३२ १३३ १३४ १३५ १३६ १३७ १३८ १३९ १४० १४१ १४२ १४३ १४४ १४५ १४६ १४७ १४८ १४९ १५० १५१ १५२ १५३ १५४ १५५ १५६ १५७ १५८ १५९ १६० १६१ १६२ १६३ १६४ १६५ १६६ १६७ १६८ १६९ १७० १७१ १७२ १७३ १७४ १७५ १७६ १७७ १७८ १७९ १८० १८१ १८२ १८३ १८४ १८५ १८६ १८७ १८८ १८९ १९० १९१ १९२ १९३ १९४ १९५ १९६ १९७ १९८ १९९ २०० २०१ २०२ २०३ २०४ २०५ २०६ २०७ २०८ २०९ २१० २११ २१२ २१३ २१४ २१५ २१६ २१७ २१८ २१९ २२० २२१ २२२ २२३ २२४ २२५ २२६ २२७ २२८ २२९ २३० २३१ २३२ २३३ २३४ २३५ २३६ २३७ २३८ २३९ २४० २४१ २४२ २४३ २४४ २४५ २४६ २४७ २४८ २४९ २५० २५१ २५२ २५३ २५४ २५५ २५६ २५७ २५८ २५९ २६० २६१ २६२ २६३ २६४ २६५ २६६ २६७ २६८ २६९ २७० २७१ २७२ २७३ २७४ २७५ २७६ २७७ २७८ २७९ २८० २८१ २८२ २८३ २८४ २८५ २८६ २८७ २८८ २८९ २९० २९१ २९२ २९३ २९४ २९५ २९६ २९७ २९८ २९९ ३०० ३०१ ३०२ ३०३ ३०४ ३०५ ३०६ ३०७ ३०८ ३०९ ३१० ३११ ३१२ ३१३ ३१४ ३१५ ३१६ ३१७ ३१८ ३१९ ३२० ३२१ ३२२ ३२३ ३२४ ३२५ ३२६ ३२७ ३२८ ३२९ ३३० ३३१ ३३२ ३३३ ३३४ ३३५ ३३६ ३३७ ३३८ ३३९ ३४० ३४१ ३४२ ३४३ ३४४ ३४५ ३४६ ३४७ ३४८ ३४९ ३५० ३५१ ३५२ ३५३ ३५४ ३५५ ३५६ ३५७ ३५८ ३५९ ३६० ३६१ ३६२ ३६३ ३६४ ३६५ ३६६ ३६७ ३६८ ३६९ ३७० ३७१ ३७२ ३७३ ३७४ ३७५ ३७६ ३७७ ३७८ ३७९ ३८० ३८१ ३८२ ३८३ ३८४ ३८५ ३८६ ३८७ ३८८ ३८९ ३९० ३९१ ३९२ ३९३ ३९४ ३९५ ३९६ ३९७ ३९८ ३९९ ४०० ४०१ ४०२ ४०३ ४०४ ४०५ ४०६ ४०७ ४०८ ४०९ ४१० ४११ ४१२ ४१३ ४१४ ४१५ ४१६ ४१७ ४१८ ४१९ ४२० ४२१ ४२२ ४२३ ४२४ ४२५ ४२६ ४२७ ४२८ ४२९ ४३० ४३१ ४३२ ४३३ ४३४ ४३५ ४३६ ४३७ ४३८ ४३९ ४४० ४४१ ४४२ ४४३ ४४४ ४४५ ४४६ ४४७ ४४८ ४४९ ४५० ४५१ ४५२ ४५३ ४५४ ४५५ ४५६ ४५७ ४५८ ४५९ ४६० ४६१ ४६२ ४६३ ४६४ ४६५ ४६६ ४६७ ४६८ ४६९ ४७० ४७१ ४७२ ४७३ ४७४ ४७५ ४७६ ४७७ ४७८ ४७९ ४८० ४८१ ४८२ ४८३ ४८४ ४८५ ४८६ ४८७ ४८८ ४८९ ४९० ४९१ ४९२ ४९३ ४९४ ४९५ ४९६ ४९७ ४९८ ४९९ ५०० ५०१ ५०२ ५०३ ५०४ ५०५ ५०६ ५०७ ५०८ ५०९ ५१० ५११ ५१२ ५१३ ५१४ ५१५ ५१६ ५१७ ५१८ ५१९ ५२० ५२१ ५२२ ५२३ ५२४ ५२५ ५२६ ५२७ ५२८ ५२९ ५३० ५३१ ५३२ ५३३ ५३४ ५३५ ५३६ ५३७ ५३८ ५३९ ५४० ५४१ ५४२ ५४३ ५४४ ५४५ ५४६ ५४७ ५४८ ५४९ ५५० ५५१ ५५२ ५५३ ५५४ ५५५ ५५६ ५५७ ५५८ ५५९ ५६० ५६१ ५६२ ५६३ ५६४ ५६५ ५६६ ५६७ ५६८ ५६९ ५७० ५७१ ५७२ ५७३ ५७४ ५७५ ५७६ ५७७ ५७८ ५७९ ५८० ५८१ ५८२ ५८३ ५८४ ५८५ ५८६ ५८७ ५८८ ५८९ ५९० ५९१ ५९२ ५९३ ५९४ ५९५ ५९६ ५९७ ५९८ ५९९ ६०० ६०१ ६०२ ६०३ ६०४ ६०५ ६०६ ६०७ ६०८ ६०९ ६१० ६११ ६१२ ६१३ ६१४ ६१५ ६१६ ६१७ ६१८ ६१९ ६२० ६२१ ६२२ ६२३ ६२४ ६२५ ६२६ ६२७ ६२८ ६२९ ६३० ६३१ ६३२ ६३३ ६३४ ६३५ ६३६ ६३७ ६३८ ६३९ ६४० ६४१ ६४२ ६४३ ६४४ ६४५ ६४६ ६४७ ६४८ ६४९ ६५० ६५१ ६५२ ६५३ ६५४ ६५५ ६५६ ६५७ ६५८ ६५९ ६६० ६६१ ६६२ ६६३ ६६४ ६६५ ६६६ ६६७ ६६८ ६६९ ६७० ६७१ ६७२ ६७३ ६७४ ६७५ ६७६ ६७७ ६७८ ६७९ ६८० ६८१ ६८२ ६८३ ६८४ ६८५ ६८६ ६८७ ६८८ ६८९ ६९० ६९१ ६९२ ६९३ ६९४ ६९५ ६९६ ६९७ ६९८ ६९९ ७०० ७०१ ७०२ ७०३ ७०४ ७०५ ७०६ ७०७ ७०८ ७०९ ७१० ७११ ७१२ ७१३ ७१४ ७१५ ७१६ ७१७ ७१८ ७१९ ७२० ७२१ ७२२ ७२३ ७२४ ७२५ ७२६ ७२७ ७२८ ७२९ ७३० ७३१ ७३२ ७३३ ७३४ ७३५ ७३६ ७३७ ७३८ ७३९ ७४० ७४१ ७४२ ७४३ ७४४ ७४५ ७४६ ७४७ ७४८ ७४९ ७५० ७५१ ७५२ ७५३ ७५४ ७५५ ७५६ ७५७ ७५८ ७५९ ७६० ७६१ ७६२ ७६३ ७६४ ७६५ ७६६ ७६७ ७६८ ७६९ ७७० ७७१ ७७२ ७७३ ७७४ ७७५ ७७६ ७७७ ७७८ ७७९ ७८० ७८१ ७८२ ७८३ ७८४ ७८५ ७८६ ७८७ ७८८ ७८९ ७९० ७९१ ७९२ ७९३ ७९४ ७९५ ७९६ ७९७ ७९८ ७९९ ८०० ८०१ ८०२ ८०३ ८०४ ८०५ ८०६ ८०७ ८०८ ८०९ ८१० ८११ ८१२ ८१३ ८१४ ८१५ ८१६ ८१७ ८१८ ८१९ ८२० ८२१ ८२२ ८२३ ८२४ ८२५ ८२६ ८२७ ८२८ ८२९ ८३० ८३१ ८३२ ८३३ ८३४ ८३५ ८३६ ८३७ ८३८ ८३९ ८४० ८४१ ८४२ ८४३ ८४४ ८४५ ८४६ ८४७ ८४८ ८४९ ८५० ८५१ ८५२ ८५३ ८५४ ८५५ ८५६ ८५७ ८५८ ८५९ ८६० ८६१ ८६२ ८६३ ८६४ ८६५ ८६६ ८६७ ८६८ ८६९ ८७० ८७१ ८७२ ८७३ ८७४ ८७५ ८७६ ८७७ ८७८ ८७९ ८८० ८८१ ८८२ ८८३ ८८४ ८८५ ८८६ ८८७ ८८८ ८८९ ८९० ८९१ ८९२ ८९३ ८९४ ८९५ ८९६ ८९७ ८९८ ८९९ ९०० ९०१ ९०२ ९०३ ९०४ ९०५ ९०६ ९०७ ९०८ ९०९ ९१० ९११ ९१२ ९१३ ९१४ ९१५ ९१६ ९१७ ९१८ ९१९ ९२० ९२१ ९२२ ९२३ ९२४ ९२५ ९२६ ९२७ ९२८ ९२९ ९३० ९३१ ९३२ ९३३ ९३४ ९३५ ९३६ ९३७ ९३८ ९३९ ९४० ९४१ ९४२ ९४३ ९४४ ९४५ ९४६ ९४७ ९४८ ९४९ ९५० ९५१ ९५२ ९५३ ९५४ ९५५ ९५६ ९५७ ९५८ ९५९ ९६० ९६१ ९६२ ९६३ ९६४ ९६५ ९६६ ९६७ ९६८ ९६९ ९७० ९७१ ९७२ ९७३ ९७४ ९७५ ९७६ ९७७ ९७८ ९७९ ९८० ९८१ ९८२ ९८३ ९८४ ९८५ ९८६ ९८७ ९८८ ९८९ ९९० ९९१ ९९२ ९९३ ९९४ ९९५ ९९६ ९९७ ९९८ ९९९ १०००

१० ११ १२ १३ १४ १५ १६ १७ १८ १९ २० २१ २२ २३ २४ २५ २६ २७ २८ २९ ३० ३१ ३२ ३३ ३४ ३५ ३६ ३७ ३८ ३९ ४० ४१ ४२ ४३ ४४ ४५ ४६ ४७ ४८ ४९ ५० ५१ ५२ ५३ ५४ ५५ ५६ ५७ ५८ ५९ ६० ६१ ६२ ६३ ६४ ६५ ६६ ६७ ६८ ६९ ७० ७१ ७२ ७३ ७४ ७५ ७६ ७७ ७८ ७९ ८० ८१ ८२ ८३ ८४ ८५ ८६ ८७ ८८ ८९ ९० ९१ ९२ ९३ ९४ ९५ ९६ ९७ ९८ ९९ १००

तस्स भएण अहंपि हु समागओ पुर-वरीए चंपाए ।
जणाणि-समेओ पासे मायामह-कित्तिधम्मस्स ॥ ४६ ॥
तेणवि निय-देसंते दिन्नं गामाण सहस्सयं एगं ।
तत्थ य जणणी-सहिओ भयवं ! अच्छामि अहयंति ॥ ४७ ॥
कड्वय-^१दिणेहिं इंतो^२ इमाइ अडवीइ वाणियग-सत्थो ।
मह पुरिसेहि विल्लैत्तो पत्तं वित्तं तहिं पउरं ॥ ४८ ॥
अन्नं च तत्थ पत्ता तुक्खार-तुरंगमा बहुविहीया ।
ताणावाहण-हेउं अज्जेव पभाय-समयम्मि ॥ ४९ ॥
वाहिं नीहरिओ हं कमेण तुरगे ओ जाव वाहेमि ।
ताविककेणं सहसा हरिओ विवरीय-सिक्खेण ॥ ५० ॥*

अविय ।

जह जह ओक्खिंचिज्जइ तह तह वेगं पणिण्हमाणेण ।
भयवं ! तुरंगमेणं इहाणिओ आसमे तुम्ह ॥ ५१ ॥
एवं च जाव साहइ सो सुरहो कुलवइस्स वुत्तंतं ।
तुरयमणुमग-लगं ताव य सिन्नपि से पत्तं ॥ ५२ ॥
अह भणियं सुरहेणं भयवं ! वच्चामि नियय-ठाणम्मि ।
जं किंचि मए इण्हि-कायव्वं तं च आइससु ॥ ५३ ॥
अह कुलवइणा भणियं गुरु-जण-पूयाइ-धम्म-करणम्मि ।
जह-सत्तीइ पयट्ठसु सरणागय-वच्छलत्ते य ॥ ५४ ॥
अन्नं च भइ ! निसुणसु एसा रत्तो य अमरकैउस्स ।
देवी गय-अवहरिया अच्छई कमलावई नाम ॥ ५५ ॥
दूरे हत्थिणनयरं सौवय-पउरा य दुग्गमा अडवी ।
हल-किट्ठ-महीए तहा त्रियरंति न तावस-कुमारा ॥ ५६ ॥
तेण न एसा सक्कइ पैराणिउं निय-पुरम्मि अम्हेहिं ।
न य कोवि तहा-रूवो अन्नो इह आगओ सत्थो ॥ ५७ ॥
एसा सुकुमाल-तणू अच्छइ किच्छेण इत्थ वण-वासे ।
ता जइ तुमं पराणसि स-ट्ठाणं होइ ता लैट्ठं ॥ ५८ ॥
अह सुरहेणं भणियं भयवं ! जं भणह तं करोमिस्ति ।
गंतुं सयमेव अहं अपिस्सं अमरकैउस्स ॥ ५९ ॥

१ A दिणाणि पत्तो इ^० । २ इंतो = यन् = गच्छन् । ३ विल्लतः = लुण्ठितः ।

४ B युग्मम् । ५ B ओखं^० आकृष्यते । ६ आदिश = अनुजानीहि । ७ श्वापदाः

प्रचुरा यस्यां सा । ८ कृष्टमह्या वनस्पतिजीवचहुलत्वेन तद्वधपापोत्पत्तेरित्यर्थः ।

९ पराणेतुं = प्रापयितुम् । १० SEE NOTE P. 3 ।

मणिया हं कुन्वरइणा बन्धे ! मुरहस्य मासिय निमुने ।
 ता वचमु सह इमिण्य अजो पुण दुल्लहो सथो ॥ ६० ॥
 अह चितिय मर किं इमेण सह होइ गमणमहम्मण ।
 जुग, अहवा पाणइ भयवं चिय एव ज टचियं ॥ ६१ ॥
 इय चित्तिऊण मणिय मयरं । ज मणसि तं करोमिचि ।
 जइ एव ता वरुंते ! पयह, इइ तेण मणिया ह ॥ ६२ ॥
 बहु मणिय तन्वयण ताहे चटिया नरिंद ! तेण सम ।
 तकासुचिय काठ तावमि संमामणाईय ॥ ६३ ॥
 जाय य कमेण पत्ता एय पएसम्मि ताव मुरहो सो ।
 किंपि मिस काऊण यहा एगेव रण्णम्मि ॥ ६४ ॥
 आयामिऊण सिन्न दिने दिने एइ मह समीवम्मि ।
 दसइ य बहु माण, अह अन्न दिणम्मि एगेते ॥ ६५ ॥
 पित्तु आहरणाइ मह पासे आगओ भणइ एवं ।
 एयाइ गिण्ह सुदरि ! न सोहसे त निराभरणा ॥ ६६ ॥
 तं दव दिम कुटल पमुह सन्वति नियय आभरण ।
 पैरियमणिऊण विम्बिय हियाए मए इयं मणिओ ॥ ६७ ॥
 एयाइ सुओ तुमए पत्ताइ मुरह ! मय्य सादिसु ।
 सो भणइ सुणसु सुदरि ! पुज्व मह भिल्ल पुरितेहिं ॥ ६८ ॥
 इह अटवीइ समिटो कुसुगपुर पैरिओ वणिय सत्थो ।
 गहिओ ताहि च पत्त एव तुह जोगमाभरणं ॥ ६९ ॥
 तत्तो य मए मणियं मेह सतियमेवमाभरणमेवं ।
 सिरिदत्त नामगस्स ओ वणियस्स समप्पियं आसि ॥ ७० ॥
 हरिसिय-मुहेण मणियं जइ एव तैरिहि सुंदरतरति ।
 ता गेण्ह इम सुदरि ! इमस्स जोग्या तुम, मैमा ॥ ७१ ॥
 अह तास्स दुडु माव भेआऊण तय मए गहियं ।
 तत्तो य पइदिण सो उवयैरद मम असुह भावो ॥ ७२ ॥
 आगच्छइ एगते परिहास कहाओ कइइ मह पुरओ ।
 स्पेवियार च पळोयइ दसइ अणुरत्तमप्पाण ॥ ७३ ॥
 अह अन्न दिने निययम ! पानेण तेण मयण मूदेण ।
 अगणिय कुल मज्जाय उज्झिय कल्ल सुदरेण ॥ ७४ ॥

१ ३ सुग्गम् । २ पारहाय । ३ चरित्तो = मस्थित । ४ ३ सुग्गम् । ५ मम
 धरु = मम सवज्ज । ६ १ इमेवमाभरणं । ७ ३ तरहि । ८ नमा = नान्ना ।
 ९ अज रत्ता । १० उववरति = उवज्जवति ।

चड्डं मन्निय अविवेयं भणिया एगंत-संठिया एव ।
 वम्मह-पीडिय-देहो सरणं तुह सुयणु ! अल्लोणो ॥ ७५ ॥
 निय-अंग-संगमेणं सहलं मह कुणमु जीवियं अज्ज ।
 तुह आयत्ता पाणा सव्वस्सवि सामिणीं तं सि ॥ ७६ ॥
 तुह सुयणु ! किं करो हं आणा-कारी य परियणो सव्वो ।
 गाढाणुराग-रत्तं किं वहुणा इच्छसु ममंति ॥ ७७ ॥
 तव्वयणं सोऊणं सहसा वज्जेण ताडियाव अहं ।
 उप्पन्न-गारुय-दुक्खा पिययम ! चित्ताउरा जाया ॥ ७८ ॥
 हा ! पविट्ठो एसो चलावि सील-खंडणं काही ।
 सरण-विट्ठणाइ ममं, ता इण्हि किं करोमिस्सि ? ॥ ७९ ॥
 निवैभत्थामि गिराहि संपइ अइनेट्ठुराहिं जइ एयं ।
 ता एस अमज्जाओ इण्हिपि विरूवयं कुज्जा ॥ ८० ॥
 ता संपइ मूयत्तं जुत्तं अवलविउ तओ पच्छा ।
 पत्थावं लहिऊणं नासिस्समिमाओ पावाओ ॥ ८१ ॥
 इय चित्ति य तुण्हक्का अहो मुहं काउं तत्थ थक्का हं ।
 सोवि य दट्ठण ममं निरुत्तरं उट्ठिओ तत्तो ॥ ८२ ॥
 पत्ताए रयणीए निवभर-सुत्ते य सयल-सिन्नामि ।
 गहिऊण तमाभरणं पासाइं पळोयणमाणा ॥ ८३ ॥
 निहुय-गईए चलिया भएण कंपंत-तणु-लया गाढं ।
 वंचिय पौहरिए हं नीहरिया ताओ सिन्नाओ ॥ ८४ ॥
 धित्तूण य एग-दिसं चलिया घण-तरु-वणस्स मज्जेणं ।
 निसुणंती बहु-सावय-भीसण-सदे बहु-विही (ह ?) ए ॥ ८५ ॥
 पवणाकंपिय-पायव-चलंत-पत्ताण सणसणाराव ।
 सीहेरौलि-समाणं मन्नती वैविर-सरीरा ॥ ८६ ॥
 वेगेण य गच्छंती घणंवयाराए तीइ रयणीए ।
 दीहूर-घण-तण-ओच्छाइयाए विसमाए भूमीए ॥ ८७ ॥
 अवियाणिय-परमत्था झंडत्ति पडिया य एत्थ कुंवमि ।
 पिययम ! कय-वहु-पावा जीवा इव धोर-नरयमि ॥ ८८ ॥
 भवियव्वया-वसेणं न मया गंभीर-जल-निवुड्डावि ।

१ आलीनः=आगतः (N.P 180) । २ युग्मम् । ३ निर्भर्त्थयामि । ४ मूलम् ।
 ५ A सेन । ६ निहुयं = निःशब्दं (H.D.IV. 51) । ७ प्राहरिकान् ।
 ८ B युग्मम् । ९ ओराली = दीर्घमधुरध्वनिः (H.D.I. 154) । १०
 तृणावच्छादि = तायाम् । ११ B युग्मम् । १२ निवुड्डा = निर्मग्ना (

अग्रेऽस्त तडिं पाविय तत्थ नितुक्क अहं एय ! ॥ ८९ ॥
 मरणे उवट्ठिण्वि इ सीलं सरनिखयति तुट्ठ मणा ।
 अण्णाण स-कैयत्थं मज्जता सुरह-मय-मुक्का ॥ ९० ॥
 गाढं छुहाभिभूया चत्तारि दिणाणि एत्थ कूवम्मि ।
 परिच च जीवियासा ठिया अहं सरण-परिहीणा ॥ ९१ ॥
 अज्ज पुण कल्लपलेणं सिविरं आवासियाति नाऊण ।
 सुरहासंकाए पुणो समाउळा नाह ! संजाणा ॥ ९२ ॥
 तत्तो कूव-पविट्ठ तुम्ह मरं पासिऊण सुट्ठुपर ।
 भीयाइ पुण्ठियाइवि न उचरं किंचि मे दिन्नं ॥ ९३ ॥
 पुणरवि य तुम्ह नामं सोऊण विगय अल-आसका ।
 हरित मर-निम्भरणी उत्तरिया देव ! कूवाओ ॥ ९४ ॥
 एयं मण्डणुभूय सरण-विहूणाए तुम्ह विरहम्मि ।
 निमुएण जेण जायइ दुक्ख पास-दिट्ठयाणपि ॥ ९५ ॥
 इय कम्मलायइ भणिय आपन्निय अमरकेड-नरमाहो ।
 बाह-अलाविल-नवणो गुरु-सोगो मणित्ताडसो ॥ ९६ ॥
 किं देव ! इत्थ कीरइ स-कम्म-वसपाण नवरि जीवाण ।
 जायंति दूसहाइ दुक्खाइ एत्थ संसारे ॥ ९७ ॥
 स कय सुहममुह वा इक्को अणुहवइ विविह-ओणीसु ।
 माया पिया य भत्ता वधु-वणो वावि न इ सरण ॥ ९८ ॥
 राग-दोस वसाए अमुह फळं आसि जे कय कम्म ।
 तस्स वसाओ सुदरि ! सपत्ता वसण रिहोखी ॥ ९९ ॥
 एव गएवि ज दवि ! एत्थ कूवम्मि निवडिया एव ।
 सपत्ता त मजे अनण्ण पुण्णोदसो कोवि ॥ १०० ॥
 पैटिकूड कारिणावि हु विहिणा विहिय ॥ एत्थिय छट्ठ ।
 ज अक्खय-देहाए तुमए सह सगमो विहिओ ॥ १०१ ॥
 एमाइ-वट्ठ निगण देवि आसासिऊण सो राया ।
 निय सिन्नेण समेओ समागओ गयपुरं कयओ ॥ १०२ ॥
 कारिय गरुय पमोओ धुम्पतो नयर-नारि निवडेण ।
 कम्मलायइ समेओ टाण दंतो अमरकेड ॥ १०३ ॥

१ अमरी = अमरी कृपा (४० १००) । २ अहं एय ! ३ आविनि =
 आविनि = आवि । ४ अण्णवय = अण्णवय । ५ रिहोखी = रिहोखी (४०, १००) ।
 ६ अण्णवय = अण्णवय । ७ अण्णवय = अण्णवय । ८ अण्णवय = अण्णवय । ९
 एयं मण्डणुभूय = एयं मण्डणुभूय । १० एयं मण्डणुभूय = एयं मण्डणुभूय । ११

कय-मंगलोवयारो नायर-जण-जणिय-हिय-आणंदो ।

निय-मंदिरे पविट्ठो पैक्कल-पाइक्क-परियरिओ ॥ १०४ ॥^३

एवं च तस्स रत्तो अदिट्ठ-दुक्खस्स देवि-सहियस्स ।

वोलीणाइं कइवि हु वरिसाणं सय-सहस्साइं ॥ १०५ ॥

अह अन्नया कयाइवि अत्थाण-गयस्स राइणो तस्स ।

पडिहारणुन्नाओ समंतभदोसि नामेण ॥ १०६ ॥

उज्जाणम्मि निउत्तो पत्तो पणमित्तु राय-पय-कमलं ।

सीस-निवेसिय-कर-कमल-संपुडो हरिसिओ भणइ ॥ १०७ ॥^४

पुवं देवेण अहं नेमित्तिय-सुमइ-वयणयं सोच्चा ।

कुसुमायर-उज्जाणस्स पालगत्ते निउत्तो म्हि ॥ १०८ ॥

तं च ति-संज्ञं निच्चं पलोयमाणस्स एत्तिओ कालो ।

वोलीणो न य दिट्ठं किंचिवि नेमित्तियाइट्ठं ॥ १०९ ॥

अज्ज पुण अण्णभाए गयणे उज्जाण-मज्झयारम्मि ।

कुसुमिय-साहि-समूहं इओ तओ पिच्छमाणेण ॥ ११० ॥

एगम्मि दिसा-भाए वल्लर-वेल्लो-सणाह-दुम-गहणे ।

उत्तासिय-हंस-उलो उट्ठाविओ सैउण-संदोहो ॥ १११ ॥

निसुओ विम्हय-जणओ वैहिरिय-आसन्न-सत्त-सुइ-विवरो ।

मुहरिय-दिसा-विभागो गरुय-खडक्कार-संसदो ॥ ११२ ॥^५

सोऊण य तं संदं विम्हिय-उण्णुल्ल-लोयणेण मए ।

पुलइय तत्तोहुत्तं^६ चित्तियमव्वो ! किमेयंति ॥ ११३ ॥

कस्स पुण एस सदो समुट्ठिओ एत्थ वण-निगुंजम्मि ।

इय चित्तंतो कोऊहलेण तत्तोमुहो चलिओ ॥ ११४ ॥

ताव य दिट्ठा भू-पट्ठि-संठिया वउल-पायव-समीवे ।

मुच्छा-निमीलियच्छी अधरिय-सुर-सुंदरी-रूवा ॥ ११५ ॥

आहिणव-जोव्वण-उम्मेय-सुंदरा सयल-मणहरावयवा ।

पैउम-चुया इव लच्छी नर-वर ! वर-वालिया एक्का ॥ ११६ ॥^७

नूणं नह-त्थलाओ निवडंतीए इमीए भूमीए ।

जुवईए पडिसदो समुट्ठिओ एस सहसात्ति ॥ ११७ ॥

१ नागराः = नगरनिवासिनः । २ पक्को = समर्थः, दत्तय (H. D. VI. 64) सार्थे ले पक्कलो । ३ B युग्मम् । ४ नियुक्तः । ५ B युग्मम् । ६ पालकत्वे । ७ अप्रमाते = रात्रिप्रान्तभागे इत्यर्थः । ८ A पेच्छ^० । ९ शकुनाः = फक्षिणः । १० बधिरितासन्नवत्पशुतिविवरः । ११ B तिस्रभिः कुलकम् । १२ B विंचितियं हा किं । १३ पउमं = पद्मम् । १४ B युग्मम् ।

कह मनें एरिसत्सवि जुवई-रयणस्त एरिसाडकथा ।
 विबुध-जण सोयैणिज्जा धी । विहिणो विलसिय चित्त ॥ ११८ ॥
 इय चित्तंतेण मए सीवल-जल-सीयरोहिं संसित्ता ।
 मिउ पवण-करण विहिणा अह विहिया सा समासत्ता ॥ ११९ ॥
 हरिणिव्व जूह-भट्टा सतरळ तार दिसाओ पुंलपती ।
 भणिया मए सुमहुर कीस तुमं सुयणु ! बीहेसि ? ॥ १२० ॥
 मा भरे ! कुणसु भव 'धेवं'पि, हु जणव निम्बिसेसो ह ।
 का सि तुमं कत्तो वा इह पडिया मज्झ साहेसु ? ॥ १२१ ॥

अविय ।

सग्गाओ निवडिया किं सौव-प्पहया सुरंगणा तं सि ।
 किं वावि भट्ठ-विज्जा विज्जाहर-वाळिया सुयणु ! ? ॥ १२२ ॥
 तुह क्व दसणुप्पन्न-हरण बुद्धिस्स नह-यपइस्स ।
 विज्जाहरस्स कस्सवि किया इत्थाओ पम्मट्ठा ? ॥ १२३ ॥
 साहेसु सुयणु ! एवं महंत कौजहलं इमं मज्झ ।
 नीसाहारा कह नह-यज्जाओ पडिया इहुज्जाणे ? ॥ १२४ ॥
 इय सा भणिया भू नाह । मज्झ पडित्ततर अदाऊण ।
 गुरु दुक्ख-सूयण परं भसु जलं मोलुमारदा ॥ १२५ ॥
 अह तं तहाविहं पासिऊण परिचित्तियं मए एवं ।
 तं एव सज्जाधं ज पुब्बं सुमइणा भणिय ॥ १२६ ॥
 कुसुमापर-उज्जाणे जइया गयणाओ कन्नगा पडिही ।
 ततो य सिग्गमेव हि पुत्तेण समागमो होही ॥ १२७ ॥
 ता किं इह पुट्ठाए इमाए वरईए, ताव साहेमि ।
 गत्तु वैइयरमेयं अहदूठियं चेत्त नर-वइणो ॥ १२८ ॥
 इय चित्तिऊण तत्तो आसासित्ता सुमहुर वयणेहि ।
 आणीया निय-जेहं सययिया सा स भज्जाए ॥ १२९ ॥
 निय-परियणं च सय्य सरीर सवाहणाइ-वावारे ।
 तीए निउइऊण समागमो देव-पासम्मि ॥ १३० ॥
 एव समत्तमदेण साहियं वैइयर निसामित्ता ।
 विग्गिय-दियओ राया अह एव मणिउमोडत्तो ॥ १३१ ॥
 केन्नो ! हु अवितहं तं विउह नेमित्तियस्स सुमइस्स ।

१ सोचनीया — केदकारिका । २ परव-ती (अ ३ ५९) । ३ धेव — सोकम् ।

४ प्रापयत्ता । ५ अतिथर — इत्थान्नाम् । ६ विवाग्ग । ७ आदत्तो — आरम्भ-
 (अ ७. ४) । ८ SEE NOTE P 34 ।

ता पुत्तेण सैमाणं आसन्नं दंसणं इण्हं ॥ १३२ ॥
 ता भो समंतभइय ! सिग्घं आणेह वालियं तमिह ।
 जीए पभावेण मए पिक्खेयब्बो स-पुत्तोत्ति ॥ १३३ ॥
 वयणाणंतरमेव हि समंतभइेण गंतुमाणीया ।
 सा वालिया विणिज्जिय-सुर-जुवई-रूव-सोहग्गा ॥ १३४ ॥
 तीए सरीर-सोहं पिच्छिय रन्ना विचितियं अब्बो ! ।
 आगारो चिय सूयइ इमीए सुकुलम्मि संभूइं ॥ १३५ ॥
 उचियासणोवविट्ठा सा कन्ना अमरकेउ-नरवइणा ।
 भणिया हिययब्भंतर-गुरु-सोग्गुव्वाय-यंडु-मुहा ॥ १३६ ॥
 वच्छे ! उज्झसु सोयं चैयसु भयं जणय-निव्विसेसस्स ।
 साहिज्जउ मह एयं कम्मि पुरे तं समुप्पन्ना ? ॥ १३७ ॥
 कस्स व घूया कह वा इहागया कह व मज्झ उज्जाणे ।
 पडिया सि नहयलाओ साहेसु सवित्थरं एयं ॥ १३८ ॥
 अह सा एवं भणिया गुरु सोया सज्झसेण अभिभूया ।
 उम्मुक्क-दीह-सासा न किंचि पडिउत्तरं देइ ॥ १३९ ॥
 अह पुणरुत्तं रन्ना पुट्ठाए तीए कहवि संलत्तं ।
 ताय ! चैमि न वोत्तुं बहु-दुक्खं नियय-वुत्तंतं ॥ १४० ॥
 तहवि हु अलंघणीया आणा तायस्स तेण साहेमि ।
 जंबुईवे भरहे कुसग्गनयरम्मि नामेण ॥ १४१ ॥
 अत्थि पुरं सुपमिद्धं तत्थ य नर-वाहणो पुहइ-नाहो ।
 रयणवई से देवी तीए घूया अहं ताय ! ॥ १४२ ॥
 सुरसुंदरित्ति-नामा पुव्वि दुव्विहिय-कम्म-परिणामा ।
 वेरिय-समेण केणइ पिसाय-रूवेण अवहरिया ॥ १४३ ॥
 एत्तियमित्तं भणिउं सोय-समुब्भुय-गरुय-मैन्नु-वसा ।
 थूलंसुए मुयंती निहुयं रोउं पवत्ता सा ॥ १४४ ॥
 एत्थंतरम्मि रन्नो अद्दासण-संगयाए देवीए ।
 कमलावईए गहिया रोवंती सा निजुच्छंगो ॥ १४५ ॥
 भणिया वच्छे ! मा रुय न होइ दीवंतरं इमं सुयणु ! ।
 हत्थिणपुरं हि एयं एसो राया अमरकेउ ॥ १४६ ॥

१ यमाणं = समं = सहैत्यर्थः । २ प्रेषितव्यः । ३ संभूतिः = उत्पत्तिः ।

४ उव्वायं = उद्गतं = शुष्कम् । ५ लज्ज । ६ साहिज्जउ = कथ्यताम् (M. P. 12) ।

७ चैमि = अक्रोमि (M. P. 14. 36) । ८ ४ युग्मम् । ९ मय्युः = संवापः ।

कमलावर्द अहंपि दु, सहोपसो होइ तुह पिया मज्ज ।
 बध्ते ! तुमंपि अन्हं मुख-पुञ्जा नाममंतेण ॥ १४७ ॥
 बहुविह पओयणेण सुसगनपराओ जो जणो एंतो ।
 सो सओ सुरसुंदरी ! तुह गुण-निबहं मह कहितो ॥ १४८ ॥
 एवं सुरून-कलिया एन पिउणो य बच्छला बाढ ।
 एव कलामु कुसला एवं दक्खिन्न-दय-जुता ॥ १४९ ॥
 ता मा कुणसु निसाय एवंपि य पिउ-हर निज मुत्त ।
 अच्छुत्तु बीसत्थ मणा कीडंती विविह-कीडाहि ॥ १५० ॥
 एवविह-वयणेहि आभासित्त निजुसरीएण ।
 असुय-धोय-कवोलं तीए मुह सपमागित्त ॥ १५१ ॥
 मुह-सोय दाउणं नीया देवीए मंदिरे नियए ।
 ताएवि उच्चिग-मणा अच्छइ गुरु-सोय-सत्ता ॥ १५२ ॥
 नीससइ दीह-दीहं खणेण गूलमुयाई मिल्लेई ।
 सुच्छिउज्जई खणेण खणेण सवरइ अप्पाणं ॥ १५३ ॥
 विलवइ खणेण विहसइ रोवइ खणेण मूयल्लिया होइ ।
 गुरु चिंता भर-विदुरिय हियया पेरिहाइ अणुदियह ॥ १५४ ॥
 अह ता विगपाणद पिच्छिय कमळावई विचिंतइ ।
 आणाकारी सम्भोवि परियणो ताव एईए ॥ १५५ ॥
 तह य समाज-वयाओ सिणेह-साराओ राय-कजाओ ।
 नाणाविह-चेट्ठाहि अणुदियहमिमि विणोएंति ॥ १५६ ॥
 तहवि हु रह न पावइ एसा चिंताए सुसइ अणुदियह ।
 ता मन्ने का चिंता जीए एसा उ पेरिहाइ ॥ १५७ ॥
 जइ ता माउ पिऊण सुमरइ ता किं फदेइ न हु मज्ज ।
 मयण-विचार-सरिच्छा मेव विपारा तहिं डुति ॥ १५८ ॥
 एगंतं जह सेवइ विहंडिय चक्काइं जह य मेटेई ।
 पिय-सगम-साराओ कहाओ जह मुणइ तच्चिता ॥ १५९ ॥
 सह मन्ने ऐम्म-जहो विलसइ एवेविहाहि चिहाहि ।
 ता जइ एसा मज्ज तहट्ठियं साहइ सरूव ॥ १६० ॥
 ता तस्स पावणम्मिनि कोवि उवाओवि लब्धए नूण ।
 न य एसा वज्जरिही पुट्ठयि जहट्ठियं मज्ज ॥ १६१ ॥

१ विषयमना. २ अ सुममए. ३ मिल्लेई=मुच्यते (म. २ पृ. ५१) ।

४ मूयल्लिया=मूला । ५ पेरिहाइ=कृत्रिमपति (म. ३ पृ. २३) । ६ अउ

दियहए. ७ विनोदयन्ति विनोदं कारयन्ति । ८ विचिंतितं=विचिंतय. ९ अ सुममए.

माम-सहायो मयणो अक्खिज्जंतो न पायडो होइ ।
 नज्जइ आगारेहि गोविज्जंतोवि छेएहि ॥ १६२ ॥
 तहवि हु लहामि केणवि हंदि ! उवाएण भावमेइए ।
 इय चित्तिअ आर्णत्ता नियत्तेढी हंसिया नाम ॥ १६३ ॥
 सुरसुंदरीइ उब्बेव-कारणं लहसु हंसिए ! कहवि ।
 तुज्ज समाण-वयाए साहिस्सइ हियय-सम्भावं ॥ १६४ ॥
 जं आणवेसि सामिणि ! इय भणिउं हंसिया गया सत्ति ।
 एगंत-द्विय-सुरसुंदरीए पासम्मि अल्लोणा ॥ १६५ ॥
 सम्भाव-नेह-सूयग-वीसंभं-कहाहिं विविह-भणिईहि ।
 उप्पाइय वांसंभं भणिया सुरसुंदरी तीए ॥ १६६ ॥
 सुरसुंदरि ! तुह चरियस्स निसुणणे अत्थि कोउगं मज्झ ।
 कह केण किं निमित्तं अवहरिया किंच अणुभूयं ? ॥ १६७ ॥
 सुरसुंदरीए भणियं ताएणवि आसि पुच्छिया एवं ।
 किं पुण लज्जाए मए न सक्कियं तत्थ वज्जरितं ॥ १६८ ॥

किं ।

मह चरियं सुम्भंतं जणेई पास-द्वियाणवि दुक्खं ।
 तेण न वोत्तुं जुत्तं मज्झवि गुरु-दुक्ख-संजणगं ॥ १६९ ॥
 तहवि हु तुमए पुट्ठा वयंसि ! कोऊहलेण गरुएण ।
 साहेमि तेण निसुणसु एग-मणा वज्जरिज्जंतं ॥ १७० ॥
 अत्थि पुहई-पयासं निरगलोदग-वेगिर-तुरंगं ।
 वगिर-तुरंग-खर-खेरुक्खय-खेहाइन्न-रिक्ख-पहं ॥ १७१ ॥
 रिक्खपह-पवण-कंपिर-धय-वड-रेहंत-भूरि-सौणूरं ।
 सौणूर-गहिर-वज्जर-तूर-रुक्खुण्ण-दिसि-चक्कं ॥ १७२ ॥
 दिसि-चक्क-गेय-सत्थाह-सत्थ-किज्जंत-वेज्ज-वाणिज्जं ।
 वाणिज्ज-कला-पैत्तहु-लहु-वाणियग-रमणीयं ॥ १७३ ॥
 रमणीयण-वर-वज्जिर-नेउर-संकार-रुद्ध-सुइ-विवरं ।
 विवरीय-रय-वियक्खण-विलासिणी-लोय-पडिपुनं ॥ १७४ ॥

१ आह्वयमानः = उच्यमानः । २ पायडो = प्रकटः । ३ आकारः = इक्षितैः ।
 ४ गोष्पमानः । ५ छंकः = चतुरः । ६ आह्वता = आदिष्टा । ७ विथम्मः = विश्वाद्यः ।
 ८ मणित्तिः = वचनम् । ९ वगिरो = वेगवान् । १० उक्खयं = उत्खातम् । ११
 रुक्खयः = आकाशम् । १२ साणूरं = देवगृहम् (H. D. VIII. 24) । १३
 रुक्खुण्णं = पूर्णम् (N. P. 17) । १४ सत्थाहो = सार्थवाहः । १५ सत्थो = सार्थः
 = समूहः । १६ वयंम् = श्रेष्ठम् । १७ BKE NOTE P. 7 ।

पुंनुककट-जण-वास ईम-सहसोवसोदियं विउठ ।
 विउठ-रमा-यउ-पगिप परिहा पापार-से दिठ ॥ १७९ ॥
 सोहितु म्तिप-चउककं उरकट-दग्गिहु-जोह-सव-कडिप ।
 नामन कुमग्गगुरं नवर दिप-उं-व-सारिउ ॥ १८० ॥
 भज्जन-गुर-परकम-अवंगुऊट-पपाव-गडिबस्ता ।
 त-पधि मुनिस्त-ओ रावा नरव-हुणो नाम ॥ १८१ ॥
 तरस य रओ मितो कुमारभावम्भि कहरि सयाओ ।
 बेयद-कुंजरावत्त चित्तमाणुत्त अगदहो ॥ १८२ ॥
 नामेन भाणुरेगो तेन य पीई-पिरत्तन निमित्त ।
 दिमा निपया भगिणी रपणवई नाम एवत्त ॥ १८३ ॥
 सयलतेउर-गवरा जाया सा तरस हियव-वडुहिवा ।
 तीइ सह विमय-मात्तु अणुदवसागत्त काउमं ॥ १८४ ॥
 एकंविप गूया हं जाया जम्मम्भि मज्झ ताएण ।
 सुय-जम्मण-अम्महिओ नयरम्भि महोउओ विहिओ ॥ १८५ ॥
 सुरसुंदरि-सम-व्या एमा इह चित्तिऊण ताएण ।
 सुरसुंदरिचि नामं पइद्विप उचिप-ममयम्भि ॥ १८६ ॥
 कमसो पवइउमाणा कुमारभावम्भि सुवइ-जोग्गाओ ।
 गोहाविवा कालाओ जाया य केमेण तकुसळा ॥ १८७ ॥

अदिव ।

विसे नई गीए पत्त-पेउउवे य हत्थ कंटेसु ।
 बीणा सर-उक्खण वज्जेणु वायरण तकेसु ॥ १८८ ॥
 जाया विवक्खणा हं मुदीए सुर-गुक्खत्त सारिउडा ।
 पक्कम्भि पए लहे सेस ऊहेमि लद्धंए ॥ १८९ ॥
 अयाए तापस्स य सयलस्स य परियणस्स आणइ ।
 धूणमाणा सपत्ता कमसो ह जोवण पढम ॥ १९० ॥
 दण्डूण जोवण मह ताओ चिताउरो दद जाभा ।
 का अणुरूपा होही भत्ता इह मज्झ घूयाए ॥ १९१ ॥
 अह अनया य सुमई नेभिची आगओ तहि रजा ।
 पट्टो मह घूयाए को होही मर ! भत्तारो ॥ १९२ ॥
 भणियं य तेण भर-वर ! विज्जाहर चक्खहिणा एसा ।

१ पुण्यपुराट अक्क येथं तथा जनाना कथो यत्र तत् । २ इध्य-अग्नी ।

३ उदय-उदय । ४ उ कुमई । ५ म-दिविप-माहिता । ६ ऊहेमि-
 धित-उवाच ।

होही सयलंतेउर-पवरा अइवल्ला देवी ॥ १८९ ॥

तव्वयणं सोऊणं मणम्मि आणं दिएण ताएण ।

दाऊण भूरि-दब्बं पट्टविओ सुमइ-नेमित्तो ॥ १९० ॥

अह अन्नया य अहयं परियरिया वट्ठविहाहिं चेद्धोहिं ।

निय-साहि-यण-संजुत्ता पत्ता पुर-वाहिरुज्जाणे ॥ १९१ ॥

तत्थ य विविह-पगारं कीडंतीए तदेग-देसम्मि ।

दिट्ठा पटम-वयत्था विज्जाहर-वालिया एक्का ॥ १९२ ॥

परिजविय किंचि मंतं उप्पइउ-मणा पैसारइ भुयाओ ।

उल्ललइ नह-यलम्मि निवडइ धरणीइ पुणरुत्तं ॥ १९३ ॥

तं दट्ठु विम्हिया हं संपत्ता तीइ अंतियं तुरियं ।

भणिया य मए सुंदरि ! का सि तुमं किंच कुणसि इमं ? ॥ १९४ ॥

तीए भणियं भदे ! आयत्तसु, गिरि-वरम्मि वेयड्ढे ।

दक्खिण-सेट्ठीए रयणसंचयं अत्थि वर-नयरं ॥ १९५ ॥

विज्जाहर-वर-चक्की राया तत्थत्थि चित्तवेगोत्ति ।

राया य भाणुवेगो अत्थि पुरे कुंजरावत्ते ॥ १९६ ॥

तस्स य दो भगिणीओ सहायराओ य अईव इट्ठाओ ।

पटमा ओ बंधुदत्ता रयणवई नाम वीया उ ॥ १९७ ॥

सा सुयणु ! बधुदत्ता परिणीया चित्तवेग-नरवइणा ।

तीए घूया अहयं नामं च पियंवया मज्झ ॥ १९८ ॥

अन्नावि महा-द्वेवी तायस्स उ अत्थि कणगमालत्ति ।

तीए य अत्थि पुत्तो नामेणं मयरकेउत्ति ॥ १९९ ॥

सो मह अईव इट्ठो विरहं न सहामि तस्स निमिसंपि ।

संपइ पुण ताएणं दिन्नाओ तस्स विज्जाओ ॥ २०० ॥

विज्जाण साहणत्थं पैसत्त-खित्तम्मि सो गओ विजणे ।

जह-भणिय-विहाणेण साहइ सो तत्थ विज्जाओ ॥ २०१ ॥

वट्ठइ वीओ मासो विज्जाओ तस्स साहयंतस्स ।

अहमावि तस्स विओगे तैरामि नो जाव अच्छेउं ॥ २०२ ॥

ता पुच्छिऊण जणगं चलिया हं तस्स दरिसण-निमित्तं ।

आगमण-परिस्संता आइन्ना इत्थ उज्जाणे ॥ २०३ ॥

१ बाहिरं = बाह्यम् । २ उत्पतितुषणाः । ३ प्रसारयति । ४ उल्ललइ = उल्ल-
मति । ५ अन्तिकं = समीपम् । ६ आकर्णय । ७ निमेषमपि = क्षणमपि । ८
प्रशस्तक्षेत्रे । ९ विधानं = विधिः । १० तरामि = शक्नोमि (H. P. IV. 86)
११ परिश्रान्ता ।

अहिर्नय-पट्टिपत्ताया विभ्याए कहवि मग्ग पयमेग ।
 पेग्गुइमहेत्ताए तण य न चग्गि उण्डुत्त ॥ २०४ ॥
 त ज तुमए पुद्द ते एय सग्गिय मुक्कणु । तुम्भ ।
 विग्गज-वयस्म मत्ते सद्दाग कइणु पानिस्म ॥ २०५ ॥
 पुणरुत्ताग इ पट्टिए समरइ न मग्ग त पय कहवि ।
 उत्तेइ-मय-सिंहेव चउ । तग्गमइमान्ना जाया ॥ २०६ ॥
 तत्ता य मए मणिय पियवए । अयि तीइ विग्गए ।
 एमो कप्पा ज किउ साहग्गइ हदि । अमस्म ॥ २०७ ॥
 मणिय पियवयाए साहग्गइ नयि कावि दामात्त ।
 जइ एव ता साइसु मा कहवि पय उवलाभग्ग ॥ २०८ ॥
 एव च मए मणिर् समानासिद्धि ति तीइ माणउण ।
 टाउण कल्ल-मूत्त पट्टिया सणिय तु सा विग्ग ॥ २०९ ॥
 तत्ता चित्तर्तए लद्धमव मए तय पय लद्ध ।
 लद्धिउण त ए मिद्ध मवइ इम किं तु एवति ॥ २१० ॥
 पियसिय-मुद्द-कमळाए त ए मणिय तु सुद्ध उवळइ ।
 चळगेसु । नग्गइउण मणिय मह हेसि त मुक्कणी ॥ २११ ॥
 जीए विग्ग ॥ दत्ता, ता मह सोहेसु तुम्भ किं नाम ।
 एथ पुरग्गी कस्स व धूया त सुक्कय-पुनस्स ॥ २१२ ॥
 मग्ग सहाए मणिय मद । नरवाहणस्म नरवइणो ।
 रमणवइ-दवीए धूया सुरमुदरी एसा ॥ २१३ ॥
 कम्मन्नुय-गुण-निपरा किं न सुयो सयळ-छाय-विक्खया ।
 विग्गज-हर-धूयाए धूया सुरमुदरी भरे । ॥ २१४ ॥
 एव तीए वयण साउण हरिसै-वाइ पुण्णप्पा ।
 गाहिउण मम कटे पियवया मणित्तादत्ता ॥ २१५ ॥
 अत्रए मग्ग पुत्ति वज्जरेय आसि, मग्ग लद्ध मणिणी ।
 भूमिचर । मत्तस्स उ रत्ता मह माउणा दिन्ना ॥ २१६ ॥
 ता माउ सिया धूया मणिणा त हास मग्ग चद मुद्दि ।
 इय जयिउण । दन्न तीए मह सैइय गरुय ॥ २१७ ॥

१ आभयवाटिउत्तन = नूननाम्भाप्रवसत । २ पेग्गुइ = विस्फुल्लम् (B १ १४ १५) । ३ महत्ता = अथवा - इतिवाच्यति यावत् । ४ अत्र = नाश । ५ उवलाभप्राप्तम् । ६ अहिना - अहि (B १० ११३ ३०) । ७ उवलाभप्राप्तम् । ८ अत्र = अत्र । ९ अत्र = अत्र । १० इय = अत्र । ११ अत्र = अत्र । १२ अत्र = अत्र (B १० ११३ ३५) ।

तत्तो य मए भणियं आगच्छसु भगिणि ! मज्झ गेहम्मि ।
 बंधु-जण-वच्छलाए अवाए दंसणं कुसणु ॥ २१८ ॥
 भणियं पियंवयाए पिक्खिस्सं माउसिं पडिनियत्ता ।
 कारण-वसेण संपइ गच्छिस्सं भाउय-समीवं ॥ २१९ ॥
 इत्थत्थे निव्वंधं मा काहिसि उच्छुगा अहं इण्हि ।
 तत्तो य मए भणियं एवति य कितु पुच्छामि ॥ २२० ॥
 किंचिवि, तं मह साहसु, तीए भणियं तु पुच्छ, साहेमि ।
 भणियं च मए भदे ! कक्खाए गोविए एत्थ ? ॥ २२१ ॥
 चित्त-पडे किं अच्छइ लिहियं, चित्तम्मि कोउगं मज्झ ।
 ता दंसिज्जउ एयं जइ जोगं दंसिउं भगिणि ! ॥ २२२ ॥
 वियसिय-मुहाइ तीए पसारिउं दंसिओ पडो अम्ह ।
 भणियं च तीइ एसो मए स-हत्येण लिहिउत्ति ॥ २२३ ॥
 तत्थ य पडम्मि लिहियं दट्ठूणमणंग-संनिभं तरुणं ।
 अमएणव सित्ता हं जाओ हिययस्स आणंदो ॥ २२४ ॥
 चिर-परिचियव्व दिट्ठो दिट्ठो आणंद-वाह-पंडिहत्था ।
 जाया सव्व-सरारे समुट्ठिओ ब्रह्म-रोमंचो ॥ २२५ ॥
 फुरफुरियं अहरेणं उल्लसियं भुय-लयाहिं सहसत्ति ।
 ऊससियं च थणेणं थरहरियं ऊरु-जुयलेणं ॥ २२६ ॥
 सुत्ताव मुच्छिया इव मत्ता इव विगय-चेयणा जाया ।
 सोहग्ग-मंदिरं तं दट्ठूणं चित्त-लिहियंपि ॥ २२७ ॥
 नाऊण मज्झ भावं वसंतियाए सहीइ संलत्तं ।
 को एस तैए लिहिओ पियंवए ! लेयणाणंदो ? ॥ २२८ ॥
 भणियमह कुमुडणीए वसंतिए ! किं तुहित्थ पुच्छाए ? ।
 कामिणि-हिययाणंदो लिहिओ रइ-विराहिओ मयणो ॥ २२९ ॥
 ईसिं हसिऊण तओ सिरिमइयाए सहीए संलत्तं ।
 एत्तिय-कालं रइ-विराहिओ इमो आसि पंचसरो ॥ २३० ॥
 संपइ रईए सहिओ एसो मयणोत्ति किं न पुलएसि ? ।
 पयडा रईवि एसा आसन्ना चेव एयस्स ॥ २३१ ॥
 तं सोउं सव्वाहिं सहत्थ-तालं तु पहसिउं भणियं ।
 एवं एयं सिरिमइ ! सम्मं हि विणिच्छियं तुमए ॥ २३२ ॥
 अह लद्ध-चेयणाए विनाया हंति जाय-लज्जाए ।

भागारे विणिगूहिय सकोवमेवं मए मणिय ॥ २३३ ॥
 हभो ! आछिय पलाविणि ! दसणामित्ति नधि एएण ।
 कत्तो आमन्नत्त जेण कया ह रई तुमए ॥ २३४ ॥
 तीए माणय मा सहि ! रूसमु, दिइम्वि जेण एवमि ।
 चित्तामेण रई जाया तेण रई त मए माणया ॥ २३५ ॥
 भणिय च मए किंवा अममज्जम मात्तिणोहि एवाहि ।
 ताव य, विववए ! कहमु एस का वा तर डिहमा ॥ २३६ ॥
 भणिय विवववए भाया मह एस मयरकंडत्ति ।
 रुक्खण जो अणगा सूते चाई कळा कुसलो ॥ २३७ ॥
 कइयावि चित्तकळए कइयावि पडाम्मि तम्म पेडकळ ।
 लिहिऊण मए अया विणार्थो एत्तिय वास ॥ २३८ ॥
 सपइ पुण असमथा सहित्ति विरह इमस्स चळिया ॥ ।
 ता भणिणि ! मुच वच्चांमि जेण पासाम्मि तामव ॥ २३९ ॥
 भणिय च सिरिमईए एव जो गरुय गुण गण वासा ।
 तो तुह भायाडवस्स दइम्मो होइ अम्हपि ॥ २४० ॥
 चेत गएणवि ताव य आणदो महिज्जणम्म सज्जिभा ।
 विइ पच्चक्खपि इ देसिज्जआ नैमय मूओ तो ॥ २४१ ॥
 वेहसिय विवववए मणिय मा सहि ! समुच्छुगा हामु ।
 उज्जाभा ताव साहउ पच्छ सप्प करिस्सामा ॥ २४२ ॥

जइ ताज कावि हु अह ताडवस तस सगमेण सुह ।
 फायव भगिणए अणुकुले जइ विही हाही ॥ २४३ ॥
 मणिय च मए ताव रँ एवाओ हवतु रँलिय भाजरीओ ।
 पिय सहि । तुमपि सगइ असमजस भासिषी जाया ॥ २४४ ॥
 अइनिउण किल चित्त अम्ह कोऊहलण पुलएमा ।
 तुम्हे सेह हिययाओ अमह सन् । वयणह ॥ २४५ ॥
 अह कुमुदणीए मणिय एव एयात नयि सदेहो ।
 ता सहि । तुमपि एव चित्त लिहिठ सैमन्यससु ॥ २४६ ॥
 अपेसु पढ एव पियवए । जण चित्तमन्मसइ ।

१. वृक्षः = वृक्ष कुल । २. वृत्तः = वृक्षम् । ३. वृत्तिः = व्यापकता । ४. वृत्तः ।

७ प्रातस्सप = प्रातः समयम् । १ किं इति = कायम् इति । ३ अस्तुभूत । ८

सहायकमार्ग = मिथ्यावाचिक १ सहा = सह सह = अवयवम् अ D. १५१ (६)

१. समस्यस्य = सम्बाध कृत् ।

तुह भगिणी, अह तीए समप्पिओ कुमुइणीइ पढो ॥ २४७ ॥
 संभासिउं ताहि पियंवया सा तओ ममं उप्पइया नहगो ।
 सहीहि जुत्ता बहु-कैलियाहिं अहंपि पत्ता निय-मंदिरम्मि ॥ २४८ ॥
 साहु-धणोसर-विरइय-सुबोह-गाहा-समूह-रम्माए ।
 रागगि-दोस-विसहर-पसमण-जल-मंत-भूयाए ॥ २४९ ॥
 एसोवि परिसमप्पइ पियंवया-दंसणोत्ति नामेण ।
 सुरसुंदरी-कहाए एकारसमो परिच्छेओ ॥ २५० ॥

एकादशः परिच्छेदः समाप्तः ॥ २७५० ॥

अह तत्थ सुवित्थिने पैसत्थ-वत्थोह-विहिय-उल्लोचे ।
 गंतुं निय-वास-गिहे पासुत्ता पवर-सयणीए ॥ १ ॥
 भणियाओ य सहीओ वच्चह सन्नाओ नियय-गेहेसु ।
 मह कुणकुणाइ सीसं सीयंति य सव्व-अंगाई ॥ २ ॥
 जर-गाहियव सरीरं ता सोविस्सं खणंतरं एगं ।
 तत्तां य कुमुइणीए भणियं एवं करेसुत्ति ॥ ३ ॥
 ईसिं हसिऊण तओ वज्जरियं सिरिमईए किं भगिणि ! ।
 सहसा जायमैसत्थं तुह देहं, कारणं भणसु ? ॥ ४ ॥
 भणियं वसंतियाए सिरिमइ ! तं चेव वेज्जयं सुणसि ।
 ता चित्तेसु सयं चिय रोगस्स निदाणमेयस्स ॥ ५ ॥
 अह सिरिमईइ मज्झं संघाणाई निर्एवि साम्भूयं ।
 भणियं न किंपि ताव य लक्खिज्जइ वेज्ज-वित्तीए ॥ ६ ॥

अविद ।

दुविहा संखेवेणं सारीराऽऽगंतुया य रोगत्ति ।
 अह वीय-पित्त-सिमुम्भवा य, इह आदिमा नेया ॥ ७ ॥
 ताणं मंखण-लंघण-निवाय-सेवाइया चिमिच्छोओ ।
 वेज्जय-सत्थुद्धिटा पुरिसं कालं च नाऊण ॥ ८ ॥

१ A ०णीए । २ कैलिः = क्रीडा । ३ प्रशस्तवस्त्राद्यविहितवित्ताने; उल्लोचे =
 वित्तानम् । (H. D. I. 98) । ४ पीड्यते । ५ अस्वस्थम् । ६ वेश्मम् । ७ सुणांसि
 = जानांसि (H. P. IV. 7) । ८ संघानादि = संघिप्रभृति, आदिना नाच्यादिभ्यम् ।
 ९ दृष्ट्वा (H. P. IV 181) । १० वात्सल्यम् । ११ वातपित्तश्लेष्मोद्भवाः ।
 १२ मज्जनम् = अभ्यसः, लक्षणं, निवाओ = स्वेदः (H. D. IV. 34) । १३ विकिरणाः ।

भूय-जोह-चम्सु-सागिणि-दोसा आगतुया मुणैयन्ना ।
 बाटे होमि मत्त-सताइया इ विविहा विगिच्छा सिं ॥ ९ ॥
 सारीरिय-योगाण न लक्खण किंचि दीसइ इमीए ।
 ॥ नूण आगतुय-दोसा सक्किज्जई नत्ता ॥ १० ॥
 उत्तारिज्जउ सण^१ हेक्कारिज्जतु विविह-गारुडिण) •
 सरित्तव घाओ दिज्जउ बेग्गउ तह रक्ख पाईटिण ॥ ११ ॥
 अह लट्ठियाए भणिय ता कि सिन्ध न कीरए एय ।
 बाही उँवेविस्सओ ज न हाइ इह सुदरो भदे । ॥ १२ ॥
 तो सिरिमईए भणिय लक्खमो अहि केवळ काहि ।
 न उणो पउणीकाउ सत्ता अह माहवी भणइ ॥ १३ ॥
 लक्खइ जो विर बाहि पउणपि इ सो करिस्सई पत्त ।
 जेगिह दिहा चोरा पेहरपमवि देइ सो नूण ॥ १४ ॥
 निद्रुय हसिऊण तओ सन्नाहिवि सहसि समुल्लविण ।
 सिरिमइ^२ इहि न सुत्ति अह सहि जणसु वेँउण्णि ॥ १५ ॥
 अन्न, स तुअ जणभा सुपसिदो मत्त-जाणओ सुपणु^३ ।
 ता बाहिऊण मत्त पउण सुरसुंदरि कुणसु ॥ १६ ॥
 अह सिरिमईए भणिय जइ मह जणओ विघाणई मत्त ।
 ता कि मह, जइ मिह खीर ता कि नु जेणस्स । ॥ १७ ॥
 किपुण भणामि ईह जइ मह एसा न रूस्सए सहिया ।
 एस उँउज्जो बाही न किउँए मत्तमत्तण ॥ १८ ॥
 अह कुमुडिणाए भणिय कि पुण कोवस्स कारण एय^४ ।
 साहेसु निव्विसक्का विगमो बाहाए जइ हाइ ॥ १९ ॥
 तो सिरिमईए भणिय जो सा चित्तम्मि विलिहिओ दिट्ठा ।
 सो जइ नवर वेँजो बाहि उँवणिज्ज एइए ॥ २० ॥
 अह चित्त पउ सहसा पसारिय पुइऊण ता भणइ ।
 कुमुडिणिया । जइ एव, ता एय हदि । विरैवह ॥ २१ ॥
 ईसि हसिऊण तओ सन्नाहिवि सहसि समुल्लविण ।

१ एसाए । सोण - सज्जनम् । २ आश्रयन्ताम् । ३ सक्कएवात् । ४ वयं
 नम् । ५ पाठ - सक्कएवात् इत्यम् (३३ ३४ ३५) । ६ उपासत । ७
 * इवस्व । ८ प्रहारम् । ९ प्रणयम् - नीर गमिति यावत् । १० उततित्तो ।
 ११ छान - गोमयादि (३३ ३४ ३५) । १२ अ एव । १३ अपूर्व । १४
 किउँए - भ्रमते (३३ ३४ ३५) । १५ विज्ज, विय । १६ अश्रयत् । १७
 विह्वलत् ।

एवंति, पंजलि-उडा भणिउं एयं समाढत्ता ॥ २२ ॥
 दंक्खिन्न-निहि ! महा-यस ! चित्त-द्विय ! सुणसु अम्ह विणत्ति ।
 तुह दंसणाओ एसा अम्ह सही आउरा जाया ॥ २३ ॥
 ता तह करेसु सुंदर ! जह एसा होइ विगय-वाहीया ।
 गुरु मयैणामय-संपीडियाण महिलाण तं विज्जो ॥ २४ ॥
 हुंकारं मोत्तूणं ताहिं सकोवं मए इमं भणियं ।
 माए ! गैह-गहिया इव किमसंवद्धं समुल्लवह ! ॥ २५ ॥
 किं वायि आचत्तेणं विन्नविणं गुणो इमेणं तु ।
 चित्त-गओ नाह कथवि कोवि हु उण्यायए वाहिं ॥ २६ ॥
 अह सिरिमई भणियं तुह चित्त-गओ इमो हु जणेव ।
 तेणेव य अच्चैत्ता विहिया सुरसुंदरि ! तुमंति ॥ २७ ॥
 दीहं नीससिऊणं ताहे सणियं मए समुल्लवियं ।
 जइ एयंपि वियाणासि ता किं न संपाडसि झत्ति ? ॥ २८ ॥
 इय भणिऊण अहो-मुह-वयणा विलिहामि जाव महि-वट्ठं ।
 ताव य सहत्थ-तालं हसिउं तीए समुल्लविउं ॥ २९ ॥
 सम्भाव-साहगणं इमेण वयणेण रंजिया सुयणु ! ।
 ता तह करेमि संपइ जह सव्वं सोहणं होइ ॥ ३० ॥
 इय भणिउं चित्त-पडं गहिउं पासम्मि सा गया झत्ति ।
 मह जणणीए तत्तो सिट्ठो सव्वोवि वुत्तंतो ॥ ३१ ॥
 चित्त-पड-विलिहिओ सो अणंग-रूवो पयंसिओ तरुणो ।
 तीएवि गंतुं रत्तो सिट्ठो सव्वोवि वुत्तंतो ॥ ३२ ॥
 अह ताओ तं चित्तं पलोइउं हरिसिओ इयं भणइ ।
 सोहण-ठाणे रागो संजाओ मज्झ घूयाए ॥ ३३ ॥
 अहवा न राय-हंसं मोत्तुं अन्नत्थ रमइ वर-हंसी ।
 तस्सेव वैरिस्सामो साहिय-विज्जस्स निय-धूयं ॥ ३४ ॥
 तह भाणुवेग-खयरो अम्ह समीवम्मि एइ अणवरयं ।
 तेणेव वैरिस्सामो निय-धूयं अमरकेउस्स ॥ ३५ ॥
 इय नर-वइणा भणिए पहसिय-वयणाए मज्झ जणणीए ।
 भणिया सिरिमई गंतुं साहिज्जउ मज्झ घूयाए ॥ ३६ ॥

१ विज्ञप्तिम् । २ आतुरा = रोगिणी । ३ आमयः = रोगः । ४ प्रहृष्टीता =
 भूतायावेशपीडिता । ५ अचित्तः = अचेतनः । ६ विज्ञप्तेन । ७ अन्तर्भूतनिबर्ण-
 त्वाद् वारयिष्यामः = परिणाययिष्यामः । ८ अनवरतम् = निरन्तरम् ।

मा सुरसुंदरि ! इहं तेभ्येव कुणसु नियय चित्तम् ।
 सिद्धं सैमीहिय तुह इय भणिया सिरिम्हं ताह ॥ ३७ ॥
 मञ्जु समीवे पत्ता सिद्धो सम्बोवि पुन्व वुत्ततो ।
 अहयपि हरिसिय मणा मैणयं जाया संमासत्या ॥ ३८ ॥
 चित्तेमि कइय होही त दियहं जत्थ सो मए सक्खा ।
 दइब्बो नयणुच्छव मूओ मण-वल्लहो लोओ ॥ ३९ ॥
 तासगम-आसाए साहारंतीए माणस निययं ।
 त चेव चित्त-कम्म आळिहमाणा य अणुदियहं ॥ ४० ॥
 मुसिणिह-सहि-जणेणं तप्पावण सुयगेहि वयणेहि ।
 जाव य कइवि दिणाइ ठिया अह संउक्किंजंता ॥ ४१ ॥
 तावजम्मि दिणम्मो परिहिय बैरणाओ चमरिया-दत्ता ।
 कय-भोरोयण-तिलया नीहिय सत्तेसु निम्माया ॥ ४२ ॥
 परिवाईया उ एगा भासी-वायं करेसु अम्हाणं ।
 पुरओ उवधिसिऊणं एवं भणितं समादत्ता ॥ ४३ ॥
 जह रुइयं उवसुज्जइ इह राविसुअए इयं सर ।
 जम्हा न किंचि विज्जइ अत्तं इह-लोग-वैदिरित्तं ॥ ४४ ॥
 तिर-मुड-मुडणाइ पर लोगत्थ कुणंतु जे केवि ।
 ते वरया वर-धुत्तेहि वैचिया विसय-सोक्खणं ॥ ४५ ॥
 जम्हा जीव-वैयत्थो विज्जइ अत्तो न देह-वदिरित्तो ।
 पणवक्ख-पमाणेणं भैमाहणा खर-विसोणव ॥ ४६ ॥
 पणवक्खं मोत्तुण न य अत्त अत्थि इह पमाणं तु ।
 संतेवि^१ पमाणत्ते न सिज्जइ तेण जीकोत्ति ॥ ४७ ॥
 पणवक्ख-पुज्जगं जं अणुमाण इह, न तेय तमाहणं ।
 न य विज्जइ तमाहणे डिगंवि अण्णिदियेत्तणओ ॥ ४८ ॥
 कोप-पवचण-हेउ धुत्तेहि कयाणि विविह-सत्थाणि ।
 न पमाण विमुहाण कह तेहि मविज्ज तासिदी ॥ ४९ ॥
 सा पच भूय-समुदय-रूओ जीओ न तेसि विगमम्मि ।

१ अत्र ४०४ अ. १० । २ समीहियम् = इहय । मणा (अ. १५) ।
 ४ अ. १५ । ५ अ. वल्लहा । ६ माविसुअ लोओ । निम्माया । ७ पारमात्रिका-
 दास्यो । ८ भासीकंदय । ९ अ. पुज्जय । १० अण्णिदियम् = विज्जय = भवि-
 कभित्ति वाच्यः । ११ वदार्थं = वातु । १२ अण्णिदियम् = अणुसमायम् । १३
 विगम = गमय । १४ अत्रापि प्रमाणम् । १५ अण्णिदियत्तः अण्णिदियत्त-
 त्यादिसर्वं ।

तस्साभावम्मि कुओ पर-लोगो जेण य तदत्थं ॥ ५० ॥
 फारइ अइदुद्धरयं वंभ-व्वय-सील-पालणाइयं ।
 मूढेहिं सयं नढेहिं तह पर नासयतेहिं ॥ ५१ ॥
 गम्मागम्म-विभागं मोत्तुं विसयाण सेवणं कुणह ।
 भक्खह सरसं मंसं पियह सुँरं विगय-आसंका ॥ ५२ ॥
 इय तीए बुद्धिहाए वयणं सोऊण कुगइ-संजणगं ।
 भणियं मए अहम्मे ! मा मा एवं समुल्लवसु ॥ ५३ ॥
 विबुह-जण-निंदणिज्जं अवियारिय-सुंदरं अजुत्तीयं ।
 को व सेकन्नो एवं तुह भणियं सहंज्जाविं ? ॥ ५४ ॥
 जं भणसि नत्थि जीओ अन्नो देहाओ, अणुवलंभाओ ।
 तमसंगयमच्चत्थं, जम्हा जीवस्स अगगहणं ॥ ५५ ॥
 किं तुह पच्चक्खेणं उयौहु नीसेस-पुरिस-विसएणं ? ।
 न य ताव पढम-पक्खो विस्सार्भाव-प्पसंगाओ ॥ ५६ ॥
 जं जं तुमं न पिच्छसि तं तं जइ नत्थि ताँफुडं मुढे ! ।
 देसंतर-कालंतर-भावाणमभावया पत्ता ॥ ५७ ॥
 अह सयल-देस-कालुब्भवा नरा नेय तं पलोइंति ।
 एयं च कह णु नज्जइ दुरहिगया अन्न चित्ता जं ? ॥ ५८ ॥

विश्व ।

जो विय इमं विगप्पइ तुह देहे हंदि ! नत्थि जीवोत्ति ।
 सोवि य जीवो पर-लोग-गामिओ नाण-लिंगोत्ति ॥ ५९ ॥
 पच्चक्खमेव एगं जं च पमाणं, न जुत्तमयेपि ।
 पच्चक्ख-परोक्खाइं दुन्नेव जओ पमाणाइं ॥ ६० ॥
 लोय-पयारण-हेउ इच्चाइं जमुत्तमैहलमेयेपि ।
 राग-दोस-विमुक्का सव्वन्नू सव्व-लोग-हिवा ॥ ६१ ॥
 तेहि पणीयं सत्थं तेसिं आणाइ जं च अन्नेहिं ।
 कह तं धुत्त-पणीयत्तणं होज्जापमाणंति ? ॥ ६२ ॥
 तम्मि य भणिओ जीवो अन्न-भवो तस्स होइ पर लोगो ।
 ता पंच-भूय-समुदय-खूओ जीवो कहं मुढे ! ? ॥ ६३ ॥

१ B युरमम् । २ सुराम् । ३ हे अथर्मे । ४ अविचारेत्तं यावत्, तावदेव
 सुन्दरमिति तात्पर्यम् । ५ अयुक्तिकम् । ६ अर्धधीत । ७ सताहो = अथवा । ८
 विश्वम् = सर्वम् । ९ तम् = आत्मनः । १० एतत् = अन्यपुरुषप्रत्यक्षाभावः । ११
 अन्वचित्तानि, प्राकृतत्वात् पुंसि । १२ अहं - अहम् । १३ प्रणीतं = रचितम्
 १४ तत्त्वित् = तत्त्वज्ञानम् ।

सिद्धमि य पर-लोगे बभ ब्रव-पाटणाइ सव्वपि ।
 तम्भणियं ता जुत्तं काउं सव्वं हियत्थणि ॥ ६४ ॥
 गम्भागम्म विभाग इच्चाइ जमुत्तमहल्लमेवपि ।
 जिण-वयण निसिद्धता पर-लोए दुक्ख-हेउता ॥ ६५ ॥
 एमाइ-भिनिह-जुत्तीहि सा कया तवखणं निहत्तरिया ।
 जाया निळक्ख वयणा असमत्था उतरं दाउं ॥ ६६ ॥
 अह पास-वत्तिणीहि अवहसिया सहीहि सौल्लंठ ।
 टक्कर-दुषय-मुह-मक्काडाहि वाढं अंभिदावेया ॥ ६७ ॥
 अम्ह सहीए सद्धि अज्जवि वाय करोसे दुस्सीउं ! ।
 ता वच्चमु स द्वाण दिट्ठ पंडिस्सय तुज्ज ॥ ६८ ॥
 इय हसिया सा रुद्धा फुरत-अहरा विणिग्गया ततो ।
 अहमवि सहि-जण-जुत्ता सुहेण जा तत्थ अग्गेमि ॥ ६९ ॥
 ता अन्न दिणे राया समागमो मज्झ माठ गेहमि ।
 भणिमो अंवाए किं दीसह चिंताउरा तुम्हे ? ॥ ७० ॥
 ताएण तमो भणियं सम्म दि वियाणियं तुमे देवि ! ।
 निमुणेसु कहिउत्तं गुरु चिंता-कारणं जमिह ॥ ७१ ॥
 सुरसुंदरीए तुद्धिठ नामा परिवाइया जिवा वाए ।
 जा पुर्व्व किळ तीए पउदठ-चित्ताए आठिहिदं ॥ ७२ ॥
 सुरसुंदरीइ रूप चित्त-पदे ताहि तं गहेऊणं ।
 उज्जेणीए पत्ता सत्तुजय नर-वह-समीवे ॥ ७३ ॥
 तं दसिय नर-वइणो कज्जरिय तीए दुट्ठ हिययाए ।
 नर-वर ! अग्गे पुहई हिदामो तुम्ह कज्जेण ॥ ७४ ॥
 अ रयण पुहईए पिच्छमो त थ तुम्ह साहेमो ।
 कजा रयण एव कुसग्ग-नये मए दिट्ठ ॥ ७५ ॥
 मरवाहणस्त रत्ता घूणा सुरसुंदरी इमा कसा ।
 को तीए निरवसेस छिडिठ सक्किज तणु-रूपं ? ॥ ७६ ॥

अविद्य ।

सच्च चिय सो चेरो जेणसा निम्मिया पैयावहणा ।
 कइमज्जहा न विहिया सुह-स्वार्णा अत्तणो मज्जा ? ॥ ७७ ॥
 एम विणिग्गिउ लउह-रूप-तारुण्य पारु-सोदया ।

१ अ सोल्लंठ । २ अजिहुता = कपी देता । ३ कहि = जाये । पाटणा =
 वाणिज्यम् । ४ अ जुत्तम् । ५ अ जुत्तम् । ६ अ वयणा = विधाता । ७ अ अहं =
 १५६५ (H P १३६ १७) ।

नूणं अइत्रहु-माणो विरिचिणो^१ आसि अँत्ताणे ॥ ७८ ॥
 धणुहायड्डण-खिन्नं मयणं नाऊण हियय-भेय-करा ।
 मन्न विहिणा विहिया एसा नणु हत्थ-भल्लिञ्च ॥ ७९ ॥
 अन्नं च जो इमीए पाणिग्गहणं करिस्सई पुरिसो ।
 सो भरहद्ध-नरीसो होही पुरिसो न संदेहो ॥ ८० ॥
 इय अइसय-नाणीहिं आइड्डं तीइ जम्म-समयम्मि ।
 ता नर-वर ! तुह जोग्गा सा कन्ना न उण अन्नस्स ॥ ८१ ॥
 अह बहु-दविणं दाउं पढड्ड-वयणेण तेण सा रत्ता ।
 भणिया भयँवइ ! सिट्ठा जं कन्ना सोहणं विहियं ॥ ८२ ॥
 एयं च मज्झ सुंदरि ! सिट्ठं सव्वंपि चार-पुरिसेहिं ।
 अह तेण मज्झ पासे पढविओ रयणचूडोत्ति ॥ ८३ ॥
 नामेण नियय-मंती तेण य आगम्म मग्गिओ अहयं ।
 सत्तुंजय-नर-वइणो दिज्जउ सुरसुंदरी कन्ना ॥ ८४ ॥^२
 भणिओ य मए एसो नेमित्थिय-सुमइ-वयणओ भद्द ! ।
 होही खयरस्स पिया तस्सेव य तेण दायव्वा ॥ ८५ ॥
 अन्नं, सो तुह सामी थेरो^३ ता किंथ तस्स कन्नाए ? ।
 तत्तो य तेण भणियं मा एवं भणसु नर-नाह ! ॥ ८६ ॥
 गुरु-आयरेण अहयं पढविओ तेण देसु निय-धूयं ।
 एईए अदाणेणं पिच्छामि न सुंदरं तुम्ह ॥ ८७ ॥
 तत्तो य मए गाढं कुद्धेणं एरिसं समुल्लवियं ।
 ताव य न देमि धूयं जं रुच्चइ तं कुणेज्जासु ॥ ८८ ॥
 ता गच्छसु निय-पहुणो साहिज्ज जहट्ठियं इमं वयणं ।
 गिहमागयस्स को पुण तुह दंडो कीरउ इण्हि ? ॥ ८९ ॥
 अह तेण तत्थ गंतुं कहिए सो निय-वलेण गारविओ ।
 उज्जेणीओ चलिओ अम्हाणं उवरि जँत्ताए ॥ ९० ॥

अविय ।

बहु-भड-नरिंद-संदण-पक्कल-पाइक्क-चक्क-परियारिओ ।
 खर-खुर-खय-खोणी-यल-असंख-तोक्खार-लक्ख-जुओ ॥ ९१ ॥
 दाप्पिय-पयंड-पर-हत्थि-सत्थ-वित्तासणिक-रसिएहिं ।
 गुरु-गिरि-गरुयागारेहिं संगओ बहु-गइंदेहिं ॥ ९२ ॥

१ विरिचिः = विघाता । २ आत्मनि । ३ मगवति ! । ४ B युग्मम् । ५ स्थ-
 विरः = वृद्धः । ६ गौरवितः । ७ यात्रायै = रणयात्रायै इत्यर्थः । ८ SEE NOTE P,
 186 । ९ खोणी = क्षोणी = पृथिवी । १० तोक्खारो = वाजी ।

सो सत्तुत्रय राया गुरु रोसो भूरि सिन्न सजुतो ।
 चार-पुरिसेहि सिद्ध सपत्तो अम्ह देसेति ॥ ९३ ॥
 ता देवि ! निमित्तेण इमेण चिताउरो अह जाओ ।
 अवाए तओ मणियं पिययम । किं एत्थ चित्ताए ॥ ९४ ॥
 सुरसुंदरिति भणितं धूया कणगावलीए मयटेहा ।
 दिउजउ कय समानो न-ड्डाणं जेण सो जाइ ॥ ९५ ॥
 इहरा पमूय सेओ अप्प-बलाण स अम्ह देसस्स ।
 काहा गहयमुवदवमिय भणिए राइणा भणिय ॥ ९६ ॥
 मत्ताहिंवि देवि ! इमं विमंतिथ आसि नवरि मत्तस्स ।
 मइसागरस्स एसो न सुदरो भाविओ मतो ॥ ९७ ॥
 ज तेण इम भणिय आगच्छउ ताव सो कुसागमि ।
 इह आगवस्स जम्हा मरण से सुमइणा सिद्धं ॥ ९८ ॥
 अन्न च तस्स रत्नो निग्गमणे आसि मणुळा सउणा ।
 अन्नपावहा य सव्वे सणिच्छराइ महा धणिय ॥ ९९ ॥
 इह आगवमि तम्मी विजओ अम्हं पराजओ तस्स ।
 ता दव । निम्बिसका अउह किं अन्न मत्तेण ? ॥ १०० ॥
 रोहग सजुत्ती उण कीरउ गामावि तस्स जे मग्गे ।
 ते उअंसतु खिप्प तिण पासाइ य उअत्तु ॥ १०१ ॥
 टेक्किउजउ कूवाइ कुजळाइ सरोवराइ कीरतु ।
 पत्तर निवारण हेउ सर्त्ताहण तत्थ वपट्ठति ॥ १०२ ॥
 इय देवि ! मति वयण कारिय सव्वेपि आगओ एत्थ ।
 पवत्तणओ सत्तुस्स तहवि चिताउरो जाओ ॥ १०३ ॥
 अह हसिणि ! जा कइवि ह सुहेण वचांति तत्थ दिवसाइ ।
 ता अन्न दिणे नवरं पवेदियं सत्तु-सिन्नाए ॥ १०४ ॥

तओ ।

विहिआइ गोउराइ जलेण परिपुरियाओ परिहाओ ।
 सनह-बह-कवपा पइकवितांस ठिया जोहो ॥ १०५ ॥
 संवारिम जताइ पउणीकीरंति, विविह-सत्थाइ ।
 तिरेखाळिआति तहा कीरइ मुहडाण सम्माणो ॥ १०६ ॥

१ म निघाभि कुलकम् । २ वज्रम् — आभूषणम् (म ३ ५३ १५५) । ३
 पदसुष्ठि — म तेशीवचामयी । ४ उदय-पु — निर्वोषणम् कुर्वन्तु । ५ लघु-
 (म ३ ३४ १५) । ६ सखायन — सख्यकम् । ७ अ वेधम् । ८ प्रदेह-विहीनम्
 ९ जाइ — जाया । १० टीक्ष्णीकवधे । ११ वपट्ठ — योज ।

तओ ।

पइदियहं दिज्जंति य उक्काला सत्तु-सिन्नमइगम्म ।
 निवडंति सुहड-करि-तुरय-नर-वरा उभय-पक्खेवि ॥ १०७ ॥
 संसइया सामंता नायरया आउला दढं जाया ।
 किं-कायव्व-विमूढा जाया तह मंतिणो अम्ह ॥ १०८ ॥
 भीया कायर-पुरिसा संगर-करणम्मि उँदुरा सुहडा ।
 साहस-धणो य ताओ संधीरइ सुमइ-वयणेण ॥ १०९ ॥
 एवं हंसिणि ! जाए ममंतओ आउलम्मि नयरम्मि ।
 अह अन्न-दिणे अहयं पासुत्ता हम्मिय-तलम्मि ॥ ११० ॥
 रयणीए केणावि हु हीरंतं अप्पयं पुलोइत्ता ।
 पडिबुद्धा भय-भीया विलविउमेवं समाढत्ता ॥ १११ ॥
 हा अम्मि ! ताय ! कोवि हु देवो वा नहयरो व मं हरइ ।
 धावह धावह सुहडा ! इमाओ मेल्लावह मंति ॥ ११२ ॥
 एमाइं विलवमाणा भणिया हं तेण सुयणु ! मा भौहि ।
 नो तुज्झ किंचि विरुवं करेमि पाण-प्पिया तं सि ॥ ११३ ॥
 तुह-रुव-दंसणुप्पन्न-गरुय-अणुराय-परवसेण मए ।
 हरिया सि कीस सुंदरि ! भय-भीया एवमुल्लवसि ? ॥ ११४ ॥
 वेयड्ढ-नग-निवासी खयरो हं सुयणु ! मयरकेउत्ति ।
 भुंजिहिसि मए सद्धिं भोए किं रुयसि उव्विग्गा ? ॥ ११५ ॥
 एयं च तस्स वयणं सौज्जणं हरिसिया अहं चित्ते ।
 किं नाम मज्झ दइओ एसो सो मयरकेउत्ति ? ॥ ११६ ॥
 भाया पियंवयाए जस्स तया चित्त-विलेहियं रुवं ।
 दट्ठूण मयण-वसगा जाया उम्मत्तिया अहवा ॥ ११७ ॥
 सो अज्जवि विज्जाओ साहइ ता आगमो कह णु तस्स ? ।
 कह मह इत्ति-पुत्ता जं सो दीसिज्ज पच्चक्खं ? ॥ ११८ ॥
 एमाइं चितयंती नाया हं तेण कत्थवि पएसे ।
 ओइत्ता भूमीए मुक्ता हं कयलि-गहणम्मि ॥ ११९ ॥
 एत्थंतरम्मि रयणी खयं गया साहिउं व परमत्थ ।
 सम्मं नियच्छ वच्छ ! न होइ सो वल्लहो एस ॥ १२० ॥
 जाए पभाय-समए दिट्ठो सो सामलेण देहेण ।

१ संवायितः = शङ्कापन्नः । २ संगरं = युद्धम् । ३ उँदुरः = उद्धतः ।
 ४ हम्म्येतले = प्रासादतले । ५ हियमाणाम् । ६ मेल्लावह = मोचयत (H. P. IV. 91)
 ७ विमेहि । ८ भोए = भोगान् । ९ पश्य (H. P. IV. 181) ।

ततो गुरु-सोपायं विधितव्यं ह्य ! न सो एतौ ॥ १२१ ॥
 सो तैत्त कचण निभो रूपेण अणंग रूप सारि-छो ।
 चित्त गण्ण इमस्स ओ सारिच्छ नत्थि थेवपि ॥ १२२ ॥
 ता किं करोमि इण्हि सरण विहूणा परव्वसा अहय ।
 इय चित्तंतीए तथा मएण कंपो समुप्पन्नो ॥ १२३ ॥
 अह सो दट्ठण मम असु जल्लासार-सिच्च गळ पळ ।
 भय-भीरं कपत्ति एर भणिउ समादत्तो ॥ १२४ ॥
 किं सुयणु ! तुम बोहसि भूय-गिसाउत्ति सकिरी मज्झ ।
 निमुणसु जो ह जेण व हरिया कउजेण प मयण्ठि ! ॥ १२५ ॥

वेयइहे वर-नयर गगावत्तति अत्थि सुगसिद्धं ।

त-थ य राया सिरि-गंधवाहणो आसि विक्खामो ॥ १२६ ॥
 मयणावली-देवीए तणओ नहवाहणोत्ति से आसि ।
 बीओ य मयरकेऊ तइओ पुण मेहनाउत्ति ॥ १२७ ॥
 नहवाहणोवि साहिय-विग्गओ अह जाम्भण तु सपत्तो ।
 वरिया य तन्निमित्तं वर-कत्ता कणगमालत्ति ॥ १२८ ॥
 सा उण विवाह समए विग्गाहर चित्तगग नामेण ।
 अयहरिउ परिणीया रुद्धो एतो तओ तत्त ॥ १२९ ॥
 अणुमगं गतूणं बद्धो सो नागिणीए विग्गाए ।
 गहिऊण कणगमालं समागओ निवय-नयरमि ॥ १३० ॥
 ततो विग्गा-स्थेओ जाओ नहवाहणस्स जेणेसो ।
 महिला-समेव विग्गाहरस्स जामोडपगारत्ति ॥ १३१ ॥
 चिर परिचिय देवेण दिन्नाओ चित्तवेग-खयरस्स ।
 विग्गाओ तेण जाओ विग्गाहर चञ्जरी से ॥ १३२ ॥
 सपमेव नहपरिदा सन्नेवि इ पेणइमुवगया तत्त ।
 इय मुणित मह जणओ सविग्गो भणिउमादत्तो ॥ १३३ ॥
 विग्गइ मो ! मणुपाण मणोरहा अन्नहा विसइदंति ।
 विहिणो वसेण नवर अन्नह कउजाण परिणामो ॥ १३४ ॥
 किर निय तणव काउं विग्गाहर चक्कवट्ठिण, कैरिदो ।
 केय किण्णो पम्भउज केवळि-जणयस्स पासामि ॥ १३५ ॥
 ता पुण अन्नह जाय ता किं कउज इमेण रवेज्ज ॥

१ तत = ततम् । २ सारिच्छम् । ३ भूयः । वरणां यति य दूरस्तम् । ४

अवकाश । ५ आ विष्णो । ६ मय निमुणपाय = मयपायः । ७ जल्ला (x. II 33) ।

८ ३ ४६ । ९ इ-इत्ता = इत्ताम् ।

चारहोमो परिच्छेदो ।

नरयाइ-निमित्तेणं, सेवामो ताय-पय-जुयलं ॥ १३७ ॥

जओ ।

संसारो हु असारो घेरा अइदारुणा य नरयम्मि ।
 दुसहोओ वियणाओ चित्तो कम्माण परिणामो ॥ १३७ ॥
 चवलो इंदिय-गामो राग दोसा य दुज्जया लोए ।
 अणवट्ठियं च चित्तं किपाग-फलोवमा विसया ॥ १३८ ॥
 अइदुसहो पिय-विरहो यम्मह-उल्लिय विधाय-कट्ठयति ।
 नरय-पुर-यत्तिणाओ सेविज्जताओ जुयइओ ॥ १३९ ॥
 कुस-सूइ-विसम-संठिय-पयणाहय-सलिल-चंचलं जीयं ।
 सामन्नं सव्वेसिं मरणं सत्ताण संसारे ॥ १४० ॥
 वंचण-परा य जीवा दुट्ठ-कसाएहिं ताविओ लेओ ।
 अमुह-फलो घर-वासो मणुयत्तं तह य नो सुलहं ॥ १४१ ॥
 दुलहा धम्मम्मि मई बहु-विग्ग-समाउलं अत्तोरत्तं ।
 पयइए चला लच्छी पेम्मं सुविणांयमं लोए ॥ १४२ ॥
 आरिय-खेत्ताइया अइदुलहा संपया य जिय-लोए ।
 अइदारुणमन्नाणं जीवा मिच्छत्त-वामूढा ॥ १४३ ॥
 पैरिहायंता भावा धम्मे अइनिदिओ पमाउत्ति ।
 खिज्जइ तणु-सामत्थं आउयमवि थोवयं होइ ॥ १४४ ॥

किं बहुणा ? ।

नारय-तिरिय-नरा-उमर-गईमु गुरु-दुसह-दुक्ख-तवियाण ।
 मोत्तूणं जिण-धम्मं जियाण सरणं जओ नन्नं ॥ १४५ ॥
 तम्हा ताय-समीयं गंतुं सहलीकरेमि मणुयत्तं ।
 नहवाहणेण भणियं अहमवि तायमणुगामिस्सं ॥ १४६ ॥

जओ ।

सामित्तं काऊणं आणा-निदेस-कारगस्सावि ।
 कह सेवं काहामो संपइ भिच्चस्स निययस्स ? ॥ १४७ ॥
 भणियं ताएण तओ कायव्वमिमं विवेय जुत्ताणं ।
 तत्तो निय-सुय-सहिओ तक्कालुचियं करेऊण ॥ १४८ ॥
 सुरवाहण-केवल्लिणो मूले काऊण निम्मल-चरित्तं ।
 निट्ठेविय-अट्ठ-कम्मो अंतर्गैडो केवली जाओ ॥ १४९ ॥^{१२}

१ अ^० हा भववि^० । २ ग्रामः = समुदायः । ३ विपाकः = परिणामः । ४
 वत्तिनी = मार्गः । ५ सेव्यमानाः । ६ आरियखेत्तं = आर्यक्षेत्रम् । ७ परिहीयमा-
 नाः । ८ ॥ जह । ९ अनुगमिष्यामि = अनुसरिष्यामि । १० निष्ठापितं = निर्णा-
 धितम् । ११ अन्तर्गह । १२ ॥ युग्मम् ।

अह चित्तोग-खयराहिवेण सत्येव नियय-नयरम्मि ।
 दाउ स-देस खड अहिसित्तो खयर-राया ॥ १९० ॥
 एव च ठिए कारण-वसेण केणइ पभाव-समयम्मि ।
 निय-नयरा एगागी चलिओ हं रयण दीवम्मि ॥ १९१ ॥
 नह पेडिएण दिट्ठा सुदरि ! हम्मिय-तलम्मि पासुत्ता ।
 सं सि तओ अउहरिया मेत्तल सर सल्लिएण मए ॥ १९२ ॥
 ता मा रोवसु सुदरि ! पाणाण्ये साभिण्यां तुम मज्झ ।
 भुजिहिसि मए सद्धिं भोए वेयइ सेलम्मि ॥ १९३ ॥
 तन्वयण साउण वज्जेणव ताडिया सुदुक्खत्ता ।
 इय चित्तिउं पयत्ता होहा ! मह पाव-पसरस्स ॥ १९४ ॥
 मेज्झ कएण ताओ पोरहो गरुव-सत्तुणा ताव ।
 अहमवि इमेण हरिया अन्नत्थ निबद्ध-रागायि ॥ १९५ ॥
 धी ! धी ! मह जोएण न ताव आसासन न पिय लोभो ।
 सत्तुजय दिन्नाए होउअ सुही ताव ताओवि ॥ १९६ ॥
 मण-वल्लहस्स तरस्स उ लोभेण हविउअ अहव सुद्धिवा ह ।
 मह पाव परिणईए एसा एक्कयि नो जाय ॥ १९७ ॥
 एउ विचित्तयती भणिया ह तेण ताव एथेव ।
 चिट्ठउ तुम जाव अह आसन्न वमि-गहणम्मि ॥ १९८ ॥
 गत्तूण विज्जाए पन्नत्तीए लहु पयउमि ।
 जाव सहस्समत्त पाराभिष-पु-व सेवाए ॥ १९९ ॥*

इय भाणिऊण गओ सो अहमवि गुह-मोय ताविया तप ।
 किं काय-वय मूढा सरण वहुणा भयुर्भिया ॥ १९० ॥
 हरिणिम्व बूह-भट्टा सतरल तार दिसाओ पुउयती ।
 अमु-जल पुज-नयणा रुवमाणी जाव चिट्ठामि ॥ १९१ ॥
 ताव य सत्थासन्न पिउमि विसाल साळ-सोदित्तं ।
 परणाकंपिय फल-मर-विणाभिय गुजोह संकेम ॥ १९२ ॥
 मणहारि-कल पसरत-परिमलं बहुल-वेत्तल-गुआयं ।
 सफल-मक्खण निवडैस जेतु संतोण-कप-सद ॥ १९३ ॥

१ पादभा — अस्ति । २ वेत्तनवरवज्जेण — कयरेवज्जेणदितेव । ३
 विगाइ । ४ मम कय — मर्यादा । ५ कारहो — पीडित । (म D. ११ ११) । ६
 पाव — पापिन । ७ उ कुमए । ८ उणिष्ठा — वसा, विपुला वा (म D. ६
 ११) । ९ उत्तल — पत्रम् (म D. १४) । १० संतावः — कपूर ।

चारहमो परि

निवेडंत-ससंत-तडप्फडंत-मय-॥

तरुवरमुच्चं मेच्छुं जंतु-मंताण-नाम ॥ १६३ ॥

तं ददुं विस-रुखं विचितियं गरुव-दुक्ख-तथिय ॥

पिय-सहि ! हंसिणि ! तइया मरणम्मि निवद्द-चित्ताण ॥ १६५ ॥

किं काहामि अहन्ना रहिया पिय-बंधु-जणणि जणणहिं ।

विहिणा विडंबिया हं जीवती इय विचित्तेती ॥ १६६ ॥

गंतुं तस्स समीधे गहिऊण फलं मुहम्मि पक्खितं ।

मा मह हविज्ज एरिम-विटंबणा अन्न-जम्मेधि ॥ १६७ ॥

इय मणिऊण सत्तोयं रूणंतरं जाव तत्थ अच्छामि ।

ताव य गुरु-विस-वियणाए विम्वला महि-यले पडिया ॥ १६८ ॥

सओ ।

भमियं वण-तरुहिं उव्वत्तियंयं सयल-वसुहाए ।

संधाहिं विहंडियं पिय विसीइयं सव्व-अंगेहिं ॥ १६९ ॥

तत्तां य अकहणीयं पायियंयत्थंतरं तथा भेदे ! ।

जाणामि नेव किंचिदि तदुत्तरं जं महं जायं ॥ १७० ॥

केवलमुच्छंग-गायं कस्सवि तरुणस्स अमयभूयस्स ।

विस-निव्ववण-समत्थं मणि-सलिलं पाययंतस्स ॥ १७१ ॥

खणमेत्तं तेणं चिय मज्झं सरीरं पसिंचमाणस्स ।

सयमगादं कोमल-करेहिं परिमदयंतस्स ॥ १७२ ॥

जल-सित्त-तालवेटय-हत्थाए विहिय-तिसिर-वायाए ।

चिर-दिट्ठं पिय-सहीए पियंवयाए काहिजंतं ॥ १७३ ॥

सयलं मह वुत्तंतं चित्त-पडालोयणाइ-पज्जंतं ।

हरिस्स-भर-पुलइयंगं खणंतरं निष्ठेणमाणस्स ॥ १७४ ॥

अप्पाणं पासित्ता पणदूठ-विस-वेयणा समासत्था ।

मुमिणंय मन्नमाणा पडिबुद्धा हंसिए ! तइया ॥ १७५ ॥

उम्माळिय-नयण-जुंया ताव य पेच्छामि मयण-पडिरूयं ।

मह-हियय-निग्गयं पिव तरुण-नरं चित्तै-संवाइं ॥ १७६ ॥

तं ददुं चित्तियं मे किं मन्ने इंदजालमेयंति ? ।

किं वावि अन्न-जम्मो उयाहु किं सुविणयं एयं ? ॥ १७७ ॥

१ निपतत्-असत्-परिचलत्-मृत-विहग-कलित-भू-पाठम्; तडप्फडंतं = परि-

चलत् (N. P. 49) । २ B सत्तुव्व । ३ B पयाभिः । ४ अधन्या ।

५ विहला = व्याकुला । ६ B तिसमिः कुलकम्

८ अवस्थान्तरम् । ९ आलोयणं = आलोकनम् । १०

B पयमिः कुलकम् । १२ जुयं = युगम् । १३ च ।

किंवा मद्-समोहो किंवाचि ह सच्चमेव एवन्ति ।

अह्ना नहि नहि एव कतो मह एतिया पुत्रा । ॥ १७८ ॥

ज सो मण-वट्टहओ दीसिअ जणो इमेहि नयणेहि ।

जे से उच्छग गया ईमस्स पुण संमवो कथ । ॥ १७९ ॥

एन विचितयती विववयाए इम समुट्टविषा ।

सुरसुंदरी ! किं अज्जनि उब्बुण्ण-मुहिण्व पुट्टएसि ? ॥ १८० ॥

एसो ह्वा रयणदीवा भणिणी य विववया अह तुज्ज ।

साहिय रिज्जो एमो महमाया मयरकेउसि ॥ १८१ ॥

एव च तीए भणिए एसोच्चिय सोत्ति इरिसिया चित्ते ।

स-ज्जस-येरि-देहा सकिन्न रसेतर पत्ता ॥ १८२ ॥

उट्टेसु तैदकाओ विववयाए समीअमटीणा ।

अद्धच्छि-येरिउएहि वेच्छित्ता त अपेच्छंतं ॥ १८३ ॥

एथंतरम्मि एगो लघरो आगम्म मणइ कय-विणओ ।

जिण-भूयाए वेडा सैमइच्छइ कुमर । उट्टेह ॥ १८४ ॥

तज्जयण सोऊण विववय ठागिऊण मह पासे ।

कइय पुरिस-समेओ जिण-मवण पाविओ एसो ॥ १८५ ॥

ताव य विववयाए पुट्टा कह मुयणु । एथ तं पत्ता ।

भूमीवर मणुयार्ण सुदुग्गमे रयणदीवम्मि ? ॥ १८६ ॥

कीस य विसमुवभुंजिय अण्णा वमणम्मि पादिओ मीमे ? ।

ततो य मए तीए पुप्पुत्तं साहिय सन्नं ॥ १८७ ॥

अह सावि मए पुट्टा चित्त-यइ अणिऊणमग्गार्ण ।

तइया कथ गया त किंवा अणुंचिट्ठिप तुमए ? ॥ १८८ ॥

कह वा उवमुत्त-विमा मीम-अरन्नम्मि पाविवा अहए ? ।

कह ॥ दुट्ठपि तिसं खणेण देहाओ अवणीव ? ॥ १८९ ॥

भणिय विववयाए चित्त-यइ अणिऊण तुग्गहाण ।

वेगेण अहं पत्ता इमम्मि वर-रयणदीवम्मि ॥ १९० ॥

दिट्ठो य मयरकेऊ कइय-निय-गरियणेण संजुत्तो ।

माउ सिणेहेण ठिया कइय-दिवसाणि अहमेय ॥ १९१ ॥

एत्थागय-आएणं भणिवा हं पुत्ति । चिट्ठमु इहेव ।

हेसु पैदिचारंगा इह गाव तुम मयरकेउस्स ॥ १९२ ॥

१ पुष्पगव, अहमसेव पुष्पम् । २ अस्सार्चसेवार्च । ३ उब्बुण्ण = उद्गच्छन्
 ४ १८३) । ४ उट्टेह = तस्मै मयरकेउमग्गहाणम् । ५ उवमुत्त = उवमुत्तने
 (४. १. ११. १५) । ६ कपु व इव = मज्जुवत्तम् । ७. १. ११. १६) । ७ परिचारिका ।

चारहमो परिच्छेओ

जं आणवेइ तौउत्ति जंपियं ताहे एत्थ दी॥१॥

विज्जा-पसाहणुज्जय-भाउ-समीवे ठिया मुयणु ॥ १९३ ॥

नाउं विज्जा-सिद्धिं बहुविह-खयरहिं संजुओ ताओ ।

अट्टाहिया-निमित्तं समागओ एत्थ दीवम्मि ॥ १९४ ॥

महया विच्छेणं जिणिद-महिमं करेत्तु विज्जाओ ।

संपूइय जह-विहिणा संमाणिय माणणिज्ज-जणं ॥ १९५ ॥

पूइत्तु पूयणीए दाणं दाऊण खयर-लोयस्स ।

वर-नट्ट-गीय-वाइय-कलियं अट्टाहियं काउं ॥ १९६ ॥

अज्जेव निसा-विरमे संपत्तो रयणसंचयं ताओ ।

कायव्व-सेस-किच्चो ठिओ इहं मयरकेऊवि ॥ १९७ ॥^१

काउं पभाय-किच्चं सरीर-चित्ताए निग्गओ अज्ज ।

वंसि-कुडंगासन्ने दिट्ठं च पहाण-करवालं ॥ १९८ ॥

गहिऊण कोउगेणं जम-जीहा-सच्चहं तयं खगं ।

तरुण-तमाल-दलामं फुरंत-धारा-सुदुप्पिच्छं ॥ १९९ ॥

आसन्न-कुडंगीए छेय-परिच्छा-कएण सहसत्ति ।

दाउं एग-पहारं छिन्ना सा वंस-जालित्ति ॥ २०० ॥^२

अह र्थूल-मुत्तियावलि-परियत्तण-खणिय-वाम-हत्थस्स ।

विज्जा-परिजवण-निरुद्ध-नासिया-निमिर्य-नयणस्स ॥ २०१ ॥

तम्मज्झ-देस-परिसंठियस्स विज्जा-पसाहण-रयस्स ।

विज्जाहरस्स कस्सवि मणि-कुडल-भूसिय-कवालं ॥ २०२ ॥

सहसत्ति उत्तिमंगं निवडंतं पिच्छिऊण मंहि-वद्धे ।

संजाय-सज्जसेणं निरुवियं हा ! किमेयंति ? ॥ २०३ ॥^३

पुलयेतेण य नायं एसो सो मयरकेउ-नामोत्ति ।

सायी गगावत्तस्स गंधवाहण-नरिंद-सुओ ॥ २०४ ॥

अच्चो ! पमाय-वसओ कह वरओ मारिओ निरवराहो ? ।

धी ! धी ! अन्नाणस्स उ निरैत्थयं पावमायरियं ॥ २०५ ॥

एमाइ चित्तयंतो पुणो पुणो अप्पयं च निंदंतो ।

जावयइ थोव-भूमिं ता फुरियं दाहिणं नयणं ॥ २०६ ॥

१ तात इति । २ B तिस्रभिः कुलकम् । ३ कुडङ्गः = वनम् । ४ करवालः = खड्गः । ५ सच्चहं = सदृशम् (N. P. 56) । ६ परिच्छा = परीक्षा । ७ B युग्मम् । ८ स्थूलमौक्तिकावली (जापमाला) परिवर्तनव्यापृतवामहस्तस्य । ९ निमिर्यं = न्यस्तम् (H. P. IV. 199) । १० महिपुष्टे । ११ B तिस्रभिः कुलकम् । १२ वरओ = वराकः । १३ निरयंकम् ।

किं मन्ने मह सूयइ मुनिमित्तमिमति चित्तइ जाव ।
 ताव विस सक्ख-भूट दिट्ठ ॥ निवाडिया सुयणु ॥ २०७ ॥
 मणहर-सयटावयव मियकै-ल्हन् जण मणाणद ।
 ददट्ठण तुम सुदरि । सित्तो अमएणव कुमारा ॥ २०८ ॥
 भव्वो ! कह ॥ मणोवे इ आणद देइ म-च्छ हियवत्स ॥
 पिय पैणयिणिव्व एसा जुवई नव जा-वणारभा ॥ २०९ ॥
 ता किं इमा मेयच्चिय किंजा सेनियसि जाव पुउएइ ।
 ताव य तुह-मुह-साठिय-विस फल-खट्ठण निम्माय ॥ २१० ॥
 अइतिव्व विस विपारा जाया थो अचेवणा इमा बाळ ।
 तो नेऊण स दट्ठण कोमि एईइ १ तमिण्ड ॥ २११ ॥
 इय चितिय सुरसुदरि ! गहिऊण तुम समागओ एथ ।
 सिट्ठो पुम्भुरिट्ठ वुत्तनो तेण मह सम्भो ॥ २१२ ॥
 भणिया य अहमिमेण दोरेसु समगुलावय सिम्भ ।
 विज्जा-यवाण-समए ताएण समणिय ज तु ॥ २१३ ॥
 त दिव्व-मणि सैण्ह निवारण सयल-दोस-यसरत्स ।
 उवळट्ठ पम्भय पुण विसेसभा विस-सपूहम्मि ॥ २१४ ॥
 भणिया खयर कुमारा पूवा-त्तामणिय छट्ठ कुणह ।
 एय पडणोकाळ जिण पूय साहि काऊण ॥ २१५ ॥
 काहामि सति-कैम्म विग्य-जयट्ठ य मत-जाव थ ।
 विज्जाहर-वैवापण पाव विमुद्धि समिण्डतो ॥ २१६ ॥
 एथतरम्मि य मए समणिय अगुलीवय तत्स ।
 तत्सल्लि-पाण विहिणा कपा पस-था तुम सुयणु १ ॥ २१७ ॥
 जाव य इमत्स पुरओ चित्त-पडालेपणाइ वुत्तत ।
 साहेमि ताव सुदरि ! उवळट्ठा चेवणा तुमए ॥ २१८ ॥
 त ज तुमए पुट्ठ त सन्नं साहिय मए एव ।
 ता सुरसुदरि ! सिद्ध सपीहिय तुम्ह सम्भवि ॥ २१९ ॥

अहवा ।

दीवतर ठियरिं इ जलनिहि-मज्झाओ दूर देसाओ ।
 आणित्तु पडइ विही अणुकूले इट्ठ-लेवति ॥ २२० ॥
 ततो य मए भणिय एव एवति किंतु निसुणेसु ।

१ मृगाश्रुता । २ गच्छ प्रवृत्त ॥ ३ मृत्ता । ४ प्रवादिनी = माया ।

५ अत्रावति । ६ तेमिण्ड = चिह्नितम् । ७ दौहय = आनय । ८ उतापक
 चरितम् । ९ साधुशर्म । १० व्यापादन = पात । ११ ३ शुभम् ।

वारहमो परिच्छेओ ।

मञ्ज कएणं ताओ अच्छइ गुरु-सत्तु-पारद्धो ॥ २-
 पिय-दंसणेवि जाए अज्जवि सोगाउरं दढं हिययं ।
 पिय-सहि ! मह संतावो तेणज्जवि बौहए देहं ॥ २२२ ॥
 सत्तुंजय-पारद्धो वट्टइ पाणाण संसए ताओ ।
 ता कह अणुकूलत्तं विहिणो मह मंद-भागाए ? ॥ २२३ ॥
 इय भणिऊणं हंसिणि ! सोगावेगाओ रोउमारद्धा ।
 ताव य कय-कायव्वो समागओ तीए सो भाया ॥ २२४ ॥
 भणिया य तेण किमियं पियंवए ! रुयइ तुज्ज पिय-भगिणी ।
 तीएवि सव्वं सोयस्स कारणं तस्स अक्खायं ॥ २२५ ॥
 तत्तो य तेण भणियं सुंदरि ! मा रूय अवस्समज्जेव ।
 गंतुं कयंत-वयणं नयामि तुह जणय-पडिवक्खं ॥ २२६ ॥
 जीवते मइ सुंदरि ! को तुह जणयं पराभवेज्जत्ति ? ।
 ता गच्छिस्सं संपइ बौह-सहाओ अहं तत्थ ॥ २२७ ॥
 एत्थेव पढम-जिणवर-भवणम्मि पियंवया-समेयाए ।
 अच्छेयव्वं तुमए जहा-सुहं सोय-रहियाए ॥ २२८ ॥
 जावागच्छामि अहं हंतुं सत्तुंजयं दुरायारं ।
 इय भणिऊणुप्पइओ गयणं वसुंनंद-खग-करो ॥ २२९ ॥
 सहिया पियंवयाए तत्थेव ठिया अहंपि ताद्विसं ।
 चित्तेती तस्सेव य समागमं गरुय-अणुराया ॥ २३० ॥
 किं अज्जवि मण-दइओ सहसा हंतूण तं दुरायारं ।
 विज्जा-पयाव-कलिओवि आगओ नेय सो ज्ञत्ति ॥ २३१ ॥
 बोलीणम्मि य दिवसे रयणि सव्वंपि भगिणि-सहिया हं ।
 किं पुण न आगओ सोत्ति जाव चिट्ठामि उव्विग्गा ॥ २३२ ॥
 ताव य खर-फरुस-गिरं तैज्जंतो भीसणो सरुवेण ।
 निद्धम-सिहि-सिहावालि-पिंगल-धम्मिल्ल-विकरालो ॥ २३३ ॥
 जिय-दसणच्छय-दसणो करग-नर-सिर-पणच्च-णिक्करओ ।
 मरु-कूव-विवर-सरिसाऽऽपिंगल-लोयण-सुदुप्पिच्छो ॥ २३४ ॥
 गल-तल-विलइय-खलखल-खलित-नर-मुंड-मालिया-कलिओ ।
 तडि-पुंजुज्जल-चंचल-निह्णालिय-दीह-जीहालो ॥ २३५ ॥

१ वाघते=पीडितं भवति । २ रोउ=रोदितुम् । ३ रुदिहि । ४ बाहुसहायः,
 एकाकीत्यर्थः । ५ SEE NOTE P. 20 । ६ परुयं=निष्ठुरम् । ७ तर्जयन्=तिर-
 १३३३३ । ८ A हलयन् । ९ विलइयं=विरचितम् ।

मीमंदास-पदिरव उत्तासिय-सयल सत्त-मघाओ ।
 फसिणा विगराउ-मुदो बेयालो आगओ तथ ॥ २३६ ॥^१
 आ पावे । ज तइया पर पुरिसासत्त माणमाए तुमे ।
 पर-जुवइ छोलुएण तेण य पाविट्ठ-पुरिसेण ॥ २३७ ॥
 मह विहिय गुरु दुस्स तस्स फल तेण पाविय ताव ।
 इहि तुम पे पावमु निय-चिट्ठिय-सण्डह फलनि ॥ २३८ ॥
 एव मणमाणो सो हसिणि । विनु मम भगुणिंथ ।
 टण्डओ गयणेण निट्ठुर-वयणाहि सग्गेतो ॥ २३९ ॥^२
 मह अणुमग्ग विलम्मा अक्कोसिति पियव्व सहसा ।
 काउ गय जीविय पिव मीसण हुकार-करणेण ॥ २४० ॥
 नेऊण दूर-देस मुक्का गयणाआ तेण पारण ।
 सच्चुंनियगुक्का नूण मरटत्ति बुदाए ॥ २४१ ॥^३
 दइय-वसेण य पडिया छया विषाणम्म तम्मि उग्गण ।
 दिट्ठा समतभरेण ताहि पुट्ठा य वुत्तनं ॥ २४२ ॥
 कि इदयाउमय किवा मुमिणानि कथ वा पत्ता ।
 कथ गओ वयालो पियवयाए य कि जाय ई ॥ २४३ ॥
 मण वट्ठहस्स इमिणा हवग्ग विहिय असोहण किंचि ।
 मन्ने तेणव छट्ट न आगओ तम्मि सो दीये ॥ २४४ ॥
 किवा मन्त निमित्त समागएण हविग्ग विहिय तु ।
 सणुनय नर-वइणा थाव-वटस्सेह तापस्स ॥ २४५ ॥
 एमाइ चितयतीइ ताहि शुद्ध-सोय-ताविषाए मर ।
 पुच्छतस्सवि सिट्ठ समतभरस्स नो किंचि ॥ २४६ ॥
 तत्तो य आणिया इ भूवइ पुरओ समतभरेण ।
 सग्गस-सोएहि तहिं पि तारिस किंचि नो कहिय ॥ २४७ ॥
 इय पयाडिय गुग्ग नेह-साराइ तुग्ग
 निय-चरियमव हसिए । सन्वमेव ।
 अङ्गरुय-सिणेर्हा साहिय वित्तरेण
 पणय-परवसाए पुच्छिय ज तैइत्ति ॥ २४८ ॥
 साइ धणेसर-निरइय-सुवाह-गाहा-समूह-रम्माए ।
 रागग्गि-दोस विसेहर-यसमण-जल मत मूयाए ॥ २४९ ॥

१ ४ पयमि कुलकम् । २ ४४४ ४०४४ ४ ४० । ३ ४ तिसुमि कुलकम् ।

४ सच्चुंनित्तज्ञाया ॥ ५ ४ सुग्गम् । ६ पयम्पन्तम् । ७ तइ—(यय) ।

एसोवि परिसमप्पइ सुरसुंदरि-हरण-वन्नणो नाम ।

सुरसुंदरी-कहाए बारसमो वर-परिच्छेओ ॥ २५० ॥

॥ द्वादशः परिच्छेदः समाप्तः ॥ छ ॥ ३००० ॥

अह हंसियाए भाणियं अब्बो ! अइदूसहं समणुभूयं ।

जं किल निसुणंताणवि उप्पज्जइ गरुय-उब्बेवो^१ ॥ १ ॥

एवंविह-दुक्खाणं न य उचिया होसि पिय-सहि ! तुमंति ।

किं पुण कीरइ विहिणो विचित्त-चरियस्स लोयम्मि ? ॥ २ ॥

निच्चं सुहोचियंपि हु बहुविह-दुक्खाण कुणइ आवासं ।

अदिट्ठ-इट्ठ-विरहंपि विरहियं कुणइ दइएण ॥ ३ ॥

इय सुरसुंदरि ! विहिणो विचित्तयं जाणिऊण उब्बेवं ।

थेवंपि हु मा काहिसि, को णु गुणो तस्स करणेवि ॥ ४ ॥

अन्नं च जारिसाइं तुह देहे लक्खणाइं दीसंति ।

तह होयव्वं तुमए विज्जाहर-राय-पैत्तीए ॥ ५ ॥

अन्नं च मएवि सुयं कुसग्गनयराओ आगय-नरेण ।

कमलावइ-देवीए पुरओ एवं कहिउजंतं ॥ ६ ॥

सत्तुंजय-नर-वइणा रुद्धे नयरम्मि आउले लोए ।

नहवाहण-नर-नाहे संसैइ-भूए ससामंते ॥ ७ ॥

धौसिंधण-हाणीए किच्छेणच्छंतयम्मि पुर-लोए ।

जंत-विमुक्क-महोवल-निहाय-निवडंत-पायारे ॥ ८ ॥

पटठडि-विवर-संठिय-कोदालिग-खय-पडंत-खंडीसु ।

धणु-सुह-विणिग्गयाणेय-पत्ति-पच्छाइय-नहरगे ॥ ९ ॥

इय नयरम्मि कुसग्गे निवडंत-भडोह-रुहिर-चिक्खल्ले ।

सहसा फुरंत-खग्गो समागओ खेयरो एगो ॥ १० ॥

तेण य गइंद-परिसंठियस्स सत्तुंजयस्स खग्गेण ।

सहसा सीसं छिन्नं फुरंत-रोसारुणच्छेण ॥ ११ ॥

हंतूण य तं सत्तुं रन्नो नरवाहणस्स पासम्मि ।

आगम्म तेण भाणियं निहओ सच्चू तुह नरिद ! ॥ १२ ॥

१ उद्वेगः (H. P. 59) । २ पत्ती = पत्नी । ३ संशयितभूते = विजये शक्ति-
तमनसीत्यर्थः । ४ घाघं = वृणम् । ५ कृच्छ्रेणासीने । ६ यन्त्रविमुक्तमहोपलसमूहः
(H. P. 55) निपतत्प्राकारे । ७ चिक्खल्लो = कर्दमः (H. D. III, 11) ।

विजाहर-हरियए रणपरवे ठियए घुएए ।

तुम्ह सुरमुंदरीए वयणाओ आगओ अहए ॥ ११ ॥

मिरी-चिखेगे-तंगओ खदरो ॥ मपरकेट-नामेति ।

पसे भिदवए तुह घूया अच्छइ मुहेग ॥ १४ ॥

इय मणिडाग गओ सा रजा ठण हसिभिरण निगनु ।

सबटा सनु-मिन्न पठापमजमि पेदु-राहिए ॥ १५ ॥

गव-रह-तुम्हगनइ गहिय सब्बपि दम्ब-सार से ।

ता सुर-मुंदरी ! निय-सहि ! तयथे कुगमु मा चिन ॥ १६ ॥

अन्हा सो तुह जणआ तुम्ह पिण्णन निम्मओ विहेओ ।

अहिणव-सहिप-विअम्म तस्व किं कहिइ निमाओ ? ॥ १७ ॥

जण हविअ अह कारणनर किपि तुम्ह दइस्स ।

तत्त्वसआ सा निय-माहे ! न आगओ सति त दीव ॥ १८ ॥

पमइ निग्गण-वयणहि तए आसासेया नरिद-मुया ।

जाया णमुक्क मुक-सग-वगिण्डाद पेहेइया ॥ १९ ॥

अह हमियए सज्ज गतु कमल-रईए दपीए ।

सिद्ध ताएवे रत्न अहडिय सहिय सज्ज ॥ २० ॥

सुरमुंदरीए एव पिठ-मगिणि-निकेयणे वसतीए ।

अतउर-विलयाण भेटमाणद जणतीए ॥ २१ ॥

बबुति बासराइ मुहण आ कइवि, ताव अज दिणे ।

अम्मतर-परेसए कदवय निय पुरिम-सहिपस्स ॥ २२ ॥

सुरमुंदरी सहियाए दवाए संगवम्म नर-वइण्ण ।

पडहर-अणुजआ रजा अइवइओ वणिमो ॥ २३ ॥

भामुर-रपण-सुरीय-थळ करा आगओ कव-वणामो ।

वणइवा नामण ठवविट्ठा राइणा पुरमो ॥ २४ ॥

उवणाय दरिसेणाया ससममणव राइणा धणिओ ।

मा मा वणदव ! तुम आसि गआ सिंहदव ॥ २५ ॥

ता कइ णु छइ निर्येत्ता कुमळ पार्येस्स किंचि नो जाय ।

चाय विम्व जणिह समागआ मासमत्तेण ? ॥ २६ ॥

बहु-दिवस-पावणिअ तम्मि गआ सिंहलम्मि दावम्मि ।

१ प्रमुदिते । २ वृषभम् । ३ निभय । ४ त दीव = राज्ञीपम् । ५ पेहे
इया = पूजा (४ २ ७७) । ६ ३^०६६ । ७ निष्ठय = एदम् । ८ विलवा =
वनिता । ९ अत्तम् = अत्तपम् । १० ३^०६६ । ११ ३ वउछवि कुलकम् (१) ।
१२ इउनीरम् = वेम्हार । १३ सिंहत = प्ररपउ । १४ पेठ = प्ररहपम् ।

सिग्वं जं सि नियत्तो महंतमच्छेरयं एयं ॥ २७ ॥
 भणियं धणदेवेणं आयन्नसु नर-वरिद ! वुत्तंतं ।
 जह तत्थ गओ सिग्वं समागओ एत्थ नयरम्मि ॥ २८ ॥
 सिंघलदीवागय-त्राणि^१एहिं पोच्छाहिओ इओ ताव ।
 चलिओ तद्दुच्चिय-भंडं वित्तुण वहु-प्पगारमहं ॥ २९ ॥
 तुम्हाण पाय-जुयलं पणमिय वहु-सैयड-सत्थ-संजुत्तो ।
 गंभीर-नामयं तं पत्तो वेलाउलं विउलं ॥ ३० ॥^४

अविय ।

नाविय-जण-पडिपुन्नं पैउणीकीरंत-जाणवत्तो हं ।
 पूग-फल-नालि^२एराइ-रासि-रेहंत-राय-पहं ॥ ३१ ॥
 गय-दंत-प्पालि-कलियं गय-वड्-वयणंव कत्थइ विभाइ ।
 कत्थइ कप्पूरागुरु-चंदण-सहियं सुर-गिरिव्व ॥ ३२ ॥
 मुत्ता-हार-विराइय-मही-वीढं पुंडरीय-सिहरंव ।
 कत्थइ जाइफलेला-कलियं तं कामुय-मुहंव ॥ ३३ ॥
 नाणा-देस-समागय-भूरि-कर-निरुद्ध-सयल-दिसि-पक्खं ।
 पविसंत-भूरि-भंडं नर-वड्-भवणंव तं दिट्ठं ॥ ३४ ॥
 दाउं तद्दुच्चिय-सुं^३कं भंडं नायं समुद्-तीरस्मि ।
 नैइ-नाह-गमण-दच्छं वोहित्यं भाडियं वियंडं ॥ ३५ ॥
 कमसो य सयल-भंडं चडैवियं जाहि तत्थ वोहित्ये ।
 ताहे सुह-तिहि-रिक्खे नइ-नाहे पूइए विहिणा ॥ ३६ ॥
 काउं जिणिंद-पूयं दाणं दाऊण समण-संघस्त ।
 आपुच्छिय सुँहि-निवहं संभासिय सयल-परिवारं ॥ ३७ ॥
 कीरंत-मंगल-रवे समुच्छलंते य तूर-निग्घोसे ।
 पडु-मागह-संदोहे जय-जय-सइ पउंजंते ॥ ३८ ॥
 पिड्डु-पत्तासयमयलं गुण-नियर-निवद्ध-फैलह-संघायं ।
 संजमिय-सयल-जोगं^५ वोहित्यं मुणिवर-सरिच्छं ॥ ३९ ॥
 आरुढो हं तत्तो वेलाए समागयाए गहिराए ।

१ A °एणोच्छा° । २ प्रोत्साहितः । ३ शकटम् = अनः । ४ B युग्मम् ।
 ५ प्रगुणीक्रियमाणयानपात्रः = सज्ज्यमानप्रवहणः । ६ शुल्कम् । ७ नदीनाथः =
 समुद्रः । ८ B सच्छं । ९ विततं = विस्तीर्णम् । १० आरोपितम् (H. P. IV. 206) ।
 ११ सुहन्निवहः = मित्रसमूहः । १२ पृथक् = मिथोविरलानां पत्राणां = अश्वादी-
 नामाश्रयः, मुनिपक्षे पृथक् प्राप्त आशयवित्तं येन । १३ मुनिपक्षे शयनयोग्यफ-
 लकम् । १४ वोहित्यं = यानपात्रम् ।

पयः-पट्टिपुत्र सिद्ध-वड-वमेग मनु पयह त ॥ ४० ॥
 परिहंथ मच्छ पुच्छ-उच्छ-अच्छे-ङ्गा-पोच्छलन-मल्लिह ॥
 सल्लिह ह समुच्छादय पुरत-गिरि-गंडय भीसगय ॥ ४१ ॥
 भीसग-भगराधेगिय-मुपग-गनिज्वन-गोहिषा-निवह ॥
 निवह-परितट्टियुट्टिय-तिमिगिलाडचे-आवत्त ॥ ४२ ॥
 आवत्त-समुज्जत्तिय-सत्त-समदत्त भीसणराव ॥
 आराव-वत्त-वेत्तकुल-जलयर परिसरण घोर-जल ॥ ४३ ॥
 घोर-जल घण-यगारव मुहरिय दिसि चक्रमुद्ध तरण ॥
 रगत-विद्धमासिय-सत्त-समुप्पिध-भीण-उल ॥ ४४ ॥

वैदु-सत्त कयाहार निवहत-महत-आचया-निवह ।
 अयत्त-पयाव-स दुगाय पुरितव नद-नाह ॥ ३५ ॥
 चञ्चल-मणी मय कुरत-यंग तिमिर-दह-येरत ।
 कसिण-निसागास विव अयत्त-येरत-सीमाण ॥ ३६ ॥
 एवेविह समुद मञ्ज-मग्गेण जाणवत्त त ।
 जा वचह कइवि हु जोगण-णि वेगेण नर-नाह ॥ ३७ ॥
 ताव प अमग्गि दिणे कूचय-लमग्गे-सनिविट्ठण ।
 निज्जेमण्ण मणिव पिच्छह अण्णेरव पुरित्ता ॥ ३८ ॥
 वेवि हु महाणुभावो अदीण-वयणो मुरिद-सय-रुवो ।
 वेहाहि कह समुद अणारेणार इम तरह ॥ ३९ ॥
 तय्यपण साउण पहिवडेय-सगया मए राया ।
 तय्यास पहिविया पचहा कोलिय कुमात्ता ॥ ४० ॥
 गत्तुं तेहि मणिआ सो पुरसा भद ॥ इय आरहसु ।
 धणइवेण यणिण्ण तुम्ह पासम्मि पहिविया ॥ ४१ ॥

[illegible]

इय भणिओ आरूढो समागओ ताहि अम्ह वोहित्थे ।
 दिट्ठो य मए नर-वर ! तरुण-नरो सो महा-भागो ॥ ५२ ॥
 निजिय-अणंग-रूओ पुन्निम-मयलंछणोव्व अइसोमो ।
 वर-कणय-निहेस-गारो अहिणव-उट्ठित-मुह-रोमो ॥ ५३ ॥
 किं वट्ठणा भणिएणं अणुहरए नर-वरिंद ! सो तुम्ह ।
 दिट्ठम्मि तम्मि दिट्ठी अम्हं सित्तव्व अमएण ॥ ५४ ॥
 अव्वो ! महाणुभावो एसो अणुहरइ मयरकेउस्स ।
 ता होज किं नु एसो जो तइया अडवि-पडियाए ॥ ५५ ॥
 कमलावइ-देवीए अंकाओ जायमित्तओ हरिओ ।
 पुव्व-विरुद्ध-सुरेणं केणविअदिट्ठ-रूवेण ? ॥ ५६ ॥^३
 अहवा किं मह इमिणा, विचित्तिएण्ह ताव पुच्छामि ।
 को कथ कह व एसो पडिओ य समुद-मज्झम्मि ? ॥ ५७ ॥
 इय चित्तिजण य मए अच्चंगुव्वट्ठणाइयं तस्स ।
 परमायरेण कारिय भुंजाविय परम-विणएण ॥ ५८ ॥
 पुट्ठो सुहासण-गओ कह णु तुमं धार ! एत्थ भीमम्मि ।
 रयणायरम्मि पडिओ कथ व तुम्हाण आवासो ? ॥ ५९ ॥
 तत्तो य तेण भणियं निसुणसु धणदेव ! वज्जरिउजंतं ।
 एगग-मणो होउं एत्थत्थे कोउगं जइ ते ॥ ६० ॥
 दक्खिण-सेढीय-पुरे वेयइढे रयण-संचए अत्थि ।
 पवणगइ-खयर-पुत्तो वउलवई कुच्छि-संभूओ ॥ ६१ ॥
 खयरिदं-चक्रकवट्ठी विकखाओ चित्तवेग-नामोत्ति ।
 अमियगइ-खयर-धूया भज्जा से कणगमालत्ति ॥ ६२ ॥^४
 तीए य अहं पुत्तो मण-दइओ मयरकेउ-नामोत्ति ।
 कमसो य वड्ढमाणो पत्तो हं जोव्वणं पढमं ॥ ६३ ॥
 एत्तो य अत्थि नयरं वेयइढे उत्तराए सेढीए ।
 सैव्वोउय-तरु-वण-संड-मंडियं चमरचंचंति ॥ ६४ ॥
 भाणुगइ-खयर-पुत्तो चित्तगई तत्थ खयर-वर-राया ।
 सो मह पिउणो मित्तं अहंपि अइवल्लहो तस्स ॥ ६५ ॥
 अह अन्नया कयाइवि पत्तस्स पुरम्मि चमर-चंचम्मि ।
 पीईइ चित्तगइणा दिन्ना मह रोहिणी विज्जा ॥ ६६ ॥
 सा सत्तहिं मासेहिं तत्थेव ठिएण साहिया विज्जा ।

१ निहसो = निकपः । २ अनुहरते = अनुकरोति । ३ B युग्मम् । ४ B युग्मम् । ५ B युग्मम् । ६ B राइ । ७ सव्वोउया = सर्वजुंकाः ।

जह-मणिय विहाणेणं निर्दसियेणं अर्भाएण ॥ ६७ ॥
 तत्तो साहिय-विज्जो संजत्तो निष पुं अहं पिउण ॥
 परमाणंदिय हियएण ससिओ रावर-मग्गमि ॥ ६८ ॥
 पिण्डह कइ बाटेणवि रउइ-रुवावि रोहिणी विज्जा ।
 अग्गुहिय माणसेण साहिया मग्ग सणएणं ! ॥ ६९ ॥
 अग्गवि विज्जाओ किल साहिटमसमयओ इमो बाढो ।
 इय चित्ताए न दिप्ता विज्जाओ इयस्स अंतहिं ॥ ७० ॥
 ता जइ इमेण पट्ठमं रउइ-रुवावि साहिया एसा ।
 का गणणा अच्चासिपि साहणे होग्ग एयस्स ॥ ७१ ॥
 अह सोहणमि दियहे काउणइहिय महा-मोहमं ।
 सिद्धायपण-ठियाण जिण-पडिमाण पमोएण ॥ ७२ ॥
 मणिउ समान सिद्धि दिप्ताओ मग्ग सयल-विज्जाओ ।
 सोहण विहावि सज्जो उषइओ ताणं साएण ॥ ७३ ॥
 गत्तूण रयणदीवे पुरत-किरणोह-रयण विण्डुरिए ।
 विज्जाहर-वर-निम्मिय-गुगाइ जिण-मदिरे रम्मे ॥ ७४ ॥
 ताए य पसस्य-सित्ते विपेण विण्डुरिए किरण-जाळेसु ।
 विज्जा-पसाहगुग्गय-सयरोचिय विविह-मवणेसु ॥ ७५ ॥
 साहसु विज्जा निपर परिमिय-पिय-परिपणेण परिपरिओ ।
 कय-जिण-वदण पूओ परिहरियासेस-वावातो ॥ ७६ ॥
 जोयणमत्ते खित्ते हिंसा पांसदियाण सत्ताण ।
 अप्पं पर-जाग जणिवा जत्तण य वग्गणापत्ति ॥ ७७ ॥
 जग्गा पमायओवि हु जायाइ इमाइ जायए रिथ ।
 इय मणिउण पिउणा समप्पियं सज्ज अगुलियं ॥ ७८ ॥
 एयवि बधसु करे निवारण सयल दोस-पसरस्स ।
 पुत्तय^१, इय मणिउण पट्ठविओ पोरियण समेओ ॥ ७९ ॥
 गत्तूण रयणदीवे पारद्धो साहिल जहा-विहिण ।
 बहु रुविणि पमुहाओ नाणा रुवाओ विज्जाओ ॥ ८० ॥

अविय ।

बहु रुवा पंचत्ती गोरी मंधारि-मोहगुण्यणी ।

- १ विमोचिकाग्रः (अ B १५) । २ कथित- = कथ्यमाणविषयता श्रावित ।
 ३ B^० एण । ४ अण्ड = संवत्सर । ५ तासो विद्याया । ६ B गुग्गम् । ७
 जम = निर्जनम् । ८ A^० यमत्ते अत्ते । ९ आत्मपरलोपजातता = सपरकृता ।
 १० B पट्ठमि कुलकम् ।

आगरिसणि उम्मोयणि उच्चाडणि तह वसीयरणी ॥ ८१ ॥
 एमाइ-बहुविहाओ साहेमाणस्स मज्झ विज्जाओ ।
 छम्मासा वोलीणा ऊणा दिवसेहिं थोवेहिं ॥ ८२ ॥
 एत्थंतरम्मि रयणीइ चरिम-जामम्मि जाव-पज्जंते ।
 थेरहरियं धरणीए धणियंव दिसा-मइदेहिं ॥ ८३ ॥
 पज्जलियं गयणेण हसियंव पभूय-भूय-निवहेण ।
 दैणियंव पव्वएहिं वरिसियमिव उवल-वरिसेणं ॥ ८४ ॥
 तयणंतरं समीरो सुगंध-गंधो य वाइओ मउओ ।
 पविरल-फुसियं गंधोदगं च पडियं तहिं दिव्वं ॥ ८५ ॥
 दिव्वा य कुसुम-बुद्धी दैसद्ध-वन्ना समंतओ पडिया ।
 पयडीभूयाओ तओ विविहालंकार-कलियाओ ॥ ८६ ॥
 निय-निय-नामंकेहिं कलियाओ विचित्त-चिधं-निवहेहिं ।
 चित्त-वर-वाहणाओ नाणा-नेवत्थ-कलियाओ ॥ ८७ ॥
 अन्नोन्न-वन्न-भासुर-सरूव-रूवाओ विविह-विलयाओ ।
 मणियं च ताहिं अम्हे विज्जाओ तुज्झ सिद्धाओ ॥ ८८ ॥^{१२}
 तव्वयणं सोऊणं हरिसिय-चित्तेण पूयणं विहियं ।
 अग्घाईयं तासिं पत्तेयं जीइ जं उचियं ॥ ८९ ॥
 विज्जा-सिद्धिं नाउं महया भेदचडयरेण संजुत्तो ।
 आउज्ज-गीय-त्रायण-नट्ट-विहिं बहुविहं घेत्तुं ॥ ९० ॥
 अट्ठाहिआ-निमित्तं पूया-उवगरणयं गहेऊणं ।
 वेयड्ढाओ ताव य ताओवि समागओ तत्थ ॥ ९१ ॥^{१३}
 काऊण महा-महिमं जुगाइ-जिण-मंदिरम्मि भत्तीए ।
 संपूजिय जह-विहिणा विज्जा-नियरं पयत्तेण ॥ ९२ ॥
 निम्मल-पवित्त-तित्थोदएहिं पडिमाओ जिणवरिंदाणं ।
 न्हविऊण, महा-दाणं दाउं विज्जाहरोहस्स ॥ ९३ ॥
 पूएत्तु पूयणिज्जे संमाणिय माणणिज्ज-जण-नियरं ।
 घर-गीय-नट्ट-वाइय-संजुयमदूठाहियं काउं ॥ ९४ ॥
 पडु-पडह-भेरि-भंभा-दुंदुहि-सद्धोह-पूरिय-दियंतं ।
 सुंदर-नहयर-सुंदरि-पेक्खणयाक्खित्त-खयरोहं ॥ ९५ ॥
 निम्मल-जिण-गुण-कित्तण-पडिदूठ-पडु-मागहोह-संकिन्नं ।

१ A ० जीए । २ कम्पितम् (N. P. 1) । ३ ध्वनितं=शब्दितम् । ४ मृदुकः ।
 ५ दशाधंवर्णा=पञ्चवर्णा । ६ समन्ततः=परितः । ७ चिधं=चिहम् । ८ B
 तिसुभिः कुलकम् । ९ आढम्बरेण । १० आउज=आतोयम् । ११ उपकरणकं=
 सामग्री । १२ B युग्मम् ।

वज्रत-वंस-वीणा-कल-सदाशब्दिय-ज्जोहं ॥ ९९ ॥
 पेच्छागय मुर किन्नर-चित्त चमुक्कार-कारये रम्मं ।
 काउ जिणिद-मवणे जागरमुसु-पाव-विद्वरणं ॥ ९७ ॥
 सयल-परिवार-सहिओ पत्तो वेवद्द-यच्चय ताओ ।
 कायच्च-सेस किचो तत्थेन अवट्ठिओ अहयं ॥ ९८ ॥^१
 काउं जिगस्स भूयं मिहिणा जिण-वदणं च काउण ।
 उइए रविम्मि अइय सरौर-चित्ताए नीहरिओ ॥ ९९ ॥
 काउं सरौर चितं कैय-सोओ दोहियाइ लीलाए ।
 मच्चामि जाव घोषं भू-माग ताव पिच्छामि ॥ १०० ॥
 धंसि-कुडगासमे खग भू-पट्ठि-सठियं पवरं ।
 चित्तूण चवळयाए सडत्ति ठिमा कुडगी सा ॥ १०१ ॥
 तत्थ य पुच्च-पविट्ठे आसी खपरो उ मयरकेउत्ति ।
 सामी गगावत्तस्म गंधवाहण नरिंद मुओ ॥ १०२ ॥
 छिमाए कुडगीए ठिम्म मदि-वट्ठ-संठियं दिट्ठ ।
 सहसा सौस तस्स ओ छरितय रुहिर पेम्मरं ॥ १०३ ॥
 त दट्ठण ससभम-वत्तं पिट्ठ-छेल छेवण-जुएण ।
 हा हा ! अहो ! अकज्जं कयति परिदेरियं बहुहा ॥ १०४ ॥
 अब्बो ! पमाय वसओ विहिया हिंसा मए इमा जाओ ।
 तत्तो य किप्पि होही निग्घं मह मंद-मग्गस्स ! ॥ १०५ ॥
 अहवा ससिद्धाओ विज्जाओ विग्घ संमवो नत्थि ।
 तहवि इ विग्घ-जवट्ठय जुत्तं मह जान-पूपाइ ॥ १०६ ॥
 इय चित्ति यत्थिमा इ अह कुरिय दाहिणेण नयणेण ।
 कि मत्ते मह सूयइ मुनिमित्तमिमत्ति चित्तितो ॥ १०७ ॥
 इइवि इ पयाणि जाव य वयामि धणदेव ! तत्थ वण-गइणे ।
 पिच्छामि ताव किपाग-साहिओ हिट्ठ-भूभागे ॥ १०८ ॥
 सुत्तय मुच्छिय पिउ सरौर-सोहाए सूइय तिच्च ।
 निउ-बुल-ट्ठिम्मउच्चं अम्मणव निम्मिय जुउदं ॥ १०९ ॥^२

अविप ।

दीहर-कसिण-मुक्कोमट्ठ-कुंतल-मारेण सेंहइ अक्कंतं ।
 आयट्ठिय मयर-ट्ठं तीए समलव वर सीसं ॥ ११० ॥

१ उह = गरिष्ठम् । २ क सप्तमि कुलकम् । ३ कृगशौचः । ४ क दुग्धम् ।
 ५ पन्मातो = समूरः । ६ सुचिकम् । ७ अपूर्णम् । ८ अपृष्ठेनेव । ९ क गुग्गुलु ।
 १० उह = उज्ज्वल (M. J. 11. 100) ।

कनंत-पत्त-लोयण-नासा-वंसोवसोहिओ रुइरो ।
 उवहसइव गुह-चंदा तीइ सैंसकं असपुनं ॥ १११ ॥
 कंबुन्नय-मुकुमाला गीवा जड-संग-वज्जिया तीए ।
 खर-कंटय-कलियाई उवहसइ मुणाल-नालाई ॥ ११२ ॥
 घण-वकल-पीणुन्नय-धण-जुयलं सयल-लोय-मणहारि ।
 कह उवमिज्जउ तीए सुरिट-गय-कुंभ-जुयलेण ? ॥ ११३ ॥
 ताव य विवेय-रहिय थण-जुयलं कामुए दढं दहउ ।
 पत्त-सैंवणाण तुम्हं नयणाण न होइ जुत्तमिणं ॥ ११४ ॥
 इय भणमाणं मन्ने क्षीणं मज्झं तु तीइ वालाए ।
 अहवा अविणीय-जणे उवएसो लहुययं कुणइ ॥ ११५ ॥
 गरुओ सिहिणाण भरो वांढव्यो कह मइत्ति चित्ताए ।
 क्षीणं तीए मज्झं दाळिदिय-धूय-जणउव्व ॥ ११६ ॥
 मणहारि-सुगंभीरा पयाहिणावत्त-नाभिया तीए ।
 मयरद्धय-मज्जण-कूवियव्व विहिणा विणिम्मविया ॥ ११७ ॥
 मंसल-सूमाळेणं त्रियड-नियं-व-च्छलेण सा कुणइ ।
 आलोइय-मित्तेणवि सैंमित्तलं तरुण-जण-हिययं ॥ ११८ ॥
 रंभा-गम्भ-सुकोमलमुकु-जुयं तीइ रेहए रम्मं ।
 मयण-घर-दार-देसे उज्झियमिव तौरणं विहिणा ॥ ११९ ॥
 कुंम्मुन्नय-चलण-जुयलं संहय-मिउ-मंसलंगुलि-सणाहं ।
 अणुरोइल्लं तीए भण कस्स न चोरए चित्तं ? ॥ १२० ॥
 इय तं सहसा दट्ठुं दिट्ठी आणंदिया दढं मज्झ ।
 चिर-परिचियं व दट्ठुं जाओ हिययस्स आणंदो ॥ १२१ ॥
 पिय-पणइणिव्व ताहं निरुविया सा मए विगय-चिट्ठा ।
 मुह-नीहरंत-फेणा सनील-देह-च्छवी वाला ॥ १२२ ॥
 निय-अंगुलिं खिवित्ता तीए वयणं निरुवियं जाव ।
 किंपाम-फलं ताव य उवलद्धं अद्ध-चैविययं ॥ १२३ ॥
 एय-फल-वियाराओ जाया ओ अचेयणा इमा नूणं ।
 ता नेलं स-ट्ठाणं करोमि एइइ परिकम्मं ॥ १२४ ॥
 विज्जाहरस्स कस्सवि धूया एसा हविज्ज इह पत्ता ।

१ रुचिरः = श्रेष्ठः । २ कशाङ्कम् । ३ उपमीयताम् । ४ श्रवणः = मुनिः,
 कर्णाश्च । ५ क्षीणं = क्षीणम् । ६ स्तनयोः (N. P. ७) । ७ मांसल-सुकुमारेण ।
 ८ सकामम् । ९ कुम्भो = कूर्पः । १० B इल्ला । ११ चर्वितकं = मक्षितम् ।

निव्वेणं केणवि विस-फळमंसिपंति मज्झामि ॥ १२५ ॥
 भूमिचर-मणुषाण सुदुग्गामो एस रयणदीवो ज ।
 तेणव भूमि-गोयर धूया एसा कह होग्गजा ॥ १२६ ॥
 एरिस-नेवयाओ कन्ना एसत्ति निच्छओ एस ।
 ज पुण अट्ठि-प्फुरणं मह होही मारिया तेण ॥ १२७ ॥
 दट्ठूण विविहाओ विज्जाहर-वाळियाओ अणुराओ ।
 न य आसि मज्जे पुब्बि दट्ठूण इम जहा जाओ ॥ १२८ ॥
 ता नूनं भवियन्व इमाए सुतणूए मज्ज दइयाए ।
 एमाइ विचित्तोतो गहिउ निय-वाड्ड-उण्णो ॥ १२९ ॥
 तीए सुक्कोमल-मणहर-तणु-फास सुहेत्ति निम्बुय-सररीरो ।
 निय-टाण सपत्तो जुगाइ-जिण-मदिरासजे ॥ १३० ॥^१
 अह आसि तय भगिणी पियवया अण्ण-जणणी धूया मे ।
 पुम्बुरिद्ध कहिय पुत्तत ताहि से भगिया ॥ १३१ ॥
 निम्मल जलेण सहिय अप्पेसु तमगुलीयगं सिग्घं ।
 विज्जा-वयाण समए ताएण समणियं ज तु ॥ १३२ ॥
 त दि-व-मणि सणाह निवारण सयल-दोस-पसरस्त ।
 उवळद-पञ्चय पुण बिसेसओ विस-सप्पहम्मि ॥ १३३ ॥
 सस्सल्लिं पंडितो तीए अगाइ तहय सिचत्तो ।
 भणिओ पियवयाए एसा मह होइ भगिणिसि ॥ १३४ ॥
 भणिय मए कह पुण कम्पवि दिट्ठा इमा तेए पुब्बि ॥
 भणिय पियवयाए माऊए मज्ज उहु-भगिणी ॥ १३५ ॥
 रयणवई उ बुसभो दइया नरवाहणस्त नरवइणो ।
 तीए एसा धूया कन्ना सुरसुंदरी नाम ॥ १३६ ॥^२
 वेयग्गओ पुब्बि आगच्छती इमम्मि दीवम्मि ।
 जिम्मा अवइजा ह कुसम्मपुर-वाहिरुज्जाणे ॥ १३७ ॥
 तय य दिट्ठा एसा विईजाए पय तहि य बीसरिय ।
 पेहु पन्नाए इमीए साहियमेत्ताए उवट्ठं ॥ १३८ ॥
 तह चित्त-पडे लिहिय रुवं दट्ठूण तुम्ह एयाए ।
 आहुओ अणुराओ गरुओ उम्माय-नट्ठणओ ॥ १३९ ॥

भविय ।

अइमुदतोत्ति मुदिय दइओ होग्गत्ति खिज्जिय बहुहा ।

१ निवेद-वेद । २ अचित्त-महितम् । ३ उ सुगम् । ४ वास-
 वासयन् । ५ तए-तया । ६ य सुगम् । ७ उ-उवाइ । ८ पट्ठपट्ठा ।

जइ ताव दंसणंवि हू होअर केयवसि नसिमियं ॥ १४० ॥
जइ ताव कावि हू अहं ताडयस्सं तस्स भंगमेण सुतं ।
मागव्यं भणिणीए इय भणिया अहं इहं पत्ता ॥ १४१ ॥
एमाइ जाव साइइ पियंवदा तीइ पुज्ज-वुत्तंतो ।
ताव विसंभंग-विगमाओ चोयणा तीइ उरउदा ॥ १४२ ॥
उयलस-चोयणमहं सव्य-सरारं पियंवदा-वासे ।
मेत्तुण गतो विसदस्स प्येओ विग्व-जय-हेउं ॥ १४३ ॥
काउं जिणिद-पूयं विहिणा जिण-यउण करउण ।
राह संति-देवैयाणं मंगं जयिउण उवउत्तो ॥ १४४ ॥
तीए पुइं पटिता उग्गमग करिय तह सउरसासं ।
विजाअर-यायायण-वित्तस्सु विघावणट्टाए ॥ १४५ ॥
जाव य ममागओ हं पुणग्गि य पियंवदा पासम्मि ।
ताव य सोय-दसागय-याह-जउहउट्टिय-गंड-मत्ता ॥ १४६ ॥
रुयमाणी मा दिट्ठा पुट्ठा य पियंवदा गया तहि ।
कांस इमा कमल-ध्ती रोयइ गुरु-साग-तीचव्यं ॥ १४७ ॥
तीए भणियं एइइ कारणे गरुय-मत्तु-संरुत्तो ।
अच्छइ इमाइ जणओ तेण इमा रुयइ सोयेण ॥ १४८ ॥
तत्तो य मए भणिया साणीणे किंकरम्मि एयग्गि ।
को तुह पियरं सुंदरि ! सणइ परामेउं जे ! ॥ १४९ ॥
यमुनंदय-लग्न-करो एगामी चिय तं दुरायारं ।
गंतुं हणामि सत्तुं जयारिमहमेव किं बहुणा ! ॥ १५० ॥
एत्थेय पढम-जिण-वर-भवणम्मि पियंवदा-सभेयाए ।
अच्छेयव्वं तुमए जहा-मुहं सोय-रहियाए ॥ १५१ ॥
जावागच्छामि अहं हंतुं सत्तुंजयं दुरायारं ।
इय भणिउणुणइओ तमाउ-दल-सामउं गयणं ॥ १५२ ॥
पत्तो य कुसग्गपुरं उब्भट्ट-भट्ट-रुद्ध-वियड-पायारं ।
अंतो-वहंत-वहु-जंत-वैत्त-पासाण-मीसणयं ॥ १५३ ॥
अट्टालय-रइय-धयं सैयग्गि-संघाय-रुद्ध-कविसीसं ।
वद्धंत-वहल-कलयल-गज्जंतु-व्भट्ट-भट्टाडोवं ॥ १५४ ॥
अह कोऊहल-वसओ गयणत्थो पेच्छिउं पयत्तो हं ।

१ कृतार्थेति । २ पूजकः । ३ ॥ ० याइ । ४ उत्तमं = कायोत्तमम् । ५ शतो-
प्लवसम् । ६ तत्तव्य=तत्ता इव । ७ ॥ चतुस्रभिः कलापकम् । ८ BBE NOTE F, 101.
९ ॥ दुरमम् । १० वृत्तः = मण्डलाकारः । ११ शतप्रीसंघातरुद्धकविशीर्षम् ।

ताव पुर-मज्जत्वं समुद्ध्यं माळगणीयं ॥ १५५ ॥

अथिव ।

अपेह मज्ज कसियं कतथ मह देह सुदर वफर ।
 इय सत्तुजय-सिंहे सुम्भति मदाण उल्लवा ॥ १५६ ॥
 ईकतु वडइलाओ जेताई वहतु सरउ पेहउदी ।
 अह सुण्ड नांसेणी पापारे घडउ सुयारेया ॥ १५७ ॥
 दहह तमगावरणं छुहेह परिहासु पयरे पउरे ।
 अहालय-विकसियाहि छणह सत्तुजई मणेइ ॥ १५८ ॥
 मुंमुमूरेऊण गुरु-पत्थरेहि सुंदुलीहि सतण-मिगहाहि ।
 उज्झति तैमंगंतर-ठिएहि जोहेहि सुयारेया ॥ १५९ ॥
 पापार-निमिषै-निसाणे सठिया पुर-नारिद-जोहेहि ।
 कुंतागळ छिउज्जता पडति परिहासु अरि-पुरिसा ॥ १६० ॥
 अहालय-जसागय-पत्थर-नियरेण वडइला निपरो ।
 उंमच्छिउज्ज कत्तल-विहुगिय-भइ हत्य-धरिओवि ॥ १६१ ॥
 पकल-तमग-सठिय काणुंऊ-विमुक्क-बाण निग्भिजा ।
 कलपल-चैहुळ निपसा कसियाइसा विरैज्जति ॥ १६२ ॥
 पायाळ-मूळ-परिसकिराण सुंर-हुम्भियाण जोहेहि ।
 सीसाइ दल-सयाइ कीरंति सपगि-येपेरेहि ॥ १६३ ॥
 पापारमयताओ पट्टउदीओवि तिस्स सिचेहि ।
 उज्झति ससकैल-जटिय-रुव-गुरु-कट्ट निवहेहि ॥ १६४ ॥
 कविसीसंतर-सठिय पकल-माणुक्क-बाण संउज्ज ।
 जाय सिरि-धरिया-रण-निष्फटैमसाइणो सिन्न ॥ १६५ ॥
 ताव य रोस-वसुद्धिय अणेय सामंत मुहड निवहेण ।
 आसासिय निय-सिन्न कुकि-जइ साल समुहयं ॥ १६६ ॥

१ माळगणीयम् = सुश्रुजयराजसेन्यमित्यर्थः । २ कसियम् । ३ अ वेरे ।
 ४ अ इवसुनु । ५ पट्टउदी । ६ मयतु (H. P. 17 101) अन्तर्भूतगिजवरेण
 ममा करोष्वित्यर्थः । ७ सुयारेया = अन्वर्षटनम् (H. D. VIII. 42) । ८ छिपउ
 (H. P. 17 143) । ९ पउरे = प्रपुरान् । १० मुमुमूरेऊण = महुक्ता (H. P.
 17 106) । ११ सुदुली = वनका (H. D. III. 15) । १२ तमह = मतवारणम् ।
 १३ मिमिषै = न्यस्तम् (H. P. 75) । १४ उज्झति = वज्जते = विप्रतापेन
 (H. P. 17. 93) । १५ पाणुक्क = धनु प्रहरण यत्न यः । १६ अ वडइलनि ।
 १७ निवहणे = मियन्ते । १८ अ सारकजिवाय, गुरु = प्रहरणविशेषः । १९ प्रकट-
 १६६ । २० अहालयजितरुपपुरसाहनेवहसिने । २१ असाते. = अशुः ।

उठभड-पेसंडि-मंडिय-पयंड-कांड-कंड-निविभन्नो ।
 पायारो कय-पुर-रक्खणोव्व रोमंचमुव्वहइ ॥ १६७ ॥
 तो पूरिऊण परिहाओ सत्तु-जोहेहिं दीह-वंसहिं ।
 पज्जालिय पेरंतं पैलीवियं सयलमावरणं ॥ १६८ ॥
 लगंत-जंत-पत्थर-पडंत पायार-सिहर-परितुट्ठ ।
 रहस-वसुट्ठिय-हलवोल-मुद्धरियं होइ सत्तु-वलं ॥ १६९ ॥
 अह पडिया कोट्टालयावि गुरु-पिट्ठल-पत्थर-सुवद्धा ।
 जंतेहिं सुरंगाहि य कसियाहि य विद्विज्जंता ॥ १७० ॥
 इय परिवलेण सहसा पैराइए पिच्छिऊग पुर-सुहडे ।
 रोस-वस-दट्ठ-उट्ठो उगगीरिय मंडैलगो हं ॥ १७१ ॥
 पत्तो गइंद-परिसंठियस्स सत्तुंजयस्स आसन्ने ।
 भणिओ य इमो रे ! रे ! दिट्ठो तं अज्ज कालेण ॥ १७२ ॥
 जो मह दइया-जणयस्स परिभवं कुणसि अरुय-वेरस्स ।
 अहवा विणास-समए होइ फलं वंस-विडवस्स ॥ १७३ ॥
 पुरिसो भवसु इयाणिं जइ सच्चं सुहड-वायमुव्वहसि ।
 वित्तूण तयं केससु ज्ञात्ति अह मत्थयं छिन्नं ॥ १७४ ॥
 अह लुंय-सीसं दट्ठूण सामियं परिवलं ससंभंतं ।
 वलिऊण वाण-नियरेण घाइउं मं समाढत्तं ॥ १७५ ॥
 अह तं सुतिक्खं-सर-नियर-भूरीणिं वंचिउं पयत्तेण ।
 पत्तो ससोय-नरवाहणस्स अत्थाण-भूमीए ॥ १७६ ॥
 सत्तुंजयस्स सीसं पुरओ मोत्तूण कय-पणामेण ।
 धणदेव ! पुव्व-वुत्तो^१ बुत्ततो साहिओ तस्स ॥ १७७ ॥
 ता अच्छ निरुत्तिवग्गो अहयं पुण जामि रयणदीवाओ ।
 आणेत्तु तुम्ह धूयं जेण समण्येमि सिग्घंति ॥ १७८ ॥
 इय भणिऊण्णइओ दइया-मुह-दंसणुस्सुओ जाव ।
 पत्तो इमं पएसं ताव य सहसा मए दिट्ठो ॥ १७९ ॥
 ताल-तरू-दीह-जंघो मसि-मूमा-महिस-कालग-सरीरो ।
 अँसिलिट्ठ-लंव-बाहू निग्गय-दसणो पलंबोदठो ॥ १८० ॥

१ पसंडि = कनकम् (H. D. VI. 10) । २ कंड = काण्डम् । ३ प्रदीपिनम् =
 ज्वालितम् । ४ कलकलः (H. D. VIII. 64) । ५ पराजितान् । ६ दट्ठ-उट्ठो = दष्टौष्ठः ।
 ७ मण्डलाग्रम् = खड्गः । ८ न गुग्गुलुम् । ९ लूनशीर्षम् । १० तिवक्खं = तीक्ष्णम् ।
 ११ धोरणिः = समूहः । १२ आस्थानम् = सभा । १३ बुत्तो = उक्तः (H. P.
 IV. 421) । १४ असिलिट्ठो = आश्लिष्टः ।

मेगजोव दित घणू निगालिष ब्रजउ जुवउ जौहालो ।
 भेदुं नचिनिड-नगा बेणो तोर-नजगभो ॥ १८१ ॥
 भेगजोवो बहमा भानेगावभो तहट्टहासेदि ।
 देव्य दग नीमणदे कुगमगो नहवउ मुहउ ॥ १८२ ॥
 रे रे ! तइया ज दिप्रमाभि दइयावहरभो दुम्प ।
 बइरम तसम अन कगमे, दिहो कहि जामे ॥ १८३ ॥
 रे बइरेव ! वानन जीवना तव कहव सुग्गे सि ।
 इहे ना पुन सुग्गति ईडा भियमि जगईमि ॥ १८४ ॥
 इउ भणित्तु सइमा दणा कइमा ॥ बेणो ।
 अइमरे गवण दिमो पमरे दहिभा जग्गिहिमि ॥ १८५ ॥
 पुणवण जेगजनी जव न सा बइ नइगमा रिगजा ।
 त ह न य पुने हरेवाभा मात रिगजाभो ॥ १८६ ॥
 क वि ह दस पदहा बइरी कसुतोति विगवण ।
 पणइव ! लव कहहि जग्गिहि लीउमगदा ॥ १८७ ॥
 एव मरिड ! मरिव जव य मा मण निवण-मुत्त ।
 निगमण लव य तमव पव मपुट्टेव ॥ १८८ ॥
 भा भा जग्गिप-गुणिमा ! तहवव ग मपुगगा द ह ।
 दीग कवेण वणव भियमुदेव जेव ॥ १८९ ॥
 पुण गमणदु भुवमव-वइगमुभेद नइ-को ।
 मज्जमाव व कुण्ड मवउ जग्गि बइरी ॥ १९० ॥
 एवम-जव जव दव पुण्डुवे दव पे ।
 बीता मवद-ज विव जवद-विगमने कइ ॥ १९१ ॥
 दव निगम वणव वृवव-विगमने-विद-वणव ।
 ववदग पुनेम मपुग-वमुदा विगव जेवो ॥ १९२ ॥

वम ।

दुवइ मेव विगव वृवव मजे निगेडुलो विदिमो ।
 जव व विव बइज लव वण्डुद मजा ॥ १९३ ॥
 वव-गविउ वण्डु जे मइ कविम जेद विगव ।
 मज्जमाव-जग्गिहि-विगव-वण्डु-मज्जमा-वइरी ॥ १९४ ॥

१ कविमविगव । २ मज्जमाव । ३ कविम । ४ मज्जमाव । ५ मज्जमाव । ६ मज्जमाव । ७ मज्जमाव । ८ मज्जमाव । ९ मज्जमाव । १० मज्जमाव । ११ मज्जमाव । १२ मज्जमाव । १३ मज्जमाव । १४ मज्जमाव । १५ मज्जमाव । १६ मज्जमाव । १७ मज्जमाव । १८ मज्जमाव । १९ मज्जमाव । २० मज्जमाव । २१ मज्जमाव । २२ मज्जमाव । २३ मज्जमाव । २४ मज्जमाव । २५ मज्जमाव । २६ मज्जमाव । २७ मज्जमाव । २८ मज्जमाव । २९ मज्जमाव । ३० मज्जमाव । ३१ मज्जमाव । ३२ मज्जमाव । ३३ मज्जमाव । ३४ मज्जमाव । ३५ मज्जमाव । ३६ मज्जमाव । ३७ मज्जमाव । ३८ मज्जमाव । ३९ मज्जमाव । ४० मज्जमाव । ४१ मज्जमाव । ४२ मज्जमाव । ४३ मज्जमाव । ४४ मज्जमाव । ४५ मज्जमाव । ४६ मज्जमाव । ४७ मज्जमाव । ४८ मज्जमाव । ४९ मज्जमाव । ५० मज्जमाव । ५१ मज्जमाव । ५२ मज्जमाव । ५३ मज्जमाव । ५४ मज्जमाव । ५५ मज्जमाव । ५६ मज्जमाव । ५७ मज्जमाव । ५८ मज्जमाव । ५९ मज्जमाव । ६० मज्जमाव । ६१ मज्जमाव । ६२ मज्जमाव । ६३ मज्जमाव । ६४ मज्जमाव । ६५ मज्जमाव । ६६ मज्जमाव । ६७ मज्जमाव । ६८ मज्जमाव । ६९ मज्जमाव । ७० मज्जमाव । ७१ मज्जमाव । ७२ मज्जमाव । ७३ मज्जमाव । ७४ मज्जमाव । ७५ मज्जमाव । ७६ मज्जमाव । ७७ मज्जमाव । ७८ मज्जमाव । ७९ मज्जमाव । ८० मज्जमाव । ८१ मज्जमाव । ८२ मज्जमाव । ८३ मज्जमाव । ८४ मज्जमाव । ८५ मज्जमाव । ८६ मज्जमाव । ८७ मज्जमाव । ८८ मज्जमाव । ८९ मज्जमाव । ९० मज्जमाव । ९१ मज्जमाव । ९२ मज्जमाव । ९३ मज्जमाव । ९४ मज्जमाव । ९५ मज्जमाव । ९६ मज्जमाव । ९७ मज्जमाव । ९८ मज्जमाव । ९९ मज्जमाव । १०० मज्जमाव ।

जम-जीहव्व चमकइ तादं-च्छडा-संततं संगतेण ।
 धोराहरावि गजंति भीमणं मत्तु-मुहडव्व ॥ १९३ ॥
 सर-पवणुद्धय-सायर-तरंग-वेगहिं छीरए नावा ।
 गुरु-कल्लोल-वमुट्ठिय-नंगर-नियरेण धरियावि ॥ १९६ ॥
 अणवरय-तरंगेहिं ऐप्पय-निवयं कुणंतिया वहइ ।
 तंदूमयस्स लीलं कौटिम-कर-हम्ममाणम्म ॥ १९७ ॥
 ताव य खणंतराओ खर-माहय-भ्वंचणेण जजरिया ।
 कर-कर-करस्स तुट्ठंति नंगरा वाइ-वेगेहिं ॥ १९८ ॥
 पवर-तुरंगम-तरुणिव्व ताहिं उम्मुक्क-बंधणा नावा ।
 वीई-नोलिजंतो पहाविया गरुय-वेगेण ॥ १९९ ॥
 कथइ सुसिद्ध-विज्जा खयरिव्व नहगणेण उप्पयइ ।
 विज्जा-विगमे कथइ निवडइ खयरिव्व गयणाओ ॥ २०० ॥
 डंडाहया भुयंगिव्व जाइ कथइ तरंग-रंगंता ।
 मह-जण-सटुत्तथव्व धावए कथइ अईव ॥ २०१ ॥
 कथइ झाणोवगया झायइ सा जोगिणिव्व निक्कंया ।
 कथइ कंतार-गया थेरी इव मंदयं वयइ ॥ २०२ ॥
 कथइ गुरु-जण-दिट्ठा वराह-कुल-वालियव्व लज्जाए ।
 पुम्मइ वविर-देहा सा नावा जलहि-मज्झम्मि ॥ २०३ ॥
 कल्लोल-जल-पलाविय-फलय-गलंतोर-विंदु-अंसूहिं ।
 हयइव्व समंसिय-जणोह-परिरक्खणाऽसत्ता ॥ २०४ ॥
 विहट्ठिय-बंधण-फलहोह-मुक्क गुरु-सइ-विप्पलावेहिं ।
 आसन्न-भंग-भीयव्व विलवई सरण-परिहीणा ॥ २०५ ॥
 उम्मत्तियव्व तत्तो इओ तओ सायरम्मि भममाणा ।
 अणवरयं विदलंता जल-गरुमामय-सरावुव्व ॥ २०६ ॥
 उव्वुन्न-कन्नधारा आउल-विलवंत-कोलिय-कुलोहा ।
 उत्तथ-वृणिय-सत्था उद्धय-कंदंत-कैम्मयरा ॥ २०७ ॥
 कच्छोद्धंतर-गोविय-सुवन्न-खंडम्मि जण-समूहम्म ।
 निय-तणु-संदामिय-फलय-खंड-दक्खम्मि वाण-नियरे ॥ २०८ ॥
 निय-कुल-देवय-नियरं ओवीयंते समत्थ-लोयम्मि ।

१ धाराधरः = सेषः । २ उत्पत्तनिपातम् । ३ कुर्वती । ४ ५ कोटिम । ५
 नोलिजंता = नोद्यमाना = प्रेर्यमाना । ६ प्रधाविता । ७ स्थविरा = शूद्रा । ८ पला-
 वियं = झावितम् । ९ समस्सिओ = समाश्रितः । १० विदलंता = चूर्णयन्ती ।
 ११ आमं = अपक्वम् । १२ कर्मकरः = दासः । १३ उपयाचमाने ।

नाविद ज्ञेयं य भट्ट पश्चिम्बरते समुद्रम् ॥ २०९ ॥
 जट-मृगादय-पेरत एक आमाइऊग गिरि गदय ।
 विदलत पन्थ-निपरा पुष्ट सहस्राति सा नावा ॥ २१० ॥
 अहमवि तत्ता नर-वर । आमाइय पन्थयमि सडामो ।
 अतण्णिवेहि मोडिजमाण लहु मउ विछुरिआ ॥ २११ ॥
 कथइ अमस-सस ह-साहिआ जलनिहिमि सुतो ।
 कथइ गोह-गमिज्जत-गाहिआ मुह विणिम्मुका ॥ २१२ ॥
 कथइ नैरुक्कतिव सिंघ पुहु प्पडिय-मात्तिवाइमो ।
 कथइ तरग-वेविर-विदुदुम गहमग कज्जग ॥ २१३ ॥
 अवावर-गुरु-टहरी तरग-वगहि हीरम णा ह ।
 दिण पवणग नर-नाह । पाविआ न र पेरत ॥ २१४ ॥
 रवि कर सभाव पगट्ट पडर जइ तआ समुत्तरिठ ।
 काउ मुक्क कयणी पन्थाणा पौण विचिमह ॥ २१५ ॥
 परिमुनिप नाटिण्णमाण तिहुग काउम-भग ।
 प्पाऊण सरा-सीर चडण-तह-पट्ट-रसेण ॥ २१६ ॥
 कणूर मीसण काऊण विठवण पयत्तग ।
 जाइर-छा-साहिय समाणिव पवर तवाउ ॥ २१७ ॥
 वर रपण-सिळा-वड उवविट्टा चित्तिउ पयत्ता ॥
 अन्वा^१ कह णु अकड नाभा धण-परिण विणासो^२ ॥ २१८ ॥
 कह सा महाणुभावा हाही मग्गमि जणवत्तमि^३ ।
 आसाइय पडमा जइ समुत्तरमा मेव छेहु ॥ २१९ ॥
 एमाउ चित्तपत कहव हु दिवमाणि आव अण्डमि ।
 ता अन्न ण्ण कण व प्पहविय वयणमवति ॥ २२० ॥
 भा धणदव^४ महायस^५ ट्ठिग्गमा कास अण्डस एव^६ ।
 तत्ता तत्ताहुत्त आव पळाएम सभता ॥ २२१ ॥
 ताव य णिहा मासुर सरिपारी पट्ट-मुह-कपडो ।
 परिहिय सैन्धि-खणा-पच-वज-वर-वय-साहट्टा ॥ २२२ ॥
 उत्तम द्विय मासुर-सण फणयार चिन्-चिचिंदमा ।

१ आसाय = शत्रु । २ अकड म कुम्भम् । ३ आहा = अन्तर्गतम् । ४ अण्डमि = अण्डम् । ५ महायस = महायसः । ६ अण्डस एव = अण्डम् । ७ अण्डस एव = अण्डम् । ८ अण्डस एव = अण्डम् । ९ अण्डस एव = अण्डम् । १० सुन्दरम् (५ ३ ३) । ११ अण्डिणा = अण्डिणा = अण्डम् । १२ विचिंदमा = विचिंदम् (५ ३ ३ ३ ३) ।

अइ-पिच्छणिज्ज-रूवो कोवि ङ्ग देवो महाभागो ॥ २२३ ॥
 अह कय-अच्चुट्ठाणो अवगूढो तेण सायर अहयं ।
 भणिओ य, ममं परिजाणसीह किंवा न तं मद ! ॥ २२४ ॥
 तत्तो य मए भणियं अज्जवि सम्मं न याणिमो देव ! ।
 ता साहिज्जउ अम्हं को सि तुमं काय दिट्ठो वा ? ॥ २२५ ॥
 भणियं देवेण तओ आसि तए हत्थिणाउरे नयेर ।
 दिट्ठो मणोरमुज्जाण-साठिओ देवसम्पोत्ति ॥ २२६ ॥
 लक्खं दाऊण तया जोगिय-हत्थाओ सुप्पइट्ठ-मुओ ।
 जयसेणो नामेणं विमोइओ जस्स वयणेण ॥ २२७ ॥
 जो य तया अडवीए सत्थ-विलोवम्मि सुप्पइट्ठस्स ।
 पल्लीवइणो पासे वाल-ग्गाहो तए दिट्ठो ॥ २२८ ॥
 तह य कुसग्गपुराओ नियत्तमाणेण दड्ढ-पल्लीए ।
 सीहगुहाए वाहिं करंक-मज्झ-ट्ठिओ दिट्ठो ॥ २२९ ॥
 पल्लिच्छिन्न-चलण-जुयलो गुरु-पहरण-घाय-जज्जरिय-देहो ।
 गाढं तिसोभिभूओ जो तइया कंठ-गय-पाणो ॥ २३० ॥
 पर-हिय-रएण तुमए अरहं देवो सुसाहुणो गुरुणो ।
 इय अच्चंतं दाउं सम्मत्तं नियम-संजुत्तं ॥ २३१ ॥
 तत्तो य नमोक्कारो दिन्नो संसार-सागरुत्तारो ।
 जस्सासि तए तइया सो हं भो ! देवसम्म-जिओ ॥ २३२ ॥
 नवकार-पभावाओ वेलंघर-नाग-राय-मज्झम्मि ।
 जाओ सिवओ नामं सामाणिय-पणय-पय-कमलो ॥ २३३ ॥
 तत्तो य मए भणियं एवं एयंति किंतु पुच्छामि ।
 ठाणम्मि कम्मि अच्छह तुम्हे साहेह मह एयं ? ॥ २३४ ॥
 अह सुर-वरेण भणियं निसुणसु मेरुस्स दक्खिण-दिसाए ।
 वाँयालीस-सहस्साहिं जोयणाणं अणूणाइं ॥ २३५ ॥
 लवण-समुदं ओगाहिऊण अत्थित्थ पव्वओ रम्मो ।
 सत्तरसस(य ?)एगवीसे उड्ढं उच्चत्तणं जस्स ॥ २३६ ॥
 अद्ध-जोयणाइं समंतओ नियय-कंति-पसरेण ।
 लवणोहिस्स सलिलं पयासईं अकं-रयणमओ ॥ २३७ ॥
 नामेण दउभासो तस्स य सिहरम्मि अत्थि वर-भवणं ।

१ तिसुभिः कुलकम् । २ तृडभिभूतः = पिपासाकान्तः । ३ जिओ = जीवः ।

४ B सप्तभिः कुलकम् । ५ वायालीसा = द्विचत्वारिंशत् । ६ अनूतानि । ७ अद्ध-स्थितरत्नमय इत्यर्थः ।

एवं च जाव साहइ धणदेवो नर-वइस्स वुत्तंत ।
 एत्थंतरम्मि सुरसुंदरीवि गुरु-सोय-संतत्ता ॥ १ ॥
 हा । मह इमस्स दुक्खागरस्स हिययस्स वज्ज-घडियस्स ।
 अस्सोयव्वं सोच्चावि फुट्टए जं न सैइ-खंडं ॥ २ ॥
 किं धरिएहिं इण्हं इमेहिं पाणेहिं दुक्ख-निल्लएहिं ! ।
 मण-वल्लहस्स जायम्मि मंगुले जाण-भंगम्मि ॥ ३ ॥
 मइ दंसणेवि नेहस्स पगरिसो दंसिओ तए नाह ! ।
 सत्तुंजएण रुद्धो विमोइओ जेण ताओत्ति ॥ ४ ॥
 अवहरिया जेणाहं सुरेण तेणेव छिन्न-वर-विज्जो ।
 कह होहिसि नाह ! तुमं जाण-विवत्तीए जलहिम्मि ? ॥ ५ ॥
 हा ! कह ससंक-कर-निम्मलं मुहं नाह ! तुह पलोइस्सं ।
 एवंविहम्मि विहिए विहिणा हय-भागधेया हं ? ॥ ६ ॥
 चल-नेहाओ महिलाओ होति सच्चो जण-प्पवाओइय ।
 जे एरिसेवि निमुए अज्जवि जीवामि पावा हं ॥ ७ ॥
 एमाइ विचिंतंती सोगावेगाओ विगय-चेयन्ना ।
 पास-द्विय-देवीए पडिया मुच्छाए उच्छंगे ॥ ८ ॥
 कमलावईवि देवी संभाविय-सुय-विओग-सोगत्ता ।
 वाह-जलाविल-नयणा त्रिलविउमेवं समादत्ता ॥ ९ ॥
 हा ! पुत्तय ! अडवीए तइया मह जाय-मित्तओ हरिओ ।
 इण्हंपि अकय-दंसण ! कथ गओ मह अउत्ताए ? ॥ १० ॥
 धन्ना एसा जीए ताव य तुह पुत्त ! पुलइयं वयणं ।
 हा ! हा ! अहं अहन्ना जाए जाओवि न इ दिट्ठो ॥ ११ ॥
 जं तइया कुल-वइणा आइहं, होज्ज किं नु तं अलियं ।
 संपत्त-जोव्वणो सो मिलिही किल हत्थिणपुरम्मि ? ॥ १२ ॥
 रायावि अमरकेऊ कर-यल-पल्लहत्थ-वयण-विच्छाओ ।
 सुय-सोय-विहुरियंगो वाह-जलं मोत्तमारद्धो ॥ १३ ॥
 धणदेवेण एत्थंतरम्मि सुरसुदरिं पवीयंती ।
 पुट्ठा विलासिणी हंसिया उ संजाय-संकेण ॥ १४ ॥
 मुच्छा-निमीलियच्छी का एसा कन्नगा अउव्वत्ति ।
 उज्जाण-निवटणाइं तीइवि से साहियं सव्वं ॥ १५ ॥
 संभरिय-सुमइ-वयणो धणदेवो ताहि एवमुल्लवइ ।

१ शतखण्डम् । २ निलयं = स्थानम् । ३ मंगुल = अनिशम् (N. P. 206) ।

४ अपुन्यायाः । ५ अधन्या । ६ पल्लहत्थो = पर्यस्तः (H. D. VI. 14) ।

कीम विमलो नर न । किम्ब मे किंवा तुव देरि । ॥ १९ ॥
 किं से रिगुमन्त्रि मे नमितिप-गुमाणा जमरदट ।
 कुमुमापर टग्न म जइया किं बमगा पदेई ॥ २० ॥
 सत्ता सिग्न इदी समयमा तुम्ह नियप-पुन ।
 ता मा त्तेह सगद मिहिई ता न वि संहरा ॥ २१ ॥
 ज सा जह पचाई गुमई टवउद-गन्धओ बइमा ।
 ता मा कुगह विमा जग्गि दू जग भगम्भ ॥ २२ ॥

एव च समामासद् धनदेया जाव निदग-वपगेहि ।
 एधतरम्भ सहसा दुदुहि मरा समुत्पलभा ॥ २३ ॥
 गयन्त्या आयरता दया दीमति नपर-यादिम्भ ।
 गुम्भ जय जय-मरा मुर-वामिणि-न वि भगम्भो ॥ २४ ॥
 किं किं इमनि जग्गे जव अत्यन्त सटिपा सोवा ।
 ताव य समगमरा समगतो हरिम-सिद्धिन्वा ॥ २५ ॥
 भणइ य कय-गन्तामा पुस्म पुम्भुत्तर निमा भाव ।
 कुमुमापर टग्नान जइ-जल जगगमि भूषाए ॥ २६ ॥
 समग-गण-सगरिवुडा सम-य स-य व-विपर विहिन्दू ।
 पर-वाइ-नौर कारण निजरण केमरि-मरिष्टा ॥ २७ ॥
 विविह-तवा विहि निरआ विमुद च रिच सत्रमुगुता ।
 पर दिव-वरणव-रमा मूरी मुगदट नामात्त ॥ २८ ॥
 अत्रव समासरिआ तस्म य निरदट चाइ कम्मम्भ ।
 सपइ कणदिवाइ टग्न व-र नण ॥ २९ ॥
 केगळि महिमा-वरण-यमित्थ तिवमा समगया दव । ।
 ॥ सोऊण नरिदा साणदा वदेउ चाग्गा ॥ ३० ॥
 दवि । तुमाव हु पउणा सहिया सुमुदरीर हाहिति ।
 वदिता भगवत पुच्छ तुम पुछ वुत्तन ॥ ३१ ॥
 पहाय चालत्ता राया महया भडचदयरण सत्तुता ।
 पवर गइदाम्भदा पत्ता कुमुमायटग्नान ॥ ३२ ॥
 सपल-परिकार सहिओ काउ ति पयाक्मण मुणि-वरम्भ ।
 पय हुयल पणमिच्छा टवविट्टा टाचव दत्ताम्भ ॥ ३३ ॥
 अह वय कवन्नि-महिमा सदव मनुवापुराद-वारमाए ।

गंभीर-भारईए सूरि वज्जरिउमारद्धो ॥ ३१ ॥

नारय-तिरिय-नरामर-गईसु सत्तेहिं दुक्ख-तविएहिं ।

कहंकहवि माणुसत्तं पाविज्जइ एत्थ संसार ॥ ३२ ॥

लद्धूणवि तं दुल्लं मिच्छत्ताईहिं मोहिया वहवे ।

न कुणंति परत्थ-हियं विसयामिस-लोलुया जीवा ॥ ३३ ॥

जिण-वयण-सुइ-विहीणा कज्जाकज्जाइ नेव जाणंति ।

भैक्खेयाभक्खेयं पेयापेयं न लक्खेंति ॥ ३४ ॥

गम्मागम्म-विभागं गिद्धा न गणंति विगय-मज्जाया ।

धम्मिय-हिय-लोएणं वारिज्जंता इय भणंति ॥ ३५ ॥

मूढा तुम्हे धुत्तेहिं वंचिया, नत्थि कोवि जं जीवो ।

जो पर-लोयं गच्छइ सुह-दुह-भोत्ता अमुत्तो वा ॥ ३६ ॥

तस्साभावे पावं हिंसाइ-कयं हविज्ज कस्सेह ? ।

ता पंच-भूय-समुदय-मित्तं नन्नं जए किंचि ॥ ३७ ॥

एवंविह-परिणामा निग्घिण-हियया कुणंति जिय-वायं ।

अलियं वयंति, गिण्हंतदत्तयं, जंति पर-दारं ॥ ३८ ॥

भूरि-परिगह-निरया राग-दोसेहिं मोहिय-मईया ।

निसि-भोयण-मंसासी गिद्धा महु-मज्ज-पाणम्मि ॥ ३९ ॥

कोह-मय-माय-लोभेहिं विदूदुया संकिलिट्ठ-परिणामा ।

अविरय-मिच्छ-दिट्ठी किलिट्ठ-कम्मं समज्जंति ॥ ४० ॥

तव्वसगा पुण कालं काउं निवडंति घोर-नरएसु ।

निच्चं वणंधयारेसु तिव्व-सीउण्ह-कलिएसु ॥ ४१ ॥

तत्थ य ते उववन्ना परमाहम्मिय-सुरेहिं विरैसंता ।

छिज्जंति निसिर्य-करवत्त-दित्त-परसूहिं सयहुत्तं ॥ ४२ ॥

गुरु-तिक्ख-कंटयाइन्न-सिंवल्लि-निविड साह-मज्झम्मि ।

आरोविऊण बहुसो आकडिडज्जंति रज्जूहिं ॥ ४३ ॥

कढकढकढेत-कुंभीसु तेहिं पच्चंति निदय-मणेहिं ।

पौडज्जंति जलंतं तत्रं तिसियत्ति जंयता ॥ ४४ ॥

स-सरीर-समुक्कत्तिय-मंसं छुहियाण अग्गि-संकासं ।

१ परत्र = परलोकविषयं दितम् । २ मक्ष्यामक्षयम् । ३ अमूर्तः । ४ A मेण्हं शृण्वन्ति + अदत्तम् । ५ यान्ति = सेवन्ते, पर-दारं = अन्यकलत्रम् । ६ B ० हि मिट्ठु (अभिट्ठु) । ७ पणं क्रन्दन्तः । ८ निशितं = तीक्ष्णम् । ९ शत-कृत्यः (H. P. II. 158) । १० सिंवल्लो = शाहमल्लोवृक्षः । ११ तैः = परमाधा-मिकैः । १२ पाप्यन्ते । १३ ताम्रम् । १४ क्षुधितानाम् ।

काँठं सुन्मद् वपुणे नेरईवाण अनाहाण ॥ ४२ ॥
 पूढ पत्त रुहिर-पुन्न वेपराणि निमेष निटैज्जिता ।
 बोटिज्जति रसता ॥ १ ॥ ॥ मायति जयता ॥ ४६ ॥
 छावधी संपत्ता असिपत्त-वणम्मि निसिप पत्तेहि ।
 छिज्जति विटवमाणा असि-सोमर कुन म्मनाहि ॥ ४७ ॥
 तय कय छिज्जता रक्खुह सरणागपति जयता ।
 मुमराविष पुन्व भवा गाढपर तेहि हम्मति ॥ ४८ ॥

वि कुला ।

अपिउ निमीलिय मित्त नाथि मुह दुक्खमेव सत्तेत्त ।
 नरए नेरईवाण अहोनिस्सि पच्चमाणाण ॥ ४९ ॥
 एव पभूय-कात्त अणुहविउ दाहणाइ दुक्खाइ ।
 कहवि इ उन्महिता जायति तिरिक्ख-ओणीमु ॥ ५० ॥
 तथवि छुहा विवासुण्ह सीप-वह भव-रोय विपणाहि ।
 भारारोषण-न-धण-दमणकुम-तात्तयाइहि ॥ ५१ ॥
 ध्वरोप्पर भवखण ताडणाइ दुक्खाइ विविह रुखाइ ।
 पवणुमपति बहुसो पुणो पुणो विरिह ओणीमु ॥ ५२ ॥
 सत्तो छरति जइ कहवि दूह्म माणुसण जीया ।
 तथवि जायइ दुक्ख सारीर माणस विविह ॥ ५३ ॥
 दाहिंद गरय माग्गर निवाय दुहिया करेति अन्नसि ।
 नःयाणवि आणत्ति कदन्न-एव पावणि-उए ॥ ५४ ॥
 न गणिते राइ दियह वसति सुदूर विसम-देसपि ।
 पविसति विसम विउर लघति य जट्ठनिहि दीणा ॥ ५५ ॥
 धण पावण पछाए दुक्ख न गणिति लोह-राइ गहिया ।
 दिप्पत्त-सुत्त पउर पविसति य माम सणामे ॥ ५६ ॥
 इट्ठ जण विमागाआ अमिह संपावण य ज दुक्ख ।
 विविहावयाहि य तथा को पुण त मज्झिउ तरइ १ ॥ ५७ ॥
 बहुविह राग यकहि पाडिया निन्नुइ न पाविति ।
 पिप्पति जराइ तव्वा मरोति तत्ता मुनिज्जिआ ॥ ५८ ॥
 जइ कइवि इ दवत्त पा वेति तहिवि जायए दुक्ख ।

१ निग्रहा — जही । २ विकुम्भ — विकुल । ३ मम्मन्त (अ १ ५४) ।
 ४ मुमराविष — स्मारविषम् (अ १ १४) । ५ सत्तरी — सत्तरीम् — निर तरम् ।
 ६ भवराप्पर — परस्परम् (अ १ ११) । ७ जीवताम् । ८ रात्रिदिवसम् प
 रायदि ।

ईसा-विसाय-भय-सोय-लोह-संतत्त-चित्ताण ॥ ५९ ॥
 पर-रिद्धिं पेच्छंता भिच्चा विव सामिएण आणत्ता ।
 जायंति चवण-समए देवावि हु दुक्खिया धणियं ॥ ६० ॥
 चुलसीइ-जोणि-लक्खेक्क-संकुले इह भवे भमंतेहिं ।
 तं नत्थि किंपि ठाणं अणंतखुत्तो न जं एतं ॥ ६१ ॥
 सब्बत्थवि दुक्खत्ता जायंति जिणिंद-धम्म-परिहीणा ।
 ता भो देवाणुपिया ! करेह जिण-देसियं धम्मं ॥ ६२ ॥
 सो दु-विगप्पो भणिओ जइ-धम्मो तह गिहत्थ-धम्मो य ।
 दुविहस्सवि विन्नेयं सम्मत्तं गुण-गणावासं ॥ ६३ ॥
 तैत्तत्थ-सद्दहाणं सुहाय-परिणाम-रूययं तं तु ।
 जीवाइणो पयत्था तत्तं पुण होइ विन्नेयं ॥ ६४ ॥
 जीवा-ऽजीवा पुन्नं पावासव-संवरा य निज्जरणा ।
 बंधो मुक्खो य तहा तत्ताणि इमाणि नव होंति ॥ ६५ ॥
 सुहुमा बायर वेइंदिया य तेइंदिया य चउरिंदी ।
 सन्नी अस्सन्नी खल्ल चोइस पज्जत्त-ऽपज्जत्ता ॥ ६६ ॥
 धम्मा-ऽधम्मा-ऽऽगासा तिय-तिय-भेया य तहेव कालो य ।
 खंधा देस-पएसा परमाणू अजीव चोइसहा ॥ ६७ ॥
 सायं उच्च-गोयं संत्ततीसं च नैम-पगईओ ।
 तिणिण य आऊणि तहा बैयालं पुन-पैगडीओ ॥ ६८ ॥
 नैणं-तराय-दसगं दैसैण नव मोह-पगइ-छत्तीसं ।
 नामस्स चउव्वीसं तिण्ह य एक्किक्क पावाउ ॥ ६९ ॥
 इंदिय कसाय अब्बय किरिया पण चउर पण य पणवीसा ।
 जोगा तिन्नेव भवे बायालं आसवो भणिओ ॥ ७० ॥
 समिई गुत्ती धम्मो अणुप्पेह-परीसहा चरित्तं च ।
 सैत्तावन्नं भेया पण-तिय-भेयाइ संवरणे ॥ ७१ ॥
 अणसण भेयाइ तवो वारसहा तेण निज्जरा भणियो ।
 कणगावलि-भेयाओ अहव तवोऽणेगहा होइ ॥ ७२ ॥
 पयइ-ठिई-अणुभाग-पएस-भेया चउव्विहो बंधो ।

१ संतत्तं = संतप्तम् । २ च्यवनं = मरणम् । ३ चुलसीई = चतुरशीतिः ।
 ४ अणतखुत्तो = अनन्तवारम् । ५ दुःखातां । ६ द्विविक्कप्पः = द्विभेदः । ७ तत्त्वा-
 धंधदानम् । ८ उच्चैर्गोत्रम् । ९ सप्तत्रिंशत् । १० नामकर्मप्रकृतय इत्यर्थः । ११
 द्विचत्वारिंशत् । १२ पणवी = प्रकृतिः । १३ ज्ञानावरणा-ऽन्तरायदशकमित्यर्थः ।
 १४ दसंतावरणमित्यर्थः । १५ अनुप्रेक्षा = सावना । १६ सप्तपञ्चाशत् ।

अद्विह कम्म विगमो मोक्खो पुण सासओ भणिओ ॥ ७१ ॥

एएसो सरहाणे अरिहं देवो सुसाहुणो गुरुगो ।

इय पेडिवत्ति निमित्त सम्मत्तं होइ विजेव ॥ ७४ ॥

सावज्ज जोग-परिवज्जणं तु मण-वयण-काय जोगंहि ।

एसो जइण धम्मो दुरेणुचरो मद-सत्ताण ॥ ७५ ॥

कायव्वा जेण दया छण्हवि पुट्ठाइयाण^१ जीवाण ।

सब्बोपाहि-विमुद्ध मणियव्व सयय वयण ॥ ७६ ॥

हैणमित्तेपि अदिम्म न य चित्तव्वं असुद्ध चित्तण ।

धारेणव्व च सया नव गुत्ति-सणाह^२ वेम-वय ॥ ७७ ॥

धम्मोवगरण वज्जे धेवेवि परिग्गहां न कायव्वो ।

आहार चउळपि हु रयणाए नेव मे तत्तव्वं ॥ ७८ ॥

समिइउ पच्च गुत्तीउ तिम्मि निच्च च संबियव्वाओ ।

जेवव्वा तह डेइया यावीस परीसहा सम्प ॥ ७९ ॥

कायव्वं सत्तीए वेयावच्च च सूरि-पमुहाण ।

नर तिमि देवाह कया उवसणा तह य सहियव्वा ॥ ८० ॥

सदाइसु विसएसु राग रोसा न चैव कायव्वा ।

बायाल-दोस-मुद्धो भोत्तव्वो कारणे पिदो ॥ ८१ ॥

वेयण-वेयावच्च ईरिर्वडाए य सज्जमडाए ।

तह पाण वत्तिपाए छह पुण धम्म-चित्ताए ॥ ८२ ॥

कायव्वो सग्गओ परिहरियव्वाओ सव्व विकहाओ ।

उळमियव्व सयय सम्भितर-बाहिर-तवाम्म ॥ ८३ ॥

मोत्तूण कैह रुदे शाएवव्वापि धम्म मुक्काणि ।

भावेवव्वो य अणिच्चवाइ-वर भावणा-वियहो ॥ ८४ ॥

अम्मसियव्वो विणओ पावा रीच्छदया न कायव्वा ।

निच्चपि अणुठेओ दस-य्यारोवि जइ-वम्मो ॥ ८५ ॥

सती मदव अज्जव मुत्ती^३ तव-सज्जमे य बोद्धव्वे ।

सच्च सोय ओक्किचण च वेम जइ धम्मो ॥ ८६ ॥

यसियव्व मुणि मज्जे नो कायव्वा कुसील-संसग्गी ।

१ पविस्ती = प्रतिपत्ति = विद्वन्मय । २ दुरेणुगः = दुरनुष्ठान । ३ नमेस । ४ अग्रवक्ता = प्रधानवक्ता । ५ उदित स-त इत्यर्थः । ६ इंदो = इन्द्राणि जन्तावाया न स त सचा भूमि विद्योत्येव पादन्वाह । ७ अहरोदे, आतरोदे । ८ स्वाच्छनिरुक्ताणि । ९ मुक्ते = ज्ञानाभाव । १० आदिच-वम् = अधिचनसंश्लेषपरितोषभाव कमे वेति निश्चयः । ११ वय = वयः ।

पंचविहोवि पमाओ परिहरियव्वो पयत्तेण ॥ ८७ ॥
 मज्जं विसय-कसाया निदा विगहा य पंचमी भणिया ।
 इय पंचविह-पमाओ जीवं पाडेइ संसारे ॥ ८८ ॥
 किं बहुणा धी-दुव्वल-मण-तौत्र-करो उ जाव-जीवाए ।
 वोढव्वो अट्टारस-सीलंग-सहस्स-पम्मारो ॥ ८९ ॥
 कीरंतो जइ-धम्मो खिणं मावस्सम्मि नेइ नर-नाह ! ।
 दीहर-कालेणं पुण सावग-धम्मोवि तं सव्वं ॥ ९० ॥
 पंच य अणु-व्वयाइं गुण-व्वयाइं च होंति तिनेव ।
 सिकखा-व्वयाइं चउरो सावग-धम्मो दुव्वालसहा ॥ ९१ ॥

एमाइ-वित्थरेणं दुविहेवि हु साहियम्मि धम्मम्मि ।

पत्थावं नाऊणं रत्ता-सूरी इमं पुट्ठा ॥ ९२ ॥
 कमलावईइ पुत्तो अउवीए जायमेत्तओ केण ।
 अवहरिओ, पुव्व-कयं किंवा वेरं सरंतेण ? ॥ ९३ ॥
 बुद्धिं गओ स कथं व भयवं ! कइया व अम्ह सो मिलिही ? ।
 एयं सवित्थरेणं साहेह अणुगहं काउं ॥ ९४ ॥
 नाऊण य उव्वगारं कहिज्जमाणे पभूय-लोयस्स ।
 अह केवल्लिणा भणियं कहिमो आयन्नसु नरिंद ! ॥ ९५ ॥

धायइ-संडे दीवे पुरच्छिमद्धम्मि भरह-खित्तम्मि ।

अत्थि पुरी पोराणा नामेण अवरकंकत्ति ॥ ९६ ॥
 तीए अंबड-वणिणो महिला नामेण अत्थि अच्छुत्ता ।
 तीए कमेण जाया वर-रूवा तिन्नि पुत्ता ओ ॥ ९७ ॥
 मंडण-मल्लहण-चंदण-नामा, तेसिं च तिन्नि महिलाओ ।
 लच्छि-सरस्सइ-संपय-नामाओ पवर-रूव-ओ ॥ ९८ ॥
 पयईइ तणु-कसाया अन्नोन्नं पवर-पाइ-संजुत्ता ।
 दाण-रया संतुट्ठा सुहेण अच्छंति ते वणिणो ॥ ९९ ॥
 अह अन्नया कयाइवि लच्छी वंठेणं निन्न-नामेण ।
 दिट्ठा, अम्भुव्वन्नो सो तीए रूव-लावन्ने ॥ १०० ॥
 पथेइ य तं बहुसो सा पुण तं नेच्छई मणेणावि ।
 अह अन्नया तंलाए तोयं-निमित्तं गया लच्छी ॥ १०१ ॥
 तुरयारूढो अह निन्नओवि पत्तोऽणुमग्गओ तीए ।

१ विकथा । २ ऽ धिइदु° । ३ ऽ तासक° । ४ ऽ तप्पुव्वं । ५ द्वादशधा ।
 ७ भइवं । ८ पुरच्छिमद्धं = पश्चिमार्धम् । ९ वंठो = दासः (M. P. 34) ।
 अभ्युपपन्नः । १० तदानीं । ११ तोयं = जलम् ।

वियगे गहिया मझाई रोवियाँ तुरय पट्ठीए ॥ १०२ ॥
 बिटवती वेग पहाविण्य तुरण्य पाहिया अदवि ।
 भिल्लेहि समं जुझामि मारियो निचयो रैने ॥ १०३ ॥
 गहियामरणा लच्छो मुक्का भिल्लेहि तय अदवीए ।
 हिंदती तय मूद-रिसा असिया साहेण छुहिएण ॥ १०४ ॥
 अह सा मल्हण-पत्ती सरस्सती मोहिलेण वणिण्य ।
 पधिँज्जती पणो साहेइ जहट्ठिय सभ्य ॥ १०५ ॥ *
 अह मल्हणण रसो गर्तु सिट्ठामि तम्मि वुसंते ।
 उदाळिय दविणो मोहिलोवि निन्हासियो रन्ना ॥ १०६ ॥
 पुम्ब-सय सहसाइ बहूणि परिवालिऊण नियेमाई ।
 तिन्निवि काल काउं निबद्ध-मणुवाउया तत्तो ॥ १०७ ॥
 जहुरीवि एत्थं अत्थि पुरी महलावती नाम ।
 एवए वर-खेंते आरिय-देसम्मि विविसा ॥ १०८ ॥
 भीमरहो लयासी राया कुसुमावली उ से देवी ।
 तीए पुत्तत्ताए उववन्नो मंडणो तय ॥ १०९ ॥
 जाओ य उच्चिय समए देव-कुमारोवमो बिसालच्छो ।
 कणगरहो से नाम विहिय उच्चियम्मि समयम्मि ॥ ११० ॥
 कमसो जोम्बण-पत्तो विमुद्ध बंसाण राय-कच्चाण ।
 राय-सिरी पमुहाण पवराण गाहिओ पाणि ॥ १११ ॥
 जुवराय-पए ठविओ भुजइ माणुस्सए परर-भोए ।
 अत्तेउर मज्झ गओ देवो विव देव-लोगम्मि ॥ ११२ ॥
 सीइ नवरीइ ईम्मा सहोवरा दोन्नि आनि सैथाहा ।
 सागरदत्तो य तथा समुरदत्तो य सुपसिद्धा ॥ ११३ ॥
 अह सो निन्नप-बछा निहआ भिल्लहि तय अदवीए ।
 कइवय-भव-गहणाइ हिदिछा तिरिय जाईमु ॥ ११४ ॥
 उँच्चट्ठिऊण पुत्तो मागरदत्तस्स सयथाहस्स ।
 धँजाए मारियाए सुबधु-नामो समुण्णन्तो ॥ ११५ ॥ *
 सोवि इ मल्हण जीओ काल काऊण आउ-गज्जते ।
 जाओ मुदसणाए भज्जाए समुरदत्तस्स ॥ ११६ ॥

१ कलाइ (अ ॥ ४४) । २ रोविया । ३ अरुणे । ४ आर्षेयाना । ५ विष
 मातु । ६ पुत्रपत्नी । ७ इत्यो-वमिह (अ ॥ ११७) इव-लेही वा ।
 ८ शर्वपात्री । ९ उड्डरुज-विष्णुज, १, २, ३, ४, ५, ६, ७, ८, ९, १०, ११, १२, १३, १४, १५, १६, १७, १८, १९, २०, २१, २२, २३, २४, २५, २६, २७, २८, २९, ३०, ३१, ३२, ३३, ३४, ३५, ३६, ३७, ३८, ३९, ४०, ४१, ४२, ४३, ४४, ४५, ४६, ४७, ४८, ४९, ५०, ५१, ५२, ५३, ५४, ५५, ५६, ५७, ५८, ५९, ६०, ६१, ६२, ६३, ६४, ६५, ६६, ६७, ६८, ६९, ७०, ७१, ७२, ७३, ७४, ७५, ७६, ७७, ७८, ७९, ८०, ८१, ८२, ८३, ८४, ८५, ८६, ८७, ८८, ८९, ९०, ९१, ९२, ९३, ९४, ९५, ९६, ९७, ९८, ९९, १००, १०१, १०२, १०३, १०४, १०५, १०६, १०७, १०८, १०९, ११०, १११, ११२, ११३, ११४, ११५, ११६, ११७, ११८, ११९, १२०, १२१, १२२, १२३, १२४, १२५, १२६, १२७, १२८, १२९, १३०, १३१, १३२, १३३, १३४, १३५, १३६, १३७, १३८, १३९, १४०, १४१, १४२, १४३, १४४, १४५, १४६, १४७, १४८, १४९, १५०, १५१, १५२, १५३, १५४, १५५, १५६, १५७, १५८, १५९, १६०, १६१, १६२, १६३, १६४, १६५, १६६, १६७, १६८, १६९, १७०, १७१, १७२, १७३, १७४, १७५, १७६, १७७, १७८, १७९, १८०, १८१, १८२, १८३, १८४, १८५, १८६, १८७, १८८, १८९, १९०, १९१, १९२, १९३, १९४, १९५, १९६, १९७, १९८, १९९, २००, २०१, २०२, २०३, २०४, २०५, २०६, २०७, २०८, २०९, २१०, २११, २१२, २१३, २१४, २१५, २१६, २१७, २१८, २१९, २२०, २२१, २२२, २२३, २२४, २२५, २२६, २२७, २२८, २२९, २३०, २३१, २३२, २३३, २३४, २३५, २३६, २३७, २३८, २३९, २४०, २४१, २४२, २४३, २४४, २४५, २४६, २४७, २४८, २४९, २५०, २५१, २५२, २५३, २५४, २५५, २५६, २५७, २५८, २५९, २६०, २६१, २६२, २६३, २६४, २६५, २६६, २६७, २६८, २६९, २७०, २७१, २७२, २७३, २७४, २७५, २७६, २७७, २७८, २७९, २८०, २८१, २८२, २८३, २८४, २८५, २८६, २८७, २८८, २८९, २९०, २९१, २९२, २९३, २९४, २९५, २९६, २९७, २९८, २९९, ३००, ३०१, ३०२, ३०३, ३०४, ३०५, ३०६, ३०७, ३०८, ३०९, ३१०, ३११, ३१२, ३१३, ३१४, ३१५, ३१६, ३१७, ३१८, ३१९, ३२०, ३२१, ३२२, ३२३, ३२४, ३२५, ३२६, ३२७, ३२८, ३२९, ३३०, ३३१, ३३२, ३३३, ३३४, ३३५, ३३६, ३३७, ३३८, ३३९, ३४०, ३४१, ३४२, ३४३, ३४४, ३४५, ३४६, ३४७, ३४८, ३४९, ३५०, ३५१, ३५२, ३५३, ३५४, ३५५, ३५६, ३५७, ३५८, ३५९, ३६०, ३६१, ३६२, ३६३, ३६४, ३६५, ३६६, ३६७, ३६८, ३६९, ३७०, ३७१, ३७२, ३७३, ३७४, ३७५, ३७६, ३७७, ३७८, ३७९, ३८०, ३८१, ३८२, ३८३, ३८४, ३८५, ३८६, ३८७, ३८८, ३८९, ३९०, ३९१, ३९२, ३९३, ३९४, ३९५, ३९६, ३९७, ३९८, ३९९, ४००, ४०१, ४०२, ४०३, ४०४, ४०५, ४०६, ४०७, ४०८, ४०९, ४१०, ४११, ४१२, ४१३, ४१४, ४१५, ४१६, ४१७, ४१८, ४१९, ४२०, ४२१, ४२२, ४२३, ४२४, ४२५, ४२६, ४२७, ४२८, ४२९, ४३०, ४३१, ४३२, ४३३, ४३४, ४३५, ४३६, ४३७, ४३८, ४३९, ४४०, ४४१, ४४२, ४४३, ४४४, ४४५, ४४६, ४४७, ४४८, ४४९, ४५०, ४५१, ४५२, ४५३, ४५४, ४५५, ४५६, ४५७, ४५८, ४५९, ४६०, ४६१, ४६२, ४६३, ४६४, ४६५, ४६६, ४६७, ४६८, ४६९, ४७०, ४७१, ४७२, ४७३, ४७४, ४७५, ४७६, ४७७, ४७८, ४७९, ४८०, ४८१, ४८२, ४८३, ४८४, ४८५, ४८६, ४८७, ४८८, ४८९, ४९०, ४९१, ४९२, ४९३, ४९४, ४९५, ४९६, ४९७, ४९८, ४९९, ५००, ५०१, ५०२, ५०३, ५०४, ५०५, ५०६, ५०७, ५०८, ५०९, ५१०, ५११, ५१२, ५१३, ५१४, ५१५, ५१६, ५१७, ५१८, ५१९, ५२०, ५२१, ५२२, ५२३, ५२४, ५२५, ५२६, ५२७, ५२८, ५२९, ५३०, ५३१, ५३२, ५३३, ५३४, ५३५, ५३६, ५३७, ५३८, ५३९, ५४०, ५४१, ५४२, ५४३, ५४४, ५४५, ५४६, ५४७, ५४८, ५४९, ५५०, ५५१, ५५२, ५५३, ५५४, ५५५, ५५६, ५५७, ५५८, ५५९, ५६०, ५६१, ५६२, ५६३, ५६४, ५६५, ५६६, ५६७, ५६८, ५६९, ५७०, ५७१, ५७२, ५७३, ५७४, ५७५, ५७६, ५७७, ५७८, ५७९, ५८०, ५८१, ५८२, ५८३, ५८४, ५८५, ५८६, ५८७, ५८८, ५८९, ५९०, ५९१, ५९२, ५९३, ५९४, ५९५, ५९६, ५९७, ५९८, ५९९, ६००, ६०१, ६०२, ६०३, ६०४, ६०५, ६०६, ६०७, ६०८, ६०९, ६१०, ६११, ६१२, ६१३, ६१४, ६१५, ६१६, ६१७, ६१८, ६१९, ६२०, ६२१, ६२२, ६२३, ६२४, ६२५, ६२६, ६२७, ६२८, ६२९, ६३०, ६३१, ६३२, ६३३, ६३४, ६३५, ६३६, ६३७, ६३८, ६३९, ६४०, ६४१, ६४२, ६४३, ६४४, ६४५, ६४६, ६४७, ६४८, ६४९, ६५०, ६५१, ६५२, ६५३, ६५४, ६५५, ६५६, ६५७, ६५८, ६५९, ६६०, ६६१, ६६२, ६६३, ६६४, ६६५, ६६६, ६६७, ६६८, ६६९, ६७०, ६७१, ६७२, ६७३, ६७४, ६७५, ६७६, ६७७, ६७८, ६७९, ६८०, ६८१, ६८२, ६८३, ६८४, ६८५, ६८६, ६८७, ६८८, ६८९, ६९०, ६९१, ६९२, ६९३, ६९४, ६९५, ६९६, ६९७, ६९८, ६९९, ७००, ७०१, ७०२, ७०३, ७०४, ७०५, ७०६, ७०७, ७०८, ७०९, ७१०, ७११, ७१२, ७१३, ७१४, ७१५, ७१६, ७१७, ७१८, ७१९, ७२०, ७२१, ७२२, ७२३, ७२४, ७२५, ७२६, ७२७, ७२८, ७२९, ७३०, ७३१, ७३२, ७३३, ७३४, ७३५, ७३६, ७३७, ७३८, ७३९, ७४०, ७४१, ७४२, ७४३, ७४४, ७४५, ७४६, ७४७, ७४८, ७४९, ७५०, ७५१, ७५२, ७५३, ७५४, ७५५, ७५६, ७५७, ७५८, ७५९, ७६०, ७६१, ७६२, ७६३, ७६४, ७६५, ७६६, ७६७, ७६८, ७६९, ७७०, ७७१, ७७२, ७७३, ७७४, ७७५, ७७६, ७७७, ७७८, ७७९, ७८०, ७८१, ७८२, ७८३, ७८४, ७८५, ७८६, ७८७, ७८८, ७८९, ७९०, ७९१, ७९२, ७९३, ७९४, ७९५, ७९६, ७९७, ७९८, ७९९, ८००, ८०१, ८०२, ८०३, ८०४, ८०५, ८०६, ८०७, ८०८, ८०९, ८१०, ८११, ८१२, ८१३, ८१४, ८१५, ८१६, ८१७, ८१८, ८१९, ८२०, ८२१, ८२२, ८२३, ८२४, ८२५, ८२६, ८२७, ८२८, ८२९, ८३०, ८३१, ८३२, ८३३, ८३४, ८३५, ८३६, ८३७, ८३८, ८३९, ८४०, ८४१, ८४२, ८४३, ८४४, ८४५, ८४६, ८४७, ८४८, ८४९, ८५०, ८५१, ८५२, ८५३, ८५४, ८५५, ८५६, ८५७, ८५८, ८५९, ८६०, ८६१, ८६२, ८६३, ८६४, ८६५, ८६६, ८६७, ८६८, ८६९, ८७०, ८७१, ८७२, ८७३, ८७४, ८७५, ८७६, ८७७, ८७८, ८७९, ८८०, ८८१, ८८२, ८८३, ८८४, ८८५, ८८६, ८८७, ८८८, ८८९, ८९०, ८९१, ८९२, ८९३, ८९४, ८९५, ८९६, ८९७, ८९८, ८९९, ९००, ९०१, ९०२, ९०३, ९०४, ९०५, ९०६, ९०७, ९०८, ९०९, ९१०, ९११, ९१२, ९१३, ९१४, ९१५, ९१६, ९१७, ९१८, ९१९, ९२०, ९२१, ९२२, ९२३, ९२४, ९२५, ९२६, ९२७, ९२८, ९२९, ९३०, ९३१, ९३२, ९३३, ९३४, ९३५, ९३६, ९३७, ९३८, ९३९, ९४०, ९४१, ९४२, ९४३, ९४४, ९४५, ९४६, ९४७, ९४८, ९४९, ९५०, ९५१, ९५२, ९५३, ९५४, ९५५, ९५६, ९५७, ९५८, ९५९, ९६०, ९६१, ९६२, ९६३, ९६४, ९६५, ९६६, ९६७, ९६८, ९६९, ९७०, ९७१, ९७२, ९७३, ९७४, ९७५, ९७६, ९७७, ९७८, ९७९, ९८०, ९८१, ९८२, ९८३, ९८४, ९८५, ९८६, ९८७, ९८८, ९८९, ९९०, ९९१, ९९२, ९९३, ९९४, ९९५, ९९६, ९९७, ९९८, ९९९, १०००.

पुत्तो धणवइ-नामो सुख-जुत्तो कलामु पेतट्ठो ।
 एत्तो य अत्थि नयरी विजया तत्थेव एवए ॥ ११७ ॥^१
 तीए समिद्धि-जुत्तो धणभूई नाम आसि सत्थाहो ।
 महिला सुंदार-नामा पुत्तो य सुधम्म-नामोत्ति ॥ ११८ ॥
 अह चंदणोवि यणिओ मरिऊण तओ सुधम्म-नामस्स ।
 ऐगोयरो कणिट्ठो जाओ घणवाहणो नाम ॥ ११९ ॥
 तत्थेव य एवए सुपइट्ठपुरम्मि आसि हरिदत्तो ।
 इन्धो तस्स य महिला विणयवई विणय-संजुत्ता ॥ १२० ॥
 पुत्तो उण वसुदत्तो अह सा लच्छी तया ओ अडवीए ।
 सीह-हया मरिऊणं भमिऊण तिक्खि-जोणांसु ॥ १२१ ॥
 विणइवईए धूया जाया ओ सुलोयणत्ति नामेण ।
 वसुदत्तस्स कणिट्ठा सुख-रूवा मुर-वहुव्व ॥ १२२ ॥^२
 सावि ह्नु चंदण-भज्जा कालं काऊण संपया तत्तो ।
 जाया सुलोयणाए कणिट्ठ-भगिणी अणंगवई ॥ १२३ ॥
 एत्थंतरम्मि मल्हण-भज्जावि सरस्सई मया संती ।
 ताणं दोणहवि लहुई वसुमइ-नामा समुप्पन्ना ॥ १२४ ॥
 एवं च ताओ तिन्निवि वसेण भवियव्वयाइ एगत्थ ।
 जायाओ भगिणीओ अवरोप्पर-नेह-कलियाओ ॥ १२५ ॥
 ज्जोव्वणमणुपत्ताओ समाण-जाईण रूव-जुत्ताण ।
 अणुरूवाण वराणं माया-वित्तेहिं वरियाओ ॥ १२६ ॥

अविम ।

जेट्ठा सुलोयणा सा परिणीया निन्न-वंठ-जीवेण ।
 सागरदत्त-सुएण सुबंधु-नामेण वणिएण ॥ १२७ ॥
 बीया अणंगवइया धणभूइ-सुएण विजय-नयरीए ।
 धणवाहण-नामेणं परिणीया पुव्व-दइएण ॥ १२८ ॥
 तइया वसुमइ नामा मल्हण-जीवेण पुव्व-दइएण ।
 धणवइणा परिणीया तणएण समुदत्तस्स ॥ १२९ ॥
 जिट्ठं सुलोयणं वज्जिऊण भवियव्वया-निओएण ।
 पुव्व-भव-वल्लहेहिं जुत्ताओ नेह-कलिएहिं ॥ १३० ॥
 पुव्व-भवन्भासाओ सुलोयणा वल्लहा सुबंधुस्स ।

१ बहुशिक्षितः (N. P. ७) । २ B युग्मम् । ३ एकोदरः = सहोदरः । ४

तिर्यग्योनिषु । ५ B युग्मम् । ६ मृष्टा सती । ७ मातापितृभ्याम् । ८ A जेष्टं ।

तीर तण सौ न तही, एवं वचनि दिवमाई ॥ १११ ॥
 अह अन्नपा कगाइनि कगपरहो तुरप-वाहन-निमित्त ।
 भेटघटनेण सहिमा निगच्छइ सोप-मग्गेज ॥ ११२ ॥
 ताव य नोपारेपाओ निव निव हम्मिय-तलेनु चडिउज ।
 कुमर निगच्छन पुउउमेवं पपत्ताओ ॥ ११३ ॥
 एका विजाम-पडर कुमर दट्ठु अगण पडिह्वं ।
 कैव उजा सा जं दे एमा दइओत्त चितेइ ॥ ११४ ॥
 अमा कुमर-गलोपण-सम्पव चित्ता निमुक्क-वायरा ।
 निम्कद-लोपण गुवा सुर बहु-जीठ समुग्गइ ॥ ११५ ॥
 अमा तण कर सटिय-मुत्ताइउ-तार-हारिपा सईइ ।
 कोटिहसल-माळ-वारड-ज्ञाण द्विय-जोगिणि-सरिम्मा ॥ ११६ ॥
 कोउंग-रहस-वपहा गुरु-अण संकइ सह निवेत्तती ।
 रेइइ होला रुद्धम्य कावि कुमरस्य निगमणे ॥ ११७ ॥
 छीळा चउत लापण कुमर-गलोपण निमुक्क-नंसासा ।
 मयण-सर-सल्लिपमिण्य नम्रए चैंडर-सहिवादि ॥ ११८ ॥
 कावि हु पुवइ बाळ अमा सहिवाइ लग्गए गठए ।
 अमा कोइ माय कावि हु उव समुल्लवइ ॥ ११९ ॥
 छीळा चउत-गीवो जस्तो जस्तो निवेत्तइ कुमारो ।
 सोहग-मैंहो बइइइ तहि तहि नपर नारीण ॥ १२० ॥
 एवं च समवणाहि पुँटइज्जतो स नपर नारीहि ।
 पछो कमेण सागरदत्त मिहामन्न भू-भागे ॥ १२१ ॥
 दिट्ठो मुलोपणाए अउलोपण-संठिवाइ सेणावि ।
 दिट्ठा इमा सकज्जल-सिणिद-पिहु-नवण-सोहिल्ला ॥ १२२ ॥
 पुत्र मक्कमासाओ अवराणर-दसणाओ सयाओ ।
 अइगदओ अणुराओ तक्खणवत्तण दाण्हणि ॥ १२३ ॥
 अह निगमा तुरतो तुरगमारूढ विगाहो कुमरो ।
 देहेण न चित्तेण सुलोपणा-रूप हय हियआ ॥ १२४ ॥
 पुहो अणण सुयई बाळ-वयंसो वयस ! करसेसा ।

१ क = सुवन्तु । २ तथा = बहव । ३ अटवटलेन । ४ & ५ वरमागे ।

५ नामरिय । ६ कृतपुष्पा । ७ यक्षा । ८ राजत । ९ एउटिकाक्षमालाम्बापूव-
 प्यामस्तित्तोमिनीसरसी । १० कौमुदरमनप्रज्ञा । ११ निवत्तवाना । १२ अट्टर-
 वलोमि । १३ पपति । १४ अह = अहव । १५ उउवयस. (अ. २. ३४. १०)

दप्पण-वावड-हत्था अवलोयण-संठिया जुवई ? ॥ १४५ ॥
 एसा कुमर ! सुलोयण-नामा दइया सुवंधु-वणियस्स ।
 सागरदत्त-सुयस्स ओ इय भणिए सुमइणा कमसो ॥ १४६ ॥
 आवाहिऊण तुरए समागओ निय-गिहम्मि कणगरहो ।
 मयण-सर-विहुरियंगो चितइ तप्पावणोवायं ॥ १४७ ॥
 किं मज्झ विभूईए किंवा अंतरेण रज्जेण ? ।
 जो तीए मुह-कमले छप्पय-लीलं न पावेमि ॥ १४८ ॥
 जइवि हु लोय-विरुद्धं सुकुलुण्णानाण एरिसं कज्जं ।
 तहवि हु तीइ विउत्तो सत्ता धारउं न जीयंपि ॥ १४९ ॥
 नाऊण तीए भायं दूई-संपेसणेण चित्त-गयं ।
 जइ ताव सावि इच्छइ खिचामि अंतरे नियए ॥ १५० ॥
 इय चित्तिऊण तेणं पैडुया पैव्वाइया समाणत्ता ।
 तह कुणसु तुमं भयवइ ! जह सा मह पैणइणी होइ ॥ १५१ ॥
 तीएवि गंतु वियणे तह सा आभासिया सुनिडणाए ।
 जह पयडिय-सम्भाया हियय-गयं श्रुत्ति उल्लवइ ॥ १५२ ॥
 उव्विग्गा विव दीससि कीस तुमं पुत्ति ! केण भे कज्जं ? ।
 आणेमि जेण अइदुल्लहंपि निय-मंत-सत्तीए ॥ १५३ ॥
 तीए भणियं भयवइ ! मह हिययं दुल्लहं जणं मैहइ ।
 निर्म्मग-रोर-पुरिसोव्व भोयणं चक्खवट्ठिस्स ॥ १५४ ॥
 जह कावि सारमेई इच्छइ सीहेण संगममलज्जा ।
 तह चेव अहं भयवइ ! संगं इच्छामि कुमरेण ॥ १५५ ॥
 तीए भणियं इंदंपि पुत्ति ! आणेमि मंत-सत्तीए ।
 कित्तियमेत्तं एयं मह मंतो जत्थ विप्फुरइ ॥ १५६ ॥
 मा पुत्ति ! कुण विसायं जायं मंतरस्स तह पेयच्छिस्सं ।
 अज्जवि य कुमारेणं जह संगो जायए तुज्झ ॥ १५७ ॥
 तह कायव्वं भयवइ ! न होइ जह मज्झ लाघवं लोए ।
 इय भणिऊणं तीए दिन्ना मुत्तावली निरयया ॥ १५८ ॥
 पव्वाइयाए तत्तो गंतुं कुमरस्स साहियं सव्वं ।
 हरिसिय-मणेण तेणवि आणाविय नियय-पुरिसेहि ॥ १५९ ॥

१ A तीए । २ पटुका = पट्टी = चतुरा । ३ प्रवाजिका = तापसी । ४ प्रण-
 यिनी = बलभा । ५ महइ = काहसति (H. P. IV. 192) = बाण्ठति । ६ निर्मो-
 ग्य-रोर (रङ्ग) पुरुष इव । ७ सारमेयी = शुनी । ८ प्रदास्यामि = करिष्यामीत्यर्थः ।
 ९ B ० जाड ।

अतेऽहम् रिक्ता मुलोपणा राग-मोहिष-मयेण ।

१ । अगणिय जेणाववाय उल्लापिय निपय-मग्जाय ॥ १९० ॥^१

विज्ञाय-वश्योहि च साहिय मायेहि नरवड्ढो ।

तेणवि बहु-प्यगारं सिक्कविओ महु-वयणेहि ॥ १९१ ॥

न य इच्छइ ते मोछु ताहे नाऊण तस्स निम्ब ।

रम्मा पठ्ठा मणिवा असमथा केम्हे कुमरस्स ॥ १९२ ॥

सामेण ता न मुचइ दसो कुमरस्मि तीरइ न काठ ।

ता एवह एकमेव अक्काइ अम्ह कुमरस्स ॥ १९३ ॥

एव नर-वड्ढ-वयणं सोऊण नापरावि दीण-मुहा ।

विच्छाय-निराणइ जहागयं पडिगया सम्वे ॥ १९४ ॥

कणगरहोवि इ तीए सुरव-मुहासत्त-माणसो निम्ब ।

कम्मो सेसतेउर परियोग-येरमुहो जाओ ॥ १९५ ॥

चित्तेइ न रज्ज छिइ न नीई बाहि न देइ अ-याण ।

सहिओ मुलावणाए अण्डइ विविहाहि कीलाहि ॥ १९६ ॥

एव पभूय-काओ मोलोणो तस्स राय-तणपस्स ।

तीए अहिणव-ओम्बण-मुह-कास-यसत्त-चित्तस्स ॥ १९७ ॥

अह अन्नया कयाइवि परिभूया हति^२ जाय-कोराए ।

पुन्वि तस्सिद्धाए देवीए रापसिरियाए ॥ १९८ ॥

परिचरिय-परिव्वाइय विदिन्न-उम्माय-कारओ कुन्नो ।

एगंत पमुत्ताण दाण्हवि सिरम्मि पक्खित्तो ॥ १९९ ॥^३

तस्स य वसेण ढानिवि सहसा उम्भत्तपाणि जायाणि ।

गायंति हसति समुत्थयति असमजस बहुहा ॥ २०० ॥^४

भीमरेहेणवि तत्तो वैहरिया मत-ततिथा बहेव ।

तेवि इ करिति किरिय भूये विगारोत्ति मन्नता ॥ २०१ ॥

अपि ।

काठ सरिर-वक्ख गाढ गहिऊण केवि मुदासु ।

पहणाति गुरु-चवेदा-घाएहि कस-प्यहारेहि ॥ २०२ ॥

आलिहिय मडलेसु केवि इ विणिवेसिऊण उवटत्ता ।

केहिमतिय सिद्धत्यय-घाएहि हणति पुणहत्त ॥ २०३ ॥

१ जनापवादम् । २ न सुखम् । ३ अग्निः । ४ तीरइ = तटवत् (म २

१४ ४५) । ५ परमुहो = परामुहः । ६ नीइ = गच्छति (म २ १४ ४६) ।

७ अत्रिमिति । ८ चूर्णे । ९ न सुखम् । १० असमजसम् = असंबन्धम् । ११

व्याहता = आचारता । १२ मूयविधर । १३ अपिग्रन्थः ।

कैवि इ विरोल-तन्नय-पुरीस-मीसेहि गुग्गुलाईहि ।
 उव्वरियम्मी खिवित्ता उड्डवणियं पयच्छंति ॥ १७४ ॥
 वायस्स विगारासंकिरेहि वेज्जेहि विविह-किरियाओ ।
 पारद्धाओ न उणो कोवि गुणो ताण संजाओ ॥ १७५ ॥
 उम्मत्तय-रूवेणं पणट्ठ-चित्ताण वच्चए कालो ।
 अह अन्नया पसुत्ते पाहरिय-जणम्मि रयणीए ॥ १७६ ॥
 भंजित्ता नियैलाई निर्हुयं चिय निग्गयाइं नयरीओ ।
 दोन्निवि भमंति सीउणह-वाय-बहु-दुक्ख-तवियाइं ॥ १७७ ॥
 इय नर-वर ! संसारे सुहिओ होऊण जायए दुहिओ ।
 रायावि भमइ भिक्खं सुवइ महीए निरौवरणो ॥ १७८ ॥
 पवराहार-विलेवण-आहरण-विभूसियाइं होऊण ।
 हिंडंति ताइं भिक्खं गिहे गिहे दुक्ख-तवियाइं ॥ १७९ ॥
 धूली-धूसरियाइं वालाह-हसेज्जमाण-चेद्दाइं ।
 हिंडंति सुदीणाइं निवसिय-जर-दांडि-खंडाइं ॥ १८० ॥
 बालोह-पेच्छणिज्जं बुह-जण-संसोयैणिज्जमच्चत्थं ।
 पिच्छसु नर-वर ! जायं तं मिहुणं कम्म-दोसेणं ॥ १८१ ॥
 एयं च ताव एयं, एत्तो उ पुरीए विजय-नामाए ।
 रत्तांउणंगवईए भुंजइ घणवाहणो भोए ॥ १८२ ॥
 पडिवाहिओ सुहम्मेण सूरिणा जिदठ-भाउणा एत्तो ।
 सहिआंउणंगवईए पव्वइओ सूरि-पासम्मि ॥ १८३ ॥
 एत्तो य धणवईवि हु वसुमइयाए सिणेह-जुत्ताए ।
 सहिओ पंच-पयारे भुंजइ माणुस्सए भोए ॥ १८४ ॥
 जह सो मोहिल-वणिओ रन्ना निव्वासिओ सदेसाओ ।
 काऊण तहा-रूवं सुह-फलं किंपैणुट्ठाणं ॥ १८५ ॥
 उववन्नो वेयड्ढे उत्तरसेढीए वेजयंत-पुरे ।
 चित्तंगयस्स पुत्तो पुहवीइ सुमंगलो नाम ॥ १८६ ॥
 साहिय-बहुविह-विज्जो अह सो गयणंगणेण हिंडंती ।
 कइयावि मेहलावइ-पुरीए लीलाए संपत्तो ॥ १८७ ॥

१ बिडालतर्पक-पुरीपमिश्रैः = मूषकारिचालकविष्टासहितैः । २ अपवरिकायाम् ।
 ३ उड्डपनिकाम् । ४ विकाराऽऽशङ्कितुभिः । ५ वेद्यः । ६ उम्मत्त° । ७ निग-
 दानि । ८ मिहुयं = तूष्णीकम् (H. D. IV. 50) = प्रच्छन्नमित्यर्थः । ९ उग्गमम् ।
 १० निरावरणः = नग्नः । ११ बहुज° । १२ संसोयणिज्जं = संशोचनीयम् =
 शोकप्रियम् । १३ किमप्यनग्नम् ।

हृग्मिष-तलमारूढा पहायंती तेण वसुमई दिट्ठ ।
 पुण्व-धवम्मासाओ रत्तो सो तीइ रूवग्मि ॥ १८८ ॥
 काउ धणवइ रूउ उउमुत्ता तेण वसुमई मुद्धा ।
 तीए सुरय-पसत्तो धणउइ-रूनी ठिओ तत्थ ॥ १८९ ॥
 सो पुण धणवइ वणिओ पुण्व-भग्गेत्त-कम्म दोसेण ।
 अयहरिय तेण मुक्को इहेउ मरहे जिणीयाए ॥ १९० ॥
 सो ताथ रिसह जिण-वर-वस पसूवस्त दडगीरियस्त ।
 केवल्लिणो पय मूले पव्वइओ जाय-निम्मेओ ॥ १९१ ॥
 पुण्व सय-सहस्ताई तीसं काऊण उग्ग-तव-चरण ।
 उववण्णो ईसाणे देवो चंदज्जुणो नाम ॥ १९२ ॥
 पर-दार पसत्तो सो सुभगला टेण उिन्न-वर विज्जो ।
 मुक्को परओ माणूम-नगस्त देवेण कुद्धण ॥ १९३ ॥
 पडिबोहिवा उ देवेण वसुमई जाय-तिम्ब-संवेणा ।
 सीरि सुहम्म-पवत्तिणि-पय-मूले अंगिज्जया आया ॥ १९४ ॥
 एव च अणगवई वसुमइ-अज्जाइ संजुया तत्थ ।
 मैयहरि-चदजसाए पय-मूले कुणइ उग्ग तव ॥ १९५ ॥
 अह अक्षया कयाइवि विमार-भूयि गयाहि एवाहि ।
 दिट्ठ ॥ उग्गसं मिट्ठण वह-दिभ-पैरियरियं ॥ १९६ ॥
 उगायंत बहुइ नप्पतं धूलि-धूसर-सरीर ।
 त दट्ठुमणगवई सविताया एवमुल्लवइ ॥ १९७ ॥
 अग्गे । वसुमइ । एसा भगिणीइ सुलोयणाइ अणुहरइ ।
 जर दाउ-खड-वैसणा गह-गहिय-नरस्त पास-था ॥ १९८ ॥
 मणियं च वसुमईए सुइर निज्जाइऊण सवितायं ।
 एसो सो यणगरहो एसावि सुलोयणा नूणं ॥ १९९ ॥
 तसो गंतु दाहिवि मइर आमासियं तयं जुयल ।
 उगायइ हसइ नघइ बालेइ असमजस बहुयं ॥ २०० ॥
 ताहे दावि जणाई सुहम्म सुरेस्त पाय-मूळग्मि ।
 करुणा पराहि अज्जाहि ताहि नीयाई सविताय ॥ २०१ ॥
 अइसय नाणी य गुरू पुट्ठो उग्गाय-कारणं ताहि ।

१ उवत = उवत = गृहीतम् । २ आदिवा = वाची । ३ मयरा = मदरा

(म २ ४) । ४ परवरितं = व्याप्तम् । ५ वरन = वरम् । ६ निम्बा =

एसा । ७ वट्ठ = कपटि । (म २. १२. २) ।

गुरुणावि ताणं सिद्धो पुब्बुत्तो सयल-वुत्तंतो ॥ २०२ ॥
 भणिओ अज्जाहिं गुरू भयवं ! जइ अथि कोवि पडिजोगो ।
 ता एयाण पउजह जइ पिच्छह किंचि उवगार ॥ २०३ ॥
 तत्तो गुरुणा तेसिं दिन्नो उम्माय-नासण-पडिद्धो ।
 पडिजोगो जायाइं दोन्निवि अह सत्थ-चित्ताइं ॥ २०४ ॥
 अह ताण वसुमईए सिद्धो सब्बोवि पुब्ब-वुत्तंतो ।
 एयस्स गुरु-पभावा नट्ठो तुम्हाण उम्माओ ॥ २०५ ॥
 इय सोऊणं दोन्निवि सुहम्म-सूरिस्स परम-विणएण ।
 वंदंति चरण-जुयलं अह सूरि भणिउमाढत्तो ॥ २०६ ॥
 भोग-सुह-लालसाण पर-दार-रय-प्पियाण पुरिसाण ।
 बहुविह-विडंबणाओ इह पर लोए य जायंति ॥ २०७ ॥
 पावंति विसय-तिसिया बह-वंधण-मारणाइ-दुक्खाइं ।
 नाऊण कुमर ! एवं भोग-पिवासं परिच्चयसु ॥ २०८ ॥
 पर-दार-पसत्तेणं जं पावं चिक्कणं तैए वद्धं ।
 पुप्फ-सरिसो विवागो रज्ज-वंधंसाइओ तस्स ॥ २०९ ॥
 एत्तोवि अणंत-गुणं कहुय-विवागं फलं तु पर-लोए ।
 पाविब्जइ दुब्बिसहं नारय-तिरियाइ-संसरणे ॥ २१० ॥
 एमाइ-देसणाए आविब्भूयम्मि चरण-परिणामे ।
 पैव्यावियाइं गुरुणा दोन्निवि निब्बिन्न-चित्ताइं ॥ २११ ॥
 मयहरियाए पासे भणिणी-जुयलेण संजुया तत्तो ।
 सम्मं गुरु-विणय-रया सुलोयणा कुणइ विविह-तवं ॥ २१२ ॥
 एवं चंदजसाए पय-मूले ताण अच्छमाणीणं ।
 तिण्हंपि हु भणिणीणं गयाणि बहु-पुब्ब-लक्खाणि ॥ २१३ ॥
 मुणिणो कणगरहस्सवि घणवाहण-साहुणा समेयस्स ।
 वोलीणाओ बहुया वरिसणं कोडि-कोडोओ ॥ २१४ ॥
 अह अणसणेण सूरि कालं काऊण बीय-कप्पम्मि ।
 जाओ ससिप्पह-सुरां विमाण-चंदज्जुणाहिर्वई ॥ २१५ ॥
 घणवाहणोवि मरिउं जाओ सामाणिओ सुरो तस्स ।
 विज्जुप्पहोत्ति इयरा देवी से चंदरेहत्ति ॥ २१६ ॥
 वसुमइ-अज्जावि तहा पुब्बुवन्नस्स तत्थ देवस्स ।

१ परित्यज । २ तथा । ३ राज्यभ्रंशादिकः । ४ आविर्भूते = प्रकटीभूते ।

५ प्रमाजितौ । ६ B °दन्ना° ।

चदञ्जुणस्स जाया देवी चदप्पहा नाम ॥ २१७ ॥
 एत्तो य सा सुवधू दइयाइ गुरु विरह-सोय-ससत्तो ।
 इट्ठ घर-काणणाईसु कयवि य धिइ अपावितो ॥ २१८ ॥
 कणगरहस्स पडहा चित्तो विविह मारणाअय ।
 राइ-ज्जाणाअगओ विलवतो दाण-अयणिहो ॥ २१९ ॥
 रय रमिय-हसिय-अविय सहस्स अवैगूहणाइ दइयाए ।
 पुणरुत्त सुमरतो जाया सा गह-आदिउम्ब ॥ २२० ॥^१

तथो ।

नियय घरम्मि न चिहइ हिंइ उज्जाण काणणाईसु ।
 कय गया कण हिया कीस नल्लेका सि जपता ॥ २२१ ॥
 कह रुहा मह मुदरि^१ जण न दससि अण्णय सिग्घ ।
 इ इ दिहा दिहा पसाय मह दमु पडिवयण ॥ २२२ ॥
 न ज पिच्छइ लाय त त पु-उइ तैए विधा दिहा^२ ।
 एमाइ विळवमाण्ण नीहरिआ ताओ मपर ओ ॥ २२३ ॥
 उम्भत्तय रूपेण हिउता विविह गाम नपरसु ।
 दुाहओ दीणो विण्णो रुहा पिवासाहि सत्ता^३ ॥ २२४ ॥
 कइयावि हु सपत्ता अणय-तावत्त-जणाउर रम्म ।
 नाणा दुम सय गहणम्मि आसमे विविह फल पउर ॥ २२५ ॥
 तय य से कुल वइण्ण मणय सजाय सय चित्तस्स ।
 निय धम्मो परिकहिओ तत्तवि सा परिणभो ताहे ॥ २२६ ॥
 गिण्णिय तावत्त दिक्ख दइया गुरु विरह-जाय बेरंगा ।
 कय-क^४ फलाहारो धोर तव चरित्तमारदा ॥ २२७ ॥
 दोम सिय तमासिय चउम्मासाइय तव विविह ।
 काउ एभूय काउ भैतुट्ठ-वेराणुवधा सो ॥ २२८ ॥
 मरिउण य उववओ परमाहम्मिय-मुरेमु^५ भवरिसी ।
 उववन्न मेत्तआ सा पु व मवाटोयप्प सुणइ ॥ २२९ ॥^६
 नाऊण पुव्व-वइर विहग-नाणण आमुदतो सो ।
 चित्तइ कय वइरी सा या मह दुट्ठ-आदिउत्ति^७ ॥ २३० ॥

१ ॥ १याए । २ अवगूहन - अवगूहनम् । ३ अरत्तम् । ४ ॥ तिष्ठाम कुल
 वम् । ५ निहता - नितीना (अ २ १४ ३५) । ६ लवा । ७ सत्तो - सत्ता ।
 ८ मनाम् (अ २ ३०) अत्र तत्तस्य वगल । ९ वरत्तम् - वैराग्यम् । १० अनु
 अनुदितम् - अनुरूपम् । ११ अत्र दिनु पवरयप्रकारं पारयावार्धिकरेण्यकृतमा
 प्रवर्तयन्तां च । १२ ॥ पुण्यम् ।

पुस्तीला सा पाया अणुरत्तं तद् यमं परिच्छेदय ।
 आसत्ता कणगरहे सच्चिद्य ता यदरिणी पदमं ॥ २३१ ॥
 तारिस-दुक्खं दिन्नं तस्या मह जेहि दुट्ठ-सील्लेहि ।
 इण्हि गंतुं दोन्निरि हंतव्वाइं मए ताइं ॥ २३२ ॥
 इय भित्तिऊण वेगेण आगओ रोस-कुरणुरंतो सो ।
 संलेहण-मुसियगो जत्थच्छद कणगरह-साहू ॥ २३३ ॥
 धम्म-ज्झाणोवगयस्म तरस पटिमा-मयस्स रयणीए ।
 पिठेयण-ठियस्स मुणिणां घोहयसगो कुणइ पापो ॥ २३४ ॥
 काउं पिताय-ख्वं उक्कत्तइ निसिय-कत्तिपा-हत्थो ।
 भंसाइं सरहिराइं संभारिय-पुव्व-ऊय-वदो ॥ २३५ ॥
 भोमट्ठास-पुव्वं उद्धं उक्किगविय सिवइ खोणीए ।
 दुब्बिसह-गुरु-कसाचाय-ताणं कुणइ पुणरुत्तं ॥ २३६ ॥
 मुंचइ भूली-वरिसं खणेण उवलोह-पूरियं कुणइ ।
 जलण-वरिसेण वरिसइ छिदइ सणंण अंगाइं ॥ २३७ ॥
 काऊण हत्थि-ख्वं मुत्तिक्क-दंतंहि देइ वेढाइं ।
 निय-काइयाए सिंचइ लोलइ चलणेहि भूमीए ॥ २३८ ॥
 किं बहुणा भणिएणं निग्विण-हियएण तेण असुरेण ।
 मुणि-देहे दुब्बिसहा विहिया नरओयमा वियणा ॥ २३९ ॥
 तीइ वियणाइ माहू अचलिय-चित्तो पंस्तय-गुह-लेसो ।
 धम्म-ज्झाणोवगओ निंदंतो नियय-दुच्चरियं ॥ २४० ॥
 कय-अणसणो महणा कालं काऊण नीय-कप्पम्मि ।
 चेदज्जुणम्मि जाओ विहुप्पहो नाम देवोत्ति ॥ २४१ ॥
 अंवरिसी मुणि-देहं पाण-विमुक्कंपि गरुय-रोसण ।
 छिदिय संयहा पत्तो मुलोयणजा-समीवम्मि ॥ २४२ ॥
 सावि हु पभाय-समए काउस्सगो ठिया सुह-ज्झाणे ।
 साहूणि-मज्झोवगया सुंमराविय-पुव्व-दुच्चरिया ॥ २४३ ॥
 ओहमय-पुरिस-पडिमं फुल्लिग-जालाउलं विउज्जिय ।
 पावे । पर-पुरिस-पिए । अवगूहसु वल्लंहे एयं ॥ २४४ ॥

१ परित्यज्य इ^० शयइ । २ सुसियं = शुष्कम् । ३ पितृवनम् = श्मशानम् ।
 ४ उल्लङ्घति । ५ संभारियं = संस्मारितम् (H. P. IV. 74) । ६ माविय । ७
 खोणी = पृथ्वी । ८ वेधान् । ९ नरकोपमा । १० प्रशस्तशुभलेश्यः । ११ दुच्चरियं
 = दुश्चरितम् । १२ पुं गुरुम् । १३ शतधा । १४ साहूणो = साध्वी । १५ सुमरा-
 वियं = स्मारितम् (H. P. IV. 74) ।

इय भणिप तेण समय गाढ बंधिनु जठिय-ददेहि ।
 हनिऊण तफुउणेण सावि तओ मारिवा तेण ॥ २४५ ॥
 भाविपाठिय मुद भावा काळ वाढ विहुणह सुरस्त ।
 उणमा पिय-दवी सयवमा नाम तप्येव ॥ २४६ ॥
 इय भो नर-वर । ददुई राग दोसाण दाखण निवाय ।
 दूरेण चयसु सग राग रामेहि पावेहि ॥ २४७ ॥
 बह रिहापाऽऽमु पडेढ-भागसो मुण्णण सो अवरीसी मुणहणे
 कय-चंगणाण मण गणतो जहामय ताहि गभा स टणप ॥ २४८ ॥
 साह धणसर विरइव मुबोह-गाहा-समूद रम्भाए ।
 रागगिग दोस-रिसहर-यसमण-जळ-अत भूवाए ॥ २४९ ॥
 एसोवि परिसमणइ सुगवणा-कणगरह-बहा नाम ।
 सुरसुंदरी कहाए चारसमा इह परि-अओ ॥ २५० ॥

॥ चतुर्दश परिच्छेद समाप्त ॥ २५०० ॥

अह सो कय-समण-बहो अवरीसी मुइव-मणसो तव ।
 निम्ब नेरइवाण कैयधणा जाव मुह-तोसा ॥ १ ॥
 बधिनु पाव-भाम्मे तओ सुभो विईव-वमुखी-गम्मे ।
 उववओ सो तीए महुविह वहु-खार-नाणहि ॥ २ ॥
 सोदिय देहो रोए साण आऊरिऊण नरपम्भि ।
 मरिऊण सत्त पळिआ उवव-नो पढम पुदवाए ॥ ३ ॥
 कणुहविय सिम्व दुक्ख निय भाउ खए तओवि उव्वहो ।
 इह मरहे विण-सुआ उवव नो दुग्गआ नाम ॥ ४ ॥
 दारिद दुक्ख तविओ दिक्ख परिवायमाण वितूण ।
 काउ अ-नाण तव उऊड रोसो मओ तओ ॥ ५ ॥
 धरगिदस्त उ जाआ सोदिय पळियाउओ मेहराओ ।
 नामेण काळ-वागो दिव महा-रेद्धि-सप नो ॥ ६ ॥
 सय वे सुमरिय-वइरो उवओग दइ ताण द षडि ।
 हाण नियाणण हेउ विमग नाणण सकसाओ ॥ ७ ॥

१ ऽ सिद्धाम कुलम् । २ आत्माम्, अ-दमात्र-नेत्रादनुसारलोच ।

३ कयरयण = कदम्ब । ४ विषयगोमुभायमे पौसुत = पुष्प । ५ पाठितदेह-

= महत्कार । ६ ऽ सिद्ध म कुलम् । ७ धात्राम् = तापसा । ८ पुत्र ।

९ सावित्रियसुक् । १० महाभावा = धार्मानिष्ठसुर ।

तत्तिय-नाणाभावाउ वीय-कप्प-ट्टियाणि एयाणि ।
 दिट्ठाणि न तेण तहिं पुणरुत्त-कओवओगेवि ॥ ८ ॥
 एवं वच्चइ कालो नरिंद ! सेसाउयस्स अह तस्स ।
 भुंजित्तु दिव्व-भोए थोवूणय-अट्ठ-पलियाइं ॥ ९ ॥
 ईसाण-कप्प-वासी विहुप्पहो सो सुरो तओ चविउं ।
 तुह पुत्तो उववन्नो कमलावइ-देवि-कुच्छीए ॥ १० ॥
 दोहल-पूरण-हेउं परिब्भमंती पुरम्मि हत्थि-गया ।
 सत्तम-मासे नर-वर ! देवी कमलावई एसा ॥ ११ ॥
 एत्थंतरम्मि दिट्ठा कओवओगेण काल-त्राणेण ।
 गव्व-ट्टिय-निय-वइरिय-दंसण-संजाय-रोसेण ॥ १२ ॥
 आगम्म तओ तुरियं अहिट्ठिओ तेण कुंजरो सहसा ।
 विच्छोळित्तो लायं वेगेण पहाविओ तेण ॥ १३ ॥
 वड-पायव-साहा-लग्गणेण नर-वर ! तुमम्मि उत्तरिए ।
 गयणेण समुप्पइओ तेणेव अहिट्ठिओ हत्थी ॥ १४ ॥
 मण-संजुय-देवि-कर-पहार-परिविहुरिओ गयं मोत्तुं ।
 जैणणी-ममयं मरिही गयणाओ निवडिओ वइरी ॥ १५ ॥
 इय चित्तंतो नर-वर ! कय-किच्चो सो सुरो गओ ठाण ।
 देवीवि कुंजर-गया पडिया गयणाओ सर-तीरे ॥ १६ ॥
 उत्तरिऊण य तत्तो मिलिया सिरिदत्त-सत्थवाहस्स ।
 चलिया सत्थेण समं कुसग्गनयरम्मि नर-नाह ! ॥ १७ ॥
 सत्थ-विलेवे जाए अडवी-पटियाए तत्थ देवीए ।
 जाओ पुत्तो-दिट्ठो कओवओगेण देवण ॥ १८ ॥
 अह पुणरवि सो देवो वइरं सरिऊण निविण-सहावो ।
 संपत्तो वेगेणं देवी-पासम्मि गुग्ग-रोसो ॥ १९ ॥
 निउणं जोयंतेणवि पभूय-कालाओ पाव ! दिट्ठो सि ।
 काहामि वइर-अंतं अणुहव दुब्बिहिय-फलमिण्हि ॥ २० ॥
 एवं भणमाणेणं पमुत्त-कमलावईए अकाओ ।
 नर-वर ! सो तुह पुत्तो हरिओ मुर-कालत्राणेण ॥ २१ ॥
 गहिऊण य तं नालं चितेइ मुरो किलिट्ठ-परिणामो ।
 मारम्मि इमं मत्तुं इण्हि मल्लिऊण हव्वेहि ॥ २२ ॥
 पुत्ताणि अहं पाउं करेमि किंवा दिसा-चलि अहवा ।

अञ्जनेमि सिलाए तिलं तिल किं नु छिदामि १ ॥ २३ ॥
 एव हि कए अहवा न होज्ज वियणा पभूय-कालीया ।
 मरणाउ तत्कखणेण इमस्स अन्वत्त-चित्तस्स ॥ २४ ॥
 ता गतूण कत्थवि मुचामि अमाणूसम्मि ठाणम्मि ।
 तण्हा-च्छुहाभिभूआ मरिही सयमेव दुक्खेण ॥ २५ ॥
 इय चित्तिऊण मुक्को वेयद्धे सिला-यलम्मि वियणम्मि ।
 सो तुइ पुत्तो नर वर ! सुरोवि पत्तो निय ठाण ॥ २६ ॥
 नर वर ! अण्णउ एय कहोमि अन्न कैहतर साव ।
 ईसाणाआ चविआ विञ्जुप्पहो एय वेयद्धे ॥ २७ ॥
 दक्खिण सेट्ठीइ पुरे रमणीए रयणसच्चए पवरे ।
 पवणगइ खयर पुत्तो उववन्नो बडलवइयाए ॥ २८ ॥
 नामेण चित्तवेगा एत्तो देवीवि चदरेहा सा ।
 चविऊण य उप्पन्ना नयरे सिरि कुजरावत्ते ॥ २९ ॥
 खयरस्स अमियगइणो विपाइ भज्जाइ चित्तमाळाए ।
 अदवहइहा उ घूया नामेण कणगमालसि ॥ ३० ॥
 एत्तो य पुब्ब भणिओ सुटोपणाइण अत्तिसि जो भाया ।
 वसुदत्तो नामण सोवि इ भण्डिऊण ससारो ॥ ३१ ॥
 उप्पन्नो वेयद्धे गमावत्ताम्मि खयर-रायस्स ।
 सिरि गधवाहणस्स उ पुत्तो मयणावलीए ओ ॥ ३२ ॥
 नहवाहणोत्ति नाम वरिया अह तस्स कणगमाला सा ।
 हरिऊण य परिणीया उल्लण सा चित्तवेगेण ॥ ३३ ॥
 नहवाहणण बद्धो सो खयरो नागिणाइ विज्जाए ।
 आणीया निघ-नयरे विळवती कणगमालावि ॥ ३४ ॥
 पैरियावतर पत्त अणिच्छमाणिपि इच्छए रविउ ।
 भणिणिपि विच्छ नर-वर ! एसो अन्नाण-दोसेण ॥ ३५ ॥
 इय नर-वर ! ससारे अन्नाणपेहि एय जीयेहि ।
 भणिणीवि अहिलसिञ्जइ घूया सुण्हा व जणणी वा ॥ ३६ ॥
 भणिणीवि होइ मज्जा, विपावि पुत्तो, सुयावि जणणित्ति ।
 मज्जावि जय भाया भिरयु ससार-वासस्स ॥ ३७ ॥
 एय च सुत्त नर-वर ! वणदवेणन सादिये पुब्ब ।

१ आरुणाडयामि । २ अण्णउ-छिदामि । ३ कथान्तरम्-अ-यो कथाम् । ४
 वज्रयामि कलापकम् । ५ अ तिष्ठामि-उल्लङ्घयम् । ६ पर्वजान्तराश्रयम् । ७ सुप्राप्तम्
 ८ ३५५

सहसा सुरेण पुणरवि उवणीया चित्तवेगस्स ॥ ३८ ॥
 बहुविह-विज्जाहिं समं जाओ खयरहिबो तओ एसो ।
 भुंजइ दइयाए समं वेयड्ढे तत्थ विसय-सुहं ॥ ३९ ॥
 चंदज्जुणोवि देवो चइऊणं उत्तराए सेढीए ।
 नयरम्मि चमरचंचे चित्तगई नाम उववन्नो ॥ ४० ॥
 चंदप्पहावि देवी जाया य पियंगुमंजरी तस्स ।
 भज्जा सो तीइ समं भुंजइ माणुस्सए भोए ॥ ४१ ॥
 तस्स य उत्तर-सेढीं समयं विज्जाहिं चित्तवेगेण ।
 दिन्ना सिणेह-सारं इय ते अच्छंति वेयड्ढे ॥ ४२ ॥
 पुव्व-भववभासाओ सिणेह-साराण ताण दोण्हंपि ।
 वोलीणो बहु-काळो विसय सुहं अणुहवंताणं ॥ ४३ ॥
 अह अन्नया कयाई सहिओ दइयाए कणगमालाए ।
 खयरो स चित्तवेगो अट्ठावय-वंदओ चलिओ ॥ ४४ ॥
 भरह-नरेसर-कारिय-जिणिंद-पडिमाओ तत्थ मत्तीए ।
 वंदित्तु पडिनियत्तो पिच्छइ तं बालयं तत्थ ॥ ४५ ॥
 वेयड्ढ-वण-निउंजं उज्जोयंतं सै-देह-दित्तीए ।
 गल-वद्ध-अंगुलीयग-विहूसियं लोयणाणंदं ॥ ४६ ॥
 दट्ठूण अंगुलीयग-निवेसियं तं मणिं स विम्हइओ ।
 भणइ य पिए ! स एसो दिव्व-मणी सुर-वर-दिन्नो ॥ ४७ ॥
 जस्स पभावाउ तया भुयंग-परिवेद्धिओवि न मओ हं ।
 ता केण एस बद्धो इमस्स बालस्स गलयम्मि ? ॥ ४८ ॥
 अहवा रक्खा-हेउं नूणं जणणीए जायमित्तस्स ।
 बद्धो हवेज्ज तत्तो केणवि हरिऊण इह मुक्को ॥ ४९ ॥
 ता गेण्ह पिए ! एयं होउ अपुत्ताए एस तुह पुत्तो ।
 सोच्चिय नूणं होही सुर-जीवो एस उप्पन्नो ॥ ५० ॥
 गहिऊण तयं नर-नाह ! देवि पत्ताइं नियय-नयरम्मि ।
 काउं वैट्ठावणियं पयासियं सयल-लोयस्स ॥ ५१ ॥
 जाओ उ कणगमालाइ गुत्त-गम्भाइ संपयं पुत्तो ।
 उच्चिय-समयम्मि विहियं नामं से मयरकेउत्ति ॥ ५२ ॥
 विज्जाहरिंद-भवणे एवं वड्ढइ नरिंद ! तुह पुत्तो ।
 एत्तो य तस्स देवी सयंपभा देवलोगाओ ॥ ५३ ॥

१ B °याइ । २ उट्ठोत्तयन्तम् । ३ स्वदेहदीप्त्या = निजशरीरकान्त्या
 ४ विस्मितः । ५ वर्षापनिकाम् । ६ A °भाए ।

चङ्कण समुष्पन्ना एसा सुरसुंदरी महा-राय ! ।
 अह कमसो वद्धेती एसावि ॥ जोज्वण पत्ता ॥ ५४ ॥
 हरिऊण जेण नीया तइया खपरेण रयणदीवम्भि ।
 सो य सुलोयण-जम्मे हरिदत्तो आसि से जणओ ॥ ५५ ॥
 इय पिच्छ निरुवचं भवस्त दुक्खामरस्त नर-नाह ।
 इच्छइ भोए भोसुं जणओ घूपाए सह जय ॥ ५६ ॥
 काउ पिसाय रूखं तेणेव सुरेण काळबाणेण ।
 अवहरिउं विज्जाओ छुटो जलहिम्भि तुह पुत्तो ॥ ५७ ॥
 सुरसुंदरिणि तत्तो जाँव-यओसो स जाव गयणेण ।
 अवहरइ ताव नर-वर ! संजाओ धवण-समभा से ॥ ५८ ॥
 तस्त य पुंवरस्त एसा पडिया गयणाओ एत्थ उज्जाणे ।
 धणदेव-जाणवत्त पत्तं पुण तुम्ह सणएण ॥ ५९ ॥
 जायम्भि जाण भगे पानिय-फलहो समुद-मग्गम्भि ।
 दिहो पियंवयाए अह नीओ तेण स-ट्ठार्ण ॥ ६० ॥
 त ज तुमए पुट्ट त एय साहियं नर वरिद ! ।
 मिलिही पुण अजेव य विपाळ-समयम्भि सो तुम्ह ॥ ६१ ॥
 सोऊण सूरि-वयण राया सुरसुंदरी य देखी य ।
 पत्ता य गुरु पमोय परिसा सत्तावि संविग्गा ॥ ६२ ॥
 तत्तो रप्पा भणिय जाव य पुत्तेण संगमो ताव ।
 काहामि तओ सहळं मथुयत्त तुह पासम्भि ॥ ६३ ॥
 एत्थतस्सम्भि पणमिय धणदेवो भणइ सुणइइ गुरु ।
 सइया पही-भगे जाए धारम्भि सगामे ॥ ६४ ॥
 कणगवईद बटेण हएसुं नट्टेसुं भिल्ल-मुहदेसुं ।
 किं जाय तुम्हाणे कहवा समणत्तणे पत्त ! ॥ ६५ ॥
 भणिय गुरुणा निमुणसु सइया समरगणाम्भि जुम्हातो ।
 सर-नियर-वरिस विट्ठिय-देहो पडिओ पैरा-वट्टे ॥ ६६ ॥
 दिहा य त पएस समागएण सुविचवेणेण ।
 खपरेण तेण नीआ भिणेह-सारण पेयइदे ॥ ६७ ॥
 विदिमो य तक्कणं चिय ओसहि सामयओ अहं सत्थो ।
 दिआ य पवर विज्जा पुब्बुवगारे सरंण ॥ ६८ ॥
 पनली-जाणे विहिणा सा सादिया भर ताव ।
 तत्तो तव-जुओ ॥ ६९ ॥

कणगवईइ समेयं सुरहं निद्धाडिऊण देसाओ ।
 सिद्धत्थपुरे जाओ राया हं ताहि घणदेव ! ॥ ७० ॥
 परिवालिऊण रज्जं कइवि हु वरिसाण कोडि-कोडीओ ।
 अहिंसिचिऊण रज्जे जयसेणं नियय-पुत्तमहं ॥ ७१ ॥
 घणवाहण-केवलिणो पय-मूले जाय-तिव्व-सवेगो ।
 पव्वइओ सह पंचहिं सएहिं वर-राय-उत्ताणं ॥ ७२ ॥^२
 अब्भसिय-साहु-किरिओ जाओ कमसो य वारसंग-विऊ ।
 घणवाहण-केवलिणा अहिसित्तो ताहि सूरि-पए ॥ ७३ ॥
 काऊण य सेलेसिं खविउं चत्तारि सेस-कम्माइं ।
 सो अम्ह गुरू पत्तो निव्वाणं भद्द ! घणदेव ! ॥ ७४ ॥
 इय सुपइट्ठ-सूरी जाव य परिकहइ नियय-वुत्तंतं ।
 तावय गयणाहितो एगो खयरो समोइन्नो ॥ ७५ ॥
 कय-सूरि-पणामेणं भणियं अह तेण विणय-पणएण ।
 वेयइद्धाओ वेद्धावओ अहं आगओ तुम्ह ॥ ७६ ॥
 सांसिद्ध-सयल-विज्जो पव्वइउमणेण चित्तवेगेण ।
 अहिसित्तो नियय-पए तुम्ह सुओ मयरकेउत्ति ॥ ७७ ॥
 सो खयर-विंद-सहिओ तुम्हाणं पाय-वंदओ एही ।
 इह नयरे अज्जेव य इय तुम्ह पियं निवेएँमि ॥ ७८ ॥
 तव्वयणं सोऊणं हरिस-वसूससिय-रोम-कूवेण ।
 दिन्नं अंग-विलगं पभूय-दव्वं च से रत्ता ॥ ७९ ॥
 आणंदिया य देवी ओर्यारणयं करेइ खग्रस्स ।
 अंगम्मि अमायंतं हरिसं सुरसुंदरी पत्ता ॥ ८० ॥
 पणमिय सूरिं राया पुरं पविट्ठो सपरियणो ताहे ।
 आणवेइ कुट्टवाले सिग्घं नयरं विसोहेह ॥ ८१ ॥
 अवणीय कैयवराओ सिग्घं सारवह सयल-सरणीओ ।
 मैयणाहि-कुंकुमुम्मीसिएण नीरेण सिंचेह ॥ ८२ ॥
 विरेह सरस-तामरस-मीस-कुसुमोवयारमणवज्जं ।
 पच्छाइय-गयणाओ करेह वर-हट्ट-सोहाओ ॥ ८३ ॥

१ निस्सार्थं (H. P. IV. 79) । २ B युग्मम् । ३ द्वादशाङ्गवित् । ४ समो-
 इओ = समवतीर्णः । ५ वर्धापकः = वर्धापनकर्ता । ६ पादवन्दकः । ७ निवेदयामि ।
 ८ १ उया^० । ९ कोट्टं = नगरम् (H. D. II. 45) । कोट्टवालो = नगराऽऽरक्षकः ।
 १० कयवरो = तृणाशुत्करः (H. D. II. 11) । ११ समारचयत (H. P. IV. 95)
 १२ मृगनाभिः = कस्तुरिका ।

पदमंदिर च बधह वंदनमालाओ विविह रुताओ ।
 धवल-हर मालियाओ विचित्त-वनेहि भूसेह ॥ ८४ ॥
 निम्पल जल पडिपुन्ने कंचण कलसे ठवेह दारेसु ।
 उम्मेह वेजवतीओ मक्कण दारेसु विविहाओ ॥ ८५ ॥
 वर कुल्ल तोरणाइ मचाइ करह एय ममाग्गि ।
 गौरोपण सिद्धत्थय-दुब्बा-जुय सोत्थियालिहण ॥ ८६ ॥
 अन्न च एवमाई करह कारेह पडर छएण ।
 इय ते रत्ता भणिया सविसेस करिउमादत्ता ॥ ८७ ॥
 हल्लत्तावळ पडरे इओ तओ सचरत्त भिच्च-वणे ।
 भैतेउरम्मि रओ पियवया सत्ति संपत्ता ॥ ८८ ॥
 सुरसुदरीइ दिहु उवगूढा हरित निम्भरणीए ।
 दिवासजोवविहु अह पुद्दा पुण्व वुत्तत्त ॥ ८९ ॥
 भणिय पियवयाए अत्थि तुम ताव तेण उक्खित्ता ।
 बेपाळेण अह पुण पडिया मुच्छाइ भूषीए ॥ ९० ॥
 तत्तो खणेतताओ मुच्छ विरमग्गि सोम सत्तत्ता ।
 हा ! काथ गवा भणिणी कीस न तो आगओ भाया ॥ ९१ ॥
 नून तण पिसाएण होज्ज विदिय असोदण कियि ।
 एमाइ चित्तपती गवसिउं ताहि लम्मा ह ॥ ९२ ॥
 अह तत्थ रयणदीवे समतओ हिडिउण गवण-या ।
 मणिया लवण-समुरे पलोवयती तुम बड्डहा ॥ ९३ ॥
 कलप-विलम्पो दिहो समुद मज्झम्मि भीइ-निवहेण ।
 तोळिज्जमाण-देहो अह माया मयरकेउत्ति ॥ ९४ ॥
 रैक्खिउण तत्तो नीओ जिण मदिमि अह तम्मि ।
 पुडो य कह शु पडिओ समुद-मज्झम्मि, अह तेण ॥ ९५ ॥
 बेपाळ-दसणाई विज्जा-छेपाइ सयळ पुत्ततो ।
 कहिओ अह मह तेणवि भणिय सुरसुदरी काथ ॥ ९६ ॥
 भणिय मएवि भाओ य पिसाव-रुवेण तावि अवहरिया ।
 इय सोउ गुरु-भोग्गर-इउण्व सो मुण्डिओ सहसा ॥ ९७ ॥
 पास द्विप-खपरेहि सीयळ-पवणाइ-वरणओ बड्डहा ।
 संधीकओवि कुमरो मुण्डिज्जइ जाहि पुणइत्त ॥ ९८ ॥

१ एवापगत । २ कर्णकुपत । ३ गारायव-विहायक-एवा-पुल-न-वसिष्ठ-लो-
 कत्रय । ४ उ हल्लत्ता । ५ वेताअव । ६ पडिरे - ताव । ७ अ विविह ।
 ८ एवलीक ।

ताहे गंतुं तायस्स साहिओ नहयरेहिं वुत्तंतो ।
 तं सोउं गुरु-सोगो ताओवि समागओ तत्थ ॥ ९९ ॥
 कहकहवि हु संठयिउं नीओ वेयइद्ध-पन्वए कुमरो ।
 बहवे खयर-कुमारा आणत्ता ताहि ताएण ॥ १०० ॥
 छ-क्खंड-भरह-मज्झे गामागर-पट्टणेषु भमिऊणं ।
 पुरसुंदरि-वुत्तंतं आणेह जहाट्टियं सिग्घं ॥ १०१ ॥
 इय भणिउं पट्टविया बहवे विज्जाहरा ओ ताएण ।
 कुमरोवि विणोईज्जइ तायादेसाउ मित्तेहिं ॥ १०२ ॥
 पिय-विरह-सोय-संपीडियस्स कुमरस्स कइवि दिवसाणि ।
 वच्चंति जाव ताव य अन्नम्मि दिणाम्मि तत्थ पुरे ॥ १०३ ॥
 संपत्तो चउ-नाणी चारण-समणो दुवालसंग-भविऊ ।
 दमघांसो नामेणं सहसंव-वणं समोसरिओ ॥ १०४ ॥
 तस्स य वंदण-हेउं विणिग्गओ कुमर-संजुओ ताओ ।
 वेदिता उवविट्ठो महि-वट्ठे परियण-समेओ ॥ १०५ ॥
 संसार-सुंदे-सायर-उत्तारण-जाणवत्त-संकासो ।
 मुणिणावि तेसिं धम्मो अणवज्जो कहिउमाढत्तो ॥ १०६ ॥
 सारीर-माणसाणं दुक्खाण खयं समिच्छमाणेहिं ।
 जीवाण अभय-दाणं मण-वई-काएहिं कायव्वं ॥ १०७ ॥
 जर-भरण-दुक्ख-पउरं संसारं ते तरंति लीलाए ।
 सच्चमणवज्ज-वयणं सयावि भासंति जे जीवा ॥ १०८ ॥
 दोगच्च-वाहि-जर-भरण-सोय-पिय-विप्पओग-वसणाइं ।
 जायंति न जीवाणं जे ओ अदिन्नं न गिण्हंति ॥ १०९ ॥
 वज्जंति जे अवमं जीवा मण-वयण-काय-जोगेहिं ।
 निदूय-सयल-कम्मा वयंति ते सासयं ठाणं ॥ ११० ॥
 धम्मोवगरण-वज्जं परिग्गहं जे कयाइ न धरेंति ।
 ते भव-जलहिं तौरिऊण जंति अयरामरं ठाणं ॥ १११ ॥
 एमाइ-समण-धम्मो कहिए समणेण जिणवरुदिट्ठे ।
 पत्थाव नाऊणं कुमरेण मुणो इमं पुट्ठो ॥ ११२ ॥
 भयव ! विज्जा-च्छेओ कीस कओ मज्झ तेण देवेण ? ।
 मुणिणावि वहर-कारणमक्खायं तस्स नीसंसं ॥ ११३ ॥

१ B युग्मम् । २ विनोदते = विनोदं कार्यते । ३ B युग्मम् । ४ रुदो = वि-
 पुलः (H. D. VII. 14) । ५ अवययः = निर्दोषः । ६ वई = वाक् । ७ B अहरा ।
 ८ अकुम्भायं = ...

तं मुनि-वयसं सोढं उष्णं मयरेकेड-कुमारस्य ।
 जाईसरणं सहसा ईहापोहं करितस्त ॥ ११४ ॥
 सारिऊण य पुन्व-यवं मणियं कुमरेण एवमेवंति
 हरिऊण कल्य मुक्ता भयवं । सुरसुंदरी तेण ॥ ११५ ॥
 ततो मुणिणा मणियं चुपस्त देवस्त तस्त इत्याओ ।
 गवणाओ निवडिया सा पडिया कुसुमायकृज्जाणे ॥ ११६ ॥
 हृत्थिणपुरम्मि अच्छइ संपइ सा तुज्ज कुमर । जणणीए ।
 करळावेईइ पासे ततो कुमरेण वज्जरिय ॥ ११७ ॥
 किं मह न होइ जणओ एसो जणणीव वणगमाळति ।
 ततो मुणिणा सिद्धो सुरावहाराइ-वुत्ततो ॥ ११८ ॥
 अह चित्तवेग रत्ता मणियं मुनि-वयस मायिय मणेण ।
 किं कुमर । त न सुमारिसि ज तइया देव-मायम्मि ॥ ११९ ॥
 तुमए थिय मह सिद्धं अजहरिओ पुन्व वैरिय सुरेण ।
 तो चित्तवग-खयराहिबस्त गेहम्मि बहुदिहिसि ॥ १२० ॥
 एय त सजायं ता पुनरवि पुत्त । ताओ विज्जाओ ।
 साहेसु, चपसु सोम नियय पए जेण ठावमि ॥ १२१ ॥
 मोत्तूण विसय सग भव-भमणैम्भंत माणसा अण्हे ।
 इच्छामो पन्वज्ज निरवज्ज सपय काठ ॥ १२२ ॥

इय सुरसुंदरि ! जान य ताओ यज्जरइ ताव सहसति ।
 दमवोस-वदण्ठं धरणिदो आगओ तत्थ ॥ १२३ ॥
 दट्ठण मयरेकेड सुइर निज्जाइऊण वज्जरइ ।
 जाणसि कुमर । सो इ पुन्व भवे थासि तुह जणओ ॥ १२४ ॥
 मीमरहो नामेण मज्ज य अइवट्ठहो तुमं आसि ।
 कुसुमावलि संधूओ कणगरहो नाम पुचोसि ॥ १२५ ॥
 सजाए उम्माए समारियाए तुमम्मि मैसरिए ।
 निउणं गवेसिओवि इ जाहे सपाविओ न तुमं ॥ १२६ ॥
 ताहे तुह लडु भायं वज्जरइ ठाविऊण रज्जम्मि ।
 बेराग भाविय-यणो पन्वइओ गुरु समीवम्मि ॥ १२७ ॥
 काऊण पन्वज्ज सोहम्मं सुव-वरो अह जाओ ।
 सत्त-पटिओवमाऊ ततो पेइऊण इह भरहे ॥ १२८ ॥

चंपाए पुर-वरीए रत्नो दहिवाहणस्स भज्जाए ।
 कुसुमसिरीए गव्भे उववन्नो दारगत्ताए ॥ १२९ ॥^२
 जाओ य उच्चिय-समए नामं च कयं पंहं करो भज्ज ।
 एत्थं तरम्मि निहओ मज्ज-पसत्तो पिया मज्ज ॥ १३० ॥
 रज्जाहिलासि-विमलेण मंतिणाऽहिद्वियं सयं रज्जं ।
 नट्ठा भएण जणणी ति-मास-जायं ममं वित्तुं ॥ १३१ ॥^३
 पत्ता विजयपुरम्मी रत्नो संखस्स भाउणो पासे ।
 जोव्वण-पत्तो य अहं संखेण समं गओ तत्थ ॥ १३२ ॥
 काऊण य संगामं विमलं हणिऊण समर-मज्झम्मि ।
 चंपाए निय-रज्जे जाओ राया अहं ताहे ॥ १३३ ॥
 विमल-तणयावि नट्ठा गंतुं नयरम्मि हत्थिसीसम्मि ।
 ओलगिउं पयत्ता जियसत्तुं नाम नर-नाहं ॥ १३४ ॥
 वल-गव्विओ य अहयं समयं हत्थीहिं तत्थ खेळामि ।
 तेण य मज्ज पसिद्धी जाया सव्वेसु देसेसु ॥ १३५ ॥
 नात्थि पंहंकर-तुल्लो महाबलो एत्थ भरह-खित्तम्मि ।
 रुद्धं मत्त-गइंदं धरेइ जो एग-वाहाए ॥ १३६ ॥
 रज्जं पभूय-कालं अहंपि चंपाइ तत्थ काऊणं ।
 सुगुरु-समीवे बुद्धो रज्जे ठविऊण निय-पुत्तं ॥ १३७ ॥
 जाओ समणो तत्तो अभिगगहो एरिसो मए गहिओ ।
 गुरु-मूले जाँजीवं माँसं मासाउ भोत्तव्वं ॥ १३८ ॥^४
 अह अन्नया कयाइवि विहरंतो हत्थिसीसए पत्तो ।
 पारण-दिणे पविट्ठो भिक्खट्ठा तत्थ नयरम्मि ॥ १३९ ॥
 अह दिर्त्त-संड-पडिपेत्तिओ अहं निवडिओ घरा-वट्ठे ।
 हसिओ विमलस्स सुएहिं पाव-कम्मेहिं पुणरुत्तं ॥ १४० ॥
 तं कत्थ वलं संपइ गइंद-पडिपिट्ठणेक्क-रसियं ते ? ।
 इय भणमाणा ताहे हंतुं उद्धाइया सव्वे ॥ १४१ ॥
 पिइ-वेरं सुमरंता समागया लउड-पत्थर-विहत्था ।
 दट्ठूण य ते कुविओ अहंपि अन्नाण-देसेण ॥ १४२ ॥
 वेत्तूण खंभेमं तत्तो उद्धाइओ इय भणंतो ।

१ दारकतया = पुत्रत्वेन । २ B युग्मम् । ३ A चेत्तुं । ४ B युग्मम् । ५ या-
 यन्नावम् । ६ मासाद् मासम् = मासान्तरेणेत्यर्थः । ७ B युग्मम् । ८ दत्त-यण्ड-
 परिपीडितः । ९ उद्धाबिताः ।

एवं पियंवयाए वयणं सोऊण दास-चेडीहिं ।
 गंतुं रनो सिट्ठं अह राया हरिस-पडिहत्थो ॥ १५९ ॥
 वर-नीय-विहिय-वाइय-रवेण वर-विलय नट्ठ-जुत्तेण ।
 कय-विविह-कोउएहिं य जणयतो पउर-सखोह ॥ १६० ॥
 नीहारिओ नयरामो नउरंग-वलेण गय-वराखुढो ।
 सन्वाए विभूर्इए अंतंगइयाए तणयस्स ॥ १६१ ॥^३
 विउजाहर-सेन्नपि इ उम्मिदं ताव गयण-मंगगम्मि ।
 धय-छत्त-चिंध-पउरं नाणाविह-वाहणारूढं ॥ १६२ ॥
 तम्मग्गे य विमाणं पुरओ धावंत-खयर-संघायं ।
 मणि-मय-खंभ-सणाहं विचित्त-वर-खवयाइन्नं ॥ १६३ ॥
 खयरेस-मयरकेऊ पुरओ दट्ठूण नर-वइं सहसा ।
 अवयरिउं गयणाओ पडिओ पाएसु जणयस्स ॥ १६४ ॥
 अह अमरकउ-राया तणयं आळिगिऊण ससिणेहं ।
 आणद-वाह-सलिलं मुचंतो चुंवइ सिरम्मि ॥ १६५ ॥
 संभासिऊण सव्वं जहारिहं पूइऊण खयर-वरं ।
 अह नयरम्मि पविट्ठो थुव्वंतो मागह-सएहिं ॥ १६६ ॥
 कय-मंगलेवयारो पवेसिओ नियय-मंदिरे रत्ता ।
 सेस-खयराण दिन्ना जहोचियं पवर-आवासा ॥ १६७ ॥
 कइषय-खयर-समेओ नीओ अंतउरम्मि नर-वइणा ।
 सुय-दंसणूसुयाए पडिओ जणणीइ चलणेसु ॥ १६८ ॥
 कोमल-कोरेहिं घेत्तुं निवेसिओ तीइ नियय-उच्छंगे ।
 आळिगिओ य दहुसो य चुंविओ उत्तिमंगम्मि ॥ १६९ ॥
 आणद-वाह-सलिलं मुचंती भणइ वज्ज-घडियं ते ।
 जणणीइ पुत्त ! हियं जीवइ जा तुज्झ विरहम्मि ॥ १७० ॥
 तो भणइ मयरकेऊ किं कीरइ अंव ! विविह-ललियस्स ।
 विहिणो परव्वसाणं जायइ जं एरिसं दुक्खं ॥ १७१ ॥
 परिथूल-मुत्तियावलि-विहिय-चउक्कम्मि ताहि ठविऊण ।
 सिंहासणमणवज्जं मणि-रयण-पहाहिं विच्छुरियं ॥ १७२ ॥
 तत्थूवविट्ठस्स तओ मंगल्लाइं कयाइं तणयस्स ।
 देवीए सुय-संगम-हरिस-वसुन्भिन्न-पुलयाए ॥ १७३ ॥
 तं किंपि आसि तइया तेसिं तणयस्स संगमे सोक्खं ।

१ वरवनिता (H. P. II. 128) नाट्ययुक्तेन । २ संमुखगमनार्थमित्यर्थः । ३ B
 सिद्धमिः २ । ४ B सज्जम्मि । ५ अवतीर्य । ६ ऊसुया = उत्सुका ।

कहिउपि ज न तौरइ सकास मुत्ति साक्खेण ॥ १७४ ॥
 ईत्ता ॥ कुसमापुरे गतुण भाणुवग खयरण ।
 नरवाहणस्म रन्ना सिट्ठो सन्नावि वुत्तता ॥ १७५ ॥
 नरवाहण मणिय एय निमित्त सुरक्खिया एमा ।
 मगात्ताणवि पुब्बि न य दिन्ना अन राईण ॥ १७६ ॥
 तीए जम्म-निर्वाचिय आइट्ठ आसि दिव्व नाणीहि ।
 एसा कन्ना होही विज्जाहर चक्किणो भज्जा ॥ १७७ ॥
 सत्तुजय रुद्धसिद्ध मह दिन्न जण जीविय तइया ।
 सुरसुंदरीवि दिन्ना तस्स मए किमिह पुच्छाए ॥ १७८ ॥
 बाहरिओ जेइसिओ भणिआ नीसस दोस परिमुद्ध ।
 बीवाह-उग्ग दिवस साहेसु निरुत्तिउणम्ह ॥ १७९ ॥
 तेणवि भणिय नर-वर । इआ दिणाआ तइव्व दिवसम्मि ।
 अहसोहण तु लग्ग रयणीए चरिम जामम्मि ॥ १८० ॥
 एरिस गुण-सज्जुत्त अन्न लग्ग न लब्धए सिग्ग ।
 रन्नावि तआ भणिय आस-नमिण तु कहमय ॥ १८१ ॥
 सक्किज्जइ नीससा काउ बीवाह करण सामग्गी ।
 तो भाणुवग । साहसु को कीरइ इह उवाउत्ति ? ॥ १८२ ॥
 अह तेणवि पडिभणिय गम्मउ नर-नाह । हायणपुरम्मि ।
 तथ य संपत्ताण सम्मपि हु मुदर हाही ? ॥ १८३ ॥
 अह भाणुवेग विहिए दिव्व विमाणम्मि परियण-समेओ ।
 तक्कात्तुचिय धितु सयल बीवाह-उवगरण ॥ १८४ ॥
 हदिणपुरम्मि पत्ता एत्तो चित्तगइ चित्तवेगावि ।
 विज्जाहराह सहिया पत्ता विन्नाम वुत्तता ॥ १८५ ॥
 अह अमरकेउ राया तेसि काउण सयल-पडिवत्ति ।
 बहू खउव-पिउज जुत्त कारइ बीवाह सामम्मि ॥ १८६ ॥
 निय-वुत्त कम गण्ण विहणा पत्तम्मि लग्ग दिव्वहम्मि ।
 आणादय पठर-जण नवत्त-विळासिणि-सणाह ॥ १८७ ॥
 वज्जत वज्ज आउज्ज गदिर ससद-पूरिय दियता ।
 वत्त पाणि गगहण महा बिभूईए अह तेसि ॥ १८८ ॥
 समुच्चिय-पडिवत्तीए खयर सग णिया नरिदण ।
 दिन्न च महा-दाण पउराई भोज्जआ लोओ ॥ १८९ ॥

१ वकाय = सुत्तम् । २ अ एत्तो । ३ अ जु १० । ४ अ सा उ । ५ अ युग्मम् ।

६ अ वेणु । ७ अ सुग्मम् । ८ वहुत्त यववुत्तम् । ९ अ इग्गम् । १० अ जामम्म ।

जिण-मंदिरेसु विहिया महिमा परमायरेण सव्वेसु ।

जिण-पडिमाणं कथाइएहिं विहिया महा-पूया ॥ १९० ॥

वर-वत्थ-पत्त-कंवल-असणाईएहिं समण-संवोवि ।

सव्वोवाहि-विसुद्धेहिं वूइओ परम-भत्तीए ॥ १९१ ॥

गय-तुरय-पवर-संदण-गामागर-नगर-पट्टणाईयं ।

दिन्नं सामंताणं जहोचियं तत्थ नर-वइणा ॥ १९२ ॥

अह अन्न-दिणे राया महा-विभूईइ परियण-समेओ ।

सूरिस्स वंदणत्थं नीहरिओ खयर-संजुतो ॥ १९३ ॥

अभिवंदिऊण सूरिं अवसेस-तवस्सिणे य सव्वेवि ।

उवविद्धा, अह गुरुणा कहिओ जिण-देसिओ धम्मो ॥ १९४ ॥

अह वंदिऊण सूरिं देवी कमलावई इमं भणइ ।

भयवं ! अन्नम्मि भवे आसि कयं किं मए पावं ? ॥ १९५ ॥

सुय-विरह-जणिय-दुक्खं जस्स वसाओ सुदुस्सहं पत्तं ? ।

अह केवल्लिणा भणियं देवाणुपिए ! निसामेसु ॥ १९६ ॥

जो सोऽवरकंकाए अम्मड-वणिओत्ति आसि मे कहिओ ।

मंडण-पभिईण पिया अच्छुत्त-भारिया-सहिओ ॥ १९७ ॥

सो भमिऊण भवोहं मरु-देसे हरिसऊय-गामम्मि ।

मेहैरो अज्जुण-नामो इहेव भरहम्मि उववन्नो ॥ १९८ ॥

अच्छुत्तावि ह्नु तत्तो भमिऊण भवेसु विविह-ख्वेसु ।

महिला अज्जुणगस्स उ वंधुसिरी नाम उववन्ना ॥ १९९ ॥

अवरोप्पर-पिईए किसि-कम्म-रयाण वच्चए कालो ।

दोण्हवि दया-पराणं पयईए तणु-कसायाणं ॥ २०० ॥

पत्ते पाउस-काले पडिए अह पाँणियम्मि पउरम्मि ।

निय-पलिहईइ दोहिवि किसि-कम्मं काउमाढत्तं ॥ २०१ ॥

तत्थ य एगो कैमलो सगम्भ-हरिणीए संगओ वसइ ।

पलिहइ-परिपेरंते चरइ तणं तीइ संजुत्तो ॥ २०२ ॥

अह अन्नया पविट्ठं खित्ते दट्ठूण हरिण-जुयलं तं ।

अज्जुणओ हक्कंतो चलिओ नीसारणट्ठाए ॥ २०३ ॥

अज्जुण-भएण हरिणी गुरु-हारा वेग-धाविया सहसा ।

संजाय-पसव-समया विर्यणा-विहलंवला पडिया ॥ २०४ ॥

१ पिता । २ मेहरो = प्रामप्रवरः (H. D. VI. 121) । ३ लूपिकर्मरनयोः ।
४ पानीयं = जलम् । ५ कमलो = हरिणः (H. D. II 54) । ६ निषेधन्
(H. P. IV. 134) । ७ गुह्यभारा । ८ वेदनाविद्वला ।

मूलमसहं भासं मण-वद्-काणहि जे न केनेति ।
 मुर-मणुएसर-सोक्खं भोचूण वयति ते मोक्खं ॥ २३९ ॥
 मूलमदत्त वज्जति जे सया तिविह-करण जोगेहि ।
 सब्ब-पक्खय विच्चा होऊण वयति ते सिद्धि ॥ २४० ॥
 सत्तोसो स कळत्ते अहवा पर दार-वज्जणमुदारं ।
 काउ मुरगणाओ भोचूण वयति निब्बाण ॥ २४१ ॥
 इच्छा-परिमाण सेविऊण लद्धूण विउल-रिद्धांओ ।
 देव-नोरसर-मोणे कमेण गच्छति निब्बाण ॥ २४२ ॥
 एमाइ-चित्थेरणं गिहि-धम्मं साहियम्मि केवल्लिणा ।
 तो भणइ मयरकेऊ होमि समथो इमं काउ ॥ २४३ ॥
 तत्तो य गुरु-समांणे सुरसुंदरी-मयरकेऊ-पमुहेहि ।
 सम्मत्त-रवण मूलो साउग-धम्मो पैवज्जोति ॥ २४४ ॥
 अह चित्तवेग पमुदा मुणिणो सूरिस्त पाय-मूळम्मि ।
 गहणासेवण-रूप सिक्ख अम्मसिउमाहत्ता ॥ २४५ ॥
 कमळावद्-पमुदाओ अज्जाओ सुब्बयाइ-गणिणीए ।
 पासम्मि साइ-किरिय सिक्खंति पडति जंगेहि ॥ २४६ ॥
 छट्ठम-दसम-दुवाळसाइ त्रिविहं तवं पकुब्बति ।
 विणपं गुरुण सम्मं पेयावच्चं च सम्भेवि ॥ २४७ ॥
 अह चित्तवेग-मुणिणा चोदस-पुग्गाइ तत्थ पडियाइ ।
 भिक्खल-पुग्गधरो जाओ अचिरेण काळेण ॥ २४८ ॥
 अह सुणइएट्ठ सूरि सूरि ठविऊण चित्तवेग-मुणि ।
 कय-अणसणो महणा निब्बाणमणुत्तर पओ ॥ २४९ ॥
 अह चित्तवेग सूरि गोमागर-नगर मंडिय वसुहं ।
 विहरइ सुणदिवद्धो बोद्धितो मविय-जण निवर ॥ २५० ॥
 अज्जावि कणगमाळा सुक्कय गाणेणीए सम-पत्ताए ।
 आहिसेत्ता मयहरिया साइणि-गण-वद्द मत्थ तत्थ ॥ २५१ ॥
 बोद्धितो मन्व-लोथ तव सुसिय तणू चैत्त-जीसस-नागो
 सज्जाणइदो मुणीण स-समय-विहिणा सारणाइ करितो ।
 सूरिसो चित्तवगो समण-परिवुट्ठो देसयनो जणाण
 धम्मं तित्थेसरुत्त विहरइ-सज्जमुग्गोय-

साहु-धणेशर-विरइय-सुबोह-गाहा-समूह-रम्माए ।

रागागि-दोस-विसहर-पसमण-जल-मंत-भूयाए ॥ २४९ ॥

एसोवि हुं खयराहिव-चारित्तासेवणो परिसंमत्तो ।

सुरसुंदरी-कहाए पन्नरसो इह परिच्छेओ ॥ २५० ॥

॥ पञ्चदशः परिच्छेदः समाप्तः ॥

राया वि मयरकेऊ परिणिता खयर-दिन्न-कर्नाओ ।

दाऊण नह-यराणं जहोचियं गाम-नगराई ॥ १ ॥

आणा-निदेसकरे काउमसेसद्ध-भरह-रायाणो ।

नीसेस-देस-विसरं विहाय गय-डमर-चोर-भयं ॥ २ ॥

उत्तुंग-धवल-मणहर-चेइय-भवणोहि मंडियं काउं ।

आरिय-देस-समुम्भव-गामागर-नगर-सदोहि ॥ ३ ॥

कर-भर-सुंक-विमुक्कं सावय-विसरं करित्तु नीसेसं ।

उच्छाइत्ता सव्वे जिण-सासण-संघ-पडिणीएँ ॥ ४ ॥

अक्खलियं च विहारं वियरित्ता मुणि-जणस्स देसेसु ।

साहम्मिय-वच्छल्ले निय-सामंते निओइत्ताँ ॥ ५ ॥

काउं सत्तागाराई विवह-रूवाइ ठाण-ठाणेसु ।

दिज्जंत-जंतु-पत्थिय-समत्थ-वर-वत्थु-सत्थाई ॥ ६ ॥

पालेइ रज्जमणवज्ज-कज्ज-पय-पालणिक्क-वावारं ।

कय-दुट्ठ-धंढु-उल्लंठ-वंठ-कय-उग्ग-निग्गहणं ॥ ७ ॥

पणय-जण-जणिय-तोसं वसीकयासेस-सत्तु-संताणं ।

आणांदिय-जिये-सत्थं कय-सुत्थ-समत्थ-दुग्ग-पहं ॥ ८ ॥^१

इय मयरकेउ-रन्नो सुरसुंदरि-पमुह-देवि-जुत्तस्स ।

धम्मत्थ-काम-सारं विसय-सुहं अणुहवंतस्स ॥ ९ ॥

कइयावि हुं जिण-भवणे निम्मल-पसरंत-दस-दिसि-मैऊहे ।

विमल-सिला-यल-घडिए भत्तीए कारयंतस्स ॥ १० ॥

अन्नोन्न-वन्न-कलिए निम्मल-मणि-रयण-हेम-निम्मविए ।

१ परिषमाप्तः । २ विसरः = समूहः । ३ उच्छाद्य = उन्मूल्य । ४ पडिणीओ = प्रत्यनीकः = शत्रुः । ५ अस्तालितम् । ६ साधर्मिकवात्सल्ये । ७ नियोज्य । ८ सन्नागारम् = दानपट्टम् । ९ पयपालनं = प्रजापालनम् । १० धट्ठो = घृष्टः, B विट् । ११ वंठो = मूलः (P. 34) । १२ जियसरथो = जीवसायः । १३ B अशभिः कुतकम् । १४ मऊहा = मयूखाः = किरणानि ।

ससार जलहि मज्जेत जलु-सतरण-बाहिधे^१ ॥ ११ ॥
 वर विनोणिय निवहण दिन्न बहु दन्व जाय हरितण ।
 कइयाव हु जिण विव वर-रुव कारयतस्स ॥ १२ ॥
 आगम विहिणा कय-सत्त रक्खण विहिय सच-वर-पूय ।
 जिण विचाण पैइहु कइयावि हु ओइसतस्स ॥ १३ ॥
 घणसार सार-भासीध भीस हरियदणेइ दन्वहि ।
 कुणमाणस्स कयाइवि जिणिद पडिमा सैमाळभण ॥ १४ ॥
 नैसिरत-बहल परिमळ दसई वझण कुसुम नियरेण ।
 कइयावि बहु विषण्ण । जण पूय विरयमाणस्स ॥ १५ ॥
 पवर-वर-पट्ठणुगय अणग्घ-सुमहग्घ वसण साहिल्लु ।
 तेल्लोअ जिण मवणे कइयावि हु क रयतस्स ॥ १६ ॥
 माइय चारागार जिणिद वर मदिरेसु साणद ।
 कइयावि हु रह-अत्त अत्तण पट्ठमाणस्स ॥ १७ ॥
 जत्ता समय-समागय विविणं गाहाइ-दीण-लायस्स ।
 वर-वरिय विररेणाओ मणारइ पूरयतस्स ॥ १८ ॥
 रह जत्तागय साहम्मियाण कइयावि गुरु पमाण ।
 भापण व-धामरणाइ-दाणआ तल्लेमाणस्स ॥ १९ ॥
 अतेउर-मअ गयस्स विविह लं ला विछास-कडियाहि ।
 भवजाहि सह कयाइवि सुरह-मुइ सैवमाणस्स ॥ २० ॥
 पत्तहु-वर विछासिणि विहिय विविहगहार साहिल्लु ।
 कइयावि हु वर-भाय पक्खणय पक्खमाणस्स ॥ २१ ॥
 अन्नपि एवमाइ विसिहु लायस्स समय ज ज ।
 पुण्य पुरसाणुं चन्न अरिहद नियय वत्तस्स ॥ २२ ॥
 नियय अत्र धा-सारस सलाहणिअत्र च सुअण जणस्स ।
 लायागमाविरुद्ध अणुचन्न पुं व-राइहि ॥ २३ ॥
 निय निय काठे सम्म त त कमसो पनुअमाणस्स ।
 सुइ-सगारावगाडस्स राइणा दुक्ख रडियस्स ॥ २४ ॥

- १ बाहिधे = बाधनाय । २ विनोणिया = वैजानक । ३ आउणम् ।
 ४ बाहिरण । ५ हरकारणम् = रक्खणम् । ६ समालोचन = विवेचनम् ।
 ७ दत्तार्थम् = दत्त । ८ बहुविधता = बहुधनम् । ९ अत्रार्थम् = अत्रम् ।
 १० उज्ज्वल = विजयम् । ११ विरय = वृत्ति । १२ विरयण = दानम् ।
 १३ उपवस = पुण्य । १४ अत्रार्थम् = अत्रम् । १५ आवर्णनम् ।
 १६ पुनः ।

सौलहमो परिच्छेओ ।

सुरसुंदरीए समथं सिणेह-सारस्स पुव्व-टक्कवाडं ।
 वोलीणाइं कइवि हु जिण-मासण-भत्ति जुत्तम्म ॥ २५ ॥
 अह अन्नया कयाइवि रयणीए राइणा मह पसुत्ता ।
 पाहाउय-वेलाए पिच्छइ सुरसुंदरी सुविणं ॥ २६ ॥
 किल कोवि कमिण-मप्पो डसिऊण ममं नरिंद-सजुत्तं ।
 मह उदरम्मि पविट्ठो एयं दट्ठूण पडिबुद्धा ॥ २७ ॥
 भीया जाय विचितइ न सुंदर हंदि ! सुमिणमेयंति ।
 ता कि अमंगलेणं इमिणा सिट्ठेण-नर-वइणो ॥ २८ ॥
 ताव पडु-पडह-पडिरव-पयडिय-गीय-ज्झुणीहिं संवलियं ।
 तक्काल-निउत्तेहिं पँहयं पाहाउयं तूरं ॥ २९ ॥
 तत्सवणा पडिबुद्धो चित्तिय चित्तम्मि पंच-नयकारं ।
 काउं सरीर-सोयं तक्कालुचियं मयरकेऊ ॥ ३० ॥
 माणि-रयण-पणह-त्तमं जुगाइ-जिण-पडिम-मंडियं वियडं ।
 चैइय-भवणं गंतुं विहिणा पूइत्तुं जिण-विंव ॥ ३१ ॥
 ची-वंदणं करित्ता पच्चक्खाणं च तदुचियं काउं ।
 वार-विलासिणि-पउरे अत्थाणे ताहि संपत्तो ॥ ३२ ॥
 तक्कालमर्गलीए घर-वार-विलासिणीहिं विहियम्मि ।
 खणमंगं अत्थाणं दाऊण समुट्ठिओ राया ॥ ३३ ॥
 विज्जा-विहिय-विमाणो सुरसुंदरि-पमुह-भारिया-सहिओ ।
 हिमगिरि-सिहरे खयरोह-संगओ सो गओ ज्ञात्ति ॥ ३४ ॥
 कांडा-निमित्तमह सो अणेग-गोसीस-साँहि-संकिन्ने ।
 ओइनो उज्जाणे नंदण-वण-सरिस-सोहिट्ठे ॥ ३५ ॥
 माणिमय-सिला-यलेसु कयली-वण-परिगएसु रम्मसु ।
 उँक्किट्ठ-गीय-वाइय-पेक्खणयक्खित्त-चित्तस्स ॥ ३६ ॥
 सिरि-मयरकेउ-खयराहिवस्स अँतेउराह-सहियस्स ।
 हिमवंत-पव्वए अह पत्तो मज्झणह-समउत्ति ॥ ३७ ॥
 भोयण-वेला वट्ठइ विन्नत्तो तत्थ सूवयारेण ।
 पूइय-जिणिंद-विंवो विहिणा ची-वंदणं काउं ॥ ३८ ॥
 नहयर-नियर-परिगओ भोत्तूणमणग्घ-पवरमाहारं ।
 सुरसुंदरीए सहिओ कयली-हरयं अह पविट्ठो ॥ ३९ ॥

१ सप्त (दश ?) भिः कलकम् । २ पाहाउयं - प्राभातिकम् । ३ झुणी -
 ध्वनिः । ४ प्रहतं - वादितम् । ५ चैत्यवन्दनम् । ६ अङ्गलेपान् । ७ शास्त्री -
 वृक्षः । ८ डक्क - उत्कृष्टम् । ९ अ युगम् । १० कदलीगृहम् ।

સયણીયામિ પસુત્તો સુરય-સુહ સેવિઝ્ઞ સ્વર્ગમેર્ગ ।

पद्मिबुद्धाए सुखमुदरौइ बह नर बई मणिआ ॥ ४० ॥

पिययम ! ताव खणतरमच्छामो विबुह जण विगाएण ।

ता वदसु किंचि पण्होत्तति, अह नर-वई भणइ ॥ ४१ ॥

को 'जाइ नैहे, अहिउसइ कि जणा, करय वचइ सैससो ।।

पइदियह सइ कम्मि व सुअसुदरि । सैलहिज्जए पीई १ ॥ ४२ ॥

मुरमुदराइ भणिये तत्तानलिय कहेसु मण-दइय ।।

મળદ્ નિષોડ્તીત સ, છદ્ દેષીદ્ 'બી સ ખ' ॥ ૪૨ ॥

मणिय रत्ना तुरिय उद्ध यण्हात्तर इम देवि ।

ता भणसु तुम सपइ देवाए साहि सलउ ॥ ३४ ॥

को तौसोर् पढ्मा कम्मि व राया विणत्सद् विणट्ठो ।

किं संख्यं बालागं कस्तस्य वदद्वा तुह नाह । १ ॥ ४५ ॥

आभतिञ्जल लण्डी का बा गेयम्नि सुँसरा होइ ।

तुनए विदिन्न-यण्हाचरस्स ततावर्ही का वा ? ॥ ४६ ॥

भगिय राजा अय्यो । दची कण्हेचरेसु अइकुमला ।

ज ततायडियानि हु विहिया षण्हासर साच ' ॥ ४७ ॥

वैधेय दुहाणुलोमण सह य पडिलामभौ भव वध ।

अणुलामेण समं य चतुह कय देवि सी-त-त^{१३} ॥ ४८ ॥

पुष्पो रक्षा मन्त्रिय —

■ सध्व-जणो इच्छइ सककदन पहरण च नैहेसु ।

पहिएहि कि व घण्ड साहिग्रज देवि । एयवि । ॥ ३९ ॥

सुरसुदरीइ मणिय पवहुटमाणकस्तर इम देव ।

‘सं-च-ल’मुत्तरमेव राजा मणिय विष् । मणसु ॥ ५० ॥

१। टीए । २ प्रधातारनि त । ३ प्रधनबुद्धयस्य यस्य सारभाषास्व 'ई' व-
पदपरैर्मन्त्रे पक्षि मुच-नमुचवाभिभिरक्षरे विष्ठावरमिनिष्ठ कमलौष्टरा
कुलोम्बेन बधाकममुत्तर दिङ्गम् । ४ नमसि । ५ कस्तूर - यद् । ६ इत्येत
७ टीषायन्द प्रथम वर्षे क इत्यर्थः । ८ कस्मिन् चर्ते हे माव । ९ कस्तूर । १०
आर्या । ११ अस्याम् । १२ समस्याम् । १३ पूर्वप्रधानां सर्वेषामपि 'टी-ते-ते' इत्य-
चर्तेऽनुगायां व्यस्ये, कस्तूर पञ्चाशृणां व्यस्ये, कस्तूरानुगत्यन कमलौष 'ठ'
("टी" इत्यकारम्) ठत (टन् - काण्डू) टीत (लीटम्) ते (तव), ते (दे
ते) = दे कस्मि । A. C. II) लयी (लन्त्री = ईप्सा) टी-ते-ये * इत्येवमुक्त
राजनि कश्चित्तार्थः । १४ क = कुसुम् कल्प = कल्पम् वाय्वल = पवनम् इति
इत्येव वैदेहयोस्ताच्छब्दः ।

आमंतिज्जउ लच्छी कथ वसंताण नासए बुद्धी ।

कथ न नासइ सुहडो पिययम ! साहेसु एयं मे ? ॥ ५१ ॥

भणियं रत्ता सुंदरि ! पडिलोमं वड्ढमाण-वन्नमिणं ।

‘सं-गो-मे’ इति, तत्तो, रत्ता भणियं पिए ! भणसु ॥ ५२ ॥

किं धरइ पुन्न-चंदो, किंवा इच्छंति पामरा खित्ते ।

आमंतसु अंत-गुरुं किंवा सोक्खं पुणो सोक्खं ? ॥ ५३ ॥

ददूण किं विसंइइ कुसुम-वणं जणिय-जण-मणाणंदं ।

कह णु रमिज्जइ पढम पर-महिला जार-पुरिसेहिं ? ॥ ५४ ॥

सुरसुंदरीइ चितिय भणियं एयंपि जाणियं देव !

दुवत्थं दु-समत्थं उत्तरमेत्थं ‘सं-सं-कं’ ते ॥ ५५ ॥

इय पण्होत्तर-भिदण-करणिक्क-रसाणवग्ग-हिययाण ।

देवी-निवाण तहियं समागओ कसिण-गुरु-सप्पो ॥ ५६ ॥

अह पुव्व-वेरिएणवि सप्पेणं तेण दोण्णिवि जणाइं ।

दुदूठेण पट्ठि-देसे ददूठाइं गरुय-रोसेण ॥ ५७ ॥

सप्पो सप्पोत्ति पयंपिरीइ देवीइ कलयलं सोच्चा ।

अह खग्ग-वग्ग-हत्था समागया अंग-रक्खा से ॥ ५८ ॥

भुयगोवि हु भय-संभम-वेविर-देहो कयावराहोत्ति ।

नासंतो हणिऊणं खंडा-खंडाकओ तेहिं ॥ ५९ ॥

तयणंतरमुच्छलिओ महंत-कोलाहलो परियणस्स ।

समयं चिय निव-देवी-देह-ट्ठिय-विस-वियारेण ॥ ६० ॥

तओ ।

वाहिप्पंति पहाणा गारुडिया गारुडेसु पत्तदूठा ।

कीरांत मंत-जावा आणाविज्जंति मूलीओ ॥ ६१ ॥

अभिमतिय-तोएणं दिज्जंतच्छिन्न-सलिल-धाराओ ।

वज्जंति कंडैयाइं पण्णीकीरंति अंगयाइं ॥ ६२ ॥

१ मे = हे लक्ष्मि ! (A. C. II.), ग्रामे, संप्रामे, इत्यर्थः । २ पामरो =
कुटुम्बो । ३ अन्ते गुरुयस्य तम्, सगणमित्यर्थः । ४ विसंइइ = विकसति । ५ द्वि-
व्यस्तम् । ६ द्विः समस्तम् । ७ ससं = (शशम् = हरिणम्) कं (जलम्); स !
(सगण ! इत्यर्थः) सं (शं = सुखम्) कं (कं = सुखं A. B. I.); ससंकं (शशा-
ङ्गम्); ससंकं (सशङ्कम्) । ८ प्रजल्पिण्याः । ९ खण्डखण्डीकृतः । १० वाहिप्पंति
= व्याहियन्ते (H. P. IV. 253) आहूयन्ते (H. P. IV. 258) इत्यर्थः । ११
आनाट्यन्ते । १२ दिज्जंति + अच्छि^० = दिज्जंतच्छि^० । १३ कण्टकानि = औषधि-
विशेषरूपाणि । १४ अगदानि = औषधानि ।

सोलहमो परिच्छेदो ।

महु-मासे संपत्ते राया अतेउरेण संजुतो ।
 अट्ठाहिय-माहिमट्ठा पत्तो वेयइद-कूडम्मि ॥ १०० ॥
 महया विच्छेदणं पत्ता वेयइद-वासिणो खयरा ।
 गंधव्य-नट-पउरा वट्टइ अट्ठाहिया जाव ॥ १०८ ॥
 ताव य गंगावत्ताउ आगया खयर-नियर-परियरिया ।
 वर-रुववई कन्ना अणंगवेगात्ति नामेण ॥ १०९ ॥
 दिट्ठा सा जुवरन्ना तीएवि सिणिद्ध-दिट्ठि-पाएण ।
 विद्धो अणंग-त्राणेहि झत्ति आयल्लुयं पत्तो ॥ ११० ॥
 पुच्छइ अणंगकेऊ वसंतनामं वेयसियं, भइ ! ।
 कस्सेसा वर-विलया कस्स व धूया ओ किनामा ? ॥ १११ ॥
 भणियं वसंतएणं गंगावत्ताम्मिं आसि वर-राया ।
 सिरि-गंधवाहणोत्ति य माहिला मयणावली तस्स ॥ ११२ ॥
 तीए य तिण्णि तणया पढमो नहवाहणो, मयरकेऊ ।
 तइओ य मेहनाओ विज्जा-त्रल-गव्विआ सूरा ॥ ११३ ॥
 पिउणा सह पव्वइए जाए नहवाहणे, मयरकेऊ ।
 जाओ राया सोवि य वियणे विज्जं पसाहिंतो ॥ ११४ ॥
 पिउणा तुज्झ पमाएण मारिओ छिन्न-वंस-जालीए ।
 गुरु-करुणाणुगएणं तुह पिउणा ठाविओ रज्जे ॥ ११५ ॥
 एसो उ मेहनाओ, दिन्नाणि पभूय-गाम-नयरानि ।
 चित्तागइ-खयर-धूया दिन्ना पउमोयरा पवरा ॥ ११६ ॥
 तीए एसा धूया कन्ना नामेण मयणवेगात्ति ।
 एयं च कुमर ! मग्गइ पियंयमाए पिययमस्स ॥ ११७ ॥
 जलकंतस्स उ पुत्तो कंचणदेवीइ कुच्छि-संभूओ ।
 जलवेगो, किं दिन्ना नवात्ति सम्मं न याणामि ॥ ११८ ॥
 इय सोऊण कुमारो वज्जरइ वसंत ! सुणसु मह वयणं ।
 एयं कन्ना-रयणं विणा उ मेह नत्थि जीयासा ॥ ११९ ॥
 जइ जीविण कउजं अहयं वा वल्लहो जइ-य तुज्झ ।
 ता गंतूणं तायं तह भणसु जहा लहुं लहइ ॥ १२० ॥
 अह सो बाल-वयंसो नाऊणं निच्छयं कुमारस्स ।
 गंतूण य तं रत्तो जहद्वियं साहए सव्वं ॥ १२१ ॥
 रत्तावि मेहनाओ वाहरिऊणं विमग्गिओ कलं ।

१ आवसतां = वस्यताम्; २ निवभाकयं = निजगृहम् । २ वयस्सं = मित्रम् ।
 ३ ३ तिस्रभिः कुलकम् ।

पुद्गो य कहसु तणयस्त गुग-गणं एवम् समय-जायस्त ।
 धूणिप सिरेण तेणवि भणिय नर-नाह ! निमुगेसु ॥ ९२ ॥
 एरिस-समए जाओ जणयस्म न मुंदरी हइ बाळो ।
 बहंतो पिउ-गेहे हणइ कुळ राय-छळि च ॥ ९३ ॥
 देव ! न रुसेयव्यं जाव तुमं नेव पेच्छसे एयं ।
 तावच्चिय तुह कुमल पाणाणवि संतओ दिट्ठे ॥ ९४ ॥
 रत्ता भणियं भइय ! को कोचो एय वलु परमत्थे ।
 सय-समत्थिय-मग्गत्थ-तत्त बुद्धीहि कहियम्मि ॥ ९५ ॥
 कय-उपयारम्मि गए स-ट्ठण मह निवेण बोहिता ।
 भणिया सुहासणस्या पियववा सोय तविण्ण ॥ ९६ ॥
 पढम-सुय-जम्म-दियहे हरिसो किर होइ जणणि जणयणं ।
 सं पुण दिव्व-वसेणं अहं भन्नारिसं जाय ॥ ९७ ॥
 ता भदे ! सं गच्छसु बालं वित्तूण धाँवि-सजुत्तं ।
 निय-सोसुरए सिग्घ मुद्दि तत्थेव नेयव्वो ॥ ९८ ॥
 तीए तहत्ति भणित नीओ सुरनंदणम्मि नयरम्मि ।
 सिट्ठो तन्बुत्तं खयरहि वियव-दइयस्त ॥ ९९ ॥
 जलणप्पह खयरहि विय-भउवा-चित्तेह-तणयस्त ।
 जलकतस्त उ सम्भो तेणवि बहु भणिया एस ॥ १०० ॥
 ताहे जलकतेणवि जम्मण-महिमाइ-सयल-कायव्वं ।
 काऊण कयं नाम सुह दियहे मयणवेगोचि ॥ १०१ ॥
 कमसो पवहटमणो पत्तो सो जोज्जण मयणवेगो ।
 अविणीओ दुस्सीलो अँकच्च-निरओ कैयव्वो य ॥ १०२ ॥
 जलकत-खयर-पुत्तो कचणदेवीइ गम्म-संभूओ ।
 जलवेगो सं भित्तो जाव्वो सहपदिय-रमिउत्ति ॥ १०३ ॥
 सुरसुंदरीइ कइयावि सीह सुमिणेण सूओ तणओ ।
 उप्पन्नो बीओनि य न्ह-तिहि नक्खत्त-जोगम्मि ॥ १०४ ॥
 रुणेण अणग समो सूरु चार्इ पियवओ दक्खो ।
 नायेणज्जगकेऊ भुविणीओ जणणि-जणयण ॥ १०५ ॥
 कमसो जोज्जण पत्तो अवरण पयम्मि टगिओ एसो ।
 साहिय विग्गो वियरइ इच्छाए खयर-नयरसु ॥ १०६ ॥

१०४ 'वगार', 'देव' इति शब्द । १०५ बाल = बालक इति अर्थः । १०६ सुवर्णम् ।

१ अग्गदशम् । २ चानी = चानी । ३ आश्रय = आश्रयस्थ । ४ सुवर्णम् । ५ अकलानेरत्त । ६ कट्टम् । ७ दीए ।

सोलहमो परिच्छेओ ।

देवी-घरं पविट्ठो दिट्ठो चेडीइ पावाए ॥ १३ ॥
 मोत्तूण अंगरक्खे बाहिं देवीए विहिय-मंगिल्लो ।
 वास-हरम्मि पविट्ठो रयण-विचित्तम्मि देवि-जुओ ॥ १३८ ॥
 परिहासईहिं खणं अच्छित्ता सुरय-सेवणारंभे ।
 मिल्लेइ अंगुलीयं देवी आभरण-ठाणम्मि ॥ १३९ ॥
 पारद्धम्मि य सुरए सहसा आयड्ढिऊण करवालं ।
 चेडी-वेसेण ठिओ तणय-कयतो तहिं पत्तो ॥ १४० ॥
 जणणी-सुरयासत्तं जणयं घाएउमुज्जओ तणओ ।
 हा ! हा ! कट्ठमऊज्जं धिरत्थु संसार-वासस्स ॥ १४१ ॥
 जाणंतो निय-पुत्तो पियरं घाएइ जणणि-सजुत्तं ।
 दोस-पैरद्धो जम्हा अहो ! दुरंतो इमो दोसो ॥ १४२ ॥
 रागाओ होइ दोसो दोसाओ होइ वेर-संवंधो ।
 वेराओ पाणि-घाओ तत्तो गुरु-कम्म-बंधोत्ति ॥ १४३ ॥
 कैम्म-गुरू पाणि-गणो निवडइ तिरि-नरय-दुक्ख-गहणम्मि ।
 दुक्ख-पैरद्धो पावं कुणमाणो भमइ पुणरुत्तं ॥ १४४ ॥
 नरयाओ तिरियत्ते तिरियत्ताओ पुणोवि नरयम्मि ।
 दुक्ख-सय-संपउत्तं भव-परियेदटं कुणइ जीवो ॥ १४५ ॥
 एवं नाऊण जणा राग-दोसाण वज्जणं कुणह ।
 भव-सय-किलेस-बहुलं संसारं जेण उत्तरह ॥ १४६ ॥
 उगिगल-खगमवलं अवलोइय नरवईथि विम्हहिओ ।
 चित्तेइ अहो ! धट्ठा मज्झ वहट्ठा इह पविट्ठा ॥ १४७ ॥
 लैलुक्क-मुक्क-हुंकार-पुण्वयं थंभणीए विज्जाए ।
 थंभिय-देहा जाया निच्चिट्ठा चित्त-मुत्तिव्व ॥ १४८ ॥
 देवीवि विम्हिय-मणा भणइ य ललिए ! किमेवमारद्धं ।
 पावे ! केण पउत्ता दुट्ठेणं घाइया रत्तो ? ॥ १४९ ॥
 रत्ता भणियं इत्थीए साहमं एरिसं न संभवइ ।
 ता देवि ! कोवि दुट्ठो दिट्ठो कालेण पुरिसोऽयं ॥ १५० ॥
 पर-विज्जा-च्छेयकरिं विज्जं आवाहिऊण नर-वड्ढा ।
 चिर-काल-साहियाओ छिन्नाओ तस्स विज्जाओ ॥ १५१ ॥

१ तमयरूपकृतान्त इत्यर्थः । २ परद्धो = पण्डितः (H. D. VI. 70) । ३
 कर्मभिर्गुरुः, कर्मबहुल इत्यर्थः । ४ भूयः (N. I. 31) । ५ परिवर्त्त. = भ्रमणम् ।
 ६ B. हुत्तं । ७ लल्लकं = भीमम् (H. D. VII. 18) । ८ चित्रमूर्त्ति
 SEE NOTE P. 273

तेनावि व तस्स दिक्का विपत्तिव-वयणारविदेण ॥ १२१ ॥
 गगावत्ते वत्त पाणिग्गहणं महा विभूर्हए ।
 मीया व मयणनेवा नुमरेण नियय मयरम्मि ॥ १२२ ॥
 सोऊण पाणिग्गहणं जल्लवेगो दूमिभो व पिणेण ।
 कक्का विभोय दुहिभो दुक्क मरम्मोवय पत्तो ॥ १२३ ॥
 वडो अणगकेउत्तस पितए विविद्ध मारणोपाए ।
 कक्कावाभो मणूण साहए मयणवेगरस ॥ १२४ ॥
 मित्त । तुम न विपाणसि जेई सुभो त दि मपरकेउत्त ।
 सुरसुंदरीइ पुत्तो इहाणिभो जम्म दिक्काम्मि ॥ १२५ ॥
 वेवगाभिभा सि मित्तय । जणएण तुवं सुनिदुद्धर मणेण ।
 तुम्हा कणिहो भाया कुंवरज्जे जेण अहिंसितो ॥ १२६ ॥
 माया विक्काभि य तुम्हा दसण कइमि मेय इण्णणि ।
 वरिव सरिस भारेणि जेण दूर-उठिर्व निग्घे ॥ १२७ ॥
 १ व लहसि तुमे मंतु तीइ दिक्काएवि जरय तुह कणभो ।
 ता पिउ परिभूएण वयंस । नि तुम्हा वीरेण । ॥ १२८ ॥
 एमाइ-वयण-महु म्पि-द्धामिभो तस्स गुरु वमोसमी ।
 जल्लिभो जम्म परपर-निबद्ध सवध जागेण ॥ १२९ ॥
 अह सो रोस वसहो पमणइ दसेदि बेरिवे णिवरे ।
 दसमि अरम्माए जण कळ तस्स पावरस ॥ १३० ॥
 मणइ तभो जणहो सो तुम्हा पिवा अभोग-रापरेहि ।
 रणिउज्जइ तिवत्तापि-रागा-मपावग-हथदि ॥ १३१ ॥
 क्व-परिवत्तिमि मित्त । मेण्ह एय नु-पायय रिग्ग ।
 जेण जदिभिउय अत्थस्स साहगो दसि मइरेण ॥ १३२ ॥
 दिक्का य तेण रिग्गा रेभ मंतुण साहिग वयसो ।
 मयपुरमाग्गम डिभो चेदी क्खेण देवि णिदे ॥ १३३ ॥
 सुरसुंदरी चेदी लणिय हरिउण दूर-देसम्मि ।
 मोत्तुण तीइ क्खेण सो डिभो निव वट्ठाए ॥ १३४ ॥
 वत्तिणाहि उराण दिक्काउ मर वई दिग्घ अगुज्जएय ।
 कट साडिएण विट्ठइ सुरपाइय पयोत्तूर्ण ॥ १३५ ॥
 अह अग्गवा मरिओ मोत्तूर्ण सवर कप्पुइ-समगो ।

१ मित्त । २ अ-पीए । ३ मयणवत्त = मयणावत्त । ४ वेवगाउवे । ५ मी
 भोव । ६ वरि = वरिण । ७ वेवगाउवे । ८ मयणवत्त = मयणावत्त । ९ मर
 मर ।

देवी-घरं पविट्ठो दिट्ठो चेडीइ पावाम्
 मोत्तूण अंगरक्खे बाहिं देवीए विअ
 वास-हरम्मि पविट्ठो रयण-विचित्त
 परिहासाईहिं खणं अच्छित्ता सुरय-सेवण
 मिहेइ अंगुलीयं देवी आभरण-ठाणम्मि ॥ १३९ ॥
 पारद्धम्मि य सुरए सहसा आयड्ढिऊण करवाल ।
 चेडी-वेसेण ठिओ तैणय-कयंतो तहिं पत्तो ॥ १४० ॥
 जणणी-सुरयासत्तं जणयं घाएउमुज्जओ तणओ ।
 हा ! हा ! कट्ठमऊज्जं धिरत्थु संसार-वासस्स ॥ १४१ ॥
 जाणंतो निय-पुत्तो पियरं घाएइ जणणि-सज्जत्तं ।
 दोस-पैरद्धो जम्हा अहो ! दुरंतो इमो दांसो ॥ १४२ ॥
 रागाओ होइ दोसो दोसाओ होइ वेर-संबंधो ।
 वेराओ पाणि-घाओ तत्तो गुरु-कम्म-बंधोत्ति ॥ १४३ ॥
 कैम्म-गुरु पाणि-गणो निवडइ तिरि-नरय-दुक्ख-गहणम्मि ।
 दुक्ख-पैरद्धो पावं कुणमाणो भमइ पुणरुत्तं ॥ १४४ ॥
 नरयाओ तिरियत्ते तिरियत्ताओ पुणोवि नरयम्मि ।
 दुक्ख-सय-संपउत्तं भव-परियेदटं कुणइ जीधो ॥ १४५ ॥
 एवं नाऊण जणा राग-दोसाण वज्जणं कुणह ।
 भव-सय-किलेस-वहुलं संसारं जेण उत्तरह ॥ १४६ ॥
 उग्गिन्न-खग्गमवलं अवलोइय नरवईवि विम्हहिओ ।
 चित्तेइ अहो ! धट्ठा मज्झ वहट्ठा इह पविट्ठा ॥ १४७ ॥
 लैल्लक्क-मुक्क-हुंकार-पुव्वयं थंभणीए विज्जाए ।
 थंभिय-देहा जाया निच्चिट्ठा चित्त-मुत्तिव्व ॥ १४८ ॥
 देवीवि विम्हिय-मणा भणइ य ललिए ! किमेवमारद्धं ।
 पावे ! केण पउत्ता दुट्ठेणं घाइया रत्तो ? ॥ १४९ ॥
 रत्ता भणियं इत्थीए साहसं एरिसं न संभवइ ।
 ता देवि ! कोवि दुट्ठो दिट्ठो कालेण पुरिसोऽयं ॥ १५० ॥
 पर-विज्जा-च्छेयकरिं विज्जं औवाहिऊण नर-वइणा ।
 चिर-काल-साहियाओ छिन्नाओ तस्स विज्जाओ ॥ १५१ ॥

१ तनयरूपकृतान्त इत्यर्थः । २ परद्धो = पीडितः (H. D. VI. 70) । ३
 कर्मभिर्गृहः, कर्मबहुल इत्यर्थः । ४ भूयः (N. I. 31) । ५ परिवर्त. = भ्रमणम् ।
 ६ ३ हुत्तं । ७ लल्लक्कं = भीमम् (H. D. VII. 18) । ८ चित्रमूर्तिरिव ।
 ९ पातिका । १० आहूय SEE NOTE P. 273 ।

तच्छेयाओ जाओ पैयइघो सो पकयमाण तणू ।
 भणिय निवेण अणुहरइ देवि । एसो कुमारस्त ॥ १५२ ॥
 ता नूण सो एसो पदमो तुद पुत्तमा न वज्जेति ।
 ता सुणिय इमा जाया मय-उज्जा-सोप-सभता ॥ १५३ ॥
 तम्मि य दिणम्मि सुरनदणाओ जलकत सतिओ दूओ ।
 फुट-वयणो नामेण समागओ राप-कज्जेण ॥ १५४ ॥
 सा बाहरिओ रजा पुट्टो किं मद ! होइ सो एसो ।
 सो जो पियवथाए पासे सपेसिओ जासि । ॥ १५५ ॥
 जम्म-दिणे नेमिसिय-वयणामो जायमेसओ पुत्तो ।
 भणिय च तेण एव एसो सो मयणवेगोति ॥ १५६ ॥
 सोऊण तरस वयण राया सोपाठो विचिंतेई ।
 अज्जवि पुच्च विरुद्धो बहरी पट्ठि न छेइइ ॥ १५७ ॥
 धी । ससार-सहाओ पुत्तावि हु दावणो हवइ बहरी ।
 पिच्छ अकारण कुबिआ वैचसइ एयारिस पाव ॥ १५८ ॥
 मतीहि सम मत गुत्त काऊण ताण वयणेण ।
 कट्ठ-हरे सा छुट्टा नर-वइ-दिय-पुरिस-कप-रक्खो ॥ १५९ ॥
 तत्थवि कल्लसिय हियओ पिय-वइ-परिणाम निच्छय-भईओ ।
 कोहेण धमममतो किप्पेण गमइ दियहाइ ॥ १६० ॥
 अइ अनया कपभूवि पैजोसवणा दिणम्मि सपसे ।
 चारागार ना-गणे विमुञ्जमाणे निवैणार ॥ १६१ ॥
 सुमरइ तणय जेइ कट्ठ हर सठिय नर-वरिदो ।
 चितइ हा । हा । कट्ठ न इ जुस मज्झ एरिसय ॥ १६२ ॥
 जइवि ॥ क्यावरहो दुस्सीलो हदि । नदणो मज्झ ।
 तहवि इ तम्मि निरुद्धे रज-सुद्ध नो पससावि ॥ १६३ ॥
 पजोसवणावि इ मह न य सुज्झइ तम्मि वयण-ठियम्मि ।
 इय चित्तिऊण मुक्को पेसल-वयणेहि आलविओ ॥ १६४ ॥
 मुत्तसु पुत्त । विसाय कुणसु पसाय कुमार-भुचीए ।
 दिक्खाइ गहण समए नियय पर त ठविस्सामि ॥ १६५ ॥
 देसत गाम-सय दाउ पैयइय नियय-नर सहिआ ।
 पट्टविओ सावि गओ अमुक्क वेरो निय-अणम्मि ॥ १६६ ॥

१ प्रकृतित्व २ २ अनुहरत = अनुकरोति । ३ ३ सुगम्य । ४ छेइइ = मुच्यते
 (५ १ १५ ७) । ५ ५ -पयस्यति = करोति । ६ पट्टविओ दिने । ७ दूय जया ।
 ८ १७७ = सुन्दरम् । ९ प्रत्ययित = निश्चित ।

चित्तेइ सो कयघो विविहोवाणहि
 रत्तीए लहइ निदं न य सो कूडा ।
 तत्थ य पव्वय-गहणे पल्ली-पासम् ।
 मूलीए गवेसंतो घूम-मुहो आगओ जां ।
 उवयरिओ सो तेणं सयणासण-पाण-भोयणा ॥ १६९ ॥
 तुट्टेण तेण दिन्नं अदिस्सं अंजणं तस्स ॥ १६९ ॥
 अंजिय-लोयण-जुयलो अदिस्सो सो मणेण चित्तेइ ।
 मारेमि वेरियं तं जेण मणं निव्वुइं लहइ ॥ १७० ॥
 एस मह रज्ज-लंभो हंतव्वो जं पिया स-दुत्थेण ।
 वेरिय-जणेण दिन्नं रज्जं नरयं विसेसेइ ॥ १७१ ॥
 अह सो अदिस्स-तणू वंचिय सयलंपि रक्खण-नरोहं ।
 आगम्म गयपुरम्भी रत्तो छिदं पलोएइ ॥ १७२ ॥
 वैच्चोहर-ट्टिओ सो सर्रीर-चित्तथमागयं पियरं ।
 मणि-रहियं पट्टीए पावो घाएइ छुरियाए ॥ १७३ ॥
 दुट्ठं अपिच्छमाणो य नर-वई तक्खणेण निदखंतो ।
 पभणइ रुंभह दारं अदिस्सो अच्छए कोवि ॥ १७४ ॥
 हण हण भणमाणेहिं कुंतगाहेहिं रुद्ध-दारम्मि ।
 मरण-भयाओ पडिओ वेड्डय-कूवे मयणवेगो ॥ १७५ ॥
 पावं चित्तेइ नरो वेरिय-लायस्स कूर-परिणामो ।
 नवरं निवडइ तस्सेव दुक्खयं इयर-पुत्तेहिं ॥ १७६ ॥
 रायावि अंगरक्खेहिं तक्खणं वेढिओ परूढ-वणो ।
 जाओ मणि-सलिलेणं सिंचंतो वेयणा-रहिओ ॥ १७७ ॥
 देसंताओ पत्ता भणंति परिरक्खगा नरा देव ! ।
 अदिस्सो होऊणं नट्टो सो मयणवेगो म्हा ॥ १७८ ॥
 अह राया संविग्गो चित्तेइ तणयस्स विलसियं एयं ।
 जाणंतो किं अज्जवि निरुज्जमो धम्म-करणाम्मि ? ॥ १७९ ॥
 भोगासत्तो जिण-धम्म-वज्जिओ कहवि जइ मओ होंतो ।
 अट्ट-ज्झाणोवगओ का मज्झ गई तओ होंता ? ॥ १८० ॥
 अह अजया कयाइवि विनत्तो सो निउत्त-खयरेण ।
 कुँसुमायरम्मि सूरी समागओ चित्तवेगोत्ति ॥ १८१ ॥

पहासिय-वपणो राया दाऊणं पोरिओसिम तस्त ।
 भतेउरेण सहिओ संपत्तो सूरि पासम्मि ॥ १८२ ॥
 ति पयविलणिऊण मुणि वद्दइ विणओणमत सिर कमळो ।
 तह अमरकेउमाइं वंदिय मंछीइ उवधिट्ठो ॥ १८३ ॥
 ससारुव्वेयकरी राग रोसाइ-संतु-निम्महणो ।
 सवेगकरी विहिया वित्थरओ देसणा गुरुणा ॥ १८४ ॥
 त सोउं सविगो पुच्छइ राया कहोहि मे भयव ।
 कि बहइ बेर भाव मह पुत्तो मयणवेगोसि ॥ १८५ ॥
 काथ व चिट्ठइ सगइ, पभणइ सूरि सुणेहि नर-नाह ।
 जा सा सुबधु-जीवा आसि मुरो कालवाणो ते ॥ १८६ ॥
 काउ विजा भ्तेय सुरसुंदरि हरण-समय खीणाऊ ।
 उप्पमो वण-मोहिसो दणेण दहो मओ रणे ॥ १८७ ॥
 खय किमि-कुलाउलाए गम्भे सुहियाए सारमेईए ।
 जाओ सुणओ ताव य पेचम-दिवसे मया जणजी ॥ १८८ ॥
 दिभ-कयत्थण सुदिओ भुवलाइ मओ तओरि विण मिदे ।
 जाओ गलि-गोरहओ तोत्तय घाएहि विदविओ ॥ १८९ ॥
 गलियसण सिन्नेण दिओ विणेण घचिरे-वरस ।
 तिर्ल जतम्मि बहतो अहोनिस्सि दुन्वलो जाओ ॥ १९० ॥
 किमि काय सइय दहो पाए घसिऊण दीहर काळ ।
 गोसीस तरु गणइडे हिमयते पत्रगो जाओ ॥ १९१ ॥
 दसिओ तण नर वर । पण्हात्तर बोवडो सह पियाए ।
 तुह अगारवख निहओ उप्पन्नो मयणवेगो सो ॥ १९२ ॥
 पुव्व कय-बेर वसओ पुत्तावि बेंहुउजओ इयो तेण ।
 अदिरसो हणइ तुम सो विय वण्णो हरे तइया ॥ १९३ ॥
 कोत्तेकता भय सममेण पडिओ स वेव-कुवम्मि ।
 मन्चाहारो तेहियव सा ठिओ दीहूर काळ ॥ १९४ ॥
 असुद्ध विसोदय पुरिसेदि दार-पिहेणे कयाइ अवणीए ।
 रत्तीए निम्माओ सो नहो य मएण तुह राय ॥ १९५ ॥

१ पारितोषिकम् । २ अ. 'ताए' । ३ अ. पुग्गमम् । ४ सारमेवो = सुनी । ५
 पुनः = वा (अ. ३. ५३) । ६ अ. उत्थ य । ७ घचिओ = तंजिह ।
 ८ तिसवन्नम्, द्वितीयाया स्थाने सप्तमी (अ. ३. ११३. ११५) । ९ ववडा =
 व्याघ्र । १० वयावता । ११ उ-य अम्ता । १२ वरं कृते । १३ तरेव ।
 १४ दीहूर = दीर्घम् । १५ विहव = विधानम् ।

सोलहमो परिच्छेओ

पावोदण अणुचिय-आहार-निमे ।

जायं वेयण-पउरं संपइ सो भमइ ॥

सोऊण सूरि-वयणं संविगो जाय-विरइ ।

सुरसुंदरि-वीय-सुयं अणंगकेउं ठविय रउजे ॥ १९३ ॥

जिण-चेइयाण पूयं काउं दाऊण विविह-दाणाइं ।

वत्थासणाइएहिं सम्माणेऊण मुणि-संघं ॥ १९८ ॥

बहु-विज्जाहर-साहिओ पव्वइओ जाय-तिव्व-संवेगो ।

सुह-लग्गे संपत्ते पय-मूले चित्तवेगस्स ॥ १९९ ॥

सुरसुंदरीवि सोउं वेर-निमित्तं सुदारुणं दुक्खं ।

पव्वइया गणिणीए पय-मूले कणगमालाए ॥ २०० ॥

इय तिन्निवि मिलियाओ वय-पडिवत्तीए पुव्व-भगिणीओ ।

ताणं च पुव्व-दइया मित्ता ते तिन्निवि मिलिया ॥ २०१ ॥

चित्तगइ-वायगस्स ओ पासे पडिऊण अंग-सुत्ताइं ।

अत्थं सुणेइ मूले गुरुणो सिरि-चित्तवेगस्स ॥ २०२ ॥

फालेण मयरकेऊ सुत्तत्थ-विसारओ महा-सत्तो ।

पंचविहंपि य तुलणं करेइ एगागि-पडिमट्ठा ॥ २०३ ॥

तव-भावणाए भाविय अत्ताणं सत्त-भावणव्भासं ।

कुणमाणो पेयवणे रत्तीए ठाइ उस्सगं ॥ २०४ ॥

एत्थंतरम्मि सूरि विहरंतो पाविओ पुरिं चंपं ।

पडिमाए मयरकेऊ पइदियहं ठाइ पेयवणे ॥ २०५ ॥

चित्तगइ-वायगोवि य वायण-समयम्मि साहु-मज्झ-गओ ।

विगह-पमायासत्तो हरिओ केणावि देवेण ॥ २०६ ॥

अह मुणिणो विम्हइया गुरुण साहिति हरण-वुत्तंतं ।

उवउत्तो पुव्व-गए नीउं तं वैइयरं सूरि ॥ २०७ ॥

आमंतिऊण समणे पवत्तिणिं सयल-साहुणि-समेयं ।

वज्जरइ गुरू अउजा ! वज्जह वेरं सुदूरेण ॥ २०८ ॥

जो सो मोहिल-जीवो सुमंगलो पर-भवम्मि रुट्ठेण ।

धणवइ-जीव-सुरेण हय-विज्जो माणुस-नगस्स ॥ २०९ ॥

परओ मुक्को तइया हिंडंतो मणुय-विरहिए रत्ते ।

इसिओ कुक्कुड-सप्पेण सो मओ भमइ संसारे ॥ २१० ॥

१ कुष्ठः । २ B तिस्रभिः कुलकम् । ३ दयिताः = भर्तारः । ४ वायगो = वायकः = उपाध्यायः । ५ प्रेतवनं = श्मशानम् । ६ ज्ञात्वा । ७ व्यतिकरम् । ८ B युग्मम् । ९ B युग्मम् ।

नारय तिरिय-नरेधुं दारुण दुःखाइं तत्थ मणुहविउं ।
 सिद्धत्थपुरे जाओ सुरहो सो कणगवइ-पुत्तो ॥ २११ ॥
 खेय-वाहीए मयम्मी सुम्मीने नर-वई इमो जाओ ।
 तक्कम्मुदया रउजं अहिट्ठियं सुणइदुत्तेणं ॥ २१२ ॥
 रउज-अमट्ठो चंपोए आगओ किच्चिधम्म नर-वइणा ।
 देसते गाम-सयं दिजं से धूय-तणयस्स ॥ २१३ ॥
 हुन्नयकारी मीमेण राइणा किच्चिधम्म-तणएण ।
 निष्वासिओ मइंतो निन्विओ ताव सो जाओ ॥ २१४ ॥
 काऊण य बाळ-तवं जोइसवासी सणिण्डरो जाओ ।
 सैरिऊण पुच्च-वईरं इहागओ चित्तगइ-पासे ॥ २१५ ॥
 छिइ गवेसपंतो विगइ-पमत्तो य बापगो अउज ।
 अवहरितं पक्खिणो सुरेण सो लवण जलहिम्मिं ॥ २१६ ॥
 सुह-परिणामो भयव मुक्क-अज्ञाणेण दइद कम्मसो ।
 सपइ भव मय-मुक्को अंतगडो केवली जाओ ॥ २१७ ॥
 सोऊण सूरि-वयणं सयणा समणी य परम सविगा ।
 तावय पेयवणाओ समागओ अमरकेउ मुणी ॥ २१८ ॥
 भणइ य गुरु-आणाए धणदेव-जुओ अई तु पेयवणे ।
 भयवं ! गओ पहाए पासे मुणि-मयरकेउस्स ॥ २१९ ॥
 तद्विय च न सो दिट्ठो दिट्ठा य चिया पुंरंत ईगाला ।
 गधोदग-कुसुम-वास च निवडिय दीसए तत्थ ॥ २२० ॥
 दुगुणानिय-सवेगो पमणइ सूरीवि नाय-परमत्थो ।
 दुक्खसो हिंइतो इहागओ मयणवेगो सो ॥ २२१ ॥
 पेयवणे पद्धिमत्थ पिपर दइदुण चितए पावो ।
 इमिह करेमि सहल निय जम्म वेरिय हंतुं ॥ २२२ ॥
 दारुण-भरिय सगड भग्नं मोत्तूण सत्थ सागडिओ ।
 उरसूरति पईट्ठो वसभे चित्तूण नयरीए ॥ २२३ ॥
 जाए तमभवारे तहि ओ कट्टेहि तेण पावेण ।
 पच्छाइऊण दइदो चीया-जलणेण सो साहू ॥ २२४ ॥
 देहं स दइइ सिही मुक्क-अज्ञाणेण सोवि कम्माइं ।
 अविचल-चित्तो भयव अतगडो केवली जाओ ॥ २२५ ॥

१ सुवम्मापिना । २ अ पाइ । ३ बुद्धिनुत्तवदस्स । ४ स्पृत्ता । ५ स्फुरदहार
 विना । ६ शाकटिक = शकटस्वामी । ७ प्रविष्ट । ८ तमाया राज्या अन्वकारे ।
 ॥ शिकी = अग्निः ॥

सोलहमो परिच्छेओ ।

एवं समुल्लवंतस्स सूरिणो उल्लमं-
 खविणं कम्म-चउक्के उप्पन्नं केवलं -
 तह अमरकेउ-मुणिणो धेणदेव-जइस्स +
 कमलावइ-सुरसुंदरि-पियंगुवरमंजरीए य ॥ २२८ ॥
 सुह-भावाणमिमाणं उप्पण्णं केवलं वरं नाण ।
 देवेहिं कया माहिमा मोक्खं पत्ताणि कालेण ॥ २२८ ॥
 पावेण मयणवेगो भमिही संसार-सायरमणंतं ।
 ता भो भव्वा ! उज्झह राग-दोसे महा-सत्तू ॥ २२९ ॥
 इत्थ य कहा समप्पइ सुरसुंदरि-नामिया पुरा भणिया ।
 राग-दोस-विमुक्कं पणमह भत्तीइ जिणइदं ॥ २३० ॥

निच्च-पलोयण-निरया तग्गय-चित्ता विमुक्क-वावारा ।
 अत्थ-पयाण-रहिया जासिं वयणंपि न लहंति ॥ २३१ ॥
 निय-अत्थ-पयाणेवि हु रस-रहियाओ न दिति सम्भावं ।
 परमत्थ-विरहियाणं अन्नत्थ-निवद्ध-चिन्ताओ ॥ २३२ ॥
 तासु वर-वेसियासुव सुवन्न-रयणुच्छलंत-सोहासु ।
 वहल-निरंतर-वन्नय-संजाय-सरीर-सोहासु ॥ २३३ ॥
 आसत्तं सुविर्धइढाण माणसं जइवि अणुदिणं नूणं ।
 तहवि हु मह विन्नत्तिं सुणंतु इह सज्जणा सरला ॥ २३४ ॥
 निरलंकाराच्छंदाणुवत्तिणी ललिय-कोमल-सरीरा ।
 दालिदिय-वर-कुल-वालियव्व एसा कहा तुम्ह ॥ २३५ ॥
 उवणीया सुयणाणं अन्नासत्तावि वारयं दाउं ।
 अविर्धइढावि वियइढा जह होइ तहा जइज्जाह ॥ २३६ ॥

आसि जिणो जेय-बंधू तित्थयरो वद्धमाण-नामोत्ति ।
 संसार-जलहि-मज्जंत-जंतु-जण-जाणवत्त-समो ॥ २३७ ॥
 सीसो तस्स सुहम्मो तत्तो जंबू तओ य पभवोत्ति ।
 एवं सूरिण परंपराए ता जाव वइरोत्ति ॥ २३८ ॥
 साहाए तस्स सूरि जिणेसरो नाम आसि विक्खाओ ।
 तत्तो य निम्मल-गुणो उज्झाओ अल्लओ नाम ॥ २३९ ॥
 सीसो य तस्स सूरि सूरौव्व सयावि जणिय-^{१३}दोसंतो ।

१ धनदेवयतेः । २ B युग्मम् । ३ अर्थः = पदार्थः, धनं च । ४ वेसिया =
 वेश्या । ५ सुवर्णाः = शोभनाक्षराणि, सुवर्णं = हेम च; रयणा = रचना, रत्नानि च ।
 ६ सुविदग्धानाम् । ७ B चत्तसुमिः कलापकम् । ८ अविदग्धापि । ९ यतश्चम् ।
 १० B युग्मम् । ११ जगद्धन्तुः । १२ दोसो = द्वेषः दोषा रात्रिश्च ।

आसि सिरे-वदमणे पचदमणे गु-सिरे ॥ २४ • ॥

रागो य जस्त घम्म भासि पभासो य जस्त पावभि ।

तुल्ये च मित्र-सन्नुमु तस्म च जाया दूत्रे सीता ॥ २४१ ॥

द्वेभ्यार-वाद्-वरण-मरह निद्वयण निद्वह-मरह ।

निष् मणिय सुद्ध सिद्धन-दसणा करण तल्लिखो ॥ २४२ ॥

जन्म व अर्थ सुगलिय पय सचाह पसन-वटीया ।

सदस्योमला शिवसे शिवहाटक-सोदित्ता ॥ २४३ ॥

६० वाचस्पति नाम सौमनस्य इह हारि-सपत्न्या ।

पैतम्भ कदा विपरद जयन्मि कय जप मयाणइ ॥ २४४ ॥

एगो ताप विनेसर सरी सरोज्य लक्ष्म-पयाप ।

सप्तम सिरे-मुद्रिमापर तूरी य सहोदरो बीओ ॥ २४५ ॥

પુનઃસરદિશુ-મુરર નિય-જસ-અન્નાર મરિવ મુરગ-અટો ।

दिश मणिय-सत्य-परमथ वि परासत्त-मुह-दिता ॥ २४६ ॥

अस्त्यय मुह-मुह आ विनिग्या अय-व रि सादिह्या ।

शुद्ध-चक्रशाय कलिया रगत-सुमुखि-तरणा ॥ २४७ ॥

तद्वद्व-अवसर-महीरुदाह उम्पूणम्भिसुसमथा ।

अमृतप पञ्चर-तिथ्या पञ्चैमाथी नई पञ्चरा ॥ २४८ ॥

तेहिं तीस-बरा धनसर मुणो एय कह पायड

चक्रवर्ति-पुरा ठिभा स गुरुणा आणर् पाइतरा ।

कौन्सी विक्रम-चण्डरम्बि य मए बौणक-मुच हुग

मासे भद्रश्च गुरुस्मि कसिण वीया-वणिङ्का-दिण ॥ २१६ ॥

साङ्ग ध्वजसुर-विरह-मुने ह-गाहा समू-रम्भाय ।

रागाणि दोस्त-विस्तार-पसमण जट-मत भूषण ॥ १९० ॥

एसावे पुन्व सूइय निन्वाण-विहाण-वज्जो नाम ।

सुरधुदर' कहाए साठममा इह पोरचुआ ॥ २११ ॥

॥ पाठशः पारधुदः सम्पत्तः ॥

इति सुरसुन्दरी-कथा समाप्ता

१ इन्द्र । २ दुर्धरावाक्यारण्य (संज्ञ) पत्र (M. B. १३. ३३०) निष्ठापन । (वनासन)
विष्णुपुत्रम् । ३ तद्विष्णु = उत्तर (M. P. ३३) । ४ अथ = अत्रानुसारात् अथ
कामिन् । ५ सुवचनवशात् = व्यामनेवचनवशात् स्वर्गैरनाति ५ । ६ अथ ।
७ ३ युगम् । ८ यतो = सिध्यवाप्तये । ९ अस्ति = अस्ति विदितम् । १०
एतन्माया मन्त्रविद्यम् । ११ अथर्व । १२ वायव्या १०१५।

शुद्धिपत्रम् ।

पृ०	प०	अशुद्धिः	शुद्धिः ।
१	१३	सक्किंदण	सक्कंदण
१	२५	B सक्कंद°	▲ सक्किंद°
८	३१	विस्मरितः	विस्मृतः
१८	३१	सहसोत्रसत्-	सहसोत्रसत्-
२०	११	छिदागाढं	छिदा गाढं
३१	३१	सुनक्खते	सुनक्खत्ते
३६	२९	कौतूकम्	कौतुकम्
३६	३२	प्रहा	पहा
४६	२९	विघूर्णयमानका	विघूर्णयमानिका
५५	१९	उज्झसि	उज्झसि
५५	३०	कोशिको	कौशिको
५७	१९	पुच्छिया	पुच्छिओ
६३	२१	कज्जा	कन्ना
७३	३०	२९	२८
७९	९	अह-रज्जं	अह रज्जं
८६	२०	निज्झाडो	निज्झाडो
९५	२	भणियं	भणित्तं
९५	२९	समागया	समागया
९५	३३	मुखयातया	मुखया तया
९६	१०	विज्जए	विज्जए
१०३	१७	होह	होइ
१०३	३०	VII.	VIII.
१०४	२२	निसम्म-निम्हिओ	निसम्म विम्हिओ
१०४	२५	उप्पइय	उत्पइउ
११२	३१	। ५ अजा ।	अजा । ५ शतकृत्वः ।
११७	२९	निर्वृत्तिः ।	निर्वृतिः ।
१२९	१	नाह ! निवडंतो	नाह ! निवेडंतो
१३९	११	दीसइ-गुरु-	दीसइ गुरु-
१४०	३१	अपहस्य	अपहस्तयित्वा
१४८	१२	निर्व्वियणे	निर्व्वियणे

पृ०	प०	अष्टादिः	शुद्धिः ।
१५४	४	तेमिचं वैच्छल्ल	तेमिच-वैच्छल्लं
१५६	२२	हारिं कारेतस्स	हारं करितस्स
१७७	१	तमाले-	तमाल-
१७७	१०	एयागिणी	एगागिणी
१८०	४	माय	मय-
१८१	१३	अणुहव-दु	अणुहव दु
१८१	३०	स्वार्थेऽत्र कः	स्वार्थेऽत्र कः
१८३	१६	रम्मि	रम्मि
१९४	१७	कुमारभावमि	कुमारभावमि
२०६	९	मतस्स	मतिस्स
२०६	१८	उज्झत्तु	उज्झत्तु
२१२	८	महमाया	मह माया
२१६	१०	सुहेचि नि	सुहेऽतिनि
२२७	१२	पियंवया	पियंवयाइ
२२७	२१	सत्तु जय	सत्तुंजय
२२८	२०	उज्झति	उज्झांति
२३०	१५	साहिय	साहइ
२३०	२४	समूहो-स	समूहो सं
२३२	१९	अक्कदे	अक्कंदे
२३६	१५	जोगाणि	जोगाणि
२३७	२५	आकद्धिद्वजति	आकद्धिद्वजति
२३८	६	कय म्मिज्जता	कयस्मिज्जता
२४४	१८	जन्तो जन्तो	जत्तो जत्तो
२५३	१५	मण	मणि
२५८	२७	पामो व	
२६२	८		

पृ०	प०	अशुद्धि	शुद्धि ।
१५४	४	तेमित केच्छल्ल	तेमित केच्छल्ल
१५६	२२	हरि करितस्स	हार करितस्स
१७७	१	तमाळ-	तमाळ-
१७७	१०	एयागिणी	एयागिणी
१८०	४	माय	मय-
१८१	१३	अणुहवन्दु	अणुहव दु
१८१	३०	स्वार्थेऽत्रक	स्वार्थेऽत्र क
१८३	१६	रम्मि	रम्मि
१९४	१७	कुमारभावमि	कुमारभावमि
२०६	९	मतस्स	मतिस्स
२०६	१८	उग्गत्तु	उग्गत्तु
२१२	८	महभाया	मह भाया
२२६	१०	सुहत्ति नि	सुहेऽतिनि
२२७	१२	पियवया	पियवयाइ
२२७	२१	सत्तु जय	सत्तुजय
२२८	२०	उग्गति	उग्गति
२३०	१५	साहिय	साहइ
२३०	२४	समूहो स	समूहा स
२३२	१९	अक्कड	अकडे
२३६	१५	जोग्गमि	जोग्गमि
२३७	२५	आकडिदग्गति	आकडिदग्गति
२३८	६	कय पिग्गता	कयरिपग्गता
२४४	१८	जत्ता जन्ता	जत्ता जत्ता
२५३	१५	मण	मणि
२५८	२७	माओ य	माउय !
२६२	८	कुसणु	कुणसु
२६२	१४	सहिण्ण महा	सहिण्ण महा
२७१	३१	अ	अ
२७५	२८	सुदरी प	सुदरी प
२७६	३	सुदरी	सुदरा

